

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นายเอกลักษณ์ อูปรวิรัตน์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PUBLIC PARTICIPATION IN PUBLIC SERVICE DELIVERY OF LOCAL GOVERNMENT

Mr. Ekkalak Uparirat

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration Program in Public Administration

Department of Public Administration

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดย

นายเอกลักษณ์ อุปริรัตน์

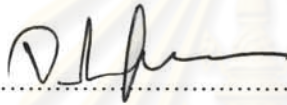
สาขาวิชา

รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาส

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

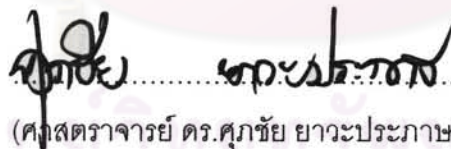

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาส)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร อารังลักษณ์)

เอกลักษณ์ อุปริรัตน์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (PUBLIC PARTICIPATION IN PUBLIC SERVICE DELIVERY OF LOCAL GOVERNMENT) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ศ.ดร.ศุภชัย ยาวะประภาส, 388 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยใช้กรณีศึกษา คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดลพบุรี และเทศบาลเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ การสำรวจพื้นที่ การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 5 ลักษณะ ได้แก่ การรับทราบข้อมูลข่าวสาร การเสนอข้อมูล การเข้าร่วมการประชุม การเข้าร่วมดำเนินงาน และการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน 2) ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบไปด้วยปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ ทักษะคติของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ ทักษะคติของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชน การเป็นคนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความจำเป็นในการพึ่งพาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน และศักยภาพของประชาชน กับปัจจัยภายนอกของประชาชน ได้แก่ บริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชน ลักษณะของสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ การมีสิ่งตอบแทนที่เป็นรูปธรรมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีปัญหาความต้องการในชุมชน การรวมตัวกันในชุมชน และสภาพดินฟ้าอากาศ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละลักษณะการมีส่วนร่วม 3) แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีมากยิ่งขึ้นประกอบไปด้วยแนวทางที่เน้นไปที่ประชาชน แนวทางที่เน้นไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละลักษณะการมีส่วนร่วม

ภาควิชา รัฐประศาสนศาสตร์ ลายมือชื่อนิติ..... *Prasanna G. Prasad*
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก..... *ศุภชัย ยาวะประภาส*
ปีการศึกษา 2552.....

5080748324 : MAJOR PUBLIC ADMINISTRATION

KEYWORDS : PUBLIC PARTICIPATION / PUBLIC SERVICE DELIVERY / LOCAL
GOVERNMENT / MUNICIPALITY

EKKALAK UPARIRAT : PUBLIC PARTICIPATION IN PUBLIC SERVICE DELIVERY OF
LOCAL GOVERNMENT. THESIS ADVISOR : PROF.SUPACHAI YAVAPRABHAS,
Ph.D., 388 pp.

The objectives of this study are to investigate the aspects of public participation in public service delivery of local government, to investigate the factors that determine the aspects of public participation, and to explore the ways to promote public participation. The researcher selected two local governments as studied cases, including Thasala Municipality in Lopburi Province and Singburi Municipality in Singburi Province. The study was carried out through collection of information by secondary data studies, area surveys, observations, and in-depth interviews.

The research finding are following; 1) There are five aspects of public participation in public service delivery of local government: information acknowledgement, data offering, meeting attendance, operating attendance, and operational auditing attendance. 2) The factors that determine the aspects of public participation are individual factors: attitude toward public participation aspects, attitude toward local government, having free time, having name in house registration located in local area, necessity to depend on local government, and potentiality and external personal factors: public services that involved directly with people, aspects of media, objectivity rewards, problem and requirement of community, collection in community, and weather. The factors that determine the aspects of public participation are difference in each aspects. 3) The ways to promote public participation are the ways that emphasis on people, the ways that emphasis on local government, and the ways that emphasis on organizations outside local government. The ways to promote public participation are difference in each aspects.

Department : Public Administration

Student's Signature

Field of Study : Public Administration

Advisor's Signature

Academic Year : 2009

Ekkalak Uparirat
Supachai Yavaprabhas

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาษ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้ดูแลเอาใจใส่และให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้มาโดยตลอด ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ผู้ให้คำแนะนำและแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร อารังลักษณ์ ผู้ชี้แนะการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นางนิตยา เขียววรรณ นายกเทศมนตรีตำบลท่าศาลา และ นายไสวรินทร์ ศรีธานี นายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรี รวมทั้งบุคลากรและประชาชนชาวเทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัย ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี อนึ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย เทียนขาว ผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางในการลงพื้นที่วิจัยครั้งนี้ด้วย

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดาผู้เป็นกำลังใจและมอบความรักความห่วงใย ตลอดจนจนให้การสนับสนุนการศึกษาและการทำวิจัยครั้งนี้มาโดยตลอด และขอขอบพระคุณพี่สาวที่ได้มอบความห่วงใยและให้การดูแลผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	10
1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	11
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	11
1.6 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	12
2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
2.1 แนวคิดการปกครองท้องถิ่น.....	14
2.2 แนวคิดการจัดบริการสาธารณะ.....	18
2.3 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	21
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	50
3.2 ประชากร.....	51
3.3 กลุ่มตัวอย่าง.....	51
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53

บทที่	หน้า
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
4 ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษา.....	63
4.1 ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลท่าศาลา.....	63
4.2 ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี.....	81
4.3 การเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง.....	97
5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	102
5.1 การรับทราบข้อมูลข่าวสาร.....	105
5.2 การเสนอข้อมูล.....	142
5.3 การเข้าร่วมการประชุม.....	171
5.4 การเข้าร่วมดำเนินงาน.....	228
5.5 การเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน.....	284
5.6 สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลทั้ง 2 แห่ง.....	306
6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	310
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	310
6.2 อภิปรายผล.....	317
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	332
รายการอ้างอิง.....	335
ภาคผนวก.....	339
ภาคผนวก ก.....	340
ภาคผนวก ข.....	355
ภาคผนวก ค.....	364
ภาคผนวก ง.....	380
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	388

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	แสดงรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเรียงลำดับตามวันที่ทำการสัมภาษณ์.....	56
4.1	แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง.....	99
5.1	แสดงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง.....	103
5.2	แสดงการจัดประชาคมชุมชนของเทศบาลตำบลท่าศาลาประจำปี พ.ศ. 2552.....	175
5.3	แสดงจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมเทศบาลพบประชาชนของเทศบาลตำบลท่าศาลาระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2552.....	201
5.4	แสดงบทสรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง.....	306

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	แสดงกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการ สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	49
4.1	แสดงแผนที่เทศบาลตำบลท่าศาลา.....	65
4.2	แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าศาลา...	71
4.3	แสดงโครงสร้างการดำเนินงานของเทศบาลตำบลท่าศาลา.....	75
4.4	แสดงแผนที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรี.....	82
4.5	แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองในพื้นที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรี.....	87
4.6	แสดงโครงสร้างการดำเนินงานของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี.....	91
6.1	แสดงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนกับเทศบาลเรียงลำดับตาม จำนวนประชาชนที่มีส่วนร่วม.....	323

บทที่ 1

บทนำ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย และลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้สภาวะการณ์ของสังคมไทยซึ่งพัฒนาเข้าสู่สังคมประชาธิปไตยยุคใหม่ที่ภาคประชาชนมีการพัฒนาและเรียกร้องสิทธิการมีส่วนร่วมในการบริหารงานภาครัฐ ซึ่งแนวความคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานภาครัฐถือเป็นเรื่องสำคัญที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนได้ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมพิจารณา ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ตลอดจนร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของตนเอง เพื่อเป็นการสร้างความโปร่งใสในการบริหารงานและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกๆ ฝ่าย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานภาครัฐที่ถือว่าเป็นพัฒนาการที่สำคัญของสังคมไทย คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยการจัดทำและยกย่องรัฐธรรมนูญฉบับนี้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดเท่าที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการมีตัวแทนของประชาชนเข้าไปเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ตลอดจนมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการกำหนดบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ในส่วนของนโยบายในการบริหารราชการของไทยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ปรากฏอย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 โดยได้กำหนดเงื่อนไข หลักเกณฑ์ และแนวทางเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน ดังปรากฏในหมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งเป็นการกำหนดให้ส่วนราชการ ข้าราชการที่จะดำเนินกิจกรรมของทางราชการอย่างใดอย่างหนึ่งต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยในมาตรา 76 ระบุว่า “รัฐ

ต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทาง การเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐทุกระดับ”

ในเวลาต่อมาจึงได้เกิดความพยายามส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารงานภาครัฐ โดยมีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 เพื่อให้การจัดระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพตามหลักกฎหมายและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีหลักสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความ รับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักการ สำคัญประการหนึ่งในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวนี้ด้วย

ในปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลจึงได้ตรากฎหมายที่สำคัญต่อการบริหารราชการและการพัฒนา ระบบราชการ คือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ซึ่งมี เจตนารมณ์ในการมุ่งพัฒนาระบบราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและบังเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ สามารถวัดผลได้ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังปรากฏในมาตรา 3/1 ที่ได้บัญญัติ ไว้ว่า การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิด ผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอน การปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากร ให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความ ต้องการของประชาชน ทั้งนี้โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน ซึ่งในการจัดสรรงบประมาณและการ บรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่นั้นจะต้องคำนึงถึงหลักการบริหาร ราชการดังกล่าว นอกจากนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของ ประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ตามความ เหมาะสมของแต่ละภารกิจ โดยเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรานี้ สามารถที่ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติได้

ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 จึงได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อให้ส่วนราชการต่างๆ ยึดถือเป็นหลักเกณฑ์และวิธีการ

บริหารราชการที่เป็นการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งในหมวดที่ 2 เรื่องการบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน ในหัวข้อ (3) ได้กำหนดให้การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการ ตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินการ ส่วนราชการจะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือชี้แจงทำความเข้าใจเพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับจากภารกิจนั้น และในหัวข้อ (4) ให้ถือเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะต้องคอยรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของสังคมโดยรวมและประชาชนผู้รับบริการ เพื่อปรับปรุงหรือเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชา รวมถึงเพื่อให้มีการปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการให้เหมาะสม

ในการดำเนินการพัฒนาระบบราชการสู่การบริหารระบบที่เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้กำหนดแผนการพัฒนาระบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 7 เรื่องการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2546 - พ.ศ. 2550) โดยกำหนดมาตรการ เงื่อนไข และแนวทางเพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานราชการได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ในการปฏิบัติราชการตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและหลักนิติธรรม โดยเฉพาะการให้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติราชการ แนวทางการดำเนินงาน และการรายงานผลการปฏิบัติงานแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและประชาชนทั่วไป รวมไปถึงการวางหลักเกณฑ์ให้แต่ละส่วนราชการจัดให้มีระบบการปรึกษาหารือกับประชาชน การสำรวจความต้องการของประชาชน การให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาภาคประชาชน การให้แต่ละส่วนราชการจัดให้มีอาสาสมัครภาคประชาชนเข้ามาร่วมทำงานกับข้าราชการ การให้ทุกส่วนราชการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการแสดงภาระรับผิดชอบ ความโปร่งใส และเปิดเผยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานลงในเว็บไซต์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวได้ง่าย รวมถึงกำหนดให้ความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระบบราชการเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการบริหารที่ดีของส่วนราชการ

จากนั้นคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการ (อ.ก.พ.ร.) เกี่ยวกับการเผยแพร่และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบราชการได้มีการศึกษาและกำหนดแนวทางการแปลงยุทธศาสตร์ที่ 7 ให้ละเอียดและชัดเจนมากขึ้น และได้เสนอกลยุทธ์การพัฒนาระบบราชการไทยสู่การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม โดยได้รับความเห็นชอบจาก ก.พ.ร. ซึ่งกลยุทธ์การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจะเน้นการดำเนินการใน 2 ด้าน ได้แก่

1) การพัฒนาจากภายในภาคราชการ โดยต้องดำเนินการพัฒนาทักษะและความรู้ความเข้าใจกับทุกส่วนราชการทั้งในส่วนกลางและระดับจังหวัด โดยจะต้องมีการกำหนดนโยบายและแนวทางการทำงานประสานเชื่อมโยงให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะในระดับประเทศหรือส่วนกลางต้องมีนโยบายชัดเจนที่กำหนดให้ส่วนราชการ เช่น การกำหนดนโยบายให้ทุกหน่วยงานในภาคราชการจัดทำนโยบายและแนวทางเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ชัดเจน พัฒนาและสร้างความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้กับข้าราชการระดับต่างๆ ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม โดยสำนักงาน ก.พ.ร. เป็นองค์กรนำในการส่งเสริมและสนับสนุนส่วนราชการให้พัฒนานวัตกรรมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ให้คำปรึกษาส่วนราชการ รวมทั้งสรรหาส่วนราชการที่มีวิธีการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่โดดเด่นเพื่อเป็นหน่วยงานตัวอย่างในเรื่องนี้ และเผยแพร่แนวทางปฏิบัติที่ดีแก่ส่วนราชการอื่นๆ กำหนดหลักการที่ชัดเจนสำหรับการบริหารราชการในระดับจังหวัดให้เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยกำหนดให้การมีส่วนร่วมเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการวัดความสำเร็จของจังหวัด เป็นต้น

2) การพัฒนาจากภายนอกภาคราชการ คือ การสร้างศักยภาพและโอกาสให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การเผยแพร่ข้อมูล การพัฒนาความรู้ความเข้าใจ การเพิ่มขีดความสามารถ เพิ่มโอกาสและช่องทางของภาคประชาสังคมและชุมชนที่จะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะการพัฒนาบริการสาธารณะ การติดตามตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยส่งเสริมการสร้างกระบวนการเรียนรู้และการได้รับข้อมูลข่าวสารของประชาชนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วม จัดทำหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้นำในการสร้างเวทีการมีส่วนร่วมในการบริหารระดับต่างๆ จัดทำคู่มือการบริหารราชการที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเผยแพร่ให้ส่วนราชการและประชาชนได้รับทราบในวงกว้าง พัฒนากระบวนการเรียนรู้การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมโดยจะดำเนินการโครงการนำร่องทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พร้อมกับพัฒนาโครงการเวทีประชาชนเพื่อพัฒนาระบบราชการไทย และสร้างกลไกเครือข่ายภาคประชาสังคมในระดับจังหวัด เพื่อผลักดันการพัฒนาระบบราชการสู่การบริหารงานในระบบเปิด เป็นต้น¹

¹ สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของไทยได้จากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

ในเวลาต่อมาภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ซึ่งมีการยกเลิก รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และมีการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็น รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานภาครัฐได้ถูกให้ ความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้เป็นการพยายาม แก้ปัญหาของรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ในส่วนที่ก่อให้เกิดการผูกขาดอำนาจรัฐและการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม การดำเนินการทางการเมืองที่ขาดความโปร่งใส ไม่มีคุณธรรมและ จริยธรรม ระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่ล้มเหลว และการให้สิทธิและเสรีภาพของ ประชาชนยังไม่ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมอย่างเต็มที่ ดังจะเห็นได้จากสาระสำคัญของการร่าง รัฐธรรมนูญประการหนึ่ง คือ การลดการผูกขาดอำนาจรัฐและจัดการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม โดยใช้มาตรการสำคัญประการหนึ่ง คือ การเสริมสร้างอำนาจทางการเมืองให้แก่ประชาชน เพื่อให้ ประชาชนเป็น “ผู้เล่น” มิใช่ “ผู้ดู” ทางการเมืองอีกต่อไป เช่น ในหมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบาย พื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา 87 (2) ระบุให้รัฐ ต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ “ส่งเสริมและสนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ” รวมถึงในมาตรา 58 ได้บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อม มีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครอง อันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน นอกจากนี้ในการร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ยังได้เปิดโอกาสให้ประชาชนตัดสินใจว่าจะรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้หรือไม่โดยการจัดให้มีการลงประชามติ ซึ่งถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนอีกรูปแบบหนึ่งด้วย

ในการบริหารราชการของไทยในปัจจุบันนั้น ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน พ.ศ. 2534 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 7 พ.ศ. 2550) ในมาตรา 4 ได้มีการจัดระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดินแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วน ภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นการ กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการต่างๆ ที่เป็น สาธารณะของท้องถิ่นด้วยตนเอง ตามภารกิจหน้าที่ที่ระบุให้ดำเนินการอย่างชัดเจน มีพื้นที่ รับผิดชอบชัดเจน มีผู้บริหารที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนหรืออาจจะได้รับความ เห็นชอบจากสภาท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจให้กับประชาชนโดยตรง โดยท้องถิ่นในฐานะผู้รับ มอบอำนาจจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการดำเนินการและการตัดสินใจของตนเอง ซึ่งการบริหาร ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นมีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดินของไทยในการดำเนินภารกิจ

ต่างๆ ให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในท้องถิ่น โดยตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 7 พ.ศ. 2550) มาตรา 69 ได้บัญญัติไว้ว่า “ท้องถิ่นใดที่เห็นสมควรจัดให้ราษฎรมีส่วนในการปกครองท้องถิ่น ให้จัดระเบียบการปกครองเป็นราชการส่วนท้องถิ่น”

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทยได้ถือกำเนิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยทรงจัดตั้งสุขาภิบาลอันเป็นงานส่วนท้องถิ่นขึ้นแห่งแรก คือ สุขาภิบาลกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2440 (ร.ศ. 116) ต่อมาจึงได้ทรงจัดตั้งสุขาภิบาลหัวเมืองขึ้นที่ตำบลท่าฉลอม จังหวัดสมุทรสาครในปี พ.ศ. 2448 (ร.ศ. 124) นับจากนั้นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทยก็ได้มีพัฒนาการเรื่อยมา โดยในปี พ.ศ. 2476 ได้มีการจัดตั้งเทศบาลขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2498 มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 มีการจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษแห่งแรกขึ้น คือ กรุงเทพมหานคร ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 มีการจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษขึ้นอีกแห่งหนึ่ง คือ เมืองพัทยา ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการยกเลิกสุขาภิบาลโดยได้ยกฐานะของสุขาภิบาลให้เป็นเทศบาล

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็น 2 ระบบ ได้แก่

ระบบแรก เป็นระบบทั่วไปที่ใช้ในท้องถิ่นโดยทั่วไป มี 3 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

ระบบที่สอง เป็นระบบพิเศษที่ใช้เฉพาะท้องถิ่นบางแห่ง มี 2 รูปแบบ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

โดยข้อมูลจำนวนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งรวบรวมโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2552 พบว่ามีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนทั้งสิ้น 7,851 แห่ง (ไม่นับรวมกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา) ประกอบไปด้วย

1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ซึ่งเป็นหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ครอบคลุมทั้งจังหวัด ภายใต้พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2546) มีจำนวนทั้งสิ้น 75 แห่ง

2) เทศบาล ซึ่งเป็นหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นในเขตชุมชนที่มีความเจริญ และใช้ในการบริหารเมืองเป็นหลัก ภายใต้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546) มีจำนวนทั้งสิ้น 2,006 แห่ง

3) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งเป็นหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ตำบลต่างๆ นอกเหนือจากเขตเทศบาล ภายใต้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546) มีจำนวนทั้งสิ้น 5,770 แห่ง

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้นได้รับความสนใจขึ้นเป็นอย่างมาก โดยนับตั้งแต่ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบ โดยในหมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78 ระบุให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น นอกจากนี้ยังได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในหมวด 9 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มีสาระสำคัญ คือ การที่รัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นภายใต้การกำกับดูแลจากการบริหารราชการส่วนกลาง โดยท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ย่อมมีสิทธิได้รับจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ต่อมาในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็ได้มีการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยได้บัญญัติไว้ในหมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 3 แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 (3) ได้ระบุให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินในการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น นอกจากนี้ในหมวด 14 ว่า

ด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นยังได้ระบุว่า รัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ภายใต้การกำกับดูแลจากการบริหารราชการส่วนกลาง โดยท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็นและมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจน สอดคล้อง และเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา 283 ระบุว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย” โดยการจัดบริการสาธารณะนั้นเป็นการจัดสินค้าหรือบริการที่เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะแก่ประชาชน ซึ่งภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในการจัดบริการสาธารณะได้มีบทบัญญัติทางกฎหมายที่ระบุถึงอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบไว้ ได้แก่ กฎหมายแม่บทที่บัญญัติขึ้นสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดขึ้น ดังปรากฏในกฎหมายและระเบียบต่างๆ เรื่อยมา เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน พ.ศ. 2548 ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น และประชาชน รวมทั้งเป็นแนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของรัฐอย่างกว้างขวาง โดยกำหนดไว้ว่าก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการของรัฐ หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการต้องจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบและจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วยก็ได้ หรือระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ซึ่งได้กำหนดให้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยการกำหนดให้มีการประชุมประชาคมท้องถิ่น โดยถือเป็นขั้นตอนหนึ่งในการจัดทำแผนพัฒนาของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันซึ่งได้กำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นดังปรากฏในมาตรา 287 วรรคหนึ่ง ที่ระบุว่า “ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย” เป็นต้น โดยกฎหมายและระเบียบเหล่านี้ถือเป็นสิ่งที่จะช่วยยืนยันว่าในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งมีหน้าที่ที่สำคัญ คือ การจัดบริการสาธารณะนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นด้วย

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมามีการศึกษาในลักษณะของการบริหารงานในภาพรวมโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณหรือเชิงปริมาณร่วมกับเชิงคุณภาพ เช่น การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ของ สิริพัฒน์ ลากิจิตร เป็นต้น ในขณะที่งานวิจัยอีกส่วนหนึ่งจะเน้นศึกษาในประเด็นเฉพาะเรื่อง เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนและจัดทำงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ของ สมคิด เพชรประเสริฐ เป็นต้น เมื่อทำการทบทวนงานวิจัยต่างๆ แล้วผู้วิจัยจึงได้กำหนดประเด็นและรูปแบบในการวิจัยซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ที่ผ่านมา โดยมุ่งศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นของการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งทำการศึกษาและทำความเข้าใจในบริบทของพื้นที่ที่ทำการวิจัยอย่างละเอียดลึกซึ้ง ภายใต้หัวข้อวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นที่ในการทำวิจัยที่เทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดลพบุรี และเทศบาลเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ภูมิคำเนาของผู้วิจัย รวมถึงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทบทวนมา ยังไม่ได้เลือกเป็นพื้นที่ในการทำวิจัยมาก่อน จึงเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ใหม่นอกเหนือจากพื้นที่เดิมที่เคยมีการทำวิจัย โดยในการวิจัยจะทำการศึกษาว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวมีลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะเป็นอย่างไร ตลอดจนทำการศึกษามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้จะได้ศึกษาหา

แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีมากยิ่งขึ้นด้วย เพื่อนำเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2.3 เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีมากยิ่งขึ้น

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

1.3.1 ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเด็นลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน และการหาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีมากยิ่งขึ้น

1.3.2 ศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลเป็นกรณีศึกษาจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลท่าศาลา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี และเทศบาลเมืองสิงห์บุรี อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดคำจำกัดความที่สำคัญซึ่งใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1.4.1 การจัดบริการสาธารณสุข หมายถึง การจัดสินค้าหรือบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด เช่น การจัดการให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ การจัดการศึกษา การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย เป็นต้น

1.4.2 การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าไปร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับรู้ การเสนอข้อมูล การประชุมปรึกษาหารือ การปฏิบัติ ตลอดจนการตรวจสอบในบริการสาธารณะเรื่องต่างๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการ

1.4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมหรือไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะการมีส่วนร่วมต่างๆ

1.4.4 แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อที่จะช่วยทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์จากการวิจัย ทั้งประโยชน์ในทางนโยบาย ในทางปฏิบัติ และในทางวิชาการ ดังต่อไปนี้

1.5.1 ประโยชน์ในทางนโยบาย

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

1.5.2 ประโยชน์ในทางปฏิบัติ

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถเป็นข้อมูลเพื่อช่วยหาวิธีการในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

1.5.3 ประโยชน์ในทางวิชาการ

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถสะท้อนภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นตัวอย่างให้นักวิจัยท่านอื่นๆ ได้ทำการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป รวมทั้งจะเป็นการต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้มีการศึกษาวิจัยกันมาแล้วให้มีมากยิ่งขึ้น

1.6 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนในการนำเสนอแบ่งออกเป็น 6 บท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา จากการที่หน่วยงานภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้สนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นว่ามีลักษณะอย่างไร มีปัจจัยใดที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมบ้าง และมีแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างไร โดยเนื้อหาในบทที่ 1 ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย และลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัยดังกล่าว

บทที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ซึ่งผู้วิจัยได้ไปทำการทบทวนมา ประกอบด้วย แนวคิดการปกครองท้องถิ่น แนวคิดการจัดบริการสาธารณะ และแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งผู้วิจัยยังได้นำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนจำนวน 7 เรื่อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการหาคำตอบวิจัย ตลอดจนมีการประมวลข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าวออกมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อให้เข้าใจว่าในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะมีวิธีดำเนินการให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างไร โดยมีเนื้อหาประกอบไปด้วย รูปแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษา

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้เลือกเป็นกรณีศึกษาทั้ง 2 แห่ง รวมทั้งยังได้นำเสนอการเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่ง เพื่อเป็นข้อมูลในการทำความเข้าใจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวในเบื้องต้น อันจะช่วยสร้างความเข้าใจในคำตอบการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ต่อไป

บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่งที่เป็นกรณีศึกษา ซึ่งได้ข้อมูลมาจากการเก็บรวบรวมด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ การสำรวจพื้นที่ การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีการวิเคราะห์ในประเด็นลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นสรุปผลการวิจัยเพื่อให้เห็นภาพรวมของการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ตลอดจนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในทางนโยบาย ในทางปฏิบัติ และในทางวิชาการ

บทที่ 2

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากเนื้อหาในบทที่ 1 ที่ผ่านมาซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของการวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะทำให้ทราบถึงประเด็นในการวิจัยไปแล้วนั้น สำหรับในบทที่ 2 นี้เป็นการนำเสนอแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดการปกครองท้องถิ่น แนวคิดการจัดบริการสาธารณสุข และแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจกับการปกครองท้องถิ่นซึ่งมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณสุขและจำเป็นต้องสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดขึ้นในการทำหน้าที่ดังกล่าว นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้จำนวน 7 เรื่อง ตลอดจนมีการประมวลข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าวออกมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดการปกครองท้องถิ่น

ในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นจะนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของการปกครองท้องถิ่นและวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

2.1.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

สำหรับความหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น มีนักวิชาการตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายไว้เป็นจำนวนมาก โดยจะขอยกการให้ความหมายของ วิลเลียม เอ. ร็อบสัน จอห์น เจ. คลาร์ก วิลเลียม วี. ฮอลโลเวย์ เดเนี่ยล วิท อีไมล์ เจ. ซัดดี อุทัย หิรัญโต ประทาน คงฤทธิศึกษากร แฮร์ริส จี. มอนตากู ชูศักดิ์ เทียงตรง และสมคิด เลิศไพฑูรย์ ดังนี้

วิลเลียม เอ. ร็อบสัน (Robson, 1953: 574) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึงหน่วยการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้นและให้มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิตาม

กฎหมาย (Legal Rights) และต้องมืองค์กรที่จำเป็นในการปกครอง (Necessary Organization) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

จอห์น เจ. คลาร์ก (Clark, 1957: 87-89) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึง หน่วยการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด โดยเฉพาะ และหน่วยการปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้งและจะอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

วิลเลียม วี. ฮอลโลเวย์ (Holloway, 1951: 101-103) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

เดเนี่ยล วิท (Wit, 1967: 101-103) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมืองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

อีไมล์ เจ. ซัดดี (Sady อ้างถึงใน อุทัย หิรัญโต, 2523: 3) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึง หน่วยการปกครองทางการเมืองที่อยู่ในระดับต่ำกว่ารัฐ ซึ่งก่อตั้งโดยกฎหมายและมีอำนาจอย่างเพียงพอที่จะบริการในท้องถิ่นโดยตนเอง รวมทั้งอำนาจเก็บภาษี เจ้าหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวอาจได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนหรือแต่งตั้งโดยรัฐก็ได้

อุทัย หิรัญโต (2523: 2) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้หน่วยการปกครองระดับรองของรัฐ หรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่างเพื่อผลประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่น หรือผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง การบริหารงานของท้องถิ่นมีองค์การของท้องถิ่นประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐหาได้ไม่

ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2524: 15) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น เป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้ก็จะเกิดองค์กรทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์กรนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

แฮร์ริส จี. มอนตากู (Montagu, 1984: 574) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2538: 9) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหาร ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2547: 4-5) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การให้คนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองกันเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือการปกครองตนเองโดยประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีพื้นฐานจากหลักการกระจายอำนาจการปกครองที่หมายถึงการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองให้องค์กรอื่นๆ ที่ไม่ใช่องค์กรส่วนกลางจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

จากการให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นว่า หมายถึง การปกครองที่รัฐได้จัดตั้งขึ้น โดยรัฐบาลระดับชาติกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองตนเอง โดยมีอำนาจในการตัดสินใจและการบริหารงานภายในท้องถิ่นของตน ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลระดับชาติ

2.1.2 วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ในการปกครองท้องถิ่นนั้นได้มีนักวิชาการกล่าวไว้หลายท่าน ซึ่งส่วนใหญ่จะได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้คล้ายคลึงกัน โดยผู้วิจัยขอยกการจำแนก

วัตถุประสงค์ของชวรงค์ ชาญบุตร (2539: 26-27) มานำเสนอ ซึ่งได้จำแนกวัตถุประสงค์ในการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 4 ประการ ดังนี้

2.1.2.1 เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศจะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่างๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาเช่นนี้เป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2.1.2.2 เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียวย่อมไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

2.1.2.3 เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงจำเป็นโดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

2.1.2.4 เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษารอบคอบ ประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการศึกษาที่การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

โดยสรุปแล้ว การปกครองท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพื่อความประหยัด และเพื่อให้

หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

กล่าวโดยสรุป ในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นได้นำเสนอถึงความหมายของการปกครองท้องถิ่นและวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น ซึ่งการปกครองท้องถิ่นนั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้เป็นจำนวนมาก แต่โดยสรุปแล้ว หมายถึง การปกครองที่รัฐได้จัดตั้งขึ้น โดยรัฐบาลระดับชาติกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองตนเอง โดยมีอำนาจในการตัดสินใจและการบริหารงานภายในท้องถิ่นของตน ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลระดับชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญหลายประการ ที่สำคัญคือเป็นการให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการศึกษาเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

2.2 แนวคิดการจัดบริการสาธารณะ

ในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะจะนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับ ความหมายของบริการสาธารณะและการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ดังนี้

2.2.1 ความหมายของบริการสาธารณะ

สำหรับความหมายของบริการสาธารณะนั้น มีนักวิชาการตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายไว้เป็นจำนวนมาก โดยจะขอยกมาให้ความหมายของ ประยูร กาญจนดุล มัทธิช โอริอู นันทวัฒน์ บรมานันท์ ลีอง ดุสิต และฌ็อง ริเวโร ดังนี้

ประยูร กาญจนดุล (2538: 108) ให้ความหมายไว้ว่า บริการสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมที่อยู่ในความอำนาจการหรืออยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครองที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน

มัทธิช โอริอู (Hauriou อ้างถึงใน วันเพ็ญ ทรัพย์สงเสริม, 2539: 5) กล่าวว่า บริการสาธารณะมีลักษณะเป็นบริการทางเทคนิคที่องค์กรของรัฐที่มีได้มุ่งหากำไรจะต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อสนองความต้องการของส่วนรวม

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2544: 29) กล่าวว่า บริการสาธารณะ คือ กิจกรรมที่นิติบุคคลมหาชนเป็นผู้ประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งได้แก่ กิจกรรมที่รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ

รัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดำเนินการ รวมถึงกรณีที่มีรัฐมอบกิจกรรมของรัฐบางประเภทให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการด้วย โดยกิจกรรมเหล่านั้นจะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะและตอบสนองของความต้องการของประชาชน

ลีออน ดูกิต (Duguit อ้างถึงใน นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2544: 28) กล่าวว่า บริการสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมทุกประการที่ถูกควบคุมจัดการโดยฝ่ายปกครองเพื่อทำให้บรรลุผลสำเร็จ ทั้งนี้เพราะกิจการเหล่านี้โดยสภาพแล้วไม่อาจทำสำเร็จได้หากปราศจากการแทรกแซงของอำนาจบังคับทางปกครอง

ฌ็อง ริวโร (Rivro อ้างถึงใน ชาญชัย แสงศักดิ์, 2549: 79) กล่าวว่า บริการสาธารณะ คือ การตอบสนองของความต้องการของสังคมและปัจเจกชนที่เป็นสมาชิกของสังคมในอันที่จะได้รับบริการจากรัฐในเรื่องที่เอกชนหรือวิสาหกิจเอกชนไม่อาจตอบสนองได้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดให้มีบริการสาธารณะในด้านการให้ความคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคต่างๆ เป็นต้น

จากการให้ความหมายของบริการสาธารณะข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยให้ความหมายของบริการสาธารณะว่า หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่อยู่ในความอำนาจการหรืออยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครองเพื่อทำให้การดำเนินกิจการดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งกิจการเหล่านั้นจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะและตอบสนองของความต้องการส่วนรวมของประชาชน

2.2.2 การจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย

ภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในการจัดบริการสาธารณะนั้นได้มีกำหนดไว้ในกฎหมายแม่บทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ โดยกฎหมายแม่บทแต่ละฉบับได้จัดแบ่งภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.2.2.1 ภารกิจหน้าที่ที่ต้องจัดทำ เป็นภารกิจหน้าที่ที่กำหนดไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการ ส่วนใหญ่เป็นภารกิจหน้าที่ขั้นพื้นฐานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีเพื่อเป็นการให้บริการแก่คนในท้องถิ่น และเป็นหลักประกันขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นว่าจะได้รับบริการสาธารณะในระดับพื้นฐานที่สุดจากรัฐ สำหรับตัวอย่างของภารกิจประเภทนี้เช่นในกรณีของเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่

12 พ.ศ. 2546) ได้กำหนดภารกิจหน้าที่ที่ต้องจัดทำของเทศบาลไว้หลายประการ เช่น การให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ การป้องกันและระงับโรคติดต่อ การให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง เป็นต้น¹

2.2.2.2 ภารกิจหน้าที่ที่อาจจะจัดทำ เป็นภารกิจหน้าที่ที่เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกที่จะดำเนินการหรือไม่ก็ได้ตามศักยภาพและความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งที่แตกต่างกัน เนื่องจากในท้องถิ่นที่มีความเจริญสูง จำนวนประชากรมาก ย่อมส่งผลให้รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสูง ในขณะที่ในท้องถิ่นที่มีประชากรน้อย รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต่ำไปด้วย เมื่อรายได้และฐานะทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันดังนี้แล้ว ศักยภาพในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ย่อมแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยเช่นกัน ดังนั้นการที่กฎหมายกำหนดภารกิจหน้าที่ที่อาจจะกระทำก็เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นที่มีศักยภาพสูงสามารถทำหน้าที่ต่างๆ ได้มากขึ้น และไม่เป็นการบังคับท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กให้แบกรับภาระมากเกินไป (โกวิทย์ พวงงาม, 2549: 160-161) สำหรับตัวอย่างของภารกิจประเภทนี้ เช่นในกรณีของเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546) ได้กำหนดภารกิจหน้าที่ที่อาจจะจัดทำของเทศบาลไว้หลายประการ เช่น การให้มีน้ำสะอาด หรือการประปา การให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้ เป็นต้น²

โดยสรุปแล้ว การจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยสามารถจำแนกตามภารกิจหน้าที่ได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ภารกิจหน้าที่ที่ต้องจัดทำซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการจัดทำเพื่อเป็นการให้บริการแก่คนในท้องถิ่น และภารกิจหน้าที่ที่อาจจะจัดทำซึ่งเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกที่จะดำเนินการหรือไม่ก็ได้ตามศักยภาพและความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งที่แตกต่างกัน

¹ รายละเอียดของภารกิจหน้าที่ที่ต้องจัดทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่างๆ ปรากฏในมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2546) มาตรา 50 53 และ 56 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546) และมาตรา 67 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546)

² รายละเอียดของภารกิจหน้าที่ที่อาจจะจัดทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่างๆ ปรากฏในมาตรา 46 และ 48 แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2546) มาตรา 51 54 57 57 ทวิ และ 57 ตริ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546) และมาตรา 68 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546)

กล่าวโดยสรุป ในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะได้นำเสนอถึงความหมายของบริการสาธารณะและการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ซึ่งบริการสาธารณะนั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้เป็นจำนวนมาก แต่โดยสรุปแล้ว หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่อยู่ในความอำนาจการหรืออยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครองเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งกิจกรรมเหล่านั้นจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะและตอบสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน สำหรับบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยแล้วมีอยู่ 2 ประเภทโดยจำแนกตามภารกิจ คือ ภารกิจหน้าที่ที่ต้องจัดทำ และภารกิจหน้าที่ที่อาจจะจัดทำ

2.3 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนจะนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

2.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

สำหรับความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีนักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายไว้เป็นจำนวนมาก โดยจะขอยกมาให้ความหมายของ วิลเลียม เออร์วิน กรรณิกา ชมดี ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ไพรัตน์ เดชะรินทร์ ฌาค บุญคุรุต์ สำนักนายกรัฐมนตรี และคณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ ดังนี้

วิลเลียม เออร์วิน (Erwin, 1976: 138) ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาของตน เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

กรรณิกา ชมดี (2524: 11) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความร่วมมือของประชาชน ไม่ว่าจะของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้ามาร่วมรับผิดชอบ เพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กร เพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526: 20) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชนเอง

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527: 6) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการพัฒนาว่า เป็นกระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริม ชักนำสนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนและชุมชน ทั้งในส่วนบุคคล ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

ฌาค บุนิคุร์ต (Bugnicourt อ้างถึงใน สนิท ขาวสะอาด, 2539: 14-15) ได้กล่าวว่า ทั้งโดยหลักการและโดยการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจและการลดบทบาทของประชาชนทั้งในเมืองและในชนบทให้เป็นเพียงผู้ถูกกำหนดในการพัฒนา

สำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกระเบียบว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ

คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ (2545: 17) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนรวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

จากการให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ การคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การปฏิบัติ ตลอดจนการรับผิดชอบต่อเรื่องต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนเอง โดยเน้นการมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงของประชาชน ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในเรื่องของลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีนักวิชาการได้กล่าวถึงเรื่องดังกล่าวไว้หลายท่าน โดยจะขอกล่าวถึงความคิดเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนของ ดี เจ. แครี ไพรต์น์ เดชะรินทร์ จรัส สุวรรณมาลา และคณะ และถวิลวดี บุรีกุล ดังนี้

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการชุมชนตามแนวคิดของ ดี เจ. แครี (Cary, 1970: 144) ซึ่งได้กล่าวไว้ในหนังสือทางวิชาการเรื่อง Community Development as a Process มี 5 ประการ คือ

- 1) การเป็นสมาชิก (Membership)
- 2) การเป็นผู้เข้าร่วมประชุม (Attendance at Meeting)
- 3) การเป็นผู้จ่ายเงิน (Financial Contribution)
- 4) การเป็นกรรมการ (Membership on Committees)
- 5) การเป็นประธานหรือผู้นำ (Position of Leadership)

ไพรต์น์ เดชะรินทร์ (2527: 6-7) ได้กล่าวไว้ในหนังสือทางวิชาการเรื่อง นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบันว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนมีดังต่อไปนี้

- 1) ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนความต้องการของชุมชน
- 2) ร่วมคิดหา สร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
- 3) ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไขปัญหา ตลอดจนสนองความต้องการของชุมชน
- 4) ร่วมการตัดสินใจในการที่จะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
- 5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6) ร่วมลงทุนในกิจกรรมหรือโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน

7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

8) ร่วมติดตาม ควบคุม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้โดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

จรัส สุวรรณมาลา และคณะ (2548: 104-106) ซึ่งทำการศึกษาในโครงการวิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ได้แบ่งพัฒนาการของนวัตกรรมด้านการเมืองและการมีส่วนร่วมซึ่งแสดงถึงลักษณะในการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 6 รูปแบบ ตามลำดับความเข้มข้นของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง ได้แก่

1) การกระตุ้นให้ประชาชนทั่วไปสนใจและเข้าร่วมในกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประชาชนทั่วไปยังไม่ตื่นตัว ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ไว้วางใจ หรือสงสัยในระบบการเมืองการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่เริ่มต้นด้วยการกระตุ้นให้ประชาชนสนใจ ไว้วางใจ และสนใจ/เชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมของท้องถิ่น กิจกรรมที่ดำเนินการมีหลากหลาย เช่น จัดทำสื่อเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรม/ผลงาน/แนวทางการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแก่ประชาชน จัดฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการปกครองท้องถิ่นแก่ประชาชนทั่วไป จัดกิจกรรมสภาเยาวชนเพื่อให้เยาวชนได้รับความรู้และมีความใกล้ชิดกับกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง เป็นต้น

2) การจัดเวทีการปรึกษาหารือ/ขอความคิดเห็นจากประชาชน/องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนหนึ่งริเริ่มกระบวนการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน/องค์กรชุมชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมสาธารณะที่ท้องถิ่นจะดำเนินการ โดยการจัดเวทีประชาคมเพื่อการปรึกษาหารือร่วมกันหรือการส่งแบบสอบถามไปยังครัวเรือน ชุมชนและให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นกลับไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำการประมวลข้อคิดเห็นของประชาชนไปปรับปรุงแนวทางการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็จะรายงานสรุปผลการสำรวจความคิดเห็นตลอดจนการดำเนินงานให้ประชาชนทราบเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง

3) การจัดเวทีประชาคมให้ประชาชน/องค์กรชุมชนริเริ่มนโยบายสาธารณะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากจัดเวทีประชาคมเพื่อให้ประชาชน/องค์กรชุมชนร่วมกันเสนอ

ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่ม/ชุมชน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่น และ/หรือแผนการจัดสรรงบประมาณประจำปีของหน่วยงาน เวทีประชาคมที่อาจเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเป็นส่วนหนึ่งของการริเริ่มนโยบายการดำเนินกิจกรรมเฉพาะด้านขององค์กรชุมชนก็ได้

4) การให้ประชาชน/องค์กรชุมชนร่วมเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น กฎหมู่บ้าน/ชุมชน การดำเนินกิจกรรมสาธารณะของท้องถิ่นบางประเภทต้องใช้วิธีการออกกฎระเบียบและบังคับใช้กับประชาชนในชุมชน เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชุมชน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสาธารณสุขไปโรคบางประเภท และกิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะสนับสนุนให้หมู่บ้าน/องค์กรชุมชน/กลุ่มอาชีพเป็นผู้ออกกฎระเบียบปฏิบัติ และให้ทำหน้าที่บังคับใช้กฎระเบียบดังกล่าวกับสมาชิกขององค์กร และอาจรวมไปถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

5) การสนับสนุนให้องค์กรชุมชน/หน่วยอาสาสมัครชุมชนจัดกิจกรรม/บริการสาธารณะของชุมชน เป็นการสนับสนุนให้องค์กรชุมชน/หน่วยอาสาสมัครชุมชนทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติการ/หน่วยจัดบริการสาธารณะแก่กลุ่มประชากรเป้าหมายแทนที่จะดำเนินการเองแบบครบวงจร การสนับสนุนองค์กรชุมชน/หน่วยอาสาสมัครชุมชนอาจมีหลายรูปแบบ เช่น การจัดฝึกอบรมให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์การปฏิบัติงาน และอาจก่อสร้างโรงงาน/อาคารสถานที่ปฏิบัติงาน ดำเนินการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ จัดหาตลาด จัดตั้งกองทุนหมุนเวียน/จัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรชุมชน/กลุ่มอาสาสมัครชุมชน และแม้กระทั่งการว่าจ้างองค์กรชุมชนทำหน้าที่จัดบริการพื้นฐานของท้องถิ่น เช่น เก็บขยะ ดูแลบำรุงรักษาสวนหย่อม/ระบบไฟฟ้าส่องสว่างบนถนนและที่สาธารณะ เป็นต้น

6) การให้ตัวแทนของประชาชน องค์กรชุมชนร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การแต่งตั้งตัวแทนของประชาชนในหมู่บ้านต่างๆ เข้าไปร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างและตรวจรับการจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

ถวิลวดี บุรีกุล (2552: 21-23) ได้กล่าวไว้ในหนังสือทางวิชาการเรื่อง พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน: จากอดีต จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนออกตามระดับขั้นของการมีส่วนร่วมจากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด ได้แก่

1) การให้ข้อมูล เป็นการมีส่วนร่วมในระดับต่ำสุด เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการ แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ วิธีการให้ข้อมูลอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการใช้สื่ออื่นๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อบุคคล และหอกระจายข่าว เป็นต้น

2) การเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นการมีส่วนร่วมในระดับขั้นที่สูงกว่าการให้ข้อมูล กล่าวคือผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่างๆ เป็นต้น

3) การปรึกษาหารือ เป็นการมีส่วนร่วมในระดับขั้นที่สูงกว่าการเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นการเจรจากันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ เช่น การจัดประชุมการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

4) การวางแผนร่วมกัน เป็นการมีส่วนร่วมในระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือเป็นการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ เหมาะสมที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การให้อนุญาตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง การเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน และการประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

5) การร่วมปฏิบัติ เป็นการมีส่วนร่วมในระดับขั้นที่สูงถัดไปจากการวางแผนร่วมกัน คือเป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบนโยบายหรือโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินการตามนโยบายหรือโครงการ เป็นขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติร่วมกันหรือดำเนินการตามโครงการร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6) การร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล เป็นการมีส่วนร่วมในระดับที่มีผู้เข้าร่วมน้อย แต่มีประโยชน์ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบสามารถมาคอยติดตามการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ได้ รูปแบบของการติดตามตรวจสอบหรือประเมินผลอาจอยู่ในรูปแบบของการจัดตั้ง

คณะกรรมการติดตามประเมินผลที่มาจากหลายฝ่าย ซึ่งการประเมินผลนี้มีความสำคัญมากเพราะจะมีผลต่อการพิจารณาจัดสรรประโยชน์ การยุติหรือคงไว้ ตลอดจนปรับปรุงนโยบายหรือโครงการ

7) การควบคุมโดยประชาชน เป็นการมีส่วนร่วมในระดับสูงสุดของประชาชนเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด

โดยสรุปแล้ว จากลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐในลักษณะต่างๆ ที่สำคัญแบ่งได้เป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเสนอความคิดเห็น การเข้าร่วมในเวทีประชุมปรึกษาหารือ การเข้าร่วมจัดกิจกรรม และการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน สำหรับการให้ประชาชน/องค์กรชุมชนร่วมเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น กฎหมู่บ้าน/ชุมชนนั้นก็คือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดทำกฎหมายท้องถิ่นของเทศบาลนั่นเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดรวมไว้กับการเข้าร่วมจัดกิจกรรม

2.3.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในเรื่องของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีนักวิชาการได้กล่าวถึงเรื่องดังกล่าวไว้หลายท่าน โดยจะขอกกล่าวถึงความคิดของ จอห์น เอ็ม. โคเฮน และนอร์แมน ที. อัฟฮอฟฟ์ ปรินซ์ตัน เวสาร์ธซ์ อนุภาพ ธีรลาภ ธวัช เบญจาทิกุล เจมส์ แอล. เครตัน อรทัย ก๊กผล และจรัส สุวรรณมาลา ดังนี้

จอห์น เอ็ม. โคเฮน และนอร์แมน ที. อัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1977: 17-21) ได้กล่าวไว้ในหนังสือทางวิชาการเรื่อง Rural Development Participation: Concepts and measures for project design, implementation and evaluation โดยได้แบ่งปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะของโครงการ ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่

1.1) ระดับของเทคโนโลยี โดยการใช้เทคโนโลยีที่สลับซับซ้อนจะเป็นการลดโอกาสของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการ

1.2) ความต้องการทรัพยากร โดยโครงการที่ต้องอาศัยการให้ประชาชนแบ่งทรัพยากรมาใช้ในการมีส่วนร่วม จะเป็นการจำกัดการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

1.3) ลักษณะของประโยชน์ที่ได้รับ ได้แก่ ความเป็นรูปธรรมของผลประโยชน์ ความเป็นไปได้ของผลประโยชน์ ความเร็วซ้ำของผลประโยชน์ที่ได้รับ และการกระจายของผลประโยชน์ จะมีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

1.4) ความเชื่อมโยงของโครงการ โดยโครงการที่มีการบูรณาการเชื่อมโยงกับอีกหลายโครงการ จะเป็นการยากในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

1.5) ความยืดหยุ่นของโครงการ โดยโครงการที่มีความยืดหยุ่นมาก จะเป็นการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมากยิ่งขึ้น

1.6) การเข้าถึงการบริหารจัดการโครงการ โดยโครงการที่มาจากการบริหารที่มีโครงสร้างลำดับขั้นน้อย จะทำให้ง่ายต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

1.7) ความครอบคลุมในการบริหารโครงการ โดยโครงการที่เจ้าหน้าที่มีปฏิสัมพันธ์อย่างสูงกับประชาชน จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมากยิ่งขึ้น

2) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของงาน ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่

2.1) ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ โดยลักษณะของสภาพดินฟ้าอากาศ ลักษณะของการกระจายตัวในการตั้งถิ่นฐาน มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

2.2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยความเพียงพอหรือขาดแคลนของที่ดิน แรงงาน หรือทุน ภายในพื้นที่ที่มีโครงการ รวมไปถึงการพัฒนาทักษะ การคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร จะมีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

2.3) ปัจจัยทางการเมือง โดยการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ จะมีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

2.4) ปัจจัยทางสังคม โดยบทบาทในการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นผลมาจากการจัดชนชั้นทางสังคม ความเข้มแข็งของครอบครัวในชุมชน องค์กรทางสังคม เป็นต้น

2.5) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม โดยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นจะเป็นผลมาจากการลดความขัดแย้ง ทศนคติในการยอมรับอำนาจ หรือความเชื่อในการต่อสู้เพื่อความเสมอภาค รวมไปถึงบรรทัดฐานที่มีทางวัฒนธรรมของชุมชน

2.6) ปัจจัยด้านประวัติศาสตร์ โดยประสบการณ์ที่ผ่านมาของประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเวลาต่อมา เช่น การมีประสบการณ์ที่ไม่ดีในการร่วมมือกัน เช่น มีการยกยอก มีการร่วมมือแต่เพียงในนาม มีผลทำให้ประชาชนไม่คาดหวังในศักยภาพของการมีส่วนร่วมในชุมชน เป็นต้น

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528: 170) ได้กล่าวไว้ในหนังสือทางวิชาการเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบทว่า ปัจจัยที่ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น มีดังนี้

- 1) ปัจจัยสภาพแวดล้อม ทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความปลอดภัย
- 2) ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ
- 3) ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทน เช่น ค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผลจากสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น
- 4) ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนรวม ความรู้สึกเกรงใจ ไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน หรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วม ความปรารถนาให้เกิดความสามัคคี เป็นต้น

อนุภาพ ธีรลภ (2528: 25-26) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เชิงสมมติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ความเกรงใจ ผู้ที่มีสถานภาพที่สูงกว่า ความต้องการเป็นกลุ่มเป็นพวก ความเชื่อถือในตัวผู้นำ ความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ การคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน การยอมรับแบบอย่าง ความไม่พอใจต่อสภาพแวดล้อม การยอมรับในอำนาจรัฐ และฐานะทางเศรษฐกิจ โดยปัจจัยเกี่ยวกับความเกรงใจ ผู้ที่มีสถานภาพที่สูงกว่า ความต้องการเป็นกลุ่มเป็นพวก และความเชื่อถือในตัวผู้นำมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวคือหากประชาชนมีความเกรงใจในผู้ที่มีสถานภาพที่เพิ่มขึ้น หรือมีความต้องการเป็นกลุ่มเป็นพวกที่มากขึ้น หรือมีความเชื่อถือในตัวผู้นำสูงขึ้นจะมีระดับการมีส่วนร่วมลดน้อยลง ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่รัฐ การคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน การยอมรับแบบอย่าง ความไม่พอใจต่อสภาพแวดล้อม และฐานะทางเศรษฐกิจจะมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันกับระดับการมีส่วนร่วม

ของประชาชน กล่าวคือหากประชาชนมีความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมากยิ่งขึ้น หรือค่านึงถึงผลประโยชน์ตอบแทนมากขึ้น หรือมีการยอมรับแบบอย่างเพิ่มขึ้น หรือมีความไม่พอใจต่อสภาพแวดล้อมมากขึ้น หรือมีฐานะเศรษฐกิจที่ดีขึ้นจะมีระดับในการมีส่วนร่วมสูงขึ้นด้วย

ธวัช เบญจาทิกุล (2529: 25-26) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชาวเขาในการพัฒนา: หมู่บ้านชาวเขาชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านพัฒนา ตัวอย่างของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี พ.ศ. 2527 ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนชาวเขาในการพัฒนามี 5 ประการ ได้แก่

1) ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ อายุ โดยชาวเขาที่มีอายุมาก (46 ปีขึ้นไป) จะเข้ามามีส่วนร่วมในระดับที่มากกว่าชาวเขาที่มีอายุน้อย (15 – 45 ปี)

2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจ (รายได้) โดยชาวเขาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะเข้ามามีส่วนร่วมในระดับที่มากกว่าชาวเขาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี

3) ปัจจัยด้านการเมือง ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคมในชุมชน โดยชาวเขาที่เป็นผู้นำหมู่บ้าน (พ่อหลวง กรรมการหมู่บ้าน และผู้นำทางประเพณี) จะเข้ามามีส่วนร่วมในระดับที่มากกว่าชาวเขาที่เป็นชาวบ้านธรรมดา

4) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ความสามารถในการใช้ภาษาท้องถิ่นและศาสนา โดยชาวเขาที่ใช้ภาษาท้องถิ่นภาคเหนือ (คำเมือง) ได้ดีจะเข้ามามีส่วนร่วมในระดับที่มากกว่าชาวเขาที่ใช้ภาษาท้องถิ่นภาคเหนือได้ไม่ดี และชาวเขาที่นับถือศาสนาพุทธจะเข้ามามีส่วนร่วมในระดับที่มากกว่าชาวเขาที่นับถือศาสนาอื่น

5) ปัจจัยด้านจิตวิทยาทางสังคม ได้แก่ การได้เห็นตัวอย่างการพัฒนาดีเด่นจากชุมชนอื่น โดยการได้เห็นตัวอย่างการพัฒนาดีเด่นจากหมู่บ้านอื่นมีผลในเชิงบวกต่อระดับการเข้ามามีส่วนร่วมของชาวเขาในการพัฒนา

เจมส์ แอล. เครตัน (2543: 158-161) ได้กล่าวไว้ในหนังสือทางวิชาการเรื่อง คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน โดยพบว่าการศึกษาที่คนเราจะพิจารณาว่าตนได้รับผลกระทบและเลือกที่จะมีส่วนร่วมในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือไม่ นั้น อย่างน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ได้แก่ 1) ความใกล้ชิดกับปัญหา โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ติดต่อกับสถานที่ซึ่งมีปัญหาในชุมชนที่มีอยู่หรือที่ได้นำเสนอจะเข้ามามีส่วนร่วมถ้าประชาชนผู้นั้นมองว่า

สถานที่ซึ่งมีปัญหานั้นมีความเสี่ยงอยู่หรือมีผลประโยชน์สำคัญต่อประชาชนในละแวกบ้าน 2) ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ โดยประชาชนหลายกลุ่มที่มีความสนใจในผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจอย่างมากก็มักจะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องนั้นๆ 3) การเข้าถึงประโยชน์ใช้สอยหรือบริการ โดยประชาชนซึ่งใช้บริการสถานที่ซึ่งมีปัญหานั้นในชุมชนก็มักจะมีส่วนร่วมปกป้องหรือเพิ่มการเข้าถึงประโยชน์ใช้สอยหรือการบริการในสถานที่นั้นๆ 4) ประเด็นทางด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม โดยประชาชนอาจเลือกที่จะมีส่วนร่วมถ้ามองว่ามีความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพเกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือการกระทำที่เสนอ 5) ค่านิยม โดยประเด็นบางอย่างก่อให้เกิดความรู้สึกรุนแรงที่จะต้องดำเนินการคัดค้าน และ 6) อำนาจที่ได้รับการมอบหมายตามกฎหมาย โดยองค์กรของรัฐมีบทบาทในการตัดสินใจและวางแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อที่จะให้ประชาชนต่างๆ ไปเข้ามามีส่วนร่วม

อรรถัย ก๊กผล (2546: 184-186) ได้สรุปไว้ในหนังสือทางวิชาการเรื่อง Best Practice ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอยู่บนฐานของงานวิจัยความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกรณีศึกษาจำนวน 4 แห่ง คือ เทศบาลนครขอนแก่น เทศบาลเมืองภูเก็ต องค์การบริหารส่วนตำบลสวนหม่อน อำเภอแม่จัน จัหวัดขอนแก่น และ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมืองชลบุรี จัหวัดชลบุรี โดยได้กล่าวถึงเงื่อนไขที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารการมีส่วนร่วมขององค์กร ดังนี้

1) ผู้นำองค์กร ในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการใดๆ ก็ตาม พบว่าผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนก็เช่นเดียวกันที่ผู้นำขององค์กรมีบทบาทอย่างมาก ผู้นำที่กล่าวถึงคือทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ ในบางกรณีผู้นำทางการเมืองเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมนั้นเอง ในบางกรณีโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นความคิดริเริ่มจากผู้บริหาร ในบางกรณีผู้บริหารเป็นผู้สนับสนุน ไม่ว่าจะบทบาทของผู้นำในลักษณะใด ถ้าผู้บริหารมีความตั้งใจแน่วแน่และจริงจังต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจะส่งผลต่อการจริงจังของการปฏิบัติของพนักงานระดับปฏิบัติการ นอกจากนั้นความจริงใจและความตั้งใจก่อให้เกิดความไว้วางใจจากประชาชน และจะส่งผลให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ทีมงานและองค์กร ถึงแม้ว่าผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญแต่อาจไม่เพียงพอต่อความสำเร็จ โดยพบว่าทีมงานและองค์กรมีความสำคัญเช่นกัน เพราะกระบวนการดำเนินการจริงมักเป็นความรับผิดชอบของทีมงาน รวมทั้งความสามารถของทีมงานรับผิดชอบในการวิเคราะห์สถานการณ์ การกำหนดเป้าหมาย การเลือกระดับและรูปแบบการมีส่วนร่วม รวมทั้งการติดต่อกับประชาชน

ประเด็นสำคัญที่พบ คือ ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีวัฒนธรรมของการมีส่วนร่วมของพนักงานในการบริหารงานขององค์กรอยู่แล้ว จะส่งผลให้กระบวนการในการมีส่วนร่วมมีความหมายมากขึ้น เพราะพนักงานจะมีค่านิยมการมีส่วนร่วมอยู่แล้ว มีทัศนคติทางบวกต่อกระบวนการในการมีส่วนร่วม และมีประสบการณ์ในฐานะผู้เข้าร่วม ย่อมจะเข้าใจความรู้สึกของประชาชนและมีความระมัดระวังในการจัดการมากขึ้น ดังนั้นการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในด้านการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนดีที่สุดในวิธีหนึ่ง คือ การเปิดโอกาสให้บุคลากรขององค์กรมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กร

3) ประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนย่อมเกิดไม่ได้หากขาดประชาชน ปัญหาที่หน่วยงานของรัฐพบในการจัดการมีส่วนร่วมประการหนึ่ง คือ ประชาชนไม่ให้ความสนใจและไม่มาร่วม ส่งผลให้การจัดการมีส่วนร่วมเป็นเพียงพิธีกรรมเท่านั้น สิ่งที่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องตระหนัก คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพนักงานท้องถิ่นและผู้บริหารได้รับค่าจ้างหรือเงินเดือนในการทำงาน ในขณะที่ประชาชนมีรายได้จากการประกอบอาชีพอื่นๆ การมีส่วนร่วมเป็นงานอาสาสมัคร ประชาชนอาจไม่มีเวลาสำหรับการมีส่วนร่วมตลอดเวลา หรือมีความสนใจในบางประเด็นเท่านั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนควรยึดประชาชนเป็นหลักมากกว่าความสะดวกของหน่วยงาน

จรัส สุวรรณมาลา (2004: 21-22) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Civic Participation in Sub-National Government in Thailand ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลสวนหม่อน อำเภอแม่จัน จังหวัดขอนแก่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เทศบาลนครขอนแก่น และเทศบาลนครระยอง สรุปว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ได้แก่

1) ปัจจัยผู้นำที่เป็นผู้บริหาร (The Mayoral Leadership) กล่าวคือ ปัจจัยผู้บริหารเป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น ภูมิหลังทางการศึกษา ภูมิหลังด้านอาชีพ การที่ผู้บริหารได้รับความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ๆ ความสามารถในการประยุกต์ใช้การมีส่วนร่วมกับการบริหารงานท้องถิ่น การมีวิสัยทัศน์ใหม่ในการบริหารงานท้องถิ่น การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำชุมชน NGOs และกับประชาชน ตลอดจนการสร้างทีมงานที่มีความรู้ความสามารถ เป็นต้น

2) ปัจจัยการเมืองท้องถิ่นและวัฒนธรรมในชุมชน (Local Political and Cultural Factors) นับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยลักษณะชุมชนที่เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วม ได้แก่ ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง มีความผูกพันกันเป็นชุมชนเดียวกันสูง ปราศจากการแบ่งแยกในชุมชน มีวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับสูงและต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นต้น

จรัส สุวรรณมาลา และคณะ (2548: 108-110) ได้ทำการศึกษาในโครงการวิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ได้แบ่งปัจจัยที่มีผลกระตุ้น-ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมด้านการเมืองและการมีส่วนร่วม³ ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ปัจจัยที่มีผลกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมฯ และปัจจัยที่มีผลส่งเสริมสนับสนุนให้นวัตกรรมฯ ประสบความสำเร็จ ดังนี้

1) ปัจจัยที่มีผลกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมฯ มี 4 ปัจจัย ดังนี้

1.1) ผู้บริหารท้องถิ่นต้องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่ตื่นตัวในทางการเมือง ยิ่งไปกว่านั้นประชาชนในท้องถิ่นอาจไม่เข้าใจ/ไม่ไว้วางใจ/ไม่เชื่อถือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง และไม่ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ปัญหา “การไม่ตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน” โดยลำพังไม่สามารถผลักดันให้เกิดนวัตกรรมฯ ขึ้นได้ นอกจากนี้ผู้บริหารท้องถิ่น เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี เป็นต้น ให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว และริเริ่มนวัตกรรมฯ ขึ้น

1.2) การเมืองท้องถิ่นแบบแข่งขันรุนแรง โดยลักษณะการเมืองท้องถิ่นแบบแข่งขันรุนแรง (การเลือกผู้บริหารมีการแข่งขันทางการเมืองสูง และในสภาท้องถิ่นมีสัดส่วนฝ่ายค้านที่สูง) มีแนวโน้มที่จะผลักดันให้ผู้บริหารใช้วิธีการริเริ่มนโยบายโดยผ่านการจัดเวทีประชาคมเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความนิยมและความชอบธรรมทางการเมืองของฝ่ายบริหาร

1.3) องค์กรชุมชนมีความตื่นตัวสูง โดยท้องถิ่นที่มีองค์กรชุมชน/กลุ่มอาชีพ เป็นต้นจำนวนมาก มีระดับการตื่นตัวทางการเมืองสูงและมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชนโดดเด่น องค์กรชุมชนมักจะมีบทบาทโดดเด่นในการเสนอปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหา

³ นวัตกรรมด้านการเมืองและการมีส่วนร่วม คือ การริเริ่มหรือพัฒนาวิธีการจัดบริการสาธารณะในด้านการเมือง และการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การจัดเวทีประชาคม การกระจายอำนาจสู่องค์กรชุมชน การริเริ่มข้อบัญญัติท้องถิ่นโดยประชาชน เป็นต้น

สาธารณะของชุมชนโดยผ่านเวทีชุมชน และผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเวทีชุมชนเพื่อปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา นอกจากนี้้องค์กรชุมชนยังสามารถเข้าไปมีบทบาทในชั้นการปฏิบัติงาน เช่น การจัดหน่วยอาสาสมัครชุมชน การออกกฎระเบียบและการบังคับใช้ระเบียบปฏิบัติ เพื่อสนับสนุนนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

1.4) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาตำบล และการบริหารงบประมาณ ดังจะเห็นได้จากระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาตำบล และระเบียบฯ ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นปัจจัยผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นริเริ่มจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน (หมู่บ้าน) และผ่านเข้าสู่กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบลของ อบต. ในที่สุด ในทำนองเดียวกัน ระเบียบฯ ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างก็ได้กระตุ้นให้ อบต. แต่งตั้งตัวแทนของประชาชนร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างและกรรมการตรวจรับการจ้างด้วย

2) ปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนให้นวัตกรรมฯ ประสบความสำเร็จ มี 3 ปัจจัย ดังนี้

2.1) การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ริเริ่มนวัตกรรมด้านการเมืองและการมีส่วนร่วมได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกหลายประเภท เช่น ได้รับคำปรึกษาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานภาครัฐ (หน่วยส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด/อำเภอ/สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่) และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs)

2.2) การเมืองท้องถิ่นแบบสมาคม โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบการเมืองแบบสมาคม (การแข่งขันทางการเมืองในท้องถิ่นไม่รุนแรง ผู้บริหารท้องถิ่นให้ความสำคัญกับองค์กรชุมชน ทำงานร่วมกับผู้นำองค์กรชุมชนในลักษณะเท่าเทียมกัน สนับสนุนซึ่งกันและกัน ถือเอาประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก) เป็นปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนให้นวัตกรรมด้านการเมืองและการมีส่วนร่วมประสบความสำเร็จ

2.3) ลักษณะชุมชนชนบท จากการศึกษาพบว่านวัตกรรมด้านการเมืองและการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชุมชนชนบท มีรากฐานการผลิตด้านการเกษตร อยู่ร่วมกันเสมือนเป็นญาติพี่น้อง ประกอบอาชีพหลักคล้ายๆ กัน มีองค์กรชุมชนกลุ่มอาชีพระดับหมู่บ้านที่เข้มแข็ง และมีระบบการเมืองแบบสมาคม จึงอาจตั้งเป็น

ข้อสังเกตได้ว่า ชุมชนชนบทมีโอกาสที่จะเกิดนวัตกรรมด้านการเมืองและการมีส่วนร่วมได้ค่อนข้างสูง (เมื่อเทียบกับชุมชนเมือง/กึ่งเมืองกึ่งชนบท)

โดยสรุปแล้ว จากการพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนข้างต้น ทำให้เห็นได้ว่ามีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยสามารถแบ่งปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 2 ประเภทที่สำคัญ ได้แก่

1) ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน คือ ปัจจัยต่างๆ ที่ขึ้นอยู่กับประชาชนแต่ละคน โดยจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล สำหรับตัวอย่างของปัจจัยประเภทนี้ เช่น ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนรวม ความปรารถนาให้เกิดความสามัคคี ความเกรงใจผู้ที่มีสถานภาพที่สูงกว่า เป็นต้น

2) ปัจจัยภายนอกของประชาชน คือ ปัจจัยที่แวดล้อมอยู่โดยรอบตัวของประชาชน ซึ่งจะไปมีผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับตัวอย่างของปัจจัยประเภทนี้ เช่น ลักษณะของสภาพดินฟ้าอากาศ ที่มงานและองค์กร วัฒนธรรมในชุมชน เป็นต้น

2.3.4 แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในเรื่องของแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีนักวิชาการได้กล่าวถึงเรื่องดังกล่าวไว้หลายท่าน โดยจะขอกล่าวถึงความคิดที่น่าสนใจของ อานาจ อนันตชัย มนตรี กรรพุมมาลย์ และชัชชัย จงสืบพันธ์ ดังนี้

อานาจ อนันตชัย (2529: 126-130) ได้กล่าวไว้ในเอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการพัฒนาชนบทภายใต้หัวข้อเรื่อง การระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท ว่ามีแนวคิดที่ช่วยทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น 5 แนวคิด ได้แก่

1) แนวคิดการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion) โดยการใช้คำพูดหรือการเขียนเพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำตาม ซึ่งเป็นไปตามหลักพฤติกรรมของมนุษย์

2) แนวคิดการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale) ขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกทั้งทางบวก เช่น การกระตือรือร้น ความหวัง ความกล้า ความเชื่อมั่น เป็นต้น และทางลบ เช่น ความเฉื่อยชา ความเฉยเมย ความหวาดระแวง การขาดความเชื่อมั่น เป็นต้น

3) แนวคิดการสร้างความรู้รักสามัคคีชาตินิยม (Nationalism) โดยชาตินิยมนั้น หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือเน้นผลประโยชน์ร่วมของชาติ พอใจในเกียรติภูมิ รวมตัวกันเพื่อพัฒนาประเทศชาติ

4) แนวคิดการสร้างผู้นำ (Leadership) ซึ่งผู้นำในลักษณะต่างๆ ได้แก่ ผู้นำแบบอัตนิยม ผู้นำแบบประชาธิปไตยหรือเสรีนิยม ต่างช่วยระดมความร่วมมือของประชาชนในรูปแบบต่างๆ กันไป

5) แนวคิดการใช้วิธีและระบบบริหาร (Administrative System and Method) เป็นวิธีการที่ง่าย เพราะใช้กฎหมาย ระเบียบแบบแผนเป็นเครื่องมือดำเนินการ

มนตรี กรรพุมมาลย์ (2539: 99-100) ได้กล่าวไว้ในเอกสารประกอบการสอนวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนภายใต้ชื่อเรื่อง การพัฒนาชุมชน: แนวคิดและการปฏิบัติ ว่า แนวทางส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้าร่วมทำกิจกรรมตามโครงการหรือพัฒนาชุมชนมีวิธีการดังต่อไปนี้

1) นโยบายของรัฐบาลและหน่วยงานต่างๆ ของรัฐจะต้องปรับแนวคิดการวางแผนจากบนลงล่าง (Top-down) ไปเป็นล่างขึ้นบน (Bottom-up) มากขึ้น เพื่อพัฒนาให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดความสำนึก มีการประสานงาน และเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมมากขึ้น การมีส่วนร่วมนั้นจะไม่ได้หมายถึงการที่ชาวบ้านถูกผู้นำทางการหรือข้าราชการเรียกรวมกันเพื่อทำกิจกรรมพัฒนาเท่านั้น เพราะลักษณะการทำงานเช่นนี้จะเรียกว่า การเกณฑ์แรงงานทางอ้อม (Indirect Coerced Labour) หรืออาจจะเป็นการมีส่วนร่วมที่ถูกระดมเข้าร่วมภายใต้การควบคุม (Control-Led-Mobilization)

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรภาคประชาชน เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี เป็นต้น ควรมีโครงสร้างองค์กรที่เป็นอิสระจากการครอบงำจากภายนอก โดยสามารถมีอิสระในการตัดสินใจและดำเนินงานสนองตอบความต้องการของแต่ละบุคคลและแต่ละกลุ่มได้ เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมวัฒนธรรมของไทยมีความเกรงใจ ผู้ใหญ่มีอิทธิพลช่วยเหลือผู้น้อย ระบบอาวุโสทำให้การเข้าร่วมอย่างจริงจังหรืออาสาสมัครเป็นไปได้ยาก อย่างไรก็ตามควรมีการสนับสนุนรูปธรรมทางวัตถุและเทคนิควิชาการ ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ชาวบ้านที่ยากจนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น แม้คนจนจะไม่ได้มีส่วนร่วมในการเสียสละทรัพย์หรือวัตถุมากนัก แต่อาจจะร่วมแสดงความคิดเห็น สละแรงกายร่วมทำหรือพัฒนา และสละเวลาเข้าร่วมประชุมมากขึ้นก็ได้

ชลัช จงสีบพันธ์ (2549: 349-350) ได้กล่าวไว้ในเอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการบริหารท้องถิ่นภายใต้หัวข้อเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น ว่ามีแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารของประชาชนในท้องถิ่น ดังนี้

1) เจตนารมณ์และบทบาทของรัฐ โดยองค์กรของรัฐที่ใช้อำนาจอธิปไตยแทนปวงชนทั้ง 3 องค์กร คือ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล พึงแสดงเจตนารมณ์ที่ชัดเจนในการที่จะสนับสนุนและให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งต้องแสดงบทบาทให้เป็นตัวอย่างเชิงประจักษ์ด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายระดับชาติ การสร้างกฎและการนำความเห็นของประชาชนไปใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างจริงจัง นอกจากนี้พึงให้การสนับสนุนงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

2) ระบบกฎหมาย โดยเร่งรัดการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวกับการพัฒนา เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้กฎหมายเหล่านั้นเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จัดระบบความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่างกฎหมายในกลุ่มที่มีส่วนร่วมด้วยกันเองให้ชัดเจน รวมทั้งกำหนดกติกาขอบข่ายและวิธีการมีส่วนร่วมให้มีความชัดเจน เพื่อประโยชน์ในทางปฏิบัติ

3) เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท้องถิ่น โดย

3.1) ปรับปรุงระเบียบกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการเงินการคลังและวิธีการงบประมาณให้ท้องถิ่นสามารถมีรายได้เพียงพอในการบริหาร รวมทั้งการให้ได้รับจัดสรรโดยตรงไม่ต้องผ่านกระทรวง ทบวง กรมตามปกติ

3.2) พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้เอื้อต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหาร รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3) ส่งเสริมการจัดโครงการฝึกอบรมหรือโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และเพื่อการเผยแพร่สู่สาธารณชนให้เกิดแนวคิดอย่างถูกต้องและเหมาะสม

3.4) จัดทำคู่มือเกี่ยวกับการจัดให้มีส่วนร่วม เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและการอำนวยความสะดวกในเชิงปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบ รวมทั้งผู้สนใจโดยทั่วไป

4) ปลุกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยการกำหนดเป็นแผนระดับชาติ ในการใช้ตัวกลางต่างๆ ทั้งในครอบครัว สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน ชุมชน กลุ่ม และพรรคการเมือง เป็นพลังหลักในการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้แก่กลุ่มคนทุกระดับ รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจในกิจการทางการเมืองและการบริหารท้องถิ่นอย่างจริงจัง

5) ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเมือง โดยการกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความตื่นตัวในการรวมตัวเป็นกลุ่มเพื่อการมีส่วนร่วมหรือดำเนินกิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะการกำหนดนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับประชาชน

6) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและการบริหารเพิ่มมากขึ้น โดยการกำหนดมาตรการรวมทั้งกฎเกณฑ์ในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารในทางการเมืองและการบริหารของท้องถิ่น การให้โอกาสแก่ประชาชนในการวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาสำคัญของท้องถิ่น รวมทั้งการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะของท้องถิ่น

โดยสรุปแล้ว จากการพิจารณาถึงแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนข้างต้น ทำให้เห็นได้ว่ามีแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนหลายประการ ทั้งแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่ประชาชน เช่น การสร้างความสนใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น แนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กร เช่น การพัฒนาผู้นำองค์กร การสร้างระเบียบแบบแผนเป็นเครื่องมือทำให้เกิดการมีส่วนร่วม เป็นต้น และแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอก เช่น การปรับแนวคิดในการวางแผนการพัฒนาของรัฐบาล จากบนลงล่าง (Top-down) ไปเป็นล่างขึ้นบน (Bottom-up) มากขึ้น เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนได้นำเสนอถึงความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายไว้เป็นจำนวนมาก แต่โดยสรุปแล้วหมายถึง การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ การคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การปฏิบัติ ตลอดจนการรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนเอง โดยเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชน ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐในลักษณะต่างๆ ได้แก่ การรับรู้

ข้อมูลข่าวสาร การเสนอความคิดเห็น การเข้าร่วมในเวทีประชุมปรึกษาหารือ การเข้าร่วมจัดกิจกรรม และการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน

ในการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนซึ่งจะมีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนแต่ละคนแตกต่างกันไป และปัจจัยภายนอกของประชาชนซึ่งแวดล้อมอยู่โดยรอบตัวของประชาชน รวมทั้งยังมีแนวทางหลายประการที่ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่ประชาชน แนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กร และแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอก

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครั้งนี้มีอยู่หลายเรื่อง โดยผู้วิจัยขอนำเสนองานวิจัยจำนวน 7 เรื่องที่ได้ทำการทบทวนมา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กรณีศึกษา ชมดี (2524) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เป็นการศึกษาเพื่อทราบรูปแบบต่างๆ ของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน มูลเหตุจูงใจที่ทำให้เข้ามามีส่วนร่วม และผลของการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยทำการศึกษาเฉพาะกรณีจากสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกลุ่มเกษตรกรทำไร่โคจรการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้แบบสัมภาษณ์ และการเข้าไปสังเกตการณ์ในพื้นที่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในแบบต่างๆ คือ การร่วมประชุม การร่วมออกแรง การร่วมออกเงิน การร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ การร่วมเป็นผู้นำ การร่วมเป็นคณะกรรมการ การร่วมเป็นผู้ชักชวน และการร่วมเป็นผู้ริเริ่ม โดยมีส่วนร่วมในการประชุมมากที่สุด รองลงมาคือ ร่วมออกแรง และร่วมเป็นผู้ชักชวน ผู้ที่มีอิทธิพลในระดับท้องถิ่นที่ชักจูงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ กำนัน พัฒนาการ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำอื่นๆ สิ่งที่น่าสนใจที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมที่มากที่สุด ได้แก่ ความต้องการที่จะได้รับความรู้ในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น ส่วนผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพ เช่น การใช้ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เครื่องทุ่นแรงต่างๆ การมีผลผลิตและรายได้เพิ่มมากขึ้น และการได้รับความรู้เพิ่มขึ้นในการประกอบอาชีพ

นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพในหมู่บ้าน และการเคยเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นมาก่อน โดยเพศหญิง สมาชิกที่อาศัยและประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นนั้นเป็นเวลานาน และผู้ที่เคยเป็นสมาชิกของกลุ่มอื่นมาก่อนจะเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าเพศชาย สมาชิกที่อาศัยและประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นเป็นระยะเวลาสั้น และผู้ที่ไม่เคยเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นมาก่อน ในส่วนของปัจจัยที่จูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ เกียรติและความต้องการอาชีพใหม่ๆ มีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วม โดยสมาชิกที่เห็นว่าเกียรติเป็นปัจจัยจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมหรือต้องการมีอาชีพใหม่จะเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกที่เห็นว่าเกียรติไม่ใช่ปัจจัยจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่ต้องการมีอาชีพใหม่ รวมทั้งผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ครู คณะกรรมการสภาตำบล คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่โครงการสารภี เจ้าหน้าที่เกษตร และพัฒนากร มีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนโดยเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในการชักจูงให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมได้มาก และการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ กล่าวคือสมาชิกที่เข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าจะมากหรือน้อยล้วนทำให้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยแบบของการมีส่วนร่วมที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การร่วมประชุม การร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ การร่วมเป็นผู้ริเริ่ม และการร่วมเป็นผู้ชักชวน

สุจินต์ ดาววีระกุล (2527) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน โดยทำการศึกษาเฉพาะหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัดของจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี พ.ศ. 2527 ทำการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามกลุ่มที่ศึกษา รวมทั้งมีการเข้าไปสังเกตชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มที่ศึกษาก่อนแจกแบบสอบถามด้วย ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนมีดังต่อไปนี้ คือ ร่วมในการเข้าประชุม ร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมในการเป็นผู้รับผิดชอบหรือควบคุมการดำเนินงาน ร่วมในการเป็นผู้ประสานงาน ร่วมในการเป็นผู้ชักชวนเพื่อนบ้าน ร่วมในการสละเงิน ร่วมในการสละวัสดุอุปกรณ์ ร่วมในการสละแรงงาน และร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมมากที่สุด และร่วมในการสละแรงงาน ร่วมในการสละเงิน ร่วมในการเป็นผู้ชักชวนเพื่อน ร่วมในการสละวัสดุอุปกรณ์ ร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน ร่วมในการเป็นผู้ประสานงาน ร่วมในการเป็นผู้รับผิดชอบหรือควบคุมการดำเนินงาน และร่วมในการแสดงความคิดเห็นน้อยลงมาตามลำดับ

ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่า ปัจจัยทางด้านบุคคล ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคมในหมู่บ้าน โดยผู้นำในหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาหมู่บ้านมากกว่าราษฎร การรู้สึกที่ตนเองมีความสำคัญต่อหมู่บ้าน โดยผู้ที่รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาหมู่บ้านมาก และการมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน โดยผู้ที่มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาหมู่บ้านมาก ส่วนอายุและเพศไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ และการเป็นเจ้าของที่ดินทำกินไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ความต้องการเกียรติ โดยผู้ที่ต้องการเกียรติจะมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาหมู่บ้านมากกว่าผู้ที่ไม่มีความต้องการเกียรติ และการได้รับการชักชวนจากกรรมการหมู่บ้าน เพื่อนบ้าน นายอำเภอ และพัฒนากรอำเภอ โดยผู้ที่ได้รับการชักชวนจากกรรมการหมู่บ้าน นายอำเภอ พัฒนากรอำเภอ จะมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาหมู่บ้านมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการชักชวนจากกรรมการหมู่บ้าน นายอำเภอ พัฒนากรอำเภอ ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับการชักชวนจากเพื่อนบ้านจะมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาหมู่บ้านมากกว่าผู้ที่ได้รับการชักชวนจากเพื่อนบ้าน สำหรับความคาดหวังต่อรางวัลการประกวดหมู่บ้านและความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้านไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน

นอกจากนี้ยังพบอีกว่าส่วนใหญ่เห็นด้วยในการรู้สึกที่ตนเองมีความสำคัญต่อหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เห็นด้วยที่ตนเองมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เห็นด้วยที่โครงการพัฒนาหมู่บ้านนี้มีส่วนช่วยให้ชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัด ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าโครงการนี้จะมีขึ้นหรือไม่ถ้าหมู่บ้านไม่ได้รับการส่งเข้าประกวด และเห็นว่าผู้ที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้หมู่บ้านชนะเลิศการประกวด ได้แก่ กำนัน นายอำเภอ พัฒนากร เกษตรตำบล สาธารณสุขตำบล และกรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น

สนิท ชาวสอาด (2539) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น ทำการศึกษากรณีโครงการประปาหมู่บ้าน อำเภอเมืองนครพนมและอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประปาหมู่บ้านในเชิงการเมืองท้องถิ่น โดยค้นหาคุณลักษณะสำคัญของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประปาหมู่บ้าน ในการศึกษาได้ใช้การสอบถามโดยมีการแจกแบบสอบถามประชาชนทั่วไปในหมู่บ้าน และมีการสังเกตการณ์ในระยะเวลาการก่อสร้างโครงการดังกล่าว

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสาธารณะท้องถิ่น ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้นำทางสังคมและผู้นำในครอบครัว โดยประชาชนที่มีสถานภาพผู้นำทางสังคมอย่างเป็นทางการ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือประชาชนที่มีอาชีพรับราชการที่พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน เช่น ครู ตำรวจ หรือประชาชนที่มีสถานภาพเป็นผู้นำในครอบครัว คือ หัวหน้าครอบครัว มีแนวโน้มเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านมากกว่าประชาชนที่ไม่ได้เป็นผู้นำทางสังคมอย่างเป็นทางการหรือประชาชนที่ไม่ได้เป็นผู้นำครอบครัว 2) ปัจจัยทางด้านการจัดการของเจ้าหน้าที่รัฐในด้านการนิเทศงาน โดยการนิเทศโครงการจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ ปลัดอำเภอ พัฒนาการ เกษตรตำบล สาธารณสุข ครู อาสาพัฒนาประจำตำบล และนายอำเภอ ซึ่งได้เข้าไปนิเทศงานประชุมชี้แจงและแนะนำติดตามผลงานบ่อยครั้งจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการสูง 3) ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ โดยประชาชนที่เป็นเพศชาย หรือมีอายุ 40 ปีขึ้นไป หรือมีระดับการศึกษาสูงกว่า ม. 5 (ม. 8) หรือเทียบเท่า หรือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการมาก หรือมีระยะเวลาการพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมากกว่า 10 ปี หรือมีอาชีพรับราชการ มีแนวโน้มเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการสูงกว่าประชาชนที่เป็นเพศหญิง หรือมีอายุน้อยกว่า 40 ปี หรือมีระดับการศึกษาต่ำกว่า ม. 5 หรือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการปานกลางและน้อย หรือมีระยะเวลาการพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านน้อยกว่า 10 ปี หรือมีอาชีพเกษตรกร ค้าขาย และรับจ้าง และ 4) ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ โดยประชาชนที่คิดคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับสูงจะมีแนวโน้มเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการหมู่บ้านสูง ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นเป็นหลักพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าของประชาธิปไตย มีความคุ้นเคยกับการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น เป็นการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชน และเป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งจะเป็นปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบอบต. ประชาธิปไตยของประชาชนในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ

อัครพันธุ์ พูลศิริ (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองกับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบ อบต. บ้านมะเกลือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ และ อบต. หนองโพ อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งในการวิจัยต้องการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมทางการเมืองในลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของ อบต. ว่า อบต. ที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองใน 3 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการบริหารแผนงานของ อบต. มาก จะทำให้การบริการของ อบต. มี

ประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างประชาชนตำบลบ้านมะเกลือและตำบลหนองโพ กับประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะของ อบต. ทั้งสองแห่ง โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า อบต. บ้านมะเกลือมีประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง 3 ด้าน มากกว่า อบต. หนองโพ และด้านการให้บริการสาธารณะของ อบต. บ้านมะเกลือจะมีประสิทธิภาพมากกว่า อบต. หนองโพ เนื่องจากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน อบต. จะส่งผลให้เกิดการตรวจสอบและลดการผูกขาดอำนาจการบริหารงานของผู้นำชุมชน รวมทั้งการกำหนดปัญหาเพื่อการวางแผนพัฒนาตำบลจากประชาชนจะทำให้ อบต. สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ในขณะที่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน อบต. หนองโพมีอยู่น้อย เนื่องจากสภาพพื้นที่ของตำบลหนองโพมีลักษณะกระจายตัว ทำให้การติดต่อสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้านและ อบต. เป็นไปได้ยาก จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปได้อย่างน้อย ส่งผลให้ขาดการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. ทำให้การบริหารงานและประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะมีน้อยลงตามไปด้วย

วาริติน วัจชัย (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ระดับและปัจจัยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในจังหวัดเพชรบุรี โดยเป็นการศึกษาในเชิงปริมาณประกอบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ซึ่งในการศึกษาได้แบ่งวิธีการมีส่วนร่วมออกเป็น 15 วิธี ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการดำเนินโครงการร่วมกับ อบต. 2) การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา 3) การมีส่วนร่วมรับฟังการประชุมสภา อบต. 4) การมีส่วนร่วมคัดค้านข้อบังคับหรือมติของ อบต. ที่ทำความเดือดร้อนแก่ประชาชน 5) การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อ/จัดจ้าง 6) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกสภา อบต. 7) การมีส่วนร่วมขอรับทราบข่าวสารข้อมูล 8) การมีส่วนร่วมตรวจสอบแผนพัฒนา อบต. 9) การมีส่วนร่วมตรวจสอบข้อบังคับและรายจ่ายประจำปีให้เป็นไปตามแผนพัฒนา 10) การมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้าและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ 11) การมีส่วนร่วมเข้าชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อเสนอข้อบังคับตำบล 12) การมีส่วนร่วมในการร้องเรียนต่อประธานสภา อบต. เมื่อพบว่าผู้บริหารท้องถิ่นทำงานไม่โปร่งใส 13) การมีส่วนร่วมร้องเรียนต่อนายอำเภอกรณีที่คณะกรรมการบริหารไม่สนใจต่อคำคัดค้าน 14) การมีส่วนร่วมฟ้องศาลปกครองกรณีได้รับความ

เสียหายจากการบริหารงานของ อบต. หรือพนักงาน อบต. และ 15) การมีส่วนร่วมเข้าชื่อถอดถอน คณะกรรมการ อบต. หรือสมาชิกสภา อบต.

ผลการศึกษาพบว่าวิธีการที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การขอรับทราบข่าวสารข้อมูลร้อยละ 77.8 การตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกสภา อบต. ร้อยละ 71.7 และการแสดงความคิดเห็นร้อยละ 65.6 ส่วนวิธีการที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การเป็นคณะกรรมการจัดซื้อ/จัดจ้างร้อยละ 43.6 การเข้าชื่อเสนอข้อบังคับตำบลร้อยละ 48.0 และการเข้าชื่อถอดถอนคณะกรรมการบริหารหรือสมาชิกสภา อบต. ร้อยละ 49.0 สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มในตำบล ความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของ อบต. การรับรู้วิธีการในการตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. การติดต่อสื่อสาร การออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของ อบต. และทัศนคติของผู้บริหารท้องถิ่น โดยประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มในตำบล หรือประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย หรือประชาชนที่มีการรับรู้วิธีการตรวจสอบในระดับต่ำ หรือประชาชนที่มีการติดต่อสื่อสารในระดับสูง จะมีแนวโน้มของการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. มากกว่าประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มในตำบล หรือประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หรือประชาชนที่มีการรับรู้วิธีการตรวจสอบในระดับสูง หรือประชาชนที่มีการติดต่อสื่อสารในระดับต่ำ ในขณะที่เดียวกันหาก อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับสูงจะมีแนวโน้มการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. ของประชาชนมากตามไปด้วย หรือถ้าทัศนคติของผู้บริหารท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับสูงจะมีแนวโน้มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. มากกว่าทัศนคติของผู้บริหารท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับต่ำ นอกจากนี้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา (ป. 4 – ป.6) หรือต่ำกว่า กับประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท กับประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. แตกต่าง

นอกจากนี้ผลการศึกษาได้ชี้ถึงปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ อบต. คือ 1) อิทธิพลท้องถิ่นของ อบต. ที่เห็นแก่พรรคพวกโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชน ประชาชนจึงไม่อยากเข้าไปมีส่วนร่วมเพราะเกรงกลัวอิทธิพล 2) ปัญหาการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ อบต. ที่ประชาชนไม่เคยได้รับทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของ

อบต. 3) ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก อบต. กับประชาชนในตำบลมีความห่างเหินกัน 4) ปัญหาการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมยังไม่ทั่วถึง 5) ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ คือ เรื่องสิทธิและหน้าที่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของ อบต. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีในการตรวจสอบ 6) ประชาชนมีปัญหาในเรื่องภารกิจเนื่องจากกิจกรรมของ อบต. ดำเนินการในช่วงเวลาเดียวกันกับการทำงานของประชาชน 7) ปัญหาเรื่องระยะทางในการเดินทางมาร่วมกิจกรรมกับ อบต. ทำให้ไม่ค่อยได้รับรู้ข่าวสารใดๆ 8) ปัญหาขาดงบประมาณสนับสนุนในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. เช่น ค่าน้ำมันรถ เบี้ยประชุมของประชาชน เป็นต้น

สมคิด เพชรประเสริฐ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนและจัดทำงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย เพื่อศึกษารูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกรูปแบบการมีส่วนร่วม ตลอดจนผลสำเร็จของการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ อบต. บางพระ จังหวัดฉะเชิงเทรา อบต. ห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เทศบาลเมืองท่าข้าม จังหวัดสุราษฎร์ธานี อบจ. ปราชญ์บุรี และ อบจ. แพร่ โดยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสำรวจข้อมูลจากเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

ผลการศึกษาพบว่า 1) รูปแบบการมีส่วนร่วมมี 5 รูปแบบ เรียงจากระดับพื้นฐานถึงสูงสุด ได้แก่ การจัดทำเอกสารชี้แจงงบประมาณท้องถิ่น การสำรวจความคิดเห็น/ความต้องการของประชาชน การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน การจัดทำประชาคม และการประชุมสภาเมือง 2) ระดับการมีส่วนร่วมมี 5 ระดับ เรียงจากระดับพื้นฐานถึงสูงสุด ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน การสำรวจความคิดเห็นจากประชาชน การทำงานร่วมกับองค์กรภาคประชาชน/การสำรวจความต้องการจากประชาชน การปรึกษาหารือประชาชน และการเปิดโอกาส/ให้ประชาชนเลือกทางเลือกเชิงนโยบาย รูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมมีความเชื่อมโยงกันทั้งใน 2 ลักษณะ คือ แต่ละรูปแบบมีหลายระดับและแต่ละระดับมีหลายรูปแบบ รูปแบบการมีส่วนร่วมที่พบในกรณีศึกษามากที่สุดและมีความเข้มข้นมากที่สุด คือ รูปแบบการจัดทำประชาคม และ อบต. ห้วยกะปิ เลือกใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมหลากหลายที่สุด รูปแบบการมีส่วนร่วมมีลักษณะเฉพาะในบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ขณะที่ระดับการมีส่วนร่วมมีความเป็นสากล 3) ปัจจัยที่มีผล

ต่อการเลือกรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนมากที่สุด คือ ประเด็นปัญหา/วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วม ส่วนปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ที่นำมาวิเคราะห์ในการศึกษานี้ไม่มีผลอย่างสำคัญต่อการเลือกใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนแต่อย่างใด และ 4) ผลสำเร็จของการมีส่วนร่วมมีผลอย่างชัดเจนต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงาน ต่อคุณภาพการจัดบริการสาธารณะของกรณีศึกษา ตลอดจนความร่วมมือในการจ่ายภาษีของประชาชน

สิริพัฒน์ ลามจิตร (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยเป็นการวิจัยผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในเชิงคุณภาพนั้นเป็นการศึกษาเอกสาร ศึกษากลุ่มหรือบุคคลโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์ ส่วนในเชิงปริมาณนั้นใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและมีการวิเคราะห์ทางสถิติ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยด้านองค์การ (อบต.) มีความสัมพันธ์และมีผลต่อการตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน อบต. ซึ่งหากระดับการมีส่วนร่วมกิจกรรมใดสูงก็จะพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของกิจกรรมอื่นสูงตามกันด้วย โดยการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นเพียงการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายและการตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

ส่วนปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้ประชาชนตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วมกับ อบต. พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ การเป็นหน้าที่ของประชาชน อาสาสมัครด้วยใจ มีความรู้ความสามารถ กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน มีทักษะและประสบการณ์ เป็นประโยชน์กับตัวเองและชุมชน ส่วนปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม เลือกลงให้เป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคี และมีกลุ่มต่างๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม ส่วนปัจจัยด้านองค์การ ได้แก่ อบต. ดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบ เอาใจใส่ กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีประชาพิจารณ์ประชาคมหมู่บ้าน สำหรับตัวแบบการตัดสินใจพบว่าทั้ง 3 กลุ่ม มีการตัดสินใจแบบมีเหตุผลมีระดับความถี่มากที่สุด รองลงมาคือ การตัดสินใจแบบผสม การตัดสินใจแบบกลุ่ม ตัวแบบผู้นำ ตัวแบบสถาบัน ตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป และท้ายสุดเป็นตัวแบบถึงขยะ สาเหตุที่คนตัดสินใจไม่เข้าไปมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยด้านบุคคล คือ ในเรื่องการศึกษา ความรู้ทักษะประสบการณ์ ความคิดหรือปม (Stigmatizations) ของประชาชนที่คิดว่าตัวเองไม่สำคัญ ไม่ใช่หน้าที่ ไม่มีเวลา ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ ส่วนปัจจัยด้านชุมชนเป็นปัญหาที่ชุมชนขาดความสามัคคี มีความขัดแย้งกัน ส่วนปัจจัยด้านองค์การ เป็นปัญหาความ

โปร่งใสและความเป็นธรรมาภิบาลของ อบต. เมื่อวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) พบว่า การมีส่วนร่วมมีปัจจัยสำคัญ คือ ความมีหน้าตาทางสังคม จิตสาธารณะ การดำเนินงานของ อบต. และการเป็นเพศชาย

จากการทบทวนงานวิจัยทั้ง 7 เรื่องข้างต้นทำให้ได้ข้อมูลเพื่อช่วยในการตอบคำถามการวิจัย โดยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายลักษณะ ทั้งการมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูล การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการเสนอกฎหมายท้องถิ่น สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นพบว่ามี 2 ประเภทที่สำคัญ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน และปัจจัยภายนอกของบุคคลทั้งทางด้านองค์กรและทางด้านสภาพแวดล้อมภายในชุมชน

2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีขึ้นเพื่อศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสามารถสรุปเชื่อมโยงแนวคิดได้ดังนี้

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองที่รัฐได้จัดตั้งขึ้น โดยรัฐบาลระดับชาติกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองตนเอง โดยมีอำนาจในการตัดสินใจและการบริหารงานภายในท้องถิ่นของตน ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลระดับชาติ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับหน้าที่ที่สำคัญ คือ การจัดบริการสาธารณะในหลายภารกิจให้กับประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งมีทั้งภารกิจหน้าที่ที่ต้องจัดทำและภารกิจหน้าที่ที่อาจจะจัดทำ ในขณะเดียวกันแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นได้รับความสนใจและถูกนำมาใช้ในสังคมไทยในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานภาครัฐซึ่งรวมถึงการปกครองท้องถิ่นด้วย โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ การคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การปฏิบัติ ตลอดจนการรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความ เป็นอยู่ของประชาชนเอง โดยเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของประชาชน ร่วมกับการใช้ วิทยาการที่เหมาะสมและการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

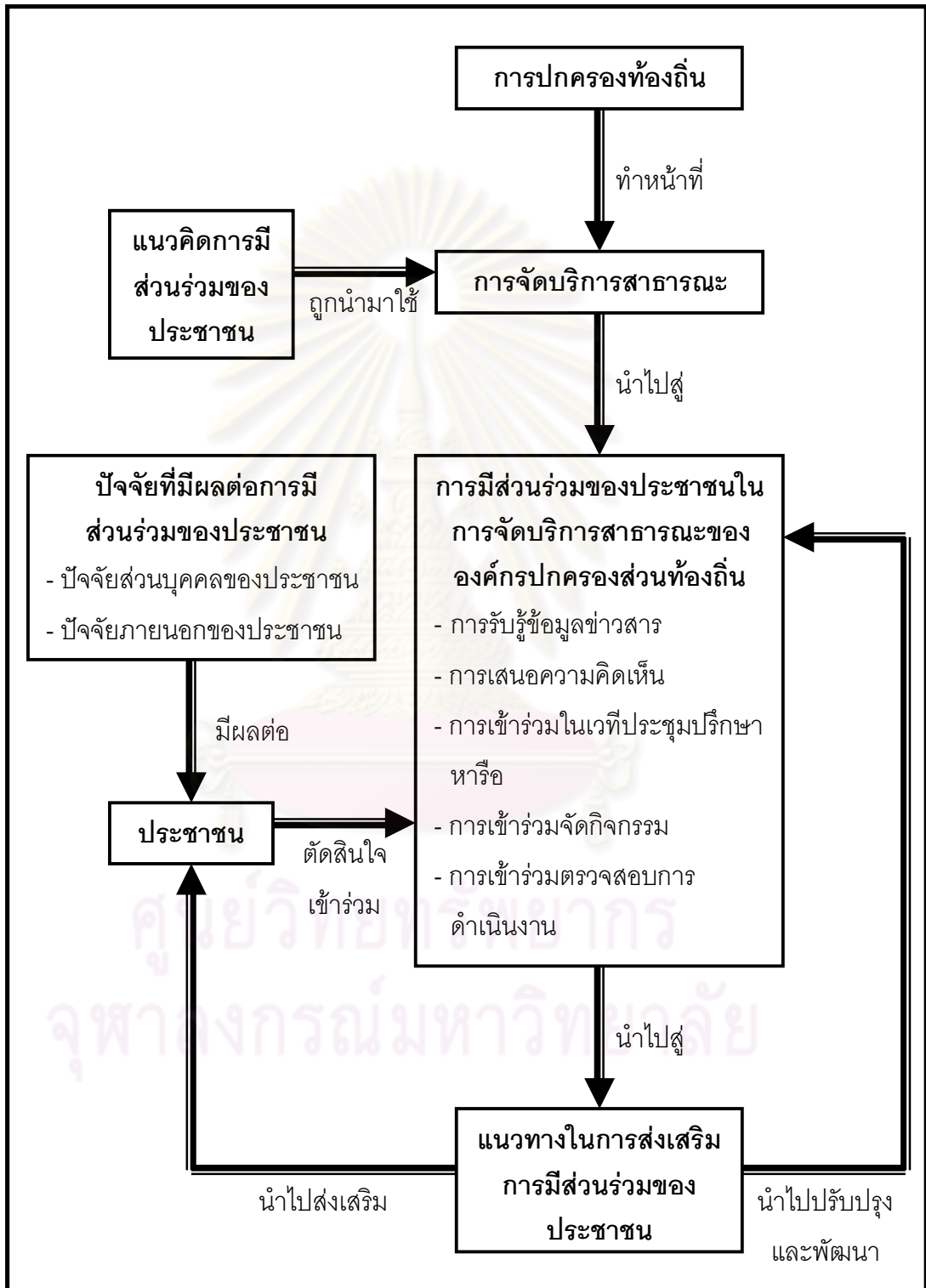
จากสถานการณ์ดังกล่าวนำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการ สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะต่างๆ ขึ้น ทั้งการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเสนอความคิดเห็น การเข้าร่วมในเวทีประชุมปรึกษาหารือ การเข้าร่วมจัดกิจกรรม และการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน โดยมีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะต่างๆ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนซึ่งเป็นปัจจัยที่ขึ้นอยู่กับประชาชนแต่ละคน และปัจจัยภายนอกของประชาชนซึ่งเป็นปัจจัยที่แวดล้อมอยู่โดยรอบตัวของประชาชน

จากการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกิดขึ้นในลักษณะต่างๆ ดังกล่าว นำไปสู่การกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีมากยิ่งขึ้น ทั้งแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่ประชาชน แนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กร และแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอก ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ในการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมและพัฒนาการจัดการมีส่วนร่วมของเทศบาลให้เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนมากยิ่งขึ้นต่อไป

จากบทสรุปที่เชื่อมโยงแนวคิดที่กล่าวมาสามารถแสดงให้เห็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 2.1 แสดงกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการ
สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

จากเนื้อหาในบทที่ 2 ซึ่งได้นำเสนอการทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้เพื่อนำไปใช้เป็นฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป สำหรับในบทที่ 3 นี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบไปด้วย รูปแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีลักษณะสำคัญของการวิจัย คือ เน้นการมองปรากฏการณ์ให้เห็นภาพรวมโดยการมองจากหลายแง่มุม เป็นการติดตามระยะยาว และเจาะลึกเพื่อให้เข้าใจความเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์สังคมซึ่งมีความเป็นพลวัต เป็นการศึกษาเจาะลึกเพื่อทำความเข้าใจเรื่องที่ศึกษาอย่างลึกซึ้ง มีการศึกษาปรากฏการณ์ในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติโดยการวิจัยในสนามเพื่อให้เข้าใจความหมายของปรากฏการณ์ มีการคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกวิจัยโดยนักวิจัยจะเข้าไปสร้างความสนิทสนมและความไว้วางใจ เชื่อใจ พยายามทำความเข้าใจกับคนเหล่านั้นแบบเอาใจเขามาใส่ใจเราจนกระทั่งในที่สุดไม่มีการแบ่งเป็นเขาเป็นเรา และจะสนใจข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด จิตใจ ความหมายซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมมนุษย์และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมา เพื่อที่จะสามารถอธิบายปรากฏการณ์สังคมได้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2549: 12-15)

ทั้งนี้การได้มาซึ่งข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้มีความเหมาะสมที่จะใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากในการวิจัยได้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะต่างๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับผู้วิจัยเป็นสิ่งสำคัญ ในการวิจัยจำเป็นต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในพื้นที่วิจัยเป็นระยะเวลายาวนานเพื่อทำความเข้าใจในบริบทของพื้นที่และการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อย่างลึกซึ้ง รวมทั้งเพื่อสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกับประชาชนในพื้นที่ อันจะทำให้เกิดความเข้าใจในความรู้สึกนึกคิดของ

ประชาชนทั้งที่เข้ามามีส่วนร่วมและไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย โดยข้อมูลจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ใช้ในการวางแผนกำหนดประชากรในการวิจัย พบว่ามีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนทั้งสิ้น 7,851 แห่ง (ไม่นับรวมกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา) ประกอบไปด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จำนวนทั้งสิ้น 75 แห่ง เทศบาลจำนวนทั้งสิ้น 1,619 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวนทั้งสิ้น 6,157 แห่ง ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยดังกล่าวถือเป็นประชากรที่ใช้ในการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในการวิจัยที่มุ่งศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3 กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้เลือกประชากรที่เป็นตัวอย่างในการวิจัยโดยใช้วิธีการเลือกแบบยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก ซึ่งเป็นการเลือกแบบไม่มีโครงสร้างที่เคร่งครัด มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการที่ไม่ซับซ้อน จุดมุ่งหมายหลักของการเลือกตัวอย่างแบบนี้ไม่ใช่เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทน แต่เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่เหมาะสมกับแนวคิด จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยผู้วิจัยมั่นใจว่ากลุ่มตัวอย่างนั้นๆ มีอะไรที่จะได้เรียนรู้มากมายเกี่ยวกับเรื่องที่คุณวิจัยอยากรู้ (ชาย โพรสิธิตา, 2550: 128-129)

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เทศบาลจำนวน 2 แห่ง ซึ่งได้ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจาก 2 จังหวัด ในแต่ละจังหวัดจะเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลจังหวัดละ 1 แห่ง ทำให้ได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 แห่ง มาเป็นตัวอย่างในการวิจัย

สำหรับการเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลมาใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัยนั้น เนื่องจากเป็นรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นในเขตชุมชนที่มีความเจริญและใช้ในการบริหารเมืองเป็นหลัก ซึ่งในปัจจุบันพบว่าเทศบาลมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการได้รับการยกฐานะขึ้นมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

อันเนื่องมาจากสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมืองขยายเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจะเห็นได้จากข้อมูลจำนวนเทศบาลซึ่งรวบรวมโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พบว่าเทศบาลมีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยข้อมูล ณ วันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2550 มีเทศบาลจำนวนทั้งสิ้น 1,162 แห่ง และได้เพิ่มขึ้นมามีจำนวนทั้งสิ้น 1,619 แห่ง ณ วันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2551 จึงนับได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสำคัญทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งมีความน่าสนใจที่จะทำการศึกษา

สำหรับการเลือกจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลที่ใช้เป็นตัวอย่างไม่ในการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้เลือกจังหวัดลพบุรีและจังหวัดสิงห์บุรีเป็นพื้นที่ในการวิจัย เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ภูมิลำเนาของผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยมีความคุ้นเคยและมีความเข้าใจในบริบทของพื้นที่ อันจะทำให้เกิดความสะดวกในการได้มาซึ่งข้อมูลในการวิจัย อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทบทวนมา ไม่ได้เลือกเป็นพื้นที่ในการทำวิจัยมาก่อน ทำให้งานวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ใหม่ที่แตกต่างจากที่งานวิจัยชิ้นอื่นที่เกี่ยวข้องได้เคยทำการวิจัยมา

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลของทั้ง 2 จังหวัดดังกล่าวมาเป็นตัวอย่างไม่ในการวิจัย ได้แก่ เทศบาลตำบลท่าศาลา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี และเทศบาลเมืองสิงห์บุรี อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ทั้งนี้เนื่องจากเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความน่าสนใจ โดยเทศบาลตำบลท่าศาลาเป็นเทศบาลที่เพิ่งจะได้รับการยกฐานะมาจาก อบต. เมื่อปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมา ทำให้การดำเนินงานอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากการเป็น อบต. มาเป็นเทศบาล โดยในพื้นที่เทศบาลยังคงมีการปกครองท้องถิ่นที่ กล่าวคือยังคงมีกำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ด้วย ในขณะที่เดียวกันเทศบาลได้ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่กำลังมีความเจริญเติบโตเป็นเมืองอย่างต่อเนื่องจากการเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของเมืองลพบุรี มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่และอาคารพาณิชย์ตั้งอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมากโดยเฉพาะบริเวณริมถนนสายสำคัญ คือ ถนนพหลโยธิน รวมทั้งยังมีหมู่บ้านจัดสรรและหอพักในพื้นที่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งประชาชนในพื้นที่เริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นคนเมืองตามสภาพพื้นที่มากขึ้นเรื่อยๆ

สำหรับเทศบาลเมืองสิงห์บุรีเป็นเทศบาลที่มีการเปลี่ยนแปลงมาจากสุขาภิบาลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2478 จึงมีการดำเนินงานในรูปแบบของเทศบาลมาเป็นระยะเวลายาวนาน ในเขตเทศบาลเป็นที่ตั้งของตัวเมืองสิงห์บุรีซึ่งมีสถานที่สำคัญของจังหวัดตั้งอยู่ เช่น ศาลากลางจังหวัด โรงเรียน และโรงพยาบาลประจำจังหวัด ตลาดสด สถานีขนส่ง เป็นต้น รวมทั้งประชาชนจำนวนมากในพื้นที่

มีสภาพความเป็นคนเมืองมาเป็นระยะเวลายาวนาน ในขณะเดียวกันในพื้นที่ต้องประสบกับปัญหาสำคัญ คือ ปัญหาอุทกภัยอยู่เป็นประจำจากการที่มีแม่น้ำสายสำคัญ คือ แม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน

จากข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเทศบาลทั้ง 2 แห่งที่กล่าวมา พบว่ามีความน่าสนใจที่จะทำการศึกษาว่าในพื้นที่เทศบาลทั้ง 2 แห่ง ซึ่งมีสภาพพื้นที่ดังที่กล่าวมาได้ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะเป็นอย่างไร ผู้วิจัยจึงได้ตัดสินใจเลือกเทศบาลทั้ง 2 แห่งดังกล่าวมาเป็นพื้นที่ตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งถือเป็นการเลือกพื้นที่กรณีตัวอย่างในการวิจัยเพราะความสนใจอยากรู้ อยากทำความเข้าใจ อยากเปิดเผยรายละเอียดของกรณีนั้น (Stake อ้างถึงใน ชาย โพรสิฐิตา, 2550: 165)

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเป็นการศึกษาแนวลึกมากกว่าแนวกว้าง การมุ่งหาความรู้ในแนวลึกนี้มีความจำเป็นที่นักวิจัยต้องได้ข้อมูลหลายชนิด และได้รายละเอียดเพียงพอเกี่ยวกับประเด็นการศึกษา เพื่อประโยชน์ในข้อนี้ นักวิจัยเชิงคุณภาพจึงมักจะใช้หลายวิธีเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเครื่องมือแทบทุกอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพมีคุณสมบัติประการหนึ่ง คือ ไม่มีโครงสร้างที่เคร่งครัด นั่นหมายความว่าในการใช้เครื่องมือที่นักวิจัยสามารถปรับให้เหมาะสมกับแหล่งข้อมูลและสถานการณ์ได้มาก ตรงเท่าที่หลักการสำคัญของวิธีนั้นๆ ไม่เสียไป (ชาย โพรสิฐิตา, 2550: 44-45) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ การสำรวจพื้นที่ การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.4.1 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data study) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มีการบันทึกไว้ในแหล่งข้อมูลต่างๆ มาใช้ในการตอบปัญหาการวิจัย โดยมีทั้งข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากแหล่งอิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุทัศน์และพันธกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับพื้นที่ แผนพัฒนาสามปี เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี แผนการดำเนินงาน รายงานผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนระเบียบ คำสั่ง และประกาศต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

3.4.2 การสำรวจพื้นที่ (Area survey) เป็นการลงไปในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามชุมชนต่างๆ เพื่อเก็บข้อมูลด้านสภาพทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งการสำรวจพื้นที่จะทำให้ผู้วิจัยมองเห็นโครงสร้างสังคมของชุมชนได้อย่างคร่าวๆ ตั้งแต่ช่วงแรกๆ ของการวิจัย โดยข้อมูลทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชนถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนต่างๆ (งามพิศ สัตย์สงวน, 2542: 98) ซึ่งในการสำรวจพื้นที่นั้นผู้วิจัยจะมีการจดบันทึกรายละเอียดและถ่ายภาพสถานที่ต่างๆ ภายในท้องถิ่นไว้ เช่น สำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัด สถานศึกษา ศูนย์บริการด้านสาธารณสุข หมู่บ้านจัดสรร หอพัก ตลาด ห้างสรรพสินค้า สำนักงานชุมชน พื้นที่ทางการเกษตร สวนสาธารณะ แม่น้ำลำคลอง เป็นต้น เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการบรรยายสภาพทั่วไปของพื้นที่ รวมทั้งใช้ในการช่วยตอบปัญหาการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

3.4.3 การสังเกตการณ์ (Observation) เป็นกระบวนการที่นักวิจัยเรียนรู้ด้วยการเฝ้าดูปรากฏการณ์ที่ศึกษาในขณะที่ปรากฏการณ์นั้นเกิดขึ้นและดำเนินไปตามธรรมชาติติดต่อกันเป็นเวลานานโดยไม่มีการควบคุมหรือดัดแปลงใดๆ (ชาย โพธิสิตา, 2550: 308) ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการลงไปในพื้นที่จริงที่ทำการวิจัยเพื่อสังเกตการณ์กิจกรรมต่างๆ ในการจัดบริการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การสังเกตการณ์กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การจัดประชาคมชุมชน การจัดประชาคมท้องถิ่น การจัดประชุมเทศบาลพบประชาชนของเทศบาลตำบลท่าศาลา การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชุมสภาเทศบาล การจัดประชุมประชาชนในชุมชน การพบปะเพื่อแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยจะมีการจดบันทึกรายละเอียดของกิจกรรม รวมทั้งมีการบันทึกภาพและเสียงกิจกรรมที่ได้เข้าไปสังเกตการณ์ไว้เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการตอบปัญหาการวิจัย

นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการสังเกตการณ์กิจกรรมต่างๆ ไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดให้ประชาชนมาเข้าร่วมกิจกรรม ในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น งานแห่เทียนพรรษา งานวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ การจัดกิจกรรมออกกำลังกายป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 เป็นต้น หรือในกรณีของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เช่น งานประเพณีแข่งเรือยาวประจำปี เป็นต้น อันจะเป็นการช่วยสร้างความคุ้นเคยกับบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนจนสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์มาช่วยในการตอบปัญหาการวิจัยได้อีกด้วย

3.4.4 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) หรือการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการสร้างข้อมูลรูปแบบหนึ่ง ซึ่งทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ต่างมีบทบาทในการเรียบเรียงข้อมูลขึ้นมาแบบถ้อยที่ถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน โดยผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้เล่าประสบการณ์ ความคิด และความรู้ของตนเองในรูปของข้อความบรรยายตามหัวข้อหรือประเด็นที่ผู้สัมภาษณ์สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นหัวข้อสนทนา ในขณะเดียวกันผู้สัมภาษณ์ก็ฟังและตอบสนองต่อสิ่งที่ผู้ให้สัมภาษณ์พรรณนาออกมาด้วยใจจดจ่อ พร้อมกับคอยกระตุ้นให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถเรียกความคิดหรือความจำเกี่ยวกับเรื่องราวหรือประสบการณ์ของตนขึ้นมา และเรียบเรียงออกมาอย่างเป็นเรื่องเป็นราวและมีความหมาย (ชาย โปธิสิตา, 2550: 263)

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้างผ่านการตั้งประเด็นคำถามไว้กว้างๆ แล้วนำไปถามเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ตอบ โดยผู้วิจัยจะใช้การจดบันทึกและการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ไว้แล้วนำมาถอดความเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตอบปัญหาการวิจัยสำหรับผู้ให้สัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในกรณีศึกษาเทศบาลตำบลท่าศาลาผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์บุคลากรของเทศบาลจำนวน 12 คน และประชาชนในเขตเทศบาลจำนวน 14 คน รวมเป็น 26 คน สำหรับในกรณีศึกษาเทศบาลเมืองสิงห์บุรีผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์บุคลากรของเทศบาลจำนวน 14 คน และประชาชนในเขตเทศบาลจำนวน 12 คน รวมเป็น 26 คน รวมผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งสิ้นจำนวน 52 คน โดยมีรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งวันที่ทำการสัมภาษณ์ เทศบาลที่ทำการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ และประเภทของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังตาราง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.1 แสดงรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก
เรียงลำดับตามวันที่ทำการสัมภาษณ์

ลำดับ ที่	วันที่ทำการ สัมภาษณ์	เทศบาลที่ทำการ สัมภาษณ์	ผู้ให้สัมภาษณ์	ประเภทของผู้ให้ สัมภาษณ์
1	9 มิ.ย. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ก.	ประชาชนในเขตเทศบาล
2	10 มิ.ย. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ข.	ประชาชนในเขตเทศบาล
3	11 มิ.ย. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ค.	ประชาชนในเขตเทศบาล
4	17 มิ.ย. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ง.	ประชาชนในเขตเทศบาล
5	17 มิ.ย. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา จ.	บุคลากรของเทศบาล
6	1 ก.ค. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ฉ.	ประชาชนในเขตเทศบาล
7	22 ก.ค. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ช.	บุคลากรของเทศบาล
8	22 ก.ค. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ซ.	บุคลากรของเทศบาล
9	22 ก.ค. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ฌ.	ประชาชนในเขตเทศบาล
10	23 ก.ค. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ญ.	บุคลากรของเทศบาล
11	23 ก.ค. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ฎ.	บุคลากรของเทศบาล
12	23 ก.ค. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ฏ.	บุคลากรของเทศบาล
13	3 ส.ค. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ฐ.	ประชาชนในเขตเทศบาล
14	19 ส.ค. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ท.	บุคลากรของเทศบาล
15	27 ส.ค. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ฒ.	บุคลากรของเทศบาล
16	31 ส.ค. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ณ.	ประชาชนในเขตเทศบาล
17	31 ส.ค. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ด.	ประชาชนในเขตเทศบาล
18	31 ส.ค. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ต.	ประชาชนในเขตเทศบาล
19	14 ก.ย. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ถ.	ประชาชนในเขตเทศบาล
20	16 ก.ย. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ท.	บุคลากรของเทศบาล
21	16 ก.ย. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา ธ.	ประชาชนในเขตเทศบาล
22	7 ต.ค. 2552	เทศบาลเมืองสิงห์บุรี	คุณสิงห์บุรี ก.	บุคลากรของเทศบาล
23	7 ต.ค. 2552	เทศบาลเมืองสิงห์บุรี	คุณสิงห์บุรี ข.	บุคลากรของเทศบาล
24	12 ต.ค. 2552	เทศบาลตำบลท่าศาลา	คุณท่าศาลา น.	บุคลากรของเทศบาล

สำหรับประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ คำถามส่วนที่หนึ่งเป็นคำถามเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ คำถามส่วนที่สองเป็นคำถามเกี่ยวกับหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะของบุคลากรผู้ให้สัมภาษณ์คนนั้นๆ คำถามส่วนที่สามเป็นคำถามเกี่ยวกับการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะต่างๆ ที่บุคลากรผู้ให้สัมภาษณ์คนนั้นๆ เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบ คำถามส่วนที่สี่เป็นคำถามเกี่ยวกับเหตุผลในการเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่เข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะต่างๆ และคำถามส่วนที่ห้าเป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะต่างๆ

ในส่วนของประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ คำถามส่วนที่หนึ่งเป็นคำถามเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ คำถามส่วนที่สองเป็นคำถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คำถามส่วนที่สามเป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับเทศบาลในลักษณะต่างๆ คำถามส่วนที่สี่เป็นคำถามเกี่ยวกับเหตุผลในการเข้าไปมีส่วนร่วมหรือไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ ของประชาชน และคำถามส่วนที่ห้าเป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะต่างๆ

สำหรับกระบวนการในการเก็บข้อมูลนั้น เริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ในเบื้องต้น จากนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการลงพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา โดยได้ลงพื้นที่ที่เทศบาลตำบลท่าศาลาก่อน เนื่องจากเป็นจังหวัดบ้านเกิดของผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ไปยังสถานที่สำคัญ 2 แห่ง คือ สำนักงานเทศบาลและศูนย์สุขภาพชุมชนตำบล (สถานีอนามัย) ซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดี โดยที่สำนักงานเทศบาลผู้วิจัยได้นำจดหมายขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่ออกโดยภาคีวิชาที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ ไปยื่นให้ผ่านทางสำนักปลัดเทศบาล ซึ่งปรากฏว่าได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้รับข้อมูลทุติยภูมิที่สามารถเปิดเผยได้จากเทศบาลในวันแรกที่ลงพื้นที่ไปยื่นจดหมาย สำหรับที่ศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลนั้นผู้วิจัยได้นำสำเนาจดหมายขอความร่วมมือที่ได้ถ่ายเอกสารไว้ไปยื่นให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ ได้ดู ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน โดยเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ ได้ให้ความร่วมมือในการแนะนำพื้นที่และประชาชนที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กับผู้วิจัยรวมทั้งในโอกาสต่อมายังได้ประสานให้อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ช่วยพาผู้วิจัยลงพื้นที่ไปสัมภาษณ์ประชาชนอีกด้วย

หลังจากนั้นในวันต่อๆ มาผู้วิจัยจึงได้ลงสำรวจพื้นที่ต่างๆ ในเขตเทศบาล โดยในการสำรวจพื้นที่ ผู้วิจัยได้จัดบันทึกสภาพการณ์ต่างๆ ที่น่าสนใจลงในสมุดบันทึก รวมทั้งยังได้ถ่ายภาพสถานที่ต่างๆ ไว้ด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เข้าร่วมสังเกตการณ์กิจกรรมต่างๆ ที่เทศบาลได้จัดขึ้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามที่ได้สอบถามจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลและประชาชนในเขตเทศบาล โดยการสังเกตการณ์กิจกรรมที่จัดขึ้นภายนอกสำนักงานเทศบาลนั้น เจ้าหน้าที่ของเทศบาลจะไม่ได้แนะนำให้ประชาชนได้รู้จักผู้วิจัย แต่หากเป็นการสังเกตการณ์กิจกรรมที่จัดขึ้นภายในสำนักงานเทศบาล เจ้าหน้าที่ของเทศบาลจะมีการกล่าวแนะนำให้ประชาชนที่มาเข้าร่วมได้รู้จักผู้วิจัยด้วย โดยในการสังเกตการณ์ผู้วิจัยได้จัดบันทึกสภาพการณ์ต่างๆ ที่น่าสนใจลงในสมุดบันทึก รวมทั้งยังได้ขออนุญาตเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเพื่อบันทึกเสียงและถ่ายภาพกิจกรรมไว้ด้วย

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนของบุคลากรของเทศบาลนั้นผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกจากบุคลากรในส่วนงานต่างๆ ของเทศบาล ในส่วนของประชาชนในเขตเทศบาลนั้นผู้วิจัยได้เลือกจากการแนะนำของเจ้าหน้าที่ของเทศบาล เจ้าหน้าที่ของศูนย์สุขภาพชุมชนตำบล และประชาชนในเขตเทศบาล รวมทั้งพิจารณาเลือกจากผู้ที่มีความน่าสนใจจากการที่ได้ไปสังเกตการณ์ในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งขั้นตอนในการสัมภาษณ์ก็เริ่มจากการไปแนะนำตัวกับผู้ให้ข้อมูลและขออนุญาตสัมภาษณ์ รวมทั้งยื่นสำเนาจดหมายขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลให้ดู ซึ่งผู้ให้ข้อมูลโดยเฉพาะบุคลากรของเทศบาลที่ได้พบปะกับผู้วิจัยในการลงพื้นที่เป็นประจำและประชาชนส่วนใหญ่จะไม่สนใจที่จะอ่านสำเนาจดหมายขอความร่วมมือที่ยื่นให้ดู โดยในการขอสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกคนที่ขอสัมภาษณ์ จากนั้นจึงได้ในวันเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นบุคลากรของเทศบาลจะให้สัมภาษณ์ที่สำนักงานเทศบาล ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นประชาชนส่วนใหญ่จะให้สัมภาษณ์ที่บ้าน นอกจากนั้นก็จะมีการให้สัมภาษณ์ในสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมของประชาชนในชุมชน เช่น ร้านค้า เป็นต้น รวมไปถึงที่สำนักงานเทศบาลด้วย

เมื่อเริ่มกระบวนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับทราบ รวมทั้งให้คำยืนยันในการไม่เปิดเผยชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์ในงานวิจัย จากนั้นผู้วิจัยจึงได้ขออนุญาตบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านอนุญาตให้ผู้วิจัยบันทึกเสียงได้ โดยในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของผู้ให้สัมภาษณ์ไปด้วย เมื่อเริ่มการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสนทนาในเรื่องที่ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์สบายใจและมีความไว้วางใจที่จะให้ข้อมูลกับผู้วิจัยก่อน ซึ่งมักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลที่ผู้ให้

สัมภาษณ์มีความภาคภูมิใจ รวมไปถึงเรื่องเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ในชุมชนของผู้ให้สัมภาษณ์ จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์ไปตามประเด็นคำถามต่างๆ ที่ได้ตั้งไว้ในเบื้องต้น ซึ่งผู้วิจัยได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านเป็นอย่างดีทั้งในส่วนของบุคลากรของเทศบาลและประชาชนในเขตเทศบาล

เมื่อผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่เทศบาลตำบลท่าศาลามาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ลงพื้นที่ที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ไปยังสำนักงานเทศบาล โดยผู้วิจัยได้นำจดหมายขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่ออกโดยภาควิชาที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ไปยื่นให้ผ่านทางสำนักปลัดเทศบาล ซึ่งปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของเทศบาลได้แจ้งให้ทราบว่าจะต้องนำเสนอเรื่องต่อนายกเทศมนตรีเพื่อให้อนุญาตก่อน และเมื่ออนุญาตแล้วจะติดต่อกลับมายังผู้วิจัย โดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาลได้ขอหมายเลขโทรศัพท์ของผู้วิจัยไว้ หลังจากนั้นในสัปดาห์ต่อมาเจ้าหน้าที่ของเทศบาลจึงได้ติดต่อกลับมายังผู้วิจัยว่านายกเทศมนตรีได้อนุญาตให้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลได้แล้ว ซึ่งขั้นตอนการขออนุญาตลงพื้นที่ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะแตกต่างจากเทศบาลตำบลท่าศาลาที่ผู้วิจัยได้รับข้อมูลทุกข้อมูซึ่งสามารถเปิดเผยได้จากเทศบาลในวันแรกที่ลงพื้นที่ไปยื่นจดหมายเลย ทั้งนี้ผู้วิจัยคิดว่าเนื่องจากเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาเป็นระยะเวลายาวนานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2460 จึงมีระบบการดำเนินงานที่มีความเป็นทางการสูงกว่าเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งเพิ่งมีการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2538 สำหรับการลงพื้นที่ไปยังศูนย์สาธารณสุขในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้น สืบเนื่องจากศูนย์สาธารณสุขดังกล่าวขึ้นอยู่กับเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ซึ่งแตกต่างจากเทศบาลตำบลท่าศาลาที่ศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลยังขึ้นอยู่กับโรงพยาบาลประจำจังหวัด ทำให้ผู้วิจัยต้องติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูลผ่านทางสำนักงานเทศบาลก่อนที่จะลงพื้นที่ไปยังศูนย์สาธารณสุข

หลังจากนั้นในวันต่อมาผู้วิจัยจึงได้ลงสำรวจพื้นที่ต่างๆ ในเขตเทศบาล และได้เข้าร่วมสังเกตการณ์กิจกรรมต่างๆ ที่เทศบาลได้จัดขึ้นซึ่งเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีรูปแบบวิธีการในการเก็บข้อมูลตลอดจนได้รับความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูลคล้ายคลึงกับที่เทศบาลตำบลท่าศาลา

ในการเดินทางไปเก็บข้อมูลในพื้นที่กรณีศึกษาทั้ง 2 แห่งนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการเดินทางโดยรถประจำทางที่ผ่านพื้นที่เทศบาล รถจักรยานยนต์รับจ้าง รถยนต์ของผู้ปกครอง การเดินเท้าไปในสถานที่ต่างๆ และการขออาศัยรถของประชาชนในพื้นที่ในการเดินทาง นอกจากนี้ที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรีผู้วิจัยได้ใช้วิธีการจ้างคนขับรถจักรยานยนต์ในพื้นที่เป็นรายวันในการเดินทางด้วย

สำหรับช่วงเวลาในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ตั้งแต่เดือนมิถุนายนไปจนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 และได้ลงพื้นที่ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเป็น ครั้งคราวในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2553 โดยในช่วงเริ่มต้นการลงพื้นที่ในเดือน มิถุนายนนั้นถือเป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับเทศบาล ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นช่วงที่มีกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลซึ่งจะต้องเปิดโอกาสให้ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนดังกล่าวด้วย เช่น การประชาคมชุมชนเพื่อเสนอ แผนชุมชนต่อเทศบาล เป็นต้น สำหรับแผนพัฒนาสามปีนั้นถือว่ามีความสำคัญมากเพราะจะมีความเชื่อมโยงไปกับกระบวนการจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและแผนการ ดำเนินงานซึ่งจะเป็นการพิจารณานำโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาสามปีเข้ามาบรรจุอยู่ในเทศ บัญญัติงบประมาณ นอกจากนี้ในช่วงเวลาดังกล่าวยังมีกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันระหว่างเทศบาลกับ ประชาชนเป็นจำนวนมาก เช่น งานแห่เทียนพรรษาในช่วงเดือนกรกฎาคมและงานเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในเดือนสิงหาคมของเทศบาลตำบลท่าศาลา หรืองาน ประเพณีแข่งเรือยาวประจำปีในเดือนตุลาคมของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เป็นต้น รวมทั้งยังได้เห็น การเตรียมความพร้อมร่วมกันระหว่างเทศบาลกับประชาชนเพื่อรับมือปัญหาอุทกภัยที่มักจะ เกิดขึ้นในช่วงเดือนกันยายนและตุลาคมซึ่งเป็นช่วงฤดูน้ำหลากอีกด้วย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสาระของข้อมูลตาม หลักเหตุและผลแบบอุปนัย โดยก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลจะมีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพ ทั่วไปของกรณีศึกษาในลักษณะของการพรรณนา ทั้งนี้เพื่อให้เห็นภาพรวมในขั้นแรก ซึ่งส่วนใหญ่ จะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ สภาพลมฟ้าอากาศ แบบแผนการดำเนินชีวิตใน ด้านต่างๆ เช่น การทำมาหากิน ความเชื่อทางศาสนา การจัดระเบียบสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ข้อมูลเหล่านี้มีความจำเป็นที่จะช่วยทำให้ผู้อ่านงานวิจัยเกิดความเข้าใจปรากฏการณ์ได้ ดีขึ้นและอาจตรวจสอบข้อมูลได้ด้วย ส่วนในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีการตีความสร้างข้อสรุป แบบอุปนัย ซึ่งเป็นการนำข้อมูลเชิงรูปธรรมย่อยๆ หลากๆ กรณีมาสรุปเป็นข้อสรุปเชิงนามธรรม โดยพิจารณาจากลักษณะร่วมที่พบ (สุภางค์ จันทวานิช, 2549: 14-15)

ทั้งนี้จะได้มีการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิต่างๆ การสำรวจ พื้นที่ การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกมาทำการวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปตามประเด็นที่ ทำการศึกษาในการวิจัยซึ่งได้ตั้งไว้ 3 ข้อ ได้แก่ ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

จัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุปในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลจำนวน 2 แห่งเป็นกรณีศึกษา ได้แก่ เทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดฉะเชิงเทรา และเทศบาลเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ การสำรวจพื้นที่ การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วจึงนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์เนื้อหาสาระตามหลักเหตุและผล เพื่อหาคำตอบตามหัวข้อคำถามในการวิจัยที่ได้ตั้งไว้

ในส่วนของบทถัดไป ผู้วิจัยจะได้นำเสนอข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่ง เพื่อเป็นการทำความเข้าใจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจะช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่งที่เป็นกรณีศึกษามากยิ่งขึ้นด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษา

จากข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมโดยวิธีการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ การสำรวจพื้นที่ การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก ตามรายละเอียดที่กล่าวแล้วในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้ทำการประมวลผลออกมาเป็นข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษา โดยในส่วนของบทที่ 4 นี้ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่ง ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกเป็นกรณีศึกษา ได้แก่ เทศบาลตำบลท่าศาลา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี และเทศบาลเมืองสิงห์บุรี อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี รวมทั้งยังได้นำเสนอการเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลทั้ง 2 แห่งอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการทำความเข้าใจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่งในเบื้องต้น อันจะเป็นการช่วยสร้างความเข้าใจในคำตอบของการวิจัยทั้ง 3 ข้อ ได้แก่ ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีมากยิ่งขึ้นต่อไป โดยรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่ง มีดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลท่าศาลา

ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลท่าศาลามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

เทศบาลตำบลท่าศาลา ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าศาลา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีระยะห่างจากตัวเมืองลพบุรีประมาณ 2 กิโลเมตร มีระยะห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 151 กิโลเมตร มีพื้นที่ 11.435 ตารางกิโลเมตร โดยแต่เดิมเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา ซึ่งมีการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 ในเวลาต่อมาจึงได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลท่าศาลาเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ปัจจุบันจัดขึ้นเป็นเทศบาลตำบลขนาดกลาง

อาณาเขตติดต่อตามการปกครองท้องถิ่น

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเทศบาลเมืองเขาสยามยอ อำเภอมืองลพบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับเทศบาลตำบลกกโก อำเภอมืองลพบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเทศบาลตำบลโคกตูม อำเภอมืองลพบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลป่าตาล อำเภอมืองลพบุรี

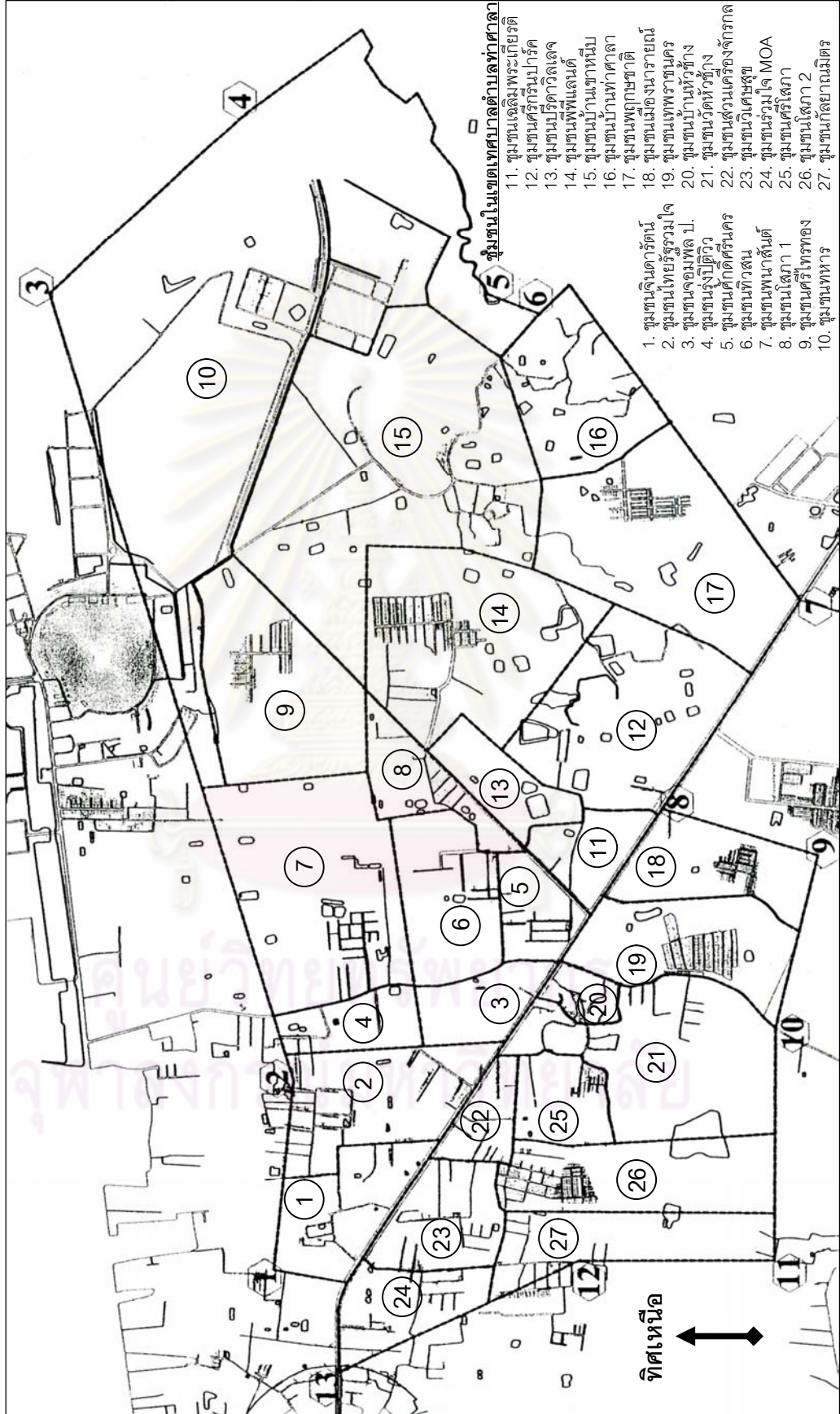
4.1.2 การแบ่งเขตพื้นที่

ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลายังคงมีการปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ กล่าวคือยังคงมีกำนันและผู้ใหญ่บ้านอยู่ในเขตเทศบาลด้วย โดยมีการแบ่งเขตพื้นที่ออกเป็น 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 รวมเรียกว่ากลุ่มบ้านหัวช้าง หมู่ที่ 5 เรียกว่าหมู่บ้านท่าศาลา หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 เรียกว่ากลุ่มบ้านเขาเหน็บ และหมู่ที่ 8 เรียกว่าบ้านพระนารายณ์

นอกจากนี้ภายหลังจากที่เทศบาลตำบลท่าศาลาได้รับการยกฐานะมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เมื่อปี พ.ศ. 2550 แล้ว ในปี พ.ศ. 2552 เทศบาลจึงได้ดำเนินการจัดแบ่งเขตพื้นที่เทศบาลออกเป็นชุมชนต่างๆ จำนวน 27 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนจินดารัตน์ ชุมชนไทยรัฐรวมใจ ชุมชนจอมพล ป. ชุมชนรุ่งปิติวิวิ ชุมชนศักดิ์ศรีนคร ชุมชนทิวสน ชุมชนพนาสันต์ ชุมชนโสภา 1 ชุมชนศรีไทรทอง ชุมชนทหาร ชุมชนเฉลิมพระเกียรติ ชุมชนศรีกรีนปาร์ค ชุมชนปรีดาวิลเลจ ชุมชนพีพีแลนด์ ชุมชนบ้านเขาเหน็บ ชุมชนบ้านท่าศาลา ชุมชนพฤษชาติ ชุมชนเมื่อนารายณ์ ชุมชนเทพราชนคร ชุมชนบ้านหัวช้าง ชุมชนวัดหัวช้าง ชุมชนส่วนเครื่องจักรกล ชุมชนวิเศษสุข ชุมชนร่วมใจ MOA ชุมชนศรีโสภา ชุมชนโสภา 2 และชุมชนกัลยาณมิตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4.1 แสดงแผนที่เทศบาลตำบลท่าศาลา

4.1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

ในด้านการเกษตรกรรมนั้นในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาจะมีพื้นที่ปลูกข้าวและพืชไร่ ประมาณ 100 ไร่ สำหรับในด้านการอุตสาหกรรมนั้นในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาจะมีโรงงานขนาดใหญ่จำนวน 2 แห่ง โรงงานหล่อเสาคอนกรีตจำนวน 2 แห่ง กิจการซ่อมเครื่องยนต์จำนวน 7 แห่ง และโรงงานผลิตชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์จำนวน 1 แห่ง ส่วนในด้านการพาณิชย์กรรมนั้นในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาจะมีสถานีสervisน้ำมันและก๊าซจำนวน 4 แห่ง ร้านอาหารขนาดใหญ่จำนวน 3 แห่ง ศูนย์การค้าขนาดใหญ่จำนวน 3 แห่ง โรงแรมจำนวน 4 แห่ง ตลาดนัดจำนวน 3 แห่ง โรงภาพยนตร์จำนวน 2 แห่ง และธนาคารจำนวน 8 แห่ง

4.1.4 สภาพทางสังคม

ในด้านการศึกษานั้นในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 3 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำนวน 1 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 2 แห่ง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจำนวน 1 แห่ง และมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลจำนวน 2 แห่ง โดยประชาชนส่วนหนึ่งจะเข้ารับการศึกษายู่ที่สถานศึกษาในพื้นที่เทศบาล ในขณะที่ประชาชนอีกส่วนหนึ่งจะไปเข้ารับการศึกษายู่ที่สถานศึกษาในตัวเมืองลพบุรีซึ่งอยู่ติดกับพื้นที่เทศบาล สำหรับในด้านศาสนานั้นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยมีวัดในเขตเทศบาลจำนวน 6 แห่ง ในด้านการสาธารณสุขนั้นในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามีศูนย์สุขภาพชุมชน (สถานีอนามัย) จำนวน 1 แห่ง ศูนย์แพทย์ชุมชนจำนวน 1 แห่ง โรงพยาบาลเอกชนจำนวน 1 แห่ง คลินิกจำนวน 4 แห่ง และร้านขายยาจำนวน 5 แห่ง ส่วนในด้านกีฬาและนันทนาการนั้นในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามีสวนสาธารณะขนาดเล็ก และมีสถานที่ออกกำลังกายในสถานศึกษาต่างๆ รวมทั้งมีลานกีฬาของห้างสรรพสินค้าบางแห่ง นอกจากนี้ตามหมู่บ้านจัดสรรต่างๆ จะมีลานกีฬาของหมู่บ้านตนเองอยู่ด้วย เช่น ลานเบตอง ลานดินแอโรบิค เป็นต้น

4.1.5 ข้อมูลบรรยายสภาพโดยทั่วไปของพื้นที่

เทศบาลตำบลท่าศาลาตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ภาคกลาง มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ด้านทิศเหนือมีเทือกเขา ได้แก่ เขาหนีบ เขาสามยอด ด้านทิศใต้เป็นที่ราบ ด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบมีลำห้วย และด้านทิศตะวันตกเป็นที่ราบ พื้นที่เทศบาลมีถนนพหลโยธินตัดผ่านบริเวณตรงกลางพื้นที่จากทางด้านตะวันออกไปทางด้านตะวันตกของเทศบาลมีระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร

โดยถือเป็นเส้นทางคมนาคมสำคัญสำหรับประชาชนที่อยู่ทางด้านตะวันออกของตัวเมืองลพบุรี เพื่อเข้าสู่ตัวเมืองลพบุรีและสำหรับประชาชนที่อยู่ในตัวเมืองลพบุรีเพื่อไปยังพื้นที่ทางด้านตะวันออกของตัวเมืองลพบุรี ซึ่งถนนพหลโยธินทำให้พื้นที่เทศบาลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ พื้นที่ทางด้านเหนือและทางด้านใต้ของถนนพหลโยธิน

เทศบาลตำบลท่าศาลาในปัจจุบันมีความเป็นพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงเป็นเมืองเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากพื้นที่ของเทศบาลเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของเมืองลพบุรีโดยถือเป็นเขตเศรษฐกิจแห่งใหม่ของจังหวัดลพบุรีนอกเหนือจากตัวเมืองลพบุรีเดิม ซึ่งตั้งอยู่ติดกับเทศบาลทางด้านตะวันตก โดยจะมีรถประจำทาง (รถเมล์) รถโดยสารปรับอากาศ และรถยนต์ประจำทาง (รถสองแถว) วิ่งผ่านเขตเทศบาลเข้าสู่ตัวเมืองลพบุรี สำหรับความเป็นเมืองของเทศบาลจะอยู่บริเวณริมถนนสายต่างๆ โดยเฉพาะถนนสายหลัก คือ ถนนพหลโยธิน และถนนสายรอง คือ ถนนเฉลิมพระเกียรติซึ่งเป็นเส้นทางเศรษฐกิจจะพบว่า มีสถานประกอบการต่างๆ ตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก โดยมีโรงงานผลิตชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์อยู่ 1 แห่ง และมีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลถึง 3 แห่ง ได้แก่ ห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี ห้างสรรพสินค้าโลตัส และห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์ รวมทั้งกำลังมีการก่อสร้างห้างสรรพสินค้าแมคโครอยู่

สำหรับพื้นที่เทศบาลที่มีความเป็นเมืองค่อนข้างสูง คือ พื้นที่บริเวณกลุ่มบ้านหัวช้างและบ้านพระนารายณ์ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของเทศบาลประมาณร้อยละ 70 โดยประชาชนจะมีวิถีชีวิตความเป็นเมืองสูง ตลอดจนมีประชาชนทั้งที่อาศัยอยู่ภายในและภายนอกเขตเทศบาลเดินทางสัญจรไปมาในพื้นที่อยู่ตลอดเวลาทั้งในช่วงกลางวันและกลางคืน โดยเฉพาะบริเวณห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ร้านอาหาร และบริเวณหอพักต่างๆ นอกจากนี้ยังมีหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น หมู่บ้านเทพราชนคร หมู่บ้านเจแอนด์เอส 2 เป็นต้น อย่างไรก็ตามพื้นที่ของเทศบาลตำบลท่าศาลายังคงมีพื้นที่ที่มีสภาพเป็นชนบทอยู่ด้วยบางส่วน คือ ประมาณร้อยละ 30 ซึ่งอยู่บริเวณพื้นที่รอบนอกทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของเทศบาล ได้แก่ หมู่บ้านท่าศาลาและกลุ่มบ้านเขาหนีบซึ่งยังคงมีวิถีชีวิตแบบชนบทอยู่ มีการทำนาข้าวปีละ 1 ครั้ง รวมถึงการทำไร่ เช่น ข้าวโพด กระจับปี่ เป็นต้น โดยยังคงพอจะรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของตนไว้ได้ เช่น การพูดสำเนียงอีสาน การทำบุญกลางบ้าน การทำบุญวันสารทลาว เป็นต้น ซึ่งสภาพพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทที่มีแนวโน้มในการเป็นเมืองเพิ่มมากขึ้นนี้เป็นสภาพที่พบเห็นได้ในเทศบาลตำบลต่างๆ ที่ได้รับการยกฐานะมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะเทศบาลตำบลที่เป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของตัวเมืองเดิมที่มีมาก่อนแล้ว

4.1.6 ปัญหาในเขตเทศบาล

ปัญหาในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาประการที่หนึ่งเป็นปัญหาอันเนื่องมาจากพื้นที่เทศบาลมีการเปลี่ยนแปลงเป็นเมืองเพิ่มมากขึ้นทำให้มีประชาชนมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและก่อให้เกิดปัญหาขึ้นตามมา เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาอาชญากรรมที่มีการมั่วสุมเสพยาเสพติดหรือลักขโมยสิ่งของ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นปัญหาทั่วไปที่พบได้ในเทศบาลต่างๆ คล้ายคลึงกัน

สำหรับปัญหาประการที่สองเป็นปัญหาที่พบได้ในเทศบาลหลายแห่งในเขตพื้นที่ภาคกลางซึ่งเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ได้แก่ ปัญหาน้ำท่วม โดยปัญหาของเทศบาลตำบลท่าศาลาแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีปัญหาน้ำท่วมซึ่งหลังจากมีฝนตก สืบเนื่องมาจากมีการขยายถนนพหลโยธินซึ่งเป็นถนนสายหลักของเทศบาลและมีการยกระดับถนนให้สูงขึ้นมา ส่งผลให้พื้นที่ของเทศบาลมีระดับต่ำกว่าถนนพหลโยธินและทำให้ไม่สามารถระบายน้ำมาลงที่ระบายน้ำของถนนพหลโยธินได้ รวมทั้งหมู่บ้านจัดสรรหลายแห่งวางท่อระบายน้ำมีขนาดไม่เหมาะสมกับจำนวนบ้านจัดสรรที่มี ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมเมื่อมีฝนตกหนัก โดยมีหลายชุมชนในเขตเทศบาลที่มีปัญหาน้ำท่วมขัง เช่น ชุมชนเมื่อนารายณ์ ชุมชนโสภา 2 เป็นต้น ส่วนอีกกรณีหนึ่ง คือ ปัญหาอุทกภัยในฤดูน้ำหลากช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม ซึ่งจะเกิดปัญหาขึ้นในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำภาคกลางในบางปี เช่น ในปี พ.ศ. 2551 ได้เกิดอุทกภัยใหญ่ของจังหวัดลพบุรีรวมถึงเทศบาลตำบลท่าศาลา ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้นสืบเนื่องมาจากพื้นที่เทศบาลทางด้านตะวันออกมีความสูงกว่าพื้นที่ด้านตะวันตกของเทศบาลประมาณ 3 เมตร ดังนั้นน้ำจึงไหลจากด้านตะวันออกของเทศบาลมาทางด้านตะวันตกของเทศบาลผ่านพื้นที่ชุมชนต่างๆ ของเทศบาล โดยน้ำที่ท่วมเทศบาลนั้นมาจากตำบลและอำเภอข้างเคียงที่อยู่ทางด้านทิศเหนือของเทศบาล ซึ่งมีแหล่งกักเก็บน้ำอยู่หลายแห่งและไม่สามารถรองรับน้ำได้จึงระบายน้ำมายังพื้นที่ทางด้านทิศใต้ คือ พื้นที่ของเทศบาล

ส่วนปัญหาประการที่สามเป็นปัญหาเรื่องบ้านของประชาชนบางส่วนในพื้นที่บริเวณด้านตะวันออกของเทศบาลซึ่งติดกับเทศบาลตำบลโคกตูมและด้านใต้ของเทศบาลซึ่งติดกับเทศบาลตำบลกกโก โดยมีบ้านตั้งอยู่ในแนวเขตเทศบาลแต่ไม่มีทะเบียนบ้านอยู่ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง ทำให้จำนวนครัวเรือนตามทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลปัจจุบันไม่ตรงกับจำนวนครัวเรือนตามแนวเขตพื้นที่จริง อย่างไรก็ตามในปัจจุบันเทศบาลได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหานี้โดยการย้ายทะเบียนบ้านของประชาชนที่มีปัญหาให้มาอยู่ในเขตเทศบาลอย่างต่อเนื่อง

4.1.7 ข้อมูลประชากร

เทศบาลตำบลท่าศาลามีประชากรตามทะเบียนบ้านเขตตำบลท่าศาลาจำนวนทั้งสิ้น 12,932 คน แยกเป็นชายจำนวน 6,150 คน และหญิงจำนวน 6,782 คน มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 1,130 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร ซึ่งสูงกว่าความหนาแน่นของประชากรในเขตเทศบาลตำบลเฉลี่ยทั้งประเทศซึ่งเท่ากับ 841 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร มีครัวเรือนจำนวน 5,906 ครัวเรือน (ข้อมูล ณ เดือนเมษายน พ.ศ. 2552) โดยลักษณะอาชีพของประชาชนในเขตเทศบาลจะมีการประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย รับราชการ และเกษตรกรรม ซึ่งในเขตเทศบาลจะมีทั้งประชาชนที่มีฐานะดีและฐานะยากจนอันเนื่องมาจากสภาพความเป็นพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบท โดยประชาชนที่มีฐานะดีส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเขตเมือง ส่วนประชาชนที่มีฐานะยากจนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเขตชนบท สำหรับประชาชนที่มีฐานะปานกลางจะอาศัยอยู่กระจายทั่วไปทั้งในเมืองและชนบท

ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลานั้นประกอบด้วยประชาชนดั้งเดิมซึ่งได้อพยพมาจากจังหวัดอุดรธานีเป็นเวลานานหลายร้อยปีมาแล้วและมาจัดตั้งหมู่บ้านเพื่ออยู่อาศัย ได้แก่ กลุ่มบ้านหัวช้าง กลุ่มบ้านเขาหนีบ และหมู่บ้านท่าศาลา จนกระทั่งได้มีการจัดตั้งเป็นตำบลท่าศาลาขึ้นมาเมื่อประมาณ 150 ปีที่ผ่านมา สำหรับประชาชนอีกส่วนหนึ่งเป็นประชาชนกลุ่มใหม่ซึ่งมาอยู่อาศัยในพื้นที่และมีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาล โดยมีทั้งประชาชนที่มาซื้อที่เพื่อปลูกบ้านเองหรือมาซื้อบ้านตามหมู่บ้านจัดสรรต่างๆ ตลอดจนมาซื้ออาคารพาณิชย์เพื่อประกอบธุรกิจ นอกจากนี้ยังมีประชาชนอีกส่วนหนึ่งซึ่งมาเช่าพักอาศัยอยู่ตามบ้านเช่าหรือหอพักในเขตเทศบาลเพื่อประกอบอาชีพตามสถานประกอบการและโรงงานต่างๆ ทั้งในเขตเทศบาลและพื้นที่ใกล้เคียง เช่น โรงงานผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ไก่ เป็นต้น รวมไปถึงเพื่อเรียนหนังสือในสถานศึกษาต่างๆ โดยเฉพาะในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในตัวเมืองลพบุรีซึ่งมีพื้นที่ติดกับเขตเทศบาล โดยประชาชนกลุ่มนี้จะไม่มีการขึ้นชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาล

4.1.8 การเมืองในพื้นที่เทศบาล

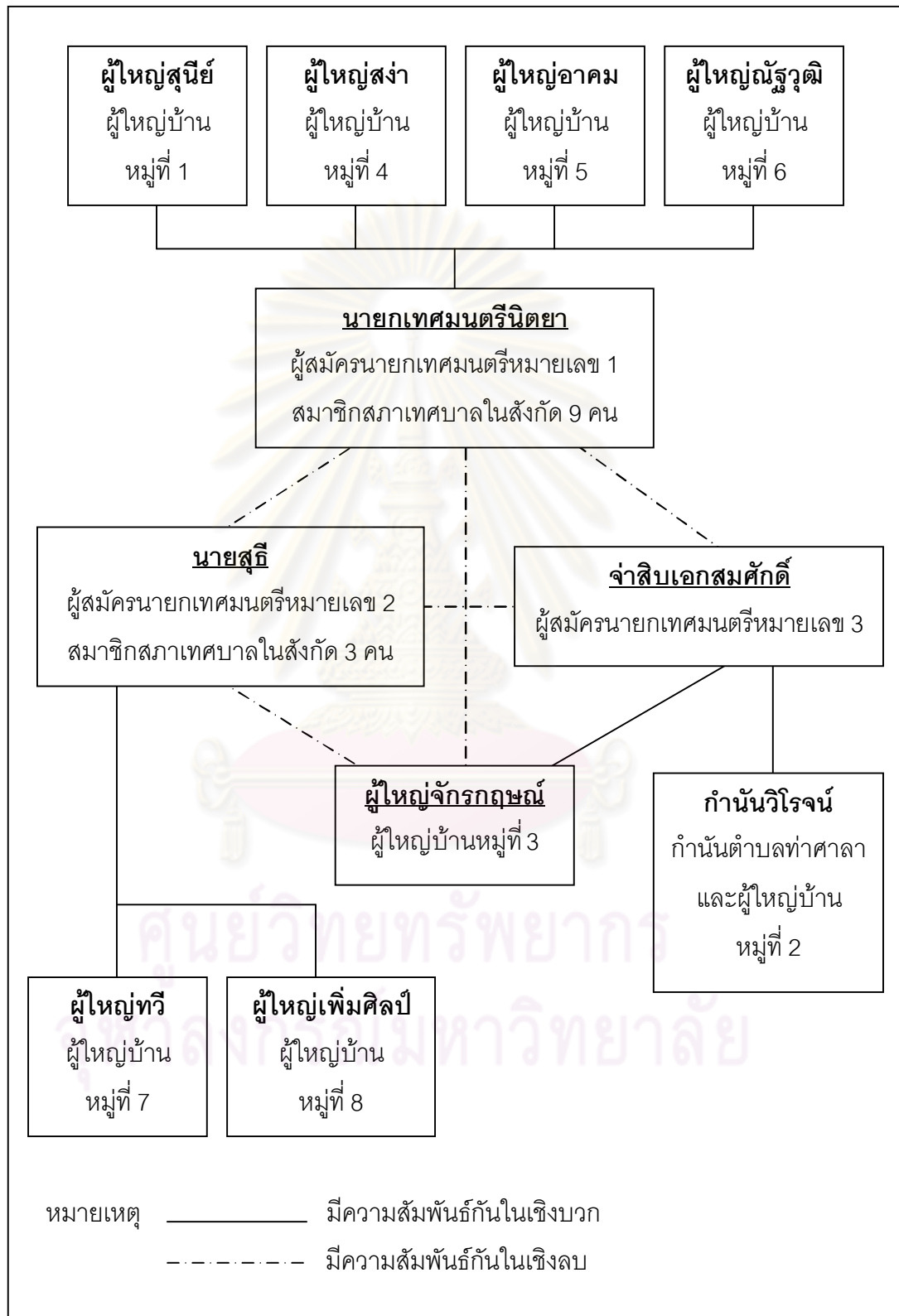
การเมืองท้องถิ่นในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าศาลาแบ่งเป็น 3 กลุ่ม โดยสืบเนื่องมาตั้งแต่ก่อนที่จะมีการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มาเป็นเทศบาล การเมืองของตำบลท่าศาลาจะมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่งของนางนิตยา เขียววรรณ นายก อบต. ท่าศาลาในขณะนั้นกับกลุ่มที่สองของนายสุธี ชินวงศ์สกุล อดีตนายก อบต. ท่าศาลาในสมัยก่อนหน้าของนางนิตยา แต่เมื่อมีการยกฐานะจาก อบต. มาเป็นเทศบาลในปี พ.ศ. 2550 รวมทั้งมีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

และสมาชิกสภาเทศบาลใหม่ในปลายปี พ.ศ. 2550 กลุ่มที่หนึ่งจึงมีการแตกกลุ่มกันเกิดกลุ่มใหม่ เป็นกลุ่มที่สามของจำสิบเอกสมศักดิ์ อ้าทอง ซึ่งเคยเป็นรองนายก อบต. ของนางนิตยาได้แยกออกไปสมัครชิงตำแหน่งนายกเทศมนตรี โดยการสนับสนุนของผู้ใหญ่จักรกฤษณ์ ลิมศิลา ซึ่งเคยเป็นที่ปรึกษานายก อบต. ของนางนิตยา

ซึ่งผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ปรากฏว่านางนิตยาได้รับชัยชนะทั้งตำแหน่งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งได้เสียงส่วนใหญ่คือ 9 คน จากทั้งหมด 12 คน โดยอยู่ในเขต 1 จำนวน 5 คน และเขต 2 จำนวน 4 คน สำหรับกลุ่มของนายสุธีไม่ได้รับเลือกเป็นนายกเทศมนตรี แต่มีผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาลในสังกัดได้รับเลือกจำนวน 3 คน โดยอยู่ในเขต 1 จำนวน 1 คน และเขต 2 จำนวน 2 คน ส่วนกลุ่มของจำสิบเอกสมศักดิ์ไม่ได้รับเลือกเป็นนายกเทศมนตรีและไม่มีสมาชิกสภาเทศบาลในสังกัดเลย โดยในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลของเทศบาลตำบลท่าศาลามีการแข่งขันกันสูงของผู้สมัครทั้ง 3 กลุ่ม โดยมีการร้องเรียนผลการเลือกตั้งหลังจากการเลือกตั้งในส่วนของนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเขต 2 จำนวน 4 คน ทำให้ต้องรอหลายเดือนจึงมีการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเขต 2 จำนวน 4 คนที่เหลือ และหลังจากการเลือกตั้งเป็นต้นมาจึงเกิดความขัดแย้งกันมาตลอด โดยนางนิตยาจะถูกโจมตี เช่น การแจกใบปลิวโจมตีหรือการเดินทางไปร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเรื่องการได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุล่าช้า เป็นต้น

นอกจากนี้ในการเมืองท้องถิ่นของเทศบาลตำบลท่าศาลาจะมีความเชื่อมโยงกับการปกครองท้องถิ่นที่ซึ่งยังคงมีอยู่ในพื้นที่เทศบาลอีกด้วย โดยผู้ใหญ่บ้านที่สนับสนุนนางนิตยามีหลายคน ได้แก่ ผู้ใหญ่สุนีย์ เกษร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ผู้ใหญ่สง่า สุวรรณ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 ซึ่งเป็นบิดาของสมาชิกสภาเทศบาลในกลุ่มของนางนิตยา และผู้ใหญ่อาคม กระตูดนาค ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ทั้งนี้รวมไปถึงประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านดังกล่าวด้วยที่สนับสนุนนางนิตยา ส่วนผู้ใหญ่ณัฐภูมิ บุญทัน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ซึ่งเป็นพี่ชายของรองประธานสภาเทศบาลนั้นสนับสนุนนางนิตยา แต่ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านสนับสนุนนายสุธี สำหรับผู้ใหญ่จักรกฤษณ์จะมีประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่ที่ 3 ของตนเองและกำนันวิโรจน์ ถินจันทร์ ซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ด้วยให้การสนับสนุน ส่วนประชาชนในหมู่ที่ 2 จะแบ่งเป็น 2 กลุ่มระหว่างกลุ่มที่สนับสนุนนางนิตยากับผู้ใหญ่จักรกฤษณ์ ส่วนผู้ใหญ่ทวิ จำปาติบ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 และผู้ใหญ่เพิ่มศิลป์ สิงห์ป้อม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 รวมทั้งประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านดังกล่าวสนับสนุนนายสุธี

ภาพที่ 4.2 แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าศาลา

4.1.9 การดำเนินงานของเทศบาลตำบลท่าศาลา

เทศบาลตำบลท่าศาลาประกอบด้วยการทำงานที่สำคัญ 2 ส่วน คือ สภาเทศบาลและฝ่ายบริหารเทศบาล โดยในส่วนของสภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 12 คน แบ่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลในกลุ่มของนายกเทศมนตรีคนปัจจุบันจำนวน 9 คน และสมาชิกสภาเทศบาลในกลุ่มของผู้สมัครนายกเทศมนตรีอีกคนหนึ่งซึ่งไม่ได้รับการเลือกตั้งจำนวน 3 คน โดยมีนายชุมพล พุฒขาว เป็นประธานสภาเทศบาล และนายทวีศักดิ์ บุญทัน เป็นรองประธานสภาเทศบาล

ในส่วนของฝ่ายบริหารเทศบาลประกอบด้วยคณะผู้บริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรีและรองนายกเทศมนตรีจำนวน 2 คน โดยนายกเทศมนตรีตำบลท่าศาลาคนปัจจุบัน คือ นางนิตยา เขียววรรณ และรองนายกเทศมนตรีตำบลท่าศาลา คือ นางพรวิชุดา แสงเวียน และนายกิจพัฒน์ บุญสุวรรณ

โดยนางนิตยาหรือที่ประชาชนเรียกกันว่า “นายกต้อย” นั้น ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลท่าศาลาเป็นสมัยที่สอง โดยในสมัยแรกยังคงเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลาอยู่ เมื่อมีการยกฐานะมาเป็นเทศบาลตำบลท่าศาลาและมีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงจึงได้รับเลือกตั้งมาเป็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลท่าศาลาในสมัยที่สอง

นางนิตยาจบการศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี โดยก่อนที่จะมาเป็นผู้บริหารของท่าศาลาได้ทำธุรกิจส่วนตัวเป็นโรงงานกล่องกระดาษลูกฟูก ในด้านครอบครัวนางนิตยามีสามีรับราชการทหารโดยเสียชีวิตก่อนหน้าที่นางนิตยาจะได้รับเลือกเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 เดือน และมีบุตร 3 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหมดทุกคนแล้ว สำหรับจุดเริ่มต้นในการมาเป็นผู้บริหารท้องถิ่นนั้นสืบเนื่องมาจากนางนิตยามีบ้านอยู่ที่ตำบลท่าศาลาและมีความสนใจที่จะมาเป็นผู้บริหารท้องถิ่นจึงลงสมัครและได้รับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารตั้งแต่การลงสมัครในครั้งแรก โดยนางนิตยามีนโยบายในการดำเนินงาน คือ การให้ความสำคัญกับการลงพื้นที่ชุมชนและการให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนต่างๆ

สำหรับส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้นมีการแบ่งออกเป็น 5 กอง กับ 1 สำนัก ได้แก่ กองคลัง กองช่าง กองสวัสดิการสังคม กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กอง

การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และสำนักปลัดเทศบาล โดยมีนายกเทศมนตรีจะเป็นผู้บังคับบัญชาดูแลงานในภาพรวมของเทศบาล และมีการแบ่งการดูแลรับผิดชอบส่วนงานต่างๆ ให้กับรองนายกเทศมนตรีทั้ง 2 คน โดยรองนายกเทศมนตรีคนหนึ่งดูแลกองคลัง กองช่าง และสำนักปลัดเทศบาล ส่วนรองนายกเทศมนตรีอีกคนหนึ่งดูแลกองสวัสดิการสังคม กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ของเทศบาลรองจากผู้บริหาร มีหน้าที่ดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายของผู้บริหารและรับผิดชอบดูแลงานประจำทั่วไปในส่วนงานต่างๆ ของเทศบาล โดยมีรองปลัดเทศบาลเป็นผู้ช่วยในการดำเนินงานของปลัดเทศบาล

สำหรับการดำเนินงานตามหน้าที่ของส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลตำบลท่าศาลามีดังต่อไปนี้

กองคลังมีหน้าที่ดูแลเรื่องงบประมาณ งานจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของเทศบาล งานพัสดุในการจัดซื้อจัดจ้าง งานจัดเก็บรายได้โดยมีภาษีที่เทศบาลจัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่ รวมถึงค่าธรรมเนียมต่างๆ เช่น ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตจำหน่ายอาหารและสถานที่สะสมอาหาร เป็นต้น

กองช่างมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลโครงสร้างพื้นฐานหลักๆ ได้แก่ การก่อสร้างและซ่อมแซมถนน การวางท่อระบายน้ำและซ่อมแซม การซ่อมไฟฟ้าสาธารณะในถนนที่เทศบาลรับผิดชอบ การตรวจสอบการยื่นแบบควบคุมอาคาร นอกจากนี้ยังมีงานที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การดูแลแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำท่วมขังในเขตเทศบาล

กองสวัสดิการสังคมมีหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุและผู้พิการรวมทั้งดูแลเรื่องชุมชน โดยรับผิดชอบการแจกสิ่งของและดูแลการแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและเบี้ยยังชีพผู้พิการ ในส่วนของโครงการที่ดำเนินการเองของกองสวัสดิการสังคมนั้นยังไม่มีนับถึงปีงบประมาณ 2552 แต่ได้มีการตั้งโครงการไว้ในปีงบประมาณ 2553 เช่น โครงการส่งเสริมการฝึกอาชีพ โครงการจัดงานวันสตรีสากล เป็นต้น

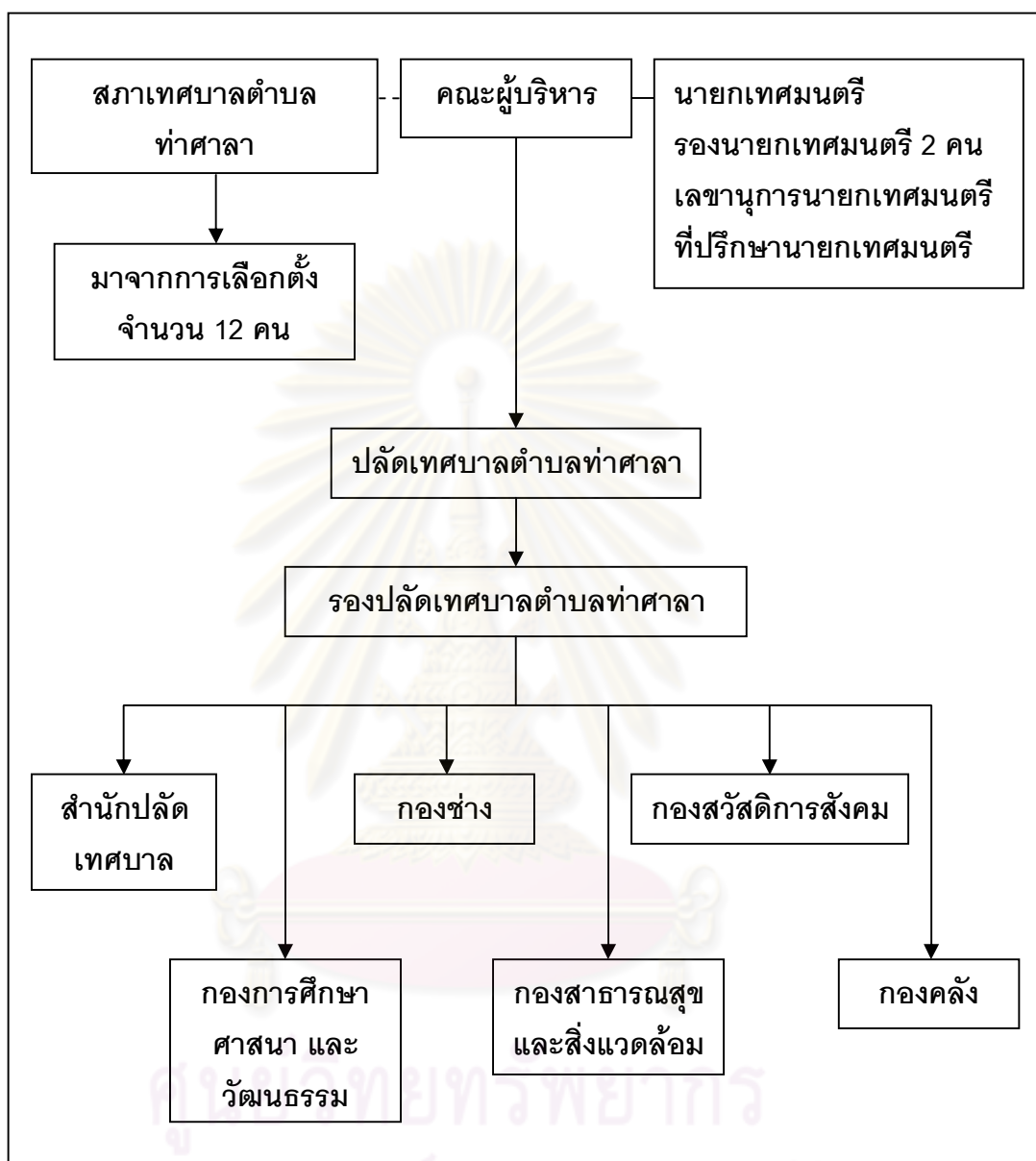
กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมมีหน้าที่ดูแลงานด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การดูแลรักษาความสะอาดและขยะมูลฝอย การดูแลปรับปรุงภูมิทัศน์ (ตัดหญ้า) การจัดการเหตุรำคาญ เป็นต้น ส่วนงานด้านสาธารณสุขในการรักษาและส่งเสริมสุขภาพนั้นจะมีศูนย์แพทย์ชุมชนตำบลท่าศาลา และศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลท่าศาลา (สถานีอนามัย) ซึ่งขึ้นอยู่กับโรงพยาบาลบุรีเป็น

ผู้รับผิดชอบดำเนินงานรวมทั้งจัดดำเนินโครงการเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสุขเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากก่อนหน้านี้เทศบาลไม่มีเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งสำคัญของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้มีพยาบาลซึ่งทำงานใช้ทุนการศึกษาของเทศบาลอยู่ที่ศูนย์แพทย์ชุมชนตำบลท่าศาลา จนเมื่อมีเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชนและผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมในปี พ.ศ. 2552 แล้ว ทางกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมจึงได้เริ่มตั้งโครงการต่างๆ เกี่ยวกับงานด้านสาธารณสุขที่ได้ตั้งไว้ในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของเทศบาลมาดำเนินการเอง โดยนับถึงปีงบประมาณ 2552 ได้รับผิดชอบดำเนินโครงการเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสุขแล้ว 2 โครงการ ได้แก่ โครงการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และโครงการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีหน้าที่ในการดูแลด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี และกีฬา โดยในด้านการศึกษาจะรับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล ซึ่งมีอยู่จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าศาลา สาขาบ้านหัวช้าง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าศาลา สาขาบ้านเขาหนีบ โดยยังไม่ได้มีโรงเรียนในสังกัดเทศบาล รวมทั้งไม่ได้มีการถ่ายโอนโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลมาอยู่ในความรับผิดชอบ มีเพียงการไปทำหน้าที่ให้การดูแลสนับสนุนโรงเรียนของรัฐในเขตเทศบาล ได้แก่ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 1 โรงเรียนบ้านเขาหนีบ และโรงเรียนพระนารายณ์ สำหรับในด้านศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีนั้นจะดูแลเรื่องวัดและการจัดกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีในวันสำคัญต่างๆ เช่น งานทำบุญขึ้นปีใหม่ การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้น ส่วนในด้านกีฬาในเขตเทศบาลจะมีชมรมกีฬาต่างๆ โดยชมรมกีฬาจะเสนอกิจกรรมเพื่อขอให้เทศบาลสนับสนุนงบประมาณให้ เช่น การจัดแข่งขันกีฬาเปตองเชื่อมความสัมพันธ์ภายในเขตเทศบาล เป็นต้น

สำนักปลัดเทศบาลมีหน้าที่ในลักษณะของงานอำนวยการ โดยมีงานนโยบายและแผนซึ่งจะดูแลเกี่ยวกับแผนต่างๆ เช่น แผนพัฒนาสามปี แผนการดำเนินงาน เป็นต้น งานนิติการดูแลเรื่องของเทศบาลที่เกี่ยวข้องกับข้อกฎหมาย งานกิจการสภาเทศบาลจะดูแลการจัดประชุมสภาเทศบาล งานประชาสัมพันธ์จะดูแลการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของเทศบาลให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ และงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจะดูแลในด้านการป้องกัน ดูแลความมั่นคงปลอดภัย และการบริการช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ นอกจากนี้ยังรับผิดชอบดูแลงานอื่นๆ ที่ไม่ตรงกับงานของกองใด เช่น งานธุรการ งานสารบรรณ การรับส่งหนังสือเข้าออกของเทศบาล เป็นต้น

ภาพที่ 4.3 แสดงโครงสร้างการดำเนินงานของเทศบาลตำบลท่าศาลา

4.1.10 สถานะทางการคลังของเทศบาล

เทศบาลตำบลท่าศาลามีการจัดทำงบประมาณแบบสมดุลง (รายจ่ายเท่ากับรายรับ) โดยในปีงบประมาณ 2551 เทศบาลตำบลท่าศาลาได้ประมาณการรายรับไว้จำนวนเท่ากับประมาณการรายจ่าย คือ 50,044,602.00 บาท ซึ่งปรากฏว่าในปีงบประมาณ 2551 เทศบาลตำบลท่าศาลามีรายรับจริงจำนวน 39,782,921.08 บาท และมีรายจ่ายจริงจำนวน 34,827,519.66 บาท โดยมี

เงินสะสมคงเหลือจำนวน 42,743.66 บาท สำหรับในปีงบประมาณ 2552 เทศบาลตำบลท่าศาลา ได้ประมาณการรายรับไว้จำนวนเท่ากับประมาณการรายจ่าย คือ 52,240,000.00 บาท

4.1.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้บริหาร

สำหรับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลท่าศาลาต่อการดำเนินงานของผู้บริหาร คือ นายกเทศมนตรีนั้น ผู้วิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่ของเทศบาลที่ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นทั้งในแง่บวกและแง่ลบ โดยเจ้าหน้าที่หลายคนจะมองนายกเทศมนตรีไปในแง่บวก เช่น คุณท่าศาลา ฎ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “ผู้บริหารมีความจริงใจในการทำงาน มีความตั้งใจทำงานดี มีความใจเย็น มีความสุภาพอ่อนน้อมตามลักษณะของผู้หญิง มีความสามารถในการเข้าถึงประชาชนและเต็มทีกับทุกงาน เช่น การช่วยเหลือน้ำท่วมเมื่อปี พ.ศ. 2551 ผู้บริหารพร้อมทีมงานก็ลงไปดูแลช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอจนกระทั่งน้ำลดลง” หรือ คุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่อีกคนหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “การทำงานของนายกฯ ก็ดีและค่อนข้างได้รับความรู้สึกที่ดีจากประชาชนเพราะว่าเป็นคนดีคิดดี แล้วนายกฯ ไม่ค่อยมีภาระอะไร เพราะฉะนั้นการทำงานก็จะเต็มที่ สำหรับความสัมพันธ์ของผู้บริหารกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาลก็ดี ที่นี้ผู้บริหารค่อนข้างที่จะรับฟังความคิดเห็นของพนักงาน ไม่ใช่สั่งการมาอย่างเดียว ที่นี้ยืนยันว่าใช้ได้ เช่น การประชุมระหว่างผู้บริหารกับหัวหน้าส่วนก็จะมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน โดยเฉพาะยิ่งถ้ามีงานอะไรที่เป็นเฉพาะกิจกรรม ส่วนโดยทั่วไปก็จะไม่น้อยกว่า 2 ครั้งต่อเดือน”

ในขณะที่เดียวกันก็จะมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลบางคนที่มีมองนายกเทศมนตรีไปในแง่ลบ เช่น คุณท่าศาลา ฎ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่อีกคนหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “สำหรับการทำงานของผู้บริหารนั้นพบว่าภาวะผู้นำของนายกฯ มีน้อยไป เป็นคนไม่เด็ดขาดในการตัดสินใจ ทำให้ใครก็เถียงนายกฯ ได้ ความเกรงใจนายกฯ ไม่ค่อยมี งานจึงออกมาไม่เป็นขั้นตอนและชัดเจน วันนี้จะทำอย่างนี้ พอพรุ่งนี้ก็จะทำอย่างนี้ ส่วนรองนายกฯ ซึ่งเพิ่งมาเป็นสมัยแรกก็แสดงมากไม่ได้ ประเดี๋ยวจะไปชมรมรักมีกัน รองนายกฯ ที่เป็นผู้หญิงเคยเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างมาก่อนจะมีความเด็ดขาดกว่า ส่วนรองนายกฯ ที่เป็นผู้ชายไม่เท่าไรเพราะเคยเป็นทนายความมาก่อน ไม่ค่อยมีความคิดจะพัฒนาอะไร”

สำหรับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาต่อการดำเนินงานของผู้บริหาร คือ นายกเทศมนตรีนั้น ผู้วิจัยพบว่าประชาชนในเขตเทศบาลมีความคิดเห็นทั้งในแง่บวกและแง่ลบเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาล โดยประชาชนหลายคนจะมองนายกเทศมนตรีไปใน

แ่งบวก เช่น คุณท่าศาลา ง. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่ง ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “นายกเทศมนตรีเป็นผู้หญิงเก่ง แต่จะเป็นคนละเอียดอ่อน สุขุม ไม่ไว้วางใจ ไม่แข็งกร้าว ไม่เผด็จการ การทำงานไม่ได้รวบอำนาจอยู่ที่ตัวเองคนเดียวตามลักษณะของผู้หญิง รวมทั้งยังเข้ากับประชาชนได้ดี ไม่ถือเนื้อถือตัว จะเป็นกันเองไม่ว่าจะนอกหรือในเวลาทำงานก็เหมือนเดิม และในการทำงานก็ค่อนข้างจะลงลึก ลงพื้นที่ตลอด เช่น ปี พ.ศ. 2551 เกิดวิกฤตอย่างรุนแรง น้ำท่วมเกือบทุกชุมชน บ้านน้ำท่วมถึงหัวเข่า นายกฯ เดินไปด้วยกันกับป้า ไปดูความเดือดร้อนว่าตรงไหนต้องแก้ไขเร่งด่วน เริ่มโดยนำเครื่องสูบน้ำไปตั้งสูบ ชุมชนก็ได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงทีเหมือนกัน แต่ด้วยความที่ชุมชนเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำจึงขัง อันนั้นก็สุดวิสัย” หรือคุณท่าศาลา บ. ซึ่งเป็นประชาชนอีกคนหนึ่ง ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “นายกฯ ท่านเรียบร้อยมาก เป็นคนไม่ค่อยพูด ดีมาก เชื้ออาทรต่อผู้ได้บังคับบัญชา เป็นเหมือนแม่ไก่เลี้ยงลูก การบริหารก็อยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 80 - 90 มีอะไรนายกฯ จะวิ่งช่วย อย่างงานศพ หรือน้ำท่วมเมื่อปี พ.ศ. 2551 ติ 3 ติ 4 นายกฯ จะมาก่อนใคร ดีจริงๆ น้ำประปาไม่ไหล ทั้งนายกฯ รองนายกฯ และ ส.ท. ก็จะไปแจกน้ำเอง”

ในขณะที่เดียวกันก็จะมีประชาชนบางคนที่มึ่มมองต่อนายกเทศมนตรีไปในแง่ลบ เช่น คุณท่าศาลา ถ. ซึ่งเป็นประชาชนอีกคนหนึ่ง ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “ตัวนายกฯ กลับมาดูแลลูกเถาะ เพราะไม่มีบาร์มี ไม่มีอำนาจสิทธิขาด ตัดสินใจไม่เด็ดขาด สิ่งใครไม่ได้ ต้องรอโน่นรอนี่เซ็น บอกว่าโครงการผ่านแล้วนะแต่ข้างยังไม่มา ก็แล้วทำไมไม่จี๊ข้างมาทำ จะรอให้เขาต่ำกว่าก่อนหรือไง แต่ตอนเป็นนายก อบต. สมัยที่แล้วมีผลงานออกมาเพราะเมื่อก่อนมีด้ามคือผู้ใหญ่จักรกฤษณ์เป็นที่ปรึกษา แต่เขามาทะเลาะกันตอนหลัง แล้วผู้ใหญ่จักรกฤษณ์ไปดันอีกคนลงสมัครแต่ไม่ได้”

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่าความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ทั้งของเจ้าหน้าที่ของเทศบาลและประชาชนในเขตเทศบาลที่มีต่อนายกเทศมนตรีในแ่งบวกนั้นจะเป็นในเรื่องของความเป็นคนสุภาพเรียบร้อย มีความเป็นกันเองกับประชาชน และมีความตั้งใจในการดำเนินงาน ส่วนในแง่ลบจะเป็นในเรื่องของความไม่เด็ดขาดในการตัดสินใจ

4.1.12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลในภาพรวม

สำหรับความคิดเห็นของบุคลากรของเทศบาลเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลตำบลท่าศาลาในภาพรวมนั้น ผู้วิจัยพบว่าบุคลากรของเทศบาลที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มองว่าการดำเนินงานของเทศบาลจะติดขัดปัญหาเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอเป็นหลัก เช่น คุณท่าศาลา ท.

ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลามีความคิดเห็นว่า “การดำเนินงานในภาพรวมของเทศบาลที่ให้คะแนนประมาณ 7 คะแนน จาก 10 คะแนน เพราะว่าไม่เชิงมีปัญหาแต่บางครั้งติดขัดในเรื่องไขเรื่องงบประมาณ โดยมีการถ่ายโอนงานมาให้ท้องถิ่นดูแลในเรื่องต่างๆ แต่ท้องถิ่นโดยเฉพาะยิ่งในเขตท่าศาลาเป็นเขตที่ค่อนข้างที่จะมีความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจเร็ว มีปัญหาในชุมชน มีปัญหาความต้องการจากประชาชนในเรื่องต่างๆ มาก แต่ปรากฏว่าเราไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเต็มที่ รวมทั้งบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญก็ยังไม่ค่อยมีมากเท่าที่ควร”

ในส่วนของความเห็นจากประชาชนในเขตเทศบาลเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลตำบลท่าศาลาในภาพรวมนั้น ผู้วิจัยพบว่าประชาชนที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะมีความพึงพอใจในการดำเนินงานในส่วนของการประจำที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการเป็นโครงการ เช่น การซ่อมแซมไฟฟ้าสาธารณะ เป็นต้น แต่จะไม่ค่อยมีความพึงพอใจในการดำเนินงานในส่วนของการดำเนินการเป็นโครงการ เช่น คุณท่าศาลา ด. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “การดำเนินงานของเทศบาลในภาพรวมนั้นลงไปให้ 6 คะแนน จาก 10 คะแนน เพราะรู้สึกที่เทศบาลพยายามทำงาน โดยหากเป็นเรื่องที่เป็นงานประจำ เช่น ซ่อมไฟฟ้าสาธารณะจะออกไปปฏิบัติการแก้ไขปัญหาให้ชุมชนได้ดี แต่จะมีปัญหาเรื่องงานโครงการเพราะงานไม่ออก ไม่เห็นผลงาน เทศบาลได้แต่บอกร่างงบประมาณไม่มีจริงทำอะไรได้ไม่มากนัก” หรือคุณท่าศาลา ก. ซึ่งเป็นประชาชนอีกคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “การทำงานของเทศบาลให้ 5 คะแนน จาก 10 คะแนน เพราะมีเสียงบ่นเป็นเสียงเดียวกันเวลาคุยกับชุมชนอื่น พี่ว่าการบริหารงานของเทศบาลไม่ดี ไม่มีผลงานโดยอ้างงบประมาณไม่มี รัฐบาลไม่ส่งมา รัฐบาลไม่มีงบประมาณ เราฟังแล้วคิดว่ามันไม่ใช่ อยู่ที่เขาแบ่งสรรกันทำอย่างไรก่อน เช่น ปัญหาถนนชำรุดเป็นหลุมก็อาจยังไม่ต้องทำทั้งหมดก็ได้ มาซ่อมแค่ที่ชำรุดก่อน นำหินมากลบก่อนก็ได้เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า”

4.1.13 นโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเทศบาล

นโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้น ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศาของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่นคือ “พัฒนาระบบบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานให้เพียงพอและทั่วถึง เป็นชุมชนที่น่าอยู่ รักษาสภาพสิ่งแวดล้อม ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพียบพร้อมการศึกษาและเรียนรู้” และมีพันธกิจในการพัฒนาท้องถิ่นในข้อที่ 8 คือ “ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดี” โดยมียุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ในแนวทางการพัฒนาที่ 4 คือ “ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน

การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง” และยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาด้านการบริหารจัดการ ในแนวทางการพัฒนาที่ 4 คือ “ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน”

นอกจากนี้จากคำแถลงนโยบายของนางนิตยา เขียววรรณ นายกเทศมนตรีตำบลท่าศาลา ที่ได้แถลงต่อสภาเทศบาลตำบลท่าศาลา เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2551 ในตอนหนึ่งได้กล่าวว่า “จะมุ่งมั่นเพื่อพัฒนาและบริหารเทศบาลตำบลท่าศาลาแบบบูรณาการโดยยึดหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลซึ่งเป็นการพัฒนาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เพื่อให้เทศบาลตำบลท่าศาลาพึ่งพาตนเองให้มาก โดยมุ่งเน้นการสร้งรายได้ การจัดสวัสดิการสังคม ส่งเสริมความเข้มแข็งของท้องถิ่นโดยท้องถิ่น” และในส่วนของนโยบายด้านการเมือง การปกครอง และการบริหารนั้นได้กล่าวว่า “เทศบาลตำบลท่าศาลามีนโยบายมุ่งเน้นการบริหารงานเทศบาลตำบลท่าศาลา โดยเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมพลังท้องถิ่นเพื่อพัฒนาท้องถิ่น”

4.1.14 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการมีส่วนร่วมของเทศบาล

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้น ผู้วิจัยพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ทั้งบุคลากรของเทศบาลและประชาชนในเขตเทศบาลค่อนข้างจะมีความพึงพอใจในความพยายามของเทศบาลในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดขึ้น เช่น คุณท่าศาลา ผ. ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะผู้บริหารของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “ภาพรวมช่องทางที่เปิดให้ประชาชนเข้ามาของเทศบาลก็น่าจะเพียงพอ ครอบคลุมไปหมดทั้งเทศบาล มีทั้งเราลงพื้นที่ไปหาประชาชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเรา และถึงวันนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีชุมชนขึ้นมาและเทศบาลมีกิจกรรมหลายอย่างเพื่อสร้างความสามัคคี สร้างความผูกพัน ทำให้ประชาชนมามีส่วนร่วมกับเทศบาลมากขึ้น” หรือคุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “การจัดการมีส่วนร่วมในภาพรวมพีให้ 7 คะแนน จาก 10 คะแนน เพราะการมีส่วนร่วมก็ใช้ได้ บสนับสนุนการมีส่วนร่วมก็ใช้ได้ แต่การดึงการมีส่วนร่วมอาจยังไม่เต็มที่ เช่น ถ้ากรณีหากตอนนี้จะมีการแก้ปัญหาเรื่องความมั่นคงปลอดภัย เรื่องยาเสพติด เรายังไม่ได้ทำเรื่องขับเคลื่อน ซึ่งก็ต้องพัฒนาเพิ่มเติมกันต่อไป”

ในขณะที่คุณท่าศาลา ฉ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “ในภาพรวมแล้วการจัดการมีส่วนร่วมของเทศบาลในเรื่องต่างๆ โดยเฉลี่ยสูงให้ 8 คะแนน จาก 10 คะแนน ที่ให้ค่อนข้างสูงเพราะเห็นความตั้งใจของเทศบาลในการดึงประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม

โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมหลายอย่าง แต่ที่หายไป 2 คะแนน เพราะการเข้าร่วมของประชาชนยังน้อยอยู่ เทศบาลจึงต้องมีการปรับปรุงการมีส่วนร่วมที่มีอยู่ให้ดีกว่านี้ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น”

4.1.15 การเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลท่าศาลากับเทศบาลอื่นๆ

จากข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลท่าศาลาในเบื้องต้น พบว่ามีลักษณะหลายประการที่คล้ายคลึงกับเทศบาลอื่นๆ ทั่วไปในประเทศไทย ในขณะเดียวกันก็มีลักษณะหลายประการที่มีความแตกต่างเฉพาะในพื้นที่เทศบาลของตน โดยในส่วนที่มีความคล้ายคลึงกับเทศบาลอื่นๆ ที่สำคัญได้แก่ พื้นที่ของเทศบาลมีความเปลี่ยนแปลงเป็นเมืองมากขึ้นเรื่อยๆ มีปัญหาในพื้นที่เทศบาลหลายประการที่มีความคล้ายคลึงกับเทศบาลอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาอันเนื่องมาจากพื้นที่เทศบาลมีการเปลี่ยนแปลงเป็นเมืองมากขึ้นทำให้มีประชาชนมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและก่อให้เกิดปัญหาขึ้นตามมา เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาการจราจรติดขัด เป็นต้น

สำหรับประชาชนในพื้นที่ก็จะพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตความเป็นเมือง โดยมีประชาชนส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่เข้ามาเช่าพักอาศัยอยู่ตามบ้านเช่าหรือหอพักในเขตเทศบาลเพื่อประกอบอาชีพตามสถานประกอบการและโรงงานต่างๆ ทั้งในเขตเทศบาลและพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ในเทศบาลทั่วไปที่พื้นที่เทศบาลส่วนใหญ่มีสภาพความเป็นเมือง สำหรับการดำเนินงานทั่วไปของเทศบาลก็จะมีแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วนสำคัญ คือ สภาเทศบาลและฝ่ายบริหารเทศบาล โดยมีสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีการเมืองท้องถิ่นแบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ หลายกลุ่ม มีการจัดบริการสาธารณะต่างๆ ตามที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้กำหนดให้ดำเนินการเช่นเดียวกับเทศบาลอื่นๆ ในขณะเดียวกันในเขตเทศบาลยังคงมีการปกครองท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ กล่าวคือยังคงมีกำนันและผู้ใหญ่บ้านอยู่ในเขตเทศบาลด้วยซึ่งเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ในเทศบาลตำบลหลายแห่งที่ได้รับการยกฐานะขึ้นมาเป็นเทศบาลตำบลและไม่ได้มีการยกเลิกรูปแบบการปกครองท้องถิ่น

ในส่วนของลักษณะที่มีความแตกต่างเฉพาะในพื้นที่เทศบาลนั้นมีหลายประการ ซึ่งอาจมีความคล้ายคลึงกับเทศบาลบางแห่งในภูมิภาคเดียวกัน แต่จะไม่ใช่ความคล้ายคลึงกันในลักษณะทั่วไปเช่นเดียวกับเทศบาลอื่นๆ ทั่วประเทศ โดยมีความแตกต่างที่สำคัญ ได้แก่ เป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของเมืองของจังหวัดโดยถือเป็นเขตเศรษฐกิจแห่งใหม่ของจังหวัด การมีปัญหาอุทกภัยจากน้ำที่ไหลมาจากพื้นที่ข้างเคียงเข้าสู่พื้นที่เทศบาลซึ่งมีระดับต่ำกว่า และการมีปัญหาเรื่องบ้านของประชาชนบางส่วนในพื้นที่ไปมีทะเบียนบ้านอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง

4.2 ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

เทศบาลเมืองสิงห์บุรีตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี มีระยะห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 142 กิโลเมตร มีพื้นที่ 7.81 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยพื้นที่ตำบลบางพุทราทั้งหมด พื้นที่ตำบลบางมัญหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 7 พื้นที่ตำบลต้นโพธิ์หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 พื้นที่ตำบลม่วงหมู่หมู่ที่ 5 และพื้นที่ตำบลบางกระบือหมู่ที่ 1 โดยแต่เดิมเป็นของศักรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของสุขาภิบาล คือสุขาภิบาลเมืองสิงห์บุรี ซึ่งมีการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2460 ในเวลาต่อมาจึงได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองสิงห์บุรีเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2478 ปัจจุบันจัดชั้นเป็นเทศบาลเมืองขนาดกลาง

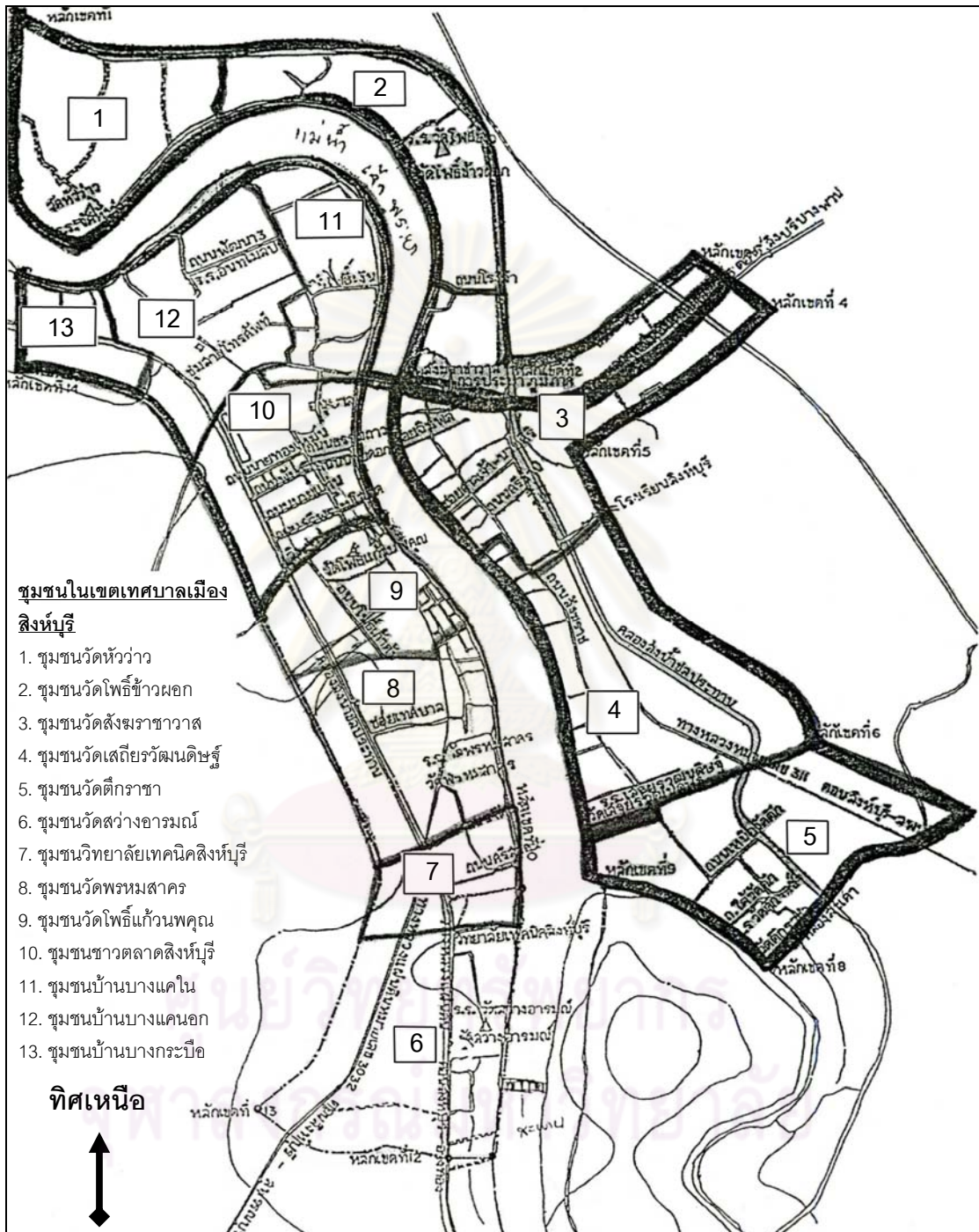
อาณาเขตติดต่อตามการปกครองท้องถิ่น

ทิศเหนือ	ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลต้นโพธิ์ อำเภอเมืองสิงห์บุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางมัญ อำเภอเมืองสิงห์บุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลต้นโพธิ์ อำเภอเมืองสิงห์บุรี

4.2.2 การแบ่งเขตพื้นที่

เทศบาลเมืองสิงห์บุรีไม่มีการปกครองท้องถิ่น กล่าวคือไม่มีกำนันและผู้ใหญ่บ้านอยู่ในเขตเทศบาล โดยเทศบาลได้มีการจัดแบ่งเขตพื้นที่เทศบาลออกเป็นชุมชนต่างๆ จำนวน 13 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนวัดหัวว่าว ชุมชนวัดโพธิ์ข้าวผอก ชุมชนวัดสังฆราชาวาส ชุมชนวัดเสถียรวัฒนดิษฐ์ ชุมชนวัดตีกรรชา ชุมชนวัดสว่างอารมณ์ ชุมชนวิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี ชุมชนวัดพรหมสาคร ชุมชนวัดโพธิ์แก้วนพคุณ ชุมชนชาวตลาดสิงห์บุรี ชุมชนบ้านบางแคใน ชุมชนบ้านบางแคนอก และชุมชนบ้านบางกระบือ

ภาพที่ 4.4 แสดงแผนที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรี

4.2.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

ในด้านการเกษตรกรรมนั้นเนื่องจากในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นชุมชนเมืองทำให้มีพื้นที่ทางการเกษตรน้อย ส่วนใหญ่เป็นการปลูกพืชผักสวนครัว เช่น ชะอม มะเขือ เป็นต้น โดยประชาชนส่วนหนึ่งที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจะไปทำการเกษตรในพื้นที่นอกเขตเทศบาลโดยรอบซึ่งยังคงมีพื้นที่ทางการเกษตรอยู่เป็นจำนวนมาก สำหรับในด้านการพาณิชย์กรรมนั้นในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการค้าส่งและค้าปลีกเป็นแหล่งรายได้อันดับหนึ่งของจังหวัดสิงห์บุรี โดยมีศูนย์กลางตลาดซึ่งเป็นตลาดส่งสินค้าด้านการเกษตรเป็นหลัก เช่น ผัก ผลไม้ เป็นต้น ซึ่งเป็นสินค้าจากจังหวัดใกล้เคียง นอกจากนี้ในเขตเทศบาลยังมีธนาคารพาณิชย์จำนวน 10 แห่ง โรงแรมจำนวน 10 แห่ง ห้างสรรพสินค้าจำนวน 1 แห่ง ร้านอาหารจำนวน 119 แห่ง ตลาดสดเทศบาลจำนวน 1 แห่ง ร้านค้าต่างๆ จำนวน 249 แห่ง และสถานีบริการน้ำมันจำนวน 5 แห่ง

4.2.4 สภาพทางสังคม

ในด้านการศึกษานั้นในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 7 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำนวน 3 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 5 แห่ง และมีสถานศึกษาในสังกัดเทศบาล คือ โรงเรียนเทศบาลจำนวน 4 แห่ง รวมทั้งยังมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลจำนวน 3 แห่ง โดยสถานศึกษาต่างๆ ในเขตเทศบาลนั้นมีทั้งประชาชนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลที่มาเข้ารับการศึกษ สำหรับในด้านการศาสนานั้นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยมีวัดในเขตเทศบาลจำนวน 9 แห่ง ส่วนในด้านการสาธารณสุขนั้นในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจำนวน 1 แห่ง โรงพยาบาลเอกชนจำนวน 3 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลจำนวน 2 แห่ง และคลินิกเอกชนจำนวน 17 แห่ง ส่วนในด้านกีฬาและนันทนาการนั้นในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีสถานที่ออกกำลังกายในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานศึกษา เป็นต้น รวมทั้งตามชุมชนต่างๆ หลายชุมชนก็จะมีลานกีฬาของตนเองอยู่ด้วย เช่น ลานเปตอง ลานเดินแอโรบิค เป็นต้น

4.2.5 ข้อมูลบรรยายสภาพโดยทั่วไปของพื้นที่

เทศบาลเมืองสิงห์บุรีตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ภาคกลาง มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ตั้งอยู่ 2 ฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งไหลผ่านจากทางด้านทิศเหนือของเทศบาลลงมาทางด้านทิศใต้ของเทศบาล ทำให้พื้นที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรีแบ่งออกเป็น 2 ฝั่งแม่น้ำ คือ ฝั่งที่ฝั่งตะวันออกและฝั่งที่ฝั่ง

ตะวันตก รวมทั้งยังมีคลองส่งน้ำชลประทานมหาธาอยู่ทางพื้นที่ฝั่งตะวันออกและคลองส่งน้ำชลประทานบรมธาอยู่ทางพื้นที่ฝั่งตะวันตกเป็นแนวขนานไปกับแม่น้ำเจ้าพระยาด้วย นอกจากนี้พื้นที่ฝั่งตะวันออกในด้านทิศใต้ยังติดกับแม่น้ำลพบุรีอีกด้วย โดยพื้นที่ของเทศบาลมีถนนสำคัญหลายสายตัดผ่าน เช่น ทางหลวงสายเอเชีย (กรุงเทพฯ - นครสวรรค์) ทางหลวงหมายเลข 311 (สิงห์บุรี - ลพบุรีและสิงห์บุรี - ชัยนาท) เป็นต้น

โดยพื้นที่ฝั่งตะวันตกของเทศบาลจะเป็นที่ตั้งของตัวเมืองสิงห์บุรีตั้งแต่ดั้งเดิม มีสถานที่สำคัญ คือ ศาลากลางจังหวัดสิงห์บุรีหลังเก่า สำนักงานเทศบาลเมืองสิงห์บุรี สถานีขนส่งจังหวัดสิงห์บุรี และตลาดสิงห์บุรีซึ่งถือเป็นใจกลางธุรกิจของจังหวัดสิงห์บุรี สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเป็นเมืองทั้งย่านธุรกิจและบ้านพักอาศัยของประชาชน สำหรับพื้นที่ฝั่งตะวันออกของเทศบาลก็มีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเมืองเช่นเดียวกับพื้นที่ฝั่งตะวันตก ประกอบด้วยสถานที่ราชการ ที่พักอาศัยของประชาชน ตลอดจนมีอาคารพาณิชย์อยู่ตามถนนสายสำคัญต่างๆ ส่วนพื้นที่ทำการเกษตรจะมีอยู่น้อยมาก ซึ่งพื้นที่ฝั่งตะวันออกจะเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของเมืองสิงห์บุรีในฝั่งตะวันตก โดยมีสถานที่สำคัญ คือ ศาลากลางจังหวัดสิงห์บุรีหลังใหม่ โรงเรียนสิงห์บุรีซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจังหวัด และสนามกีฬาจังหวัดสิงห์บุรี สำหรับบริเวณที่มีประชาชนในเขตเทศบาลอยู่อาศัยอย่างหนาแน่นนั้น ได้แก่ ในพื้นที่บริเวณตัวเมืองสิงห์บุรีที่ตั้งอยู่ในฝั่งตะวันตกของเทศบาล รวมทั้งบริเวณตลอดริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาด้วย

สภาพของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นเป็นเมืองที่ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่หรือสถานประกอบการธุรกิจค้าปลีกชำมาติดตั้งอยู่ในพื้นที่ สำหรับพื้นที่ของเทศบาลที่มีความเคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมอส่วนใหญ่จะอยู่ที่บริเวณตัวเมืองสิงห์บุรีซึ่งเป็นที่ตั้งของตลาดสิงห์บุรีและห้างสรรพสินค้าท้องถิ่น คือ ห้างไชยแสง โดยมีความเคลื่อนไหวตั้งแต่เวลาเช้ามีดซึ่งมีการขนส่งสินค้าทางการเกษตรจากพื้นที่นอกเขตเทศบาลเข้ามาในตลาดสิงห์บุรีและมีการค้าขายกันไปจนถึงเวลาเย็น จากนั้นในช่วงค่ำประชาชนจะมีความเคลื่อนไหวอยู่บริเวณร้านอาหารได้รุ่งต่างๆ และพื้นที่เทศบาลจะค่อนข้างมีความเงียบสงบในเวลากลางคืน

4.2.6 ปัญหาในเขตเทศบาล

ปัญหาในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาประการที่หนึ่งเป็นปัญหาจากการเป็นชุมชนเมืองทำให้มีประชาชนมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและก่อให้เกิดปัญหาขึ้นตามมา ซึ่งเป็นปัญหาทั่วไปที่พบได้ในเทศบาลต่างๆ คล้ายคลึงกัน เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาอาชญากรรมที่มีการมั่วสุมเสพยาเสพติดหรือลักขโมยสิ่งของ ปัญหาการจราจรติดขัดโดยเฉพาะในช่วงเช้าที่มีการ

ขนส่งและค้าขายสินค้าบริเวณตลาดสิงห์บุรีซึ่งในปัจจุบันปัญหานี้ได้บรรเทาลงเนื่องจากมีมาตรการของเทศบาลร่วมกับตำรวจในการจัดระเบียบห้ามขายสินค้าบนถนนและมีการจัดหาพื้นที่ให้สำหรับขายสินค้า เป็นต้น

ส่วนปัญหาประการที่สองเป็นปัญหาที่พบได้ในเทศบาลเขตภาคกลางซึ่งเป็นพื้นที่ราบลุ่มหลายแห่ง ได้แก่ ปัญหาอุทกภัย โดยในฤดูน้ำหลากช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคมจะมีน้ำเอ่อล้นขึ้นมาจากแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งถูกปล่อยมาจากเขื่อนเจ้าพระยาที่อยู่เหนือพื้นที่เทศบาลขึ้นไป ซึ่งในอดีตจะมีปัญหาไม่รุนแรงมากนัก เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ภาคกลางมีการทำนาข้าวพันธุ์สูงในลักษณะของนาปีจึงมีการปล่อยน้ำเข้าทุ่งนาได้ รวมทั้งมีการก่อสร้างบ้านเรือนของประชาชนเป็นแบบยกพื้นสูง แต่ต่อมาเมื่อวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ภาคกลางเริ่มเปลี่ยนแปลงไปโดยมีการทำนาข้าวพันธุ์เตี้ยในลักษณะของนาปรังตลอดทั้งปีจึงมีการปิดกั้นการระบายน้ำเข้าพื้นที่ทุ่งนา รวมทั้งมีการสร้างสิ่งก่อสร้างสาธารณะที่กีดขวางทางระบายน้ำในหลายพื้นที่ ตลอดจนมีการถมพื้นที่ให้สูงขึ้นในบริเวณพื้นที่ภาคกลางอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้พื้นที่ที่มีระดับต่ำได้รับผลกระทบจากปัญหาอุทกภัยอย่างหนัก โดยพบว่าในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาจะมีปริมาณมากจนเทศบาลต้องมีการเฝ้าระวังน้ำท่วมโดยการทำแนวกระสอบทรายแทบจะทุกปีและหากในปีใดที่มีปริมาณน้ำมากเกินไปก็จะส่งผลให้พื้นที่เทศบาลที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมโดยเฉพาะบ้านเรือนสมัยใหม่ที่มีการก่อสร้างเป็นแบบชั้นเดียวหรือมีชั้นล่างติดพื้นดิน

จากปัญหาดังกล่าวเทศบาลจึงได้ดำเนินการแก้ไขโดยการจัดทำระบบป้องกันน้ำท่วมด้วยการก่อสร้างเขื่อนกันน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งได้ก่อสร้างเริ่มแรกในพื้นที่ริมฝั่งตะวันตกในส่วนซึ่งเป็นที่ตั้งของตัวเมืองสิงห์บุรี ซึ่งจากปัญหาอุทกภัยครั้งใหญ่ของจังหวัดสิงห์บุรีครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2549 พบว่าเขื่อนกันน้ำช่วยป้องกันปัญหาอุทกภัยได้ในระดับหนึ่ง โดยพื้นที่ที่มีเขื่อนกันน้ำจะไม่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม ส่วนพื้นที่ที่ไม่มีเขื่อนกันน้ำจะได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม ซึ่งหลังจากปัญหาอุทกภัยในปี พ.ศ. 2549 แล้ว เทศบาลได้พยายามก่อสร้างเขื่อนกันน้ำเพิ่มขึ้นอีกในพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตเทศบาลทั้งในฝั่งตะวันออกและในฝั่งตะวันตกที่เหลืออย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

4.2.7 ข้อมูลประชากร

เทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีประชากรตามทะเบียนบ้านจำนวนทั้งสิ้น 18,889 คน แยกเป็นชายจำนวน 8,902 คน และหญิงจำนวน 9,987 คน มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 2,418 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร ซึ่งต่ำกว่าความหนาแน่นของประชากรในเขตเทศบาลเมืองเฉลี่ยทั่วประเทศ

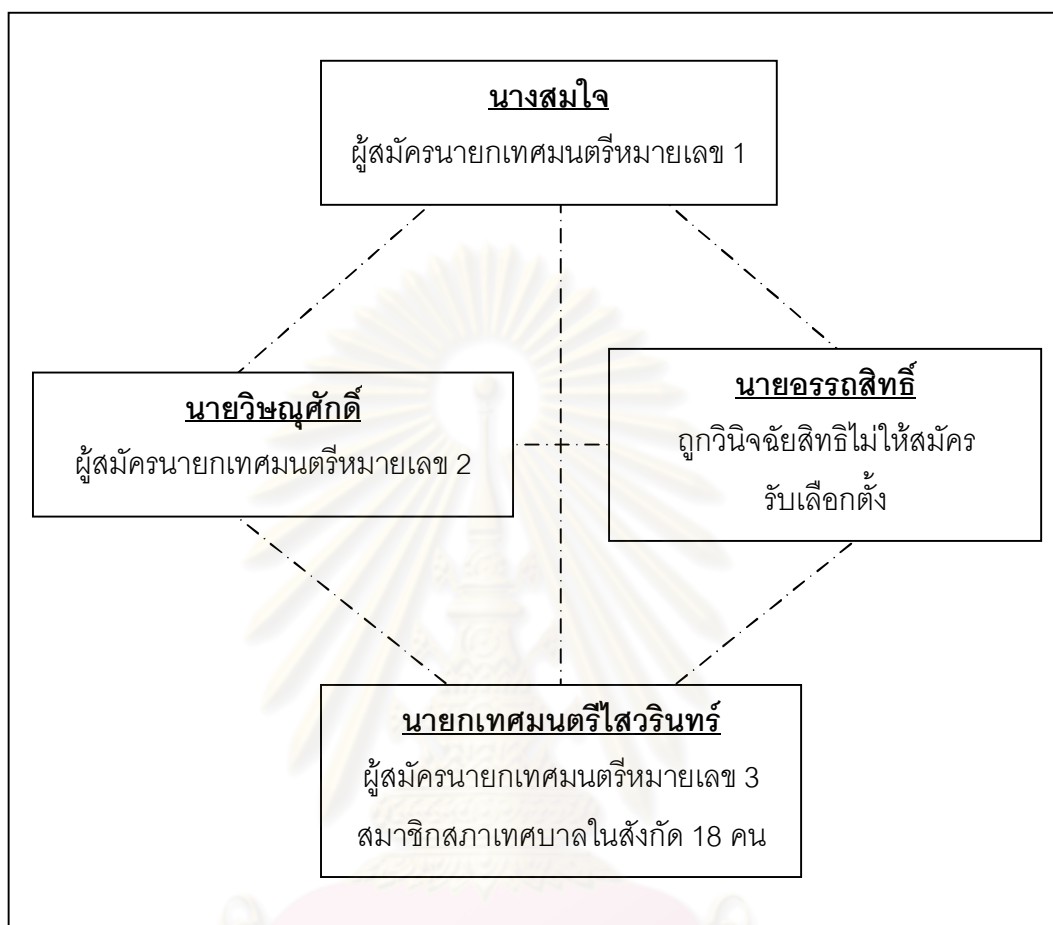
ซึ่งเท่ากับ 3,196 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร มีครัวเรือนจำนวน 7,955 ครัวเรือน (ข้อมูล ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2551) โดยลักษณะอาชีพของประชาชนในเขตเทศบาลจะมีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย เช่น รับราชการ ค้าขาย รับจ้าง เกษตรกรรม ประมง เป็นต้น ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลจะมีฐานะดีจนถึงปานกลาง โดยเฉพาะประชาชนในย่านธุรกิจส่วนใหญ่จะมีฐานะดี นอกจากนี้ประชาชนที่รับราชการและประกอบอาชีพประจำส่วนใหญ่จะมีฐานะค่อนข้างดี สำหรับประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมส่วนใหญ่จะมีฐานะปานกลางขึ้นไป

โดยประชาชนในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นประกอบด้วยประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นคนไทยภาคกลางในพื้นที่ตั้งแต่ดั้งเดิม มีวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน เช่น การแสดงหนังใหญ่ เป็นต้น รวมทั้งยังมีประชาชนที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่อาศัยในเขตเทศบาลเป็นเวลานานมาแล้วจนกลายเป็นคนในพื้นที่ ได้แก่ คนไทยเชื้อสายจีนซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบธุรกิจการค้าอยู่ในตัวเมืองสิงห์บุรี ตลอดจนมีประชาชนจำนวนหนึ่งที่มาพักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเพื่อทำงานตามร้านค้าต่างๆ นอกจากนี้ยังมีประชาชนอีกจำนวนหนึ่งที่เข้ามาในเขตเทศบาลในช่วงกลางวันเพื่อค้าขายในตลาดสิงห์บุรีหรือเรียนหนังสือตามสถานศึกษาต่างๆ ในเขตเทศบาล

4.2.8 การเมืองในพื้นที่เทศบาล

การเมืองท้องถิ่นในพื้นที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรีแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ตามผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรีในสมัยล่าสุด คือ กลุ่มที่หนึ่งของนายไสวรินทร์ ศรีขำนิ นายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรีในปัจจุบัน กลุ่มที่สองของนายอรรถสิทธิ์ ศรีขำนิ อดีตนายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรีในสมัยก่อนหน้าของนายไสวรินทร์และเป็นพี่ชายของนายไสวรินทร์ด้วย กลุ่มที่สามของนางสมใจ ศรีนวล และกลุ่มที่สี่ของนายวิษณุศักดิ์ เทียมเศวต โดยหลังจากการยื่นใบสมัครแล้วปรากฏว่านายอรรถสิทธิ์ได้ถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดสิงห์บุรีวินิจฉัยสิทธิให้ไม่สามารถสมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรีได้ เนื่องจากขาดคุณสมบัติการลงสมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ทำให้เหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวน 3 คน ซึ่งผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2551 ปรากฏว่านายไสวรินทร์ได้รับชัยชนะทั้งตำแหน่งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งได้เสียงในสภาเทศบาลทั้งหมด คือ จำนวน 18 คน

ภาพที่ 4.5 แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองในพื้นที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรี

4.2.9 ภาพรวมในการดำเนินงานของเทศบาล

เทศบาลเมืองสิงห์บุรีประกอบด้วยการทำงานที่สำคัญ 2 ส่วน คือ สภาเทศบาลและฝ่ายบริหารเทศบาล โดยในส่วนของสภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 18 คน ซึ่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลในกลุ่มของนายกเทศมนตรีคนปัจจุบันทั้งหมด โดยมีนางลำไย ปานคง เป็นประธานสภาเทศบาล และนายณรงค์ จรุงญไสด เป็นรองประธานสภาเทศบาล

ในส่วนของฝ่ายบริหารเทศบาลประกอบด้วยคณะผู้บริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรีและรองนายกเทศมนตรีจำนวน 1 คน โดยนายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรีคนปัจจุบัน คือ นายไสวรินทร์ ศรีธานี และรองนายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรี คือ นางพวงแก้ว กุลหนูล

โดยนายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรี คือ นายไสวรินทร์ ศรีธานี ได้รับเลือกเป็นผู้บริหารของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีเป็นสมัยที่สอง นายไสวรินทร์จบการศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตร

รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยก่อนที่จะมาเป็นผู้บริหารของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนายไสวรินทร์ได้ประกอบอาชีพรับราชการครูที่โรงเรียนสิงห์บุรี ในด้านครอบครัวนายไสวรินทร์มีบุตร 2 คน ประกอบอาชีพรับราชการ

ในด้านการเมืองท้องถิ่นนั้นครอบครัวของนายไสวรินทร์เป็นนักการเมืองท้องถิ่นมาตั้งแต่สมัยของบิดาซึ่งเคยเป็นนายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรี รวมทั้งพี่ชายของนายไสวรินทร์ก็เคยเป็นนายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรี สำหรับจุดเริ่มต้นในการมาเป็นนายกเทศมนตรีของนายไสวรินทร์นั้นสืบเนื่องมาจากเมื่อรับราชการครูจนครบ 25 ปีแล้ว จึงมีความสนใจที่จะมาเป็นนายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรีจึงลงสมัครและได้รับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารตั้งแต่การลงสมัครในครั้งแรก โดยนายไสวรินทร์มีนโยบายในการดำเนินงาน คือ จะมีการลงพื้นที่ตลอดเพื่อให้ได้พบปัญหาจากประชาชนและทำให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีรายได้ ขจัดความยากจน เช่น การฝึกฝนอาชีพ การส่งเสริมให้แต่ละชุมชนได้ร่วมรับผิดชอบตนเอง เป็นต้น

สำหรับส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นมีการแบ่งออกเป็น 6 กอง กับ 1 สำนัก ได้แก่ กองคลัง กองช่าง กองวิชาการและแผนงาน กองสวัสดิการสังคม กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองการศึกษา และสำนักปลัดเทศบาล นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานตรวจสอบภายในและสถานธนาบาลอีกด้วย โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาดูแลงานในภาพรวมของเทศบาล และมีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ของเทศบาลรองจากผู้บริหาร มีหน้าที่ดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายของผู้บริหารและดูแลรับผิดชอบงานประจำทั่วไปในส่วนงานต่างๆ ของเทศบาล โดยมีรองปลัดเทศบาลเป็นผู้ช่วยในการดำเนินงานของปลัดเทศบาล

สำหรับการดำเนินงานตามหน้าที่ของส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีดังต่อไปนี้

กองคลังมีหน้าที่รับผิดชอบในงานการเงินและบัญชี งานพัสดุและทรัพย์สิน งานผลประโยชน์และกิจการพาณิชย์ งานพัฒนารายได้ งานแผนที่ภาษี งานทะเบียนทรัพย์สิน โดยในส่วนของรายได้นั้นจะมีการจัดเก็บภาษี 3 ประเภท คือ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้าย นอกจากนี้ยังมีการจัดเก็บเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมต่างๆ ค่าธรรมเนียมศาล โบอนุญาต และค่าชยะอีกด้วย

กองช่างมีหน้าที่เกี่ยวกับงานวิศวกรรม งานสถาปัตยกรรมและผังเมือง งานสาธารณูปโภค งานสวนสาธารณะ งานจัดสถานที่และไฟฟ้าสาธารณะ งานช่างสุขาภิบาลกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และงานควบคุมและตรวจสอบบำบัดน้ำเสีย โดยกองช่างรับผิดชอบดูแลงานสำคัญใน

ปัจจุบัน ได้แก่ งานระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบฝังกลบขยะมูลฝอย โรงฆ่าสัตว์ และระบบป้องกันน้ำท่วม ซึ่งในบางโครงการจะมีงบประมาณจากภายนอกเทศบาลมาสนับสนุนในการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นโครงการใหญ่ที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก

กองวิชาการและแผนงานมีหน้าที่ในการวางนโยบาย การวิเคราะห์นโยบายและแผน งานประชาสัมพันธ์ งานนิติการ งานวิชาการ โดยหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญ คือ การวางแผนและจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาเทศบาล เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แผนการดำเนินงาน รายงานผลการดำเนินงาน และการประชาสัมพันธ์ของเทศบาล

กองสวัสดิการสังคมมีหน้าที่เกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์ผู้มีปัญหาทางสังคม โดยรับผิดชอบให้บริการและให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสหรือนำสวัสดิการไปให้กับประชาชน ณ ปัจจุบัน คือ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ รวมทั้งดูแลงานส่งเสริมสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน งานพัฒนาชุมชน และงานชุมชนเมือง โดยมีการสนับสนุนงบประมาณ สิ่งของ หรืออุปกรณ์ต่างๆ ให้กับชุมชนในเขตเทศบาลเพื่อทำให้ชุมชนเข้มแข็ง นอกจากนี้ยังมีหน้าที่รับผิดชอบประสานงานกับชุมชนและประชาชนตามนโยบายของรัฐบาล เช่น โครงการชุมชนพอเพียง กองทุนหมู่บ้าน ตันกล้าอาชีพ เป็นต้น

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมมีหน้าที่สำคัญ 2 ส่วน คือ หน้าที่ในส่วนแรกเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัยของประชาชนในเขตเทศบาล ซึ่งมีการดำเนินงานตามแนวทางรวมทั้งมีการประสานงานกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยมีศูนย์บริการสาธารณสุข 2 แห่ง ตั้งอยู่ที่สำนักงานเทศบาลและตั้งอยู่ในพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ทำหน้าที่เป็นหน่วยบริการสุขภาพระดับเบื้องต้น โดยรับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัยของประชาชนตั้งแต่การรักษาพยาบาลในเบื้องต้น นอกจากนี้ยังรับผิดชอบดูแลเรื่องส่งเสริมสุขภาพและการควบคุมโรคติดต่อด้วย สำหรับหน้าที่ในส่วนที่สอง คือ เรื่องสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่เรื่องเหตุเดือดร้อนรำคาญที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาล เรื่องคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำ อากาศ ขยะและสิ่งปฏิกูลต่างๆ เป็นต้น เรื่องมาตรฐานของตลาดสดและอาหาร และมาตรฐานของสถานบริการ

กองการศึกษามีหน้าที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยมีโรงเรียนในสังกัดเทศบาลจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 วัดโพธิ์แก้วนพคุณ โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสถียรวัฒนดิษฐ์ โรงเรียนเทศบาล 3 พรหมรวมมิตร ทำหน้าที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยจนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และโรงเรียนเทศบาล 4 รักรักษ์เมืองสิงห์ ทำหน้าที่จัดการศึกษาระดับ

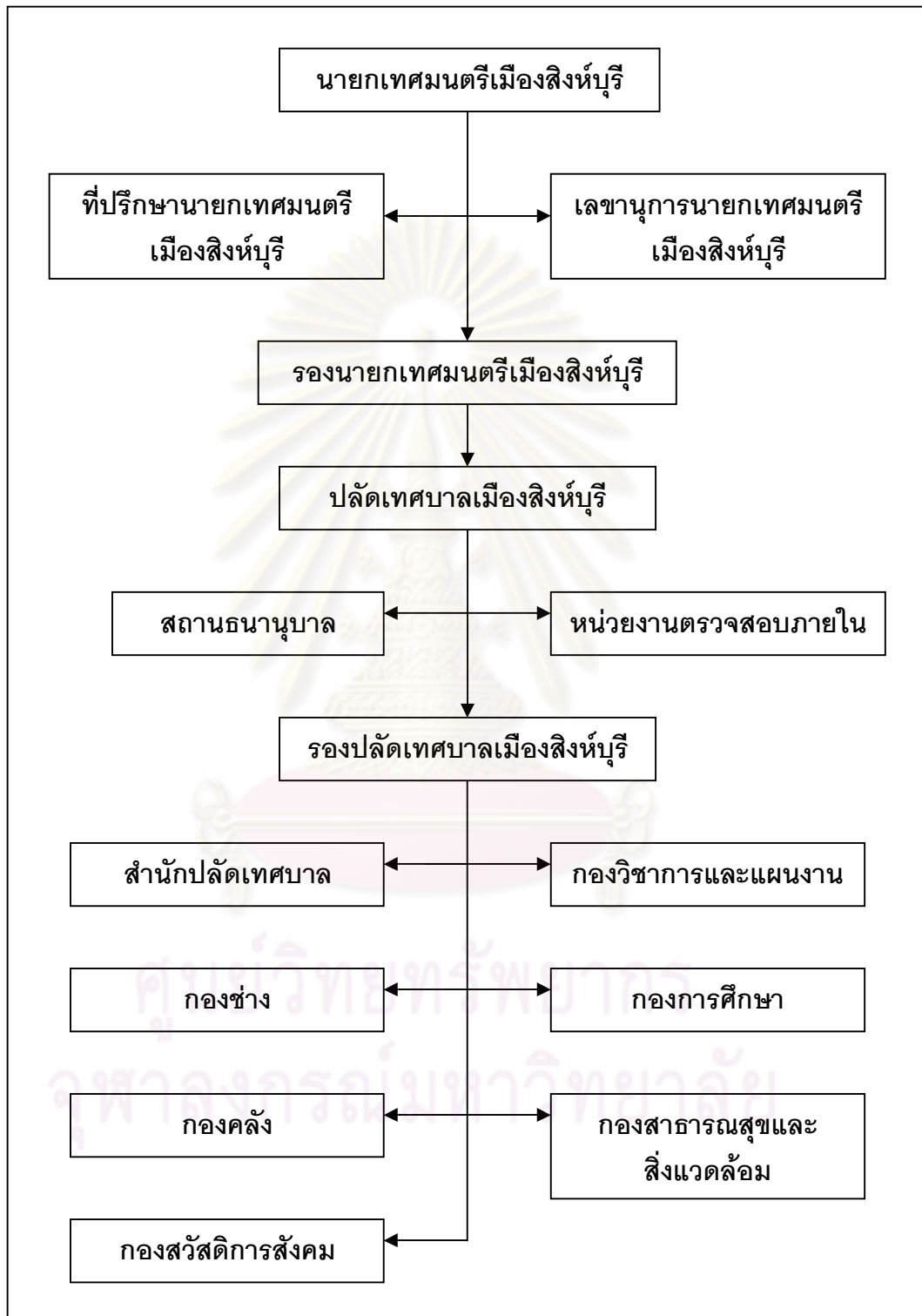
มัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้หลักสูตรการเรียนการสอนเช่นเดียวกับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) รวมทั้งยังมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลจำนวน 3 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองสิงห์บุรี สาขาวัดหัวว่าว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองสิงห์บุรี สาขาวัดสังฆราชาวาส และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองสิงห์บุรี สาขาวัดตึกกราชา รวมทั้งยังรับผิดชอบให้บริการกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรี โรงเรียนวัดพรหมรวมมิตร โรงเรียนวัดตึกกราชา โรงเรียนวัดสังฆราชาวาส และโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ในเรื่องการบริหารอาหารกลางวัน อาหารเสริมนม และงบประมาณอุดหนุนต่างๆ เกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนและสื่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังรับผิดชอบงานส่งเสริมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมในเขตเทศบาล เช่น งานประเพณีแข่งเรือยาว งานประเพณีลอยกระทง เป็นต้น รวมทั้งยังรับผิดชอบงานกิจกรรมเด็กและเยาวชนด้วย

สำนักปลัดเทศบาลมีหน้าที่เกี่ยวกับงานราชการทั่วไปของเทศบาล โดยรับผิดชอบในงานการเจ้าหน้าที่ งานส่งเสริมการท่องเที่ยว งานทะเบียนราษฎร งานบัตรประจำตัวประชาชน งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานรักษาความสงบ (เทศกิจ) และงานขนส่งและจราจร รวมทั้งยังรับผิดชอบงานที่ไม่ได้กำหนดไว้ว่าเป็นหน้าที่ของกองใดด้วย

นอกจากนี้เทศบาลเมืองสิงห์บุรียังมีหน่วยงานตรวจสอบภายในทำหน้าที่ตรวจสอบและกลั่นกรองให้ความเห็นชอบและข้อเสนอแนะแก่ปลัดเทศบาลเกี่ยวกับการเงินของเทศบาลและควบคุมตรวจสอบด้านอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งยังได้มีการดำเนินกิจการพาณิชย์ คือ สถานธนาอนุบาล ซึ่งให้บริการประชาชนในการรับจำนำทรัพย์สินในอัตราดอกเบี้ยต่ำด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4.6 แสดงโครงสร้างการดำเนินงานของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

4.2.10 สถานะทางการคลัง

เทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการจัดทำงบประมาณแบบสมดุล (รายจ่ายเท่ากับรายรับ) โดยในปีงบประมาณ 2551 เทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ประมาณการรายรับทั่วไปไว้จำนวนเท่ากับประมาณการรายจ่ายทั่วไป คือ 139,812,726.00 บาท ซึ่งปรากฏว่าในปีงบประมาณ 2551 เทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีรายรับทั่วไปจริงจำนวน 133,338,264.70 บาท และมีรายจ่ายทั่วไปจริงจำนวน 133,104,214.77 บาท โดยมียอดเงินสะสมที่สามารถนำไปใช้ได้จำนวน 6,024,678.51 บาท และสะสมไว้ที่กองทุนส่งเสริมกิจการเทศบาล (ก.ส.ท.) อีกจำนวน 12,212,475.89 บาท มีภาระส่งชำระดอกเบี้ยเงินกู้กองทุนพัฒนาเมืองในภูมิภาคจำนวน 681,000.00 บาท สำหรับในปีงบประมาณ 2552 เทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ประมาณการรายรับทั่วไปไว้จำนวนเท่ากับประมาณการรายจ่ายทั่วไป คือ 148,774,000.00 บาท

4.2.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้บริหาร

สำหรับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีต่อการดำเนินงานของผู้บริหาร คือ นายกเทศมนตรีนั้น ผู้วิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่ของเทศบาลที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะมองนายกเทศมนตรีไปในแง่บวก เช่น คุณสิงห์บุรี ก. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีความคิดเห็นที่ว่า “การดำเนินงานของผู้บริหารเทศบาลในปัจจุบันก่อให้เกิดการพัฒนาเทศบาลเป็นอย่างมาก ผู้บริหารมีการเลือกตั้งเข้ามาได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสิงห์บุรีเยอะ จากเดิมประชาชนค่อนข้างเบื่อหน่าย มองว่าสิงห์บุรีก็คือสิงห์บุรี ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรเลย หลังๆ มานี้มีการเปลี่ยนแปลงเยอะมาก ซึ่งนายกฯ คนนี้สมัยแรกอาจได้สมาชิกสภาเทศบาลมาไม่หมด แต่สมัยที่สองนี้ได้ยกทีมคือการที่ประชาชนยอมรับ” หรือคุณสิงห์บุรี ข. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่อีกคนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “การทำงานของนายกฯ เป็นอะไรที่ได้ใจประชาชน ซึ่งกว่าที่นายกฯ จะได้ใจจากประชาชนมาไม่ใช่แป๊บๆ ทุกอย่างต้องสั่งสมมาตั้งแต่แรก ความจริงใจของตัวนายกฯ นายกฯ ลงมาคลุกคลีกับประชาชน ล่าสุดมึงงาน อสม. นายกฯ ขึ้นไปร้องเพลง เดิน พูดเป็นกันเอง ก็มีเสียงตอบรับมาว่านายกฯ น่ารักนะ หรืออย่างมอบแว่นตา นายกฯ ก็มาดูแลคนแก่ลงจากรถ”

สำหรับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีต่อการดำเนินงานของผู้บริหาร คือ นายกเทศมนตรีนั้น ผู้วิจัยพบว่าประชาชนในเขตเทศบาลที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ก็จะมองนายกเทศมนตรีไปในแง่บวกเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาล เช่น คุณสิงห์บุรี ค. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “การทำงานของนายกฯ เท่าที่มองเห็นก็ดู

ดี คุณมีความตั้งใจดี ความสัมพันธ์ของนายกฯ กับประชาชนตอนนี้ก็ดี เขาเข้าถึงประชาชนดี เรียกว่าเราไปพบก็ต้อนรับดี เขาไม่แบ่งชนชั้น เข้าถึงเสมอภาค โดยเฉพาะคนแก่จะรักนายกฯ” หรือคุณสิงห์บุรี ท. ซึ่งเป็นประชาชนอีกคนหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “การดำเนินงานของนายกฯ ก็ดี มีความสัมพันธ์กับชาวบ้านดี ดูแลชาวบ้านดีมาก ใกล้ชิดชาวบ้านอย่างเป็นกันเอง กิจกรรมต่างๆ นายกฯ จะเสียสละเวลามาด้วยตัวเองไม่เคยขาด โดยมากันทั้งทีม มีเรื่องอะไรก็จะคุยกัน ถามกัน อธิบายกันชัดเจนเลย”

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่าคุณคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ทั้งของเจ้าหน้าที่ของเทศบาลและประชาชนในเขตเทศบาลที่มีต่อบุคลากรเทศมนตรีในแง่บวกนั้นจะเป็นในเรื่องของความ เป็นกันเองกับประชาชนและความตั้งใจในการดำเนินงาน

4.2.12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลในภาพรวม

สำหรับความคิดเห็นของบุคลากรของเทศบาลเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีในภาพรวมนั้น ผู้วิจัยพบว่าบุคลากรของเทศบาลที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มองว่าการดำเนินงานของเทศบาลจะมีข้อจำกัดสำคัญในด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอ เช่น คุณสิงห์บุรี ช. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของเทศบาลก็พยายามตอบสนองความต้องการของประชาชนทุกเรื่อง อย่างไรก็ตามความต้องการโดยเฉพาะที่เป็นโครงการที่ประชาชนเสนอมาแล้วเทศบาลไปทำให้ไม่ได้เยอะมาก เพราะเทศบาลมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ ซึ่งต้องคัดเลือกว่าตรงไหนมีเหตุผล ตรงไหนมีความจำเป็นเร่งด่วนกว่ากัน แต่โครงการไหนที่ไม่ได้ดำเนินการเราก็ต้องเตรียมข้อมูลไว้ชี้แจงกับประชาชนว่าวันนี้เรามีโครงการเร่งด่วนจำเป็นอื่นก่อน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ก็เข้าใจ” หรือคุณสิงห์บุรี ผ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่อีกคนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของเทศบาลมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณในการทำงานมาก เพราะเขตเทศบาลมีการดำเนินโครงการใหญ่ๆ ด้านสิ่งแวดล้อมทั้งระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบฝังกลบขยะมูลฝอย โรงฆ่าสัตว์ และที่ใช้เงินมากๆ คือระบบป้องกันน้ำท่วม ทำให้เทศบาลไม่สามารถไปดำเนินโครงการที่ชาวบ้านเสนอมาได้ทั้งหมด”

ในส่วนของคุณเห็นจากประชาชนในเขตเทศบาลเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีในภาพรวมนั้น ผู้วิจัยพบว่าประชาชนที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของเทศบาลอยู่พอสมควรในระดับหนึ่ง เช่น คุณสิงห์บุรี ฎ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “เทศบาลทำงานได้ดี ให้ความสำคัญกับประชาชน มีกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ถึงแม้ว่าบางเรื่องอาจยังไม่ได้รับการ

ดำเนินการตามที่ชุมชนขอ เนื่องจากเทศบาลต้องนำงบประมาณไปใช้ในโครงการสำคัญ ๆ เช่น สร้างเขื่อน อันนี้ก็พอเข้าใจ” หรือคุณสิงห์บุรี ถ. ซึ่งเป็นประชาชนอีกคนหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “การดำเนินงานของเทศบาลก็ดีเป็นบางอย่าง แต่บางอย่างก็ยังไม่เข้า คือเสนอขอไปแล้วไม่ค่อยตอบรับมาซึ่งน่าจะติดที่งบประมาณ ประชาชนหลายคนที่ได้ยินมาก็ไม่ค่อยเข้าใจก็จะบ่นกันว่าขอไปแล้วไม่มาทำสักที แต่เราเข้าใจว่าโครงการมีขั้นตอนหลายอย่าง ขอปุ๊บให้ทำเลยมันไม่ได้ แล้วถ้างบประมาณไม่มีก็ทำไม่ได้”

4.2.13 นโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเทศบาล

นโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้น ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ. 2552 - 2556) ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่น คือ “มุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้พร้อม จัดสิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่สวยงาม เศรษฐกิจมั่นคง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนมีความเข้มแข็ง อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ด้วยเทคโนโลยีทันสมัย” และมีพันธกิจในข้อที่ 2 คือ “ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยหลักการแบบประชาธิปไตย” โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ 1 การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต ในแนวทางการพัฒนาที่ 11 คือ “ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การจัดทำแผนชุมชน” และยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ 7 การพัฒนาการเมืองการบริหารและการจัดการ ในแนวทางการพัฒนาที่ 7 คือ “ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน”

นอกจากนี้จากคำแถลงนโยบายของนายไสวรินทร์ ศรีธานี นายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรีที่ได้แถลงต่อสภาเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2551 ในส่วนของนโยบายด้านการเมือง การปกครอง การบริหารจัดการนั้นได้กล่าวว่าเทศบาลจะได้มีการส่งเสริมภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารงานและตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล รวมทั้งจะได้มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนชุมชนไปบริหารจัดการ เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชนตามระเบียบกฎหมายกำหนด

4.2.14 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการมีส่วนร่วมของเทศบาล

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการมีส่วนร่วมของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้น ผู้วิจัยพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ทั้งบุคลากรของเทศบาลและประชาชนในเขตเทศบาลค่อนข้างจะมีความพึงพอใจในความพยายามของเทศบาลในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้

เกิดขึ้น เช่น คุณสิงห์บุรี ผ. ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะผู้บริหารของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “การจัดการมีส่วนร่วมของเทศบาลนั้นมีอยู่หลายเรื่อง เวลาเราทำอะไรก็แล้วแต่เราจะเน้นให้คนมีส่วนร่วม เช่น เวลาประชุมสภาเทศบาลเราก็เชิญชวนประชาชนมานั่งฟัง เชิญกระทั่งเด็กนักเรียนให้เขามารู้อะไรบ้าง หรือการจัดวันบิ๊กลีนนิ่งเดย์ เราก็เชิญชวนประชาชนมาถางหญ้า ซึ่งเวลาเชิญชวนประชาชนมาร่วมกิจกรรมต่างๆ เขาก็เต็มใจร่วมมือ” หรือคุณสิงห์บุรี ผ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “จุดเด่นของเทศบาลที่เห็นอย่างหนึ่งคือการทำงานมีการประสานกับชาวบ้านในชุมชนดี เช่น นายกฯ ก็จะออกเยี่ยมชุมชนทุกเดือนในโครงการแจกเบี้ยยังชีพ แล้วหากเทศบาลมีอะไรก็ไปเล่าให้เขาฟังและขณะเดียวกันก็ไปรับปัญหาจากชาวบ้านมา ซึ่งการส่งเสริมให้คนมาร่วมกับเทศบาลส่วนใหญ่จะผ่านทางกลุ่มมวลชนต่างๆ เช่น ชุมชน หรือกลุ่ม อสม. อปพร. พอเทศบาลจะทำอะไร หรือมีโครงการเรื่องอะไร ก็จะหารือไปยังกลุ่มต่างๆ ที่เขาเกี่ยวข้อง”

ในขณะที่คุณสิงห์บุรี ต. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “การดำเนินงานของเทศบาลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมนั้นยอดเยี่ยมเขาจะพัฒนาขึ้นไปเรื่อยๆ เช่น การสนับสนุนการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนและกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยปลัดเทศบาลขงเรื่องเสนอไปยังนายกฯ แล้วนายกฯ ก็เห็นดีด้วยจึงจัดตั้งได้สำเร็จ ซึ่งตรงนี้แสดงให้เห็นว่าวิสัยทัศน์ของเทศบาลกว้าง ประชาชนต้องการอะไรตรงไหนเขาจะดูแล”

4.2.15 การเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีกับเทศบาลอื่นๆ

จากข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีในเบื้องต้น พบว่ามีลักษณะหลายประการที่คล้ายคลึงกับเทศบาลอื่นๆ ทั่วไปในประเทศไทย ในขณะเดียวกันก็มีลักษณะหลายประการที่มีความแตกต่างเฉพาะในพื้นที่เทศบาลของตน โดยในส่วนที่มีความคล้ายคลึงกับเทศบาลอื่นๆ ที่สำคัญได้แก่ พื้นที่ส่วนใหญ่ของเทศบาลมีสภาพความเป็นเมือง โดยเป็นที่ตั้งของสำนักงานหน่วยงาน อาคารพาณิชย์ และสถานประกอบการต่างๆ ตลอดจนมีบ้านพักอาศัยของประชาชนอย่างหนาแน่น มีปัญหาในพื้นที่เทศบาลหลายประการที่มีความคล้ายคลึงกับเทศบาลอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาอันเนื่องมาจากพื้นที่เทศบาลมีความเป็นเมืองทำให้มีประชาชนเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและทำให้เกิดปัญหาขึ้นตามมา เช่น ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาอาชญากรรมที่มีการมั่วสุมเสพยาเสพติดหรือลักขโมยสิ่งของ เป็นต้น

สำหรับประชาชนในพื้นที่ที่จะพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตความเป็นเมือง โดยมีประชาชนส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่เข้ามาเช่าพักอาศัยอยู่ตามบ้านเช่าหรือหอพักในเขตเทศบาลเพื่อประกอบ

อาชีพตามสถานประกอบการต่างๆ หรือเรียนหนังสือในเขตเทศบาล ซึ่งเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ในเทศบาลทั่วไปที่สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเป็นเมือง สำหรับการดำเนินงานทั่วไปของเทศบาลก็จะมี การแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วนสำคัญ คือ สภาเทศบาลและฝ่ายบริหารเทศบาล โดยมีสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีการเมืองท้องถิ่นแบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ หลายกลุ่ม มีการจัดบริการสาธารณะต่างๆ ตามที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้กำหนดให้ดำเนินการเช่นเดียวกับเทศบาลอื่นๆ

ในส่วนของคุณลักษณะที่มีความแตกต่างเฉพาะในพื้นที่เทศบาลนั้นก็มีหลายประการ ซึ่งอาจมีความคล้ายคลึงกับเทศบาลบางแห่งในภูมิภาคเดียวกัน แต่จะไม่ใช่ความคล้ายคลึงกันในลักษณะทั่วไปเช่นเดียวกับเทศบาลอื่นๆ ทั่วประเทศ โดยมีความแตกต่างที่สำคัญ ได้แก่ การมีปัญหาคู่ทักภัยในช่วงฤดูน้ำหลาก คือ ช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม จนเทศบาลต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาคู่ทักภัยโดยการสร้างเขื่อนกั้นน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณริมแม่น้ำทั้งสองฝั่งอย่างต่อเนื่อง

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3 การเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง คือ เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีแล้วจะพบว่ามิตั้งลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันหลายประการ ที่สำคัญมีดังนี้

ในส่วนของลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันในเทศบาลทั้ง 2 แห่งที่สำคัญได้แก่ การเป็นเทศบาลที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ภาคกลาง มีพื้นที่เทศบาลอยู่ในเขตอำเภอเมือง มีการแบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ส่วนสำคัญ คือ สภาเทศบาลและฝ่ายบริหารเทศบาล มีการจัดแบ่งเขตพื้นที่เทศบาลออกเป็นชุมชนต่างๆ เพื่อช่วยในการประสานงานกับประชาชนในพื้นที่ ในเขตเทศบาลมีทั้งประชาชนในพื้นที่ตามทะเบียนบ้านและประชาชนซึ่งมาเช่าพักอาศัยอยู่ตามบ้านเช่าหรือหอพักในเขตเทศบาลเพื่อประกอบอาชีพตามสถานประกอบการต่างๆ หรือเรียนหนังสือ

นอกจากนี้เทศบาลทั้ง 2 แห่งยังมีปัญหาอันเนื่องมาจากสภาพพื้นที่ของเทศบาลซึ่งส่วนใหญ่มีความเป็นเมืองทำให้มีประชาชนมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและก่อให้เกิดปัญหาขึ้นตามมาคล้ายคลึงกัน เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาการจราจรติดขัด เป็นต้น รวมทั้งยังมีปัญหาสำคัญคล้ายคลึงกัน คือ ปัญหาอุทกภัยซึ่งเป็นปัญหาที่พบได้ในเทศบาลเขตภาคกลางหลายแห่ง โดยเฉพาะในฤดูน้ำหลากช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม

ในส่วนของลักษณะที่มีความแตกต่างกันในเทศบาลทั้ง 2 แห่งที่สำคัญได้แก่ เทศบาลตำบลท่าศาลาได้มีการดำเนินงานในรูปแบบของเทศบาลมาเป็นระยะเวลาไม่นานนัก โดยมีการยกฐานะมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เมื่อปี พ.ศ. 2550 ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีการดำเนินงานในรูปแบบของเทศบาลมาเป็นระยะเวลายาวนานแล้ว โดยมีการยกฐานะมาจากสุขาภิบาลเมื่อปี พ.ศ. 2478 ซึ่งการที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการดำเนินงานในรูปแบบของเทศบาลมาเป็นระยะเวลายาวนานทำให้มีภาระการทำหน้าที่มากกว่าเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งมีการดำเนินงานในรูปแบบของเทศบาลมาเป็นระยะเวลาไม่นานนัก โดยเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะมีการแบ่งส่วนงานประจำออกเป็น 6 กอง กับ 1 สำนัก ได้แก่ กองคลัง กองช่าง กองวิชาการและแผนงาน กองสวัสดิการสังคม กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และสำนักปลัดเทศบาล ส่วนเทศบาลตำบลท่าศาลาจะไม่มีกองวิชาการและแผนงานเพื่อทำหน้าที่ โดยเฉพาะแต่จะรวมงานด้านนี้ไว้ที่สำนักปลัดเทศบาล นอกจากนี้เทศบาลเมืองสิงห์บุรียังมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 4 แห่ง และมีศูนย์บริการสาธารณสุขในสังกัดจำนวน 2 แห่ง ในขณะที่

เทศบาลตำบลท่าศาลายังไม่มีโรงเรียนในสังกัด ส่วนศูนย์บริการทางด้านสาธารณสุขในพื้นที่อยู่ในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

ความแตกต่างประการต่อมา คือ ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลายังคงมีการปกครองท้องถิ่นอยู่ในพื้นที่ กล่าวคือยังคงมีกำนันและผู้ใหญ่บ้านอยู่ในเขตเทศบาลด้วย ทั้งนี้เนื่องจากแต่เดิมในสมัยที่ยังเป็น อบต. ท่าศาลาได้มีกำนันและผู้ใหญ่บ้านอยู่ในพื้นที่ จากนั้นเมื่อมีการยกฐานะมาเป็นเทศบาลแล้ว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลตำบลยังคงสามารถที่จะมีกำนันและผู้ใหญ่บ้านอยู่ในพื้นที่ได้ ซึ่งก็พบว่ายังคงมีกำนันและผู้ใหญ่บ้านอยู่ในพื้นที่ ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นไม่มีการปกครองท้องถิ่นในพื้นที่มาตั้งแต่แรก เนื่องจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลเมืองจะไม่มีกำนันและผู้ใหญ่บ้านอยู่ในพื้นที่

ความแตกต่างอีกประการหนึ่งสืบเนื่องมาจากระดับของเทศบาลที่แตกต่างกันก็ส่งผลให้จำนวนสมาชิกสภาเทศบาลของเทศบาลทั้ง 2 แห่งมีความแตกต่างกันด้วย โดยเทศบาลตำบลท่าศาลาประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 12 คน ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 18 คน ตามที่กฎหมายกำหนด

ความแตกต่างประการต่อมา คือ สัดส่วนของเสียงในสภาเทศบาลทั้ง 2 แห่งซึ่งมีความแตกต่างกัน โดยเทศบาลตำบลท่าศาลานั้นมีสมาชิกสภาเทศบาลในกลุ่มของนายกเทศมนตรีจำนวน 9 คน และสมาชิกสภาเทศบาลในกลุ่มของผู้สมัครนายกเทศมนตรีอีกคนหนึ่งซึ่งไม่ได้รับการเลือกตั้งจำนวน 3 คน ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีสมาชิกสภาเทศบาลในกลุ่มของนายกเทศมนตรีทั้งหมดจำนวน 18 คน

ในด้านสภาพพื้นที่ของเทศบาลนั้นก็มีความแตกต่างกันในเทศบาลทั้ง 2 แห่ง โดยเทศบาลตำบลท่าศาลาในปัจจุบันเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของเมืองลพบุรีโดยถือเป็นเขตเศรษฐกิจแห่งใหม่ของจังหวัดและมีความเปลี่ยนแปลงเป็นเมืองมากขึ้นเรื่อยๆ มีโรงงานผลิตชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์และห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ มีประชาชนทั้งที่อาศัยอยู่ภายในและภายนอกเขตเทศบาลเดินทางสัญจรไปมาในพื้นที่อยู่ตลอดเวลาทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีพื้นที่ที่มีความเป็นชนบทอยู่อีกส่วนหนึ่งด้วย ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีเป็นที่ตั้งของตัวเมืองสิงห์บุรีตั้งแต่ดั้งเดิม พื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพความเป็นเมืองโดยมีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่น้อยมาก แต่จะไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่หรือสถานประกอบการธุรกิจค้าปลีกข้ามชาติตั้งอยู่ในพื้นที่ โดยในเขตเทศบาลจะค่อนข้างเงียบสงบโดยเฉพาะในเวลากลางคืน

จากข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ซึ่งมีทั้งลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน สามารถนำมาสรุปเพื่อเปรียบเทียบได้ดังตาราง

ตารางที่ 4.1 แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง

ประเด็นของข้อมูล	เทศบาลตำบลท่าศาลา	เทศบาลเมืองสิงห์บุรี
1. ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เทศบาลตำบลขนาดกลาง	เทศบาลเมืองขนาดกลาง
2. ปีที่ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาล	พ.ศ. 2550	พ.ศ. 2478
3. ฐานะก่อนเป็นเทศบาล	องค์การบริหารส่วนตำบล	สุขาภิบาล
4. พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	11.435	7.81
5. จำนวนประชากร (คน)	12,932	18,889
6. ความหนาแน่นของประชากร (คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร)	1,130	2,418
7. สภาพสังคม	กึ่งเมืองกึ่งชนบท	เมือง
8. อาชีพของประชาชน	รับราชการ ค้าขาย รับจ้าง เกษตรกรรม	รับราชการ ค้าขาย รับจ้าง เกษตรกรรม ประมง
9. ปัญหาสำคัญในพื้นที่	ปัญหาอุทกภัย	ปัญหาอุทกภัย
10. จำนวนสมาชิกสภาเทศบาล (คน)	12	18
11. สัดส่วนเสียงในสภาเทศบาล	ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกในกลุ่มของผู้บริหาร (9 คน)	ทั้งหมดเป็นสมาชิกในกลุ่มของผู้บริหาร
12. จำนวนส่วนงานประจำ	6	7
13. การปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ (กำนันผู้ใหญ่บ้าน)	มี	ไม่มี
14. จำนวนชุมชนในเขตเทศบาล	27	13

กล่าวโดยสรุป เทศบาลตำบลท่าศาลาตั้งอยู่ที่ตำบลท่าศาลา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีพื้นที่ 11.435 ตารางกิโลเมตร แต่เดิมเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลท่าศาลาเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ปัจจุบันจัดชั้นเป็นเทศบาลตำบลขนาดกลาง

เทศบาลตำบลท่าศาลามีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีถนนพหลโยธินตัดผ่านบริเวณตรงกลางพื้นที่ ในปัจจุบันมีความเป็นพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงเป็นเมืองเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากพื้นที่ของเทศบาลเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของเมืองลพบุรี โดยถือเป็นเขตเศรษฐกิจแห่งใหม่ของจังหวัดลพบุรี ประชาชนจะมีวิถีชีวิตความเป็นเมืองสูง อย่างไรก็ตามพื้นที่บางส่วนของเทศบาลยังคงมีสภาพเป็นชนบทอยู่ โดยประชาชนในเขตเทศบาลประกอบด้วยกลุ่มดั้งเดิมซึ่งได้อพยพมาจากจังหวัดอุดรธานีเป็นเวลานานหลายร้อยปีมาแล้ว และประชาชนกลุ่มใหม่ซึ่งมาอยู่อาศัยในพื้นที่และมีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาล นอกจากนี้ยังมีประชาชนอีกส่วนหนึ่งซึ่งมาเช่าพักอาศัยอยู่ตามบ้านเช่าหรือหอพักในเขตเทศบาลโดยไม่มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาล สำหรับปัญหาในเขตเทศบาลมีทั้งปัญหาอันเนื่องมาจากพื้นที่เทศบาลมีการเปลี่ยนแปลงเป็นเมืองเพิ่มมากขึ้น เช่น ปัญหาขยะ เป็นต้น และปัญหาน้ำท่วม

ในด้านการดำเนินงานของเทศบาลตำบลท่าศาลาประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ สภาเทศบาลและฝ่ายบริหารเทศบาล โดยในส่วนของสภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 12 คน ในส่วนของฝ่ายบริหารเทศบาลประกอบด้วยคณะผู้บริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรีและรองนายกเทศมนตรีจำนวน 2 คน โดยมีการจัดแบ่งส่วนงานประจำประกอบด้วย กองคลัง กองช่าง กองสวัสดิการสังคม กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และสำนักปลัดเทศบาล

ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี มีพื้นที่ 7.81 ตารางกิโลเมตร แต่เดิมเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของสุขาภิบาล ในเวลาต่อมาจึงได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองสิงห์บุรีเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2478 ปัจจุบันจัดชั้นเป็นเทศบาลเมืองขนาดกลาง

เทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ตั้งอยู่ 2 ฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นที่ตั้งของตัวเมืองสิงห์บุรี พื้นที่ของเทศบาลส่วนใหญ่มีความเป็นเมืองทั้งย่านธุรกิจและบ้านพักอาศัยของประชาชน โดยประชาชนในเขตเทศบาลประกอบด้วยประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นคนไทยภาคกลางในพื้นที่ตั้งแต่ดั้งเดิม รวมทั้งยังมีคนไทยเชื้อสายจีนที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่อาศัยในเขต

เทศบาลเป็นเวลานานมาแล้วจนกลายเป็นคนในพื้นที่ ตลอดจนมีประชาชนจำนวนหนึ่งที่มาพักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเพื่อทำงานตามร้านค้าต่างๆ นอกจากนี้ยังมีประชาชนอีกจำนวนหนึ่งที่เข้ามาในเขตเทศบาลในช่วงกลางวันเพื่อค้าขายในตลาดสิงห์บุรีหรือเรียนหนังสือตามสถานศึกษาต่างๆ ในเขตเทศบาล สำหรับปัญหาในเขตเทศบาลนั้นมีความคล้ายคลึงกับเทศบาลตำบลท่าศาลา โดยมีทั้งปัญหาอันเนื่องมาจากพื้นที่เทศบาลมีการเปลี่ยนแปลงเป็นเมืองเพิ่มมากขึ้น เช่น ปัญหาการจราจรติดขัด เป็นต้น และปัญหาน้ำท่วม

ในด้านการดำเนินงานของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ สภาเทศบาลและฝ่ายบริหารเทศบาล โดยในส่วนของสภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 18 คน ในส่วนของฝ่ายบริหารเทศบาลประกอบด้วยคณะผู้บริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรีและรองนายกเทศมนตรีจำนวน 1 คน โดยมีการจัดแบ่งส่วนงานประจำประกอบด้วย กองคลัง กองช่าง กองวิชาการและแผนงาน กองสวัสดิการสังคม กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองการศึกษา และสำนักปลัดเทศบาล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมโดยวิธีการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ การสำรวจพื้นที่ การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก ตามรายละเอียดที่กล่าวแล้วในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้ทำการประมวลออกมาเป็นข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษาตามรายละเอียดที่กล่าวแล้วในบทที่ 4 และได้ทำการวิเคราะห์ออกมาเป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 5 นี้ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่งที่เป็นกรณีศึกษา คือ เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ในประเด็นลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีมากยิ่งขึ้น

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยพบว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่ง มีอยู่หลายลักษณะ โดยผู้วิจัยสามารถจัดแบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ การรับทราบข้อมูลข่าวสาร การเสนอข้อมูล การเข้าร่วมการประชุม การเข้าร่วมดำเนินงาน และการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผู้วิจัยได้ทบทวนและสรุปไว้เบื้องต้นในบทที่ 2 โดยได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐเป็น 5 ลักษณะสำคัญ ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเสนอความคิดเห็น การเข้าร่วมในเวทีประชุมปรึกษาหารือ การเข้าร่วมจัดกิจกรรม และการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามถึงแม้จะพบว่าประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้มีเข้าไปมีส่วนร่วมกับเทศบาลใน 5 ลักษณะเหมือนกัน แต่ก็พบว่ามีบางช่องทางหรือรูปแบบในแต่ละลักษณะการมีส่วนร่วมที่มีความแตกต่างกันใน 2 เทศบาล โดยสามารถสรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ 5.1 แสดงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะ
ของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง

เทศบาลตำบลท่าศาลา	เทศบาลเมืองสิงห์บุรี
<p>1. การรับทราบข้อมูลข่าวสาร</p> <p>1.1 ระบบกระจายเสียงไร้สายของเทศบาล</p> <p>1.2 การได้รับเอกสารต่างๆ จากเทศบาล</p> <p>1.3 บอร์ดและป้ายประชาสัมพันธ์ของเทศบาล</p> <p>1.4 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและระดับประเทศ</p> <p>1.5 สถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นและระดับประเทศ</p> <p>1.6 สถานีวิทยุในเขตเทศบาล</p> <p>1.7 รถกระจายเสียงของเทศบาล</p> <p>1.8 การพบปะกับบุคลากรของเทศบาล</p> <p>1.9 การอบรมให้ความรู้จากเทศบาล</p> <p>1.10 การสังเกตการณ์การดำเนินงานของเทศบาล</p> <p>1.11 เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล</p>	<p>1. การรับทราบข้อมูลข่าวสาร</p> <p>1.1 ระบบกระจายเสียงตามสายของเทศบาล</p> <p>1.2 การได้รับเอกสารต่างๆ จากเทศบาล</p> <p>1.3 บอร์ดและป้ายประชาสัมพันธ์ของเทศบาล</p> <p>1.4 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและระดับประเทศ</p> <p>1.5 สถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นและระดับประเทศ</p> <p>1.6 สถานีวิทยุในพื้นที่จังหวัด</p> <p>1.7 รถกระจายเสียงของเทศบาลและรับจ้างจากเทศบาล</p> <p>1.8 การพบปะกับบุคลากรของเทศบาล</p> <p>1.9 การอบรมให้ความรู้จากเทศบาล</p> <p>1.10 การสังเกตการณ์การดำเนินงานของเทศบาล</p> <p>1.11 เว็บไซต์ของเทศบาลและที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล</p>
<p>2. การเสนอข้อมูล</p> <p>2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นของเทศบาล</p> <p>2.2 การเขียนใบคำร้องที่สำนักงานเทศบาล</p> <p>2.3 ผู้รับความคิดเห็นจากประชาชนของเทศบาล</p> <p>2.4 การส่งจดหมายถึงเทศบาล</p> <p>2.5 การโทรศัพท์ถึงเทศบาลและบุคลากรของเทศบาล</p>	<p>2. การเสนอข้อมูล</p> <p>2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นของเทศบาล</p> <p>2.2 การเขียนใบคำร้องที่สำนักงานเทศบาล</p> <p>2.3 ผู้รับความคิดเห็นจากประชาชนของเทศบาล</p> <p>2.4 การส่งจดหมายถึงเทศบาล</p> <p>2.5 การโทรศัพท์ถึงเทศบาลและบุคลากรของเทศบาล</p>

เทศบาลตำบลท่าศาลา	เทศบาลเมืองสิงห์บุรี
2.6 การพบปะกับบุคลากรของเทศบาล 2.7 การเสนอแผนชุมชนต่อเทศบาล	2.6 การพบปะกับบุคลากรของเทศบาล 2.7 การเสนอแผนชุมชนต่อเทศบาล 2.8 กระดานข่าวแสดงความคิดเห็นในเว็บไซต์ ของเทศบาล
3. การเข้าร่วมการประชุม 3.1 การประชาคมชุมชน 3.2 การประชาคมตำบล 3.3 การประชุมผู้ปกครองในสถานศึกษา 3.4 การพบปะให้บริการประชาชน 3.5 การประชุมเทศบาลพบประชาชน	3. การเข้าร่วมการประชุม 3.1 การประชาคมชุมชน 3.2 การประชาคมเมือง 3.3 การประชุมผู้ปกครองในสถานศึกษา 3.4 การพบปะให้บริการประชาชน 3.5 การประชาคมการดำเนินโครงการสำคัญ
4. การเข้าร่วมดำเนินงาน 4.1 อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) 4.2 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) 4.3 ชุมชน 4.4 กลุ่มและชมรมต่างๆ ได้แก่ กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร ชมรมกีฬาตำบลท่าศาลา 4.5 ภาคส่วนอื่นๆ ที่น่าสนใจ ได้แก่ สภา วัฒนธรรมตำบลท่าศาลา	4. การเข้าร่วมดำเนินงาน 4.1 อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) 4.2 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) 4.3 ชุมชน 4.4 กลุ่มและชมรมต่างๆ ได้แก่ กลุ่มหนังใหญ่ วัดสว่างอารมณ์ ชมรมผู้สูงอายุ 4.5 ภาคส่วนอื่นๆ ที่น่าสนใจ ได้แก่ เครือข่าย ผู้ปกครองนักเรียน
5. การเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน 5.1 คณะกรรมการเกี่ยวกับแผน 5.2 คณะกรรมการเกี่ยวกับการซื้อการจ้าง 5.3 คณะกรรมการเกี่ยวกับการศึกษา	5. การเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน 5.1 คณะกรรมการเกี่ยวกับแผน 5.2 คณะกรรมการเกี่ยวกับการซื้อการจ้าง 5.3 คณะกรรมการเกี่ยวกับการศึกษา

โดยลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่งที่เป็นกรณีศึกษา คือ เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรี มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 การรับทราบข้อมูลข่าวสาร : การมีส่วนร่วมขั้นพื้นฐานของประชาชน

การรับทราบข้อมูลข่าวสารถือเป็นการมีส่วนร่วมขั้นพื้นฐานของประชาชนกับเทศบาล โดยเทศบาลได้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ไปถึงประชาชน ซึ่งถือเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการ (ถวิลวดี บุรีกุล: 2550, 21) โดยประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการรับทราบข้อมูลข่าวสารในการจัดบริการสาธารณะจากเทศบาลผ่านหลายช่องทางที่สำคัญ ได้แก่ ระบบกระจายเสียงของเทศบาล การได้รับเอกสารต่างๆ จากเทศบาล บอร์ดและป้ายประชาสัมพันธ์ของเทศบาล หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและระดับประเทศ สถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นและระดับประเทศ สถานีวิทยุในพื้นที่ กระจายเสียงของเทศบาลและรับจ้างจากเทศบาล การพบปะกับบุคลากรของเทศบาล การอบรมให้ความรู้จากเทศบาล การสังเกตการณ์การดำเนินงานของเทศบาล และเว็บไซต์ของเทศบาลและที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 ระบบกระจายเสียงของเทศบาล

หากจะกล่าวถึงช่องทางที่สำคัญที่สุดที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล คงจะเป็นการรับทราบข้อมูลข่าวสารผ่านทางระบบกระจายเสียงของเทศบาล สำหรับเทศบาลตำบลท่าศาลามีการรับทราบผ่านทางระบบกระจายเสียงไร้สายของเทศบาล ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการรับทราบผ่านทางระบบกระจายเสียงตามสายของเทศบาล โดยมีรายละเอียดดังนี้

เทศบาลตำบลท่าศาลา : ระบบกระจายเสียงไร้สายของเทศบาล

ระบบกระจายเสียงไร้สายของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้นได้ติดตั้งมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2550 แทนระบบกระจายเสียงตามสายที่ต้องเชื่อมต่อลำโพงต่างๆ ด้วยสายไฟฟ้า โดยมีที่มาจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลซึ่งเคยทำงานอยู่ที่เทศบาลที่มีระบบกระจายเสียงไร้สาย พอเจ้าหน้าที่คนดังกล่าวย้ายมาทำงานที่เทศบาลตำบลท่าศาลาจึงได้นำแนวคิดระบบกระจายเสียงไร้สายกลับมาลองเสนอผู้บริหารดูว่าจะนำมาใช้ที่นี่ดีหรือไม่ ซึ่งผู้บริหารก็เห็นด้วยจึงได้มีการดำเนินการให้มีระบบกระจายเสียงไร้สายขึ้นในเขตเทศบาล

สำหรับเหตุผลในการเปลี่ยนจากระบบกระจายเสียงตามสายซึ่งเทศบาลใช้อยู่แต่เดิมมาเป็นระบบกระจายเสียงไร้สายซึ่งเทศบาลติดตั้งขึ้นมาใหม่นั้น จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่

นักวิชาการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลซึ่งทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านระบบกระจายเสียงไร้สายได้อธิบายว่าเนื่องมาจากระบบกระจายเสียงไร้สายจะมีข้อดีกว่าระบบกระจายเสียงตามสายตรงที่ระบบกระจายเสียงตามสายจะมีปัญหาสายไฟฟ้าขาดบ่อย แต่ถ้าเป็นระบบกระจายเสียงไร้สายจะไม่ต้องเชื่อมต่อระหว่างเครื่องรับและเครื่องส่งด้วยสายไฟฟ้า แต่จะทำการส่งสัญญาณคลื่นความถี่แทน ซึ่งสามารถควบคุมการออกอากาศจากตัวแม่ข่ายที่สำนักงานเทศบาลได้เลย สามารถเปิดปิด เพิ่มเสียง หรืองดออกอากาศเฉพาะจุดได้หมดทุกอย่างที่สำนักงานเทศบาลเพียงแห่งเดียว

ในการกระจายเสียงไร้สายจะมีศูนย์ส่งกระจายสัญญาณอยู่ที่อาคารศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งตั้งอยู่ภายในสำนักงานเทศบาล ส่วนตัวเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายนั้นจะติดตั้งอยู่ตามเสาไฟฟ้ากระจายอยู่ตามชุมชนต่างๆ ในพื้นที่เทศบาล พร้อมกันนั้นได้มีการนำมิเตอร์ไฟฟ้าไปติดตั้งที่เครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายแต่ละจุดด้วย เพื่อเก็บค่าไฟฟ้าที่ใช้ในการออกอากาศ ซึ่งเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายของเทศบาลเป็นเครื่องรับที่มีคุณภาพดีเพราะสามารถตัดคลื่นสัญญาณรบกวนได้ แต่จะมีราคาแพงสักชนิดหนึ่ง โดยตัวเครื่องรับสัญญาณจุดหนึ่งใช้เงินประมาณ 40,000 บาทขึ้นไป

โดยการติดตั้งเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายในช่วงเริ่มต้นซึ่งยังไม่ได้มีการจัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการนั้นจะติดตั้งในพื้นที่ของชุมชนต่างๆ เท่าที่มีการรวมตัวกันเองอยู่ในเขตเทศบาล โดยการติดตั้งเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายชุดแรกเริ่มในปีงบประมาณ 2550 ติดตั้งจำนวน 30 จุด หลังจากปีงบประมาณ 2550 แล้ว เทศบาลก็ได้มีการติดตั้งเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายเพิ่มในปีงบประมาณต่อๆ มา โดยจะไปติดตั้งตามที่ชุมชนต่างๆ ได้เสนอขอมาในแผนชุมชน ซึ่งนับถึงสิ้นปีงบประมาณ 2552 เทศบาลได้ติดตั้งเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายจำนวน 72 จุด กระจายอยู่ในชุมชนต่างๆ เช่น ที่ชุมชนกัลยาณมิตรมีจำนวน 2 เครื่อง ชุมชนศักดิ์ศรีนครมีจำนวน 2 เครื่อง ชุมชนเทพราชนครมีจำนวน 4 เครื่อง ชุมชนบ้านท่าศาลามีจำนวน 5 เครื่อง ชุมชนพีพีแลนด์มีจำนวน 2 เครื่อง ชุมชนโสภณ 1 มีจำนวน 1 เครื่อง เป็นต้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอเพราะว่าในปัจจุบันชาวบ้านได้ขอให้มาติดตั้งเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายในชุมชนของตนอีกเป็นจำนวนมาก จะเห็นได้จากในแผนชุมชนต่างๆ ที่มีการเสนอขอติดตั้งเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายเพิ่มในชุมชนของตนอยู่หลายชุมชน ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากการจัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2552 ทำให้ชุมชนที่จัดตั้งขึ้นใหม่ซึ่งยังไม่มีเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายมาก่อนต้องการให้มีในชุมชนของตนด้วย แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณทำให้เทศบาลต้องทยอยติดตั้งเครื่องรับสัญญาณไปเรื่อยๆ

ก่อนจะมีการติดตั้งเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายนั้นเทศบาลจะมีการสอบถามชาวบ้านก่อนว่าอยากจะได้เครื่องรับสัญญาณหรือไม่ โดยเทศบาลจะแจ้งให้ชุมชนต่างๆ ทราบว่าเทศบาลจะมีเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายไปติดตั้งให้ในพื้นที่ชุมชน หากชุมชนใดต้องการก็ขอให้ผู้นำชุมชนไปทำการสำรวจความคิดเห็นของคนในชุมชนมาก่อน โดยผู้นำชุมชนก็จะไปตกลงกับคนในชุมชนกันเองว่าต้องการจะให้เทศบาลมาติดตั้งเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายหรือไม่ ถ้าต้องการก็ให้มีการตกลงกันเองภายในชุมชนอีกกว่าจะให้นำเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายไปติดตั้งตรงบริเวณใดของชุมชน

ซึ่งช่วงแรกที่มีการติดตั้งระบบกระจายเสียงไร้สายนั้นเทศบาลยังไม่ได้มีการจัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการ (เทศบาลได้จัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2552) โดยชุมชนที่มีการรวมตัวกันเองเป็นชุมชนอยู่ในขณะนั้นจะมีการประชุมปรึกษารื้อถอนหรือกันในชุมชนว่าจะติดตั้งเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายบริเวณจุดใดของชุมชน เช่น ชุมชนเทพราชนคร ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการชุมชนได้มีการปรึกษารื้อถอนและตกลงตำแหน่งในการติดตั้ง โดยพยายามกระจายไปตามซอยต่างๆ ของชุมชน ติดตั้งไว้ที่เสาไฟฟ้าของ 4 ซอย ได้แก่ ซอย 3, 4, 6, 8 จากซอยทั้งหมดของชุมชนที่มี 9 ซอย เป็นต้น จากนั้นเมื่อตกลงกันจนได้ข้อสรุปแล้วก็แจ้งไปยังเทศบาลเพื่อนำเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายมาติดตั้งให้ เป็นต้น

ส่วนพื้นที่ใดที่ยังไม่ได้มีการจัดตั้งชุมชนกันเองในขณะนั้นจะกำหนดจุดติดตั้งเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายตามความเห็นของผู้ที่เป็นผู้นำในพื้นที่นั้นๆ เช่น พื้นที่หมู่บ้าน 100 หลัง ซึ่งเป็นหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่งมีการติดตั้งเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายบริเวณตำแหน่งใกล้บ้านของผู้ที่รู้จักคุ้นเคยกับผู้บริหารในขณะนั้น คือ บ้านของพันโทคนหนึ่งกับบ้านของอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) คนหนึ่ง หรือหมู่บ้านท่าศาลา หมู่ที่ 5 ซึ่งในขณะนั้นยังไม่ได้มีการแบ่งพื้นที่เป็นชุมชน มีเพียงพื้นที่หมู่บ้านตามการปกครองท้องที่ ก็จะใช้ความเห็นจากผู้นำหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในหมู่บ้านในการตัดสินใจว่าหมู่บ้านต้องการเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายหรือไม่ และถ้าต้องการแล้วจะนำไปติดตั้งตรงไหน โดยผู้นำก็จะเลือกติดตั้งบริเวณพื้นที่ที่มีบ้านคนอยู่เยอะๆ เป็นต้น

สำหรับรายละเอียดของการอนุญาตให้ใช้ระบบกระจายเสียงไร้สายนั้นได้ดำเนินการตามขั้นตอน คือ ทางเทศบาลได้มีหนังสือเพื่อขออนุญาตใช้คลื่นความถี่ในการกระจายเสียงไร้สายไปยังคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) จากนั้น กทช. ก็จะมีหนังสืออนุญาตส่งกลับมาให้ทางเทศบาล โดย กทช. ได้มีระเบียบข้อกำหนดในการกระจายเสียงไร้สายมายังเทศบาลด้วย

เช่น การกำหนดคลื่นความถี่ที่ให้เทศบาลใช้ออกอากาศ โดยจะกำหนดว่าให้ใช้คลื่นความถี่ที่วัดได้ เพื่อที่จะไม่ให้คลื่นความถี่ของเทศบาลไปรบกวนกับคลื่นความถี่อื่น หรือการกำหนดช่วงเวลาในการออกอากาศ เป็นต้น

ในส่วนของวันในการออกอากาศเสียงไร้สายนั้น ตามระเบียบของ กทช. ได้อนุญาตให้เทศบาลประชาสัมพันธ์ผ่านระบบกระจายเสียงไร้สายได้ทุกวัน แต่เทศบาลได้เลือกออกอากาศเสียงไร้สายแค่ในวันอังคารและวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์ โดยเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ได้ให้เหตุผลว่าเนื่องจากตนเองทำงานประชาสัมพันธ์คนเดียวจึงต้องทำงานอื่นๆ อีกด้วย เช่น การเป็นพิธีกรในการประชุมเทศบาลพบประชาชนทุกวันพุธ เป็นต้น ดังนั้นถ้าจะให้ประชาสัมพันธ์ทุกวันคงไม่ไหว อีกทั้งยังได้ปรึกษากับผู้บริหารแล้วว่าถ้าจะประชาสัมพันธ์ทุกวันทำการคงจะไม่เกิดผลดีกับผู้บริหารแน่เพราะจะเกิดความจำเจซ้ำซากและเปลี่ยนจากความสนใจกลายเป็นความรำคาญไป นอกจากนี้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่จะประชาสัมพันธ์ก็ไม่ได้มีมากถึงกับจะต้องประชาสัมพันธ์ทุกวันแต่สามารถรวบรวมข่าวหลายๆ วันมาพูดสรุปให้ชาวบ้านได้ฟังในวันอังคารและวันพฤหัสบดีได้

สำหรับการเลือกวันอังคารและวันพฤหัสบดีเป็นวันในการประชาสัมพันธ์นั้น เจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ได้ให้เหตุผลว่าเพราะในวันจันทร์นั้นเป็นวันเปิดทำงานวันแรก หนังสือและข่าวสารต่างๆ อาจยังไม่เข้ามาถึงเทศบาลและอาจมีความงุกะหงัดจึงเลือกวันอังคารในการประชาสัมพันธ์ ส่วนวันพุธนั้นก็ถือว่าได้ประชาสัมพันธ์เมื่อวานมาแล้วจึงงด และมาประชาสัมพันธ์อีกครั้งในวันพฤหัสบดีซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์อีกครั้งก่อนเข้าสู่ช่วงสุดสัปดาห์ ส่วนวันเสาร์และวันอาทิตย์นั้นเป็นวันหยุดราชการจึงไม่ได้มาดำเนินการออกอากาศเสียงไร้สายซึ่งมีเครื่องส่งสัญญาณตั้งอยู่ที่สำนักงานเทศบาล โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านทางระบบกระจายเสียงไร้สายในวันอังคารและวันพฤหัสบดีของบางสัปดาห์นั้นอาจไม่มีการประชาสัมพันธ์ก็ได้ถ้าไม่มีเรื่องสำคัญ

สำหรับเวลาในการออกอากาศเสียงไร้สายจะเป็นไปตามระเบียบที่ กทช. กำหนด ซึ่งได้กำหนดไว้ 3 ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงเวลา 06.00 น. – 07.00 น. ช่วงเวลา 11.00 น. – 12.00 น. และช่วงเวลา 15.00 น. – 16.00 น. แต่เจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์เลือกงดช่วงเวลาเช้า คือช่วงเวลา 06.00 น. – 07.00 น. เพราะมองว่าจะเป็นการรบกวนชาวบ้านบางคนที่ยังไม่ตื่น อีกทั้งผู้คนที่รีบเตรียมตัวไปทำงานก็จะไม่สนใจฟัง โดยในการประชาสัมพันธ์จริงๆ แต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 30 นาที ไม่เกินไปกว่านี้ เพราะเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์มองว่าเวลา 1 ชั่วโมงตามที่ระเบียบของ กทช. อนุญาตนั้นนานเกินไป เป็นการยืดเยื้อการฟังให้ชาวบ้าน เพราะ

การประชาสัมพันธ์ผ่านทางระบบกระจายเสียงเป็นการบังคับฟัง จะไม่ฟังก็ไม่ได้ อย่างไรก็ตามในการกำหนดวันและเวลาในการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวได้พบว่าทำให้ประชาชนหลายคนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางอื่นล่วงหน้าก่อนการประชาสัมพันธ์ผ่านทางระบบกระจายเสียงไร้สาย เช่น จากการบอกกล่าวของผู้นำชุมชน เป็นต้น

นอกจากนี้หากมีเหตุฉุกเฉินเทศบาลก็สามารถจะใช้ระบบกระจายเสียงไร้สายประชาสัมพันธ์ในวันอื่นๆ นอกเหนือจากวันอังคารและวันพฤหัสบดี รวมทั้งในช่วงเวลานอกเหนือจากที่กำหนดไว้ได้ โดยระเบียบของ กทข. จะยกเว้นให้ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เช่น เกิดเหตุเพลิงไหม้บ้านในเขตเทศบาลเมื่อปี พ.ศ. 2551 เทศบาลก็มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนหลีกเลี่ยงเส้นทางที่ผ่านหน้าบ้านดังกล่าวหรือเกิดเหตุน้ำท่วมในเขตเทศบาลเมื่อปี พ.ศ. 2551 เทศบาลก็มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนหลีกเลี่ยงเส้นทางในบริเวณที่เกิดน้ำท่วม เป็นต้น

สำหรับเนื้อหาที่ประชาสัมพันธ์ออกอากาศผ่านทางระบบกระจายเสียงไร้สายนั้นมาจากหลายทาง โดยเป็นข้อมูลจากเทศบาลเองส่วนหนึ่ง ซึ่งทุกส่วนงานสามารถส่งข้อมูลข่าวสารมาให้เจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ช่วยประชาสัมพันธ์ผ่านทางระบบกระจายเสียงไร้สายตรงนี้ได้ เช่น การแจ้งวันเวลาและสถานที่ในการมอบเงินเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุของกองสวัสดิการสังคมหรือการประชาสัมพันธ์วิธีป้องกันตนเองจากโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีข่าวสารจากทิศทางอื่นๆ ที่มีมาถึงเทศบาลเพื่อให้ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ เช่น ข้อมูลจากจังหวัดซึ่งได้รับเรื่องเป็นเครือข่ายมาจากประชาสัมพันธ์จังหวัดว่าสาธารณสุขจังหวัดจะรณรงค์เรื่องใช้เลือดออกด้วยการพ่นหมอกควัน เป็นต้น หรือการเปิดรับสมัครนักเรียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เป็นต้น รวมถึงในบางครั้งชุมชนก็ไปขอให้เทศบาลช่วยประชาสัมพันธ์เรื่องของชุมชน หากเป็นเรื่องฉุกเฉินหรือถ้าชุมชนต้องการ เช่น การนัดประชุมใหญ่ประจำปีของชุมชน เป็นต้น โดยการรับเรื่องจากชุมชนมาประชาสัมพันธ์ให้ นั้น บางชุมชนจะทำเป็นหนังสือเข้ามา บางชุมชนก็เขียนในใบคำร้องของเทศบาลให้ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ บางชุมชนก็บอกผ่านผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลมา จากนั้นทางเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ก็จะรวบรวมแล้วประชาสัมพันธ์ให้ นอกจากนี้ยังมีข่าวสารของประชาชนในเขตเทศบาลที่ต้องการให้เทศบาลช่วยประชาสัมพันธ์ให้อีกด้วย เช่น การจัดงานอุปสมบทหรืองานศพของประชาชน เป็นต้น

นอกจากนี้หากมีเรื่องจำเป็นที่ต้องการให้ชาวบ้านมาช่วยเหลือก็สามารถประชาสัมพันธ์ผ่านทางระบบกระจายเสียงไร้สายได้ เช่น มีกรณีที่คนในเขตเทศบาลป่วย แล้วต้องมีการให้เลือดหมูโอ แต่เลือดหมูโอขาดแคลน ซึ่งที่โรงพยาบาลไม่มี เทศบาลก็ใช้ระบบกระจายเสียงไร้สายในการประชาสัมพันธ์ขอให้ประชาชนไปบริจาคเลือด ซึ่งประชาชนในเขตเทศบาลก็พากันไปบริจาคเลือดเยอะมาก จนทำให้ผู้ป่วยปลอดภัยและมีอาการดีขึ้นจนออกจากโรงพยาบาลได้ในเวลาต่อมา เป็นต้น

ในการออกอากาศแต่ละครั้งเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์จะจัดเป็นรายการสด โดยเริ่มต้นที่ข่าวของเทศบาลก่อนว่าเทศบาลทำอะไร นอกจากนั้นก็จะเป็นข่าวอื่นๆ เช่น เรื่องการประกาศรับสมัครงาน หรือหากมีบทความที่มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ก็จะนำมาอ่านเสริมให้ชาวบ้านได้ฟังภายในเวลาครึ่งชั่วโมง เช่น บทความเกี่ยวกับสุขภาพเรื่องโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 เป็นต้น กล่าวคือเป็นการสรุปข่าวในเรื่องใกล้ตัวที่ชาวบ้านอยากรู้

สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะเข้ามาช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบกระจายเสียงไร้สายนั้น พบว่านอกจากการส่งข่าวสารมาให้เทศบาลช่วยประชาสัมพันธ์แล้ว ยังไม่พบว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็นการร่วมจัดผังรายการนำเสนอข่าวสารหรือการร่วมจัดรายการ ทั้งนี้ผู้วิจัยคิดว่าเนื่องจากงานประชาสัมพันธ์ต้องอาศัยทักษะในการสื่อสารให้ประชาชนสนใจรับฟังมากพอสมควร จึงมีการใช้เจ้าหน้าที่ในตำแหน่งนักวิชาการประชาสัมพันธ์ทำหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่ได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ดังกล่าว

ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลผ่านทางระบบกระจายเสียงไร้สายนั้น มีกระแสตอบรับที่ได้จากประชาชนค่อนข้างดี โดยคุณท่าศาลา จ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลได้กล่าวว่า “ชาวบ้านจะชอบฟังเสียงไร้สายเพราะที่รับทราบจากที่เราได้ไปรับฟังเสียงชาวบ้านเวลาเราลงพื้นที่ไปทำกิจกรรมด้วย เช่น การแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น ชาวบ้านก็จะมาทักทายพี่และถามว่าใครคนที่พูดเสียงไร้สายหรือไม่ หรือถ้าเครื่องรับเสียงไร้สายของชุมชนไม่ดัง ชาวบ้านก็จะมาบอกเทศบาลว่าทำไมไม่มีเสียง ในขณะที่บางบ้านอยู่ไกลจากเครื่องรับสัญญาณก็จะไม่ค่อยได้ยิน ชาวบ้านบางคนก็จะยกเก้าอี้ไปนั่งฟังอยู่ใกล้ๆ จุดที่สามารถรับฟังได้เวลาที่มีการออกอากาศ อีกทั้งในตอนนี้อย่างชุมชนต่างๆ ก็เริ่มจะเรียกร้องอยากจะได้สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลผ่านระบบกระจายเสียงไร้สายตรงนี้มากขึ้น โดยมีการเสนอขอติดตั้งเครื่องรับเสียงไร้สายเพิ่มในชุมชนเพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์ นอกจากนี้ทางผู้บริหารก็รู้สึก

พอใจเพราะประชาชนให้การตอบรับดี รวมทั้งยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นมาขอดูงาน เช่น เทศบาลตำบลเขาพระงามที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง เพราะเห็นว่าเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย”

อย่างไรก็ตามพบว่า มีประชาชนบางคนยังไม่ทราบว่าการประชาสัมพันธ์ผ่านทางระบบกระจายเสียงที่มีอยู่ในชุมชนเป็นระบบกระจายเสียงไร้สายมาจากเทศบาลหรือว่าเป็นเสียงตามสายที่มีอยู่ภายในของบางชุมชนเอง เช่น คุณท่าศาลา ผ. ซึ่งเป็นประชาชนในชุมชนแห่งหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลาไม่แน่ใจว่ามีระบบกระจายเสียงไร้สายมาถึงชุมชนใหม่ เพราะในชุมชนเองจะมีระบบกระจายเสียงตามสายที่แต่เดิมเป็นของหมู่บ้านจัดสรร จึงไม่แน่ใจว่าเสียงที่ประชาสัมพันธ์ในชุมชนมาจากระบบกระจายเสียงตามสายของชุมชนอย่างเดียวหรือมาจากระบบกระจายเสียงไร้สายของเทศบาลด้วย

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในการกระจายเสียงไร้สายนั้นจะมีปัญหาสำหรับประชาชนบางคนที่มีบ้านอยู่ใกล้กับเครื่องรับสัญญาณจะได้ยินเสียงดังมากและเกิดการร้องเรียนขึ้น รวมทั้งประชาชนบางคนก็มองว่าการกระจายเสียงไร้สายเป็นการไปรบกวนสิทธิของตน ซึ่งหลังจากที่มีปัญหาข้อร้องเรียนเกิดขึ้นแล้ว เทศบาลจึงมีการเน้นย้ำให้แต่ละชุมชนที่เสนอขอติดตั้งเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายเพิ่มต้องมีการสำรวจพื้นที่ติดตั้งและมีการตกลงกันภายในชุมชนกันเองว่าจะให้เทศบาลไปติดตั้งเครื่องรับสัญญาณตรงไหนของชุมชน จุดไหนที่ชุมชนพึงพอใจและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อป้องกันปัญหาข้อร้องเรียนเรื่องเสียงรบกวน

ในการรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชนผ่านทางระบบกระจายเสียงไร้สายนั้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างกรณีของคุณท่าศาลา ง. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งและมีตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาด้วยมาเป็นตัวอย่าง โดยคุณท่าศาลา ง. ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าในเรื่องการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลนั้นมีตลอด ซึ่งจะมีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางระบบกระจายเสียงไร้สายเป็นจุดใหญ่ เริ่มแรกเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2550 โดยเทศบาลจะสอบถามความต้องการของชุมชนว่าต้องการหรือไม่ ก็จุด คุณ ท่าศาลา ง. จึงได้ทำการเรียกประชุมชาวบ้านในชุมชนเพื่อสอบถามความคิดเห็น ซึ่งชุมชนคุณท่าศาลา ง. ในตอนนั้นมี 3 ซอย ก็อยากได้ทั้ง 3 ซอย แต่เทศบาลบอกว่าเครื่องรับสัญญาณในรอบแรกมาไม่เยอะ ชุมชนของคุณท่าศาลา ง. จึงได้ขอไป 2 ตัว ส่วนตำแหน่งที่ติดตั้งเครื่องรับสัญญาณนั้น คุณท่าศาลา ง. คิดว่าจะติดตั้งบริเวณตรงกลางของซอย 1 และ ซอย 3 จึงได้สอบถามชาวบ้านว่าถ้าจะติดตั้งเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายบริเวณดังกล่าวมีความคิดเห็นกันอย่างไร ซึ่งก็ไม่มีผู้ใดคัดค้าน คุณท่าศาลา ง. จึงได้แจ้งเทศบาลให้มาดำเนินการติดตั้งในบริเวณที่ชุมชนได้ตกลงกันได้

หลังจากที่เทศบาลได้มาทำการติดตั้งเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายในชุมชนของคุณท่าศาลา ง. แล้ว ปรากฏว่าเริ่มมีปัญหาเกิดขึ้น เนื่องจากเสียงจากเครื่องรับสัญญาณค่อนข้างแหลมและจะมีเสียงดังมากในระยะใกล้ แต่จะไม่ได้ยินเสียงในระยะไกล ดังนั้นชาวบ้านที่มีเครื่องรับสัญญาณอยู่หน้าบ้านในพื้นที่ซอย 3 จึงมาร้องเรียนคุณท่าศาลา ง. ว่าเสียงดังมากและตนเองเป็นโรคหัวใจ จึงขอให้คุณท่าศาลา ง. ประสานเทศบาลให้มาย้ายเครื่องรับสัญญาณไปที่อื่น ซึ่งการย้ายเครื่องรับสัญญาณนั้นไม่ได้ทำง่าย ๆ เพราะเทศบาลต้องประสานช่างจากกรุงเทพมหานคร โดยเทศบาลจะรวบรวมปัญหาเกี่ยวกับเครื่องรับสัญญาณที่ชุมชนต่างๆ ต้องการให้มีการแก้ไขไว้หลายๆ เรื่อง แล้วจึงให้ช่างมาแก้ไขพร้อมกันหลายๆ จุด ซึ่งใช้เวลาประมาณ 1 – 2 เดือน เทศบาลจึงมาย้ายจุดติดตั้งเครื่องรับสัญญาณให้

เมื่อมีการย้ายสถานที่ติดตั้งเครื่องรับสัญญาณของซอย 3 ใหม่แล้ว ปรากฏว่าเกิดเรื่องร้องเรียนอีกและกลายเป็นเรื่องเป็นราวไปถึงขั้นแจ้งความกับตำรวจเพื่อเอาผิดเทศบาล ครั้งนี้คุณท่าศาลา ง. จึงขอให้เทศบาลย้ายเครื่องรับสัญญาณไปที่ซอย 2 ทั้งๆ ที่คุณท่าศาลา ง. ซึ่งอยู่ซอย 3 อยากรับเครื่องรับสัญญาณไว้ที่ซอย 3 เพื่อฟังข่าวสารที่เทศบาลประชาสัมพันธ์เรื่องต่างๆ ก็ตาม อีกทั้งคุณท่าศาลา ง. มองว่าเทศบาลก็ไม่ได้เปิดทั้งวัน แค่ช่วงเวลาก่อนเที่ยงกับก่อนเย็นในวันอังคารและวันพฤหัสบดีเท่านั้น แต่เพื่อตัดปัญหาคุณท่าศาลา ง. ก็เลยย้าย ซึ่งปัญหาจุดติดตั้งเครื่องรับสัญญาณนี้คุณท่าศาลา ง. มองว่าที่มีปัญหาเกิดขึ้นเพราะใครก็ไม่อยากให้ไปติดตั้งใกล้บ้าน โดยปัญหาที่พบในชุมชนของคุณท่าศาลา ง. ก็มีแค่ที่ซอย 3 ส่วนที่ซอย 1 และซอย 2 เมื่อมีการติดตั้งเครื่องรับสัญญาณแล้ว ในช่วงแรกๆ ก็มีประชาชนมาบ่นกับคุณท่าศาลา ง. เหมือนกันว่ารำคาญ แต่พอนานๆ ไปก็ไม่มีปัญหามาร้องเรียนอะไร

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลผ่านระบบกระจายเสียงไร้สายนั้น คุณท่าศาลา ง. ให้ 7 คะแนน จาก 10 คะแนน เพราะมองว่าจะได้ผลดีเฉพาะพื้นที่ที่ได้ยินและคนที่ตั้งใจรับฟังเท่านั้น นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์บางเรื่องยังขาดข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือ เช่น เรื่องสภาพอากาศ ซึ่งควรจะประสานกับสถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากกว่าข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ที่พยากรณ์อากาศในภาพรวมของประเทศและภูมิภาค เป็นต้น หรือหากพื้นที่ใกล้เคียงของเทศบาลมีเหตุการณ์ฉุกเฉินก็ควรนำมารายงานให้ชาวบ้านได้ทราบเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นในเทศบาล เช่น การเกิดไฟไหม้ในพื้นที่ใกล้เคียง ก็ควรนำมาบอกให้ชาวบ้านได้ทราบเพื่อเป็นการเตือนและให้ชาวบ้านเพิ่มความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

เทศบาลเมืองสิงห์บุรี : ระบบกระจายเสียงตามสายของเทศบาล

ระบบกระจายเสียงตามสายของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นมีมานานหลาย 10 ปี แล้ว ซึ่งมีการกระจายเสียงไปในชุมชนต่างๆ ภายในเขตเทศบาล โดยเป็นระบบที่ใช้การส่งสัญญาณเสียงไปตามสายเชื่อมต่อกันระหว่างเครื่องส่งสัญญาณที่ตั้งอยู่ที่สำนักงานเทศบาลกับลำโพงที่รับสัญญาณเสียงและกระจายเสียงออกไปซึ่งติดตั้งอยู่ตามเสาไฟฟ้ากระจายอยู่ทั่วพื้นที่เทศบาล โดยจะส่งสัญญาณไปตามสายซึ่งเครื่องส่งแต่ละเครื่องก็จะมีการควบคุมในแต่ละสาย แต่เดิมเทศบาลมีเครื่องส่งอยู่ 4 เครื่อง ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2552) เทศบาลได้ซื้อเพิ่มมาเป็น 6 เครื่อง เพื่อที่จะให้มีการกำลังรับสัญญาณไปได้ครอบคลุมพื้นที่ตามลูกข่ายเครื่องรับสัญญาณที่ไปติดตั้งไว้ สำหรับเครื่องรับสัญญาณคาดว่าจะมีประมาณ 200 กว่าจุด

สำหรับวันและเวลาในการกระจายเสียงนั้น เจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลได้อธิบายว่ามีการกำหนดมาตั้งแต่ดั้งเดิมและก็เป็นความเหมาะสม โดยเทศบาลได้ออกอากาศเสียงตามสายในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ของทุกสัปดาห์วันละ 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงเช้าตั้งแต่เวลา 05.45 น. ไปจนถึงเวลา 08.00 น. จะเปิดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) โดยไม่เปิดสถานีวิทยุอื่นๆ เนื่องจากมีโฆษณาทำให้เทศบาลไม่สามารถเปิดได้ จากนั้นหลังจากเวลา 08.00 น. เมื่อเพลงชาติจบก็จะเปิดเพลงเทศบาล ตามด้วยการอ่านข่าวของเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ และจะจบการออกอากาศในช่วงเช้าเวลาประมาณ 08.20 น.

จากนั้นจะเป็นช่วงเที่ยงตั้งแต่เวลา 12.00 น. ก็จะเปิดรายการสถานีเดิมของ สวท. พอจบข่าวเวลา 13.00 น. จะเป็นการอ่านข่าวโดยเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ต่อ และในช่วงเย็นตั้งแต่เวลา 17.00 – 18.00 น. จนเพลงชาติจบซึ่งมีความจำเป็นเพราะหน่วยงานที่มีการเชิญธงลงต้องใช้ตรงนี้ โดยในช่วงเย็นจะไม่มีข่าวจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ เพราะเจ้าหน้าที่ที่คุมการเปิดปิดระบบกระจายเสียงจะพูดข่าวไม่ได้ ส่วนนักวิชาการประชาสัมพันธ์จะเลิกงานไปในเวลา 16.30 น. ไม่ได้อยู่ถึงเย็น ซึ่งแต่เดิมในช่วงเย็นจะมีการเปิดข่าวจาก สวท. แต่หลังจากถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการนำเสนอบริการในช่วงเวลาดังกล่าวจากประชาชนหลายครั้ง เทศบาลจึงเปลี่ยนไปเปิดเพลงแทน นอกจากนั้นในทุกเช้าวันเสาร์จะมีการเปิดข่าวจาก สวท. ในเวลา 05.45 – 08.00 น. ด้วย โดยไม่มีการพูดข่าวจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ เพราะเจ้าหน้าที่ที่มาทำงานจะเป็นเจ้าหน้าที่ชั่วคราวซึ่งทำงานวันเสาร์ด้วยจะมาเปิดให้

นอกจากนี้หากมีเรื่องเร่งด่วนเทศบาลก็สามารถประชาสัมพันธ์ได้ทันที เช่น ถ้าเกิดมีงานศพจะมีการประกาศเฉพาะกิจ เพราะรถน้ำศพจะรอไม่ได้ หรือในช่วงน้ำท่วม ถ้าเทศบาลได้รับข่าว

ที่มีการประกาศเกี่ยวกับระดับน้ำที่มีการเปลี่ยนแปลงก็จะประกาศให้ประชาชนทราบทันที เป็นต้น โดยวันและเวลาในการประชาสัมพันธ์ของระบบกระจายเสียงของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะแตกต่างจากวันและเวลาของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งจะประชาสัมพันธ์เพียงแค่วันอังคารและวันพฤหัสบดีของแต่ละสัปดาห์ในช่วงเวลา 11.00 – 11.30 น. และ 15.00 – 15.30 น. เท่านั้น

สำหรับการอ่านข่าวหลังจากจบข่าวของ สวท. นั้นเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ ซึ่งการอ่านข่าวโดยปกติในช่วงเวลาหนึ่งจะประมาณ 3 – 4 ข่าว โดยเป็นการจัดรายการสด มีลักษณะเป็นการพูดคุยข่าวต่างๆ ซึ่งมีทั้งข่าวของเทศบาลและข่าวของที่อื่นฝากมา โดยข่าวของเทศบาลนั้นแต่ละส่วนงานจะมีการประสานขอให้ประชาสัมพันธ์ เช่น การขอความร่วมมือให้ดูแลสุนัขให้อยู่ในความควบคุมของตนจากกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมของเทศบาล เช่น การประชาสัมพันธ์งานประเพณีแข่งเรือยาว งานประเพณีลอยกระทงของเทศบาล เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานอื่นๆ ที่มีมาถึงเทศบาลให้ช่วยในการประชาสัมพันธ์ เช่น การประชาสัมพันธ์แจ้งการไปแสดงตนเพื่อเข้ารับการเกณฑ์ทหารของสัสดีอำเภอ การประชาสัมพันธ์ให้ไปปรับคำมัดจำรังวัดของที่ดิน เป็นต้น รวมไปถึงข่าวสารของชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาลที่เป็นเรื่องของส่วนรวมซึ่งต้องการให้เทศบาลช่วยประชาสัมพันธ์ให้ เช่น งานวัดในท้องถิ่น งานทอดกฐิน การจัดงานรณรงค์อนุรักษ์เพื่อจัดหารายได้ให้กับชุมชน เป็นต้น ส่วนข่าวสารของประชาชนที่ต้องการให้เทศบาลประชาสัมพันธ์ให้ นั้นจะอนุญาตเฉพาะเรื่องงานศพเท่านั้น โดยจะประกาศให้ตั้งแต่การรดน้ำศพ การสวดพระอภิธรรมศพ ไปจนถึงการฌาปนกิจศพ ซึ่งเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ให้เหตุผลว่าเนื่องจากเป็นงานที่ประชาชนจะไปร่วมกันครั้งสุดท้าย งานไหนก็ไม่สำคัญเท่างานศพที่จะแสดงน้ำใจเป็นครั้งสุดท้าย แต่ถ้าเป็นกรณีเรื่องส่วนตัวอื่นๆ ชาวบ้านจะทราบว่าเทศบาลไม่สามารถประชาสัมพันธ์ให้ได้ เช่น การเปิดร้านก๋วยเตี๋ยว งานเลี้ยงรุ่นซึ่งเป็นส่วนตัวเกินไป แม้แต่งานบวชหรืองานแต่งงานก็จะไม่ประชาสัมพันธ์ให้เพราะวันหนึ่งไม่รู้เท่าไร นอกจากเป็นผู้หลักผู้ใหญ่หรือมีการเปลี่ยนสถานที่จึงจะประกาศให้ ซึ่งจะแตกต่างจากเทศบาลตำบลท่าศาลาที่จะประชาสัมพันธ์งานสังคม เช่น งานบวชหรืองานแต่งงานให้ด้วย

ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีผ่านระบบกระจายเสียงตามสายนั้นได้รับความสนใจจากประชาชนค่อนข้างดี โดยคุณสิงห์บุรี ช. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลกล่าวว่า “ในการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลผ่านเสียงตามสายนั้นประชาชนหลายคนก็สนใจรับฟัง โดยเฉพาะช่วงเวลาที่เปิดเป็นการเฉพาะกิจเพราะเป็นช่วงเวลา

แปลกกว่าช่วงเวลาอื่น เช่น การแข่งขันกีฬาในระยะเวลา 14.00 น. ซึ่งไม่ใช่เวลาประชาสัมพันธ์ปกติ ประชาชนจะรู้และตั้งใจฟังเพราะเป็นสิ่งสำคัญที่เทศบาลต้องบอกจึงได้เปิดเฉพาะกิจ”

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในการกระจายเสียงตามสายของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นจะมีปัญหาสำหรับประชาชนบางคนที่บ้านอยู่ใกล้กับลำโพงจะได้ยินเสียงดัง รวมทั้งประชาชนบางคนที่มีมองว่าการกระจายเสียงตามสายเป็นการไปรบกวนสิทธิของตนโดยเฉพาะในช่วงเช้าซึ่งประชาชนบางคนยังไม่ตื่น จนบางครั้งมีการกระชากลำโพงทิ้ง การทำสายขาด รวมทั้งมีการร้องเรียนมายังเทศบาล เช่นกรณีของลำโพงบริเวณสถานีตำรวจ โดยตำรวจต้องการฟังดังๆ ตั้งแต่ใกล้จะขึ้นเพลงชาติเลยเพื่อจะเดินมาเข้าแถวและเคารพธงชาติ ในขณะที่มีร้านแก๊สบริเวณนั้นร้านหนึ่งไม่ยอมฟังจึงมาพูดร้องเรียนที่เทศบาล ซึ่งเจ้าหน้าที่ของเทศบาลก็บอกว่าจะเบาเสียงลงให้ แต่พอเบาเสียงลงตำรวจก็จะแจ้งมาว่าไม่ได้ยินเลย ทำไมต้องเปิดเบา ให้มันดังกว่านี้หน่อย ปัญหาเช่นนี้จึงแก้ไขได้ยาก เทศบาลจึงได้แต่เฉยๆ ไป

อย่างไรก็ตามโดยส่วนใหญ่เทศบาลจะแก้ไขปัญหาโดยการปรับทิศทางของลำโพงให้ทิศทางของเสียงออกไปจากบ้านของผู้ร้องเรียน หรืออาจจะต้องมีการประชาคมว่าจุดไหนที่ไม่ต้องการ โดยยึดเสียงประชาชนส่วนใหญ่เป็นหลักและอาจมีการย้ายลำโพงออกไปหากประชาชนในบริเวณดังกล่าวพร้อมใจกันไม่ต้องการ ส่วนเรื่องเวลาการออกอากาศนั้นเทศบาลจะคงเดิมไม่ปรับเวลา นอกจากนี้จะพบว่าประชาชนหลายคนร้องเรียนเข้ามาโดยไม่ระบุชื่อและสถานที่ของลำโพงทำให้เทศบาลไม่สามารถไปดำเนินการแก้ไขได้ เช่น มีประชาชนคนหนึ่งเขียนร้องเรียนมาโดยไม่ลงชื่อที่อยู่ชัดเจนแต่เขียนมาว่าชุมชนชาวเขื่อน บอกว่าคนเฒ่าคนแก่มานั่งพักผ่อนที่ริมเขื่อนเขาไม่ได้อยากฟังเสียงตามสาย คนส่งลูกไปโรงเรียน คนไปทำงานใครจะมาอยากฟังข่าววิทยุอยากฟังก็ไปเปิดเองก็ได้ อยากนั่งพักผ่อนแต่ก็เสียงดังมาก ซึ่งจริงๆ แล้วเขื่อนกั้นน้ำมีความยาวเป็นกิโลเมตร ดังนั้นเทศบาลจึงไม่สามารถจะแก้ไขให้ได้เพราะไม่รู้ว่าจะจุดไหน

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับระดับเสียงที่ออกมาจากลำโพง เนื่องจากเครื่องส่งสัญญาณเสียงมีสัดส่วนไม่เหมาะสมกับลำโพง ดังนั้นเมื่อมีการกระจายเสียงออกไปทำให้กำลังส่งของเครื่องส่งสัญญาณเสียงมีไม่เพียงพอโดยลำโพงรับสัญญาณเสียงที่อยู่ไกลออกไปจะได้ยินเสียงเบาจนจนแทบไม่ได้ยินในปลายสายจนเทศบาลต้องเร่งระดับเสียงเพิ่มขึ้น ซึ่งก็ส่งผลทำให้ลำโพงที่อยู่ใกล้สำนักงานเทศบาลจะมีเสียงดังมาก ทำให้มีการร้องเรียนปัญหาเบาไปดังไป โดยบ้านที่อยู่ต้นสายก็บอกว่างดังไป ในขณะที่บ้านที่อยู่ปลายสายก็บอกว่าเบาไป เทศบาลจึงได้พยายามแก้ไข

ปัญหาโดยการนำอุปกรณ์ลดความดังของเสียงไปติดไว้ที่ลำโพงรับสัญญาณเสียงที่ตั้งเกินไป รวมทั้งเพิ่มเครื่องส่งสัญญาณเสียงให้มากขึ้น

นอกจากนั้นยังมีปัญหาที่ประชาชนบางส่วนไม่พอใจการนำเสนอรายการข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) ในช่วงเวลาเย็นโดยคุณพองสนาน จามรจันท์ ซึ่งเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์บอกว่าเขามีแนวการพูดที่ดูเด็ดเด็ดมัน พูดไปหัวเราะไป เสียงดัง เสียงแหลมสูงขึ้นต่ำลง ใส่อารมณ์ ใส่ความคิดของตัวเองเข้าไป โดยชาวบ้านที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงข้ามกับคุณพองสนานจะไม่ชอบคุณพองสนานเลย จนมีเสียงจากชาวบ้านหลายคนมาถึงเทศบาลว่าไม่เอาคนนี้ได้ไหม เปิดสถานีอื่นได้ไหม ซึ่งคำตอบจากเทศบาลก็คือไม่ได้ เพราะสถานีอื่นจะมีโฆษณา ในที่สุดเทศบาลต้องแก้ปัญหาโดยการเปิดเพลงแทน นอกจากนี้ยังมีปัญหาลำโพงมีจำนวนไม่เพียงพอสำหรับการกระจายข้อมูลข่าวสารให้ทั่วถึงในชุมชนต่างๆ โดยเฉพาะชุมชนที่ตั้งอยู่ห่างจากสำนักงานเทศบาล และปัญหาลำโพงบางส่วนชำรุดเนื่องจากใช้งานมาเป็นเวลานาน

สำหรับความคิดเห็นต่อการกระจายเสียงตามสายนั้น คุณสิงห์บุรี ช. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ที่รับผิดชอบเรื่องระบบกระจายเสียงตามสายได้กล่าวว่า “การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลผ่านทางระบบกระจายเสียงตามสายนั้นเป็นช่องทางสำคัญในการทำให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลอย่างได้ผลเนื่องจากมีความกระจายอยู่ตามพื้นที่ของเทศบาลและมีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งถึงแม้ว่าระบบกระจายเสียงตามสายจะเป็นหน่วยหนึ่งที่แจ้งข่าวสารประชาชน ซึ่งหลักๆ จะมีหนังสือแจ้งอยู่แล้ว แต่เสียงตามสายก็ดีมากนะ น้ำขึ้นน้ำลง เหตุด่วนเหตุร้าย งานศพ เขาจะรู้ทันที เมื่อเพลงเทศบาลขึ้น ทุกคนจะตั้งใจฟังว่าจะประกาศอะไร โดยนอกเหนือจากกระแสด้านลบจากประชาชนที่ร้องเรียนปัญหามาแล้ว ในด้านดีก็จะมีการบอกต่อหน้าพี่ มีการชมว่าอ่านข่าวดีจังเลย ทันเหตุการณ์ รู้เรื่อง”

ในส่วนของความคิดเห็นจากประชาชนในเขตเทศบาลต่อการรับทราบข่าวสารจากระบบกระจายเสียงตามสายนั้น คุณสิงห์บุรี ต. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ให้ความคิดเห็นว่า “การประชาสัมพันธ์ทางเสียงตามสายก็ดี มีอย่างสม่ำเสมอทั้งตอนเช้า เที่ยง และเย็น รวมทั้งข่าวสารก็มีประโยชน์เพราะเขาประชาสัมพันธ์ข่าวสารของเทศบาล ชุมชน ก็จะเป็นประโยชน์ร่วมกัน หรือทางชุมชนจะมีงานใดๆ ให้เทศบาลประกาศให้ได้ เช่น งานรดน้ำศพ ฌาปนกิจศพของใคร ที่วัดอะไร วันเวลาอะไร หรือจะมีงานอะไรก็ให้รู้ว่วานให้ประกาศให้ได้ อย่งไร

ก็ตามเสียงตามสายของเทศบาลยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากปลายๆ เสียงจะได้ยินบ้างไม่ได้ยินบ้าง อีกทั้งอุปกรณ์เป็นของเก่าแก่มากมาแล้วและชำรุดไปบ้างทำให้เสียงจะไม่ค่อยดัง ซึ่งหลายชุมชนก็จะเรียกร้องให้ปรับปรุงแก้ไข แต่ก็รู้มาว่าทางเทศบาลก็มีแผนแล้วที่จะยกเครื่องใหม่ ซึ่งก็เป็นเรื่องดี”

กล่าวโดยสรุปแล้วระบบกระจายเสียงของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ถือเป็นช่องทางหลักของประชาชนในเขตเทศบาลที่ใช้ในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลอย่างได้ผล ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยมองว่าเทศบาลมีเครื่องรับสัญญาณหรือลำโพงกระจายอยู่ทั่วพื้นที่เทศบาลและมีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอมากกว่าการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางอื่นๆ อีกทั้งยังเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ประชาชนสามารถรับทราบได้ง่ายถึงแม้ว่าจะอยู่ที่บ้านและไม่จำเป็นต้องไปเสียค่าใช้จ่ายอะไรเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร สำหรับประชาชนที่รับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลผ่านทางระบบกระจายเสียงของเทศบาลนั้น พบว่าส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนที่มีเวลาอยู่กับบ้านในช่วงกลางวัน ซึ่งส่วนใหญ่ คือ ผู้สูงอายุ แม่บ้าน และประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้าน โดยประชาชนจำนวนมากจะสนใจรับฟังเนื่องจากมีเรื่องที่ตนเองอยากรู้และเป็นประโยชน์กับตนเอง ซึ่งประชาชนมักจะสนใจเรื่องที่มีผลกระทบต่อตนเองโดยตรง เช่น ผู้สูงอายุจะสนใจรับฟังการประชาสัมพันธ์วันเวลาและสถานที่ในการไปรับแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น

5.1.2 การได้รับเอกสารต่างๆ จากเทศบาล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลอีกช่องทางหนึ่งคือ การได้รับเอกสารต่างๆ จากเทศบาล โดยเทศบาลทั้ง 2 แห่ง มีการให้ข้อมูลข่าวสารประชาชนผ่านทางเอกสาร เช่น แผ่นพับ เป็นต้น ซึ่งจะมีทั้งเอกสารในเรื่องที่มีความจำเป็นต้องแจกให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทุกคนได้รับทราบ เช่น ในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชนให้มาเข้าร่วมการประชุมชุมชน โดยเทศบาลมีการส่งเป็นหนังสือเชิญชวนแจกไปตามบ้านของประชาชน หรือในกรณีของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีการประชาสัมพันธ์แจ้งกำหนดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล โดยโรงเรียนเทศบาลจะได้มีการส่งเป็นหนังสือถึงผู้ปกครองผ่านไปทางนักเรียนให้ได้รับทราบ เป็นต้น

ในขณะเดียวกันยังมีเอกสารในเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องแจกให้ประชาชนทุกคนรับทราบ โดยเทศบาลจะแจกเอกสารผ่านทางประธานของชุมชนซึ่งได้พบปะกันในโอกาสต่างๆ เช่น การประชุมเทศบาลพบประชาชนของเทศบาลตำบลท่าศาลา หรือการประชุมป้องกันปัญหาเสพติดของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เป็นต้น นอกจากนี้เทศบาลอาจมีการติดต่อกับประธานของชุมชนโดยตรง

ด้วย เพื่อให้ให้นำเอกสารไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชนต่อไป เช่น ในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้มีการเชิญชวนประชาชนร่วมกิจกรรมทางศาสนาของเทศบาล ซึ่งเทศบาลจะมีหนังสือเชิญชวนผ่านประธานคณะกรรมการชุมชนและกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ช่วยประชาสัมพันธ์ในชุมชนต่อไป หรือในกรณีของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีการส่งหนังสือเวียนให้กับประธานกรรมการชุมชนเพื่อแจ้งกำหนดการลงพื้นที่แจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในชุมชน และให้ประธานกรรมการชุมชนช่วยประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบต่อไป เป็นต้น

นอกจากนี้เทศบาลทั้ง 2 แห่ง ยังมีศูนย์ข้อมูลข่าวสารตั้งอยู่ที่สำนักงานเทศบาลเพื่อให้บริการเอกสารเผยแพร่ต่างๆ ของเทศบาลที่เปิดเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบ เช่น เทศบัญญัติต่างๆ รายงานกิจการสภา รายงานผลการดำเนินงานประจำปี เป็นต้น แต่จะได้รับความสนใจจากประชาชนไม่มากนัก โดยประชาชนส่วนใหญ่ที่มาขอข้อมูลจะเป็นนักเรียนนักศึกษาซึ่งมาขอเพื่อนำไปใช้เรื่องการเรียนของตน อย่างไรก็ตามโดยปกติเทศบาลจะแจกเอกสารเผยแพร่ต่างๆ ให้กับประธานของชุมชนในฐานะผู้แทนของชุมชน เช่น การแจกเอกสารแผนพัฒนาสามปี รายงานผลการปฏิบัติงานตามนโยบายประจำปี เป็นต้น

5.1.3 บอร์ดและป้ายประชาสัมพันธ์ของเทศบาล

บอร์ดและป้ายประชาสัมพันธ์ของเทศบาลถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งของประชาชนในการมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล โดยเทศบาลทั้ง 2 แห่ง จะมีบอร์ดประชาสัมพันธ์ติดตั้งอยู่ที่อาคารภายในสำนักงานเทศบาลเพื่อให้ส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลสามารถนำเอกสารต่างๆ ที่ต้องการเผยแพร่มาติดที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ได้ เช่น กองคลังมีการติดประกาศเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น รวมทั้งยังมีการติดเอกสารที่มาจากหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งได้ประสานขอความร่วมมือจากเทศบาลในการเผยแพร่อีกด้วย เช่น การติดประกาศเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาลใกล้เคียง เป็นต้น

นอกจากนั้นเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ยังมีป้ายประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ต่างๆ ของเทศบาล โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาจะเป็นป้ายโครงเหล็กมาตรฐานเพื่อให้ส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลนำแผ่นประกาศไปติดไว้ที่ป้ายประชาสัมพันธ์ เช่น กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีการไปติดประกาศรับสมัครเด็กเล็กเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล เป็นต้น ในขณะที่ป้ายประชาสัมพันธ์ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะเป็นป้ายโครงเหล็กแบบชั่วคราว โดยส่วนงานต่างๆ จะผลัดเปลี่ยนกันนำป้ายอิงค์เจ็ทขนาดใหญ่ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานของตนไปติดประชาสัมพันธ์ เช่น กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมมีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ป้องกันโรค

ใช้หัตถ์ใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 เป็นต้น นอกจากนี้เทศบาลยังมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร โดยการติดป้ายประชาสัมพันธ์ในชุมชนต่างๆ ของเทศบาล ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นป้ายผ้าหรือป้ายไวเนล เช่น การติดป้ายไวเนลประชาสัมพันธ์การจัดงานประเพณีต่างๆ ของเทศบาล เป็นต้น

สำหรับความสนใจที่ได้รับจากประชาชนในการติดตามข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางนี้ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่จะสนใจอ่านป้ายประชาสัมพันธ์ที่ติดตั้งอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ ของเทศบาล มากกว่าบอร์ดประชาสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่ที่สำนักงานเทศบาล เนื่องจากประชาชนหลายคนต้องเดินทางสัญจรผ่านไปมาอยู่แล้วจึงได้อ่านป้ายประชาสัมพันธ์ต่างๆ อยู่เป็นประจำ ในขณะที่บอร์ดประชาสัมพันธ์นั้นตั้งอยู่ที่สำนักงานเทศบาลซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปประจำ ทำให้ไม่ค่อยได้มีประชาชนเข้าไปอ่านมากนัก

4.1.4 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและระดับประเทศ

หนังสือพิมพ์ทั้งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและหนังสือพิมพ์ระดับประเทศเป็นอีกช่องทางหนึ่งของประชาชนในการมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลามีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดลพบุรีซึ่งมีอยู่หลายฉบับ เช่น แสงธานี มิตรภาพ ภูธรนิวส์ เสียงประชาชน มิตรสาร เป็นต้น ซึ่งจะออกทุกกึ่งหนึ่งของเดือนในวันที่มีการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลพร้อมกับมีใบเรียงเบอร์แทรกไว้ในหนังสือพิมพ์ด้วย โดยประชาชนสามารถหาซื้อได้ตามแยกจรรยาหรือในตัวเมืองลพบุรีในช่วงเวลาเย็นของวันที่มีการออกสลาก นอกจากนี้ก็จะมีการแจกหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นไปตามบ้านโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เพราะหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเหล่านี้จะมีสปอนเซอร์ท้องถิ่นลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์อยู่แล้ว ซึ่งเทศบาลจะใช้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นช่วยในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล โดยเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์จะเป็นคนเขียนข่าวของเทศบาลส่งไปให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต่างๆ ช่วยลงข่าวให้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการลงข่าวรายงานผลการดำเนินงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่เทศบาลได้จัดขึ้น เช่น ข่าวเทศบาลตำบลท่าศาลากับนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในหนังสือพิมพ์แสงธานี ฉบับที่ 481 ประจำวันที่ 16 – 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 เป็นต้น

นอกจากนี้เทศบาลตำบลท่าศาลายังมีการเผยแพร่ข่าวสารผ่านทางหนังสือพิมพ์ระดับประเทศอีกด้วย เช่น เดลินิวส์ มติชน ข่าวสด เป็นต้น โดยนักข่าวหนังสือพิมพ์ดังกล่าวประจำจังหวัดลพบุรีก็จะเป็นผู้ที่รู้จักคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวอยู่แล้วสืบเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์มีสามีเป็นนักข่าวโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 กับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ประจำจังหวัดลพบุรีอยู่แล้ว จึงคลุกคลีกับสื่อมวลชนมาเป็นเวลากว่า 10

ปี เมื่อเทศบาลมีกิจกรรมอะไร เจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์จะบันทึกภาพเองหรือจะเชิญ สามีให้มาบันทึกภาพแล้วส่งไปพร้อมกับเนื้อหาบรรยายข่าวให้หนังสือพิมพ์ระดับประเทศนำไป พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ต่อไป เช่น การตีพิมพ์ข่าวการส่งเสริมอาชีพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตำบล ท่าศาลาในการทำผลิตภัณฑ์ชุมชนลงในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เป็นต้น ซึ่งในการส่งข่าวสารให้ หนังสือพิมพ์ทั้งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและระดับประเทศลงข่าวให้ นั้น เทศบาลไม่ได้เสียค่าส่งข่าว แต่ จะใช้วิธีขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยเสนอข่าวให้ ซึ่งอาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่นักวิชาการ ประชาสัมพันธ์ซึ่งรับผิดชอบการส่งข่าวคลุกคลีอยู่กับงานด้านนี้ อีกทั้งสามีของเจ้าหน้าที่ นักวิชาการประชาสัมพันธ์ก็เป็นนักข่าว จึงมีความคุ้นเคยกับพี่น้องนักข่าวซึ่งช่วยให้การทำงานมี ความง่ายขึ้น

สำหรับเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นมีการเผยแพร่ข่าวสารผ่านทางหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเช่นกัน โดยหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดสิงห์บุรีมีอยู่หลายฉบับ ได้แก่ สิงห์ปวงชน พัทธกษัตริย์ เสียงราษฎร ชาติประชา และประชานิวิศ ซึ่งจะออกทุกกึ่งหนึ่งของเดือนในวันที่มีการออกสลากกิน แบ่งรัฐบาลพร้อมกับมีใบเรียงเบอร์แทรกไว้ในหนังสือพิมพ์ด้วย โดยสามารถหาซื้อได้ในตัวเมือง สิงห์บุรีทั้งในช่วงเวลาเย็นของวันที่มีการออกสลากและในวันอื่นๆ ด้วย ซึ่งเทศบาลจะใช้ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นช่วยในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของเทศบาล โดยนักข่าวหนังสือพิมพ์ ท้องถิ่นจะได้รับข่าวสารจากเทศบาลที่ต้องการให้นำเสนอผ่านทางเจ้าหน้าที่นักวิชาการ ประชาสัมพันธ์ของเทศบาลซึ่งจะเป็นผู้ส่งเนื้อหาและภาพข่าวของเทศบาลไปให้ทางไปรษณีย์ อีเล็กทรอนิกส์ (อีเมล) หรือการนำไปส่งให้ด้วยตนเอง รวมถึงการได้รับทราบข่าวสารจากการแถลง ข่าวของหน่วยงานราชการของจังหวัดซึ่งจะจัด “ผู้ว่าราชการจังหวัดพบสื่อมวลชน” เป็นประจำทุก เดือน ซึ่งเทศบาลได้เข้าร่วมในการแถลงข่าวด้วย โดยข่าวส่วนใหญ่ที่ลงในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะ เป็นการรายงานการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่เทศบาลได้จัดขึ้น เช่น ชาวเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะ จัดสร้างตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีแห่งใหม่ ในหนังสือพิมพ์สิงห์ปวงชน ฉบับที่ 688 ประจำ วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2552 เป็นต้น

โดยหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะเป็นแหล่งนำเสนอข่าวให้เทศบาลเมืองสิงห์บุรีฟรีตลอดทั้งปี เมื่อเทศบาลส่งอะไรก็จะลงให้เพราะเทศบาลอยากให้ลงข่าว ส่วนหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเองก็อยาก ได้ข่าว ซึ่งในกรณีนี้นักข่าวหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นไม่ต้องมาถ่ายภาพเอง ไม่ต้องมาเขียนข่าว แต่ เทศบาลจะทำให้ทุกอย่าง จึงถือว่าได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย อย่างไรก็ตามเทศบาลเมืองสิงห์บุรีก็ พยายามแสดงถึงการขอบคุณหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในการช่วยประชาสัมพันธ์ให้เทศบาลฟรีมาโดย ตลอด ซึ่งหากสิ่งใดที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นควรจะได้เงินบ้างก็จะให้ เช่น การถวายพระพรหรือการ

โฆษณางานประเพณีสำคัญของเทศบาลไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์ก่อนการจัดงานหรือประมวณภาพหลังการจัดงาน โดยจะมีหลายราคาตั้งแต่ เต็มหน้าแบบสีราคา 8,000 บาท ครึ่งหน้าแบบสีราคา 4,000 บาท เต็มหน้าแบบขาวดำราคา 4,000 บาท และครึ่งหน้าแบบขาวดำราคา 2,000 บาท ถ้านายกเทศมนตรีเห็นชอบก็เบิกจ่ายค่าลงข่าวให้ตามระเบียบของทางราชการซึ่งเป็นการเบิกจ่ายเพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ในนามของเทศบาลโดยลงทุกฉบับเหมือนกัน ซึ่งจะแตกต่างกับการเสนอข่าวปกติที่จะขอความอนุเคราะห์โดยไม่ต้องจ่ายเงิน

นอกจากนี้เทศบาลเมืองสิงห์บุรียังมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางหนังสือพิมพ์ระดับประเทศ โดยนักข่าวท้องถิ่นหลายคนจะเป็นสายข่าวของหนังสือพิมพ์ระดับประเทศด้วย เช่น บรรณาธิการหนังสือพิมพ์สิงห์ปวงชนจะเป็นสายข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐด้วย เป็นต้น ดังนั้นเมื่อเทศบาลส่งข่าวของเทศบาลไปให้นักข่าวท้องถิ่นแล้ว นักข่าวท้องถิ่นก็จะคัดข่าวที่น่าสนใจไปให้กับหนังสือพิมพ์ระดับประเทศด้วย และจะมีหนังสือพิมพ์สยามรัฐซึ่งมาเสนอให้นายกเทศมนตรีรับหนังสือพิมพ์รายวันประจำเป็นการส่วนตัวโดยจะมีข้อตกลงว่าจะมีการส่งข่าวของเทศบาลไปให้ช่วยลงหนังสือพิมพ์ให้

ในการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ผ่านไปทางสื่อหนังสือพิมพ์นั้น มีประชาชนจำนวนไม่มากนักที่สนใจรับทราบข้อมูลข่าวสารของเทศบาลผ่านทางหนังสือพิมพ์ระดับประเทศ เนื่องจากประชาชนส่วนหนึ่งไม่ได้รับหนังสือพิมพ์เป็นประจำ หรือไม่ได้รับหนังสือพิมพ์ที่ลงข่าวให้เทศบาล หรือแม้แต่ประชาชนที่รับหนังสือพิมพ์ที่ลงข่าวให้เทศบาลก็จะไม่ทราบล่วงหน้าว่าหนังสือพิมพ์จะลงข่าวของเทศบาลในวันใด อีกทั้งเมื่อลงข่าวแล้วก็เป็นข่าวในหน้าด้านในหรือเป็นข่าวสั้นๆ ทำให้ประชาชนไม่สนใจติดตามข่าวสารจากส่วนนี้ ในขณะที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะได้รับความสนใจมากกว่า โดยพบว่าประชาชนที่รับทราบข้อมูลข่าวสารของเทศบาลผ่านทางหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น คือ ประชาชนที่ซื้อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพื่อนำไปตรวจผลการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลซึ่งในขณะเดียวกันก็ได้อ่านข่าวในหนังสือพิมพ์ไปด้วย รวมทั้งประชาชนที่ได้รับแจกหนังสือพิมพ์ตามบ้าน อย่างไรก็ตามประชาชนที่ซื้อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นหลายคนก็ไม่ได้สนใจจะอ่านข่าวอย่างละเอียดเท่าที่ควรแต่จะสนใจผลการออกสลากมากกว่า รวมถึงการแจกหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นตามบ้านก็มีไม่มากนัก ในขณะที่ประชาชนที่ไม่ได้ซื้อสลากกินแบ่งก็จะไม่สนใจซื้อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

4.1.5 สถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นและระดับประเทศ

อีกช่องทางหนึ่งในการมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลของประชาชน คือ สถานีโทรทัศน์ทั้งสถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นซึ่งชาวบ้านมักเรียกกันว่า “เคเบิลทีวี” และ สถานีโทรทัศน์ระดับประเทศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่น

เทศบาลทั้ง 2 แห่ง มีการนำเสนอข่าวสารผ่านทางสถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่น โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลา คือ สถานี WG เคเบิลทีวีลพบุรี ซึ่งจะมีประชาชนที่เป็นสมาชิก สถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นจำนวนมากอยู่ในเขตอำเภอเมืองลพบุรีซึ่งรวมถึงเทศบาลตำบลท่าศาลาด้วย และในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี คือ สิงห์บุรีเคเบิลทีวี ซึ่งประชาชนที่เป็นสมาชิกของสถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นจะมีจำนวนมากในพื้นที่เขตอำเภอเมืองสิงห์บุรีโดยเฉพาะในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรี โดยสถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นจะมีการนำเสนอข่าวท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในจังหวัดด้วย ซึ่งเป็นสื่อประจำที่เทศบาลใช้ในการช่วยนำเสนอข่าวสารของเทศบาล โดยเนื้อหาข่าวที่ส่งไปเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์เคเบิลทีวีส่วนใหญ่จะเป็นข่าวรายงานกิจกรรมต่างๆ ที่เทศบาลได้จัดขึ้นหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ข่าวการจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถของเทศบาลตำบลท่าศาลา หรือข่าวการจัดงานประเพณีลอยกระทงซึ่งมีการประกวดนางนพมาศผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เป็นต้น

สำหรับการส่งข่าวไปยังสถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นนั้น ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาจะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของเทศบาลในการถ่ายภาพวิดีโอกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล และพิมพ์เนื้อหาบรรยายประกอบภาพข่าวแล้วจึงส่งให้ทางสถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นออกอากาศให้ ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นหากเทศบาลมีกิจกรรมอะไรที่ต้องการให้มีการนำเสนอผ่านทางสถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นก็จะประสานแจ้งให้ทางสถานีทราบวันเวลาและสถานที่ในการจัดกิจกรรม จากนั้นเจ้าหน้าที่ของสถานีก็จะมาถ่ายกิจกรรมด้วยตนเองโดยเทศบาลจะเตรียมเอกสารเนื้อหาข่าวเพื่อประกอบการนำเสนอไว้ให้ แต่หากเจ้าหน้าที่ของสถานีมาไม่ได้ เจ้าหน้าที่ของเทศบาลก็จะถ่ายกิจกรรมเองและส่งให้สถานีเผยแพร่ให้ต่อไป โดยการส่งข่าวของเทศบาลทั้ง 2 แห่งไปให้สถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นออกอากาศนั้นเทศบาลไม่ได้เสียค่าส่งข่าวแต่จะใช้วิธีขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยนำเสนอข่าวให้ เนื่องจากไม่มีระเบียบของทางราชการรองรับเกี่ยวกับการให้งบประมาณของเทศบาลเพื่อสนับสนุนการออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์เคเบิล

ท้องถิ่น อย่างไรก็ตามอาจมีการสนับสนุนด้วยวิธีอื่น เช่น นายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรีจะให้เงินสนับสนุนส่วนตัวเป็นพิเศษ เป็นต้น

ในการมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชนผ่านทางสถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นนั้นจะมีข้อจำกัด คือ ประชาชนที่จะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารของเทศบาลผ่านทางนี้ จะต้องเป็นประชาชนซึ่งที่บ้านเป็นสมาชิกสถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่น ซึ่งก็พบว่ามีประชาชนในเขตเทศบาลที่เป็นสมาชิกของสถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นหลายคนติดตามรับทราบข้อมูลข่าวสารของเทศบาลผ่านทางสถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ตามพบว่ามีประชาชนที่เป็นสมาชิกของสถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นหลายคนจะไม่สนใจจะรับชมรายการข่าวท้องถิ่น เช่นในกรณีของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี โดยคุณสิงห์บุรี ช. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลได้กล่าวว่า “เคเบิลทีวีเป็นอะไรที่น่าเสียดายอย่างหนึ่งคือว่าเมื่อก่อนจะบูมมาก เพราะว่ามีทีมงานที่นอกจากจะมีการอ่านข่าวแล้ว ทีมงานยังจัดทำสื่อบันทึกไปชิม ไปมีอะไรแปลกๆ จากนั้นจะด้วยประหยัดต้นทุนหรืออะไรก็ไม่ทราบ สื่อบันทึกและสิ่งที่น่าสนใจในเคเบิลทีวีจะค่อยๆ หายไป ทำให้หลายคนบ่นว่าฉายข่าววนเหมือนเดิมอยู่อย่างนี้ วนไม่รู้ที่รอบแล้ว ซึ่งที่เขาต้องทำอย่างนี้เพราะว่าเขามีเจ้าหน้าที่ที่ออกไปทำข่าวแค่คนเดียว มีกล้องตัวเดียวกับคนๆ เดียว ก็เลยไม่มีข่าวอะไรมากนัก จนหลายๆ บ้านไปขอยกเลิก ดังนั้นถ้าเทศบาลมีการออกข่าวผ่านเคเบิลไปแล้วคนที่จะได้ดูเราจริงๆ ก็จะไม่ค่อยลงไปเยอะ ทั้งๆ ที่เมื่อก่อนถ้าออกเคเบิลนี้สุดๆ แล้ว ทุกบ้านดูเคเบิลกันทั้งนั้น แต่ตอนนี้เขาปรับคนมาเพิ่มขึ้นก็น่าจะดีขึ้น”

สถานีโทรทัศน์ระดับประเทศ

นอกจากนี้เทศบาลทั้ง 2 แห่ง ยังมีการนำเสนอข่าวสารผ่านทางสถานีโทรทัศน์ระดับประเทศ เช่น ข่าวการจัดงานประเพณีสงกรานต์ของเทศบาลตำบลท่าศาลาทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ข่าวการจัดงานประเพณีลอยกระทงของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 เป็นต้น โดยจะมีการส่งภาพข่าวพร้อมเนื้อหาบรรยายข่าวจากผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ประจำจังหวัดที่มาทำข่าวไปยังสถานีโทรทัศน์ระดับประเทศ ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะทำให้ข่าวที่เทศบาลส่งไปได้รับการออกอากาศนั้น เจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการส่งข่าวมองว่าจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สื่อข่าวกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาลที่ส่งข่าวไป รวมทั้งผู้บริหารของเทศบาลด้วย นอกจากนี้ประเด็นข่าวที่ส่งไป ยังต้องเป็นประเด็นที่มีความน่าสนใจ ไม่ใช่ข่าวเรื่องอะไรก็จะเป็นข่าวไปได้หมด

อย่างไรก็ตามประชาชนจะได้รับทราบข่าวสารของเทศบาลผ่านทางสถานีโทรทัศน์ระดับประเทศน้อยมาก เนื่องจากประชาชนบางส่วนไม่ได้รับชมช่องสถานีโทรทัศน์ที่เทศบาลส่งข่าวไปให้น่าเสนอ หรือถึงแม้ว่าจะรับชมช่องดังกล่าวก็ตามแต่ประชาชนก็จะไม่ทราบว่าข่าวของเทศบาลจะออกอากาศในวันเวลาใด รวมถึงข่าวที่น่าเสนอจะเป็นข่าวสั้นๆ ไม่กี่วินาที ทำให้ประชาชนหลายคนที่รับชมช่องดังกล่าวไม่ได้ติดตามชม

4.1.6 สถานีวิทยุในพื้นที่

สถานีวิทยุถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลของประชาชน โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้ใช้สถานีวิทยุในเขตเทศบาลซึ่งมีอยู่หลายสถานี เช่น สถานีวิทยุชุมชนคนท่าศาลา เป็นต้น ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ใช้สถานีวิทยุในเขตพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีโดยไม่ได้จำกัดแค่เพียงสถานีในเขตเทศบาลเท่านั้น เช่น สถานีวิทยุ อสมท. จังหวัดสิงห์บุรี สถานีวิทยุชุมชนคลื่นสิงห์เพื่อคนสิงห์ เป็นต้น ในการช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล สำหรับเนื้อหาที่มีการประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่จะเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์การจัดงานประเพณีที่สำคัญของเทศบาล เช่น การประชาสัมพันธ์การจัดงานแห่เทียนพรรษาของเทศบาลตำบลท่าศาลา เป็นต้น

โดยสถานีวิทยุต่างๆ จะได้รับข่าวสารของเทศบาลผ่านทางเจ้าหน้าที่ของเทศบาลซึ่งจะส่งข่าวของเทศบาลไปให้สถานีวิทยุเพื่อให้ช่วยประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรียังพบว่าสถานีวิทยุมีการรับทราบข่าวสารผ่านทางกรไปเข้าฟังการแถลงข่าวของหน่วยงานราชการของจังหวัดสิงห์บุรีประจำเดือนซึ่งมีนายกเทศมนตรีเข้าไปร่วมการแถลงข่าวด้วย รวมทั้งยังมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลไปเป็นแขกรับเชิญในรายการของบางสถานีวิทยุเพื่อประชาสัมพันธ์งานประเพณีสำคัญๆ ของเทศบาลอีกด้วย โดยการนำเสนอข่าวของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ผ่านสถานีวิทยุ นั้นไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายแต่จะใช้วิธีการขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยเสนอข่าวให้ เนื่องจากไม่สามารถเบิกงบประมาณสนับสนุนได้ตามระเบียบ โดยกระทรวงมหาดไทยจะมีหนังสือสั่งการมาว่าไม่ให้สนับสนุนวิทยุชุมชนเพราะว่ายังไม่ถูกกฎหมาย ดังนั้นทางเทศบาลก็จะเกรงใจไม่กล้าส่งอะไรไปให้สถานีวิทยุช่วยประชาสัมพันธ์มากนัก

สำหรับข่าวสารที่เทศบาลส่งไปยังสถานีวิทยุจะได้รับการประชาสัมพันธ์ให้หรือไม่นั้นจะขึ้นอยู่กับว่าทางสถานีวิทยุจะประชาสัมพันธ์ให้หรือไม่ แต่ทั้งนี้เนื่องจากเวลาในการออกอากาศของสถานีนั้นถือเป็นสิ่งที่มีค่าทางธุรกิจ ดังนั้นสถานีวิทยุต่างๆ จะไม่ค่อยประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เทศบาลส่งไปให้เพราะว่าเทศบาลไม่มีเงินสนับสนุน สำหรับการติดตามรับทราบข้อมูลข่าวสารของ

เทศบาลผ่านทางสถานีวิทยุที่พบว่ามีประชาชนไม่ค่อยให้ความสนใจมากนัก เนื่องจากประชาชนโดยทั่วไปจะสนใจรับทราบข่าวสารจากเทศบาลผ่านช่องทางอื่นมากกว่า เช่น ระบบกระจายเสียงของเทศบาล เป็นต้น

4.1.7 รถกระจายเสียงของเทศบาลและรับจ้างจากเทศบาล

รถกระจายเสียงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้ใช้ในการมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล โดยเทศบาลได้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบผ่านทางรถกระจายเสียง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลเพิ่มเติมจากช่องทางอื่นๆ ที่ประชาชนอาจไม่ได้รับ โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้มีการใช้รถกระจายเสียงซึ่งเป็นรถติดลำโพงของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการใช้รถกระจายเสียงของส่วนงานต่างๆ ได้แก่ รถของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม รถของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และรถของงานรักษาความสงบ (เทศกิจ) โดยจะมีเจ้าหน้าที่จากส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลไปประสานกับเจ้าหน้าที่ที่ดูแลรถกระจายเสียงเพื่อใช้รถกระจายเสียงในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารกับประชาชน เช่น การประชาสัมพันธ์ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลท่าศาลา ก่อนที่จะลงพื้นที่ชุมชนต่างๆ เพื่อไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์อีกครั้งหลังจากที่ได้ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางอื่นล่วงหน้าไปแล้ว เช่น ระบบกระจายเสียงไร้สาย เป็นต้น โดยประชาสัมพันธ์ขอให้ประชาชนนำสุนัขมาในสถานที่ที่กำหนดเพื่อฉีดวัคซีน ซึ่งรถกระจายเสียงจะขับไปประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าก่อนที่เจ้าหน้าที่ที่ฉีดวัคซีนจะไปถึงประมาณ 30 นาที เพื่อให้ชาวบ้านได้เตรียมตัว แล้วเมื่อเจ้าหน้าที่ที่ฉีดวัคซีนลงไปถึงพื้นที่แล้วจึงมีการประชาสัมพันธ์อีกครั้งหรือการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีเมื่อเกิดปัญหาอุทกภัย โดยถ้าเทศบาลได้รับข่าวที่มีการประกาศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับระดับน้ำที่มีการเปลี่ยนแปลงก็จะประกาศให้ประชาชนทราบผ่านทางระบบกระจายเสียงตามสายพร้อมกับมีรถวิ่งประชาสัมพันธ์ด้วย เพื่อแจ้งเตือนประชาชนให้เตรียมรับมือปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ที่เสี่ยงเกิดอุทกภัยและระบบกระจายเสียงตามสายครอบคลุมไปไม่ถึงซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ด้านนอกตัวเมือง เป็นต้น

นอกจากนี้ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรียังมีการจ้างรถกระจายเสียงรับจ้างเพื่อให้วิ่งประชาสัมพันธ์ข่าวสารของเทศบาล ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการประชาสัมพันธ์การจัดงานประเพณีสำคัญของเทศบาล โดยมีการจ้างเหมารถกระจายเสียงรับจ้างเป็นครั้งแรกในงานประเพณีลอยกระทงของเทศบาลในปี พ.ศ. 2552 เพื่อทำการวิ่งประชาสัมพันธ์การจัดงานเป็นเวลา 5 วันๆ ละ 1,000 บาท ในช่วงก่อนวันงานทั้งในเขตเทศบาลและพื้นที่ข้างเคียงเทศบาลด้วย จากเดิมที่

เทศบาลเคยใช้รถของเทศบาลวิ่งประชาสัมพันธ์เองและพบว่าไม่ค่อยได้ผลในการเชิญชวนประชาชน โดยเทศบาลจะไปจ้างทำเสียงประชาสัมพันธ์การจัดงาน (สปอต) และทำป้ายติดข้างรถให้

ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลผ่านรถกระจายเสียงนั้นจะค่อนข้างได้รับความสนใจจากประชาชนเพราะเป็นสิ่งที่ไม่ได้เกิดขึ้นเป็นประจำ ดังนั้นเมื่อรถกระจายเสียงผ่านไปชุมชนใดก็จะค่อนข้างได้รับความสนใจจากประชาชนในการรับฟังสิ่งที่เจ้าหน้าที่ได้ประชาสัมพันธ์

4.1.8 การพบปะกับบุคลากรของเทศบาล

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้มีส่วนร่วมในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลผ่านทาง การพบปะกับบุคลากรของเทศบาล ทั้งคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ของเทศบาล โดยเทศบาลได้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบหรือหรือชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องต่างๆ กับประชาชนผ่านการพบปะกันในโอกาสต่างๆ ทั้งที่สำนักงานเทศบาลและในพื้นที่ชุมชนต่างๆ ของเทศบาล เช่น เทศบาลตำบลท่าศาลามีการชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนที่มาเสียภาษีที่สำนักงานเทศบาล ทั้งภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย และภาษีบำรุงท้องที่ เนื่องจากมีประชาชนบางคนไม่เข้าใจว่าทำไมต้องเสียภาษีที่เทศบาลอีกทั้งที่ตนเองได้เสียภาษีกับกรมสรรพากรแล้ว ซึ่งเจ้าหน้าที่ของกองคลังก็ต้องพยายามอธิบายให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นภาษีคนละส่วนกัน โดยชี้แจงว่าประชาชนที่มีรายได้ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดต้องเสียภาษีที่สรรพากรอยู่แล้วและหากทำการค้าก็ต้องเสียภาษีโรงเรือนด้วย ซึ่งเงินภาษีที่เทศบาลจัดเก็บสามารถนำมาพัฒนาท้องถิ่นได้เลย แต่ในส่วนของสรรพากรต้องไปรวมที่ส่วนกลางก่อน หรือเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการชี้แจงของเจ้าหน้าที่ของเทศบาลในเรื่องความคืบหน้าการปรับปรุงตลาดสดเทศบาลให้ประชาชนที่ได้พบในตลาดได้รับทราบ รวมทั้งมีการชี้แจงยืนยันว่าจะมีการปรับปรุงหรือไม่ขึ้นอยู่กับประชาชนว่าอยากให้ทำหรือไม่ เป็นต้น

นอกจากนี้บุคลากรของเทศบาลจะมีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงข้อมูลข่าวสารให้อาสาสมัครและภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่เทศบาล เช่น คณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น ได้รับทราบในโอกาสต่างๆ ที่ได้มีการพบปะกัน เพื่อให้ช่วยนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับทราบไปประชาสัมพันธ์ในลักษณะบอกต่อกับประชาชนในพื้นที่ของตนเองด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ของกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เทศบาลตำบลท่าศาลาได้มีการประชาสัมพันธ์การจัดงานแห่เทียนพรรษาให้กับประธานคณะกรรมการชุมชนที่ได้พบ หรือเจ้าหน้าที่ของกองสวัสดิการสังคมเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ประชาสัมพันธ์แจ้งวันเวลาและสถานที่ในการแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้กับ

ประธานกรรมการชุมชนที่ได้พบ เพื่อให้ช่วยไปประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในพื้นที่ของตนเองได้รับทราบ โดยประธานของชุมชนจะใช้หลายวิธีในการประชาสัมพันธ์บอกต่อข่าวสารที่ได้รับทราบมา เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายของชุมชน การไปพบปะเจรจาโดยตรงเพื่อแจ้งให้คนในชุมชนได้ทราบด้วยตนเอง หรือการแจ้งกรรมการชุมชนคนอื่นๆ ให้ทราบเพื่อกระจายข่าวต่อไป เป็นต้น ซึ่งการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลผ่านทางอาสาสมัครและภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่เทศบาลนั้นนับว่าเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ได้ผลอีกช่องทางหนึ่งนอกจากการประชาสัมพันธ์ผ่านทางระบบกระจายเสียง

4.1.9 การอบรมให้ความรู้จากเทศบาล

การอบรมให้ความรู้ถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งของประชาชนในการมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล โดยส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง จะมีการจัดอบรมประชาชนในเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับส่วนงานของตน ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมมีการอบรมเรื่องการป้องกันตนเองจากโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ในชื่อโครงการฝึกอบรมและร่วมรณรงค์เข้าซื้อป้องกันไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าศาลา เพื่อให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามีความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 รวมทั้งสามารถบอกต่อบุคคลในบ้านและบุคคลอื่นได้ ซึ่งจะทำให้พื้นที่เทศบาลมีความปลอดภัยจากโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009

สำหรับกิจกรรมพิธีเปิดโครงการฝึกอบรมได้จัดขึ้นที่สำนักงานเทศบาลในวันเดียวกับที่มีการประชุมระหว่างเทศบาลกับประชาชนซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกสัปดาห์ คือ การประชุมเทศบาลพบประชาชน โดยมีผู้แทนของชุมชนและบุคลากรของเทศบาลซึ่งได้เข้าร่วมการประชุมเทศบาลพบประชาชนอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังมีตัวแทนนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ ในเขตเทศบาลมาเข้าร่วมด้วย โดยในการอบรมมีการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 การสาธิตวิธีการล้างมือและการสวมหน้ากากอนามัยที่ถูกต้องโดยวิทยากรจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี และมีการแจกแผ่นพับให้ความรู้ในเรื่องโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 แก่ผู้ที่มาเข้าร่วมการอบรม รวมทั้งมีการมอบหน้ากากอนามัยให้กับผู้นำชุมชนและโรงเรียนที่มาเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ยังมีการฝึกอบรมให้ความรู้ในการป้องกันตนเองจากโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ไปตามโรงเรียนต่างๆ ในเขตเทศบาลอีกด้วย ได้แก่ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 1 โรงเรียนบ้านเขาหนีบ โรงเรียนพระนารายณ์ โรงเรียนจินดารัตน์ และโรงเรียนพัฒนปัญญา โดยมีการให้ความรู้ การสาธิตวิธีการล้างมือและการสวมหน้ากากอนามัยให้กับนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

นอกจากนี้เทศบาลตำบลท่าศาลายังมีการให้ความรู้ทั่วไปกับประชาชนในเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับประชาชนเมื่อมีการลงพื้นที่พบปะกับประชาชนในโอกาสต่างๆ เช่น การให้ความรู้กับประชาชนในการปฏิบัติตนเมื่อเกิดอัคคีภัยจากแก๊สรั่ว โดยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล ซึ่งมีการจัดให้ความรู้ไปพร้อมกับการประชุมชุมชนที่ได้จัดขึ้นในพื้นที่ชุมชนต่างๆ ของเทศบาลในช่วงเวลาหลังจากการประชุมชุมชนเสร็จสิ้นแล้ว โดยมีการให้ความรู้ในเรื่องการเกิดไฟไหม้ การระงับและประเภทของไฟต่างๆ รวมทั้งการสาธิตการป้องกันและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดไฟไหม้จากแก๊สรั่วโดยการสอนให้ใช้ถังดับเพลิงมือถือเบื้องต้น ซึ่งในการอบรมให้ความรู้ก็ได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างดี โดยมีประชาชนบางคนเข้าร่วมในการทดลองดับไฟโดยใช้ถังดับเพลิงมือถือด้วย สำหรับผลที่ได้จากการอบรมนั้น คุณท่าศาลา น. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่รับผิดชอบในการอบรมได้กล่าวว่า “สิ่งที่ได้จากการให้ความรู้ถือว่าได้ผล อย่างที่ผ่านมารวดๆ นี้ที่หมู่บ้านเทพราชนครเขาก็สามารถจัดการได้ โดยแม่บ้านตั้งหม้อพะไลทิ้งไว้แล้วออกไปซื้อของนอกบ้านโดยลืมปิดแก๊ส พอกลับมาอีกทีก็ไฟลุกท่วมหม้อ เขาก็ทำตามทีมงานป้องกันฯ ฝึกสอนคือไปปิดแก๊สและเอาผ้าคลุม ก็ถือว่าช่วยระงับเบื้องต้นได้เป็นอย่างดี เขาก็ได้รับความรู้ตรงทีมงานป้องกันฯ ไปถ่ายทอดให้”

ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีก็มีการอบรมให้ความรู้กับประชาชนเช่นกัน เช่นมีการอบรมให้ความรู้ประชาชนที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) โดยจัดเป็นโครงการประชุมแกนนำ อสม. ในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ซึ่งในปีงบประมาณ 2553 ได้จัดประชุมขึ้นจำนวน 8 ครั้ง โดยกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลร่วมกับกลุ่มงานเวชกรรมสังคมโรงพยาบาลสิงห์บุรี เพื่อให้ อสม. ได้มีความรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข โดยในการอบรมได้มีการให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับงานด้านสาธารณสุขที่สำคัญและเป็นประโยชน์ในการทำหน้าที่ของ อสม. เช่น การคัดกรองโรคเบาหวาน โรคความดันและโรคตามฤดูกาล งานป้องกันและควบคุมวัณโรคและโรคไข้เลือดออก การดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง การเยี่ยมบ้าน การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พัฒนาการเด็ก การออกกำลังกายในผู้สูงอายุและโรคเรื้อรัง ภาวะโลกร้อน และยาเสพติด หรือการช่วยเหลือป้องกันอุบัติเหตุ เป็นต้น

สำหรับผู้ที่เข้าร่วมในการอบรม ได้แก่ อสม. จากชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาลซึ่งมีอยู่จำนวน 13 ชุมชน โดยส่งตัวแทนมาชุมชนละ 5 คน รวมเป็น 65 คนในการอบรมแต่ละครั้ง ซึ่งความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับการอบรม คือ อสม. นั้น คุณสิงห์บุรี น. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “เสียงสะท้อนกลับมาจาก อสม. จะมีทั้งบวกและลบเลย อย่างที่จัดอบรมเยอะๆ อย่างนี้ บางคนก็บอกว่าดีเพราะว่าอย่างน้อยเดือนหนึ่ง อสม. จะได้มาเจอกัน มา

แลกเปลี่ยนกันว่าใครไปทำงานแล้วมีปัญหาอุปสรรคอะไรอย่างไร และมีเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้ทุกเดือน เช่น โรคเรื้อรัง เบาหวาน ความดัน ก็จะมาให้ความรู้ว่าจะแบบที่เราต้องไปคัดกรองในชุมชน ต้องทำอะไรบ้าง ต้องแยกอะไรอย่างไร ก็ได้ความรู้ แต่อีกกลุ่มบอกว่าไม่เห็นจะดีเลย เขาต้องทำมาหากิน อาหารช่วงพักก็ไม่ดี คนนั่งอยู่ข้างหลังก็คุยกัน ไม่รู้จะเรียกมาทำไมเยอะเยอะ เสียเวลา ซึ่งความเห็นที่ออกมาทั้งดีและไม่ดีนี้ส่วนหนึ่งเพราะคนที่ไปเป็น อสม. ก็มีที่เป็นกลุ่มการเมืองอยู่ด้วย”

4.1.10 การสังเกตการณ์การดำเนินงานของเทศบาล

การเข้าไปสังเกตการณ์การดำเนินงานในเรื่องต่างๆ ของเทศบาลถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ใช้ในการมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล เช่น การเข้าไปสังเกตการณ์การประชุมสภาเทศบาล ซึ่งประชาชนจะได้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างการดำเนินงานของสภาเทศบาลกับคณะผู้บริหารที่ได้เข้าไปร่วมในการประชุมสภาเทศบาลด้วย โดยเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปสังเกตการณ์การประชุมสภาเทศบาล ซึ่งเป็นไปตามระเบียบสภาเทศบาลว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสำหรับให้ประชาชนเข้าฟังการประชุมสภาเทศบาล นอกจากนี้ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรียังมีการเปิดโอกาสให้โรงเรียนในสังกัดเทศบาลได้นำนักเรียนเข้าไปสังเกตการณ์การประชุมสภาเทศบาลเพื่อเรียนรู้การดำเนินงานของเทศบาลผ่านการประชุมสภาเทศบาลอีกด้วย

สำหรับความสนใจของประชาชนในการเข้าไปสังเกตการณ์การประชุมสภาเทศบาลแต่ละครั้งนั้นจะมีจำนวนไม่มากนัก เช่น การประชุมสภาเทศบาลตำบลท่าศาลาเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2552 พบว่ามีประชาชนผู้สังเกตการณ์จำนวน 2 คน โดยประชาชนที่เข้าไปคนหนึ่งซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนหนึ่งของเทศบาลด้วยจะมีการจดบันทึกสิ่งที่ได้รับฟังจากการประชุมลงในสมุดที่เตรียมมาด้วย เป็นต้น โดยคุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในสำนักปลัดเทศบาลซึ่งรับผิดชอบดูแลการจัดประชุมสภาเทศบาลตำบลท่าศาลาได้ให้ความเห็นว่า “จากสถิติข้อมูลประชาชนที่มาร่วมฟังการประชุมก็จะไม่มากเพราะประชาชนทั่วไปเขาจะมองว่าจะมาแจ้งอะไรในสภามันจะทำได้ หลายคนก็คือเข้ามาแต่ก็ออกไป ตอนแรกเชิญชวนคนก็สนใจเข้ามา แต่ในการประชุมมันเป็นกติกาที่เกี่ยวข้องกับสภาโดยตรง ประชาชนมาแค่รับรู้ก็เลยออกไป ส่วนคนที่อยู่ตลอดก็คือคนที่สนใจทางการเมืองท้องถิ่นว่าท้องถิ่นทำอะไรกัน หรือว่ามีโครงการในงบประมาณส่วนของตัวเองมากน้อยแค่ไหน ก็มีตลอดแทบทุกครั้งที่ประชุมสภา ประชาชนกลุ่มนี้นั่งอยู่เพราะจะมีความสนใจอยู่แล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นตัวแทนผู้นำชุมชน อาจจะไม่สนใจว่าชุมชนตนเองได้รับงบประมาณอะไร เนื่องจากกระบวนการเสนองบประมาณต้องผ่านช่องทางตรงนี้”

4.1.11 เว็บไซต์ของเทศบาลและที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้มีส่วนร่วมในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลผ่านทางเว็บไซต์ โดยทั้งเทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงานอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินงานกับเทศบาล ซึ่งเทศบาลได้ส่งข้อมูลข่าวสารไปให้เพื่อให้มีการนำเสนอ เช่น เว็บไซต์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สมาคมสันนิบาตเทศบาล เป็นต้น สำหรับเว็บไซต์ของเทศบาลเองนั้น ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลายังไม่มีเว็บไซต์ของตนเอง โดยคุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในสำนักปลัดเทศบาลซึ่งรับผิดชอบงานด้านประชาสัมพันธ์ชี้แจงว่าเนื่องจากมีปัญหาในเรื่องที่เทศบาลยังไม่ได้สนับสนุนงบประมาณเต็มที่เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีปัญหาเรื่องเว็บไซต์ ซึ่งมีแต่แบบไปแฝงอยู่ในเว็บไซต์ของที่อื่น นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องเทคโนโลยีที่สนับสนุนเพราะระบบคอมพิวเตอร์ของเทศบาลไม่ค่อยดี อย่างไรก็ตามเทศบาลกำลังดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างอยู่ ซึ่งถ้าระบบคอมพิวเตอร์ตรงนี้สมบูรณ์มากขึ้น เทศบาลก็จะได้หาบุคลากรมาทำตรงนี้ให้เป็นระบบมากขึ้น

ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นมีเว็บไซต์ของตนเอง โดยเริ่มมีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นเว็บไซต์ที่เทศบาลจัดทำขึ้นเองโดยใช้พื้นที่แบบไม่เสียค่าใช้จ่ายซึ่งไม่สามารถลงข้อมูลได้มากนัก ต่อมาเทศบาลจึงได้จ้างเอกชนจัดทำเว็บไซต์ขึ้นในช่วงปลายปี พ.ศ. 2551 ภายใต้ชื่อ www.muangsing.go.th โดยจะมีโปรแกรมสำเร็จรูปให้เทศบาลใส่ชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านเข้าไป เพื่อที่จะปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาในเว็บไซต์ได้เอง และมีการจ่ายค่าเช่าพื้นที่เว็บไซต์เป็นรายปีๆ ละ 1,200 บาท เป็นค่าดูแล โดยหากส่วนงานใดต้องการลงข้อมูลข่าวสารในเว็บไซต์ก็สามารถส่งข้อมูลมาที่กองวิชาการและแผนงานซึ่งรับผิดชอบดูแลเว็บไซต์ได้ ซึ่งข้อมูลข่าวสารในเว็บไซต์นั้นมีหลายเรื่อง เช่น ข้อมูลทั่วไปของเทศบาล ข่าวสารประชาสัมพันธ์ การประมวลภาพกิจกรรมประกาศต่างๆ ของเทศบาล เป็นต้น นอกจากนี้เทศบาลเมืองสิงห์บุรียังมีเว็บไซต์ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลซึ่งเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนอีกด้วย

สำหรับการติดตามข้อมูลข่าวสารของประชาชนผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาลนั้น พบว่ามีประชาชนเข้าชมเว็บไซต์ไม่มากนักซึ่งสังเกตได้จากจำนวนครั้งในการกดเข้าชมหัวข้อต่างๆ ในเว็บไซต์ที่มีไม่มาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้เข้าชมจะถูกจำกัดเฉพาะประชาชนที่มีอุปกรณ์และมีความรู้ในการเข้าชมเว็บไซต์เท่านั้น

4.1.12 ภาพรวมในการรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชน

ในการมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลนั้น ประชาชนโดยทั่วไปจะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารของเทศบาลในเรื่องต่างๆ ไปผ่านช่องทางหลักที่มีความกระจายไปถึงประชาชนส่วนใหญ่ เช่น ระบบกระจายเสียงของเทศบาล การได้รับเอกสารที่เทศบาลส่งไปให้ตามบ้าน เป็นต้น โดยในหลายกรณีเทศบาลจะให้การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบในเรื่องเดียวกันผ่านหลายช่องทางพร้อมกัน ในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น การประชาสัมพันธ์เชิญชวนเข้าร่วมการประชุมชมชนโดยการส่งหนังสือเชิญชวนประชาชนไปตามบ้าน การประชาสัมพันธ์บอกผ่านประธานคณะกรรมการชมชนให้ไปประชาสัมพันธ์ต่อกับประชาชนในชุมชน และการประชาสัมพันธ์ผ่านทางระบบกระจายเสียงไร้สายของเทศบาล หรือการเผยแพร่ข่าวการจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถผ่านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของจังหวัดลพบุรีควบคู่ไปกับการเผยแพร่ผ่านสถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นของจังหวัดลพบุรี เป็นต้น สำหรับในกรณีของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เช่น การประชาสัมพันธ์แจ้งวันเวลาในการลงพื้นที่แจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในชุมชนต่างๆ ของเทศบาลโดยการประชาสัมพันธ์บอกผ่านประธานกรรมการชมชนให้ช่วยประชาสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน และการประชาสัมพันธ์ผ่านทางระบบกระจายเสียงตามสายของเทศบาล เป็นต้น

สำหรับช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ดูจะได้ผลนั้น คุณท่าศาลา จ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในงานประชาสัมพันธ์ของเทศบาลตำบลท่าศาลามองว่าน่าจะเป็นทางระบบกระจายเสียงไร้สายของเทศบาล เนื่องจากมีความกระจายครอบคลุมพื้นที่ของเทศบาล รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลผ่านทางผู้แทนของชุมชน ซึ่งมีส่วนสำคัญในการช่วยเทศบาลประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบ ส่วนคุณสิงห์บุรี ซ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในงานประชาสัมพันธ์ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมองว่าระบบกระจายเสียงตามสายของเทศบาลดูจะเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพ รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพราะว่าเป็นสื่อที่คงทนถาวร ออกมาแล้วก็อยู่ตลอด และก็เข้าถึงประชาชนค่อนข้างเยอะ ตามร้านอาหารจะมีตลอด

โดยประชาชนส่วนหลักที่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากทางเทศบาล คือ ประชาชนหรือภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่เทศบาลที่ได้เข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (อปพร.) คณะกรรมการชมชน เป็นต้น โดยได้รับทราบข้อมูลข่าวสารผ่านการพบปะกับบุคลากรของเทศบาล หรือการได้รับเอกสารต่างๆ จากเทศบาล นอกจากนี้ประชาชนที่มีเวลาส่วนใหญ่อยู่นอกบ้าน เช่น ผู้สูงอายุ แม่บ้าน เป็นต้น จะค่อนข้างได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการได้รับทราบ

ข้อมูลข่าวสารผ่านทางระบบกระจายเสียงของเทศบาลที่มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในส่วน
ของเทศบาลเองในช่วงวันและเวลาราชการ

ในขณะที่ประชาชนอีกส่วนหนึ่งจะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ของ
เทศบาลผ่านช่องทางต่างๆ น้อยมากหรือแทบจะไม่ได้รับทราบเลย ทั้งข้อมูลข่าวสารการ
ดำเนินงานของเทศบาลทั่วไปหรือการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ไปร่วมกิจกรรมของเทศบาล
และมีประชาชนบางคนที่ไม่รู้จักแม้กระทั่งนายกเทศมนตรี เช่น คุณท่าศาลา ผ. ซึ่งเป็นประชาชน
คนหนึ่ง ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งไม่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่มีการประชาสัมพันธ์จาก
เทศบาลเลย ทั้งข้อมูลข่าวสารการบริหารงานของเทศบาลทั่วไปหรือการประชาสัมพันธ์เชิญชวน
ให้ไปร่วมประชุมของเทศบาล ไม่รู้จักนายกเทศมนตรี แต่จะได้รับความเคลื่อนไหวในเรื่องต่างๆ
ของเทศบาลไม่ว่าจะเป็นเรื่องดีหรือเรื่องไม่ดีจากข่าวลือซุบซิบพูดปากต่อปากเป็นหลัก ซึ่งส่วน
ใหญ่ก็จะเป็นเรื่องการบริหารงาน เรื่องพฤติกรรมส่วนบุคคล และเรื่องการจัดการอะไรต่างๆ ของ
นายกเทศมนตรีเป็นหลัก โดยข่าวลือซุบซิบที่ออกมาก็จะเป็นเรื่องพฤติกรรมในเชิงลบเป็นส่วนใหญ่
กล่าวคือเป็นการกล่าวหาในเรื่องการทุจริตเป็นหลัก ซึ่งในข้อเท็จจริงคุณท่าศาลา ผ. ก็ไม่แน่ใจ
ข้อมูลรายละเอียดในเชิงลึกแบบเจาะจงว่ามีการทุจริตจริงหรือไม่ เนื่องจากได้ฟังผ่านๆ มาเป็นข่าว
ลือจากคำบอกเล่าเท่านั้น

สำหรับความคิดเห็นต่อเทศบาลในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับ
ทราบในภาพรวมนั้น ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลา คุณท่าศาลา จ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่
รับผิดชอบในงานประชาสัมพันธ์ของเทศบาลตำบลท่าศาลามีความคิดเห็นว่า “การทำงานของ
เทศบาลในด้านการประชาสัมพันธ์นั้นที่คิดว่ายังไม่เต็ม 10 ฟीให้ 7 คะแนน เพราะถึงแม้ว่างาน
ประชาสัมพันธ์ของเทศบาลที่ออกมาจะได้รับการยอมรับจากประชาชน โดยเฉพาะระบบกระจาย
เสียงไร้สาย รวมทั้งมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายและมีการประชาสัมพันธ์อย่าง
ต่อเนื่องแล้วก็ตาม แต่ช่องทางต่างๆ อาจยังทำได้ไม่เต็มร้อย ซึ่งส่วนหนึ่งก็มาจากการทำงาน
ประชาสัมพันธ์ตรงนี้มีคนไม่เพียงพอ นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์ยังกระจายไปไม่ทั่วถึง
ประชาชนทุกคน รวมทั้งยังมีบางช่องทางที่ขาดไป คือเว็บไซต์ซึ่งไม่ได้มีเป็นของตนเองและยังไม่
ค่อยได้เน้นสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น วารสาร หรือรายงานประจำปีซึ่งจะมีแจกให้เฉพาะเจ้าหน้าที่ของ
เทศบาลและผู้นำชุมชนเพียงไม่กี่เล่มเท่านั้น”

ในขณะที่คุณท่าศาลา ผ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามีความ
คิดเห็นว่า “ลุงให้คะแนนการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลตำบลท่าศาลาในภาพรวม 8 คะแนน จาก

10 คะแนน เนื่องจากในภาพรวมก็มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี มีการประชาสัมพันธ์ทางเสียงไว้สายอยู่เป็นประจำ อีกทั้งข้อมูลในหลายเรื่องก็ประชาสัมพันธ์มาทางผู้นำชุมชนให้ได้รับทราบแล้วมาบอกต่อประชาชนในชุมชนดี แต่ช่องทางอื่นๆ แทบจะไม่ได้รับทราบเลย ซึ่งจริงๆ ก็อาจจะมียู่เพียงแต่ไม่มาไม่ถึงชุมชนของลุง”

ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นคุณสิงห์บุรี ช. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในงานประชาสัมพันธ์ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีความคิดเห็นว่า “การประชาสัมพันธ์ในภาพรวมของเทศบาล พี่ให้แค่ 6 คะแนน คือ ยังทำได้ไม่เต็มที่เพราะเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ พี่เองก็ทำเต็มที่เท่าที่จะทำได้ แม้ว่าคนทั่วไปก็บอกว่าดีแล้วนะ คือข่าวมีออกไป แล่งข่าว เสียงตามสาย แต่ความพอใจของพี่แทบจะไม่มีเลย จึงได้แค่ 6 จริงๆ อยากทำให้มากกว่านี้ แต่ด้วยอุปกรณ์อย่างรถวิ่งก็ไม่มี ก็เป็นสิ่งสะดุดแล้ว หรือเจ้าหน้าที่เคเบิลทีวีมาไม่ได้ก็ต้องถ่ายวิดีโออีก บางครั้งต้องให้เจ้าหน้าที่จากกองอื่นมาช่วย”

ในขณะที่คุณสิงห์บุรี ร. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีความคิดเห็นว่า “การประชาสัมพันธ์จากเทศบาลมายังประชาชน ผมให้ 8 คะแนน จาก 10 คะแนน เพราะมองดูแล้วก็ดี ในชุมชนมีเสียงตามสายมาถึงจากเทศบาล ก็ได้รับสัญญาณชัดเจนดีไม่มีปัญหาเพราะอยู่ใกล้เทศบาล แต่ทางฝั่งแม่น้ำตรงข้ามที่อยู่ไกลออกไปจะมีปัญหา นอกจากนี้หากเทศบาลมีอะไรไม่ว่าจะเป็นการประชุมหรือกิจกรรมต่างๆ ก็จะมาสื่อสารให้คณะกรรมการชุมชนทราบเพื่อให้เป็นตัวกลางประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนทราบอีกทางหนึ่งด้วย”

กล่าวโดยสรุป จากข้อมูลการมีส่วนร่วมในการรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ผ่านช่องทางต่างๆ ที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่าช่วยทำให้ประชาชนได้รับทราบเรื่องราวต่างๆ ของเทศบาล รวมทั้งได้ช่วยสร้างความรู้จักและคุ้นเคยกับเทศบาล ตลอดจนมีส่วนร่วมช่วยกระตุ้นทำให้ประชาชนสนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมกับเทศบาล ซึ่งมีความสอดคล้องกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผู้วิจัยได้ทบทวนและสรุปไว้เบื้องต้นในบทที่ 2 โดยลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐในเบื้องต้น คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารซึ่งประชาชนทั่วไปได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่มีการประชาสัมพันธ์มาจากหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐซึ่งมีการประชาสัมพันธ์เพื่อหวังกระตุ้นให้ประชาชนสนใจและเข้าร่วมในกิจกรรมที่หน่วยงานหรือองค์กรได้จัดขึ้น

4.1.13 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชน

จากการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลของประชาชนทั้งในเทศบาลตำบลท่าศาลา และเทศบาลเมืองสิงห์บุรีข้างต้น เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่ามียุทธศาสตร์ที่มีผลต่อการรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชน ทั้งปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ ทักษะคติของประชาชนที่มีต่อการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล ความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชน การเป็นคนที่อยู่ในพื้นที่เทศบาล และปัจจัยภายนอกของประชาชน ได้แก่ บริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชน ลักษณะของสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ และการมีปัญหาคือความต้องการในชุมชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ทักษะคติของประชาชนที่มีต่อการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล

การที่ประชาชนจะสนใจหรือไม่สนใจรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลนั้น ทักษะคติของประชาชนแต่ละคนที่มีต่อการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง เพราะประชาชนแต่ละคนก็จะมีทัศนคติต่อการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลแตกต่างกันไป โดยประชาชนที่มีทัศนคติต่อการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลในแง่บวกหรือแง่ดีจะมีแนวโน้มในการสนใจรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สนใจรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลพบว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล โดยประชาชนกลุ่มนี้มีความคิดว่าการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลทำให้ตนได้มีโอกาสรับทราบความเคลื่อนไหวในเรื่องต่างๆ ของเทศบาลตลอดจนมองว่าข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากเทศบาลเป็นประโยชน์กับตน เป็นเรื่องใกล้ตัวของตน จึงสนใจที่จะรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลผ่านช่องทางต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบกระจายเสียง หรือเอกสารต่างๆ ที่เทศบาลได้แจกให้

นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนที่มีความสนใจในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลก็มักจะมีคามสนใจในการรับทราบข้อมูลข่าวสารบ้านเมืองทั่วๆ ไปด้วยเช่นกัน เช่น คุณท่าศาลา ง. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งสนใจรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลตำบลท่าศาลา ก็พบว่าคุณท่าศาลา ง. จะสนใจติดตามข่าวสารบ้านเมืองเช่นเดียวกัน โดยคุณท่าศาลา ง. จะอาศัยการดูโทรทัศน์เป็นช่องทางหลักในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร โดยดูทั้งช่องฟรีทีวีในรายการข่าวหลายๆ ช่อง รวมทั้งช่องเคเบิลทีวีที่บ้านก็จะดู ASTV โดยอาศัยดูและให้กำลังใจอยู่ที่บ้านแต่ไม่ได้ลงไปถึงขั้นเข้าร่วมการประชุมด้วย นอกจากนี้คุณท่าศาลา ง. ก็จะไปเลือกตั้งตลอด ซึ่งคุณท่าศาลา ง. บอกว่าหากในหมู่บ้านมีคนรับเงินก็จะไม่ใช่ครอบครัวของคุณท่าศาลา ง. เพราะมองว่าการใช้สิทธิเลือกตั้งต้องทำให้ถูกต้อง

ส่วนประชาชนที่มีทัศนคติต่อการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลในแง่ลบจะมีแนวโน้มในการไม่สนใจรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล โดยประชาชนกลุ่มนี้จะมีความคิดว่าข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลไม่เกี่ยวข้องกับอะไรกับตน ตลอดจนมองว่าข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากเทศบาลไม่เป็นประโยชน์อะไรกับตน หรือแม้แต่ไม่พึงพอใจการนำเสนอข่าวซึ่งไม่เป็นที่ชื่นชอบของตน เช่นในกรณีที่ประชาชนกลุ่มหนึ่งในเทศบาลเมืองสิงห์บุรีซึ่งมองว่าการนำเสนอรายการข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในช่วงเย็นผ่านระบบกระจายเสียงตามสายมีเนื้อหาไม่เป็นที่พึงพอใจกับตนโดยเฉพาะข่าวการเมืองซึ่งนำเสนอข่าวตรงข้ามกับความคิดของตน จึงไม่ต้องการรับฟังและมีการร้องเรียนมายังเทศบาลจนเทศบาลต้องยกเลิกการเปิดรายการข่าวดังกล่าวและหันไปเปิดเพลงแทน เป็นต้น

2) ความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชน

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการที่ประชาชนจะได้รับทราบหรือไม่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลนั้น คือ ความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชนแต่ละคน โดยประชาชนหลายคนที่มีเวลาว่างโดยเฉพาะในวันและเวลาทำการ เช่น ผู้สูงอายุที่อยู่กับบ้าน แม่บ้าน หรือประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้านของตนเอง เป็นต้น จะมีแนวโน้มในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล เนื่องจากพอจะมีเวลาในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากช่องทางต่างๆ เช่น ระบบกระจายเสียงของเทศบาลซึ่งกระจายเสียงข่าวสารของเทศบาลในวันและเวลาทำการเป็นหลัก เป็นต้น

ในขณะที่ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่มีเวลาว่างโดยเฉพาะในวันและเวลาทำการ เช่น ประชาชนที่ต้องออกไปทำงานประจำนอกบ้าน นักเรียนนักศึกษา เป็นต้น จะมีแนวโน้มในการไม่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล เพราะต้องออกไปนอกบ้านจึงไม่มีเวลาหรือไม่ค่อยสนใจที่จะรับทราบข้อมูลข่าวสารอะไรจากเทศบาล ตัวอย่างเช่นการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากระบบกระจายเสียงของเทศบาล โดยในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลา ซึ่งการออกอากาศเสียงไร้สายของเทศบาลจะตรงกับช่วงเวลาที่ประชาชนหลายคนออกไปนอกบ้านทำให้ไม่ได้รับทราบข่าวสารที่ประชาสัมพันธ์ออกไป ซึ่งเป็นไปตามระเบียบของทางคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ที่ได้กำหนดช่วงเวลาเอาไว้ เช่นเดียวกับระบบกระจายเสียงตามสายของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีที่เจ้าหน้าที่ของเทศบาลจะประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เป็นเนื้อหาของตัวเองในช่วงเวลา 08.00 น. และ 13.00 น. ซึ่งจะตรงกับช่วงเวลาที่ประชาชนหลายคนออกไปนอกบ้านแล้วทำให้ไม่ได้รับทราบข่าวสารที่ประชาสัมพันธ์ออกไป

3) การเป็นคนในพื้นที่เทศบาล

หากจะแบ่งประชาชนในเขตเทศบาลโดยยึดที่อยู่ตามทะเบียนบ้านของประชาชนแล้ว จะพบว่าประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาล (คนในพื้นที่) และประชาชนที่ไม่มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาล (คนนอกพื้นที่) ซึ่งความแตกต่างกันของประชาชน 2 กลุ่มนี้ได้มีผลต่อการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล โดยประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลซึ่งมีลักษณะของการเป็นคนในพื้นที่จะมีแนวโน้มในการสนใจรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล เนื่องจากมีความรู้สึกผูกพันอยู่กับพื้นที่จากการที่ตนเองต้องมามีกิจกรรมร่วมกับเทศบาลอยู่เป็นประจำ เช่น การจ่ายภาษีของท้องถิ่น เป็นต้น หรือการที่ตนเองได้รับสวัสดิการต่างๆ จากเทศบาลในฐานะคนในพื้นที่ เช่น ถูγγยังชีพ เบี้ยยังชีพ เป็นต้น จึงคิดว่าตนเองมีความจำเป็นที่จะต้องติดตามข้อมูลข่าวสารของเทศบาลอยู่อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวหรือกิจกรรมต่างๆ ที่อาจมีผลเกี่ยวข้องกับตน

ส่วนประชาชนที่ไม่ได้มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลหรือที่เรียกกันว่า “ประชากรแฝง” จะมีแนวโน้มในการไม่สนใจรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล เนื่องจากมองว่าตนเองเป็นคนนอกพื้นที่และได้รับสวัสดิการต่างๆ ตามที่อยู่ในทะเบียนบ้านที่ตนมีชื่ออยู่แล้ว ดังนั้นเทศบาลจะทำอะไรจึงไม่ได้เกี่ยวข้องกับตน เช่น ในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งจะมีประชาชนจำนวนมากที่มาจากอำเภอต่างๆ ที่อยู่ห่างไกลตัวเมืองลพบุรีย้ายมาเช่าอยู่อาศัยตามบ้านเช่าหรือหอพักเพื่อมาประกอบอาชีพตามสถานประกอบการในพื้นที่เทศบาลและใกล้เคียงซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งเพื่อมาเรียนหนังสือโดยเฉพาะสถานศึกษาในตัวเมืองลพบุรีซึ่งอยู่ติดกับเขตเทศบาล โดยคุณท่าศาลา ๓. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในกองช่างของเทศบาลตำบลท่าศาลาคาดว่าประชากรแฝงในเขตเทศบาลน่าจะมีจำนวนมากกว่าประชากรที่มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลซึ่งมีประมาณ 12,000 กว่าคน แต่สำหรับประชากรแฝงน่าจะคูณสองหรือสามของประชากรที่มีชื่อตามทะเบียนบ้านเขตเทศบาล หรือน่าจะประมาณ 20,000 – 30,000 คน ทั้งนี้พิจารณาจากการจัดเก็บขยะของเทศบาลที่จัดเก็บได้วันละประมาณ 20 ตัน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วคนจะทิ้งขยะประมาณครึ่งกิโลกรัมต่อคนต่อวัน จึงพออนุมานได้ว่ามีประชากรรวมทั้งสิ้นประมาณ 40,000 คน เมื่อหักจำนวนประชากรที่มีชื่อตามทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลไปแล้วก็คือน่าจะมีประชากรแฝงในเขตเทศบาลประมาณเกือบ 30,000 คน

เมื่อประชากรแฝงกลุ่มนี้ย้ายเข้ามา ก็จะไม่ค่อยสนใจที่จะรับทราบข้อมูลข่าวสารอะไรจากเทศบาล โดยคุณท่าศาลา ๔. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งที่มาเช่าหอพักอยู่ในเขตเทศบาลตำบล

ท่าศาลาโดยไม่ได้มีชื่ออยู่ตามทะเบียนบ้านในเขตพื้นที่ได้กล่าวว่า “ผมไม่ค่อยได้สนใจรับทราบข้อมูลข่าวสารอะไรจากเทศบาล อย่างเสียที่ประชาสัมพันธ์อยู่ในชุมชนนี้ก็ไม่ว่าว่าเป็นเสียงที่มาจากเทศบาลหรือเปล่า ซึ่งก็อาจจะเป็นเพราะผมไม่ใช่คนในพื้นที่ด้วยจึงไม่ค่อยได้สนใจ”

4) บริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชน

ลักษณะของบริการสาธารณะที่เทศบาลได้จัดให้กับประชาชนมีผลต่อความสนใจในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลของประชาชน โดยข้อมูลข่าวสารในบริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชน กล่าวคือมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างใกล้ชิดหรือมีผลได้ผลเสียต่อประชาชนโดยตรง เช่น งานสวัสดิการสังคม งานสาธารณสุข เป็นต้น มีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจจากประชาชนในการรับทราบเป็นอย่างมาก เช่น ข่าวสารจากกองสวัสดิการสังคมในการประชาสัมพันธ์วันเวลาและสถานที่ในการแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรงจะได้รับความสนใจจากประชาชนในการรับทราบข้อมูลข่าวสารเป็นอย่างมาก ในช่วงต้นเดือนของทุกเดือนซึ่งเป็นช่วงเวลาในการแจกเบี้ยยังชีพ โดยรับทราบหลายช่องทาง เช่น ระบบกระจายเสียง การรับทราบจากบุคลากรของเทศบาล หรือการรับทราบจากคณะกรรมการชุมชน เป็นต้น

ส่วนข้อมูลข่าวสารในบริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชน กล่าวคือไม่ได้เกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างใกล้ชิดหรือไม่ได้มีผลได้ผลเสียต่อประชาชนโดยตรง เช่น งานคลังซึ่งมีรูปแบบการทำงานที่ค่อนข้างจะตายตัว ส่วนใหญ่เป็นการทำงานภายใน ถ้าประชาชนไม่มีความรู้จะเข้าใจยากเพราะมีศัพท์ใช้เฉพาะของตนเองเยอะ รวมทั้งมักจะเป็นเรื่องของตัวเลข ตลอดจนเป็นเรื่องที่ประชาชนมักคิดว่าเกี่ยวกับการเสียเงิน คือ การจ่ายภาษี เป็นต้น กลับไม่ค่อยได้รับความสนใจจากประชาชนที่จะรับทราบ เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์ของเทศบาล เรื่องการประกาศสอบราคาจัดซื้อจัดจ้างซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับประชาชนทั่วไป แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้ที่จะเสนอราคาจัดซื้อจัดจ้างต่อเทศบาล จึงแทบจะไม่มีประชาชนทั่วไปสนใจที่จะมาอ่านประกาศสอบราคาดังกล่าวแต่อย่างใด เป็นต้น

5) ลักษณะของสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์

ลักษณะของสื่อที่เทศบาลใช้ในการประชาสัมพันธ์เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชน โดยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลผ่านสื่อที่มีลักษณะกระจายเข้าถึงประชาชนโดยตรงและอยู่ในวงกว้าง เช่น ระบบกระจายเสียงของเทศบาล หนังสือเชิญชวนที่แจกไปตามบ้านของประชาชน เป็นต้น จะช่วยทำให้ประชาชนทั่วไปมีแนวโน้มในการ

ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อประเภทนี้เป็นอย่างมาก โดยสื่อที่ได้รับความสนใจจากประชาชนมากที่สุด คือ ระบบกระจายเสียงไร้สายของเทศบาลตำบลท่าศาลาและระบบกระจายเสียงตามสายของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีซึ่งกระจายครอบคลุมพื้นที่เทศบาลในชุมชนต่างๆ รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมออีกด้วย

โดยคุณท่าศาลา ธ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “เวลาป่าอยากจะรู้เรื่องอะไรของเทศบาลก็อาศัยฟังเสียงไร้สาย เพราะเขาจะบอกข่าวสารอะไรเราหมด ทั้งแจกเบี้ยยังชีพ เปิดรับสมัครงาน หรือจัดงานประเพณีอะไร เราก็รู้ได้ทั้งที่เรายู่ที่บ้าน” เช่นเดียวกับคุณสิงห์บุรี ญ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีที่กล่าวคล้ายกันว่า “การติดตามข่าวสารของเทศบาลส่วนใหญ่ก็คงเป็นทางเสียงตามสายของเทศบาลเพราะทำให้เรารู้ข่าวสารต่างๆ มากมายทั้งข่าวของเทศบาล ข่าวของที่อื่น หรือข่าวของชุมชน แล้วหากมีภารกิจเร่งด่วนเขาก็จะเปิด เช่น รดน้ำศพอะไรด้วย”

สำหรับการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลผ่านสื่อที่ไม่ได้มีลักษณะกระจายเข้าถึงประชาชนโดยตรงหรืออยู่ในวงแคบของประชาชนจำนวนหนึ่งเท่านั้น เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เป็นต้น จะทำให้ประชาชนทั่วไปมีแนวโน้มในการไม่ค่อยได้รับทราบข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อประเภทนี้มากนัก เนื่องจากมีประชาชนหลายคนที่ไม่ได้เข้าถึงสื่อประเภทนี้ เช่น คุณท่าศาลา ด. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “ลุงรับรู้ข่าวสารของเทศบาลส่วนใหญ่จากเสียงไร้สายเพราะมีมาถึงชุมชนของลุงซึ่งอยู่ไกลจากเทศบาล ส่วนสื่ออื่นๆ เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอะไรลุงไม่ได้สนใจเพราะชุมชนลุงอยู่ไกลไม่รู้จะไปหาซื้อที่ไหน แล้วไปซื้อก็เสียเงินเองอีก”

6) การมีปัญหาคือความต้องการในชุมชน

การมีหรือไม่มีปัญหาคือความต้องการเกิดขึ้นในชุมชนถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลของประชาชนในชุมชนต่างๆ มีความแตกต่างกัน โดยชุมชนที่มีปัญหาตลอดจนความต้องการของชุมชนอยู่ กล่าวคือสภาพชุมชนยังไม่มีคุณสมบัติพร้อม ยังมีปัญหาที่ต้องการได้รับการแก้ไข เช่น มีปัญหาน้ำท่วมขังในชุมชนเมื่อเกิดฝนตกหนัก เป็นต้น หรือมีความต้องการที่จะให้เทศบาลดำเนินการให้ เช่น มีความต้องการถนนคอนกรีตภายในชุมชน เป็นต้น จะทำให้ประชาชนในชุมชนมีแนวโน้มในการสนใจรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล เนื่องจากต้องการทราบว่าเทศบาลจะมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือสนองความต้องการของชุมชนได้เมื่อใด

สำหรับตัวอย่างของชุมชนที่มีปัญหาหรือความต้องการ เช่น ชุมชนเมืองนารายณ์ของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งมีปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่เวลาฝนตกหนักอยู่เป็นประจำ ทำให้ประชาชนในชุมชนมีความสนใจในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งการประชาสัมพันธ์ผ่านทางระบบกระจายเสียงไร้สายหรือการพบปะเพื่อสอบถามกับบุคลากรของเทศบาลในโอกาสต่างๆ เนื่องจากต้องการทราบว่าเทศบาลจะมีแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังให้ชุมชนหรือไม่ อย่างไร หรือชุมชนวัดสว่างอารมณ์ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีที่มีความต้องการเชื่อมกันน้ำในเขตชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาอุทกภัยในช่วงฤดูน้ำหลาก จึงทำให้ประชาชนในชุมชนมีความสนใจในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลโดยเฉพาะการพบปะกับบุคลากรของเทศบาลเพื่อต้องการทราบความคืบหน้าของโครงการก่อสร้างเชื่อมกันน้ำว่าดำเนินการไปถึงไหนแล้ว เป็นต้น

ส่วนชุมชนที่ไม่ค่อยมีปัญหาหรือความต้องการของชุมชน กล่าวคือสภาพชุมชนค่อนข้างมีความสมบูรณ์พร้อมแล้ว ไม่ค่อยมีปัญหาสำคัญในชุมชน หรือไม่ค่อยจะมีความต้องการอะไรในชุมชน จะทำให้ประชาชนในชุมชนเหล่านี้มีแนวโน้มในการไม่สนใจรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล เพราะไม่จำเป็นต้องพึ่งพาหรือขอความช่วยเหลือจากเทศบาลให้มาดำเนินโครงการอะไรให้กับชุมชน จึงไม่ค่อยสนใจติดตามข่าวสารอะไรของเทศบาลมากนัก เช่น ชุมชนรุ่งประดิษฐ์ของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งเป็นชุมชนหมู่บ้านจัดสรรที่ไม่มีปัญหาอะไรสำคัญ มีพื้นที่อยู่ในระดับสูงจึงไม่มีปัญหาน้ำท่วมขัง ประชาชนในชุมชนมีฐานะค่อนข้างดี จึงทำให้ประชาชนในชุมชนไม่ค่อยให้ความสนใจที่จะรับทราบข้อมูลข่าวสารอะไรจากเทศบาลมากนัก เป็นต้น

4.1.14 แนวทางการส่งเสริมการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล

จากการประมวลข้อมูลทั้งในส่วนของคุณลักษณะการรับทราบข้อมูลข่าวสารและปัจจัยที่มีผลต่อการรับทราบข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนข้อคิดเห็นที่เสนอมาจากประชาชนในเขตเทศบาลทั้งเทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ดังนี้

1) เทศบาลตำบลท่าศาลาควรเพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ยังไม่มีให้เกิดขึ้น คือ การประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาล เนื่องจากในปัจจุบันเทศบาลยังไม่มีเว็บไซต์เป็นของตนเอง มีเพียงเว็บไซต์อื่นๆ ที่นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นของเทศบาลไว้ เช่น เว็บไซต์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นต้น เทศบาลจึงควรจัดทำเว็บไซต์ของตนเองเพื่อให้

ประชาชนในพื้นที่โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มวัยทำงานช่วงต้นสามารถใช้ในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลได้ ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีการดำเนินการส่งเสริมในส่วนนี้ไปแล้ว

2) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาช่องทางในการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบกระจายเสียงของเทศบาลที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเทศบาลตำบลท่าศาลาควรมีการเพิ่มเครื่องรับสัญญาณเสียงไร้สายและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการเพิ่มลำโพงกระจายเสียงอย่างต่อเนื่องในชุมชนต่างๆ ที่มีความต้องการให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

3) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ไปถึงประชาชนอย่างสม่ำเสมอ โดยในเนื้อหาของสื่อสิ่งพิมพ์ดังกล่าวอาจมีทั้งการแสดงผลการดำเนินงานของเทศบาล เรื่องน่าสนใจที่ประชาชนควรรับทราบ รวมทั้งบทสัมภาษณ์คณะผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ของเทศบาล กลุ่มหรือชมรมต่างๆ ในเขตเทศบาล รวมไปถึงประชาชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาล เช่น คณะกรรมการชุมชน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนได้ใช้เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล

4) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลผ่านทางวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการบรรจุข้อมูลพื้นฐานของเทศบาล บทสัมภาษณ์ผู้บริหาร ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล ทั้งในรูปแบบของเนื้อหา รูปภาพ และวีดิทัศน์ลงในวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ เช่น แผ่นซีดี เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนได้ทำความรู้จักและมีความสนใจในการดำเนินงานของเทศบาลมากยิ่งขึ้น

5) เทศบาลตำบลท่าศาลาควรมีการสร้าง ความใกล้ชิดกับประชาชนมากยิ่งขึ้นผ่านการประชาสัมพันธ์ของเทศบาล โดยเฉพาะนายกเทศมนตรีควรใช้ระบบกระจายเสียงไร้สายในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลในภาพรวมให้ประชาชนได้รับทราบ โดยอาจจัดเป็นรายการเพื่อรายงานผลการดำเนินงานของเทศบาลในภาพรวม ตลอดจนตอบปัญหาข้อสงสัยของประชาชนที่มีมาถึงเทศบาล และเพื่อเป็นการสร้างความใกล้ชิดระหว่างเทศบาลกับประชาชน อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะอื่นๆ ที่มากยิ่งขึ้นต่อไป ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้เริ่มมีแนวคิดในการดำเนินการส่งเสริมในส่วนนี้แล้ว

6) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงเป็นเครือข่ายส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และวิธีการในการส่งเสริมการรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชน ทั้งช่องทางการรับทราบข้อมูลข่าวสารของ

ประชาชนและเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ให้ประชาชนได้รับทราบ แล้วจึงนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาการรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงเป็นเครือข่ายข้อมูลข่าวสารเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารระหว่างกันในเรื่องที่มีความจำเป็นและควรจะมีการรับทราบร่วมกันระหว่างพื้นที่ เช่น การประสานงานกับสถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดเพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับสภาพอากาศมาประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำและน่าเชื่อถือ เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.2 การเสนอข้อมูล : บทบาทการเป็นผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อเทศบาล

การเสนอข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อคิดเห็นหรือข้อร้องเรียนต่างๆ ถือเป็นบทบาทสำคัญประการหนึ่งของประชาชนในการมีส่วนร่วมกับเทศบาล ซึ่งเป็นบทบาทการเป็นผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อเทศบาล โดยประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลผ่านหลายช่องทางที่สำคัญ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของเทศบาล การเขียนใบคำร้องที่สำนักงานเทศบาล ผู้รับความคิดเห็นจากประชาชนของเทศบาล การส่งจดหมายถึงเทศบาล การโทรศัพท์ถึงเทศบาล และบุคลากรของเทศบาล การพบปะกับบุคลากรของเทศบาล การเสนอแผนชุมชนต่อเทศบาล และกระดานข่าวแสดงความคิดเห็นในเว็บไซต์ของเทศบาล (เทศบาลเมืองสิงห์บุรี) โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นของเทศบาล

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลเพื่อใช้ในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลผ่านทางแบบสอบถามความคิดเห็น โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้นได้มีการจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นหรือแบบประเมินซึ่งส่วนงานต่างๆ ได้ดำเนินการของตนเองเพื่อใช้ในการสอบถามประชาชนที่มารับบริการหรือมาเข้าร่วมกิจกรรมในบางเรื่องที่ส่วนงานของตนรับผิดชอบ เช่น กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีการจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจในการจัดประชุมผู้ปกครองเด็กเล็กเพื่อใช้สอบถามผู้ปกครองเด็กเล็กที่เข้าร่วมประชุม โดยแบบสอบถามนั้นทางกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และครูของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะช่วยกันออกแบบตั้งหัวข้อคำถามการประเมิน ซึ่งผลการประเมินที่ออกมาก็พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 พึงพอใจการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง โดยแบบสอบถามและผลการประเมินความพึงพอใจที่ได้จากการสอบถามแต่ละครั้ง ทางกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมก็จะจัดเก็บไว้เพื่อนำเสนอเมื่อมีการเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมาประเมินมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

นอกจากนั้นหากมีเรื่องที่มีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือเป็นเรื่องสำคัญก็จะมีการจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็น เช่น เมื่อจะมีการก่อสร้างห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์ในเขตพื้นที่เทศบาล จึงได้มีแบบสอบถามความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของผู้บริโภคในเขตตำบลท่าศาลา และท้องถิ่นใกล้เคียงในการมีสถานประกอบการค้าปลีกค้าส่งที่ใหญ่เพิ่มขึ้น เป็นความร่วมมือของหลายฝ่ายทั้งเทศบาลตำบลท่าศาลาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง ซึ่งแบบสอบถาม

ความคิดเห็นดังกล่าวให้มีการระบุชื่อ ที่อยู่ เลขที่บัตรประชาชน แล้วจึงสอบถามความคิดเห็นว่า ควรมีสถานประกอบการค้าปลีกค้าส่งที่ใหญ่เพิ่มขึ้นในเขตอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จากที่มีอยู่ก่อนหน้านั้น 2 รายแล้ว (บิ๊กซี โลตัส) หรือไม่ แล้วจึงมีช่องให้เลือกระหว่างควรมีและไม่ควรมี พร้อมทั้งมีช่องว่างให้ใส่ข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งให้แนบเอกสาร คือ สำเนาทะเบียนบ้านหรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนด้วย ซึ่งจากการสอบถามประชาชนที่ได้รับแบบสอบถามความคิดเห็นดังกล่าวพบว่าประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนที่สนับสนุนให้มีการดำเนินการก่อสร้าง จะเห็นได้จากการให้แนบเอกสาร คือ สำเนาทะเบียนบ้านหรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนไปกับแบบสอบถามความคิดเห็นด้วย เพื่อเป็นข้อมูลยื่นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่ามีประชาชนสนับสนุนให้มีการก่อสร้างห้างสรรพสินค้า

นอกจากนี้เทศบาลตำบลท่าศาลาก็จะมีการประเมินการบริการในแทบทุกปี โดยจะจ้างหน่วยงานภายนอกทำหน้าที่ในการประเมินการให้บริการของเทศบาลในงานด้านต่างๆ เช่น สำนักงานเขตการศึกษาสระบุรี เขต 1 ทำการสำรวจและประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกและการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลท่าศาลาในปี พ.ศ. 2552 โดยได้ดำเนินการสำรวจและประเมินในงานด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และงานการขอใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เพื่อให้รู้ว่าเทศบาลอยู่ในระดับใดในการบริการ ซึ่งในการประเมินจะมีการใช้แบบสอบถามเพื่อให้ประชาชนที่มาใช้บริการในงานที่ทำการประเมินได้ตอบ โดยในการประเมินดังกล่าวคุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งทำงานอยู่ในสำนักปลัดเทศบาลเห็นว่าเป็นการประเมินการทำงานในมิติหนึ่งคือ มิติการบริการ ซึ่งหากเทศบาลประเมินเองก็จะเหมือนเทศบาลเข้าข้างตนเองในการทำงานได้ เทศบาลจึงเลือกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานวิจัย มีเจ้าหน้าที่โดยตรงในส่วนของการทำงานวิจัย ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยจะให้ภาพความเป็นจริงในการทำงาน ทำให้รู้ว่าเทศบาลควรปรับปรุงการทำงานในเรื่องอะไร มีข้อดีอย่างไร อีกทั้งระบบราชการก็มีตัวให้เทศบาลปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหาร มีการลดขั้นตอน ปรับปรุงกระบวนการทำงาน เป็นสิ่งที่เทศบาลต้องทำ เทศบาลก็มีการประเมินดูว่าทำไปได้ผลมีประสิทธิภาพแค่ไหน

ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นได้มีการรับข้อมูลจากประชาชนในรูปแบบแบบสำรวจความพึงพอใจต่อการให้บริการของเทศบาลซึ่งมีไว้ตามส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลสำหรับให้ประชาชนที่มาใช้บริการจากเทศบาลในเรื่องต่างๆ ได้ตอบแบบสำรวจ เช่น งานทะเบียนราษฎร การชำระภาษี การขออนุญาตก่อสร้าง การร้องเรียน เป็นต้น โดยสอบถามในประเด็นความพึงพอใจต่างๆ เช่น ความกระตือรือร้น เต็มใจให้บริการ ความรวดเร็วในการให้บริการ ความถูกต้อง

ครบถ้วนของการให้บริการ เป็นต้น ซึ่งจะให้ผู้ตอบเลือกให้คะแนนตามระดับความพึงพอใจตั้งแต่มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และควรปรับปรุงตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีช่องว่างให้ผู้ตอบเขียนข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่ต้องการให้มีด้วย ซึ่งผลจากการตอบแบบสอบถาม เช่น ในกองวิชาการและแผนงานพบว่าส่วนใหญ่ผลตอบรับออกมาดี โดยมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุง คือ เรื่องสถานที่ว่ามีอากาศร้อนเพราะห้องที่รับรองผู้มาติดต่อไม่มีเครื่องปรับอากาศ จึงมีการเสนอแนะให้แจ้งผู้บริหารให้ติดตั้งเครื่องปรับอากาศได้แล้ว เป็นต้น

นอกจากนั้นเทศบาลเมืองสิงห์บุรียังมีแบบสำรวจซึ่งเป็นการดำเนินการของส่วนงานต่างๆ เองเพื่อใช้ในการสอบถามประชาชนที่มาใช้บริการในงานที่ตนเองรับผิดชอบ เช่น ศูนย์บริการสาธารณสุข เทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีการจัดทำแบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่มาใช้บริการ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาสรุปว่าผู้ตอบแบบสำรวจมีความพึงพอใจเป็นอย่างไรและมีบทสรุปให้กับเทศบาล เพราะถือเป็นมาตรฐานหนึ่งของเทศบาลด้วยที่ต้องทำ ซึ่งผลที่ออกมาส่วนใหญ่จะอยู่ในเกณฑ์ดี พึงพอใจ ไม่มีปัญหา มีอยู่ไม่กี่เปอร์เซ็นต์ที่มีปัญหาไม่พึงพอใจ เช่น มาใช้บริการแล้วไม่เจอตอนเจ้าหน้าที่ไปออกหน่วยบ้าง ปิดบ่อยบ้าง หรือปิดแล้วไม่ได้บอกล่วงหน้า เป็นต้น โดยในการตอบแบบประเมินเมื่อประชาชนมาใช้บริการนั้น คุณสิงห์บุรี ผ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งทำงานอยู่ในสำนักปลัดเทศบาลของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่าส่วนใหญ่ชาวบ้านจะไม่ค่อยตอบเท่าไร ต้องบังคับหรือขอร้อง พอบังคับหรือขอร้องก็จะมีปัญหาว่าเกรงใจและให้คะแนนมาดี

นอกจากนี้เทศบาลเมืองสิงห์บุรียังมีแบบสำรวจซึ่งเป็นการดำเนินการของส่วนงานต่างๆ เพื่อใช้ในการสอบถามประชาชนที่มาเข้าร่วมกิจกรรมหรือในโอกาสที่ส่วนงานนั้นๆ ลงพื้นที่ไปพบปะให้บริการประชาชน เช่น กองสวัสดิการสังคมมีการจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจการจัดโครงการเทศบาลสัญจรพบประชาชนในพื้นที่ชุมชนต่างๆ ว่ามีความพึงพอใจเป็นอย่างไร เทศบาลควรปรับปรุงอะไรบ้างหรือผู้ตอบต้องการอะไรเพิ่มเติมหรือไม่ เป็นต้น

5.2.2 การเขียนใบคำร้องที่สำนักงานเทศบาล

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลเพื่อใช้ในการจัดบริการสาธารณะผ่านทางการเขียนใบคำร้องที่สำนักงานเทศบาล โดยเทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอข้อมูลในรูปของข้อร้องเรียนเรื่องต่างๆ ทั้งของตนเองและของชุมชนผ่านทางใบคำร้อง ซึ่งทางเทศบาลทั้ง 2 แห่ง จะมีศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ที่สำนักปลัดเทศบาลทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนแบบรวมทุกส่วนงาน หากประชาชนมีปัญหาจะไปเขียนเป็นข้อความลงในใบคำร้อง

ที่สำนักปลัดเทศบาล จากนั้นเมื่อประชาชนได้เขียนใบคำร้องแล้วทางสำนักปลัดเทศบาลจะจัดแบ่งเรื่องร้องเรียนและส่งให้แต่ละส่วนงานที่รับผิดชอบในคำร้องเรื่องนั้นๆ เพื่อไปดำเนินการแก้ไขตามที่มีการร้องเรียน นอกจากนี้ประชาชนยังสามารถไปเขียนใบคำร้องได้ตามกองต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะร้องเรียนได้อีกด้วย โดยใบคำร้องจะมีลักษณะเป็นแบบฟอร์มซึ่งจะให้ผู้ยื่นคำร้องแจ้งเรื่องและสถานที่ที่ต้องการให้เทศบาลดำเนินการ รวมถึงวันเดือนปีที่ต้องการให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จลงในแบบฟอร์ม พร้อมทั้งลงชื่อและแจ้งหมายเลขโทรศัพท์ของผู้ยื่นคำร้อง เมื่อยื่นใบคำร้องแล้วก็จะมีการลงชื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับคำร้อง

ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้น เรื่องที่มีการร้องเรียนผ่านใบคำร้องส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมและกองช่าง เนื่องจากในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลากำลังมีการขยายตัวเป็นเมืองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงมีปัญหามากขึ้นโดยเฉพาะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสาธารณสุขปโภคพื้นฐานต่างๆ โดยเรื่องของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเหตุรำคาญ เช่น ขยะเหม็น น้ำเสีย พื้นที่รกร้าง สุนัขส่งเสียงดัง ถนนรกมีต้นไม้ปกคลุม การทำสิ่งที่เป็นพิษ ของเสียไหลเข้าบ้าน การเผาถ่านก่อให้เกิดมลภาวะ อากาศเป็นพิษ เป็นต้น ซึ่งหากประชาชนคนใดมาเขียนใบคำร้องที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมโดยตรง ทางกองจะให้ผู้ร้องเขียนแผนที่พื้นที่ที่มีปัญหาไว้ด้านหลังใบคำร้องรวมทั้งจะให้ผู้ร้องช่วยพูดอธิบายด้วย เพราะบางครั้งถ้าทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเจ้าหน้าที่ก็มักภาพไม่ออก แต่ถ้าเขียนใบคำร้องและมาพูดบอกให้รายละเอียดเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้นด้วยก็จะทำให้การทำงานตรวจสอบและแก้ไขปัญหา มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

ส่วนเรื่องของกองช่าง เช่น เรื่องไฟฟ้าสาธารณะเสีย ถนนชำรุด ทำท่อประปาแล้วไม่คืนผิวจราจรทำให้เป็นหลุมเป็นบ่อ ฝาท่อระบายน้ำหายหรือชำรุด การปิดกั้นทางสาธารณะ การต่อเติมหรือรื้อล้างที่ น้ำท่วม ท่อระบายน้ำอุดตัน เป็นต้น โดยประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลานิยมที่จะมาเขียนใบคำร้องเนื่องจากเกรงว่าหากร้องเรียนต่อเทศบาลโดยไม่มีหลักฐานชัดเจนแล้วเทศบาลอาจลืมได้เนื่องจากมีภารกิจมาก แต่หากเขียนใบคำร้องแล้วจะได้มีเอกสารเป็นหลักฐานยืนยันได้ว่าตนได้เสนอเรื่องร้องเรียนไปแล้วทำให้มั่นใจว่าอย่างไรก็ตามเรื่องที่เสนอไปก็ถึงมือเทศบาล โดยมักจะดำเนินการควบคู่ไปกับการไปพูดร้องเรียนในที่ประชุมเทศบาลพบประชาชนทุกวันพุธหรือการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ส่วนงานต่างๆ โดยตรง

ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้น เรื่องที่มีการร้องเรียนผ่านใบคำร้องส่วนใหญ่ก็จะมีลักษณะคล้ายกับเทศบาลตำบลท่าศาลา คือ เป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสาธารณสุขปโภค

พื้นฐานต่างๆ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของชุมชนเมือง เช่น เสียงดัง ฝุ่นละออง ควัน สัตว์เลี้ยง ขยะ ถึงขยะไม่พอ ท่อระบายน้ำอุดตัน ถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ เป็นต้น นอกจากนี้การร้องเรียนบางอย่าง เป็นเรื่องที่เอกชนมีปัญหากันเอง เช่น ช่างบ้านมีกิ้งกิ้งมั่วเข้ามา เป็นต้น โดยประชาชนในเขต เทศบาลเมืองสิงห์บุรีก็นิยมที่จะมาเขียนใบคำร้องเช่นเดียวกับเทศบาลตำบลท่าศาลา โดยเทศบาล เมืองสิงห์บุรีจะพยายามแนะนำประชาชนที่ต้องการร้องเรียนให้เขียนใบคำร้องเพื่อให้มีเอกสารเป็น หลักฐานยืนยันได้ว่าการเสนอเรื่องร้องเรียนแล้ว ทำให้สามารถติดตามการดำเนินงานได้ รวมทั้ง ยังสามารถติดต่อกับผู้ร้องเรียนหลังจากที่เทศบาลได้มีการดำเนินการตามคำร้องแล้วได้อีกด้วย เนื่องจากในใบคำร้องจะให้ผู้ร้องระบุชื่อและที่อยู่ไว้ด้วย ซึ่งทุกคำร้องไม่ว่าเทศบาลจะดำเนินการ ให้ได้หรือไม่ก็ตามเทศบาลก็จะมีหนังสือตอบกลับแจ้งให้ประชาชนผู้ร้องได้ทราบด้วย ในขณะที่ การร้องเรียนด้วยวิธีอื่น เช่น การมาร้องเรียนด้วยปากเปล่า การโทรศัพท์ร้องเรียน เป็นต้น จะไม่มี เอกสารหลักฐานการร้องเรียนที่ชัดเจน

5.2.3 ผู้รับความคิดเห็นจากประชาชนของเทศบาล

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลเพื่อใช้ในการ จัดบริการสาธารณะผ่านทางผู้รับความคิดเห็นจากประชาชน โดยเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้จัดให้มี ผู้รับความคิดเห็นจากประชาชนไว้ที่บริเวณชั้นล่างของอาคารซึ่งเป็นที่ตั้งของห้องทำงานของ นายกเทศมนตรีภายในสำนักงานเทศบาล รวมทั้งยังได้มีการไปติดตั้งผู้รับความคิดเห็นไว้ตาม ชุมชนต่างๆ ของเทศบาล เช่น ที่สำนักงานของชุมชน เป็นต้น แต่พบว่าในเทศบาลทั้ง 2 แห่ง แทบ จะไม่มีประชาชนเสนอเรื่องร้องเรียนผ่านทางผู้รับความคิดเห็นเลยเพราะประชาชนส่วนใหญ่จะ เสนอเรื่องร้องเรียนผ่านช่องทางอื่นๆ เช่น การเขียนใบคำร้อง เป็นต้น และหากเป็นเรื่องร้องเรียนใน แง่ลบประชาชนก็มักจะใช้วิธีการเขียนจดหมายส่งมายังเทศบาลโดยไม่ระบุชื่อที่อยู่ของตนเอง

โดยคุณท่าศาลา ท. ซึ่งเจ้าหน้าที่คนหนึ่งที่ทำงานอยู่ในสำนักปลัดเทศบาลของเทศบาล ตำบลท่าศาลาได้ให้ความคิดเห็นว่า “การที่ประชาชนไม่นิยมมาร้องเรียนเรื่องราวทางผู้รับความ คิดเห็นนั้น เนื่องจากในปัจจุบันประชาชนไม่ค่อยกังวลในเรื่องของความรู้สึกว่าจะต้องมาเกรงใจ อะไร เพราะเรื่องที่ร้องเรียนมักจะเป็นปัญหาที่ต้องการให้เทศบาลไปดำเนินการแก้ไขให้ซึ่งก็เป็น หน้าที่ของเทศบาลที่จะต้องทำให้อยู่แล้ว อีกทั้งประชาชนก็ไม่แน่ใจว่าการร้องเรียนในผู้รับความ คิดเห็นจะถูกเทศบาลหยิบเรื่องไปพิจารณาดำเนินการให้เมื่อใด”

5.2.4 การส่งจดหมายถึงเทศบาล

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลเพื่อใช้ในการจัดบริการสาธารณะผ่านทาง การส่งจดหมายถึงเทศบาล โดยเทศบาลทั้ง 2 แห่ง มีการเปิดรับข้อมูลจากประชาชนผ่านจดหมายถึงส่งถึงเทศบาล ซึ่งพบว่าประชาชนหลายคนใช้ช่องทางการส่งจดหมายเสนอข้อร้องเรียนถึงเทศบาลในเรื่องต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นคำร้องที่เขียนใส่กระดาษมา เนื่องจากชาวบ้านหลายคนอาจไม่เข้าใจหลักเกณฑ์หนังสือราชการหรือการมาร้องเรียนกับทางราชการที่สำนักงานเทศบาล โดยประชาชนหลายคนจะส่งจดหมายมายังเทศบาลถึงนายกเทศมนตรี จากนั้นนายกเทศมนตรีจึงส่งเรื่องร้องเรียนไปให้ส่วนงานที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงหรือดำเนินการตามคำร้องเรียน ซึ่งพบว่าประชาชนที่ส่งจดหมายถึงเทศบาลส่วนใหญ่จะไม่ได้แจ้งชื่อและที่อยู่ของตนเองมาด้วย

สำหรับเรื่องที่มีการร้องเรียนผ่านทางจดหมายส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องร้องเรียนในแง่ลบ โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น การส่งจดหมายร้องเรียนเรื่องการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของเทศบาลในบางส่วนงานว่าพูดจาไม่ไพเราะในเวลาทีประชาชนมาติดต่อรับบริการ หรือเรื่องสอบราคาพัสดุของกองคลังก็จะมีประชาชนส่งเรื่องร้องเรียนมาว่าการสอบราคาครั้งนี้ทำไมถึงไม่ส่งเรื่องมาให้บริษัทตนบ้าง ซึ่งในเรื่องนี้คุณท่าศาลา ผ. ซึ่งเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของกองคลังชี้แจงว่าได้ดำเนินการทุกขั้นตอนเป็นไปตามเกณฑ์อยู่แล้ว โดยได้ทำเอกสารส่งครบตามเกณฑ์ 3 บริษัท แต่ไม่ได้ส่งไปให้บริษัทของผู้ร้องเรียน อย่างไรก็ตามเทศบาลก็ได้ปิดประกาศไว้ที่เทศบาลและที่อำเภอด้วย แต่ผู้ร้องเรียนอาจไม่ได้มาดูจึงไม่ทราบ เป็นต้น

ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นมีเรื่องร้องเรียน เช่น การร้องเรียนเรื่องระบบกระจายเสียงตามสายว่าเปิดเสียงดังรบกวน หรือการร้องเรียนการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาลว่าให้บริการไม่เป็นที่พึงพอใจ โดยคุณสิงห์บุรี น. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในศูนย์สาธารณสุขของเทศบาลได้ชี้แจงว่า สืบเนื่องจากระยะหลังนโยบายด้านสาธารณสุขเปลี่ยนไปโดยเน้นเรื่องการส่งเสริมสุขภาพมากขึ้น เน้นการให้ข้อมูลในการปฏิบัติตนมากกว่าการรักษา เจ้าหน้าที่ก็จะให้บริการไปตามขั้นตอน ไม่ใช่แค่มาซื้อขายตามใจ แต่การจะไปเปลี่ยนพฤติกรรมผู้มารับบริการตรงนี้ค่อนข้างยาก พอคุณสิงห์บุรี น. ไม่ให้ตามอย่างใจแล้วกลายเป็นสิ่งที่ผิดจึงเกิดการมาร้องเรียน อย่างคุณสิงห์บุรี น. เจอคนที่มารับบริการมีความดันสูง ตามแผนการรักษาบอกว่าความดันสูงไม่สามารถให้ยาได้เลย ต้องดูว่าคนที่มารับบริการมีช่วงอายุเท่าไร น่าจะเป็นความดันเลยใหม่ ดูโรคประจำตัว ดูประวัติครอบครัวว่ามีใครเจ็บป่วยด้วยโรคนี้ไหม และต้องตรวจอย่างอื่นเพิ่มเติมอีก แต่เมื่อคุณสิงห์บุรี น. ให้ข้อมูลอย่างนี้ไปแล้วคนที่มารับบริการก็ไม่พอใจ

เพราะมาถึงแล้วต้องการจะขอรับยาเลย จึงไปเขียนร้องเรียนว่าคนที่ให้การรักษาแบบนี้ทำไม่ดี นั่นคือคนยังคิดว่ามาแล้วรักษาเลย ในภายหลังคุณสิงห์บุรี น. จึงต้องมีสมุดบันทึกเหตุการณ์ที่เสี่ยงต่อการเกิดข้อร้องเรียนว่าเกิดอะไรขึ้นมาด้วย เพื่อให้ไว้ใช้เป็นหลักฐานในการชี้แจงการทำหน้าที่ของตนต่อผู้บริหาร

5.2.5 การโทรศัพท์ถึงเทศบาลและบุคลากรของเทศบาล

โทรศัพท์ทั้งของเทศบาลและบุคลากรของเทศบาลถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งของประชาชนในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลต่อเทศบาลเพื่อใช้ในการจัดบริการสาธารณะ โดยเทศบาลทั้ง 2 แห่ง มีหมายเลขโทรศัพท์ทั่วไปสำหรับรับข้อมูลจากประชาชน โดยเทศบาลตำบลท่าศาลาโทรศัพท์มาที่หมายเลข 036 – 615784 และเทศบาลเมืองสิงห์บุรีโทรศัพท์มาที่หมายเลข 036 - 523007 หรือ 036 - 523075 เมื่อโทรศัพท์มาที่เทศบาลแล้วจะให้ผู้ที่โทรศัพท์เลือกติดต่อไปยังส่วนงานที่ต้องการเสนอข้อมูล เมื่อมีการโอนสายไปยังส่วนงานที่ต้องการติดต่อได้แล้ว เจ้าหน้าที่ของส่วนงานนั้นๆ ที่รับโทรศัพท์ก็จะลงบันทึกเรื่องที่ผู้โทรศัพท์มาต้องการแจ้ง พร้อมทั้งสอบถามข้อมูลที่จำเป็นในการไปดำเนินการให้ตามเรื่องที่ได้แจ้ง เช่น วัน เวลา หรือสถานที่ที่ต้องการให้ไปดำเนินการในเรื่องนั้นๆ เป็นต้น โดยประชาชนมักจะใช้การโทรศัพท์ผ่านหมายเลขโทรศัพท์ทั่วไปในช่วงเวลาราชการ

นอกจากนั้นเทศบาลทั้ง 2 แห่งยังมีหมายเลขโทรศัพท์รับแจ้งเหตุด่วนฉุกเฉินของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ หมายเลข 414409 ของเทศบาลตำบลท่าศาลา และหมายเลข 511500 ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี โดยจะมีเจ้าหน้าที่ของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยคอยรับโทรศัพท์ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งในกรณีเรื่องเร่งด่วนฉุกเฉินนั้นเจ้าหน้าที่สามารถออกไปดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ทันที

นอกจากนี้ประชาชนยังมีการติดต่อกับเทศบาลผ่านทางโทรศัพท์มือถือของบุคลากรของเทศบาลไม่ว่าจะเป็นคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล หรือเจ้าหน้าที่ของเทศบาลอีกด้วย เพื่อร้องเรียนหรือเสนอแนะในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะหากเป็นวันหยุดราชการส่วนใหญ่จะติดต่อนายกเทศมนตรีโดยตรงผ่านทางโทรศัพท์มือถือ จากนั้นนายกเทศมนตรีจะแจ้งเจ้าหน้าที่ส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลที่รับผิดชอบเรื่องนั้นๆ ต่อไป เช่น การโทรศัพท์เข้ามาร้องเรียนนายกเทศมนตรีตำบลท่าศาลาในช่วงเช้ามีดของวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2552 เพื่อแจ้งความเดือดร้อนเรื่องน้ำประปาไม่ไหลและขอความอนุเคราะห์จากเทศบาลให้นำน้ำไปแจกจ่ายบรรเทาความเดือดร้อนในเบื้องต้นให้ตามบ้าน เป็นต้น ซึ่งในการโทรศัพท์ถึงเทศบาลและบุคลากรของเทศบาลนั้นจะมีทั้งประชาชนที่โทรศัพท์ถึงเทศบาลด้วยตนเองและประชาชนที่แจ้งผ่านทางคณะกรรมการชุมชนของ

ตนเพื่อให้ประธานของชุมชนเป็นผู้โทรศัพท์ถึงเทศบาลต่อไปเพราะประชาชนบางคนไม่ค่อยกล้าติดต่อกับส่วนราชการหรือไม่รู้ว่าจะใช้คำพูดอย่างไร

ในการเสนอข้อมูลของประชาชนผ่านทางโทรศัพท์ส่วนใหญ่จะเป็นการร้องเรียนในกรณีที่เป็นเรื่องด่วนหรือเรื่องจำเป็นที่ไม่พึงปรารถนารวมถึงเรื่องทั่วไปด้วย โดยในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น ปัญหาน้ำประปาไม่ไหล ไฟฟ้าในบ้านดับ มีสัตว์ร้ายต่างๆ เข้าไปอยู่ในบ้าน หรือปัญหาเรื่องไฟฟ้าสาธารณะซึ่งจะมีการร้องเรียนมาทางโทรศัพท์ในวันอื่นๆ นอกเหนือจากวันพุธซึ่งสามารถมาร้องเรียนโดยตรงได้ในการประชุมเทศบาลพบประชาชนที่เทศบาลจัดขึ้นทุกวันพุธอยู่แล้ว เป็นต้น ส่วนเรื่องทั่วไป เช่น การทะเลาะเบาะแว้งกันในครอบครัว หรือครูของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดูแลลูกของตน เป็นต้น สำหรับข้อร้องเรียนในกรณีของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีก็มักจะคล้ายคลึงกับเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น ปัญหาไฟฟ้าสาธารณะดับ ฝาท่อระบายน้ำชำรุด ลำโพงรับสัญญาณเสียงตามสายชำรุดหรือมีเสียงดังเกินไป เป็นต้น

5.2.6 การพบปะกับบุคลากรของเทศบาล

การพบปะกับบุคลากรของเทศบาลในโอกาสต่างๆ ถือเป็นโอกาสหนึ่งของประชาชนในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลเพื่อใช้ในการจัดบริการสาธารณะ โดยประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่งจะใช้วิธีเสนอข้อมูลโดยตรงผ่านบุคลากรของเทศบาล ทั้งคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลในโอกาสต่างๆ ที่ได้พบปะกัน เช่น ในการลงพื้นที่แจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การพบปะกับสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมีเขตเลือกตั้งอยู่ในพื้นที่ของตน หรือการพบปะกับเจ้าหน้าที่ในส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลเมื่อเดินทางมาที่สำนักงานเทศบาล เป็นต้น ซึ่งประชาชนที่พบปะกับบุคลากรของเทศบาลเพื่อเสนอข้อมูลส่วนใหญ่ คือ ประธานของชุมชนซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชน โดยประชาชนจะแจ้งกับคณะกรรมการชุมชนแล้วประธานของชุมชนในฐานะผู้แทนของคณะกรรมการชุมชนจะเป็นผู้ทำหน้าที่แจ้งข้อมูลที่ได้รับมาจากประชาชนในชุมชนต่อเทศบาล

สำหรับเรื่องที่มีการเสนอต่อเทศบาลผ่านทางกรพบปะกับบุคลากรของเทศบาล ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น เรื่องสุนัขและแมวจรจัด ถึงขณะนี้ไม่เพียงพอในชุมชน คนมาเลี้ยงโคตามพื้นที่ว่างแล้วถ่ายอุจจาระส่งกลิ่นรบกวนชุมชน วัชพืชข้างทางหรือในพื้นที่ชุมชนขึ้นรก รวมไปถึงไฟฟ้าสาธารณะชำรุด ซึ่งเป็นสัดส่วนการร้องเรียนที่มากที่สุดของกองช่างคือประมาณร้อยละ 60 โดยทางกองช่างจะมีเจ้าหน้าที่ไปนั่งรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับไฟฟ้าสาธารณะโดยเฉพาะในที่ประชุมเทศบาลพบประชาชนซึ่งจัดขึ้นทุกวันพุธที่สำนักงานเทศบาลด้วย เป็นต้น ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เช่น เรื่องน้ำท่วมขังจากฝนตกหนัก เรื่องลำโพงรับสัญญาณเสียงตามสายดัง

เกินไป หรือเรื่องการเรียนรู้การสอนของบุตรหลานซึ่งเรียนอยู่ที่โรงเรียนในสังกัดเทศบาล โดยจะมีผู้ปกครองที่มาจากครูหรือผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อสอบถามเกี่ยวกับการเรียนของบุตรหลาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบ้านหรือกิจกรรมในโรงเรียน เป็นต้น

5.2.7 การเสนอแผนชุมชนต่อเทศบาล

การเสนอแผนชุมชนต่อเทศบาลเป็นอีกช่องทางหนึ่งของประชาชนในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลต่อเทศบาลเพื่อใช้ในการจัดบริการสาธารณะ ซึ่งข้อมูลที่เสนอผ่านทางแผนชุมชนนั้นจะเป็นความต้องการที่มีลักษณะเป็นโครงการและเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วม คือ ชุมชน โดยเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้กำหนดให้ชุมชนต่างๆ มีการจัดทำแผนชุมชนเพื่อเสนอต่อเทศบาลในการพิจารณาบรรจุโครงการต่างๆ ของชุมชนลงในแผนพัฒนาสามปี ซึ่งเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเทศบาลที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานและโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนกำหนดกรอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยจะมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้นเริ่มจากการประชาคมชุมชนเพื่อรับฟังความต้องการของประชาชนในชุมชน จากนั้นคณะกรรมการชุมชนจึงมีการประชุมเพื่อทำการรวบรวมความต้องการของประชาชนที่ได้จากการประชาคมชุมชนและพิจารณากำหนดเป็นโครงการต่างๆ ซึ่งเกินศักยภาพของชุมชนในการดำเนินการเองแล้วจึงบรรจุลงในแผนชุมชน จากนั้นจึงเสนอต่อเทศบาลต่อไป ซึ่งการจัดทำแผนชุมชนของเทศบาลตำบลท่าศาลาอย่างครบถ้วนทั้ง 27 ชุมชนนั้นได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2552 เนื่องจากเป็นปีแรกที่ได้มีการจัดตั้งชุมชนขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยแผนชุมชนในปี พ.ศ. 2552 นั้นมีลักษณะเป็นเพียงการเสนอโครงการต่างๆ ของชุมชนต่อเทศบาลเท่านั้นเนื่องจากอยู่ในช่วงเริ่มต้นการจัดตั้งชุมชนขึ้นอย่างเป็นทางการซึ่งคณะกรรมการชุมชนยังไม่มีความพร้อมอย่างเต็มที่ในการจัดทำแผนชุมชนฉบับสมบูรณ์ จนกระทั่งต่อมาในปี พ.ศ. 2553 เทศบาลจึงได้พยายามพัฒนาให้การจัดทำแผนชุมชนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้แต่ละชุมชนจัดทำแผนชุมชนฉบับสมบูรณ์ซึ่งประกอบด้วยประวัติความเป็นมาและข้อมูลทั่วไปของชุมชน การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน (SWOT analysis) วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานพัฒนาของชุมชน การวิเคราะห์สภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชน และแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมของชุมชน

สำหรับจำนวนของโครงการที่ชุมชนต่างๆ ได้เสนอเพื่อบรรจุลงในแผนพัฒนาสามปีในส่วน
 ของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้น คุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในกองช่างและมี
 โครงการต่างๆ ของชุมชนที่เสนอมาเกี่ยวข้องกับกองช่างเป็นจำนวนมากได้กล่าวว่า “ในการเสนอ
 โครงการของชุมชนเข้าไปในแผนพัฒนาสามปีของปี 2552 – 2554 ซึ่งจัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2551 นั้น
 ถือเป็นแผนที่สมบูรณ์เต็มที่ เพราะเทศบาลได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเสนอโครงการได้เต็มที่ เพื่อให้
 เทศบาลได้ทราบความต้องการของประชาชนอย่างเต็มที่ ส่วนการเสนอโครงการสำหรับ
 แผนพัฒนาสามปีของปี 2553 – 2555 ในปี พ.ศ. 2552 นั้น เทศบาลได้แนะนำเชิงกำหนดให้ชุมชน
 เสนอโครงการมา 1 – 2 โครงการ เนื่องจากชุมชนที่มีเพิ่มมากขึ้นถึง 27 ชุมชน ดังนั้นการเสนอ
 โครงการมาเป็นจำนวนมากทำให้เทศบาลไม่สามารถดำเนินการให้ได้ ซึ่งส่วนใหญ่ชุมชนก็เสนอมา
 ตามนั้น แต่ก็มีบางชุมชนที่เสนอมามากกว่า 2 โครงการ”

ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นเริ่มจากการจัดประชาคมชุมชนขึ้นในชุมชนต่างๆ
 เช่นเดียวกับเทศบาลตำบลท่าศาลา โดยในการประชาคมชุมชนจะมีการเสนอความต้องการของ
 ประชาชนในชุมชน จากนั้นแต่ละชุมชนจึงมีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาประมาณ 30 คน เพื่อเป็น
 ผู้ขับเคลื่อนให้งานของแผนชุมชนสำเร็จเป็นรูปเล่มขึ้นมา ซึ่งจะเป็นแกนนำในการรวบรวมความ
 ต้องการและพิจารณากำหนดเป็นโครงการลงในแผนชุมชน โดยเทศบาลจะเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ
 ในเรื่องวิธีการจัดทำแผนชุมชน จากนั้นแต่ละชุมชนจึงเสนอแผนชุมชนต่อเทศบาลต่อไป

สำหรับแผนชุมชนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นจะมีมากกว่าแค่เพียงการเสนอโครงการของ
 ชุมชนเพื่อให้เทศบาลดำเนินการ โดยจะมีลักษณะเป็นรูปเล่ม มีตั้งแต่ข้อมูลทั่วไปของชุมชน เช่น
 ประวัติของชุมชน ข้อมูลด้านอาชีพ ข้อมูลกลุ่มองค์กรในชุมชน เป็นต้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
 จำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ศักยภาพของชุมชนทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของชุมชน แล้ว
 จึงเสนอโครงการ/กิจกรรมของชุมชน ซึ่งมีการจัดโครงการ/กิจกรรมต่างๆ อยู่ในแผนงานซึ่งแบ่ง
 ออกเป็น 3 แผนงาน คือ แผนชุมชนซึ่งประกอบด้วยโครงการ/กิจกรรมที่ชุมชนดำเนินการเอง แผน
 ท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วยโครงการ/กิจกรรมที่ให้เทศบาลดำเนินการให้ และแผนหน่วยงานซึ่ง
 ประกอบด้วยโครงการ/กิจกรรมที่ให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ โดยจะมีการจัดทำแผนชุมชนทุกปีซึ่ง
 ชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นการปรับปรุงแผน แต่บางชุมชนก็ทำใหม่หมดเลย เช่น ชุมชนที่มีการเลือกตั้ง
 คณะกรรมการชุมชนชุดใหม่ เป็นต้น และเมื่อคณะกรรมการของแต่ละชุมชนรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว
 ก็จะส่งให้เทศบาลจัดทำเป็นรูปเล่ม โดยชุมชนอาจจะเขียนมาแล้วเทศบาลก็นำมาจัดทำรูปเล่ม

สำหรับจำนวนของโครงการที่ชุมชนต่างๆ เสนอเพื่อบรรจุลงในแผนพัฒนาสามปีในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้น คุณสิงห์บุรี ข. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในกองสวัสดิการสังคมของเทศบาลซึ่งเป็นกองที่รับผิดชอบในการประสานงานการจัดทำแผนชุมชนได้กล่าวว่า “สำหรับโครงการต่างๆ ที่ชุมชนเสนอมายังเทศบาลนั้นจริงๆ แล้วต้องเข้ามาอยู่ในแผนเทศบาลทั้งหมด แต่ที่นี้มันไม่ได้เพราะชุมชนทำแผนเยอะมาก เทศบาลจึงได้ให้แนะนำว่าขอให้ทุกชุมชนเสนอแค่โครงการเร่งด่วนประมาณ 4 โครงการและขอให้เรียงลำดับความสำคัญมาด้วย”

5.2.8 กระดานข่าวแสดงความคิดเห็นในเว็บไซต์ของเทศบาล

ช่องทางหนึ่งที่มีความทันสมัยในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลต่อเทศบาลเพื่อใช้ในการจัดบริการสาธารณะ คือ กระดานข่าวแสดงความคิดเห็นในเว็บไซต์ โดยในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีซึ่งมีเว็บไซต์ของเทศบาลเองได้เปิดให้ประชาชนตั้งกระทู้หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลได้ ซึ่งประชาชนที่เข้ามาตั้งกระทู้หรือแสดงความคิดเห็นในกระดานข่าวจะมีไม่มากนัก โดยผู้ตั้งกระทู้หรือผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่จะไม่ระบุชื่อจริงของตนเอง ซึ่งในประเด็นของการไม่ระบุชื่อจริงของตนเองนั้น คุณสิงห์บุรี ข. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ที่รับผิดชอบดูแลเว็บไซต์ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีอยู่ได้ให้ความคิดเห็นว่า “คนมาตั้งกระทู้แสดงความคิดเห็นบางทีเราก็คงจะเฉยไปเพราะเราไม่รู้ว่าเป็นใคร ถ้าใครไม่ลงชื่อเป็นกิจจะลักษณะนิติกรเขาจะให้ความเห็นว่าไม่ต้องไปสนใจอะไรมาก บางทีก็กลั่นแกล้งกัน ไม่ชอบกัน เสียประโยชน์ก็เลยมาว่า แต่ถ้าลงชื่อเป็นเรื่องเป็นราว เราก็คงต้องลงไปดูข้อเท็จจริง”

สำหรับเรื่องที่มีการแสดงความคิดเห็นในกระดานข่าวจะมีความหลากหลาย แต่ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องร้องเรียนหรือขอให้เทศบาลดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ เช่น การร้องเรียนเรื่องคุณภาพอาหารกลางวันของเด็กนักเรียนในโรงเรียนในสังกัดเทศบาล โดยอยากให้อปรับปรุงแก้ไขเนื่องจากข้าวแฉะ ไม่มีเนื้อหมู เมื่อมีกระทู้เกิดขึ้นเจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบดูแลเว็บไซต์อยู่ก็ได้ทำบันทึกเสนอผู้บริหารไปที่กองการศึกษาเพื่อสอบถาม จากนั้นเทศบาลพร้อมครูจึงไปตรวจสอบทุกโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเนื่องจากผู้ตั้งกระทู้ไม่ได้ระบุโรงเรียน นอกจากนั้นยังมีการมาเขียนตอบข้อร้องเรียนลงในกระทู้โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ผู้รับเหมาที่จะมาตอบเองว่าข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร เป็นต้น ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่มีการแสดงความคิดเห็นในกระดานข่าวก็เช่น การชื่นชมการทำงานของเจ้าหน้าที่ของเทศบาลว่ามีอริยาศัยดีเวลาไปติดต่อ เป็นต้น

5.2.9 ภาพรวมในการเสนอข้อมูลของประชาชน

ภาพรวมในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่งสามารถสรุปได้เป็น 6 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก การเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่งพบว่ามี ความคล้ายคลึงกัน คือ ประชาชนส่วนใหญ่จะใช้ช่องทางการเขียนใบคำร้องที่สำนักงานเทศบาล และการพบปะกับบุคลากรของเทศบาลในโอกาสต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาลในพื้นที่ของตน หรือเจ้าหน้าที่ของเทศบาล

ประการที่สอง การเสนอข้อมูลต่อเทศบาลส่วนใหญ่จะเป็นการเสนอข้อร้องเรียนปัญหาให้เทศบาลได้รับทราบและมาดำเนินการแก้ไขให้เสียมากกว่า โดยส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้อง กับสภาพความเป็นชุมชนเมือง เช่น ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านสาธารณูปโภคต่างๆ เป็นต้น รวมไปถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตามฤดูกาล เช่น ปัญหาน้ำท่วมและวัชพืชขึ้นรกในช่วงฤดูฝน ปัญหาน้ำท่วมที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟไหม้ในช่วงฤดูร้อน เป็นต้น

ประการที่สาม ในการเสนอข้อมูลนั้นหากเป็นปัญหาซึ่งเป็นความเดือดร้อนที่เกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง เช่น การมีสัตว์ร้ายเข้าบ้าน เป็นต้น ประชาชนจะร้องเรียนต่อเทศบาลเพื่อขอความช่วยเหลือด้วยตนเอง แต่หากเป็นปัญหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง เช่น เรื่องไฟฟ้าสาธารณะดับ วัชพืชขึ้นรกริมถนน เป็นต้น ประชาชนมักจะแจ้งเรื่องผ่านทางคณะกรรมการชุมชนเพื่อให้ประธานของชุมชนทำหน้าที่รวบรวมเรื่องร้องเรียนเพื่อแจ้งให้เทศบาลได้รับทราบต่อไป ซึ่งในการแจ้งเรื่องร้องเรียนโดยประธานของชุมชนให้เทศบาลได้รับทราบนั้น ส่วนใหญ่ประธานของชุมชนจะใช้หลายช่องทางพร้อมกันในเรื่องเดียว โดยจะไปเขียนใบคำร้องที่เทศบาลมีไว้ให้ควบคู่ไปกับการร้องเรียนด้วยวาจาอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ส่วนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

อย่างไรก็ดีของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลท่าศาลา คุณท่าศาลา ฎ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมได้กล่าวว่า ในหลายครั้งประชาชนในชุมชนมักจะร้องเรียนปัญหามายังประธานคณะกรรมการชุมชน แล้วประธานคณะกรรมการชุมชนก็จะมาแจ้งให้ทางกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมลงไปดู ซึ่งจะมีการมาแจ้งในการประชุมเทศบาลพบประชาชนทุกวันพุธ นอกจากนี้ยังมีการมาแจ้งในการประชุมชมชนหรือมาแจ้งโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม โดยเมื่อประชาชนได้พูดบอกแล้ว

เจ้าหน้าที่ก็จะให้เขียนใบคำร้องด้วยเพื่อให้การทำงานตรวจสอบและแก้ไขปัญหาพื้นฐานชัดเจน มารองรับการลงพื้นที่ตรวจสอบปัญหาที่มีการร้องเรียนมา

ประการที่สี่ ในเทศบาลทั้ง 2 แห่ง พบว่าประชาชนจะเรียกใช้บริการของเทศบาลเพื่อให้ไปดำเนินการในเรื่องต่างๆ ให้เป็นจำนวนมาก โดยประชาชนหลายคนจะแยกไม่ออกว่างานเรื่องใดอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลบ้าง โดยคุณท่าศาลา ป. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในสำนักปลัดเทศบาลของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “ในการร้องเรียนของประชาชนนั้นประชาชนส่วนหนึ่งจะแยกไม่ออกว่างานใดเป็นของเทศบาล งานใดไม่ใช่งานของเทศบาล โดยคิดว่าปัญหาทุกอย่างเทศบาลต้องดูแล ดังนั้นเมื่อมีปัญหาหรือความต้องการเรื่องอะไรจึงมักจะแจ้งต่อเทศบาลให้ไปดูและช่วยเหลือ ซึ่งจริงๆ แล้วอาจไม่ใช่งานของเทศบาล แต่มีหน่วยงานของทางภูมิภาคให้บริการอยู่” ในขณะที่คุณสิงห์บุรี ผ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในสำนักปลัดเทศบาลของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “ประชาชนเขาจะไม่ค่อยรู้ว่าจะงานไหนเป็นงานของเทศบาล งานไหนเป็นงานใคร อย่างถนนในเขตเทศบาลมีหลายหน่วยงานที่ดูแล หรือไฟฟ้าที่อยู่ในถนนสายหลักอยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวง แต่ปัญหาที่เกิดในเขตเทศบาลชาวบ้านก็ต้องแจ้งเทศบาลก่อน เราก็ประสานให้ แม้แต่ชาวบ้านมีปัญหาตนเองเราก็ลงไปไกลเกลี้ยให้ เราก็ไม่เคยปฏิเสธว่าไม่ใช่เรื่องของเรา เลยสังเกตว่าหากมีเรื่องอะไรชาวบ้านก็มาบอกให้เราออกไปช่วยดูแล เพราะเห็นว่าเทศบาลเป็นที่พึ่งได้ ดังนั้นใครร้องอะไรมาเราก็จะรับเรื่องไว้ก่อน ส่วนไม่ใช่ก็ค่อยว่ากัน”

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าประชาชนบางคนพอจะแยกออกว่างานใดเป็นงานของเทศบาลหรือไม่ แต่ด้วยความเดือดร้อนที่ได้รับจึงต้องการให้เทศบาลเข้าไปช่วยเหลือ ซึ่งส่วนมากที่เทศบาลทำก็คือการเข้าไปให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้นเป็นการเฉพาะหน้าก่อน ทำการผ่อนหนักให้เป็นเบา แล้วเทศบาลก็แจ้งประสานไปยังหน่วยงานต้นเรื่องที่ได้รับผิดชอบให้มาแก้ไขปัญหาต่อไป เช่น ในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลาที่มักมีปัญหาน้ำประปาไม่ไหล ซึ่งในความเป็นจริงแล้วอยู่ในความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค แต่ประชาชนจะร้องเรียนมาทางเทศบาลเป็นประจำ เทศบาลก็ต้องนำรถน้ำไปบริการแจกจ่ายบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในเบื้องต้นก่อน และเทศบาลก็แจ้งประสานไปยังการประปาส่วนภูมิภาคให้มาแก้ไข ซึ่งเทศบาลจะต้องดูแลประชาชนเรื่องน้ำไปจนกระทั่งการประปาส่วนภูมิภาคสามารถแก้ไขปัญหาได้ เป็นต้น

ในการเรียกร้องให้เทศบาลช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ให้เป็นจำนวนมากนั้น คุณท่าศาลา ค. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามีความคิดเห็นว่า “การที่เทศบาลมาทำอะไร

ให้ชุมชนในหลายเรื่องนั้นพื้มองว่าทำให้ประชาชนทำอะไรเองไม่เป็นหลายอย่างทั้งที่ควรจะทำเองได้ คอยแต่จะเรียกเทศบาล เช่น การตัดหญ้าริมถนนหน้าบ้านก็เรียกเทศบาล ซึ่งพื้มองว่าถนนที่อยู่หน้าบ้านใครก็สามารถช่วยกันดูแลได้ อย่างบ้านพื้เองสามีของพื้ก็จะดูแลตัดหญ้าหน้าบ้านและริมถนนในซอยเข้าบ้านพื้เอง รวมทั้งพื้ก็กวาดถนนหน้าบ้านตอนเช้าเอง ซึ่งพื้คิดว่าแต่ละชุมชนจะต้องช่วยกันด้วย ไม่ใช่รอแต่เทศบาล ควรจะให้เทศบาลทำแค่ในพื้นที่ที่จำเป็นจริงๆ เพราะเทศบาลมีพื้นที่กว้าง การจะช่วยเหลือทุกชุมชนในหลายเรื่องอย่างรวดเร็วและเต็มที่คงทำไม่ไหว อย่างการตัดหญ้าข้างถนน พอไปตัดตรงชุมชนโน้นชุมชนที่เคียดตัดไว้ก็มีหญ้าขึ้นมาอีกแล้ว”

ประการที่ห้า ถึงแม้ว่าจะมีหลายช่องทางในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลแต่พบว่าประชาชนบางส่วนยังไม่ค่อยทราบช่องทางหรือวิธีการในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาล เช่น คุณท่าศาลา ณ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “นอกจากการไปเขียนคำร้องเรียนโดยตรงที่เทศบาลแล้ว ช่องทางอื่นยังไม่เคยใช้ เช่น ตู้รับความเห็นหรือโทรศัพท์ร้องเรียนเพราะไม่รู้ว่าจะต้องทำอย่างไร เทศบาลยังไม่มีการประชุมสัมพัทธ์มาถึงเลย ก็เลยไม่ทราบว่าช่องทางอื่นมันมีช่องทางที่สะดวกกว่าไปร้องเรียนโดยตรงไหม”

ประการที่หก ในบางกรณีประชาชนมีการเสนอข้อมูลเป็นข้อร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่อยู่เหนือกว่าเทศบาล โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น การร้องเรียนเรื่องของระเบียบที่เทศบาลออกมาเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนว่านายกเทศมนตรีมีอำนาจออกระเบียบเทศบาลเกี่ยวกับชุมชนหรือไม่ รวมทั้งเนื้อหาของระเบียบที่ว่าถ้ากรรมการชุมชนไม่มาประชุมคณะกรรมการชุมชนติดต่อกันเกิน 3 ครั้ง โดยไม่ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบ และไม่ได้ส่งตัวแทนเข้าประชุม ต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการชุมชน หรือเนื้อหาที่ว่าถ้าคณะกรรมการชุมชนใดไม่ทำตามระเบียบของเทศบาลเกี่ยวกับชุมชนอย่างเห็นได้ชัด นายกเทศมนตรีมีอำนาจให้ออกได้ทั้งคณะนั้น จริงๆ แล้ว นายกเทศมนตรีมีอำนาจหรือไม่ ถือเป็นกาไปปลิดรอนสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยการร้องเรียนมีไปที่ศูนย์ดำรงธรรมที่ศาลากลางจังหวัดถึงผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ไม่ได้ลงชื่อ ซึ่งทางจังหวัดได้ให้เทศบาลมีหนังสือตอบไปที่อำเภอ ทางเทศบาลก็ทำหนังสือตอบทางอำเภอไปว่าเทศบาลมีอำนาจตามกฎหมาย ซึ่งจริงๆ แล้วที่ทางเทศบาลออกระเบียบไปเพื่อให้เป็นแนวทาง ไม่ได้เข้มงวดอะไรถึงขนาดนั้น ซึ่งจริงๆ แล้วก็ขึ้นอยู่กับชุมชนดำเนินการเองโดยการบริหารของคณะกรรมการ สำหรับสาเหตุการร้องเรียนนั้น คุณท่าศาลา ณ. ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามองว่าคนที่ร้องเรียนน่าจะเป็นกรรมการชุมชนของชุมชนใดชุมชนหนึ่งที่ไม่ค่อยเข้าร่วมการดำเนินงานกับเทศบาล จึงกลัวระเบียบที่เทศบาลออกมา

สำหรับในกรณีของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เช่น การร้องเรียนไปที่สำนักพระราชวังและกระทรวงมหาดไทยเพื่อคัดค้านในเรื่องที่เทศบาลจะมีโครงการปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรี โดยคุณสิงห์บุรี น. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ให้ความคิดเห็นว่าการปรับปรุงตลาดมีคนไม่เห็นด้วยจนเกิดการร้องเรียน ซึ่งอาจเป็นในแง่ของการเมืองที่ว่าเทศบาลจะทำอะไรเขาก็ว่าไม่ได้อยู่แล้วส่วนหนึ่ง กับอีกส่วนหนึ่งคือกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าที่ไม่ยอมปรับเปลี่ยนอะไรง่ายๆ เพราะถือว่ากระทบกระเทือนความเคยชินของเขาเนื่องจากต้องย้ายที่ขายชั่วคราว เขาไม่สนใจว่ามันจะดีขึ้นอย่างไร คือขอให้ได้ประโยชน์แค่ตรงนี้ แต่เขาไม่ได้มองว่าถ้าปรับเปลี่ยนสักนิดหนึ่งคุณอาจต้องลำบากเพิ่มขึ้นสักระยะหนึ่งประมาณ 1 – 2 ปี เพื่อให้เขาก่อสร้าง หลังจากนั้นแล้วมันจะดีขึ้น”

กล่าวโดยสรุป จากข้อมูลการมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ผ่านช่องทางต่างๆ ที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่าทำให้ประชาชนได้มีส่วนช่วยเหลือทำให้การดำเนินงานของเทศบาลสามารถสนองตอบต่อประโยชน์ของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในฐานะเจ้าของเทศบาลอย่างแท้จริงได้มีส่วนร่วมเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นให้เทศบาลได้รับทราบเพื่อนำไปดำเนินการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผู้วิจัยได้ทบทวนและสรุปไว้เบื้องต้นในบทที่ 2 โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐในลักษณะหนึ่ง คือ การแสดงความคิดเห็น ซึ่งประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐเพื่อนำไปปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น

5.2.10 ภาพรวมในการดำเนินการของเทศบาลตามข้อมูลที่เสนอมาจากประชาชน

ในการดำเนินการจัดการหรือแก้ไขปัญหาของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ตามข้อมูลที่เสนอมาจากประชาชนนั้นจะขึ้นอยู่กับความสำคัญของประเด็นปัญหาร้องเรียนแต่ละเรื่องและขึ้นอยู่กับความสามารถของเทศบาลในการดำเนินการจัดการหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีภาพรวมการดำเนินการตามข้อมูลที่เสนอมาจากประชาชนดังต่อไปนี้

เรื่องที่เทศบาลสามารถดำเนินการจัดการหรือแก้ไขปัญหาได้ เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเทศบาล โดยกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546) หรือพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2549) ได้กำหนดให้เทศบาลต้องดำเนินการ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นภารกิจหน้าที่ขั้นพื้นฐานที่เทศบาล

จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อเป็นการให้บริการกับประชาชนในเขตเทศบาล และเป็นหลักประกันขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนว่าจะได้รับบริการสาธารณะในระดับพื้นฐานที่สุดจากรัฐ โดยในที่นี้ขอเสนอแบ่งเป็น 5 ประเภทที่สำคัญ ได้แก่

1) ข้อร้องเรียนในเรื่องเร่งด่วน

เรื่องที่หนึ่งเป็นข้อร้องเรียนในเรื่องเร่งด่วน เทศบาลจะรีบไปดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในทันที ซึ่งสามารถช่วยเหลือในเบื้องต้นได้ตลอด โดยส่วนใหญ่ในพื้นที่ของเทศบาลก็จะทราบอยู่แล้วว่าในรอบปีหนึ่งจะมีสภาพการณ์ต่างๆ เป็นอย่างไร ต้องเตรียมการระมัดระวังเหตุฉุกเฉินอะไรในช่วงใด ถ้าเรื่องที่เกิดขึ้นไม่รุนแรงมาก เทศบาลก็สามารถออกไปดำเนินการจัดการหรือช่วยเหลือประชาชนได้ทันที ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น การจับสัตว์เลื้อยคลานที่เข้ามาอยู่ในบ้าน การเกิดอัคคีภัย การให้บริการนำฉุกเฉินในกรณีที่น้ำประปาไม่ไหล เทศบาลจะออกไปดำเนินการช่วยเหลือได้ในทันที หรือในกรณีน้ำท่วมชุมชนที่มีท่อระบายน้ำอุดตันจากการเกิดฝนตกหนัก เทศบาลก็ให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าโดยนำรถมาดูดสิ่งอุดตันออกจากท่อระบายน้ำให้ทันที รวมถึงในช่วงฤดูน้ำหลาก เทศบาลทั้ง 2 แห่งจะมีการเตรียมรับมือปัญหาอุทกภัย โดยจัดเตรียมทั้งทรายและกระสอบทรายไว้ที่สำนักงานเทศบาล หากมีเหตุอุทกภัยฉุกเฉิน เทศบาลก็สามารถไปสร้างแนวกระสอบทรายช่วยเหลือประชาชนได้ทันที

2) เรื่องทั่วไปที่เสนอมาแล้วส่วนงานต่างๆ สามารถดำเนินการจัดการหรือแก้ไขปัญหาได้เอง

เรื่องที่สองเป็นเรื่องทั่วไปที่เสนอมาแล้วส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการจัดการหรือแก้ไขปัญหาได้เองโดยไม่ต้องเสนอเป็นโครงการ เมื่อรายงานให้ผู้บริหารได้รับทราบแล้วก็สามารถดำเนินการได้ ซึ่งโดยปกติแล้วไม่ควรจะเกิน 7 วัน เช่นในส่วนของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมในเรื่องถังขยะอยู่ใกล้บ้านส่งกลิ่นเหม็น ซึ่งเจ้าหน้าที่ก็จะไปดูแล้วย้ายหรือล้างถังขยะ หรือการขอให้เทศบาลไปตัดหญ้าบริเวณข้างทางในชุมชนต่างๆ โดยแบ่งชุดตัดหญ้าเป็น 2 ชุด ลงพื้นที่ตัดหญ้าในชุมชนซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่มตามชุดตัดหญ้า แล้วแต่ละชุดจะเวียนกันไปตัดหญ้าในชุมชนต่างๆ โดยในช่วงฤดูฝนที่ต้นหญ้าโตเร็วเทศบาลต้องไปดำเนินการตัดให้แต่ละชุมชนเดือนละประมาณ 2 ครั้ง

ในส่วนของกองช่าง เช่น เรื่องไฟฟ้าสาธารณะชำรุดซึ่งจะแก้ไขปัญหาให้วันต่อวัน โดยถ้าแจ้งในช่วงเช้า ถ้างานของกองช่างไม่มากก็อาจจะเสร็จในวันนั้น แต่ถ้าแจ้งในช่วงบ่ายก็จะ

ดำเนินการให้ในวันรุ่งขึ้น แต่ถ้านางเยอะจะกลายเป็นลูกโซ่ กล่าวคืองานวันนี้ค้างไว้ วันรุ่งขึ้นก็จะไปทำต่อให้ก่อน ส่วนเรื่องไหนมาที่หลังก็ต่อกันไปเรื่อยๆ ตามลำดับ โดยงานจะมีมากในวันจันทร์ เพราะหยุดวันเสาร์อาทิตย์มา รวมทั้งมีงานที่ค้างค้างไว้ตั้งแต่วันศุกร์ก็จะนำมาทบทวนในวันจันทร์ ซึ่งเรื่องไฟฟ้านั้นจะมีปัญหาเสียหายบ่อยมากในช่วงฤดูฝนทำให้การซ่อมแซมจะไม่ค่อยรวดเร็วทันใจประชาชนเพราะช่วงฤดูฝนบางครั้งไม่สามารถลงไปแก้ไขได้ทันที

3) ข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับข้อกฎหมาย

เรื่องที่สามารถเป็นข้อร้องเรียนที่มีความเสี่ยงหรือมีปัญหาเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับข้อกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของเทศบาลจะมีการดำเนินการร่วมกับนิติกรของเทศบาลด้วย โดยนิติกรจะไปดูข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ซึ่งจะต้องดำเนินการตามข้อร้องเรียนและรายงานให้ผู้บริหารได้รับทราบภายใน 15 วัน โดยเมื่อได้รับข้อร้องเรียนมาแล้ว ทางส่วนงานที่รับผิดชอบเรื่องก็จะทำเรื่องเสนอความคิดเห็นในเบื้องต้นให้ผู้บริหารได้ทราบว่าเป็นข้อร้องเรียนเรื่องอะไร เพื่อพิจารณาอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ลงไปสำรวจปัญหาที่มีการร้องเรียน เมื่อผ่านการพิจารณาอนุญาตจากผู้บริหารแล้วเจ้าหน้าที่ของส่วนงานนั้นๆ จะลงพื้นที่ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยมีนิติกรของเทศบาลลงพื้นที่ไปสำรวจด้วย รวมทั้งนำกล้องถ่ายภาพไปบันทึกภาพไว้เป็นหลักฐาน ถ้าพบว่าข้อร้องเรียนเป็นความจริงในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่จะขอให้ผู้ถูกร้องเรียนปรับปรุงเหตุที่ถูกร้องเรียน เช่น ในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลามีผู้ร้องเรียนมาว่าเกิดกลิ่นเหม็นจากโรงงานรีไซเคิลถุงพลาสติก เมื่อลงไปตรวจสอบแล้วก็พบว่ามีกลิ่นเหม็นจริง อีกทั้งยังตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งชุมชน และไม่ได้มาขออนุญาตจากเทศบาลในการดำเนินการด้วย เมื่อไปพูดคุยกับเจ้าของโรงงานแล้วสามารถตกลงกันได้ โดยเจ้าของโรงงานรับปากว่าจะปรับปรุงการรีไซเคิลไม่ให้มีกลิ่นรบกวนชุมชน ทางกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมจึงเขียนลงแบบสอบ 3 ตอน ซึ่งเป็นเอกสารการตรวจว่าเจ้าพนักงานได้ให้คำแนะนำแก้ไขอย่างไร แล้วให้ทั้งผู้ร้องเรียนและผู้ถูกร้องเรียนลงชื่อรับทราบ และมอบแบบสอบดังกล่าวให้กับทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน และเจ้าพนักงานเก็บไว้คนละส่วน เป็นต้น

4) เรื่องที่เสนอหรือร้องเรียนซึ่งต้องดำเนินการโดยจัดทำเป็นโครงการ

เรื่องที่ดีเป็นเรื่องที่เสนอหรือร้องเรียนมาแล้วต้องดำเนินการโดยจัดทำเป็นโครงการ โดยเมื่อชุมชนต่างๆ มีการเสนอแผนชุมชนเป็นโครงการต่างๆ มาให้เทศบาลแล้ว เทศบาลจะมีการพิจารณานำโครงการต่างๆ บรรจุลงในแผนพัฒนาสามปี โดยมีการสำรวจ การประมาณราคา และการจัดลำดับเข้าในแต่ละปีโดยคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลและคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ต่อจากนั้นจึงมีการพิจารณานำโครงการซึ่งอยู่ในแผนพัฒนาสามปีมา

บรรจูลงในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและแผนการดำเนินงานของเทศบาล หลังจากนั้นก็มีการอนุมัติงบประมาณดำเนินการและดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อดำเนินโครงการต่อไป เช่น การดำเนินโครงการปรับปรุงถนนและวางท่อระบายน้ำใหม่ของชุมชนเมืองนารายณ์เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำท่วมตามที่ประชาชนในชุมชนได้เสนอโครงการมายังเทศบาล เป็นต้น ซึ่งโครงการที่ชุมชนเสนอมาส่วนใหญ่ก็จะได้รับการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปี โดยคุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งทำงานอยู่ในสำนักปลัดเทศบาลของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “ส่วนใหญ่เทศบาลก็นำโครงการของชุมชนใส่เข้าไปในแผนสามปี เพียงแต่จะใส่ในปีไหน ขึ้นอยู่กับการจัดลำดับของคณะกรรมการด้วย โดยรัฐบาลให้ความสำคัญกับการมีแผนเป็นตัวยึด เนื่องจากหากโครงการใดที่ไม่มีอยู่ในแผนพัฒนาสามปี จะมาอยู่ในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของเทศบาลไม่ได้ หรือแม้แต่โครงการที่จะให้หน่วยงานอื่นมาดำเนินการให้เทศบาลก็ต้องมีอยู่ในแผนพัฒนาสามปี ถ้าไม่มีก็ต้องมีการขอปรับแผนผ่านสภาเทศบาล”

ในขณะเดียวกันก็จะมีโครงการที่เสนอมาจากประชาชนส่วนหนึ่งที่ไม่ได้รับการบรรจุลงในแผนพัฒนาสามปี โดยคุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในสำนักปลัดเทศบาลของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “เรื่องที่เสนอมาเราไม่ได้บรรจุเข้าแผนไปทั้งหมด เพราะบางส่วนเป็นเรื่องที่สามารถแก้ปัญหาได้เลย ไม่จำเป็นต้องมาเข้าแผน คือบางส่วนเขาเสนอมาแต่พอเรามากรองดูแล้วสามารถแก้ปัญหาโดยภารกิจแต่ละส่วนงานได้เลย เช่น ขอดังขยะ เรามีงบประมาณในเรื่องถังขยะอยู่แล้วก็สามารถไปจัดสรรได้เลย หรือว่าในเรื่องของถนนชำรุดซึ่งทางกองช่างมีงบประมาณในเรื่องซ่อมถนนก็สามารถไปทำได้เลย”

สำหรับโครงการที่ได้รับการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปีแล้วนั้น โครงการส่วนหนึ่งก็จะถูกนำมาบรรจุไว้ในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและแผนการดำเนินงานของเทศบาล จากนั้นก็มีการอนุมัติงบประมาณและดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างต่อไป ซึ่งการอนุมัติจัดสรรงบประมาณให้ดำเนินการจริงๆ นั้น คณะผู้บริหารจะมีหน้าที่คัดกรองเลือกโครงการโดยพิจารณาว่าโครงการใดเป็นเรื่องเร่งด่วนหรือเป็นโครงการต่อเนื่องที่มีความจำเป็นก็จะจัดสรรงบประมาณให้ดำเนินการก่อน ซึ่งทางส่วนงานที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้เสนอแนวความคิดแล้วให้ผู้บริหารเป็นผู้อนุมัติตัดสินใจว่าจะให้ดำเนินการหรือไม่ เช่น ชุมชนเมืองนารายณ์บริเวณหมู่บ้านเจแอนด์เอส 2 ซึ่งเจ้าของโครงการทำท่อระบายน้ำขนาดเล็ก ทำให้น้ำท่วมทุกครั้งที่ฝนตกหนักเป็นประจำทุกปี ทางกองช่างจึงเสนอเป็นโครงการวางท่อระบายน้ำใหม่เพื่อแก้ไขปัญหา เป็นต้น

ในขณะที่โครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาสามปีอีกส่วนหนึ่งจะไม่ได้รับการบรรจุลงในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและแผนการดำเนินงาน เนื่องจากเทศบาลมีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะดำเนินการให้ได้ทั้งหมดหรือมีความจำเป็นต้องไปดำเนินโครงการอื่นที่จำเป็นเร่งด่วนกว่า เช่นในกรณีของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีซึ่งมีความจำเป็นต้องนำงบประมาณไปดำเนินการหรือไปสมทบเพื่อดำเนินการร่วมกับหน่วยงานอื่นในโครงการสำคัญในเขตเทศบาลหลายโครงการ เช่น โครงการก่อสร้างโรงกำจัดขยะ โครงการก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้โครงการที่มีการบรรจุลงในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและแผนการดำเนินงานส่วนใหญ่จะใช้เวลานานกว่าที่จะได้รับการดำเนินโครงการ รวมทั้งมีหลายโครงการที่ยังไม่ได้รับการดำเนินการจนกระทั่งมีเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของปีงบประมาณใหม่ เนื่องจากปัญหาด้านงบประมาณของเทศบาล นอกจากนี้เทศบาลจะขอให้ทางหน่วยงานอื่นๆ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น มาช่วยในการดำเนินการตามโครงการส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลด้วย

5) ข้อร้องเรียนซึ่งต้องร่วมกันแก้ไขกับหน่วยงานอื่นๆ

เรื่องที่ทำเป็นข้อร้องเรียนเรื่องสำคัญซึ่งมีความจำเป็นต้องร่วมมือกันกับหน่วยงานอื่นๆ ในการแก้ไขปัญหา เช่น จังหวัด เป็นต้น ซึ่งต้องใช้เวลาในการแก้ปัญหา เช่น ปัญหาอุทกภัย ซึ่งเป็นปัญหาระดับภูมิภาคโดยมีพื้นที่หลายจังหวัดในเขตลุ่มแม่น้ำภาคกลางประสบปัญหาเช่นกัน ดังนั้นการแก้ปัญหาในระยะยาวจะมีการประสานความร่วมมือกันจากหลายภาคส่วน ที่สำคัญได้แก่ กรมชลประทาน กรมทางหลวง กรมโยธาธิการและผังเมือง จังหวัด อ่างเภอ เทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงที่ประสบปัญหาเช่นกัน เป็นต้น

โดยแนวทางแก้ไขปัญหาดูทกภัยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้น ในปี พ.ศ. 2552 ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรีได้ให้กรมทางหลวงวางท่อระบายน้ำขนาด 1.50 เมตร จำนวน 3 แถว ให้นำไปออกทางตำบลป่าตาลและกกโก (ด้านใต้ของเทศบาล) ไม่ให้น้ำเข้ามาในเขตเทศบาลซึ่งเป็นพื้นที่ต้นทางที่จะเข้าไปในตัวเมืองลพบุรี ซึ่งงบประมาณ 18 ล้านบาทบาท ขณะนี้ (เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2552) ได้ผู้รับจ้างแล้ว และกำลังอยู่ระหว่างการเซ็นสัญญาและเรียกผู้รับจ้าง ซึ่งหลังจากก่อสร้างตามโครงการนี้แล้วจะทำให้มีส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70 ถูกแบ่งออกไปนอกเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา เหลือเพียงส่วนหนึ่งประมาณร้อยละ 30 ที่จะผ่านมายังเขตเทศบาลเข้าไปในตัวเมืองลพบุรี จึงน่าจะช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมได้ โดยน้ำอาจจะเต็มท่อระบายน้ำสักพักหนึ่งแต่ไม่นานก็จะไหลระบายได้

สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาคือทบทวนในส่วนขอเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้น คือ การจัดสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมโดยการก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำตลอดริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทั้ง 2 ฝั่ง ในปัจจุบันยังดำเนินการไม่ได้ทั้งหมด โดยการก่อสร้างในบางพื้นที่จะมีหน่วยงานภายนอกเทศบาลมาช่วยเหลือในการดำเนินการ เช่น สำนักงานโยธาดำเนินการก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำบริเวณริมแม่น้ำฝั่งตะวันออกส่วนหนึ่ง เมื่อสร้างเสร็จแล้วจึงส่งมอบให้เทศบาลดูแลบำรุงรักษา เป็นต้น

นอกจากข้อเสนอต่างๆ จากประชาชนที่เทศบาลสามารถดำเนินการให้ได้แล้ว ยังมีบางเรื่องที่เทศบาลไม่สามารถดำเนินการจัดการหรือแก้ไขปัญหาก็ได้อีกด้วย ได้แก่

1) เรื่องที่เทศบาลไม่มีศักยภาพเพียงพอในการแก้ไข

เรื่องหนึ่งเป็นเรื่องที่เทศบาลไม่มีศักยภาพเพียงพอในการดำเนินการ ถึงแม้ว่าจะเป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลโดยตรง โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น การร้องเรียนให้ไปจัดการสุนัขหรือแมวจรจัด ซึ่งเทศบาลยังไม่มีศักยภาพเพียงพอในการดำเนินการ ไม่มีชุดทำงานว่าจะทำอย่างไร และหากจับมาแล้วจะดำเนินการอย่างไรต่อไป หรือเรื่องป่าต้นธูปบริเวณพื้นที่ที่เจ้าของปล่อยกร้างในชุมชนแห่งหนึ่งในเขตเทศบาล โดยคุณท่าศาลา ง. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่ง ในชุมชนดังกล่าวได้เล่าว่า “ในช่วงฤดูแล้งหญ้าจากดอกธูปจะปลิวมาตามบ้านในชุมชน อีกทั้งยังเป็นเชื้อเพลิงอย่างดีหากเกิดอัคคีภัยขึ้น พอป่าไปเจอเจ้าของที่ก็บอกว่าการทำลายต้นธูปต้องใช้เงินมากจึงไม่สามารถทำได้ ป่าจึงไปเขียนคำร้องให้เทศบาลช่วยประสานเจ้าของที่เพื่อมากำจัดป่าต้นธูป จากนั้นทางเจ้าหน้าที่ก็ได้มาดูแล้วก็เงียบไป ป่าจึงร้องเรียนใหม่รวมแล้ว 4 ครั้ง ในที่สุดทางเทศบาลจึงได้ชี้แจงว่าพื้นที่บริเวณป่าต้นธูปมีพื้นดินแฉะเนื่องจากบ้านที่อยู่ติดป่าธูปทำท่อน้ำทิ้งลงไปบริเวณพื้นที่ป่าธูป หากนำรถเกรดลงไปจะติดไม่สามารถวิ่งได้ ดังนั้นจึงไม่สามารถนำรถมาเกรดได้ หากจะเผาก็เป็นอันตรายไม่สามารถทำได้ หรือจะถมพื้นที่เทศบาลก็ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ของเอกชน หากจะถางก็ไม่เกิดประโยชน์เพราะต้นธูปมีรากฝังลึกสามารถขึ้นต้นมาใหม่ได้ ดังนั้นทางเทศบาลจึงไม่สามารถดำเนินการแก้ไขให้ได้”

สำหรับประเด็นเรื่องที่เทศบาลไม่สามารถดำเนินการจัดการหรือแก้ไขปัญหาก็กับประชาชนได้เนื่องจากเทศบาลไม่มีศักยภาพเพียงพอในการดำเนินการนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นถึงแม้เทศบาลอาจจะไม่มีศักยภาพเพียงพอจริงก็ตาม แต่เทศบาลก็ควรประสานขอความช่วยเหลือหรือความร่วมมือจากหน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงที่มีศักยภาพเพียงพอให้มาช่วยเหลือแก้ไขปัญหาก็กับประชาชนเท่าที่จะสามารถทำได้ โดยอย่างน้อยอาจเป็นการช่วยเหลือให้ข้อมูลหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็กับประชาชน ซึ่งหากสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาก็กับ

เป็นการช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนและยังทำให้เทศบาลได้เรียนรู้ในการแก้ไขปัญหา อีกด้วย

2) เรื่องที่ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

เรื่องที่สองเป็นเรื่องที่ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของเทศบาลในการดำเนินการ อย่างไรก็ตามในหลายกรณีเทศบาลก็ได้ช่วยเหลือประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ เช่นในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลามีปัญหาชาวบ้านกระทบกระทั่งกันเรื่องที่ดิน ซึ่งไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของเทศบาลในการไกล่เกลี่ย เทศบาลก็ได้ชี้แจงไปว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของที่ดิน ต้องไปแจ้งที่ดินเพื่อให้มาวัดหลักเขต แต่เทศบาลอาจดำเนินการประสานให้ในส่วนหนึ่ง หรือกรณีถนนบริเวณหน้าตลาดนัดมีปัญหาเรื่องหลุมบ่อเพราะตัวหนอนหลุด ซึ่งตรงนั้นเป็นความรับผิดชอบของแขวงการทาง หรือการประสานส่วนภูมิภาคมาเดินท่อแล้วส่งคืนพื้นผิวไม่สมบูรณ์ ชาวบ้านก็มาร้องเรียนเทศบาล ทางเทศบาลก็ประสานงานให้การประสานส่วนภูมิภาคมาจัดการให้เรียบร้อย หรือในกรณีน้ำประปาไม่ไหล ถึงแม้ว่าเทศบาลจะไม่ได้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการแก้ไขก็ตาม แต่เทศบาลก็จะประสานการประสานส่วนภูมิภาคให้มาดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ประชาชน หรือในกรณีของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีซึ่งมีถนนรวมทั้งไฟฟ้าสาธารณะที่ตั้งอยู่บนถนนบางสายในเขตเทศบาลที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวงชำรุด เทศบาลไม่สามารถดำเนินการแก้ไขให้ได้ เพราะถ้าเทศบาลลงไปดำเนินการแล้ว จะถูกสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ทักท้วงว่าไม่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบ อย่างไรก็ตามเทศบาลจะประสานกับกรมทางหลวงให้มาดำเนินการแก้ไขต่อไป

นอกจากนี้ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องงานโครงสร้างซึ่งไม่ได้เป็นเขตสาธารณะ ไม่ได้เป็นพื้นที่ของชุมชนแต่เป็นพื้นที่เฉพาะหรือเป็นพื้นที่ครอบครองของเอกชน เทศบาลก็ไม่มีอำนาจหน้าที่ไปดำเนินโครงการให้ได้ เช่น ถนนในหมู่บ้านจัดสรรบางแห่งที่ยังไม่ได้ยกให้เป็นทางสาธารณะ เทศบาลก็ไม่สามารถไปดำเนินโครงการก่อสร้างถนนใหม่ให้ได้ รวมถึงการที่หน่วยราชการในเขตพื้นที่เทศบาลจะขอให้ไปตัดหญ้าให้ก็ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของเทศบาลเพราะแต่ละหน่วยราชการก็มีหน้าที่และงบประมาณในการดูแลตรงนั้นอยู่แล้ว

แต่อย่างไรก็ตามในบางกรณีซึ่งเป็นโครงการที่อยู่ในพื้นที่เฉพาะ แต่เทศบาลก็อาจดำเนินโครงการให้ได้ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการขอโครงการมา เช่นในกรณีของเขตพื้นที่ทหารซึ่งเป็นเส้นทางผ่านให้กับหลายชุมชน อีกทั้งมีประชาชนจากหลายตำบลต้องผ่านในเขตพื้นที่ทหาร ซึ่งหากถนนเกิดชำรุด เทศบาลก็อาจดำเนินโครงการให้ได้แต่มีข้อแม้ว่าต้องมีเอกสารยืนยันว่าเป็นเขตพื้นที่ทหารและหน่วยงานต้องขอมาว่าตรงนั้นมีความจำเป็นเพราะเป็นเส้นทางที่ประชาชนใช้

ร่วมกับทหาร ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยสำหรับเทศบาลด้วย เพราะถ้าไม่มีเอกสารยืนยันก็จะกลายเป็นว่าเทศบาลไปดำเนินการไม่ได้ เพราะพื้นที่ดังกล่าวต้องมีหน่วยงานต้นสังกัดดูแลอยู่แล้ว

สำหรับประเด็นเรื่องที่เทศบาลไปดำเนินการจัดการหรือแก้ไขปัญหาในกรณีซึ่งเป็นโครงการที่อยู่ในพื้นที่เฉพาะนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นที่ถึงแม้เทศบาลจะสามารถไปดำเนินการช่วยเหลือได้เพราะเป็นประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่ก็ตาม แต่เทศบาลก็ควรจะมีการแบ่งการดำเนินงานร่วมกันกับหน่วยงานของรัฐที่ดูแลพื้นที่เฉพาะนั้นๆ ซึ่งอาจจะเป็นการแบ่งพื้นที่กันในการดำเนินโครงการ ทั้งนี้เพราะหน่วยงานของรัฐต่างก็ได้รับงบประมาณในการดำเนินงานของตนเองอยู่แล้วทั้งสิ้น ดังนั้นเทศบาลจึงควรเข้าไปในลักษณะของการร่วมมือกันดำเนินงานแต่ไม่ใช่ไปรับหน้าที่ดำเนินงานเองทั้งหมด

5.2.10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของเทศบาลตามข้อมูลที่เสนอจากประชาชน

สำหรับความคิดเห็นของประชาชนต่อเทศบาลในการดำเนินการจัดการหรือแก้ไขปัญหาตามข้อมูลที่เสนอมาจากประชาชน ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้น คุณท่าศาลา ค. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามีความคิดเห็นว่า “การทำงานตามข้อเสนอของประชาชนลุ่มให้เทศบาล 6 คะแนน จาก 10 คะแนน คือถ้าเป็นเรื่องประจำ เช่น ตัดหญ้าข้างทางหรือหลอดไฟฟ้าสาธารณะขาดอันนั้นจะดี แจ่งไปไม่นานก็มาทำให้ แต่ที่หายไป 4 คะแนน เพราะรู้สึกว่าการเสนอที่เป็นโครงการของชุมชนที่เสนอไปให้เทศบาลแล้วจะได้รับการตอบสนองซ้ำ เช่น ถนนในชุมชนซึ่งเทศบาลบอกว่าผ่านการอนุมัติจากสภาเทศบาลแล้ว ทางช่างของเทศบาลก็มาวัดแล้ววัดอีกแต่ก็ยังไม่มีการดำเนินการ แต่ตอนเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ลุ่มรู้สึกว่าการขออะไรไปแล้วจะได้รับการดำเนินการง่าย เช่น ขอให้นำหินลูกรังให้มาใส่ไหล่ถนนก็นำมาให้”

ในขณะที่คุณ ท่าศาลา ค. ซึ่งเป็นประชาชนอีกคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามีความคิดเห็นว่า “ในเรื่องการเรียกร้องของชุมชนให้เทศบาลมาดำเนินการโครงการให้ชุมชนนั้น พี่ก็เห็นใจเทศบาล เพราะเมื่อเทศบาลจัดตั้งชุมชนขึ้นมาอย่างเป็นทางการในปี (พ.ศ. 2552) ทำให้เกิดชุมชนถึง 27 ชุมชน แต่ละชุมชนก็เรียกร้องอยากจะได้มันได้นี่ ซึ่งถ้าเทศบาลทำตามทั้งหมดก็ไม่รู้ว่าจะต้องใช้เงินกี่ล้านบาทจึงจะพอ ดังนั้นเทศบาลจึงจำเป็นต้องเลือกทำโครงการที่จำเป็นอย่างในชุมชนของพื้นที่นั้นประชาชนในชุมชนก็อยากให้เทศบาลไปทำโน่นทำนี่ เช่น ให้ไปทำถนนที่ชำรุดใหม่ ซึ่งพี่ก็เข้าใจว่าถนนเส้นหนึ่งจะสร้างใหม่ต้องใช้เงินมาก ดังนั้นคงจะต้องใช้หินคลุกซ่อมแซมไปก่อน ส่วนเรื่องที่เสนอให้เทศบาลดำเนินการได้ตลอด เช่น เรื่องซ่อมหลอดไฟฟ้า

สาธารณะที่เสีย หรือหญ้าข้างทางรก เทศบาลจะมาดำเนินการให้อย่างรวดเร็วและสม่ำเสมอ อย่างเป็นห่วงไฟฟ้าสาธารณะเสียแล้วเราแจ้งไปวันนี้ตอนเช้า ในตอนบ่ายทางเทศบาลก็จะไปดำเนินการซ่อมให้แล้ว ส่วนหญ้าข้างทางนั้นทางเทศบาลก็จะลงไปตัดหญ้าตามข้างทางให้ทุกเดือน”

สำหรับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลท่าศาลาในการดำเนินการจัดการ หรือแก้ไขปัญหาตามข้อมูลที่เสนอจากประชาชนนั้น คุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่ง ที่ทำงานอยู่ในสำนักปลัดเทศบาลของเทศบาลตำบลท่าศาลา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการร้องเรียน ต่างๆ ของประชาชนมีความคิดเห็น “การแก้ไขปัญหาตามที่ประชาชนเสนอข้อมูลมานั้นเทศบาล น่าจะได้ประมาณ 7 คะแนนเต็ม 10 คะแนน เพราะอยู่ที่ศักยภาพของเทศบาลโดยเฉพาะเรื่องงบประมาณ อีกทั้งในข้อเท็จจริงการแก้ปัญหบางเรื่องมันไม่ได้เป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาล บางเรื่องต้องดำเนินการเป็นโครงการซึ่งมีปัญหงบประมาณไม่เพียงพอ หรือปัญหบางเรื่องต้องใช้ เวลาในการแก้ไขปัญหาระยะยาวร่วมกับหลายหน่วยงาน แต่ในส่วนที่เป็นปัญหาเล็กน้อยที่ไม่ต้อง ทำเป็นโครงการ ประชาชนจะค่อนข้างพอใจ เช่น ถึงขยะไม่เพียงพอ”

สำหรับประเด็นที่มีประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาหลายคนมองว่าในสมัยที่ เทศบาลยังคงเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีการดำเนินโครงการต่างๆ เป็นจำนวนมาก แต่เมื่อมีการยกฐานะเป็นเทศบาลแล้วมีการดำเนินโครงการต่างๆ น้อยนั้น คุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็น เจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในสำนักปลัดเทศบาลมีความคิดเห็น “เนื่องจากแต่ก่อนสมัยที่เป็น อบต. จะมีหนังสือจากกระทรวงมหาดไทยสั่งการว่าคุณสามารถสนับสนุนเงินอุดหนุนให้ชุมชนไป ดำเนินการอย่างไร พอเป็นเทศบาลแล้วกระบวนการทางข้อกฎหมายเริ่มมีความเข้มข้นในการใช้ งบประมาณ คุณจะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่รองรับเยอะแยะ มีหนังสือสั่งการให้หน่วยงานต้อง คำนึงถึงว่าเป็นอำนาจหน้าที่หรือไม่ ซึ่งถ้าเป็นอำนาจหน้าที่และหน่วยงานสามารถทำได้ก็ต้องทำ ห้ามอุดหนุน เช่น คุณมีกองช่างที่ดูแลด้านก่อสร้าง ดังนั้นคุณจะถูกอุดหนุนงบประมาณไปให้เขาซ่อม ถนนเองไม่ได้ หรือจะขอเงินไปตัดหญ้าเองก็ไม่ได้เพราะมีกองสาธารณสุข ดูแลด้านสิ่งแวดล้อม ในเรื่องปรับปรุงภูมิทัศน์ได้ เราก็พยายามชี้แจงว่าถ้าเราทำโครงการให้ชุมชนนำงบประมาณไป หากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) มาตรวจเจอก็จะผิดว่าเป็นอำนาจของคุณแต่ทำไม มาเบิกจ่ายให้ชุมชน เราก็ต้องทำความเข้าใจกับประชาชน แต่อย่างไรก็ตามคุณต้องเข้ามามีส่วนร่วม ในการดูแลเวลาเขาไปทำให้ และสามารถแจ้งร้องเรียนปัญหามาได้เลย”

สำหรับความคิดเห็นของประชาชนต่อเทศบาลในการดำเนินการจัดการหรือแก้ไขปัญหาตามข้อมูลที่เสนอมาจากประชาชนในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้น คุณสิงห์บุรี ต. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “เรื่องที่เสนอให้เทศบาลไปแล้วผลที่ได้รับการแก้ไขก็เป็นบางเรื่อง โดยบางเรื่องก็ได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว เช่น เราแจ้งไปว่าหัวถนนปากซอยชำรุด เพลารถเลี้ยวแล้วจะทำให้ตกลงไปในบ่อ พอแจ้งไปแล้วเทศบาลเขามีอุปกรณ์อยู่แล้วก็มาทำให้เลย แต่บางเรื่องก็ยังไม่ได้นำมาดำเนินการให้ เช่น เราเคยไปแจ้งว่าเวลาฝนตกน้ำท่วมขังกลุ่มบ้านนี้ ก็ปรากฏว่าเทศบาลได้ส่งเจ้าหน้าที่มาดูแล้วและเรื่องก็อยู่ในแผนแล้วแต่ยังไม่ได้ดำเนินการ”

สำหรับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีในการดำเนินการจัดการหรือแก้ไขปัญหาตามข้อมูลที่เสนอมาจากประชาชนนั้น คุณสิงห์บุรี ข. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งทำงานอยู่ในกองช่างของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีความคิดเห็นว่า “เรื่องที่ประชาชนแจ้งมาแล้วจะดำเนินการต่อไปอย่างไรก็แล้วแต่เรื่อง อย่างเรื่องที่แก้ไขได้เลย เช่น ไฟฟ้าสาธารณะดับ ต้นไม้ล้มโค่นขวางทาง เราก็ออกไปดำเนินการได้เลย และก็รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ แต่ในขณะเดียวกันก็มีเรื่องที่ยังไม่ได้แก้ไขเยอะมาก เพราะโครงการปีๆ หนึ่งเยอะมากที่อยู่ในแผน และเทศบาลมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณค่าใช้จ่าย บรรจุอยู่ 100 โครงการอาจทำได้ 10 – 20 โครงการ มันก็ต้องคัดเลือกว่าตรงไหนมีเหตุผล ตรงไหนมีความจำเป็นเร่งด่วนกว่ากัน แต่โครงการไหนที่ไม่ได้ดำเนินการเราก็ต้องเตรียมข้อมูลไว้ชี้แจงกับประชาชนว่าวันนี้เรามีโครงการเร่งด่วนจำเป็นอื่นก่อน เราก็ต้องทำโครงการที่เร่งด่วนก่อน ไม่เช่นนั้นจะเกิดปัญหา เพราะว่าเราตอบสนองให้ไม่ได้หมด ซึ่งชาวบ้านหลายคนก็เข้าใจ”

5.2.11 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเสนอข้อมูลของประชาชน

จากการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชนทั้งในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีข้างต้น เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่ามีหลายเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการเสนอข้อมูลของประชาชน ทั้งปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ ทัศนคติของประชาชนในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาล ความจำเป็นในการพึ่งพาเทศบาลของประชาชน และปัจจัยภายนอกของประชาชน ได้แก่ บริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชน และการมีปัญหาความต้องกรในชุมชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ทักษะคติของประชาชนในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาล

ทัศนคติในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชนแต่ละคนที่แตกต่างกันมีผลทำให้ความสนใจในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชนแต่ละคนมีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้เนื่องจากการที่ประชาชนคนใดจะเสนอข้อมูลอะไรต่อเทศบาลหรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับว่าประชาชนคนนั้นมีทัศนคติหรือมุมมองที่ดีกับการทำหน้าที่เสนอข้อมูลต่อเทศบาลหรือไม่ โดยประชาชนที่มีทัศนคติในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลในแง่บวกหรือแง่ดีก็จะมีแนวโน้มในการเป็นผู้ทำหน้าที่เสนอข้อมูลต่อเทศบาล โดยประชาชนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้เคยเสนอข้อมูลต่อเทศบาลพบว่าเป็นผู้ที่มีทัศนคติในแง่ดีกับการเสนอข้อมูลต่อเทศบาล ประชาชนกลุ่มนี้จะมีมุมมองว่าการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลเป็นเรื่องปกติที่จะทำ เนื่องจากเทศบาลมีหน้าที่ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน ดังนั้นการเสนอข้อมูลอะไรให้เทศบาลมาดำเนินการให้ไม่ถือว่าเป็นเรื่องที่จะต้องเกรงใจหรือเกรงกลัวอะไรเทศบาล อีกทั้งการเสนอข้อมูลถือเป็นการทำหน้าที่พลเมืองที่ดี เพราะถือได้ว่ามีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเทศบาลให้ดียิ่งขึ้น เช่น คุณสิงห์บุรี ต. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “การร้องเรียนของประชาชนเวลาแถวบ้านมีปัญหาอะไรก็จะผ่านชุมชนเพราะในชุมชนจะมีคณะกรรมการชุมชน โดยจะแจ้งผ่านประธานชุมชนและกรรมการชุมชนให้ไปแจ้งกับเทศบาลอีกทีหนึ่ง หรือไม่ประชาชนก็จะไปบอก ส.ท. ในเขตให้ไปแจ้งเทศบาลให้มาแก้ปัญหา ซึ่งเราต้องช่วยแจ้งเรื่องตรงนี้ให้เทศบาลทราบ เพราะถ้าหากเราไม่แจ้งแต่รอให้เทศบาลมาเจอปัญหาเองก็ไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างไหนเพราะพื้นที่เทศบาลก็ไม่ใช่ว่าจะ”

ส่วนประชาชนที่มีทัศนคติในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลในแง่ลบก็จะมีแนวโน้มในการไม่สนใจที่จะทำหน้าที่เป็นผู้เสนอข้อมูลต่อเทศบาล โดยประชาชนกลุ่มนี้จะมีมุมมองว่าการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลนั้นไม่ใช่หน้าที่อะไรของตน เพราะเทศบาลก็ต้องทำหน้าที่ในการดูแลตรวจสอบปัญหาในพื้นที่อยู่แล้ว ในขณะที่ประชาชนบางคนมองว่าการเสนอข้อมูลอะไรต่อเทศบาลแล้วอาจจะเกิดผลเสียอะไรต่อตนเองในฐานะผู้เสนอข้อมูลได้ เนื่องจากหากเสนอเรื่องที่เป็นปัญหาเข้าไปที่เทศบาลแล้วอาจจะสร้างความไม่พอใจให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวและจะเกิดอันตรายกับผู้ที่ยื่นเรื่องได้ เช่น คุณท่าศาลา ผ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “เรื่องการเสนอข้อมูลปัญหาหรือความคิดเห็นอะไรให้กับเทศบาลคงไม่เคยเพราะเหตุผลหนึ่งก็คือกลัวว่าถ้าเราเสนอเรื่องอะไรไปแล้วเราจะได้รับผลกระทบอะไรหรือว่าจะมีเรื่องอะไรเกิดขึ้นมากับเราหรือเปล่า จึงไม่ได้เข้าไปใช้สิทธิเสนออะไรในตรงนั้น”

2) ความจำเป็นในการพึ่งพาเทศบาลของประชาชน

ความจำเป็นในการพึ่งพาเทศบาลของประชาชนถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะกำหนดว่าประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลหรือไม่ โดยหากเป็นประชาชนที่มีความจำเป็นในเรื่องต่างๆ ที่ต้องการพึ่งพาเทศบาลให้มาช่วยเหลือก็จะมีแนวโน้มในการเสนอข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อคิดเห็นหรือข้อร้องเรียนตลอดจนการร้องขอความช่วยเหลือมายังเทศบาล เช่น การโทรศัพท์มาขอความช่วยเหลือจากเทศบาลให้ไปช่วยจัดการสัตว์ร้ายต่างๆ ที่เข้าไปอยู่ในบ้าน ซึ่งเทศบาลโดยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยก็จะไปช่วยเหลือจัดการให้ หรือประชาชนคนใดจะมีงานพิธีที่บ้านก็จะขอความช่วยเหลือจากเทศบาลในการส่งเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ไปช่วยดูแลการจราจรและความเรียบร้อยภายในงาน เป็นต้น ส่วนประชาชนซึ่งไม่ได้มีเรื่องอะไรจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาเทศบาลก็ไม่น่าสนใจที่จะเสนอข้อมูลอะไรต่อเทศบาลเพราะไม่รู้ว่าจะมาเสนอขอความช่วยเหลือหรือร้องเรียนเรื่องอะไร

3) บริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชน

ลักษณะของบริการสาธารณะที่เทศบาลดำเนินการให้กับประชาชนนั้นถือว่ามีผลต่อการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชน โดยบริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัว กล่าวคือเป็นงานที่มีผลต่อประชาชนโดยตรง มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น งานสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเรื่องการจัดการขยะ งานช่างเกี่ยวกับไฟฟ้าสาธารณะหรือถนนหนทาง เป็นต้น จะทำให้ประชาชนมีแนวโน้มสนใจที่จะเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบริการสาธารณะดังกล่าวมายังเทศบาล เช่น บริการสาธารณะในงานด้านช่างซึ่งประชาชนจะสนใจในการแจ้งเหตุไฟฟ้าสาธารณะเสีย การเสนอเทศบาลให้สนับสนุนงบประมาณขยายเขตไฟฟ้า หรือการร้องเรียนถนนหรือท่อระบายน้ำชำรุดอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นเรื่องที่ตนเองพบเห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

ส่วนบริการสาธารณะที่เป็นเรื่องไกลตัว กล่าวคือไม่ได้มีผลต่อประชาชนโดยตรงหรือไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างใกล้ชิดและเป็นรูปธรรมจะพบว่าประชาชนมีแนวโน้มไม่สนใจที่จะเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบริการสาธารณะดังกล่าวมายังเทศบาล เช่น งานของกองคลังซึ่งมีรูปแบบการดำเนินงานที่ค่อนข้างตายตัว เป็นเรื่องของงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง หรือเรื่องการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ซึ่งแม้แต่การจะทำความเข้าใจเรื่องดังกล่าวยังเป็นเรื่องยากสำหรับประชาชนทั่วไป ดังนั้นการจะให้ประชาชนไปเสนอข้อมูลอะไรต่อกองคลังจึงยิ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากสำหรับประชาชนทุกๆ ไป เป็นต้น

4) การมีปัญหาคือความต้องการในชุมชน

การมีหรือไม่มีปัญหาคือความต้องการในชุมชนถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชนในชุมชนต่างๆ มีความแตกต่างกัน โดยชุมชนที่มีปัญหาตลอดจนความต้องการซึ่งเกินศักยภาพของชุมชนในการดำเนินการแก้ไขได้ กล่าวคือสภาพชุมชนยังไม่มีคุณสมบัติพร้อม ยังคงต้องการรับการแก้ไขปัญหาจากเทศบาล หรือยังคงต้องการได้รับการพัฒนาชุมชนจากเทศบาล จะพบว่าประชาชนในชุมชนดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะสนใจเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาหรือความต้องการต่างๆ ของชุมชนต่อเทศบาล เช่น ชุมชนเมืองนารายณ์ของเทศบาลตำบลท่าศาลา บริเวณหมู่บ้านแจแอนด์เอส 2 จะมีปัญหาเรื่องน้ำท่วมเนื่องจากมีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ใกล้กับหมู่บ้านได้ถมพื้นที่สูงกว่าบริเวณหมู่บ้าน ดังนั้นทุกครั้งที่ฝนตกหนักน้ำจะไหลลงมาบริเวณหมู่บ้านซึ่งเป็นพื้นที่ต่ำ อีกทั้งระบบระบายน้ำของหมู่บ้านก็ยังไม่ดีจึงทำให้เกิดน้ำท่วมอยู่เป็นประจำ จากปัญหาดังกล่าวทำให้ประชาชนในชุมชนมีการร้องเรียนให้เทศบาลไปดูน้ำและสิ่งอุดตันในท่อระบายน้ำเป็นประจำเมื่อเกิดฝนตกหนัก ตลอดจนมีการเสนอแนวทางต่อเทศบาลในการแก้ปัญหา น้ำท่วมด้วยการวางระบบระบายน้ำใหม่ผ่านการเสนอโครงการลงในแผนชุมชนของตน เป็นต้น

ในขณะเดียวกันจะพบว่าชุมชนที่ไม่มีปัญหาหรือความต้องการจำเป็นอะไรที่จะให้เทศบาลมาดำเนินการให้ กล่าวคือสภาพชุมชนค่อนข้างมีความสมบูรณ์พร้อมแล้ว ก็จะทำให้ประชาชนในชุมชนเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะไม่สนใจเสนอข้อมูลอะไรต่อเทศบาล ไม่ว่าจะเป็นการร้องเรียนปัญหาหรือเสนอความต้องการอะไรต่อเทศบาล เช่นในกรณีของชุมชนรุ่งประดิษฐ์ของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งเป็นชุมชนที่ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะดี ไม่มีปัญหารุนแรงอะไรในชุมชน ประชาชนในชุมชนจึงแทบจะไม่ได้มีการเสนอข้อมูลอะไรต่อเทศบาลเลย จะมีก็เพียงการร้องเรียนเรื่องเล็กน้อยทั่วๆ ไปในบางครั้ง เช่น การแจ้งเทศบาลว่ามีไฟฟ้าสาธารณะดับในพื้นที่ชุมชน หรือการแจ้งเทศบาลว่ารถขยะไม่ได้มาเก็บ 1 – 2 วัน ซึ่งก็เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก เป็นต้น

5.2.12 แนวทางในการส่งเสริมการเสนอข้อมูลของประชาชน

จากการประมวลข้อมูลทั้งในส่วนของคุณลักษณะการเสนอข้อมูลและปัจจัยที่มีผลต่อการเสนอข้อมูล ตลอดจนข้อคิดเห็นที่เสนอมาจากประชาชนในเขตเทศบาลทั้งเทศบาลตำบลท่าศาลา และเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางในการส่งเสริมการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชนในเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ดังนี้

1) เทศบาลตำบลท่าศาลาควรมีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาช่องทางการเสนอข้อมูลของประชาชนต่อเทศบาลผ่านแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเทศบาลควรมีการจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจแบบครอบคลุมทุกส่วนงานของเทศบาลที่มีประชาชนมารับบริการ นอกเหนือจากการสอบถามความคิดเห็นในปัจจุบันซึ่งมีเฉพาะบางส่วนงานหรือบางกิจกรรมเท่านั้น ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีการดำเนินการส่งเสริมในส่วนนี้ไปพอสมควรแล้ว

2) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นประชาชนในเขตเทศบาลเป็นการทั่วไปเกี่ยวกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมทั้งแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานในภาพรวมของเทศบาล โดยอาจมีการสอบถามความคิดเห็นในช่วงเวลาก่อนจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี หรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อให้เทศบาลสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบในการจัดทำแผนและเทศบัญญัติดังกล่าวได้

3) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประชาสัมพันธ์ช่องทางและวิธีการในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลให้ประชาชนได้รับทราบให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีประชาชนหลายคนยังไม่ทราบช่องทางและวิธีการในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลอย่างครบถ้วน โดยเทศบาลอาจมีการแจกเอกสารซึ่งมีเนื้อหาแนะนำวิธีการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลเผยแพร่ไปตามบ้านเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบและนำไปประกอบการตัดสินใจในการเลือกช่องทางการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลที่ตนเองคิดว่าจะมีความเหมาะสม

4) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการหลังจากได้รับเรื่องที่เสนอมาจากประชาชนแล้ว เนื่องจากยังมีประชาชนหลายคนไม่ทราบว่าเรื่องที่ตนเสนอมานั้นเทศบาลจะดำเนินการอย่างไร โดยในเอกสารควรมีการแสดงขั้นตอนวิธีการดำเนินการตามประเภทเรื่องที่เสนอมาระยะเวลาในการดำเนินการ รวมทั้งมีการชี้แจงถึงประเภทเรื่องที่เทศบาลไม่สามารถดำเนินการให้ได้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่ประชาชนและเป็นข้อมูลประกอบในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชนด้วย

5) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการตามเรื่องที่ประชาชนเสนอมานในแต่ละเดือนว่ามีเรื่องใดบ้างที่ประชาชนเสนอมาน เรื่องใดบ้างที่ได้ดำเนินการให้แล้ว เรื่องใดบ้างที่อยู่ระหว่างดำเนินการ เรื่องใดบ้างที่ยังไม่ได้ดำเนินการ และเรื่องใดบ้างที่ไม่สามารถดำเนินการให้ได้ เพื่อใช้ในการชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบผ่านช่อง

ทางการประชาสัมพันธ์ต่างๆ ของเทศบาล ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมั่นใจต่อการดำเนินงานของเทศบาลตามข้อเสนอของประชาชนและสร้างการยอมรับเทศบาลมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะอื่นๆ ของเทศบาลอีกได้

6) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงเป็นเครือข่ายส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และวิธีการในการส่งเสริมการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชน ทั้งช่องทางการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลและการดำเนินการกับข้อมูลที่ประชาชนได้เสนอต่อเทศบาล แล้วจึงนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชนและการดำเนินการตามข้อมูลที่ประชาชนเสนอต่อเทศบาลให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.3 การเข้าร่วมการประชุม : การมีส่วนร่วมภายใต้การสื่อสารสองทาง

การเข้าร่วมการประชุมถือเป็นการมีส่วนร่วมอีกลักษณะหนึ่งของประชาชนกับเทศบาล เป็นการมีส่วนร่วมภายใต้การสื่อสารสองทางระหว่างประชาชนกับเทศบาล กล่าวคือเป็นการมีส่วนร่วมที่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโต้ตอบกันระหว่างประชาชนกับเทศบาลในการประชุมได้ โดยประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในหลายรูปแบบที่สำคัญ ได้แก่ การประชาคมชุมชน การประชาคมตำบลและการประชาคมเมือง การประชุมผู้ปกครองในสถานศึกษา การพบปะให้บริการประชาชน การประชุมเทศบาลพบประชาชน (เทศบาลตำบลท่าศาลา) และการประชาคมการดำเนินโครงการสำคัญของเทศบาล (เทศบาลเมืองสิงห์บุรี) โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.3.1 การประชาคมชุมชน

การประชาคมชุมชนถือเป็นเวทีหนึ่งที่ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะของเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับนวัตกรรมด้านการเมืองและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยของ จรัส สุวรรณมาลา และคณะ (2548: 104-106) โดยนวัตกรรมหนึ่งในการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การจัดเวทีประชาคมให้ประชาชน/องค์กรชุมชนริเริ่มนโยบายสาธารณะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ที่มาของการจัดประชาคมชุมชน

สืบเนื่องจากตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 18 ได้กำหนดให้เทศบาลมีการจัดทำและทบทวนแผนพัฒนาสามปีเป็นประจำทุกปี ซึ่งตามระเบียบได้กำหนดไว้ด้วยว่าเทศบาลจะทำแผนพัฒนาสามปีขึ้นมาได้ ก็ต้องมีการจัดประชาคมชุมชนเพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาเทศบาลและรับทราบปัญหาความต้องการของชุมชน หลังจากนั้นจึงเกิดเป็นแผนชุมชนซึ่งบรรจุโครงการที่เกินศักยภาพของชุมชนในการดำเนินการเองแล้วเสนอต่อเทศบาลเพื่อพิจารณาบรรจุโครงการของชุมชนลงในแผนพัฒนาสามปีต่อไป ซึ่งถือเป็นการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว เทศบาลทั้ง 2 แห่ง จึงได้จัดเป็นโครงการให้มีการประชาคมชุมชนขึ้นในชุมชนต่างๆ ของเทศบาลเป็นประจำทุกปี

2) ระยะเวลาในการดำเนินการจัดประชาคมชุมชน

เทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้ดำเนินการจัดการประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนชุมชนปีละหนึ่งครั้ง ในช่วงต้นปี เพื่อให้แต่ละชุมชนได้เสนอความต้องการของชุมชน หลังจากนั้นจึงเกิดเป็นแผนชุมชน ซึ่งบรรจุโครงการที่เกินศักยภาพของชุมชนในการดำเนินการเองไว้แล้วจึงเสนอต่อเทศบาลเพื่อรวบรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาสามปีซึ่งต้องมีการประกาศใช้ในเดือนกรกฎาคมของทุกปี สำหรับเทศบาลตำบลท่าศาลานั้น ในปี พ.ศ. 2552 ได้จัดการประชาคมชุมชนตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนมิถุนายน โดยการประชาคมชุมชนจะจัดขึ้นในช่วงเย็นตั้งแต่เวลาประมาณ 17.45 น. เพื่อให้ประชาชนส่วนหนึ่งที่ไม่ไปทำงานนอกบ้านสามารถกลับมาร่วมประชาคมชุมชนได้ทันเวลา ซึ่งจะใช้เวลาในการประชาคมชุมชนไปจนถึงประมาณ 19.00 น. โดยมีการจัดเตรียมความพร้อมในการประชาคมทั้งสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ ก่อนการประชาคมตั้งแต่เวลาประมาณ 16.30 น. และดำเนินการจัดเก็บอุปกรณ์และสถานที่ให้เรียบร้อยหลังจากการประชาคมเสร็จสิ้นแล้วจนถึงเวลาประมาณ 19.30 น. ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะจัดการประชาคมชุมชนขึ้นในช่วงเวลา กลางวัน ซึ่งเป็นเวลาปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของเทศบาล

3) สถานที่ในการดำเนินการจัดประชาคมชุมชน

การประชาคมชุมชนจะดำเนินการจัดขึ้นในพื้นที่ของชุมชนต่างๆ ตามที่ได้มีการจัดตั้งขึ้น สำหรับเทศบาลตำบลท่าศาลานั้น ในปี พ.ศ. 2552 ถือเป็นจุดเริ่มต้นใหม่ คือ เทศบาลมีการจัดแบ่งพื้นที่ชุมชนออกเป็น 27 ชุมชน ทำให้มีการไปจัดประชาคมในชุมชนต่างๆ เพิ่มมากขึ้นจากปีก่อนๆ ที่จัดประชาคมเป็นหมู่บ้านตามเขตการปกครองท้องที่ คือ หมู่ที่ 1 – หมู่ที่ 8 รวมไปถึงยังมีการจัดประชาคมในพื้นที่หมู่บ้านจัดสรรบางแห่งที่มีการรวมตัวกันเองเป็นชุมชนขึ้นมาก่อนหน้านี้แล้ว เช่น ชุมชนเทพราชนคร เป็นต้น เรียกว่าการประชาคมหมู่บ้าน ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นจะจัดการประชาคมชุมชนขึ้นในชุมชนต่างๆ ของเทศบาลทั้ง 13 ชุมชน

สำหรับสถานที่ในการจัดประชาคมของแต่ละชุมชนนั้นเทศบาลจะเลือกสถานที่ที่เป็น ศูนย์กลางของแต่ละชุมชนและมีความสะดวกในการเดินทางมาของประชาชนในชุมชน โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น ชุมชนเทพราชนครจัดประชาคมที่บริเวณสำนักงานชุมชน ชุมชนบ้านท่าศาลาจัดขึ้นที่วัดท่าศาลา ชุมชนพีพีแลนด์จัดขึ้นที่ถนนใหญ่กลางหมู่บ้านพีพีแลนด์ เป็นต้น ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีพบว่าในหลายชุมชนจะใช้สำนักงานชุมชนของตนเองที่มีในการจัดประชาคมชุมชน เช่น ชุมชนวัดสว่างอารมณ์ ชุมชนบ้านบางกระบือ เป็นต้น

4) หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดประชาคมชุมชน

หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดประชาคมชุมชน คือ เทศบาล โดยเทศบาลตำบลท่าศาลามีส่วนงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบหลักในการจัดประชาคมชุมชน คือ สำนักปลัดเทศบาล ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีส่วนงานที่รับผิดชอบหลักในการจัดประชาคมชุมชน คือ กองสวัสดิการสังคม ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบจะมีการประชุมเพื่อเตรียมการลงพื้นที่ประชาคมชุมชนต่างๆ โดยมีการประชุมกันว่าจะมีรูปแบบอย่างไร จะต้องคุยเรื่องอะไรบ้าง ใครจะรับผิดชอบพุดในเรื่องอะไร รวมทั้งมีตารางกำหนดวันที่จะลงไปประชาคมในชุมชนต่างๆ

5) การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนมาเข้าร่วมประชาคมชุมชน

การประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชนมาร่วมการประชุมชุมชนนั้น เทศบาลจะแจ้งเป็นรายชุมชนล่วงหน้าก่อนที่จะมีการจัดประชาคมในชุมชนนั้นๆ โดยจะมีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางระบบกระจายเสียงของเทศบาล และการทำงานเป็นหนังสือเชิญชวนส่งกระจายไปตามบ้าน ทั้งประธานสภาเทศบาล รองประธานสภาเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล และประชาชนในชุมชนต่างๆ ของเทศบาล เพื่อเชิญเข้าร่วมประชาคมชุมชนในวันเวลาและสถานที่ที่กำหนด โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้น เจ้าหน้าที่ของเทศบาลจะทำหน้าที่แจกหนังสือเชิญชวนตามชุมชนต่างๆ โดยไปเสียบตามตู้จดหมายหรือช่องประตูของบ้าน แต่ในบางชุมชนที่คณะกรรมการชุมชนเข้มแข็ง เทศบาลก็จะฝากให้คณะกรรมการชุมชนนำไปแจก ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นเจ้าหน้าที่ของเทศบาลจะร่วมมือกับคณะกรรมการชุมชนต่างๆ ในการทำหน้าที่แจกหนังสือเชิญชวน

นอกจากนี้เทศบาลทั้ง 2 แห่ง ยังมีการบอกผ่านทางประธานของชุมชนเพื่อให้ไปเชิญชวนประชาชนในชุมชนของตนให้มาเข้าร่วมการประชุมชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย โดยใช้หลายวิธีในการโน้มน้าวให้ประชาชนในชุมชนของตนมาเข้าร่วมประชาคม เช่น การเชิญชวนผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายของชุมชนหรือการพบปะเชิญชวนโดยตรงตามบ้าน เป็นต้น นอกจากนี้ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งยังมีการปกครองท้องที่อยู่ ได้มีผู้ใหญ่บ้านบางหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 เป็นต้น ช่วยประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชนผ่านทางหอกระจายข่าวของหมู่บ้านให้อีกด้วย

6) ผู้ที่เข้าร่วมในการจัดประชาคมชุมชน

ในการจัดประชาคมชุมชนต่างๆ มีผู้เข้าร่วมมาจาก 2 ส่วนสำคัญ ดังนี้

6.1) บุคลากรของเทศบาล โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาจะประกอบไปด้วย คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาลที่มีพื้นที่ชุมชนอยู่ในเขตเลือกตั้งของตน และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลในส่วนงานต่างๆ สำหรับเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลที่เกี่ยวข้องกับชุมชน คือ เจ้าหน้าที่ของกองสวัสดิการสังคมเป็นหลัก โดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาลจะมีทั้งที่เข้ามาประชาสัมพันธ์ ได้รับความคิดเห็น หรือประสานการทำงานกับประชาชนในส่วนงานของตน และเข้ามาทำหน้าที่ในการช่วยดำเนินการจัดประชาคมชุมชน ทั้งการเป็นพิธีกร การให้ผู้เข้าร่วมประชาคมเซ็นชื่อ การแจกเอกสารที่เกี่ยวข้อง การจัดเตรียมและดูแลอุปกรณ์และสถานที่ในการประชาคม

6.2) ประชาชนในชุมชน ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ของชุมชน นอกจากนั้นในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลายังได้มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องที่ คือ ผู้ใหญ่บ้านของบางหมู่บ้านที่มีพื้นที่ชุมชนอยู่ในเขตหมู่บ้านของตนเข้าร่วมในการประชาคมชุมชนด้วย นอกจากนี้ในการประชาคมชุมชนยังได้เปิดโอกาสให้ประชาชนที่ไม่ได้มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลมาเข้าร่วมประชาคมชุมชนด้วย แต่ประชาชนกลุ่มดังกล่าวแทบจะไม่ได้มาเข้าร่วมในการประชาคมชุมชนเลย

โดยประชาชนที่มาเข้าร่วมประชาคมชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุและแม่บ้าน ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของแต่ละบ้านมาเข้าร่วมการประชาคม ซึ่งมีหลายคนเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ที่มีการรวมตัวกันอยู่ในชุมชนด้วย เช่น กลุ่มผู้ออกกำลังกาย กลุ่มอาชีพ เป็นต้น สำหรับเรื่องจำนวนของผู้เข้าร่วมการประชามนั้น ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้นไม่ได้มีการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของจำนวนประชาชนที่เข้าร่วม แต่ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นพบว่าจะมีการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของจำนวนประชาชนที่เข้าร่วมในการประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนชุมชนด้วย คือ จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนครัวเรือนในชุมชน

ตารางที่ 5.2 แสดงการจัดประชาคมชุมชนของเทศบาลตำบลท่าศาลาประจำปี พ.ศ. 2552

วันเดือนปี	การจัดประชาคมชุมชน	สถานที่ในการจัดประชาคมชุมชน	จำนวนผู้เข้าร่วม
27 เม.ย. 52	ชุมชนโสภณา+ทิวสน	โรงเรียนพระนารายณ์	49 คน
28 เม.ย. 52	ชุมชนศรีไทรทอง+ทหาร	ชุมชนทหาร	54 คน
29 เม.ย. 52	ชุมชนเฉลิมพระเกียรติ	โรงเรียนพระนารายณ์	22 คน
30 เม.ย. 52	ชุมชนศรีกรีนปาร์ค	ม. ศรีกรีนปาร์ค	30 คน
1 พ.ค. 52	ชุมชนพีพีแลนด์	ม. พีพีแลนด์	56 คน
4 พ.ค. 52	ชุมชนบ้านเขาหนีบ	วัดเขาหนีบ	88 คน
12 พ.ค. 52	ชุมชนปรีดาวิลเลจ	ม. ปรีดาวิลเลจ	37 คน
13 พ.ค. 52	ชุมชนบ้านท่าศาลา	วัดท่าศาลา	69 คน
14 พ.ค. 52	ชุมชนพฤษชาติ	ม. พฤษชาติ	85 คน
15 พ.ค. 52	ชุมชนเมืองนารายณ์ (เจแอนด์เอส 2)	ม. เจแอนด์เอส 2	21 คน
18 พ.ค. 52	ชุมชนเทพราชนคร	ม. เทพราชนคร	54 คน
19 พ.ค. 52	ชุมชนบ้านหัวช้าง	วัดหัวช้าง	61 คน
20 พ.ค. 52	ชุมชนวัดหัวช้าง	วัดหัวช้าง	30 คน
21 พ.ค. 52	ชุมชนศรีโสภณา (โสภณา 3)	ม. ศรีโสภณา	25 คน
22 พ.ค. 52	ชุมชนโสภณา 2	สนามเด็กเล่น ม. โสภณา 2	40 คน
25 พ.ค. 52	ชุมชนวิเศษสุข	ลานหน้าเดอะคาเฟ่	44 คน
26 พ.ค. 52	ชุมชนร่วมใจ MOA	ข้างซอยร่วมใจ 4	30 คน
27 พ.ค. 52	ชุมชนกัลยาณมิตร (100 หลัง)	สนามเด็กเล่นชุมชน	28 คน
28 พ.ค. 52	ชุมชนส่วนเครื่องจักรกล	ส่วนเครื่องจักรกล	36 คน
29 พ.ค. 52	ชุมชนศรีไทรทอง (จัดใหม่)	ม. ศรีไทรทอง ซอย 6	20 คน
2 มิ.ย. 52	ชุมชนจอมพล ป.+รุ่งปิติวิ	ม. รุ่งปิติวิ	11 คน
3 มิ.ย. 52	ชุมชนจินดารัตน์	หน้าโรงเรียนจินดารัตน์	15 คน
8 มิ.ย. 52	ชุมชนไทยรัฐรวมใจ (นิลพานิช)	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 1	13 คน
9 มิ.ย. 52	ชุมชนศักดิ์ศรีนคร	ม. ศักดิ์ศรีนคร ซอย 2	18 คน

หมายเหตุ ม. ย่อมาจาก หมู่บ้าน

จากตารางจะพบว่าการประชุมชุมชนของเทศบาลตำบลท่าศาลาจะจัดขึ้นในสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางของแต่ละชุมชนและประชาชนในชุมชนมีความสะดวกในการเดินทางมาเข้าร่วมการประชุมชุมชน เช่น วัด สถานศึกษา หรือหมู่บ้านจัดสรร เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าการประชุมชุมชนในหลายชุมชนมีประชาชนมาเข้าร่วมเป็นจำนวนมากพอสมควร เช่น ชุมชนบ้านเขาหนีบ ชุมชนบ้านท่าศาลา ชุมชนเทพราชนคร ชุมชนพีพีแลนด์ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นชุมชนที่มีการรวมตัวกันมาเป็นเวลานานแล้วทั้งในรูปของหมู่บ้านจัดสรรและหมู่บ้านตามการปกครองท้องที่ แต่ในขณะเดียวกันพบว่ายังมีหลายชุมชนที่ประชาชนมาเข้าร่วมประชุมชุมชนไม่มากนัก เช่น ชุมชนไทยรัฐรวมใจ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นชุมชนที่มีประชาชนอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายโดยไม่ได้รวมเป็นกลุ่มบ้าน ตลอดจนเป็นพื้นที่เศรษฐกิจหรือเป็นชุมชนที่ไม่ได้มีปัญหาสำคัญหรือความต้องการที่จำเป็นเร่งด่วนอะไรจากเทศบาล

7) วิธีการในการจัดประชุมชุมชน

การจัดประชุมชุมชนมีขึ้นเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีและการให้ประชาชนเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน หลังจากนั้นจึงเกิดเป็นแผนชุมชนซึ่งบรรจุโครงการที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองไว้แล้วจึงเสนอมายังเทศบาลเพื่อบรรจุเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาสามปี นอกจากนี้เทศบาลยังใช้การจัดประชุมชุมชนในการชี้แจงการทำงานของเทศบาล การประชาสัมพันธ์เรื่องต่างๆ ของเทศบาล รวมทั้งยังใช้การจัดประชุมชุมชนในงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของชุมชนด้วย เช่น ในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลา ซึ่งในปี พ.ศ. 2552 มีความพิเศษในการประชุมชุมชนเนื่องจากเทศบาลได้จัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการจำนวนทั้งสิ้น 27 ชุมชน ดังนั้นในการประชุมชุมชนจึงได้มีการชี้แจงเรื่องการจัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการและการจัดแบ่งแนวเขตพื้นที่ชุมชนอย่างชัดเจน รวมทั้งยังได้มีการเลือกตั้งประธานคณะกรรมการชุมชนใหม่ไปด้วยในการประชุมชุมชนปี พ.ศ. 2552 เป็นต้น

สำหรับวิธีการในการจัดประชุมชุมชนนั้น ผู้วิจัยขอยกกรณีตัวอย่างการจัดประชุมชุมชนของเทศบาลตำบลท่าศาลาในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการณ์การจัดประชุมดังกล่าวของเทศบาลจนพบว่าวิธีการในการจัดประชุมชุมชนเป็นขั้นตอนดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การจัดเตรียมสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ใช้ในการจัดเวทีประชุมของเทศบาล โดยประกอบไปด้วยกระดานที่ติดแผนที่เทศบาลและการแบ่งพื้นที่ชุมชน มีเก้าอี้ ไฟสปอตไลท์

ไมโครโฟน เครื่องขยายเสียง รถดับเพลิงของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งมีการจัดทำอาหารและเตรียมน้ำดื่มให้กับเจ้าหน้าที่และประชาชนที่มาเข้าร่วมประชาคมด้วย

2. การเลี้ยงอาหารเย็นผู้เข้าร่วมประชาคมชุมชนทั้งประชาชนและบุคลากรของเทศบาล ในช่วงก่อนเริ่มการประชุมอย่างเป็นทางการ โดยมีการจัดทำอาหารเย็นในบริเวณที่จัดการประชุมชุมชน เช่น กว๊านเต็วหรือหอยทอด เป็นต้น รวมถึงมีเครื่องดื่มเป็นน้ำเปล่าเลี้ยงผู้เข้าร่วมประชาคมชุมชนด้วย

3. การเดินนำเอกสารสำหรับลงชื่อไปให้ผู้เข้าร่วมประชาคมชุมชนได้ลงชื่อโดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาลนับตั้งแต่ที่ประชาชนเริ่มทยอยมา

4. การแจกเอกสารข้อบังคับเทศบาลเรื่องการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนและแผนที่ชุมชนให้กับประชาชนที่มาเข้าร่วมประชาคมชุมชนโดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาล

5. การเดินไหว้และสวัสดีทักทายชาวบ้านที่เริ่มมานั่งรอเข้าร่วมการประชุมชุมชนของคณะผู้บริหาร รวมทั้งยังมีการนั่งสนทนาและรับฟังปัญหาจากชาวบ้านที่มานั่งรอการเริ่มต้นประชุมอย่างเป็นทางการอีกด้วย โดยชาวบ้านที่มานั่งรอหลายคนได้จับกลุ่มพูดคุยกันทั้งในเรื่องต่างๆ ไปและเรื่องที่จะเสนอต่อเทศบาลในการประชุมชุมชน

6. การเริ่มการประชุมชุมชนอย่างเป็นทางการโดยเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลซึ่งทำหน้าที่เป็นพิธีกรกล่าวเริ่มต้นในการจัดประชุมชุมชนและกล่าวแนะนำบุคลากรของเทศบาล ทั้งคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ของเทศบาล รวมทั้งการประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่สำคัญของเทศบาลพ่วงเข้าไปด้วย

7. การชี้แจงของคณะผู้บริหารของเทศบาลเกี่ยวกับการมาประชาคมในชุมชน ตั้งแต่เรื่องทั่วไป เช่น เหตุผลในการมาประชาคม การชี้แจงที่มาและความสำคัญของแผนพัฒนาสามปี การชี้แจงความสำคัญของการนำโครงการที่เกี่วข้องสภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองบรรจุลงในแผนชุมชนเพื่อเสนอให้เทศบาลพิจารณาบรรจุลงในแผนพัฒนาสามปี เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการชี้แจงนโยบายในการพัฒนาเทศบาล ตลอดจนแนวทางการทำงานของเทศบาล เช่น การชี้แจงถึงหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงานของตน ผลการดำเนินงานของเทศบาลในรอบปีที่ผ่านมา เป็นต้น รวมทั้งยังมีการชี้แจงในเรื่องอื่นๆ เช่น การชี้แจงถึงปัญหาด้านงบประมาณรายรับและรายจ่ายของเทศบาลซึ่งมีผลต่อการดำเนินการในโครงการต่างๆ ที่

ประชาชนเสนอไป การชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องเบี่ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น รวมถึงยังได้มีการอธิบายถึงเรื่องเกี่ยวกับชุมชนซึ่งเทศบาลได้ดำเนินการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2552 เป็นปีแรกอีกด้วย เช่น การจัดตั้งชุมชน การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน เป็นต้น

8. การชี้แจงของผู้อำนวยการกองช่างเกี่ยวกับชุมชน เช่น การจัดตั้งชุมชน แนวเขตพื้นที่ของเทศบาลและของชุมชน ความจำเป็นในการจัดแบ่งชุมชน การทำงานของคณะกรรมการชุมชน เป็นต้น รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับเขตพื้นที่ของชุมชนที่เทศบาลดำเนินการแบ่งมาให้ ซึ่งในการประชาคมชุมชนปี พ.ศ. 2552 มีขั้นตอนนี้เพิ่มเข้ามาเนื่องจากเป็นปีแรกที่มีการจัดตั้งชุมชนในเขตเทศบาลอย่างเป็นทางการจึงมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับประชาชนในชุมชนให้ได้รับทราบ

นอกจากนี้ผู้อำนวยการกองช่างจะช่วยอธิบายสภาพทั่วไปของชุมชนโดยเฉพาะสภาพปัญหาของชุมชนรวมทั้งแนวทางแก้ไขที่ควรจะเป็น เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้นำไปประกอบการพิจารณาในการนำโครงการที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองบรรจุลงในแผนชุมชนแล้วเสนอต่อเทศบาลเพื่อที่จะบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาสามปีต่อไป

9. การสำรวจข้อมูลและปัญหาต่างๆ ของชุมชน โดยเจ้าหน้าที่ส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลที่รับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ จะจดปัญหาข้อร้องเรียนของประชาชนไว้เพื่อนำไปดำเนินการแก้ไขให้กับชุมชน รวมทั้งชี้แจงตอบข้อสงสัยเกี่ยวกับปัญหาของประชาชนที่มีข้อร้องเรียน โดยเรื่องที่ประชาชนเสนอในการประชาคมชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องส่วนรวมที่มีผลกระทบต่อตนเองด้วย เช่น ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาถนนชำรุด ปัญหาไฟฟ้าส่องสว่างดับ ซึ่งรับเรื่องโดยกองช่าง หรือปัญหาขยะ ปัญหาขุยมะพร้าว ซึ่งรับเรื่องโดยกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

10. การชี้แจงเกี่ยวกับการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชน ซึ่งในวันที่มีการประชาคมชุมชนเทศบาลได้จัดให้มีการเลือกตั้งประธานคณะกรรมการชุมชนของชุมชนนั้นๆ ไปด้วย โดยให้ประชาชนที่มาเข้าร่วมประชาคมชุมชนเป็นผู้เสนอรายชื่อผู้สมควรเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนขึ้นมา จากนั้นจึงให้มีการยกมือเพื่อเลือกผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ โดยผู้ที่ได้รับคะแนนจากการยกมือมากที่สุดจะได้รับเลือกให้เป็นประธานคณะกรรมการชุมชน หลังจากนั้นจึงให้ประธานคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับเลือกไปดำเนินการเลือกกรรมการชุมชนฝ่ายต่างๆ ของชุมชนเอง

11. การชี้แจงตลอดจนให้ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลเกี่ยวกับการนำโครงการที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองบรรจุลงในแผนชุมชนเพื่อเสนอให้เทศบาล

พิจารณานำไปใส่ไว้ในแผนพัฒนาสามปีต่อไป โดยชี้แจงตั้งแต่ความสำคัญของแผนพัฒนาสามปี ลักษณะของโครงการในแผนชุมชนที่จะเสนอให้เทศบาล ตลอดจนข้อแนะนำในการเขียนโครงการ ลงในแผนชุมชนส่งให้เทศบาล

12. การให้ความรู้ของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัยที่เกิดจากแก๊สรั่ว เป็นการให้ความรู้ประชาชนสอดแทรกไปหลังจากการประชุมชุมชนเสร็จสิ้นแล้ว โดยมีเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยดำเนินการให้ความรู้

13. การกล่าวขอบคุณประชาชนที่มาเข้าร่วมประชุมชุมชนโดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาล รวมทั้งคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลยังได้เดินไหว้ขอบคุณชาวบ้านที่มาเข้าร่วมประชุมชุมชนอีกด้วย

สำหรับตัวอย่างในการประชุมชุมชนของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้นสามารถดูได้ในภาคผนวก ค ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ จากการเข้าไปสังเกตการณ์การประชุมชุมชนที่เทศบาลตำบลท่าศาลาได้จัดขึ้น

8) ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดประชุมชุมชน

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดประชุมชุมชนนั้น ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลา ซึ่งผู้วิจัยได้ยกเป็นกรณีตัวอย่างในการนำเสนอวิธีการจัดประชุมพบว่ามี 3 ประการสำคัญดังนี้

ปัญหาประการแรก คือ ในการประชุมชุมชนมีประชาชนมาเข้าร่วมน้อยและขาดความหลากหลาย โดยการลงพื้นที่ในบางชุมชนเทศบาลจะต้องไปรอ นอกจากนี้จะมีประชาชนมาเข้าร่วมการประชุมน้อย ซึ่งประชาชนที่มาเข้าร่วมส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่อยู่กับบ้าน ทั้งผู้สูงอายุและแม่บ้าน ส่วนวัยรุ่นหรือวัยทำงานจะไม่ค่อยมาร่วมประชุมด้วยทั้งที่เป็นเวลาเลิกงานแล้ว รวมถึงประชาชนอีกจำนวนหนึ่งที่มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในพื้นที่ แต่ไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในพื้นที่อื่นที่ไกลจากพื้นที่เทศบาลและส่วนใหญ่จะกลับมาในพื้นที่เทศบาลเฉพาะในช่วงสุดสัปดาห์หรือเทศกาลสำคัญต่างๆ เท่านั้น ก็จะได้เข้าร่วมประชุม ตลอดจนประชาชนที่มาเข้าพักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลก็จะไม่ค่อยสนใจเข้าร่วมการประชุมชุมชนด้วย

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชนเข้าร่วมการประชุมชุมชน โดยมีการแจกหนังสือเชิญชวนที่ไม่ทั่วถึงทุกครัวเรือน ทำให้มีประชาชน

บางส่วนไม่ได้รับหนังสือเชิญเข้าร่วมประชาคมชุมชนจึงไม่ทราบว่ามีการจัดประชาคมชุมชนขึ้นในชุมชนและไม่ได้มาเข้าร่วมประชาคมชุมชน จากการสอบถามคุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในสำนักปลัดเทศบาลของเทศบาลตำบลท่าศาลาก็ได้รับคำตอบว่าในการแจกหนังสือนั้นเทศบาลได้ให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลดำเนินการแจกหนังสือเองจึงอาจไม่ทั่วถึงและมีความล่าช้าเนื่องจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลมีไม่เพียงพอในการแจกหนังสือเชิญ อีกทั้งเนื่องจากในปี พ.ศ. 2552 เทศบาลเพิ่งจัดตั้งชุมชนขึ้นมา ซึ่งหลายชุมชนยังไม่เคยมีการรวมตัวกันมาก่อน ยังไม่มีคณะกรรมการชุมชนมาก่อน ทำให้เทศบาลไม่มีคณะกรรมการชุมชนที่จะช่วยประสานหรือช่วยแจกหนังสือเชิญในชุมชนนั้นๆ ได้ มีเพียงบางชุมชนที่จัดตั้งกันขึ้นมาเองก่อนหน้านี้ที่มีคณะกรรมการชุมชนเข้มแข็งเท่านั้นที่เทศบาลจะฝากให้ช่วยนำหนังสือเชิญไปแจกในชุมชนของตนเอง ดังนั้นจึงทำให้การแจกหนังสือเชิญเข้าร่วมประชาคมในหลายชุมชนมีปัญหาไม่ได้รับหนังสือเชิญครบทุกบ้าน

นอกจากนี้ในบางชุมชนพบว่าการแจกหนังสือเชิญเข้าร่วมประชาคมชุมชนในระยะเวลาที่สั้นเกินไป เช่น ชุมชนศักดิ์ศรีนครที่มีการส่งหนังสือเชิญตามตู้รับไปรษณีย์ของแต่ละบ้านก่อนวันประชาคมชุมชนเพียงประมาณ 2 วัน เป็นต้น

ปัญหาประการที่สาม คือ ในการประชาคมชุมชนมีปัญหาสภาพดินฟ้าอากาศไม่เอื้ออำนวยกับการจัดประชาคมในบางชุมชน เนื่องจากการประชาคมชุมชนถูกจัดขึ้นในช่วงต้นปี โดยในปี พ.ศ. 2552 ได้จัดขึ้นช่วงเดือนเมษายนถึงมิถุนายน ซึ่งเป็นช่วงที่มีฝนตกบ่อยโดยเฉพาะช่วงเดือนพฤษภาคมและมิถุนายน ซึ่งในบางชุมชนมีฝนตกในช่วงเวลาที่เทศบาลลงพื้นที่ไปจัดประชาคมทำให้มีประชาชนมาน้อย และบางชุมชนซึ่งจัดประชาคมชุมชนกลางแจ้งต้องย้ายสถานที่ในการประชาคมฉุกเฉินเพราะมีฝนตกขณะทำประชาคม

9) ความคิดเห็นต่อการจัดประชาคมชุมชน

สำหรับความคิดเห็นต่อการจัดประชาคมชุมชนในส่วนของบุคลากรของเทศบาลนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 กรณีศึกษา พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะมองว่าเป็นสิ่งที่ดี โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น คุณท่าศาลา ผ. ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะผู้บริหารของเทศบาลมีความคิดเห็นต่อการประชาคมชุมชนว่า “การลงพื้นที่ไปประชาคมชุมชนก็ดีเพราะเราได้พบปะกับประชาชน เราได้ชี้แจงและได้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ถึงแม้ว่าจะมีบางชุมชนที่แสดงความไม่พอใจเทศบาลว่าทำไมโครงการไม่เกิดขึ้นในพื้นที่ของเขา เราก็ต้องค่อยๆ พูดชี้แจงให้เขาฟังถึงเหตุผล ซึ่งส่วนใหญ่ก็เข้าใจ ก็คุยด้วยดี”

ในขณะที่คุณท่าศาลา จ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในสำนักปลัดเทศบาลของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้ให้ความเห็นว่า “ในการจัดประชาคมชุมชนนั้นที่คิดว่าเป็นสิ่งที่ดี ถือเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะอย่างน้อยเทศบาลไปให้ชาวบ้านได้เห็นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ไปบอกว่าปีที่ผ่านมาเทศบาลได้ทำอะไรไปบ้าง มีปัญหาอะไรในการทำงานบ้าง ให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นต่อการทำงานของเทศบาล รวมทั้งแสดงความคิดเห็นว่าอยากให้เทศบาลทำอะไรให้บ้าง ถึงแม้ว่าเวลาไปประชาคมแล้วจะมีบางชุมชนแสดงความไม่พอใจในการทำงานของเทศบาลบ้างก็ตาม แต่เทศบาลก็ต้องรับฟังและชี้แจงข้อขัดข้องใจให้ชาวบ้านได้รับฟัง”

ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เช่น คุณสิงห์บุรี ข. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในกองสวัสดิการสังคมมีความคิดเห็นที่ว่า “การประชาคมชุมชนโดยเฉลี่ยปีให้ 8 คะแนน จาก 10 คะแนน เพราะถือว่าการมาร่วมแสดงความคิดเห็นของชาวบ้านในแต่ละชุมชน ซึ่งถือเป็นการสะท้อนความต้องการของประชาชนมาถึงเทศบาลได้อีกทางหนึ่ง แต่ที่หายไป 2 คะแนนเพราะอาจมีประชาชนมาร่วมไม่มากนักในบางชุมชน ซึ่งในการประชาคมปีที่ี้เข้าใจว่าจะให้ได้เต็ม 100 คงไม่มีที่ไหนทำได้ ไม่ว่าจะนอกเมืองหรือในเมือง เพราะบางคนคิดว่าธุระไม่ใช่ บางคนไม่อยากจะเข้าไปยุ่งเกี่ยว”

สำหรับความคิดเห็นต่อการจัดประชาคมชุมชนในส่วนของประชาชนนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจากทั้ง 2 กรณีศึกษาพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะมองว่าเป็นสิ่งที่ดี เช่นเดียวกับบุคลากรของเทศบาล โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น คุณท่าศาลา จ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลที่ได้เข้าร่วมการประชาคมชุมชนด้วยได้ให้ความเห็นว่า “การจัดประชาคมชุมชนโดยเทศบาลมีขึ้นเพื่อให้ชุมชนเสนอแผนพัฒนาสามปีในส่วนของชุมชนนั้น ปีให้ 8 เต็ม 10 โดยกระบวนการในการประชาคมชุมชนที่เทศบาลมาจัดถือว่าใช้ได้เลยทีเดียว ทั้งการให้และรับข้อมูลชาวบ้าน อีกทั้งการจัดประชาคมเป็นชุมชนถือได้ว่าได้ผลมากกว่าการจัดทำประชาคมชุมชนในปีที่ผ่านมา ซึ่งทำประชาคมเป็นหมู่บ้านรวมกันครั้งละหลายชุมชน เพราะทำให้เทศบาลได้รับรู้ปัญหาเป็นชุมชนซึ่งดีกว่าการรับรู้เป็นหมู่บ้าน แต่ยังคงต้องปรับปรุงตรงที่ว่ามีคนมาร่วมประชาคมน้อยอยู่”

ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เช่น คุณสิงห์บุรี ถ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลได้ให้ความเห็นว่า “การประชาคมชุมชนปีให้คะแนน 8 เต็ม 10 คะแนน เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นการพบปะกันระหว่างเทศบาลกับประชาชน เราก็ได้รู้ว่าเทศบาลจะทำอะไรในหลายเรื่อง

เราจะเสนอโครงการไปเทศบาลอย่างไร ชุมชนก็ได้เสนอเทศบาลไปว่าต้องการอะไร แม้ว่าเสนออะไรไปแล้วอาจทำให้ไม่ได้ก็ตาม”

10) การประชาคมชุมชนเพื่อดำเนินการเรื่องอื่น ๆ

นอกจากการจัดประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนชุมชนแล้ว ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรียังมีการจัดประชาคมชุมชนเพื่อดำเนินการตามโครงการของรัฐบาลซึ่งเทศบาลทำหน้าที่เป็นผู้ประสานการดำเนินโครงการอีกด้วย ได้แก่ การประชาคมในโครงการกองทุนชุมชนเมือง และการประชาคมในโครงการกองทุนเศรษฐกิจพอเพียง (เอสเอ็มแอล) ซึ่งใช้เขตพื้นที่ของชุมชนที่มีอยู่เป็นพื้นที่ในการดำเนินโครงการ ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาจะไม่มีการจัดประชาคมชุมชนเพื่อดำเนินการตามโครงการของรัฐบาลดังกล่าว เนื่องจากเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่ยังคงมีอยู่ในเขตเทศบาลในการดำเนินการจัดประชาคม โดยจะมีการจัดเป็นการประชาคมหมู่บ้านตามพื้นที่การปกครองท้องที่มีอยู่ คือ หมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 8

5.3.2 การประชาคมตำบลและการประชาคมเมือง

การประชาคมตำบลและการประชาคมเมืองถือเป็นการประชาคมในระดับที่เป็นภาพรวมของเทศบาลครอบคลุมประชาชนและพื้นที่ของเทศบาลทั้งหมด โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาจะเรียกว่า “การประชาคมตำบล” ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะเรียกว่า “การประชาคมเมือง” โดยการประชาคมตำบลและการประชาคมเมืองนั้นถือว่ามีค่าสำคัญเพราะเป็นการร่วมประชุมของประชาชนกับเทศบาลเพื่อแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องสำคัญของเทศบาล โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาล โดยมีตัวอย่างในการประชาคมตำบลและการประชาคมเมืองของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เทศบาลตำบลท่าศาลา : การประชาคมตำบลเพื่อเห็นชอบร่างแผนพัฒนาสามปี

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะผ่านการจัดประชาคมตำบลซึ่งเป็นการจัดประชุมของเทศบาลเพื่อให้ประชาชนได้พิจารณาเห็นชอบร่างแผนพัฒนาสามปีที่เทศบาลได้จัดทำขึ้นมา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ระยะเวลาในการดำเนินการจัดประชาคมตำบล

เทศบาลตำบลท่าศาลาได้ดำเนินการจัดการประชาคมตำบลขึ้นหลังจากที่เทศบาลได้จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีเสร็จแล้วเพื่อให้ที่ประชุมประชาคมตำบลได้พิจารณาเห็นชอบร่างแผนพัฒนาตำบลสามปีดังกล่าว โดยการประชาคมตำบลในปี พ.ศ. 2552 ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 24 มิถุนายนในช่วงเช้า ตั้งแต่เวลาประมาณ 10.30 น. ถึง 11.30 น. โดยจัดขึ้นต่อจากการประชุมเทศบาลพบประชาชนซึ่งเป็นการประชุมพบปะกันระหว่างเทศบาลกับประชาชนที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกวันพุธอยู่แล้ว

2) สถานที่ในการดำเนินการจัดประชาคมตำบล

ในการจัดประชาคมตำบลนั้นจะดำเนินการจัดขึ้นที่ห้องประชุมโรตารี ซึ่งอยู่ในบริเวณอาณาเขตเดียวกับสำนักงานเทศบาลตำบลท่าศาลา ซึ่งใช้ในการจัดประชุมประชาชนอื่นๆ ด้วย เช่น การประชุมเทศบาลพบประชาชน เป็นต้น

3) หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดประชาคมตำบล

หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดประชาคมตำบล คือ เทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งได้มีคำสั่งเทศบาลแต่งตั้งคณะทำงานโครงการจัดประชาคมตำบลโดยนายกเทศมนตรี โดยมีส่วนงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบหลักในการจัดประชาคมตำบล คือ สำนักปลัดเทศบาล

4) ผู้ที่เข้าร่วมในการจัดประชาคมตำบล

ในการจัดประชาคมตำบลได้จัดขึ้นวันเดียวกับการจัดประชุมเทศบาลพบประชาชน ดังนั้นผู้ที่มาเข้าร่วมประชาคมตำบลจึงเป็นกลุ่มเดียวกับผู้ที่มาเข้าร่วมประชุมเทศบาลพบประชาชนซึ่งมาจากหลายส่วน ดังต่อไปนี้

4.1) บุคลากรของเทศบาล ประกอบไปด้วย คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ของเทศบาล โดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาลส่วนหนึ่งจะทำหน้าที่ช่วยดำเนินการจัดประชาคมตำบล ทั้งการเป็นพิธีกร การให้ผู้เข้าร่วมประชาคมเซ็นชื่อ การแจกเอกสารที่เกี่ยวข้อง การจัดเตรียมและดูแลอุปกรณ์และสถานที่ในการประชาคม

4.2) ประชาชนในเขตเทศบาล โดยเทศบาลจะมีการเชิญประชาชนจากชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาลทั้ง 27 ชุมชนที่เทศบาลได้มีการจัดตั้งขึ้นให้มาเข้าร่วมประชาคมตำบลเพื่อพิจารณาเห็นชอบร่างแผนพัฒนาสามปี ซึ่งประชาชนที่มาจะมาในลักษณะการเป็นผู้แทนของชุมชน โดย

ผู้แทนของชุมชนต่างๆ ที่มาประชุมส่วนใหญ่จะเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนหรือกรรมการชุมชนที่ได้รับมอบหมายจากประธานคณะกรรมการชุมชน และในบางชุมชนอาจมีกรรมการชุมชนมากับประธานคณะกรรมการชุมชนด้วยประมาณ 1 – 2 คน

4.3) ฝ่ายผู้แทนจากสถานศึกษาของรัฐที่อยู่ในพื้นที่เทศบาล

5) วิธีการในการจัดประชาคมตำบล

เมื่อเทศบาลได้รับแผนชุมชนและดำเนินการรวบรวมเข้ากับโครงการในส่วนของเทศบาลเองจนออกมาเป็นร่างแผนพัฒนาสามปีแล้ว จึงนำเข้าสู่การประชุมประชาคมตำบลเพื่อพิจารณาเห็นชอบร่างแผนพัฒนาสามปี โดยการจัดประชาคมตำบลที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2552 มีวิธีการในการดำเนินการดังต่อไปนี้

5.1) เจ้าหน้าที่ของเทศบาลนำร่างแผนพัฒนาสามปีซึ่งจัดทำเป็นรูปเล่มมาแจกผู้เข้าร่วมประชาคมตำบล ทั้งคณะผู้บริหารของเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล หัวหน้าส่วนงานต่างๆ ของเทศบาล ประชาชนที่เข้าร่วมประชาคมตำบลโดยแจกให้เป็นชุมชนๆ ละ 1 เล่ม และผู้แทนสถานศึกษาภาครัฐ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชาคมได้พิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีว่าโครงการต่างๆ ที่แต่ละฝ่ายเสนอมมาได้ถูกบรรจุอยู่ในร่างแผนพัฒนาสามปีหรือไม่หรือมีอะไรที่ตกหล่นหรือต้องแก้ไขหรือไม่ โดยในช่วงเวลาที่ให้ผู้เข้าร่วมประชาคมตำบลพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีนั้นพบว่าผู้เข้าร่วมประชาคมส่วนใหญ่มุ่งพิจารณาโครงการที่เกี่ยวข้องกับตนเองเป็นหลัก เช่นประชาชนจะสนใจพิจารณาเพียงแต่โครงการที่ชุมชนของตนเองเสนอมา โดยแทบจะไม่ได้สนใจโครงการที่มาจากในส่วนของเทศบาลเลย เป็นต้น

5.2) ปลัดเทศบาลซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการประชุมได้เชิญประธานประชาคมตำบลมากล่าวเปิดการประชุมประชาคมตำบลอย่างเป็นทางการ ซึ่งประธานประชาคมตำบลนั้นมีตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนปริตาวิลเลจซึ่งเป็นชุมชนหนึ่งในเขตเทศบาลด้วย

5.3) ปลัดเทศบาลได้ชี้แจงเกี่ยวกับร่างแผนพัฒนาสามปี ตั้งแต่ที่มาของร่างแผนพัฒนาสามปี ผลที่จะเกิดขึ้นหลังจากมีแผนพัฒนาสามปีแล้ว และรายละเอียดของร่างแผนพัฒนาสามปี โดยสรุปตามเอกสารรูปเล่มที่ได้แจกให้

5.4) ปลัดเทศบาลได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับร่างแผนพัฒนาสามปีที่ได้แจกให้ ซึ่งพบว่ามีผู้แทนจากชุมชนบางคนซักถาม เช่น การซักถามเกี่ยวกับ

จำนวนงบประมาณที่ใช้ในแต่ละโครงการ ปลัดเทศบาลจึงได้ชี้แจงว่าตัวเลขงบประมาณที่เขียนไว้เป็นตัวเลขที่สมมติไว้จากการประมาณการงบประมาณตามโครงการที่เสนอมา เป็นต้น

5.5) ปลัดเทศบาลซึ่งทำหน้าที่แทนประธานประชาคมตำบลได้ขอมติให้เห็นชอบร่างแผนพัฒนาสามปีจากที่ประชุมประชาคมตำบล โดยหากผู้ใดมีมติเห็นชอบร่างแผนพัฒนาสามปีขอให้ยกมือขึ้น ผลปรากฏว่ามติออกมาเป็นเอกฉันท์เห็นชอบร่างแผนพัฒนาสามปี

5.6) ปลัดเทศบาลได้ชี้แจงการดำเนินการในขั้นตอนต่อไป หลังจากร่างแผนพัฒนาสามปีได้ผ่านการทำประชาคมตำบลแล้วให้ผู้เข้าร่วมประชาคมตำบลได้รับทราบ

5.7) การกล่าวปิดการประชาคมตำบลและกล่าวขอบคุณประชาชนที่มาเข้าร่วมประชาคมตำบลโดยหัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล

6) ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดประชาคมตำบล

ปัญหาในการประชาคมตำบล คือ ผู้เข้าร่วมประชุมมีเวลาน้อยเกินไปในการพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปี คือ ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงเท่านั้นในการพิจารณาหลังจากได้รับเอกสารร่างแผนพัฒนาสามปีในช่วงเริ่มต้นการประชาคมตำบล ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่มุ่งพิจารณาโครงการที่เกี่ยวข้องกับตนเองเป็นหลักโดยไม่ได้สนใจพิจารณาโครงการในส่วนอื่นๆ เช่น ประชาชนจะสนใจพิจารณาเพียงแต่โครงการที่ชุมชนของตนเองเสนอมาเท่านั้น โดยไม่ได้สนใจพิจารณาโครงการที่มาจากส่วนของเทศบาลว่ามีโครงการอะไรบ้าง เป็นต้น

ปัญหาในเรื่องนี้คุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในสำนักปลัดเทศบาลซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการประชาคมตำบลได้ชี้แจงว่า “ในการประชาคมตำบลจริงๆ แล้วกระบวนการประชาคมก็กระชั้นแค่ประมาณชั่วโมงหนึ่งเท่านั้น แต่ก็ถือว่าประชาชนมีเวลาในการพิจารณาทันอยู่แล้วเพราะเขาดูแค่โครงการของเขา ส่วนโครงการที่ไม่เกี่ยวข้องกับเขาเขาก็ไม่ดูอยู่แล้ว แต่การที่ทุกชุมชนดูภาพย่อยของตัวเองก็ถือเป็นภาพรวมออกมา”

เทศบาลเมืองสิงห์บุรี : การประชาคมเมืองเพื่อพิจารณาคัดเลือกผู้แทนประชาคมเมืองเข้าไปเป็นกรรมการเกี่ยวกับแผนของเทศบาล

ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะผ่านทางการประชาคมเมืองเพื่อคัดเลือกผู้แทนประชาคมเมืองเป็นกรรมการในคณะกรรมการเกี่ยวกับแผนของเทศบาลทั้ง 3 คณะ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนา

เทศบาล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ระยะเวลาในการดำเนินการจัดประชาคมเมือง

เทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ดำเนินการจัดประชาคมเมืองขึ้นเพื่อให้ที่ประชุมประชาคมเมืองได้คัดเลือกผู้แทนประชาคมเมืองเป็นกรรมการในคณะกรรมการเกี่ยวกับแผนของเทศบาลทั้ง 3 คณะ ในระยะเวลา 2 ปี ต่อหนึ่งครั้ง เนื่องจากกรรมการในส่วนของผู้แทนประชาคมเมืองในคณะกรรมการเกี่ยวกับแผนของเทศบาลมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี โดยครั้งล่าสุดได้จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2551 เมื่อวันที่ 25 เมษายนในช่วงเวลาบ่าย ตั้งแต่เวลาประมาณ 13.30 น. ถึง 15.30 น.

2) สถานที่ในการดำเนินการจัดประชาคมเมือง

ในการจัดประชาคมเมืองนั้นจะดำเนินการจัดขึ้นที่ห้องประชุมเอนกประสงค์ (อาคารเรือนไม้) ซึ่งอยู่ในบริเวณอาณาเขตเดียวกับสำนักงานเทศบาลเมืองสิงห์บุรีและใช้ในการจัดพบปะกับประชาชนในโอกาสอื่นๆ ด้วย เช่น การพบปะเพื่อแจกแว่นตาให้กับผู้สูงอายุ เป็นต้น

3) หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดประชาคมเมือง

หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดประชาคมเมือง คือ เทศบาลเมืองสิงห์บุรี โดยมีส่วนงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบหลักในการจัดประชาคมเมือง คือ กองสวัสดิการสังคมร่วมกับกองวิชาการและแผนงาน

4) ผู้ที่เข้าร่วมในการจัดประชาคมเมือง

ในการจัดประชาคมเมืองนั้น มีผู้เข้ามาเข้าร่วมประชาคมจาก 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

4.1) บุคลากรของเทศบาล ประกอบไปด้วย คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเทศบาล โดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาลส่วนหนึ่งจะทำหน้าที่ช่วยดำเนินการจัดประชาคมเมือง ทั้งการเป็นพิธีกร การให้ผู้เข้าร่วมประชาคมเซ็นชื่อ การแจกเอกสารที่เกี่ยวข้อง การจัดเตรียมและดูแลอุปกรณ์และสถานที่ในการประชาคม

4.2) ผู้แทนประชาชนจากชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาล โดยเทศบาลจะมีการเชิญผู้แทนประชาชนจากชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาลทั้ง 13 ชุมชนที่เทศบาลได้มีการจัดตั้งขึ้นให้มาเข้าร่วม

ประชาคมเมือง โดยผู้แทนของชุมชนต่างๆ ที่มาเข้าร่วมประชาคมมักจะดำรงตำแหน่งหรือเป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อยู่ในชุมชนของตนเองด้วย เช่น ผู้ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในคณะกรรมการชุมชนหรือคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง เป็นต้น ซึ่งได้ตกลงส่งตัวแทนกันมา โดยในการประชาคมเมืองจะเรียกผู้แทนประชาชนที่มาเข้าร่วมประชุมว่า “ประชาคมเมือง”

5) วิธีการในการจัดประชาคมเมือง

เมื่อกรรมการในส่วนของผู้แทนประชาคมเมืองในคณะกรรมการเกี่ยวกับแผนของเทศบาลหมดวาระลงแล้ว เทศบาลจึงได้มีการจัดประชาคมเมืองขึ้นเพื่อคัดเลือกผู้แทนประชาคมเมืองเป็นกรรมการในคณะกรรมการเกี่ยวกับแผนของเทศบาลใหม่ โดยการจัดประชาคมเมืองที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2551 มีวิธีการในการดำเนินการดังต่อไปนี้

5.1) นายกเทศมนตรีกล่าวเริ่มต้นการประชาคมเมือง โดยกล่าวชี้แจงเหตุผลในการจัดประชาคมเมือง

5.2) หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชน กองสวัสดิการสังคมดำเนินการให้ผู้แทนชุมชนที่มาเข้าร่วมประชาคมเมืองทั้ง 13 ชุมชน คัดเลือกและรับรองผู้แทนของแต่ละชุมชนในเบื้องต้นมาชุมชนละ 2 คน รวมเป็น 26 คน ให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการเกี่ยวกับแผนของเทศบาล

5.3) ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงานกล่าวชี้แจงรายละเอียดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเกี่ยวกับแผนของเทศบาลทั้ง 3 คณะ ให้ผู้เข้าร่วมประชาคมเมืองได้รับทราบ

5.4) หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชน กองสวัสดิการสังคมเปิดโอกาสให้ผู้แทนชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกในเบื้องต้นไว้ตามข้อ 5.2) จำนวน 26 คน ได้ตกลงเสนอชื่อตนเองให้เป็นผู้สมควรดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการเกี่ยวกับแผนของเทศบาลตามจำนวนที่กำหนดในแต่ละคณะ คือ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลจำนวน 3 คน คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลจำนวน 6 คน และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลจำนวน 2 คน จากนั้นจึงให้ที่ประชุมประชาคมเมืองมีมติเห็นชอบผู้ได้รับการเสนอชื่อดังกล่าว โดยมีการดำเนินการเช่นเดียวกันในคณะกรรมการทั้ง 3 คณะ

5.5) การกล่าวขอบคุณผู้แทนชุมชนที่มาเข้าร่วมประชาคมเมืองและการกล่าวปิดการประชุมประชาคมเมืองโดยผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน

5.3.3 การประชุมผู้ปกครองในสถานศึกษา

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะผ่านทางการประชุมผู้ปกครองในสถานศึกษาของเทศบาล โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลามีเพียงการประชุมผู้ปกครองเด็กเล็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาล เนื่องจากเทศบาลตำบลท่าศาลายังไม่มีโรงเรียนในสังกัด ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีทั้งการประชุมผู้ปกครองเด็กเล็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลและการประชุมผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การประชุมผู้ปกครองเด็กเล็ก

ทั้งเทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้จัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเด็กเล็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาล โดยผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการประชุมผู้ปกครองเด็กเล็กของเทศบาลตำบลท่าศาลา ดังนี้

เทศบาลตำบลท่าศาลามีการประชุมผู้ปกครองเด็กเล็กปีการศึกษาละ 2 ครั้ง คือ การประชุมช่วงเปิดเรียนในปีการศึกษาใหม่ (ปฐมนิเทศ) และการประชุมช่วงจบปีการศึกษา (ปัจฉิมนิเทศ) โดยเชิญประชาชนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ปกครองของเด็กเล็กที่เข้ามาอยู่ในการดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลซึ่งมีจำนวน 2 แห่ง ให้มาประชุมพร้อมกันที่ห้องประชุมโรตารีที่ตั้งอยู่ในบริเวณสำนักงานเทศบาล โดยมีส่วนงานที่รับผิดชอบในการจัดประชุม คือ กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมซึ่งรับผิดชอบดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาล ซึ่งพบว่าผู้ปกครองเด็กเล็กจะให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมมากพอสมควร แต่ผู้ปกครองเด็กเล็กบางคนก็ไม่ให้ความร่วมมือในการมาประชุมถึงแม้ว่าทางกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจะมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนไปแล้วก็ตาม

สำหรับวิธีการในการดำเนินการประชุมนั้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการประชุมผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลท่าศาลาเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นการประชุมช่วงเปิดเรียนในปีการศึกษา 2552 โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการประชุมตามลำดับ ดังนี้

- 1) การให้ผู้ปกครองได้ลงชื่อเข้าร่วมประชุม โดยผู้ปกครองที่ได้เริ่มเดินทางมาถึงห้องประชุมตั้งแต่เวลาประมาณ 08.00 น. จะได้พบกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่นั่งอยู่หน้าห้องประชุมเพื่อให้ผู้ปกครองที่เดินมาลงชื่อก่อนเข้าห้องประชุม พร้อมกับรับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประชุม ซึ่งประกอบด้วยแผนพับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เอกสารเกี่ยวกับ

ระเบียนการแต่งกายของเด็กเล็กและรายการแสดงค่าเครื่องใช้ส่วนตัวเด็กเล็ก บทความเกี่ยวกับวิธีการร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองในการดูแลเด็กเล็ก เอกสารอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ ได้แก่ เอกสารแนะนำวิธีป้องกันตนเองจากโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 รวมทั้งยังได้แจกแบบสอบถามความพึงพอใจในการจัดประชุมผู้ปกครองเด็กเล็กให้ผู้ปกครองได้กรอกและส่งคืนหลังจากเลิกประชุมอีกด้วย

2) การแจกเครื่องดื่มเป็นน้ำลำไยให้กับผู้ปกครองทุกคนได้ดื่มในช่วงเวลาก่อนเริ่มการประชุม ซึ่งผู้ปกครองที่นั่งรอบบางคนที่นั่งพูดคุยกัน ในขณะที่บางคนก็อ่านเอกสารที่ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แจกให้

3) คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลได้เดินทางมาในเวลา 09.05 น. และได้ยกมือไหว้สวัสดีผู้ปกครอง จากนั้นจึงได้เริ่มการประชุมผู้ปกครองอย่างเป็นทางการในเวลา 09.15 น. โดยเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งทำหน้าที่เป็นพิธีกรได้กล่าวเริ่มต้นในการประชุมผู้ปกครองและกล่าวแนะนำคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลในส่วนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4) นายกเทศมนตรีกล่าวเปิดการประชุมผู้ปกครองอย่างเป็นทางการ รวมทั้งชี้แจงแนวทางในการจัดการศึกษาของเทศบาลและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากนั้นรองนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลได้กล่าวทักทายผู้ปกครอง รวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับประสบการณ์การเลี้ยงดูบุตรของตน จากนั้นคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลจึงได้ขอตัวไปปฏิบัติภารกิจหน้าที่

5) การให้ความรู้กับผู้ปกครองเด็กเล็กเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของเด็กเล็ก เช่น ภาวะโภชนาการของเด็ก พัฒนาการของเด็ก การฉีดวัคซีน เป็นต้น โดยได้เชิญเจ้าหน้าที่จากศูนย์แพทย์ตำบลท่าศาลามาเป็นผู้ให้ความรู้

6) การกล่าวชี้แจงของผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งรับผิดชอบดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีทั้งการแจ้งการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การเยี่ยมบ้าน การทัศนศึกษา โครงการบัณฑิตน้อย การจัดกิจกรรมทางศาสนา และการจัดกิจกรรมวันแม่ เป็นต้น การชี้แจงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การจัดส่งครูไปเรียนต่อด้านการศึกษาปฐมวัย หรือการชี้แจงเหตุผลในการกำหนดช่วงเวลาที่เปิดรับสมัครเด็กเล็ก เป็นต้น โดยได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเด็กเล็กได้สอบถามหรือเสนอความ

คิดเห็นในที่ประชุมเพื่อให้ทางกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนำไปปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป แต่ส่วนใหญ่จะไม่มีใครเสนอความคิดเห็นหรือคัดค้านอะไร

7) การขอปรึกษาหารือกับที่ประชุม

นอกจากนี้เทศบาลยังได้มีการขอปรึกษาหารือกับผู้ปกครองในเรื่องที่ทางเทศบาลคิดว่าหากดำเนินการไปแล้วอาจเกิดความไม่เข้าใจของผู้ปกครองเด็กเล็กและอาจมีปัญหาด้านใดในภายหลัง จึงได้ขอปรึกษาในที่ประชุมผู้ปกครองเด็กเล็กและขอเป็นมติเห็นชอบ ได้แก่ การขอความเห็นชอบจากผู้ปกครองเด็กเล็กเรื่องการขอเก็บเงินจากผู้ปกครองเด็กเล็กเข้าชมรมผู้ปกครองเด็กเล็กเพื่อนำเงินมาสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งทางคณะผู้บริหารเทศบาลเองเกรงว่าจะเกิดความไม่เข้าใจขึ้นได้ เพราะทางรัฐบาลมีนโยบายเรียนฟรี 15 ปี แต่ในนโยบายดังกล่าวเป็นเรื่องของโรงเรียน ไม่ได้ครอบคลุมมาถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างไรก็ตามทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็ไม่สามารถเก็บเงินค่าธรรมเนียมโดยตรงได้ ดังนั้นจึงได้เสนอทางออกโดยตั้งเป็นชมรมผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นมา มีระเบียบของเทศบาลออกมารองรับ ซึ่งจะไม่เก็บเงินในนามของเทศบาล แต่จะเก็บเงินเข้าชมรมเพื่อมาสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเรื่องที่กำหนดไว้ โดยขอความเห็นชอบจากผู้ปกครอง ถ้าเห็นด้วยก็จะดำเนินการต่อไป แต่ถ้าไม่เห็นด้วยก็จะหยุด จะไม่บังคับ ผลปรากฏว่ามติของที่ประชุมผู้ปกครองเสียงส่วนใหญ่เห็นชอบ

8) ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้กล่าวปิดการประชุมผู้ปกครองเด็กเล็กและกล่าวขอบคุณผู้ปกครองที่มาเข้าร่วมประชุมในเวลาประมาณ 11.00 น.

การประชุมผู้ปกครองนักเรียน

การประชุมผู้ปกครองนักเรียนจัดขึ้นโดยโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีแต่ละแห่ง ซึ่งมีจำนวน 4 แห่ง โดยปกติจะมีการประชุมหลายครั้ง เช่น การประชุมผู้ปกครองช่วงเปิดเรียนในปีการศึกษาใหม่ (ปฐมนิเทศ) การประชุมช่วงจบปีการศึกษา (ปัจฉิมนิเทศ) เป็นต้น นอกจากนี้หากมีความจำเป็นก็อาจมีการเรียกประชุมผู้ปกครองเป็นกรณีพิเศษได้ เช่น การประชุมผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการเรียนฟรี 15 ปีของรัฐบาล เป็นต้น โดยในการประชุมผู้ปกครองจะมีการเชิญบุคลากรของเทศบาลทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของกองการศึกษามาเข้าร่วมในการประชุมร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนนั้นๆ ด้วย

ในการประชุมผู้ปกครองนั้นขึ้นเพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของเทศบาล โดยในเบื้องต้นนายกเทศมนตรีจะเป็นผู้กล่าวเปิดการประชุม รวมทั้งมีการชี้แจงกับผู้ปกครอง โดยจะกล่าวถึงนโยบายการจัดการศึกษาของเทศบาลว่ามีอย่างไร มีการให้บริการด้านการศึกษาอะไรบ้าง มีการจัดการศึกษาถึงระดับใด

จากนั้นผู้อำนวยการของโรงเรียนได้กล่าวชี้แจงเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในภาพรวม เช่น แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน เนื้อหากลุ่มสาระวิชาที่จัดการเรียนการสอน หลักเกณฑ์การสอบผ่านแต่ละกลุ่มสาระวิชาของนักเรียน งานที่ครูจะมอบหมายให้นักเรียน แนวทางการประพฤติปฏิบัติตัวของนักเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เสนอความคิดเห็นในที่ประชุมเพื่อให้โรงเรียนและกองการศึกษานำไปปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลต่อไปอีกด้วย ซึ่งก็มีผู้ปกครองบางคนร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ เช่น การสอบถามถึงการเข้าเรียน การศึกษา ผลประโยชน์ที่จะได้รับกับบุตรหลาน เป็นต้น

จากนั้นทางโรงเรียนจึงได้เชิญผู้ปกครองไปตามห้องเรียนของนักเรียนแต่ละคน เพื่อพูดคุยกับครูประจำชั้นของบุตรหลานตนในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนของบุตรหลาน เช่น การสอบถามถึงเหตุผลที่บุตรหลานมีผลการเรียนไม่ดี เป็นต้น

สำหรับความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมนั้นพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือในการสละเวลามาเข้าร่วมประชุมมากพอสมควร โดยคุณสิงห์บุรี จ. ซึ่งเป็นผู้บริหารของโรงเรียนแห่งหนึ่งในสังกัดเทศบาลได้กล่าวว่า “การประชุมผู้ปกครองก็ได้รับความสนใจจากผู้ปกครองดี มากันเกินครึ่ง สัก 70% นอกจากมาไม่ได้ในช่วงเวลานั้น เช่น เราประชุม 9 โมงเช้า เขาต้องไปประกอบอาชีพ ก็มาเข้าเลยขอเซ็นชื่อก่อน แล้วขอกลับไปก่อน แล้วพักเที่ยงถึงจะมาอีกครั้งหนึ่งว่าที่ประชุมไปมีสาระอะไรบ้าง บางที่เขาต้องประกอบอาชีพ แต่เขาก็ให้ความสนใจรีบมาก่อนและขอไปก่อน บางคนไปก่อนแล้วย้อนกลับมาทีหลัง เราก็เข้าใจเหตุผลในการประกอบอาชีพ แต่ส่วนใหญ่ก็จะสละเวลามา” ทั้งนี้เทศบาลได้พยายามหาวิธีการเชิญชวนผู้ปกครองมาเข้าร่วมประชุม โดยคุณสิงห์บุรี จ. ซึ่งเป็นผู้บริหารของโรงเรียนอีกแห่งหนึ่งในสังกัดเทศบาลได้กล่าวว่า “ในการเรียกคนมาประชุมต้องมีโปรโมชันกันหน่อย ไม่เช่นนั้นจะบอกว่าไม่ว่าง ขาดงานเยอะ ใครจะดูแลบ้าน อย่างครั้งที่แล้วเชิญผู้ปกครองมาประชุม มีการเชิญนายกฯ มาพูดนโยบายการจัดการศึกษาว่าจะทำอะไร นายกฯ ก็นำรถจักรยานมาด้วย 1 คันๆ ละประมาณ 1,000 กว่าบาท ที่

ควักจ่ายเองเลย ให้ผู้ปกครองจับฉลากถือว่าสมนาคุณ ปรากฏว่าการประชุมครั้งต่อมาผู้ปกครองมาเยอะมาก”

5.3.4 การพบปะให้บริการประชาชน

การพบปะเพื่อให้บริการประชาชนของเทศบาลถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะ โดยมีตัวอย่างของกิจกรรมการพบปะที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

การจัดเทศบาลเคลื่อนที่พบประชาชน

ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้นได้มีการจัด “เทศบาลเคลื่อนที่” ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ไปพบปะกับประชาชนในช่วงเวลาเย็น โดยจะมีลักษณะคล้ายกับการลงพื้นที่ไปในการประชุมชุมชนแต่การจัดเทศบาลเคลื่อนที่จะไม่ได้ไปเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องแผนชุมชนเหมือนกับการจัดประชุมชุมชน แต่เทศบาลจะไปออกเป็นหน่วยเคลื่อนที่ไปเยี่ยมเยียนและพบปะพูดคุยกับประชาชน ซึ่งทางคณะผู้บริหารจะไปได้พูดคุยและแนะนำการดำเนินงาน รวมทั้งให้ประชาชนมาพูดคุยถึงปัญหาที่มีในชุมชน ตลอดจนมีการนำบริการจากส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลไปให้บริการประชาชนด้วย ซึ่งการจัดเทศบาลเคลื่อนที่ที่ผ่านมาจะไม่ได้จัดขึ้นทุกปีและเป็นการลงพื้นที่ไปในลักษณะของหมู่บ้านตามการปกครองท้องที่โดยไม่ได้ลงไปในทุกชุมชนเหมือนกับการประชุมชุมชน

ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นได้มีการจัด “เทศบาลสัญจรพบประชาชน” ขึ้น โดยคุณสิงห์บุรี ข. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของกองสวัสดิการสังคมซึ่งเป็นกองหลักที่รับผิดชอบการจัดโครงการเทศบาลสัญจรพบประชาชนได้อธิบายว่า เทศบาลสัญจรพบประชาชนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นเกิดขึ้นมาตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2546 โดยเมื่อก่อนเป็นนโยบายของรัฐบาลในช่วงเวลานั้นที่นายกรัฐมนตรีจะนิยมลงพื้นที่พบประชาชน รวมทั้งรัฐบาลยังได้มีแนวทางว่าอยากให้ท้องถิ่นดำเนินการในลักษณะที่เข้าไปให้บริการประชาชนในเชิงรุก เข้าให้บริการถึงที่ ประกอบกับนโยบายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนโยบายผู้บริหารที่พยายามเน้นการลงพื้นที่อยู่แล้ว เทศบาลจึงได้จัดทำเป็นโครงการเทศบาลสัญจรพบประชาชนออกมาเพื่อเป็นการใกล้ชิดกับประชาชนและเป็นการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชน

เทศบาลสัญจรพบประชาชนจะถูกจัดขึ้นในชุมชนต่างๆ ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีทั้ง 13 ชุมชน โดยจัดขึ้นเดือนละ 1 ครั้งๆ ละ 1 ชุมชนเวียนไปเรื่อยๆ จนครบทั้ง 13 ชุมชน สำหรับเวลาใน

การจัดเทศบาลสัญจรพบประชาชนนั้นจะจัดขึ้นในช่วงเย็น ตั้งแต่เวลาประมาณ 16.30 ไปจนถึงเวลาประมาณ 20.00 น. โดยการจัดโครงการจะดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี ยกเว้นบางปี เช่น ในปีงบประมาณ 2552 ซึ่งเทศบาลต้องโอนงบประมาณไปดำเนินการก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำบริเวณชุมชนวัดสว่างอารมณ์

ในการจัดโครงการเทศบาลสัญจรพบประชาชนนั้นจะมีบุคลากรของเทศบาล ทั้งคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลลงพื้นที่ไปตามชุมชนต่างๆ เพื่อไปพูดคุยและชี้แจงการดำเนินงานของเทศบาล รวมทั้งให้ประชาชนมาแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อีกทั้งยังมีการรับแจ้งปัญหาที่มีในชุมชน เช่น ไฟฟ้าสาธารณะดับ ถนนหรือท่อระบายน้ำชำรุดเสียหาย เป็นต้น โดยเทศบาลได้จัดให้มีการรับเรื่องร้องเรียนผ่านการเขียนใบคำร้องเคลื่อนที่ด้วย

นอกจากนั้นเทศบาลยังได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ของส่วนงานต่างๆ ไปให้คำปรึกษากับประชาชน เช่น การให้คำปรึกษาของเจ้าหน้าที่กองคลังเกี่ยวกับแนวทางการเสียภาษีเมื่อจะมีการเปิดร้านในเขตเทศบาล การให้คำปรึกษาของเจ้าหน้าที่กองการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการของนักเรียนที่ย้ายจากโรงเรียนอื่นมาเข้าโรงเรียนในสังกัดเทศบาล หรือการให้คำปรึกษาของเจ้าหน้าที่สำนักปลัดเทศบาลเกี่ยวกับเรื่องทะเบียนราษฎร เป็นต้น

นอกจากนี้เทศบาลยังมีการนำบริการจากส่วนงานต่างๆ ของตนเองไปมอบให้กับประชาชน เช่น กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมได้จัดหน่วยพยาบาลเคลื่อนที่โดยมีการจ้างแพทย์จากโรงพยาบาลเพื่อให้บริการตรวจสุขภาพและจ่ายยาเบื้องต้น กองการศึกษามีการจัดห้องสมุดเคลื่อนที่ไปให้บริการกับประชาชนรวมทั้งการสาธิตการทำเครื่องหอมเป็นรูปป้องกันยุง เป็นต้น รวมไปถึงยังมีหน่วยงานอื่นๆ มาเข้าร่วมในการจัดเทศบาลสัญจรพบประชาชนด้วย เช่น สถานศึกษาระดับอาชีวจะได้ไปสอนทำอาหารและซ่อมเครื่องยนต์ให้กับประชาชน หรือศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ได้ไปให้บริการทำผมโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมทั้งยังมีประชาชนในชุมชนที่เจ็บหลักสูตรการนวดเพื่อสุขภาพมาให้บริการนวดเพื่อสุขภาพกับประชาชน โดยเทศบาลได้ให้ค่าแรงกับประชาชนที่มาให้บริการนวดด้วย เป็นต้น

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการเทศบาลสัญจรพบประชาชนนั้น คุณสิงห์บุรี ข. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในกองสวัสดิการสังคมของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ให้ความคิดเห็นว่า “ถ้าถามพี่พี่ว่าเป็นกิจกรรมที่ทำให้ชาวบ้านรู้จักเทศบาลมากขึ้น เป็นการลงพื้นที่สร้างความคุ้นเคยกับชาวบ้าน และผู้บริหารได้ไปดูความเป็นอยู่ของชาวบ้านแต่ละจุด ได้รับรู้ถึงปัญหาความต้องการ

อะไรต่างๆ ของชุมชนด้วยตนเองและจะได้นำมาตั้งเป็นโครงการต่างๆ ได้ อีกทั้งประชาชนก็ให้การตอบรับค่อนข้างดี จึงถือว่าเป็นกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จค่อนข้างสูง”

ในส่วนของประชาชนที่เข้ามาช่วยในการจัดโครงการเทศบาลสัตยจรพบประชาชนนั้น คุณสิงห์บุรี ช. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีและได้ไปเข้าร่วมการจัดเทศบาลสัตยจรพบประชาชนด้วยได้กล่าวว่า “การเข้ามาช่วยของประชาชนในโครงการเทศบาลสัตยจร พิจารณาว่ามันยังไม่เป็นที่น่าพอใจอย่างมาก ประชาชนที่มาร่วมประมาณ 30 % ไม่เกินครึ่งด้วยซ้ำ ส่วนอีกครึ่งหนึ่งเขาไม่อยู่ รวมถึงคนที่มีความรู้ปานกลางถึงสูงระดับดีจะไม่มาโครงการเทศบาลสัตยจรเลย จะมาเฉพาะประชาชนที่ค่อนข้างยากจน นอกจากนี้ยังมีคนที่ไม่ยุ่งกับชุมชนเลย ไม่เคยมาสนใจ ไม่รู้จะมาทำไม ชอบป्लीกวิเวก คนที่จะมาอยู่จริงๆ ก็คือคนที่เสียสละให้กับชุมชน ส่วนหนึ่งนั่นคือกลุ่มของกรรมการชุมชน กลุ่มนี้ดีมาก ทำโดยไม่ได้หวังผลตอบแทน เราลงพื้นที่เขาจะมาช่วยเหลือ มาดูแล อีกกลุ่มหนึ่งก็คือคนที่ยากจน คนที่มีผลประโยชน์กับโครงการ เช่น มารับยา พาลูกหลานมาตัดผมฟรี คนกลุ่มนี้ถึงจะมา ซึ่งแต่ละชุมชนก็จะมีไม่มาก”

ในขณะที่คุณสิงห์บุรี ธิ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งและยังเป็นประธานกรรมการชุมชนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีด้วยได้กล่าวว่า “ในการมาจัดเทศบาลสัตยจรนั้น ผมว่าการมาร่วมของประชาชนจะต่างจากการจัดประชุมทั่วไปหรือที่เราจัดประชุมกันเอง คือจะมีจำนวนคนมามากกว่าเพราะการให้บริการต่างๆ จะเยอะกว่าและครบวงจร มีทั้งแพทย์ บริการนวด ตัดผม อาหาร กองต่างๆ เช่น ทะเบียนราษฎรก็มาให้บริการ”

การลงพื้นที่แจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

นอกจากนี้เทศบาลยังมีการพบปะกับประชาชนในการลงพื้นที่แจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในทุกๆ เดือน ยกเว้นในบางเดือนที่ยังไม่ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลโดยเฉพาะในช่วงต้นปีงบประมาณใหม่ สำหรับการไปแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุนั้นจะมีบุคลากรของเทศบาล ทั้งคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลลงพื้นที่ โดยเทศบาลได้ใช้โอกาสนี้ในการประชาสัมพันธ์และชี้แจงการดำเนินงานของเทศบาล ตลอดจนรับฟังข้อคิดเห็นและปัญหาจากประชาชนไปในการลงพื้นที่แจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วย

ในการลงพื้นที่แจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุนั้น เทศบาลจะลงไปแจกในจุดต่างๆ ของเทศบาล โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาจะใช้การแบ่งเขตพื้นที่หมู่บ้านตามการปกครองท้องที่ในการแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ได้แก่ ที่วัดหัวช้างสำหรับประชาชนที่อยู่ในเขตหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3

หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 8 ที่วัดท่าศาลาสำหรับประชาชนที่อยู่ในเขตหมู่ที่ 5 และที่วัดเขาหนีบสำหรับประชาชนที่อยู่ในเขตหมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 โดยการแจกเบี้ยยังชีพในแต่ละเดือนจะใช้เวลา 2 วัน คือในวันแรกจะลงพื้นที่แจกเบี้ยยังชีพที่วัดหัวช้าง และในวันที่สองจะลงพื้นที่แจกเบี้ยยังชีพที่วัดท่าศาลาและวัดเขาหนีบ

ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะใช้การแบ่งเขตพื้นที่ชุมชนของเทศบาลซึ่งมีอยู่จำนวน 13 ชุมชน ในการแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยเทศบาลจะมีการตกลงกับคณะกรรมการชุมชนต่างๆ ในการกำหนดสถานที่ของชุมชนที่จะใช้ในการแจกเบี้ยยังชีพ ซึ่งต้องเป็นสถานที่ที่สามารถรองรับผู้สูงอายุที่มารับเบี้ยยังชีพของชุมชนได้ เช่น ที่ศาลาวัด เป็นต้น และนอกจากการแจกเบี้ยยังชีพแล้วเทศบาลยังมีการชี้แจงการดำเนินงานเรื่องต่างๆ ที่น่าสนใจของเทศบาลให้ประชาชนได้รับทราบ เช่น เรื่องการปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ซึ่งนายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรีได้เล่าว่าคิดจะทำอะไร จะต้องทำอะไร หรือเกิดปัญหาอะไรในการดำเนินงาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่ามีหลายชุมชนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีที่ใช้โอกาสนี้ในการประชุมปรึกษาหารือเรื่องอื่นๆ ของชุมชน รวมทั้งประธานกรรมการชุมชนจะใช้โอกาสนี้ในการประชาสัมพันธ์เรื่องต่างๆ ที่จำเป็นให้ประชาชนที่มาได้รับทราบในช่วงเวลาก่อนที่คณะบุคลากรของเทศบาลจะเดินทางมาแจกเบี้ยยังชีพอีกด้วย

สำหรับปัญหาในการลงพื้นที่ชุมชนเพื่อแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นก็พบว่ามีปัญหาบ้าง เช่น การแจกเบี้ยยังชีพของเทศบาลอาจลงพื้นที่ไปไม่ตรงตามเวลาที่แจ้งให้ประชาชนทราบทำให้มีประชาชนมารอ เนื่องจากในบางชุมชนไม่มีความพร้อมในการเตรียมการแจกเบี้ยยังชีพของชุมชน เช่น กรรมการชุมชนไม่ได้จัดสถานที่ไว้ เป็นต้น ทำให้การแจกเบี้ยยังชีพเกิดความล่าช้า ส่งผลให้ช่วงเวลาในการแจกเบี้ยยังชีพของชุมชนถัดไปต้องล่าช้าตามไปด้วยรวมทั้งส่งผลให้การพูดคุยของเทศบาลกับประชาชนที่มามีระยะเวลาสั้นเกินไปเพราะต้องรีบเดินทางไปแจกเบี้ยยังชีพให้กับชุมชนถัดไป

สำหรับประชาชนที่เข้าร่วมในการแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้แก่ ประชาชนที่เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่ไม่ได้รับสวัสดิการบำนาญรายเดือน รวมถึงประชาชนที่มาเป็นผู้แทนของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพด้วย นอกจากนี้ในส่วน of เทศบาลเมืองสิงห์บุรียังได้มีคณะกรรมการชุมชนมาจัดเตรียมสถานที่ที่ใช้ในการแจกเบี้ยยังชีพของชุมชน มาให้การต้อนรับดูแลบุคลากรของเทศบาลและผู้มารับเบี้ยยังชีพ ตลอดจนมาช่วยเหลือการดำเนินการแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วย

5.3.5 การประชุมเทศบาลพบประชาชน (เทศบาลตำบลท่าศาลา)

การประชุมในรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะในเทศบาลตำบลท่าศาลา คือ การประชุมเทศบาลพบประชาชน โดยเป็นการประชุมที่แตกต่างจากการพบปะให้บริการประชาชนทั่วไปซึ่งจะมุ่งนำบริการสาธารณะไปให้กับประชาชนเป็นหลัก เช่น การพบปะเพื่อแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น แล้วใช้โอกาสในการพบปะดังกล่าวเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชาชนไปด้วย ในขณะที่การประชุมเทศบาลพบประชาชนจะเป็นการประชุมเพื่อมุ่งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเทศบาลกับประชาชน รวมทั้งกับหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานกับเทศบาลเป็นหลัก ซึ่งจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประชุม การสังเกตการณ์การประชุม และการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมประชุม ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อมูลโดยละเอียดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมกับเทศบาลดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ที่มาของการจัดประชุม

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะผ่านทางการประชุมเทศบาลพบประชาชนหรือที่เรียกกันว่า “มอรั้งบรีฟ” ซึ่งเกิดมาจากแนวคิดของคณะผู้บริหารชุดนางนิตยา เขียววรรณ ตั้งแต่สมัยที่ยังดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา เนื่องจากมองว่าในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีปัญหาการร้องเรียนเรื่องต่างๆ อยู่ตลอด รวมทั้งในบางครั้งยังมีปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างเทศบาลกับประชาชน ซึ่งบางปัญหามีประชาชนพูดต่อๆ กันไปโดยไม่เข้าใจปัญหาอย่างกระจ่างชัดจนเกิดปัญหามานานปลาย

จากเหตุผลดังกล่าวทางคณะผู้บริหารจึงมองเห็นว่าหนทางหนึ่งในการชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนนั้นควรจะมีการจัดประชุมคือเปิดเป็นเวทีประจำอย่างหนึ่งให้ประชาชนที่มีความเดือดร้อนหรืออยากมารับทราบการดำเนินงานของเทศบาลเข้าร่วมได้ ให้ประชาชนมานั่งคุยกันสบายๆ เป็นหนทางหนึ่งในการลดช่องว่างระหว่างเทศบาลกับประชาชน เทศบาลจึงได้จัดเป็นโครงการประชุมเทศบาลพบประชาชนขึ้นมาและได้จัดเป็นประจำเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

2) ระยะเวลาในการดำเนินการจัดประชุม

เทศบาลตำบลท่าศาลาได้ดำเนินการจัดประชุมในช่วงเช้า ตั้งแต่เวลาประมาณ 09.00 น. ถึง 11.30 น. เป็นประจำในวันพุธของทุกสัปดาห์ โดยมีการจัดเตรียมความพร้อมในการประชุมทั้ง

สถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ ก่อนการประชุมตั้งแต่เวลาประมาณ 07.30 น. และดำเนินการจัดเก็บอุปกรณ์และสถานที่ให้เรียบร้อยหลังจากการประชุมเสร็จสิ้นแล้วจนถึงเวลาประมาณ 12.00 น.

สำหรับการเลือกวันประชุมเป็นวันพุธนั้น คุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งที่ทำงานอยู่ในสำนักปลัดเทศบาลซึ่งเป็นส่วนงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบหลักในการจัดประชุมเทศบาลพบประชาชนได้ให้ความคิดเห็นว่าเนื่องจากวันจันทร์เป็นวันที่เปิดมาทำงานเป็นวันแรกจึงอาจจะเร่งด่วนไปนิดหนึ่ง แต่ถ้าเป็นวันศุกร์ก็เป็นวันสุดท้ายของสัปดาห์จึงเหมือนกับรับฟังมาแล้ว ยังไม่ได้ไปแก้ปัญหาเพราะติดวันเสาร์อาทิตย์ แต่ถ้าเป็นวันพุธมีการประชุมจะได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นจากประชาชนในช่วงในช่วงวันพฤหัสบดี วันศุกร์ วันหยุดสุดสัปดาห์ที่ผ่านมา รวมไปถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในวันจันทร์ วันอังคารของสัปดาห์ใหม่กว่าประสบปัญหาอะไรก็ตามมาแจ้งในที่ประชุมแล้วอย่างน้อยวันพฤหัสบดีและวันศุกร์เทศบาลก็สามารถเวียนไปแก้ปัญหาให้กับประชาชนได้

สำหรับการประชุมได้จัดขึ้นสัปดาห์ละ 1 ครั้ง มาตั้งแต่เริ่มต้น โดยเมื่อจัดประชุมมาสักระยะหนึ่งแล้วเทศบาลได้ปรึกษาร่วมกับผู้ที่มาเข้าร่วมประชุมว่าการจัดประชุมสัปดาห์ละ 1 ครั้งมีความเหมาะสมหรือไม่ ถ้าไม่เหมาะสมแล้วประชาชนคิดว่าควรจัดกี่ครั้ง ปรากฏว่าประชาชนที่เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่คิดว่าการจัดสัปดาห์ละ 1 ครั้งดีแล้ว และมีประชาชนบางคนบอกว่าน่าจะจัดเดือนละครั้ง บางคนบอกว่าน่าจะจัดเดือนละ 2 ครั้ง ในที่สุดแล้วเทศบาลก็ดำเนินการตามเสียงส่วนใหญ่คือให้จัดประชุมสัปดาห์ละ 1 ครั้งตามเดิม

3) สถานที่ในการดำเนินการจัดประชุม

การประชุมได้จัดขึ้นที่ห้องประชุมโรตารีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สำนักงานเทศบาลตำบลท่าศาลา โดยสโมสรโรตารีได้จัดสร้างขึ้นและได้มอบให้กับเทศบาลตำบลท่าศาลา เป็นห้องประชุมติดเครื่องปรับอากาศ มีโต๊ะยาวเชื่อมต่อกันเป็นรูปตัวยูและจัดเก้าอี้ตั้งรอบโต๊ะ มีแท่นตั้งไมโครโฟนอยู่ด้านหน้าห้องสำหรับผู้เข้าร่วมประชุมที่ต้องการออกไปกล่าวแสดงความคิดเห็นโดยเฉพาะคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ของเทศบาล ในขณะที่ผู้เข้าร่วมประชุมโดยเฉพาะผู้แทนชุมชนมักจะกล่าวแสดงความคิดเห็นอยู่ที่เก้าอี้ของตนโดยมีไมโครโฟน 2 ตัวไว้ให้ หากใครจะกล่าวแสดงความคิดเห็นก็จะมีส่งไมโครโฟนต่อกันไปให้

4) หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดประชุม

หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดประชุม คือ เทศบาลตำบลท่าศาลา โดยมีส่วนงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบหลักในการจัดประชุม คือ สำนักปลัดเทศบาล ซึ่งจะดูแลการ

ดำเนินการประชุมให้เป็นไปโดยเรียบง่าย เช่น การทำหน้าที่เป็นพิธีกร การจัดบันทึกการประชุม เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็จะมีเจ้าหน้าที่จากส่วนงานอื่นๆ เช่น กองคลัง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เข้ามาช่วยในการจัดการประชุมด้วย เช่น การเข้ามาช่วยแจกอาหารเข้า การแจกเอกสาร เป็นต้น

5) ผู้ที่เข้าร่วมในการประชุม

ผู้ที่มาเข้าร่วมการประชุมเทศบาลพบประชาชนนั้นมาจากหลายส่วน ดังต่อไปนี้

5.1) บุคลากรของเทศบาล ซึ่งประกอบไปด้วย คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ของเทศบาล โดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาลในส่วนงานต่างๆ จะมีทั้งที่เข้ามาประชาสัมพันธ์ รับความคิดเห็น หรือประสานการทำงานกับประชาชนในส่วนงานของตน และเข้ามาทำหน้าที่ช่วยดำเนินการจัดประชุม ทั้งการเป็นพิธีกร การให้ผู้เข้าร่วมประชุมลงชื่อเข้าร่วมประชุม การแจกรายงานการประชุมครั้งที่แล้วและเอกสารอื่นๆ การแจกอาหาร การจัดเตรียมและดูแลอุปกรณ์และสถานที่ในการประชุม รวมทั้งการจดและบันทึกการประชุมเพื่อนำไปจัดพิมพ์เป็นเอกสารรายงานการประชุมแล้วแจกให้กับผู้เข้าร่วมประชุมในวันพุธถัดไป

5.2) ประชาชนในเขตเทศบาล โดยเทศบาลจะมีการเชิญประชาชนจากชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาลทั้ง 27 ชุมชนที่เทศบาลได้มีการจัดตั้งขึ้นให้มาเข้าร่วมประชุมเพื่อมารับรู้เรื่องราวการดำเนินงานของเทศบาลและมาเป็นปากเป็นเสียงให้กับชุมชนของตนเพื่อผลประโยชน์ของแต่ละชุมชน โดยประชาชนที่มาเข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่จะมาในลักษณะของการเป็นผู้แทนของชุมชน ได้แก่ ประธานคณะกรรมการชุมชนหรือกรรมการชุมชนที่ได้รับมอบหมายจากประธานคณะกรรมการชุมชน และในบางชุมชนอาจมีกรรมการชุมชนมากับประธานคณะกรรมการชุมชนด้วยประมาณ 3 – 4 คน ซึ่งในการประชุมพบว่าชุมชนส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือในการส่งผู้แทนมาเข้าร่วมประชุมเกือบทุกครั้ง โดยชุมชนที่มาเป็นประจำทุกครั้งไม่เคยขาด เช่น ชุมชนโสภณ 1 ชุมชนศักดิ์ศรีนคร ชุมชนพนาสันต์ ชุมชนวิเศษสุข ชุมชนเทพราชนคร ชุมชนพีพีแลนด์ ชุมชนร่วมใจ MOA เป็นต้น ในขณะที่บางชุมชนก็จะมาเข้าร่วมประชุมแต่ไม่ทุกครั้ง เช่น ชุมชนจินดารัตน์ ชุมชนจอมพล ป. เป็นต้น ส่วนชุมชนที่แทบจะไม่เคยมาเข้าร่วมประชุมเลย ได้แก่ ชุมชนเฉลิมพระเกียรติ

สำหรับประชาชนซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนต่างๆ ที่มาเข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีเวลาอยู่กับบ้าน โดยจะเป็นข้าราชการบำนาญเกินกว่าร้อยละ 50 ของผู้ที่มาทั้งหมด นอกจากนั้นก็มี

มีแม่บ้าน และประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้านและพอจะสละเวลามาได้ เช่น ประธานคณะกรรมการชุมชนไทยรัฐรวมใจซึ่งเปิดร้านถ่ายรูปและขยายรูปอยู่ที่อาคารพาณิชย์ในเขตเทศบาล เป็นต้น ส่วนประชาชนที่ยังทำงานประจำอยู่แล้วมาร่วมประชุมด้วยจะมีน้อยมาก เช่น ประธานคณะกรรมการชุมชนศรีไพรทองซึ่งยังรับราชการทหารอยู่จะมาเข้าร่วมประชุมได้บางครั้ง หากมาไม่ได้ก็จะส่งกรรมการชุมชนมาเข้าร่วมประชุมแทน เป็นต้น นอกจากนี้ในการประชุม บางครั้งยังได้มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องถิ่น คือ ผู้ใหญ่บ้าน รวมไปถึงผู้แทนขององค์กรชุมชนต่างๆ ที่ได้จัดตั้งขึ้นในชุมชนเข้าร่วมประชุมด้วย เช่น ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลท่าศาลา เป็นต้น โดยผู้แทนขององค์กรชุมชนเหล่านี้มักจะมีตำแหน่งในคณะกรรมการชุมชนด้วย

สำหรับการเดินทางของประชาชนมาเข้าร่วมการประชุมเทศบาลพบประชาชนนั้น ส่วนหนึ่งจะเดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนตัวประมาณครึ่งหนึ่ง อีกประมาณครึ่งหนึ่งจะเดินทางมาโดยรถจักรยานยนต์ส่วนตัว นอกจากนี้ยังมีประชาชนบางคนที่เดินทางมาประชุมด้วยวิธีอื่นอีกเล็กน้อย เช่น โดยรถยนต์รับจ้าง (รถสองแถว) รถจักรยานส่วนตัว หรือเดินเท้ามาสำหรับชุมชนที่อยู่ใกล้กับสำนักงานเทศบาล เป็นต้น

ตามหลักการของการจัดประชุมเทศบาลพบประชาชนนั้นได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตเทศบาลสามารถเข้ามาร่วมประชุมได้ ไม่ได้จำกัดเฉพาะคณะกรรมการชุมชนเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วพบว่าแทบจะไม่มีประชาชนทั่วๆ ไปซึ่งไม่ได้มีตำแหน่งในคณะกรรมการชุมชนมาเข้าร่วมประชุม เพราะประชาชนจะมอบหน้าที่การเป็นผู้แทนหรือฝากปัญหามาแจ้งเทศบาลผ่านทางคณะกรรมการชุมชนของตนเองแล้ว หรือประชาชนบางคนก็ติดภารกิจหน้าที่ของตนเองรวมถึงไม่ทราบว่ามีการประชุมดังกล่าว

อย่างไรก็ตามในการประชุมบางครั้งอาจมีประชาชนทั่วๆ ไปมาประชุม ซึ่งจะมีนานๆ ครั้งเท่านั้น โดยในหนึ่งเดือนอาจจะมีประมาณ 1 ครั้งๆ ละประมาณ 1 – 2 คน เพื่อมาร้องเรียนปัญหาในพื้นที่ของตนเองที่คิดว่ามีความจำเป็นและเดือดร้อนจริงๆ จึงมาใช้ในการประชุมเป็นเวทีร้องเรียนปัญหาของตนเองต่อเทศบาลด้วยตนเองเพื่อให้เทศบาลเข้าไปดำเนินการแก้ไขให้ เช่น ประชาชนคนหนึ่งในการประชุมเมืองนารายณ์มีการร้องเรียนการมีตลาดนัดบริเวณห้างสรรพสินค้าโลตัสทำให้มีรถมาจอดในซอยทางเข้าบ้านจนเหลือช่องทางการจราจรเพียง 1 ช่อง ทำให้การเดินทางเข้าบ้านมีความยากลำบาก เป็นต้น หรือประชาชนบางคนอาจมาเข้าประชุมเพียงเพื่อต้องการมารับฟังการดำเนินงานของเทศบาลผ่านการประชุมเท่านั้น

5.3) ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐในงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในเขตเทศบาล เนื่องจาก การดำเนินงานของเทศบาลในบางเรื่องจำเป็นต้องมีความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับ เทศบาล โดยเทศบาลได้เปิดกว้างให้หน่วยงานภาครัฐที่อยู่ในพื้นที่เทศบาลหรืออยู่นอกพื้นที่ เทศบาลและจะเข้ามาทำงานในเขตเทศบาลสามารถส่งผู้แทนมาเข้าร่วมประชุมได้ ซึ่งผู้แทนจาก หน่วยงานภาครัฐที่มาเข้าร่วมประชุมเป็นประจำ คือ ผู้แทนจากสถานศึกษาของรัฐที่อยู่ในเขต เทศบาล ได้แก่ ผู้แทนจากโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 1 โรงเรียนวัดเขาหนีบ และโรงเรียนพระนารายณ์

นอกจากนี้ในบางครั้งยังมีเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตเทศบาลเข้า มาร่วมประชุมด้วย รวมไปถึงผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐที่อยู่นอกเขตเทศบาลจะมาเข้าร่วม ประชุมเพื่อชี้แจงในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นครั้งคราว เช่น คณะบุคลากรจากองค์การ บริหารส่วนจังหวัดลพบุรี เจ้าหน้าที่จากอำเภอเมืองลพบุรี เจ้าหน้าที่จากการประชาสัมพันธ์ภาค เจ้าหน้าที่จากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอเมืองลพบุรี นิติกรศาลแขวงลพบุรี เป็นต้น

5.4) ผู้แทนหน่วยงานอื่นๆ จากภายนอกซึ่งไม่ได้มีงานเกี่ยวข้องกับประชาชนในเขต เทศบาลโดยตรง แต่ต้องการมาขอประชาสัมพันธ์เรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อผู้มาเข้าร่วมประชุม ซึ่งจะมี เป็นครั้งคราวโดยเทศบาลจะพิจารณาอนุญาตเป็นกรณีๆ ไป เช่น อาจารย์และนักเรียนโรงเรียน เทคโนโลยียี่ละไว้ซึ่งเป็นโรงเรียนอาชีวะแห่งหนึ่งในจังหวัดลพบุรีที่มาประชาสัมพันธ์รับจ้าง เครื่องปรับอากาศให้ในราคาถูก หรือผู้แทนศูนย์การเรียนมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีที่มา ประชาสัมพันธ์เปิดหลักสูตรการศึกษที่จังหวัดลพบุรี เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.3 แสดงจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมเทศบาลพบประชาชนของเทศบาลตำบล
ท่าศาลาระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2552

วันเดือนปี	จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมเทศบาลพบประชาชน				
	ประชาชนใน เขตเทศบาล	ภาคีรัฐที่ เกี่ยวข้อง	บุคลากรของ เทศบาล	หน่วยงาน ภายนอก	รวม
4 มี.ค. 2552	20 คน	2 คน	9 คน	-	31 คน
11 มี.ค. 2552	22 คน	4 คน	12 คน	-	38 คน
18 มี.ค. 2552	22 คน	2 คน	13 คน	-	37 คน
25 มี.ค. 2552	14 คน	3 คน	16 คน	-	33 คน
1 เม.ย. 2552	13 คน	-	11 คน	-	24 คน
8 เม.ย. 2552	31 คน	1 คน	21 คน	-	53 คน
22 เม.ย. 2552	23 คน	1 คน	13 คน	-	37 คน
29 เม.ย. 2552	18 คน	2 คน	11 คน	-	31 คน
6 พ.ค. 2552	14 คน	1 คน	11 คน	-	26 คน
13 พ.ค. 2552	24 คน	2 คน	9 คน	-	35 คน
20 พ.ค. 2552	17 คน	3 คน	9 คน	-	29 คน
27 พ.ค. 2552	26 คน	1 คน	12 คน	-	39 คน
3 มิ.ย. 2552	24 คน	2 คน	14 คน	-	40 คน
10 มิ.ย. 2552	35 คน	2 คน	14 คน	-	51 คน
17 มิ.ย. 2552	25 คน	1 คน	15 คน	2 คน	43 คน
24 มิ.ย. 2552	30 คน	1 คน	18 คน	-	49 คน
1 ก.ค. 2552	27 คน	4 คน	11 คน	-	42 คน
15 ก.ค. 2552	37 คน	7 คน	19 คน	-	63 คน
22 ก.ค. 2552	29 คน	4 คน	20 คน	-	53 คน
29 ก.ค. 2552	33 คน	2 คน	18 คน	-	53 คน
5 ส.ค. 2552	41 คน	1 คน	6 คน	-	48 คน
19 ส.ค. 2552	29 คน	1 คน	18 คน	-	48 คน
26 ส.ค. 2552	33 คน	3 คน	14 คน	-	50 คน

จากตารางที่ 5.3 จะพบว่าจำนวนประชาชนที่มาร่วมประชุมเทศบาลพบประชาชน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2552 จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับไม่ต่ำกว่า 40 คน โดยตลอด ทั้งนี้เนื่องจากแต่เดิมนั้นเทศบาลยังไม่ได้มีการจัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการ ประชาชนที่มาร่วมประชุมจะเป็นผู้แทนของประชาชนในหมู่บ้านตามการปกครองท้องที่และผู้แทนของหมู่บ้านจัดสรรในเขตเทศบาลที่ได้จัดตั้งชุมชนของตนเองซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก จนกระทั่งเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2552 เทศบาลได้ออกระเบียบเทศบาลว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล รวมทั้งมีการประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนชุมชนและดำเนินการเลือกตั้งประธานคณะกรรมการชุมชนไปตามชุมชนต่างๆ ที่ได้จัดตั้งขึ้น โดยเริ่มการประชาคมชุมชนตั้งแต่วันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2552 ไปจนถึงชุมชนสุดท้ายในวันที่ 9 มิถุนายน หลังจากการประชาคมชุมชนแล้วประชาชนที่เป็นผู้แทนจากชุมชนต่างๆ ซึ่งมีถึง 27 ชุมชน จึงได้มาร่วมประชุมเทศบาลพบประชาชน ทำให้ผู้เข้าร่วมการประชุมมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

ในการที่ประชาชนมาร่วมประชุมมากขึ้นหลังจากการจัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการนั้น คุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้ให้ความคิดเห็นว่า “การที่คนมาร่วมประชุมเพิ่มขึ้นเป็นเพราะการจัดแบ่งเป็นชุมชนซึ่งเป็นการแบ่งความรับผิดชอบให้เป็นของกลุ่มย่อยแล้ว ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการแก้ปัญหาของชุมชนตนรับรู้ได้ง่ายขึ้น ซึ่งอะไรที่เป็นสิ่งใกล้ตัวเขาก็จะสนใจมากขึ้น แตกต่างจากจากเดิมที่มี 8 หมู่บ้าน ซึ่งกว้างไปในเรื่องการรับรู้ปัญหา หรือแม้จะมีการรวมตัวกันของแต่ละหมู่บ้านจัดสรรแต่ก็ไม่ได้เป็นรูปแบบชุมชนที่เป็นทางการ หรือมีกรรมการชุมชนก็ไม่ได้เป็นการจัดตั้งอย่างเป็นทางการโดยเทศบาล ตรงนั้นก็จะมีตัวแทนที่มาร่วมประชุมบ้าง แต่พอเทศบาลจัดตั้งเป็นชุมชน 27 ชุมชน รวมถึงมีกติกากฎในเรื่องของการทำหน้าที่ที่ค่อนข้างจะชัดเจนจึงมีผลว่าแต่ละชุมชนค่อนข้างที่จะสนใจในการทำหน้าที่ของตนเองในช่วงที่ตนเองเป็นกรรมการชุมชนอยู่ อย่างในวันพุธก็มาร่วมประชุมมอริ่งบรีฟเพื่อมาเสนอความคิดเห็น มาแจ้งว่าชุมชนมีปัญหาอะไร มาฟังเทศบาลชี้แจง”

6) วิธีการในการดำเนินการประชุม

การประชุมแต่ละครั้งเทศบาลไม่ได้มีระเบียบวาระในการประชุมอย่างเป็นทางการ ซึ่งจากการสังเกตการณ์การประชุมดังกล่าวของเทศบาล ผู้วิจัยพบว่าโดยปกติแล้วจะมีขั้นตอนในการดำเนินการประชุมดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1) การให้ผู้เข้าร่วมประชุมลงชื่อเข้าร่วมการประชุม ซึ่งจะเริ่มขึ้นหลังจากประชาชนเริ่มทยอยเข้ามานั่งรอในห้องประชุมตั้งแต่เวลาประมาณ 08.00 น. โดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาลจะได้นำ

สมุดลงชื่อเข้าร่วมประชุมเดินไปให้ผู้เข้าร่วมประชุมที่นั่งอยู่ได้ลงชื่อ ซึ่งในสมุดลงชื่อมีการระบุชื่อนามสกุล ตำแหน่ง ลายมือชื่อ และหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่เป็นพิธีกรจะมีการสำรวจชื่อผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนด้วยเพื่อที่จะได้กล่าวแนะนำในช่วงที่เริ่มการประชุมอย่างเป็นทางการ

ในช่วงเวลาก่อนเริ่มการประชุมจะพบว่าผู้เข้าร่วมประชุมจะมีการพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ ทั้งระหว่างตัวแทนจากชุมชนหรือหน่วยงานต่างๆ ด้วยกันเอง ระหว่างบุคลากรของเทศบาลด้วยกันเอง และระหว่างตัวแทนจากชุมชนหรือหน่วยงานต่างๆ กับบุคลากรของเทศบาล

6.2) การแจกอาหารเช้าและเครื่องดื่มให้กับผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนได้รับประทานในช่วงก่อนเริ่มการประชุม โดยแต่ละสัปดาห์จะมีรายการอาหารแตกต่างกันไป เช่น ข้าวต้ม ผัดซีอิ้ว ข้าวมันไก่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการแจกกาแฟ ปาท่องโก๋ และน้ำเปล่าให้กับผู้เข้าร่วมประชุมอีกด้วย

6.3) การแจกเอกสารรายงานการประชุมในครั้งก่อนซึ่งมีรายละเอียดแสดงวันเวลาและสถานที่ของการประชุม และการแสดงรายละเอียดว่ามีใครในตำแหน่งใดได้กล่าวอะไรในที่ประชุมบ้างตามลำดับ ซึ่งรายงานการประชุมนี้ได้ดำเนินการจัดทำโดยสำนักปลัดเทศบาลและผ่านการตรวจรายงานการประชุมจากปลัดเทศบาล นอกจากนี้ยังได้มีการแจกเอกสารอื่นๆ ที่จำเป็นในการประชุมแต่ละครั้ง เช่น การแจกตารางแสดงวันที่เทศบาลลงพื้นที่ตัดหญ้าในชุมชนต่างๆ เป็นต้น

นอกจากการแจกเอกสารจากทางเทศบาลแล้ว หากชุมชนใดต้องการประชาสัมพันธ์ในเรื่องใดที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนก็จะนำเอกสารมาแจกให้กับผู้เข้าร่วมประชุมด้วย เช่น การแจกโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การจัดประกวดวาดภาพโดยมูลนิธิ MOA จากผู้แทนของชุมชนร่วมใจ MOA หรือการแจกซองผ้าป่าของผู้แทนจากโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 1 เป็นต้น

6.4) การรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาเรื่องไฟฟ้า โดยทางเทศบาลจะให้ประชาชนที่มาเข้าร่วมประชุมสามารถแจ้งปัญหาเกี่ยวกับไฟฟ้าสาธารณะกับเจ้าหน้าที่ของกองช่างซึ่งเข้ามานั่งรับเรื่องอยู่ในห้องประชุมในช่วงก่อนเริ่มการประชุมอย่างเป็นทางการให้ได้รับทราบ โดยมีทั้งการมาแจ้งด้วยวาจาและการแจ้งโดยเขียนใส่กระดาษมาให้ เพื่อที่ทางกองช่างจะได้ให้เจ้าหน้าที่ของกองช่างไปดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ในช่วงเช้าของวันดังกล่าวทันทีหลังจากได้รับเรื่องร้องเรียนแล้ว ซึ่งเรื่องที่ได้รับการร้องเรียนมีหลายเรื่องทั้งเรื่องเกี่ยวกับไฟฟ้าสาธารณะโดยตรง เช่น เรื่องไฟส่องสว่างข้างทางดับ เป็นต้น และเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องที่มีกิ่งไม้พันสายไฟฟ้า เป็นต้น

6.5) การเริ่มการประชุมอย่างเป็นทางการ ซึ่งโดยปกติจะเริ่มต้นขึ้นในเวลาประมาณ 09.00 น. โดยเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลซึ่งทำหน้าที่เป็นพิธีกรจะกล่าว เริ่มต้นการประชุมเทศบาลพบประชาชนและกล่าวแนะนำผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน รวมทั้งยังมีการ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่สำคัญของเทศบาลด้วย

6.6) การกล่าวของบุคลากรฝ่ายเทศบาล ทั้งในส่วนของผู้บริหารเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ในส่วนงานต่างๆ ของเทศบาล (ยกเว้นปลัดเทศบาล) ตามลำดับ โดยการกล่าวนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการชี้แจงผลการดำเนินงานของเทศบาลในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมาว่ามีอะไรที่ควรจะต้องชี้แจงให้กับผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบบ้าง เช่น การชี้แจงความคืบหน้าเรื่องการลงทุนที่ดินจัดประชาคมชุมชนเพื่อชี้แจงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี หรือการชี้แจงเรื่องการบริหารจัดการกับตลาดนัดที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่บริเวณรอบตลาดนัดโดยนายกเทศมนตรี เป็นต้น

นอกจากนั้นยังได้มีการชี้แจงทำความเข้าใจเพื่อตอบข้อสงสัยในเรื่องต่างๆ ตลอดช่วง สัปดาห์ที่ผ่านมาให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบและเข้าใจข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เช่น การชี้แจงเรื่อง การดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนที่มีปัญหาเดือดร้อนมากกว่าก่อนโดยนายกเทศมนตรี การชี้แจงเรื่องการบริหารปรับปรุงซ่อมแซมถนนที่ต้องล่าช้าออกไปหลังช่วงฝนตกโดยรองนายกเทศมนตรีคนหนึ่ง เป็นต้น

นอกจากนี้หากเทศบาลมีเรื่องอะไรที่เป็นประโยชน์กับชุมชนหรือหน่วยงานภาครัฐที่เข้าร่วมประชุมซึ่งเทศบาลต้องการให้ได้รับทราบ เทศบาลก็จะใช้การประชุมประชาสัมพันธ์ในที่ประชุมเป็นช่องทางหนึ่งในการให้ข้อมูล เพื่อให้ช่วยไปประชาสัมพันธ์ต่อให้ประชาชนในชุมชนหรือหน่วยงานของตนได้รับทราบต่อไป เช่น การประชาสัมพันธ์วันเวลาและสถานที่ในการแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หรือการประชุมประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมแห่เทียนพรรษาโดยนายกเทศมนตรี การประชาสัมพันธ์การดำเนินการลอกท่อระบายน้ำหรือการประชุมประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนให้ระมัดระวังเรื่องรถจักรยานยนต์หายโดยรองนายกเทศมนตรีคนหนึ่ง การประชาสัมพันธ์การทำความสะอาดถนนหรือการประชุมประชาสัมพันธ์การจัดทำตารางวันในการลงพื้นที่ชุมชนเพื่อตัดหญ้าโดยรองนายกเทศมนตรีคนที่สอง เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่การประชุมประชาสัมพันธ์จะดำเนินการควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางอื่น เช่น ระบบกระจายเสียงไร้สาย เป็นต้น

6.7) การพูดในส่วนของผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและผู้แทนจากหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งมีทั้ง การชี้แจงเรื่องต่างๆ ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบและเข้าใจ เช่น การชี้แจงเรื่องปัญหาเสพติด

ว่าภายในพื้นที่ของโรงเรียนสามารถควบคุมไม่ให้มีได้ แต่อาจมีเมื่อนักเรียนอยู่นอกพื้นที่ของโรงเรียนแล้วโดยผู้แทนของโรงเรียนเขาหนีบ เป็นต้น หรือการกล่าวขอบคุณการดำเนินงานของเทศบาล เช่น การกล่าวขอบคุณทางเทศบาลที่ไปร่วมกิจกรรมเดินวิ่งเพื่อสุขภาพครั้งที่ 4 ของโรงเรียนโดยผู้แทนจากโรงเรียนพระนารายณ์ เป็นต้น รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของหน่วยงาน เช่น การประชาสัมพันธ์เชิญชวนเข้าร่วมพิธีไหว้ครูของโรงเรียนโดยผู้แทนจากโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 1 หรือการประชาสัมพันธ์การรับสมัครผู้เข้าเรียนหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีซึ่งมาเปิดศูนย์การเรียนที่จังหวัดลพบุรีโดยผู้แทนของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เป็นต้น ตลอดจนการขอความช่วยเหลือจากเทศบาลและผู้เข้าร่วมการประชุม เช่น การขอรับการสนับสนุนหินคลุกจากเทศบาลจำนวน 2 รถ เพื่อนำไปใส่บริเวณพื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังของโรงเรียนโดยผู้แทนจากโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 1 หรือการขอความร่วมมือจากชุมชนว่าหากพบเห็นเด็กนักเรียนหนีเรียนให้ช่วยติดต่อมาที่โรงเรียนโดยผู้แทนจากโรงเรียนพระนารายณ์ เป็นต้น

6.8) การพูดในส่วนของประชาชน โดยพิธีกรจะกล่าวเชิญให้พูด หากผู้ใดต้องการจะพูดก็ให้ยกมือขึ้น เมื่อพิธีกรอนุญาตแล้วจึงสามารถพูดได้ เริ่มจากการแจ้งชื่อ นามสกุล ตำแหน่งในชุมชน แล้วจึงเสนอเรื่องต่างๆ ที่ต้องการพูด โดยมีการพูดในหลายเรื่อง ได้แก่

- การกล่าวขอบคุณเทศบาลที่ได้ไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาเรื่องต่างๆ ให้กับชุมชนของตนในช่วงสัปดาห์ที่ผ่านมา เช่น การขอบคุณเทศบาลที่ได้ดำเนินการลอกท่อโดยผู้แทนจากชุมชนวิเศษสุข การขอบคุณเทศบาลที่ได้ดำเนินการตัดหญ้าริมถนนให้กับชุมชนโดยผู้แทนจากชุมชนศรีกรีนปาร์ค การขอบคุณเทศบาลที่ได้มอบถังขยะให้กับชุมชนโดยผู้แทนจากชุมชนเทพราชนคร เป็นต้น

- การร้องเรียนปัญหาให้ทางเทศบาลดำเนินการแก้ไข โดยประชาชนจะเข้ามาร้องเรียนปัญหาของชุมชนในรอบสัปดาห์ต่อที่ประชุม สำหรับปัญหาที่ประชาชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้แทนของชุมชนนำมาร้องเรียนนั้นมีทั้งปัญหาที่ผู้แทนของชุมชนได้พบเองและปัญหาที่มาจากประชาชนในชุมชนร้องเรียนมายังคณะกรรมการชุมชนก่อนวันพุธในทุกสัปดาห์ แล้วคณะกรรมการชุมชนก็จะรวบรวมเรื่องร้องเรียนเพื่อมอบให้ผู้แทนของชุมชนนำมาแจ้งให้เทศบาลได้รับทราบในที่ประชุม โดยจะมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลช่วยกันจดบันทึกเรื่องร้องเรียนไว้ด้วย ซึ่งส่วนใหญ่การเสนอความคิดเห็นหรือข้อร้องเรียนในที่ประชุมมักจะดำเนินการควบคู่ไปกับการเสนอความคิดเห็นหรือข้อร้องเรียนผ่านช่องทางอื่นๆ ด้วย เช่น การเขียนใบคำร้อง เป็นต้น

สำหรับตัวอย่างเรื่องที่มีการร้องเรียน เช่น การร้องเรียนเรื่องผู้ประกอบการบุกรุกพื้นที่ สาธารณะทั้งการต่อเติมหลังคาและค้าขายบนพื้นที่ทางเท้าโดยผู้แทนจากชุมชนศรีไทรทอง การร้องเรียนปัญหาหญ้าขึ้นรกตามปากซอยในเขตพื้นที่ชุมชนโดยผู้แทนจากชุมชนไทยรัฐรวมใจ เป็นต้น

- การสอบถามในเรื่องต่างๆ จากทางเทศบาลเพื่อให้อำนวยความสะดวกหรือชี้แจงให้เกิดความเข้าใจ หรือหากประชาชนได้แจ้งข้อร้องเรียนของชุมชนไปแล้วยังไม่ได้รับการดำเนินการแก้ไข ก็จะมาสอบถามความคืบหน้าในที่ประชุม สำหรับตัวอย่างในการสอบถามข้อสงสัย เช่น การสอบถามความคืบหน้าทางเทศบาลในการประสานกับการประสานงานภูมิภาคเกี่ยวกับการขอต่อขยายเส้นประปาในเขตชุมชนโดยผู้แทนจากชุมชนเทพราชนคร การสอบถามเทศบาลในเรื่องเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุว่างบประมาณที่ใช้ในการแจกเป็นอย่างไรโดยผู้แทนจากชุมชนปริดาวิลเลจ การสอบถามเรื่องอุปกรณ์กีฬาที่ชุมชนขอรับการสนับสนุนจากเทศบาลแล้วยังไม่ได้รับโดยผู้แทนจากชุมชนเทพราชนคร เป็นต้น

- การแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อประเด็นต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานของเทศบาลโดยผู้แทนของชุมชน เช่น การเสนอให้ทางเทศบาลวางแผนเตรียมการขอยืมเครื่องสูบน้ำจากที่อื่นไว้ล่วงหน้าก่อนจะเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมในช่วงฤดูน้ำหลากโดยผู้แทนจากชุมชนปริดาวิลเลจ การเสนอความคิดเห็นให้คณะกรรมการชุมชนทุกชุมชนไปสำรวจดูประชากรแฝงในเขตชุมชนของตนโดยผู้แทนจากชุมชนศรีไทรทอง เป็นต้น

- การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับชุมชนของตนให้ผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่นๆ ได้รับทราบ เช่น การประชาสัมพันธ์เชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรมกับทางมูลนิธิ MOA โดยผู้แทนจากชุมชนรวมใจ MOA เป็นต้น

ในการประชุมนี้ผู้วิจัยพบว่าเรื่องที่มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในที่ประชุมส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยรวมในแต่ละชุมชน เช่น เรื่องถนนชำรุด เรื่องวัชพืชขึ้นรก เป็นต้น โดยผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่จะมุ่งพูดคุย สอบถาม หรือเสนอความคิดเห็นไปที่คณะผู้บริหารโดยเฉพาะนายกเทศมนตรีเป็นสำคัญ ถึงแม้ว่าในบางเรื่องจะมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลที่รับผิดชอบโดยตรงเข้าร่วมประชุมอยู่ด้วยก็ตาม เนื่องจากประชาชนมองว่าการที่นายกเทศมนตรีซึ่งเป็นผู้บริหารของเทศบาลได้รับทราบเองแล้วจะทำให้เรื่องที่ตนเองเสนอได้รับความสนใจและมีการดำเนินการโดยเร็ว

6.9) การกล่าวชี้แจงจากบุคลากรของเทศบาลเพิ่มเติมทั้งในส่วนของผู้บริหารเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ในส่วนงานต่างๆ ของเทศบาล (ยกเว้นปลัดเทศบาลที่จะกล่าว ในช่วงท้ายของการประชุม) โดยการชี้แจงนี้จะเกิดขึ้นในกรณีที่มีประเด็นข้อคำถามเกิดขึ้นจากผู้เข้าร่วมประชุมที่ได้สอบถามในที่ประชุมเพื่อขอคำตอบจากทางเทศบาล เช่น การชี้แจงข้อซักถามจากผู้แทนชุมชนในเรื่องที่มาของงบประมาณที่ใช้ในการแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยนายกเทศมนตรี เป็นต้น

6.10) การขอปรึกษาหารือกับที่ประชุม ซึ่งเกิดขึ้นในกรณีที่หากเทศบาลต้องการรับฟังความคิดเห็นในการดำเนินงานของเทศบาลในบางเรื่องก็จะใช้เวทีการประชุมในการปรึกษาหารือกับผู้ที่มาเข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในเรื่องนั้นๆ เช่น การปรึกษาหารือกับประชาชนในการจัดงานประเพณีลอยกระทงของเทศบาล โดยประชาชนได้ร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจหลายอย่าง เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์ผู้เข้าร่วมรดน้ำนางพมาศ รูปแบบการเลี้ยงอาหาร การแสดงที่จะจัดในงาน เป็นต้น

6.11) การกล่าวในส่วนของปลัดเทศบาลเป็นคนสุดท้ายซึ่งเป็นการสรุปในหลายเรื่อง ได้แก่

- การกล่าวสรุปผลการดำเนินงานและปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของเทศบาลในภาพรวมตลอดสัปดาห์ที่ผ่านมา เช่น การรายงานความคืบหน้าในการจัดประชาคมชุมชน การรายงานความคืบหน้าในการจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี เป็นต้น

- การชี้แจงข้อเท็จจริง เช่น การชี้แจงในเรื่องการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การชี้แจงเรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาหอพักและบ้านเช่าที่อาจเป็นแหล่งมั่วสุม เป็นต้น

- การประชาสัมพันธ์เรื่องที่ต้องการให้ที่ประชุมได้รับทราบ เช่น การประชาสัมพันธ์รับเด็กเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าศาลาเพิ่มเติม การประชาสัมพันธ์การดำเนินการจัดสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าศาลา สาขาบ้านหัวช้างใหม่ เป็นต้น

6.12) การกล่าวปิดการประชุมเทศบาลพบประชาชนและการกล่าวขอบคุณประชาชนที่มาร่วมประชุมโดยพิธีกรในที่ประชุม

สำหรับตัวอย่างในการประชุมเทศบาลพบประชาชนของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้น สามารถดูได้ในภาคผนวก ง ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอไว้จากการที่ได้เข้าไปสังเกตการณ์การประชุมดังกล่าว

7) ปัญหาในการจัดประชุมเทศบาลพบประชาชน

สำหรับปัญหาที่มีในการจัดประชุมเทศบาลพบประชาชนประการหนึ่ง คือ ปัญหาเรื่องมารยาทของผู้เข้าร่วมประชุมบางคน เช่น การไม่ยกมือก่อนขอพูด การพูดคุยกันเสียงดัง การพูดโทรศัพท์ในที่ประชุม การเข้าร่วมประชุมไม่ครบเวลา รวมทั้งยังพบว่าผู้เข้าร่วมประชุมบางคนใช้เวลาพูดเป็นเวลานานโดยไม่เคารพเวลาของผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่น บางคนพูดโดยไม่มีจุดหมายที่ชัดเจน บางคนพูดในลักษณะของการระบายความรู้สึกมากกว่าโดยไม่ได้สรุปปัญหาออกมาว่าคืออะไรหรือจะเสนอความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างไรก็ตามที่เป็นรูปธรรมชัดเจน นอกจากนี้จะมีผู้เข้าร่วมประชุมบางคนพูดเรื่องการเมือง ซึ่งเจ้าหน้าที่จะพยายามขอให้ไม่พูดเพราะเป็นเรื่องของความคิดเห็นส่วนบุคคล อีกทั้งเวทีการประชุมตรงนี้เป็นการศึกษาหารือกันในเรื่องของการพัฒนาท้องถิ่นไม่ใช่เรื่องของการเมือง ทั้งนี้ในการประชุมเทศบาลพบประชาชนยังไม่มีกฎกติกา มารยาทของผู้เข้าร่วมประชุมอย่างชัดเจนว่าควรจะเป็นอย่างไร

นอกจากนี้ยังพบปัญหาว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมเพิ่มขึ้นมากในการประชุมอย่างชัดเจนเมื่อประมาณเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา เนื่องจากเทศบาลมีการจัดตั้งชุมชนและคณะกรรมการชุมชนอย่างเป็นทางการรวมทั้งสิ้น 27 ชุมชน ทำให้มีประธานคณะกรรมการชุมชนและกรรมการชุมชนมาเข้าร่วมประชุมมากขึ้น แต่เนื่องจากห้องประชุมรับประชาชนได้จำกัดจึงไม่สามารถรองรับผู้เข้าร่วมประชุมที่มาได้เต็มที่ กล่าวคือมีเก้าอี้อย่างเป็นทางการที่มีโต๊ะให้วางเอกสารหรือนั่งจบบันทึกได้ด้วยอยู่ประมาณ 25 ตัวเท่านั้น นอกจากนั้นเป็นเก้าอี้เสริมพลาสติกที่ไม่มีโต๊ะให้วางเอกสารหรือนั่งจบบันทึกได้ รวมไปถึงไมโครโฟนที่ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้พูดแสดงความคิดเห็นก็มีไม่เพียงพอ คือ มีเพียง 2 เครื่อง ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมบางคนต้องออกไปพูดที่แท่นยืนพูดด้านหน้าซึ่งทำให้เสียเวลาในการดำเนินการประชุม

8) ความคิดเห็นต่อการจัดประชุมเทศบาลพบประชาชน

สำหรับความคิดเห็นจากบุคลากรของเทศบาลต่อการจัดประชุมเทศบาลพบประชาชนนั้น ส่วนใหญ่จะมองไปในแง่ดีว่ามีประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยคุณท่าศาลา ผ. ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะผู้บริหารของเทศบาลตำบลท่าศาลามีความคิดเห็นว่า “การจัดประชุมมอรั้งบรีฟตรงนี้ถือว่า มีประโยชน์มาก ถ้าไม่มีตรงนี้ก็ไม่มีทราบปัญหาในพื้นที่ได้ทั้งหมด อย่างกรณีไฟสาธารณะดับ ถ้า

ไม่ใช่ชุมชนตรงนั้นเขามาประชุมเราก็อาจไม่ทราบว่ามีเรื่องอะไรหรือ ประชาชนมีการเข้าใจอะไรผิดเราก็สามารถชี้แจงได้แล้วเขาก็จะไปบอกประชาชนในชุมชน นอกจากนี้เรายังใช้เวทิมอร์นิ่งบริฟในการปรึกษาหรือขอความคิดเห็นจากประชาชนได้”

ในขณะที่คุณท่าศาลา จ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลาที่ได้เข้าไปช่วยจัดการประชุมเทศบาลพบประชาชนได้ให้ความคิดเห็นว่า “สำหรับพี่แล้วการจัดประชุมเทศบาลพบประชาชนนั้น ถ้าผู้บริหารไม่ใจกว้างจริงๆ คงไม่เปิดให้มีการประชุมหรอก เพราะสังเกตได้ว่าผู้บริหารจะต้องโดนชาวบ้านต่อว่าทุกสัปดาห์ ตอนแรกที่พี่ย้ายมาที่เทศบาลนี้พี่ก็เครียดเหมือนกัน ต้องมานั่งฟังทุกวันพุธ แต่เราต้องยอมรับคือคนมาจากหลากหลาย บางคนก็เข้าใจเทศบาลว่าไม่ค่อยมีงบประมาณ บางคนก็อยากจะได้ อยากจะขออย่างเดียว อย่างไรก็ตามพี่คิดว่า การที่เทศบาลจัดอย่างนี้นับว่าดี เพราะผู้แทนของชุมชนต่างๆ ที่มาเข้าร่วมประชุมจะเป็นตัวแทนของเทศบาลไปบอกข้อมูลข่าวสารและการดำเนินงานของเทศบาลกับคนในชุมชนของตน ซึ่งการที่ผู้แทนชุมชนมาเข้าร่วมประชุมตรงนี้จะทำให้เข้าใจกระบวนการในการทำงานของเทศบาลมากขึ้น อีกทั้งการประชุมยังจะเป็นเวทีให้ชาวบ้านได้มาแสดงความคิดเห็น เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมที่ดีเลย ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม อย่างน้อยก็ทำให้ชาวบ้านได้รู้สึกว่าเทศบาลเป็นของเขา เริ่มต้นจากคนในชุมชน ให้คนในชุมชนได้มีการร่วมคิด ร่วมทำ ทำให้คนในชุมชนมีความเข้มแข็ง แล้วเทศบาลของเราก็จะเข้มแข็ง”

ในขณะที่ความคิดเห็นจากประชาชนต่อการประชุมเทศบาลพบประชาชนนั้นมีทั้งในแง่บวกและลบ สำหรับความคิดเห็นต่อการประชุมในแง่บวกนั้นส่วนใหญ่จะมองว่าเป็นสิ่งที่ดีในการได้เข้าไปใกล้ชิดกับเทศบาลผ่านการประชุม เช่น คุณท่าศาลา ง. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาที่มาเข้าร่วมประชุมเทศบาลพบประชาชนด้วยได้ให้ความคิดเห็นว่า “การประชุมเทศบาลพบประชาชนนั้นทำให้ 8 คะแนน จาก 10 คะแนน เพราะคิดว่าเป็นสิ่งที่ดีที่จัดให้ประชาชนจากชุมชนต่างๆ ไปประชุมเพื่อรับรู้การทำงานของเทศบาล รู้ว่าเทศบาลมีงบประมาณอะไรมาบ้าง รวมทั้งสามารถไปขอความช่วยเหลือจากเทศบาลให้มาแก้ไขปัญหากับชุมชนได้ซึ่งนับว่าได้ประโยชน์มาก โดยเทศบาลเราจะดีที่จัดอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์ นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงอาหารและกาแฟให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับประทานด้วยซึ่งก็นับว่าดี”

ส่วนความคิดเห็นต่อการประชุมที่ค่อนข้างจะไปในแง่ลบนั้นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการในการประชุม เช่น คุณท่าศาลา ถ. ซึ่งเป็นประชาชนอีกคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาที่ได้เข้าร่วมการประชุมเทศบาลพบประชาชนด้วยได้ให้ความคิดเห็นว่า “การประชุมเทศบาล

พบประชาชนฟังให้ 5 คะแนน จาก 10 คะแนน เพราะถึงแม้จะดีที่ว่าเป็นการให้ชาวบ้านเข้าไปพูดคุยว่าเรามีเรื่องเดือดร้อนอะไร แล้วเทศบาลจะให้ความช่วยเหลือเราได้หรือไม่อย่างไร แต่รูปแบบการประชุมก็ดูความใส่ใจของที่ประชุม บางที่เจ้าหน้าที่ก็ไม่ได้ตั้งใจฟังที่ชาวบ้านพูดเท่าไร คณะผู้บริหารก็ไม่ค่อยฟังเท่าไร มัวแต่จ้อกแจ้กๆ บางที่เราก็คุ้นเหมือนกัน และถ้าเราไม่ฟังเขาบ้างเขาจะมีความรู้สึกอย่างไร ขณะที่ชาวบ้านบางคนมาพูดก็ไม่มีจุดหมาย เช่น มาบอกว่าถนนแถวบ้านมีรถล้มบ่อยก็ไม่รู้มาพูดแล้วได้อะไร ไม่ได้บอกว่าคนขับเมาหรือถนนไม่ดี หรือจะขอสัญญาณไฟจราจรก็ไม่บอก ดังนั้นการประชุมเทศบาลพบประชาชนทุกสัปดาห์ไม่มีประโยชน์อะไร ยิ่งคนทั่วไปยังไม่ไปหรอก ขนาดกรรมการชุมชนไปพูดเขายังไม่ฟังแล้วประชาชนทั่วไปเป็นใครทำไมเขาจะฟัง”

5.3.6 การประชาคมการดำเนินโครงการสำคัญของเทศบาล (เทศบาลเมืองสิงห์บุรี)

การประชาคมการดำเนินโครงการสำคัญของเทศบาลถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะ ซึ่งสามารถพบการประชาคมดังกล่าวได้ในเทศบาลเมืองสิงห์บุรี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีการประชาคมการดำเนินโครงการสำคัญที่มีแนวโน้มจะส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างกว้างขวางและก่อให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันของประชาชนหากมีการดำเนินโครงการดังกล่าว โดยการจัดประชาคมมีขึ้นเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจและการยอมรับของประชาชนมากที่สุด ส่วนโครงการที่เทศบาลประเมินแล้วว่า เป็นผลประโยชน์กับประชาชนโดยตรง ไม่ส่งผลกระทบต่อเสียหายกับใครหรือคาดว่าไม่มีใครร้องเรียนก็จะเดินหน้าโครงการไปเลย เช่น โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วมในส่วนต่อขยายฝั่งตะวันตกด้านใต้ ซึ่งเทศบาลพิจารณาแล้วว่าประชาชนได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมอยู่เป็นประจำ และเป็นความต้องการของประชาชนให้ก่อสร้าง อีกทั้งพื้นที่ดังกล่าวยังไม่มีปัญหาบ้านเรือนของประชาชนกีดขวางแนวทางการก่อสร้าง ถ้าเทศบาลทำโครงการนี้ขึ้นมาก็คาดว่าจะไม่มีใครร้องเรียนแน่นอน ดังนั้นเทศบาลจึงไม่ได้จัดการประชาคม เป็นต้น

สำหรับตัวอย่างในการจัดประชาคมการดำเนินโครงการสำคัญของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เช่น การประชาคมการดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรี การประชาคมการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนกันน้ำเพื่อป้องกันปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ฝั่งตะวันตก

ด้านเหนือ เป็นต้น โดยผู้วิจัยจะขอเสนอตัวอย่างการประชาคมในกรณีการประชาคมการดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ที่มาของการจัดประชาคม

สืบเนื่องมาจากตลาดสดเทศบาลสิงห์บุรีที่ใช้งานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 มีสภาพคับแคบ ขำรุดทรุดโทรม และไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล เช่น การระบายน้ำไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีบ่อดักไขมัน ไม่มีห้องน้ำ ระบบระบายอากาศไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในระยะยาว เทศบาลเมืองสิงห์บุรีจึงได้มีแผนจะดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีเป็นตลาดที่ได้มาตรฐาน รองรับบริการเจริญเติบโตทางการค้าของภาคกลาง และเพื่อให้ตลาดสดเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดถูกหลักอนามัยตามหลักสุขาภิบาลของกระทรวงสาธารณสุข อันจะส่งผลกระทบยาวเป็นการช่วยส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้ให้กับประชาชน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเทศบาลอีกทางหนึ่งด้วย

แต่เมื่อเทศบาลมีแผนจะดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดดังกล่าว ปรากฏว่าประชาชนมีความคิดเห็นออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายที่เห็นด้วยให้มีการก่อสร้างกับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยให้มีการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการค้าบางส่วนซึ่งจำเป็นต้องย้ายสถานที่ขายสินค้าไปพื้นที่อื่นชั่วคราวในช่วงที่มีการดำเนินโครงการโดยเกรงว่าเมื่อย้ายไปแล้วจะขายสินค้าไม่ได้รวมทั้งจะไม่ได้กลับมาขายสินค้าในพื้นที่เดิม จากความคิดเห็นของประชาชนที่แบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายดังกล่าวอาจนำไปสู่ความขัดแย้งของประชาชนที่รุนแรงขึ้นได้ เทศบาลจึงได้จัดเป็นโครงการให้มีการประชาคมการดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีขึ้นเพื่อชี้แจงให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ และเป็นการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจของเทศบาล รวมทั้งเพื่อให้เกิดการยอมรับของประชาชนมากที่สุด

2) หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดประชาคม

ในการจัดเวทีประชาคมการดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้นมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ คือ เทศบาล โดยมีหลายส่วนงานที่เกี่ยวข้องในการจัดประชาคม ที่สำคัญคือ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมซึ่งจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในงานด้านสุขาภิบาล และมีกองช่างซึ่งดูแลในเรื่องเกี่ยวกับการก่อสร้าง

3) ผู้ที่เข้าร่วมในการจัดประชาคม

ในการจัดประชาคมการดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรี มีผู้เข้าร่วมมาจาก 2 ส่วนสำคัญ ดังนี้

3.1) บุคลากรของเทศบาล ประกอบไปด้วย คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ในส่วนงานต่างๆ ของเทศบาล โดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาลจะทำหน้าที่ในการช่วยดำเนินการจัดประชาคม เช่น การให้ผู้เข้าร่วมประชาคมลงชื่อเข้าร่วมการประชุม การจัดเตรียมและดูแลอุปกรณ์และสถานที่ที่ใช้ในการประชุม เป็นต้น

3.2) ประชาชน ได้แก่ ประชาชนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินโครงการ ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการค้าในตลาดทั้งที่ค้าขายอยู่ในบริเวณตลาดสดที่จะดำเนินโครงการ บริเวณร้านค้ารอบตลาดสด และบริเวณบนถนนในตลาด รวมถึงยังพบว่ายังมีประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณตลาดและใกล้เคียงมาเข้าร่วมการประชุมด้วย

4) วิธีการในการจัดประชาคม

สำหรับวิธีการในการจัดประชาคมการดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้น ผู้วิจัยขอยกกรณีการจัดประชาคมเมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2552 ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1) การจัดเตรียมสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดเวทีประชาคม โดยประกอบไปด้วยกระดานที่ติดเอกสารซึ่งได้แก่ เอกสารแสดงตำแหน่งแผงร้านค้าในตลาดสดที่จะสร้างใหม่และแบบแปลนตลาดสดที่จะสร้างใหม่ รวมทั้งยังมีโต๊ะและเก้าอี้สำหรับให้บุคลากรของเทศบาลและผู้ที่เกี่ยวข้องนั่งชี้แจงการดำเนินโครงการ และเก้าอี้สำหรับให้ประชาชนที่มาเข้าร่วมการประชุมนั่ง

4.2) การให้ประชาชนได้ลงชื่อเข้าร่วมการประชุม โดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาลได้นั่งอยู่ที่ทางเข้าสถานที่จัดประชาคมเพื่อให้ประชาชนที่เดินมาลงชื่อก่อนเข้าไปนั่งรอการประชุม โดยประชาชนที่นั่งรอหลายคนได้จับกลุ่มพูดคุยกันในช่วงก่อนที่จะเริ่มการประชุม

4.3) การเริ่มการประชุมอย่างเป็นทางการ โดยคณะบุคลากรของเทศบาลซึ่งประกอบด้วย นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการกองช่าง และผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมได้นั่งที่โต๊ะชี้แจง โดยได้มีการชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินโครงการของบุคลากรของเทศบาลที่สำคัญ ดังนี้

- นายกเทศมนตรีได้กล่าวชี้แจงเรื่องการจัดทำโครงการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีว่าเนื่องจากตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีอายุการใช้งานนานกว่า 45 ปี ระบบสุขาภิบาลไม่ได้มาตรฐานซึ่งอาจเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค และสภาพตลาดเก่า ทดุดโทรม จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาตลาดสดเทศบาลเพื่อให้ได้มาตรฐานตามหลักสุขาภิบาลและกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางการค้าของภาคกลาง และเพื่อให้ตลาดสดเทศบาลเป็นตลาดที่เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดถูกหลักสุขาภิบาลของกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งยังได้ชี้แจงอีกว่าหลังจากดำเนินการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะให้ผู้ประกอบการค้าเข้าไปอยู่ตามเดิม โดยเก็บค่าบริการและค่าธรรมเนียมเท่าเดิม

- ปลัดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ชี้แจงเรื่องการจัดทำโครงการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรี โดยเทศบาลได้ปรับปรุงตลาดยกเกียรติไว้ (เป็นตลาดซึ่งเทศบาลได้ขออนุญาตใช้พื้นที่ตลาดจากเจ้าของพื้นที่แล้ว คือ ธนารักษ์จังหวัดสิงห์บุรี) เพื่อให้ผู้ประกอบการค้าที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาลได้ใช้ในการค้าขายชั่วคราวระหว่างการก่อสร้างปรับปรุง โดยการดำเนินงานที่ถูกต้องตามกฎหมายจะต้องจัดให้มีการประชาคมผู้ประกอบการค้าโดยจะต้องขอความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

- ผู้อำนวยการกองช่างได้ชี้แจงแบบแปลนอาคารตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีหลังใหม่ว่าเป็นตลาดที่ได้มาตรฐานตามที่กฎกระทรวงกำหนด มีอากาศถ่ายเทสะดวก มีระบบสุขาภิบาลที่ได้มาตรฐาน มีห้องน้ำสำหรับไว้ให้บริการผู้ประกอบการค้าและประชาชนที่เข้ามาใช้บริการ โดยมีระยะเวลาในการก่อสร้างจนแล้วเสร็จประมาณ 1 ปี

- ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมได้กล่าวชี้แจงว่าในระหว่างดำเนินการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ทางเทศบาลได้ปรับปรุงตลาดยกเกียรติไว้เพื่อให้ผู้ประกอบการค้าใช้เป็นที่ทำการค้าชั่วคราว โดยจะกำหนดวันจัดประชุมเพื่อให้ผู้ประกอบการค้าได้เข้ามาเลือกพื้นที่จำหน่ายสินค้าในตลาดยกเกียรติแล้วแจ้งให้ผู้ประกอบการค้าได้ทราบอีกครั้ง

4.4) การรับฟังความคิดเห็น ข้อซักถาม และข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชาคมในการดำเนินโครงการ ซึ่งหากมีประเด็นความคิดเห็น ข้อซักถาม หรือข้อเสนอแนะใดที่ควรมีการตอบบุคลากรของเทศบาลก็จะมีผู้ชี้แจงตอบผู้เข้าร่วมประชาคม เช่น มีผู้ประกอบการค้าที่เข้าร่วมประชาคมบางคนเสนอว่าไม่ต้องรื้อตลาดเก่าทั้งหมด ขอแค่รื้อปรับปรุงเพียงหลังคาบกับพื้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ของเทศบาลก็ชี้แจงว่าทำไม่ได้เพราะอย่างไรก็ต้องรื้อผนังด้วย กล่าวคือต้องรื้อทั้งหมดเพื่อสร้างใหม่ และถึงแม้ว่าจะรื้อเพียงหลังคาบกับพื้นแต่ผู้ประกอบการค้าก็ต้องย้ายออกจากบริเวณ

ตลาดสดที่ปรับปรุงอยู่ดี หรือมีผู้ประกอบการค้าที่เข้าร่วมประชาคมบางคนแจ้งว่าในระหว่างก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาล ผู้ประกอบการค้าจะไม่ขอเข้าไปอยู่ในตลาดยกเว้นแต่จะขอขยับออกห่างจากที่ก่อสร้าง หรือมีผู้ประกอบการค้าที่เข้าร่วมประชาคมบางคนเสนอขอให้ปิดถนนเส้นหนึ่งให้ผู้ประกอบการค้าไปขายเป็นการชั่วคราวระหว่างก่อสร้างปรับปรุง เป็นต้น โดยเทศบาลก็ได้รับข้อเสนอต่างๆ จากผู้เข้าร่วมประชาคมไว้พิจารณาต่อไป

4.5) การลงมติขอความเห็นในการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสด ซึ่งประชาชนที่เข้าร่วมการประชุมประชาคมส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 90 ได้มีมติเห็นควรมีการดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีใหม่ ในขณะที่เดียวกันก็มีเสียงส่วนน้อยที่ไม่เห็นควรมีการดำเนินโครงการ สำหรับประชาชนที่ไม่เห็นด้วยนั้นจากการสอบถามผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หลายคนพบว่ามีหลายกลุ่ม เช่น ประชาชนที่เป็นผู้ประกอบการค้าซึ่งไม่ต้องการย้ายไปขายที่อื่นชั่วคราวหรือผู้ประกอบการค้าบางคนซึ่งเป็นกลุ่มที่จะเสียผลประโยชน์จากการก่อสร้างเนื่องจากได้เข้าไปยึดพื้นที่ในตลาดสดเก่าเป็นที่เก็บของของตัวเอง เป็นต้น โดยคุณสิงห์บุรี ช. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ให้ความคิดเห็นที่ว่า “คนที่ไม่เห็นด้วยเขาก็พูดนั่นแหละว่าจริงๆ ก็อยากให้ออกไปสร้าง แต่ ณ วันนี้ตลาดก็ขายไม่ดีอยู่แล้วสำหรับเขา แล้วใช้เวลาก่อสร้างตั้งปีหนึ่ง แล้วให้ย้ายไปขายอยู่ที่อื่นชั่วคราวเขาก็ไม่มั่นใจ เขาก็จะมองว่ายังไงจะขายไม่ได้ใหญ่เลย แล้วใครจะรับผิดชอบรายได้ของเขา ผู้เขาขายที่เดิมอย่างนี้พอได้บ้างไม่ดีกว่าหรือ และชาวบ้านก็คือชาวบ้านมีคนเป่าหูอีกว่าไม่ได้ไปอยู่ที่เดิมหรือก จึงยิ่งสร้างความไม่มั่นใจว่าก่อสร้างแล้วจะได้กลับมาที่เดิมไหม”

8) ปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังจากการจัดประชาคม

ภายหลังจากการจัดประชาคมโครงการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีไปแล้วได้มีประชาชนบางส่วนซึ่งไม่เห็นควรมีการดำเนินโครงการได้ยื่นหนังสือคัดค้านการก่อสร้างตลาดสดใหม่ต่อเทศบาล โดยขอให้ปรับปรุงซ่อมแซมแทนการก่อสร้างใหม่ รวมทั้งยังมีประชาชนร้องเรียนไปยังสำนักพระราชวังและกระทรวงมหาดไทยเพื่อคัดค้านการดำเนินโครงการ ตลอดจนมีการโจมตีว่าเทศบาลอยากก่อสร้างเพราะว่าได้ส่วนแบ่ง มีการไปเขียนลงหนังสือพิมพ์กล่าวหาว่าเทศบาลได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์จากการก่อสร้าง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลายคนมองว่าอาจเป็นฝีมือของนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามนายกเทศมนตรี หรืออาจเป็นผู้ที่เสียผลประโยชน์จากการก่อสร้าง เนื่องจากพื้นที่ถนนที่ผู้ประกอบการค้าไปขายของได้มีการจับจองกันไว้ และถ้าตัวเองไม่ขายก็ให้คนอื่นเช่าหรือเช่าต่อพื้นที่ ซึ่งไม่มีกฎหมายรองรับการเช่าหรือเช่าต่อพื้นที่ขายบนถนนนี้ แต่เป็นการยอมรับกินเอง ถ้าเทศบาลดำเนินการก่อสร้างซึ่งต้องมีการจัดระเบียบการค้าขายใหม่

แล้วคนกลุ่มนี้ก็จะขาดรายได้จากการให้เช่าพื้นที่ จึงมีการปลุกระดมประชาชนว่าอย่าไปยอมให้มีการก่อสร้าง

นอกจากนี้ยังมีประเด็นวิพากษ์วิจารณ์จากผู้ที่ไม่เห็นควรให้มีการดำเนินโครงการด้วยว่า ประชาชนที่มาเข้าร่วมการประชุมและมายกมือลงมติเป็นผู้ประกอบการค้าสักกี่คน เนื่องจากในการประชุมพบว่ามีผู้ประกอบการค้าหลายคนไม่มาเข้าร่วมการประชุม รวมทั้งในการประชุมไม่ได้จำกัดเพียงผู้ประกอบการค้าเท่านั้น แต่ยังมีประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณรอบตลาดมาเข้าร่วมการประชุมด้วย ในประเด็นนี้คุณสิงห์บุรี ช. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ให้ความคิดเห็นที่ “ประเด็นของคนที่มาประชุมก็ต้องมาตีความกันว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคือใคร ที่นี้มันยากตรงที่ว่าใครล่ะคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้มีผลกระทบ ผู้มีสิทธิออกเสียง พี่มองว่ามันมีหลากหลาย อย่างฉันต้องไปซื้อของแล้วฉันมีผลกระทบไหม หรือฉันปลูกตึกอยู่ใกล้ๆ พอตอนก่อสร้างต้องมาตอกแล้วฉันกระทบไหม ตึกฉันจะร้าวไหม ก็คิดไปได้หลายอย่าง” ในขณะเดียวกันก็มีประชาชนบางคนที่ตั้งคำถามเกี่ยวกับสิทธิในการเข้าร่วมประชุมของผู้ประกอบการค้าบางคน โดยมองว่าผู้ประกอบการค้าที่มาขายของหลายคนไม่ใช่คนที่มิชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลแต่มาจากที่อื่น เช่น อำเภอบางระจัน อำเภอท่าช้าง ซึ่งเป็นอำเภอที่อยู่ข้างเคียงเขตเทศบาล เป็นต้น

จากปัญหาที่กล่าวมาทำให้เทศบาลต้องมีการชะลอและทบทวนการดำเนินโครงการไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง และมีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงการดำเนินโครงการให้ประชาชนได้รับทราบในโอกาสต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น การพบปะกับประชาชนเพื่อมอบแว่นตา เป็นต้น อย่างไรก็ตามเทศบาลก็ได้พยายามจะเดินหน้าโครงการนี้ให้ได้ในปีงบประมาณ 2553

9) ความคิดเห็นต่อการจัดประชาคม

สำหรับความคิดเห็นต่อการจัดประชาคมการดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีในส่วนของบุคลากรของเทศบาลนั้น เช่น คุณสิงห์บุรี ผ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีความคิดเห็นที่ “การประชุมโครงการสำคัญถือเป็นสิ่งที่ดี เป็นเรื่องของความเข้าใจ เราไม่อยากจะเกิดกระแสต้าน ถ้ามีกระแสต้านก็จะเกิดความวุ่นวายในสังคม เพราะว่าจะไปประท้วงที่ศาลากลางบ้าง จะขัดขวางหรือไม่ให้งานก่อสร้างดำเนินการไปได้ เราก็พยายามคุยหาทางออกกันว่าจะทำอย่างไรกัน เราพยายามให้มีปัญหาก่อนลงมือก่อสร้าง ถ้าลงมือทำงานแล้วต้องไม่มีปัญหา เพราะถ้ามีนิติกรรมทำสัญญาไปแล้วผู้รับเหมาทำงานไม่ได้ก็เกิดความเสียหาย ก็ต้องมีความรับผิดชอบเกิดตามมา เราไม่อยากจะเกิดประเด็นอย่างนั้นขึ้นมา ผมเห็นว่า

การทำประชาคมใช้ในการแก้ปัญหาได้ จะทำให้โครงการเดินได้โดยไม่มีอุปสรรค แต่ถ้าเราไม่ทำประชาคม เราไม่มั่นใจว่าจะเกิดปัญหาข้างหน้าไหม ถ้าโครงการจะเดินได้ก็ต้องทำประชาคม”

สำหรับความคิดเห็นต่อการจัดประชาคมการดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงตลาดสดใน ส่วนของประชาชนนั้น เช่น คุณสิงห์บุรี ฐ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ ให้ความเห็นว่า “การประชาคมตลาดสดที่ผ่านมามผมถือว่าเป็นประโยชน์นะ เป็นการมาชี้แจงการ ก่อสร้างและมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชาชน ซึ่งก็มีทั้งคนที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ก็ถือเป็นประโยชน์อีกเพราะช่วยให้เทศบาลรู้ว่าคนที่ไม่เห็นด้วยเป็นเพราะอะไร ซึ่งก็เป็นหน้าที่ของ เทศบาลที่จะต้องพยายามชี้แจงให้ประชาชนที่ไม่เข้าใจได้เข้าใจต่อไป”

5.3.7 ภาพรวมในการเข้าร่วมการประชุมของประชาชน

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่งได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมเกี่ยวกับการจัดบริการ สาธารณะของเทศบาลในรูปแบบต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ การประชาคมชุมชน การประชาคมตำบล ในเทศบาลตำบลท่าศาลาและการประชาคมเมืองในเทศบาลเมืองสิงห์บุรี การประชุมผู้ปกครองใน สถานศึกษาต่างๆ ของเทศบาลทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนในสังกัดเทศบาล การพบปะ ให้บริการประชาชนในโอกาสต่างๆ เช่น การจัดเทศบาลเคลื่อนที่พบประชาชน การลงพื้นที่แจก เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น นอกจากนี้ในเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ยังมีการเข้าร่วมการประชุมที่น่าสนใจ ของตนเองอีกด้วย ได้แก่ การประชุมเทศบาลพบประชาชนในเทศบาลตำบลท่าศาลา และการ ประชาคมการดำเนินโครงการสำคัญของเทศบาลในเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

สำหรับประชาชนที่มีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความสะดวก ที่จะมาเข้าร่วมในการประชุม เช่น ผู้สูงอายุ แม่บ้าน เป็นต้น หรือมีความจำเป็นที่จะต้องมาเข้าร่วม ประชุม เช่น ผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ในการประชุมแต่ละครั้งจะมีประชาชนกลุ่ม หนึ่งที่มาเข้าร่วมประชุมเป็นประจำ คือ คณะกรรมการชุมชนซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชน ในชุมชนมาเข้าร่วมประชุม

กล่าวโดยสรุป จากข้อมูลการมีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลของประชาชนในเขต เทศบาลทั้ง 2 แห่ง ในรูปแบบต่างๆ ที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเทศบาล รวมทั้งปรึกษาหารือและตัดสินใจในการจัดบริการ สาธารณะต่างๆ ของเทศบาล ซึ่งมีความสอดคล้องกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผู้วิจัย ได้ทบทวนและสรุปไว้เบื้องต้นในบทที่ 2 โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานหรือองค์กร

ภาครัฐในลักษณะหนึ่ง คือ การเข้าร่วมในเวทีประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งประชาชนได้เข้าไปร่วมในการจัดประชุมกับหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐเพื่อให้คำปรึกษาหรือร่วมตัดสินใจในการดำเนินงาน

5.3.8 ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมการประชุมของประชาชน

จากการเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลของประชาชนทั้งในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีข้างต้น เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่ามีหลายเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมการประชุมของประชาชน ทั้งปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ ทักษะคติของประชาชนต่อการเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาล ทักษะคติของประชาชนต่อเทศบาล ความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชน การเป็นคนในพื้นที่เทศบาล และปัจจัยภายนอกของประชาชน ได้แก่ บริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชน การมีสิ่งตอบแทนที่เป็นรูปธรรมจากเทศบาล การรวมตัวกันในชุมชน การมีปัญหาความต้องการในชุมชน และสภาพดินฟ้าอากาศ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ทักษะคติของประชาชนต่อการเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาล

ทักษะคติของประชาชนต่อการเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลนั้นมีแตกต่างกันไป โดยประชาชนกลุ่มหนึ่งจะมีทัศนคติต่อการเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลในแง่บวกหรือแง่ดี กล่าวคือมีความคิดว่าการเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลในโอกาสต่างๆ จะทำให้ตนได้มีโอกาสรับทราบความเคลื่อนไหวของเทศบาล ได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อเทศบาล หรือแม้แต่ทำให้ตนได้ไปพบปะกับเพื่อนฝูง ซึ่งประชาชนที่มีแนวคิดแบบนี้มีแนวโน้มที่จะสนใจเข้าไปร่วมการประชุมกับเทศบาลในโอกาสต่างๆ

ในขณะที่เดียวกันจะมีประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีทัศนคติต่อการเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลในแง่ลบ โดยประชาชนกลุ่มนี้จะมีความคิดว่าการเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลนั้นไม่ใช่ธุระของตน เช่น ประชาชนที่อยู่ในวัยรุ่นจะคิดว่าเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ เป็นต้น หรือมีความคิดว่ามีประชาชนคนอื่นเป็นผู้แทนไปเข้าร่วมประชุมแล้ว ในขณะที่ประชาชนบางคนไม่ชอบเข้าสังคมรวมทั้งประชาชนบางคนมีความกลัวว่าหากเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลแล้วจะมีปัญหาเกิดขึ้นกับตนเอง เช่น การกลัวเทศบาลจะทราบว่าได้มีการหลีกเลี่ยงภาษีที่เทศบาลจัดเก็บอยู่หากตนเองเข้าร่วมการประชุม เป็นต้น ประชาชนที่มีทัศนคติแบบนี้มีแนวโน้มที่จะไม่สนใจเข้าไปร่วมการประชุมกับเทศบาล

โดยคุณสิงห์บุรี ซ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้แสดงความเห็นว่า “ปัญหาคนมาน้อยเวลาจะจัดประชุมอะไร พี่มองว่ามันยากที่จะให้คนมาเสียสละเวลาที่จะมาตรงนี้ คนที่ไม่สนใจชุมชนเลยเขาไม่เอาจริงๆ นะ ไม่ว่าเทศบาลจะจัดอะไรก็ไม่ไป บางคนบอกว่าชี้แจง แต่งตัว ไม่อยากเจอคน ไม่รู้จะไปทำไม ไม่ชอบยุ่งอะไรอย่างนี้ และเทศบาลก็ไม่ได้มา มีผลประโยชน์ให้คุณให้โทษอะไรได้ ทุกวันนี้ก็อยู่สุขสบายอยู่แล้ว อย่างเช่นเรื่องประชาคมตลาด แม่ฟักก็เป็นผู้ประกอบการค้าที่มีส่วนในการสร้างตลาดนี้ด้วยก็ไม่ไป บอกให้เขาทำกันไป ยังไงก็ได้ เขาทำอะไรก็เอาด้วยทั้งนั้นแต่จะให้ไปไม่เอาเพราะไม่ชอบไปแสดงความคิดเห็น ซึ่งคนที่ไม่ยุ่งกับชุมชนเลยต้องขอบอกว่าเยอะมาก”

2) ทศนคติของประชาชนต่อเทศบาล

ทศนคติของประชาชนต่อเทศบาลซึ่งมีความหลากหลายแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคลได้มีผลทำให้เกิดความสนใจมาเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลแตกต่างกันไป โดยประชาชนที่มีทศนคติต่อเทศบาลในแง่บวกหรือแง่ดีจะมีแนวโน้มในการให้ความร่วมมือมาเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลในโอกาสต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งประชาชนกลุ่มนี้มีทั้งประชาชนที่มีความชื่นชมชอบนายกเทศมนตรีเป็นการส่วนตัวอยู่แล้ว และประชาชนที่มีความพึงพอใจการดำเนินงานของนายกเทศมนตรีและคณะ รวมถึงมีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของเทศบาลในภาพรวมที่สามารถสร้างผลงานให้เกิดประโยชน์กับตนและชุมชนได้ดี โดยคุณท่าศาลา ง. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่ง ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “ป่าไปร่วมประชุมกับเทศบาลเกือบทุกเรื่อง เพราะส่วนตัวชื่นชมการทำงานของนายกฯ ที่ค่อนข้างจะลงลึก ลงพื้นที่ตลอด มีอัธยาศัยดี ไปทุกหนทุกแห่ง เช่น ปี พ.ศ. 2551 เกิดวิกฤตน้ำท่วมอย่างรุนแรง บ้านป่าน้ำท่วมถึงหัวเข่า นายกฯ ก็มากับทีมงานเดินมาดูความเดือดร้อนว่าตรงไหนต้องแก้ไขเร่งด่วน ทำให้ชุมชนป่าก็ได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงที”

ส่วนประชาชนที่มีทศนคติต่อเทศบาลในแง่ลบจะมีแนวโน้มในการไม่เข้าร่วมการประชุมกับเทศบาล โดยประชาชนกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งจะเป็นประชาชนที่ชื่นชมยกย่องกลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่เป็นคู่แข่งกับกลุ่มของนายกเทศมนตรี เช่น ในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งแบ่งกลุ่มการเมืองท้องถิ่นออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มก็จะมีฐานประชาชนที่สนับสนุนของตนเอง ซึ่งประชาชนของแต่ละกลุ่มก็จะให้ความร่วมมือกับผู้นำกลุ่มการเมืองของตนเองเป็นหลัก ทำให้ประชาชนที่ไม่ได้สนับสนุนกลุ่มของนายกเทศมนตรีก็จะไม่ค่อยสนใจมาเข้าร่วมการประชุมต่างๆ กับเทศบาล โดยคุณท่าศาลา ป. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “การแบ่งกลุ่มทางการเมืองในพื้นที่เทศบาลนั้น ลำพังเพียงแต่ชาวบ้านไม่เท่าไร แต่พอมีผู้อยู่เบื้องหลังอย่างนี้ก็

กลายเป็นตัวผลักดัน พอพูดอะไรไปชาวบ้านก็เชื่อและสามารถควบคุมชาวบ้านไม่ให้มาร่วมอะไรกับเทศบาล เพื่อไม่ให้ผู้บริหารซึ่งอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับตนมีผลงานในการดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นจำนวนมากได้ ดังนั้นเทศบาลจะเชิญชวนชาวบ้านกลุ่มนี้ให้มาประชุมอย่างไรก็ไม่ยอมมามีส่วนร่วมด้วย”

นอกจากนี้ยังมีประชาชนอีกส่วนหนึ่งที่ไม่พึงพอใจการดำเนินงานของนายกเทศมนตรีและคณะรวมถึงการดำเนินงานของเทศบาลในภาพรวม ซึ่งประชาชนส่วนนี้อาจเป็นผู้ที่ชื่นชอบหรือไม่ชื่นชอบนายกเทศมนตรีเป็นการส่วนตัวก็ได้ เพียงแต่ไม่พอใจผลการดำเนินงานของเทศบาลที่ตอบสนองความต้องการของตนล่าช้าหรือไม่มีการดำเนินการตามที่ตนเองต้องการ เช่น คุณท่าศาลา ต. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “เดี๋ยวนี้พี่จะไม่ค่อยจะได้ไปร่วมประชุมอะไรกับเทศบาล เพราะเคยไปฟังแล้วก็เฉยๆ งานไม่ออก ซึ่งจริงๆ ประชุมแล้วต้องมีผลงานออกมาบ้าง นี่พูดอะไรไปแล้วก็เท่านั้น พี่จึงไม่ออกไป”

3) ความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชน

ความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชนถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยในการตัดสินใจของประชาชนว่าจะเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลหรือไม่ โดยประชาชนที่พอจะมีเวลาว่างซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ผู้สูงอายุที่มีเวลาอยู่กับบ้านจะมาเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีแม่บ้านหรือประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้านของตนเองซึ่งพอจะสละเวลาได้มาเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาล โดยประชาชนที่มาเข้าร่วมประชุมกับเทศบาลอยู่เป็นประจำส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีตำแหน่งเป็นกรรมการชุมชนอยู่แล้วด้วย ซึ่งประชาชนกลุ่มนี้จะเป็นแกนหลักในการเข้าร่วมประชุมกับเทศบาลในโอกาสต่างๆ นั่นคือในการประชุมของเทศบาลแต่ละครั้งอย่างน้อยจะต้องมีกรรมการชุมชนที่มีเวลาว่างกลุ่มนี้มาเข้าร่วมประชุมด้วยเสมอ เช่น การประชุมชมชุมชน การประชุมตำบลและการประชุมชมเมือง หรือการประชุมเทศบาลพบประชาชนของเทศบาลตำบลท่าศาลา เป็นต้น โดยคุณท่าศาลา บ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “เทศบาลจัดประชุมอะไรคนที่ไม่ไปก็พอกอยู่ว่างๆ เป็นส่วนใหญ่ เป็นพวกหน้าเดิมๆ ว่างไปประชุมเทศบาลพบประชาชนทุกวันพุธที่เทศบาลก็จะทักกันให้เกรียว เป็นหน้าเก่าๆ เท่าที่เห็นส่วนมากก็จะเป็นข้าราชการบำนาญ ส่วนข้าราชการประจำจะไม่มีเวลา” ในขณะที่คุณสิงห์บุรี ช. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้แสดงความเห็นว่า “การจัดประชุมของเทศบาลแต่ละครั้ง จากที่พี่มองดูแล้วคนที่จะมาจริงๆ ก็คือคนที่เสียสละให้กับชุมชน ส่วนหนึ่งนั่นก็คือกลุ่มของกรรมการชุมชน กลุ่มนี้ดีมากทำโดยไม่ได้หวังผลตอบแทน เราลงพื้นที่เขาจะมาช่วยเหลือมาดูแลตลอด”

ส่วนประชาชนที่ไม่มีเวลาว่างเพราะต้องออกไปนอกบ้านในวันและเวลาทำการเพื่อประกอบอาชีพและออกไปเรียนหนังสือจะมีแนวโน้มในการไม่เข้าร่วมการประชุมกับเทศบาล โดยถึงแม้ว่าการจัดประชุมในบางรูปแบบจะจัดขึ้นในเวลาเย็นก็ตามแต่ก็ยังเป็นวันทำการซึ่งประชาชนบางคนกลับมาไม่ทันหรือแม้ว่าประชาชนบางคนจะกลับมาทันแต่ก็เหน็ดเหนื่อยมาจากนอกบ้านจนไม่อยากเข้าร่วม เช่น คุณท่าศาลา ณ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “พีไม่ได้ไปร่วมประชุมอะไรกับเทศบาลหรอกเพราะต้องออกไปทำงานในตัวเมืองวันจันทร์ถึงศุกร์ตั้งแต่เช้าจนเย็น ดังนั้นจะให้เข้าประชุมอะไรคงไม่ไปหรอกเพราะกลับบ้านมาก็เหนื่อยแล้วไหนจะต้องกลับมาทำงานในบ้านอีก”

4) การเป็นคนในพื้นที่เทศบาล

การเป็นคนในพื้นที่เทศบาลเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจซึ่งมีความเกี่ยวข้องข้องในการเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลของประชาชน โดยประชาชนที่มักจะมาเข้าร่วมในการประชุมกับเทศบาลในโอกาสต่างๆ ส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลหรือที่เรียกว่า “คนในพื้นที่” ส่วนประชาชนที่ไม่ได้มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลหรือที่เรียกว่า “คนนอกพื้นที่” จะมีแนวโน้มในการไม่เข้าร่วมการประชุมกับเทศบาล ถึงแม้ว่าการจัดประชุมของเทศบาลในหลายรูปแบบจะเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ไม่มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลสามารถเข้าร่วมการประชุมได้ และการประชุมในหลายรูปแบบมีการลงพื้นที่ไปในชุมชนต่างๆ เช่น การประชาคมชุมชน เป็นต้น ซึ่งมีความสะดวกในการเข้าร่วมประชุมของประชาชนแล้วก็ตาม แต่ก็พบว่าแทบจะไม่มีประชาชนที่ไม่ได้มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลมาเข้าร่วมการประชุม เช่น คุณท่าศาลา ณ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งที่มาเช่าบ้านจัดสรรอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาก็ไม่ได้เข้าร่วมการประชุมอะไรกับเทศบาล โดยได้กล่าวว่า “ผมไม่เคยไปร่วมประชุมอะไรกับเทศบาล อย่างในการประชาคมชุมชนก็มีการประกาศเรียกให้คนไปร่วมประชุม แต่ว่าผมก็ไม่ได้ไปเข้าร่วมหรอกเพราะคิดว่าเป็นคนนอกชุมชนที่มาอาศัยอยู่ชั่วคราวเท่านั้น ไม่ใช่คนในพื้นที่คือผมมาเช่าบ้านที่มีคนซื้อไว้แล้วมาให้เช่าอีกที ก็คงจะไม่มีส่วนอะไรจึงไม่ได้เข้าไปร่วมประชุมด้วย”

สำหรับเทศบาลเองแล้วมีความต้องการให้ประชาชนกลุ่มนี้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมเพราะประชาชนกลุ่มนี้ต้องรับบริการจากเทศบาลในหลายเรื่อง เช่น การดูแลรักษาความปลอดภัย การดูแลเรื่องขยะ เป็นต้น ดังนั้นการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประชาชนกลุ่มนี้กับเทศบาลในการดูแลพื้นที่เทศบาลจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น แต่ความร่วมมือที่ได้จากประชาชนกลุ่มนี้ในการเข้าร่วมการประชุมก็มีน้อยมาก โดยคุณท่าศาลา ณ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “ในการทำงานจะมีปัญหาประการแฝงที่

ไม่ใช่คนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเขตตำบลท่าศาลา แต่ย้ายมาเช่าอยู่เพื่อทำงานตามห้างสรรพสินค้า บริษัทมินิแบ หรือเรียนหนังสือ เพราะที่นี้เป็นจุดศูนย์กลางของเศรษฐกิจแห่งใหม่ของจังหวัดลพบุรี ซึ่งคนกลุ่มนี้จะไม่ค่อยให้ความสำคัญ ไม่สนใจ หรือให้ความร่วมมือกับเทศบาล เช่น ผู้ที่มาเช่าบ้านอยู่ในเขตเทศบาลเกิน 3 เดือน สามารถเข้าร่วมในการประชาคมชุมชนซึ่งมีการเลือกประธานคณะกรรมการชุมชนได้แต่ก็จะไม่มากัน เพราะถือว่าเขาแค่มาเช่าบ้านอยู่ แค่ทำงานไปเข้าเย็นกลับ จะติดต่อกับเทศบาลก็เวลามีปัญหา แต่คนกลุ่มนี้จะมารับบริการจากเทศบาล เช่น ไฟฟ้าสาธารณะ ถนน ขยะ เป็นต้น แต่ไม่ได้จ่ายภาษีให้กับเทศบาล และยังมีการสร้างปัญหาให้กับชุมชน เช่น มีการมั่วสุมเสพยาเสพติดหรือลักขโมยอีก ทำให้เทศบาลต้องมารับภาระปัญหาในส่วนนี้ ซึ่งการจะให้เขาย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาที่พุดยาก็ยากเพราะมันไม่ใช่บ้านเขา เขาแค่มาทำงาน ส่วนคนที่ย้ายเข้ามาก็มีบ้างเพราะเห็นว่าได้ประโยชน์หรือได้รับบริการสาธารณะจากเรา เช่น ได้รับของแจก ซึ่งจะให้เฉพาะคนที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตตำบลท่าศาลาเท่านั้น”

ในทำนองเดียวกับคุณสิงห์บุรี ป. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีที่ได้กล่าวถึงสภาพการมีประชากรแฝงว่า “สำหรับเทศบาลเมืองสิงห์บุรีก็มีประชากรแฝงมากอยู่เหมือนกัน มีมาเช่าบ้านเช่าเล็กๆ หรืออาหารตม้นท์อยู่ ซึ่งคนมาเช่าเป็นคนอื่นที่มาทำงานรับจ้างทั่วไปในเมืองแล้วไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามา ซึ่งปลัดเทศบาลเองก็มีนโยบายอยากไปเจรจากับเจ้าของว่าถ้าย้ายมาทำงานแล้วย้ายทะเบียนบ้านมาด้วยได้ไหม เพราะงบประมาณเทศบาลจะมีเงินรายหัวที่รัฐบาลอุดหนุนให้หัวละ 1,200 บาท ถ้าเรานำประชากรแฝงนี้ให้มาชื่อในเขตเทศบาลเงินรายหัวเราก็จะเพิ่มขึ้นอีก เงินในการพัฒนาเทศบาลในภาพรวมก็จะเพิ่มขึ้น ซึ่งตามข้อเท็จจริงแล้วก็น่าจะย้ายมาในเขตเราแต่ปัญหาคือเขาไม่ยอมย้ายมาเพราะถือว่าเขาไม่ใช่คนที่นี่ แค่มาทำงาน เวลาเทศบาลมีกิจกรรมหรือเรียกประชุมอะไรเขาก็ไม่มาร่วม แต่บริการสาธารณะอะไรก็ใช้ของเราหมด”

5) บริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชน

ลักษณะของบริการสาธารณะที่มีอยู่หลายประเภทก็มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลด้วยเช่นกัน โดยการจัดประชุมของเทศบาลในบริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัว คือ มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรงจะมีแนวโน้มที่ประชาชนจะให้ความสนใจเข้าร่วมในการประชุมเป็นจำนวนมาก เช่น งานด้านการศึกษาในเรื่องของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลหรือโรงเรียนในสังกัดเทศบาลซึ่งได้จัดการประชุมผู้ปกครองของเด็กเล็กหรือนักเรียนอยู่เป็นประจำทุกปี พบว่าจะได้รับความสนใจจากประชาชนที่เป็นผู้ปกครองมาเข้าร่วมประชุมเป็น

จำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากการประชุมดังกล่าวเป็นเรื่องใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับบุตรหลานของตนเองโดยตรง เนื้อหาที่ได้จากการประชุมจะเป็นประโยชน์กับผู้ปกครองและบุตรหลานโดยตรง เป็นต้น

ในขณะที่การจัดประชุมของเทศบาลในบริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัว คือ ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรงหรือประชาชนเข้าใจได้ยาก ก็พบว่ามีความโน้มที่ประชาชนจะไม่ค่อยสนใจในการเข้าร่วมประชุมด้วย เช่น งานด้านนโยบายและแผนในการประชาคมชุมชน ซึ่งพบว่าได้รับความสนใจจากประชาชนในชุมชนเข้าร่วมประชาคมเป็นจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนประชาชนหรือครัวเรือนในเขตชุมชนทั้งหมด ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าเนื่องจากการประชุมกันในเรื่องการจัดทำแผนชุมชนซึ่งเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวจากประชาชน มีการอธิบายถึงการเสนอแผนชุมชนไปสู่เทศบาลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล มีการอธิบายถึงโครงการที่จะกำหนดลงไปแผนชุมชน ซึ่งประชาชนหลายคนไม่เข้าใจดังนั้นเมื่อเทศบาลมีการเชิญชวนแล้วจึงพบว่าในหลายชุมชนไม่ค่อยได้รับความสนใจจากประชาชนที่จะมาเข้าร่วมประชาคมมากนัก จะมีก็เพียงกลุ่มประจำที่เข้าร่วมประชุมในทุกโอกาส คือ คณะกรรมการชุมชนและผู้สูงอายุอีกไม่กี่คนเท่านั้น

6) การมีสิ่งตอบแทนที่เป็นรูปธรรมจากเทศบาล

สิ่งที่ดูเหมือนจะเป็นแรงจูงใจสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยดึงดูดใจประชาชนให้เข้ามาร่วมประชุมกับเทศบาล คือ การที่เทศบาลมีสิ่งตอบแทนให้เมื่อมาเข้าร่วมการประชุม โดยเฉพาะสิ่งตอบแทนที่เป็นรูปธรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งของแจกไปจนถึงการได้รับงบประมาณมาดำเนินงานต่างๆ ของชุมชน ยกตัวอย่างในกรณีของการประชุมประชาชนเพื่อแจกเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุจะพบว่าผู้สูงอายุไปเข้าร่วมเป็นจำนวนมากเนื่องจากได้รับเบี้ยยังชีพ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วผู้สูงอายุสามารถไปรับเบี้ยยังชีพที่เทศบาลได้ในภายหลังก็ตาม

โดยคุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “พี่เองเคยไปดูการประชุมโครงการเอสเอ็มแอลหรือกองทุนหมู่บ้านซึ่งดำเนินการโดยผู้ใหญ่บ้าน ปรากฏว่าประชาชนกระตือรือร้นที่จะแห่กันออกมา ชาวบ้านเขาจะไปเกณฑ์กันมาได้เยอะเพราะเขาเห็นทันทีว่าเขาได้รับงบประมาณไปทำอะไรตามที่เขาคงกัน” ในขณะที่คุณสิงห์บุรี ช. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “การพบปะกับประชาชนบางงาน เช่น เทศบาลสัญจรพบประชาชนที่เราเอาสวัสดิการไปให้เขาแบบตรงๆ เลย การให้ความร่วมมือจะเยอะมาก โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ยากจนเป็นกลุ่มคนที่ได้รับผลประโยชน์จากการจัดโครงการนี้เป็นอย่างมาก เช่น มารับเบี้ยยังชีพ เจ็บป่วยก็มารับยา พาลูกหลานมาตัดผมฟรี คนกลุ่มนี้จึงจะมาก”

ในขณะที่ประชุมใดไม่มีสิ่งตอบแทนให้ในการเข้าร่วมประชุม โดยเฉพาะสิ่งตอบแทนที่เป็นรูปธรรมต่างๆ จะพบว่าประชาชนมีแนวโน้มไม่สนใจเข้าร่วมการประชุม เช่น การประชาคมชุมชน จะมีประชาชนในชุมชนมาเข้าร่วมไม่มากนัก เนื่องจากเป็นการประชุมกันในเรื่องการจัดทำแผนชุมชน ซึ่งไม่มีผลตอบแทนเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนให้กับประชาชนที่มาเข้าร่วมประชาคมได้เห็น เป็นต้น โดยคุณท่าศาลา ณ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “การจัดประชุมอะไรของเทศบาลส่วนใหญ่คนจะมาน้อย เพราะให้ประชาชนมาเสนอความคิดเห็นโดยไม่มีของแจกเป็นแรงจูงใจ แต่ถ้าจัดประชุมอะไรแล้วมีของแจกจะมากันเยอะ เป็นนิสัยไปแล้วแก้ไขไม่ได้ ก็ไม่รู้เป็นอย่างไรคนไทยชอบของฟรี”

7) การรวมตัวกันในชุมชน

การรวมตัวกันของประชาชนในชุมชนเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ มีส่วนช่วยให้ประชาชนในชุมชนได้เข้าร่วมการประชุมกับเทศบาล โดยชุมชนที่มีประชาชนรวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน กลุ่ม หรือชมรมอย่างสม่ำเสมอจะมีประชาชนเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเมื่อเทศบาลมีการจัดประชุมกับประชาชนขึ้นปรากฏว่าประชาชนของชุมชนเหล่านั้นซึ่งปกติมีการรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมในชุมชนเป็นประจำอยู่แล้วสามารถรวมตัวกันเพื่อมาเข้าร่วมในการประชุมกับเทศบาลได้เป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่นชุมชนเทพราชนครของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนตลอดทั้งปี เช่น การจัดงานขึ้นปีใหม่ การจัดงานสงกรานต์ การจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน การเดินแอโรบิคในช่วงเย็นทุกวัน เป็นต้น เมื่อเทศบาลมาจัดประชาคมชุมชนในปี พ.ศ. 2552 พบว่ามีประชาชนมาเข้าร่วมประชาคมถึง 54 คน ซึ่งถือว่ามียุคนจำนวนมากเมื่อเทียบกับการประชาคมในหลายชุมชนที่จะมาเข้าร่วมประมาณ 20 – 30 คน โดยประชาชนที่มาเข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชนเป็นประจำอยู่แล้ว

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ ชุมชนวัดสว่างอารมณ์ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีซึ่งมีการรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอทั้งงานประเพณีพิธีการและการพัฒนาพื้นที่ชุมชนอยู่เป็นประจำ รวมทั้งมีการดำเนินงานของกลุ่มและชมรมต่างๆ ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นชมรมผู้สูงอายุ ชมรมจักรยาน หรือกลุ่มพิพิธภัณฑน์หนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ ซึ่งกลุ่มหรือชมรมต่างๆ เหล่านี้จะมีการประสานการทำงานกับคณะกรรมการชุมชนซึ่งเป็นผู้ดำเนินงานหลักของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เมื่อเทศบาลมาดำเนินการจัดประชาคมชุมชนจึงมีประชาชนซึ่งเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเป็นประจำอยู่แล้วมาเข้าร่วมประชาคมเป็นจำนวนมาก เป็นต้น

ในขณะที่ชุมชนซึ่งไม่ค่อยได้มีการรวมตัวกันของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ก็จะมีประชาชนในชุมชนมาเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลไม่มากนัก เนื่องจากประชาชนในชุมชนไม่ค่อยได้มีการพบปะหรือรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมอะไรมากนัก ดังนั้นเมื่อเทศบาลมีการจัดประชุมกับประชาชนขึ้นทำให้ประชาชนในชุมชนเหล่านี้รวมตัวกันมาเพื่อเข้าร่วมในการประชุมกับเทศบาลได้ไม่มากนัก ตัวอย่างเช่นชุมชนแห่งหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งก่อนหน้านี้จะมีการจัดตั้งชุมชนตามระเบียบของเทศบาลในปี พ.ศ. 2552 แทบจะไม่เคยมีการรวมตัวกันของประชาชนในพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ มาก่อน โดยประชาชนในชุมชนส่วนหนึ่งประกอบธุรกิจตามอาคารพาณิชย์ ประชาชนอีกส่วนหนึ่งอยู่อาศัยตามบ้านที่กระจัดกระจายอยู่ในชุมชน รวมทั้งมีประชาชนอีกส่วนหนึ่งที่มาเช่าอยู่อาศัยตามหอพักในเขตชุมชน ดังนั้นเมื่อเทศบาลมาจัดประชาคมชุมชนในปี พ.ศ. 2552 พบว่ามีประชาชนมาเข้าร่วมเพียง 13 คนเท่านั้น เป็นต้น

อีกตัวอย่างหนึ่งคือชุมชนแห่งหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีซึ่งเป็นชุมชนที่มีความขัดแย้งภายในชุมชนอย่างชัดเจน กล่าวคือประชาชนในชุมชนมีการแบ่งออกเป็นหลายกลุ่มอย่างเห็นได้ชัดเวลาที่มีกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชนก็จะมีผู้ร่วมกิจกรรมเฉพาะในกลุ่มของตนเองเท่านั้น ไม่ค่อยได้มีการรวมตัวระหว่างกลุ่มที่มีความขัดแย้งกัน ดังนั้นเมื่อเทศบาลได้มีการจัดประชุมกับประชาชนขึ้น ประชาชนในชุมชนเหล่านี้จะไม่ค่อยมีความสนใจที่จะเข้าร่วมมากนัก เพราะไม่ต้องการมาพบปะกับประชาชนในกลุ่มที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามกับตน ส่วนใหญ่ผู้ที่มาร่วมก็จะเป็นประชาชนที่อยู่กลุ่มเดียวกับคณะกรรมการชุมชนซึ่งเป็นผู้ประสานการจัดประชุมกับเทศบาล

8) การมีปัญหาความต้องการในชุมชน

การมีปัญหาความต้องการในชุมชนมีส่วนกระตุ้นการเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลของประชาชน โดยชุมชนที่มีปัญหาตลอดจนความต้องการของชุมชนซึ่งเกินศักยภาพของชุมชนในการดำเนินการแก้ไขได้ กล่าวคือสภาพชุมชนยังไม่มีคุณสมบัติพร้อม มีความต้องการที่จะเสนอให้เทศบาลมาดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการให้กับชุมชน จะส่งผลให้ประชาชนในชุมชนดังกล่าวมีแนวโน้มในการเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลเป็นจำนวนมาก เช่น ชุมชนโสภา 2 ของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งเป็นชุมชนใหญ่ บริเวณพื้นที่หลักของชุมชน คือ หมู่บ้านโสภา 2 มีถนนชำรุดมากและมีปัญหาน้ำท่วมขังเนื่องจากเป็นพื้นที่ต่ำและท่อระบายน้ำมีการอุดตัน ทำให้มีประชาชนสนใจมาเข้าร่วมการประชุมประชาคมชุมชนเป็นจำนวนมาก โดยการประชาคมชุมชนในปี พ.ศ. 2552 พบว่ามีประชาชนมาเข้าร่วมจำนวน 40 คน รวมทั้งพบว่าประชาชนค่อนข้างจะมีความกระตือรือร้นต่อปัญหา ทั้งการร้องเรียนความเดือดร้อน การปรึกษาหารือแนวทางการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการแสดงความไม่พอใจผู้บริหารว่าไม่สนใจปัญหาของชุมชน เป็นต้น

ในขณะที่บางชุมชนซึ่งไม่มีปัญหาสำคัญหรือความต้องการที่จำเป็นเร่งด่วนอะไร กล่าวคือ สภาพชุมชนค่อนข้างมีความสมบูรณ์พร้อมแล้ว จะส่งผลให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลไม่มากนัก เพราะไม่รู้ว่าจะมาประชุมเพื่อเสนอความคิดเห็นหรือความต้องการอะไรต่อเทศบาล เช่น ชุมชนรุ่งปิติวิของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งเป็นชุมชนที่ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะดี พื้นที่ในชุมชนอยู่ระดับสูงไม่มีปัญหาน้ำท่วม ประชาชนในชุมชนจึงไม่ค่อยสนใจมาเข้าร่วมประชุมชุมชน ดังจะเห็นได้จากการประชุมชุมชนในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งได้จัดประชุมร่วมกับชุมชนจอมพล ป. พบว่ามีประชาชนมาเข้าร่วมประชุมเพียง 11 คนเท่านั้น เป็นต้น

9) สภาพดินฟ้าอากาศ

สภาพดินฟ้าอากาศเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลของประชาชน โดยการจัดประชุมของเทศบาลในครั้งใดที่มีสภาพอากาศดีในช่วงเวลาก่อนที่จะเริ่มการประชุมหรือในขณะที่มีการประชุมจะช่วยเอื้อให้ประชาชนสามารถมาเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลได้โดยสะดวก แต่หากการจัดประชุมของเทศบาลในครั้งใดที่สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย กล่าวคือมีฝนตกลงมาหรือเพียงแค่มีเมฆฝนลอยมาในช่วงก่อนที่จะเริ่มการประชุมก็จะทำให้ประชาชนหลายคนตัดสินใจที่จะไม่เข้าร่วมในการประชุมกับเทศบาล เช่นในกรณีของการจัดประชุมชุมชนของเทศบาลตำบลท่าศาลาในปี พ.ศ. 2552 ที่จัดขึ้นในช่วงปลายเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝนโดยเฉพาะช่วงเดือนพฤษภาคมและมิถุนายนจะมีฝนตกบ่อยในช่วงเย็นและค่ำซึ่งเป็นเวลาในการประชุมชุมชนพอดี ทำให้การประชุมของบางชุมชนซึ่งจัดขึ้นในวันที่มีฝนตกหรือมีเมฆฝนลอยมาในช่วงก่อนการประชุมชุมชนจะไม่ค่อยมีประชาชนมาเข้าร่วมในการประชุมมากนัก ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวเทศบาลตำบลท่าศาลาจึงได้พยายามเลื่อนช่วงเดือนในการจัดประชุมชุมชนขึ้นมา โดยในปี พ.ศ. 2553 ได้เลื่อนการประชุมชุมชนมาจัดเร็วขึ้นในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

5.3.9 แนวทางในการส่งเสริมการเข้าร่วมการประชุมของประชาชน

จากการประมวลข้อมูลทั้งในส่วนของลักษณะการเข้าร่วมการประชุมและปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมการประชุม ตลอดจนข้อคิดเห็นที่เสนอมาจากประชาชนในเขตเทศบาลทั้งเทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางในการส่งเสริมการเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลของประชาชนในเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ดังนี้

1) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรสนับสนุนให้มีผู้แทนของประชาชนในมิติของความสนใจ เช่น กลุ่มหรือชมรมต่างๆ เป็นต้น ได้เข้าร่วมในการประชุมต่างๆ กับเทศบาล

ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มความหลากหลายของประชาชนที่เข้าร่วมการประชุมซึ่งจะทำให้เทศบาลได้รับทราบความคิดเห็นตลอดจนมุมมองในการพัฒนาเทศบาลที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยควรมีการประสานขอความร่วมมือจากกลุ่มหรือชมรมต่างๆ ที่มีอยู่ในเขตเทศบาล เช่น ชมรมออกกำลังกายต่างๆ ชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น ผ่านประธานกลุ่มหรือชมรมเพื่อให้ช่วยในการประชาสัมพันธ์เชิญชวนสมาชิกของตนให้มาเข้าร่วมประชุมกับเทศบาล

2) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการพยายามเชิญชวนผู้ประกอบการหอพักและประชาชนที่อาศัยอยู่ในหอพักต่างๆ ให้มาเข้าร่วมการประชุมกับเทศบาลโดยเฉพาะการจัดประชาคมชุมชนให้มากยิ่งขึ้นจากในปัจจุบันที่มีไม่มากนัก ซึ่งเทศบาลอาจจัดทำเป็นเอกสารเชิญชวนพิเศษเฉพาะสำหรับผู้ประกอบการหอพักและประชาชนที่อาศัยอยู่ในหอพัก จากนั้นจึงนำไปแจกให้ผู้ประกอบการหอพักและประชาชนที่อาศัยอยู่ในหอพัก

3) เทศบาลตำบลท่าศาลาควรเพิ่มการปรึกษาหารือกับประชาชนผ่านการประชาคมในกรณีที่จะมีการดำเนินโครงการใดๆ หรือจะอนุญาตให้เอกชนดำเนินการใดๆ ในพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อประชาชน เช่น การก่อสร้างห้างสรรพสินค้า เป็นต้น โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อตนเอง เพื่อให้เทศบาลสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการตัดสินใจดำเนินโครงการของเทศบาลหรือการตัดสินใจอนุญาตให้เอกชนดำเนินการใดๆ ต่อไป ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีการดำเนินการส่งเสริมในส่วนนี้ไปพอสมควรแล้ว

4) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการพัฒนารูปแบบการประชุมต่างๆ ของเทศบาลที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยควรออกแนวทางการประชุมเพื่อกำหนดขั้นตอนการจัดประชุมโดยทั่วไปในแต่ละครั้ง รวมไปถึงกฎกติกา มารยาทในการประชุม และควรมีการบันทึกการประชุมและจัดทำเป็นเอกสารรายงานการประชุมทุกครั้งที่มีการจัดประชุมกับประชาชนเพื่อนำไปเผยแพร่ให้กับประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบต่อไป

5) เทศบาลตำบลท่าศาลาควรมีการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมการประชุมแต่ละครั้ง เพื่อเป็นหลักว่าในการประชุมแต่ครั้งจะมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชาชนจำนวนอย่างน้อยเพียงใด รวมทั้งยังช่วยเป็นหลักให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลในการเชิญชวนประชาชนให้มาเข้าร่วมการประชุมตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้ ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีการดำเนินการส่งเสริมในส่วนนี้ไปพอสมควรแล้ว

6) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีสั่งเอกสารที่จำเป็นในการประชุมล่วงหน้าไปให้กับประชาชนในกรณีที่เป็นการจัดประชุมที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้พิจารณาล่วงหน้าก่อนมีมติในที่ประชุม เช่น การประชาคมตำบลของเทศบาลตำบลท่าศาลาเพื่อพิจารณานุมัติร่างแผนพัฒนาสามปี เทศบาลควรมีการแจกเอกสารร่างแผนพัฒนาสามปีให้ผู้เข้าร่วมการประชาคมล่วงหน้าก่อนวันประชาคมไม่น้อยกว่า 3 วัน เพื่อให้มีนาร่างแผนพัฒนาสามปีไปพิจารณาล่วงหน้าก่อนที่จะมาเข้าร่วมการประชาคมเพื่อมีมติร่วมกัน เป็นต้น

7) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการจัดประชุมกับประชาชนเพิ่มขึ้น โดยเป็นการประชุมที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนที่เข้าร่วมประชุมได้รับทราบ ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าร่วมประชุม สำหรับผู้ที่เข้าร่วมประชุมนั้นเทศบาลควรเชิญผู้แทนของชุมชนต่างๆ ผู้แทนของกลุ่มหรือชมรมต่างๆ ในเขตเทศบาล หรือประชาชนที่สนใจเข้าร่วมการประชุม ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเทศบาล เช่น โรงพยาบาล เป็นต้น มาเข้าร่วมประชุมกับบุคลากรของเทศบาล ส่วนเทศบาลตำบลท่าศาลาได้มีการดำเนินการส่งเสริมในส่วนนี้แล้ว

8) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประชาสัมพันธ์การจัดประชุมของเทศบาลให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงทุกครัวเรือนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมประชุม เนื่องจากมีประชาชนหลายคนยังไม่ได้รับทราบการจัดประชุม รวมทั้งควรประชาสัมพันธ์การจัดประชุมล่วงหน้าก่อนวันที่มีการประชุมไม่น้อยกว่า 3 วัน

9) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีรางวัล เช่น ตู๋เก็บเอกสารชุมชน เป็นต้น เพื่อมอบให้กับคณะกรรมการชุมชนไว้ใช้ในการดำเนินงานของชุมชนสำหรับคณะกรรมการชุมชนที่สามารถเชิญชวนประชาชนในชุมชนมาเข้าร่วมประชุมกับเทศบาลในโอกาสสำคัญต่างๆ เช่น การประชาคมชุมชน เป็นต้น ได้เป็นจำนวนมากที่สุด

10) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงเป็นเครือข่ายส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และวิธีการในการส่งเสริมการเข้าร่วมการประชุมของประชาชน แล้วจึงนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาการเข้าร่วมการประชุมของประชาชนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5.4 การเข้าร่วมดำเนินงาน : บทบาทของประชาชนในการร่วมจัดทำบริการสาธารณะ

การเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ไม่ใช่เป็นเพียงการร่วมรับรู้ ร่วมเสนอข้อมูล หรือร่วมประชุมปรึกษาหารือเท่านั้น แต่เป็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจริงกับเทศบาล เป็นบทบาทของประชาชนในการร่วมจัดทำบริการสาธารณะกับเทศบาล โดยประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้เข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลในการจัดบริการสาธารณะในหลายรูปแบบที่สำคัญ ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ชุมชน กลุ่มและชมรมต่างๆ และภาคส่วนอื่นๆ ที่น่าสนใจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.4.1 อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.)

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนและช่วยเหลือในการดำเนินงานของเทศบาลผ่านทางกรเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) โดย อสม. จะทำหน้าที่หลักในการช่วยเหลือให้บริการทางด้านสาธารณสุขกับประชาชน เช่น การออกไปเยี่ยมบ้าน สตรีหลังคลอดร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ การดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ และหญิงตั้งครรภ์ในเขตพื้นที่หมู่บ้านที่ตนเองรับผิดชอบ การติดตามผู้หญิงและผู้สูงอายุมาตรวจโรคที่มีความเสี่ยงในการเป็น คือ โรคเบาหวาน โรคความดัน โรคมะเร็งปากมดลูก หรือการแจกทรายอะเบทและการตรวจลูกน้ำยุงลายตามบ้าน เป็นต้น โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานร่วมกับเทศบาลดังนี้

หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล อสม.

ในการดำเนินงานของ อสม. ตำบลท่าศาลาจะขึ้นอยู่กับโรงพยาบาลลพบุรีผ่านมาจากศูนย์แพทย์ชุมชนโรงพยาบาลลพบุรี สาขาเทศบาลตำบลท่าศาลา และศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลท่าศาลา (สถานีอนามัย) โดย อสม. ในเขตตำบลท่าศาลาจะแบ่งออกเป็น 2 เขต โดยใช้เขตหมู่บ้านตามการปกครองท้องที่มาช่วยในการแบ่งเขตความรับผิดชอบ ประกอบด้วยเขตหนึ่งจะรับผิดชอบดูแลประชาชนในหมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 4 ขึ้นอยู่กับศูนย์แพทย์ชุมชน ส่วนเขตสองจะรับผิดชอบดูแลหมู่ที่ 5 ถึงหมู่ที่ 8 ขึ้นอยู่กับศูนย์สุขภาพชุมชน โดย อสม. แต่ละเขตจะกระจายไปตามหมู่บ้าน และ อสม. แต่ละหมู่บ้านก็จะมีกรแบ่งพื้นที่ของหมู่บ้านในการรับผิดชอบของแต่ละคนอีกด้วย

สำหรับการดำเนินงานของ อสม. ในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะขึ้นอยู่กับโรงพยาบาลสิงห์บุรี โดยกลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลสิงห์บุรีจะทำหน้าที่ในการประสานการทำงานร่วมกับเทศบาลเมืองสิงห์บุรีผ่านทางศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองสิงห์บุรี โดย อสม. ในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะแบ่งออกเป็น 2 เขต ตามฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา รวมทั้งยังใช้เขตชุมชนของเทศบาลมาช่วยในการแบ่งเขตความรับผิดชอบ ประกอบด้วยเขตพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาจะรับผิดชอบดูแลประชาชนในพื้นที่ 5 ชุมชน ขึ้นอยู่กับศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ส่วนเขตพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาจะรับผิดชอบดูแลประชาชนในพื้นที่ 8 ชุมชน ขึ้นอยู่กับกลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลสิงห์บุรี โดย อสม. แต่ละเขตจะกระจายไปตามชุมชน และ อสม. แต่ละชุมชนก็จะมี การแบ่งพื้นที่ของชุมชนในการรับผิดชอบของแต่ละคนในลักษณะคล้ายกันกับ อสม. ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา

ความร่วมมือของ อสม. กับเทศบาล

สำหรับความร่วมมือในการดำเนินงานของเทศบาลกับ อสม. นั้น เนื่องจากเทศบาลไม่ได้มีอำนาจบังคับบัญชา อสม. โดยตรง ดังนั้นเทศบาลจึงใช้การประสานงานขอความร่วมมือผ่านไปยังผู้ที่รับผิดชอบการทำงานของ อสม. โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลา คือ ศูนย์แพทย์ชุมชนซึ่งรับผิดชอบดูแล อสม. ในเขตหนึ่ง และศูนย์สุขภาพชุมชนซึ่งรับผิดชอบดูแล อสม. ในเขตสอง ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรี คือ กลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลสิงห์บุรี เพื่อให้ อสม. มาทำหน้าที่ช่วยเหลืองานของเทศบาล โดยจะมีการประสานความร่วมมือกับเทศบาลผ่านทางกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการร่วมสนับสนุนและช่วยเหลือการดำเนินงานของเทศบาลที่สำคัญมีหลายประการ ดังนี้

อสม. ได้ช่วยทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบ โดยเทศบาลทั้ง 2 แห่ง จะมีการประสานขอความร่วมมือกับ อสม. ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารโดยเฉพาะด้านสุขภาพที่เป็นประโยชน์ให้กับประชาชนในเขตเทศบาลได้รับทราบ เช่น การประสานกับ อสม. ให้เป็นผู้ช่วยเทศบาลในการแจกแผ่นพับเรื่องการป้องกันตนเองจากโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ให้กับประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของ อสม. แต่ละคน เป็นต้น

นอกจากนั้น อสม. ในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ยังได้มีการช่วยเหลือเทศบาลในเรื่องต่างๆ ไปที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานด้านสาธารณสุขโดยตรง เช่น การลงพื้นที่ไปช่วยเทศบาลแจกถุงยังชีพช่วยเหลือให้กับผู้ประสบภัยน้ำท่วมในพื้นที่ต่างๆ ของเทศบาลหรือการไปยื่นต้นอ่อนรับผู้ว่าราชการจังหวัดที่เดินทางมาเทศบาลของ อสม. ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างของ อสม. ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาที่ได้ช่วยเหลืองานของเทศบาล โดยได้ไปเข้าร่วมในโครงการการตั้งจุดบริการประชาชนในช่วงเทศกาลปีใหม่และเทศกาลสงกรานต์เพื่อป้องกันและลดอุบัติเหตุในช่วงเทศกาล ร่วมกับเจ้าหน้าที่พยาบาล กำหนดผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน เจ้าหน้าที่ตำรวจ และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ทำหน้าที่เป็นเวรยามเฝ้าระวังอุบัติเหตุทางถนนตลอดจนให้คำแนะนำเวลามีประชาชนแวะสอบถามเส้นทาง โดยมีการผลัดเปลี่ยนกันมาประจำอยู่ที่จุดบริการซึ่งตั้งอยู่ที่หน้าสำนักงานเทศบาลคนละ 8 ชั่วโมง รวมทั้งยังได้ช่วยงานเทศบาลในโครงการฝึกอบรมและร่วมรณรงค์ฆ่าเชื้อป้องกันไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าศาลา โดยร่วมในกิจกรรมพิธีเปิดโครงการและทำหน้าที่ในการสาธิตวิธีการล้างมือที่ถูกต้องให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับทราบและปฏิบัติตาม

สำหรับผลการดำเนินงานของ อสม. นั้น คุณสิงห์บุรี น. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ให้ความคิดเห็นว่า “การทำงานของ อสม. พี่ให้ 9 คะแนน จาก 10 คะแนน เพราะว่าเขามาทำงานช่วยเราได้แค่นี้ถือว่าใช้ได้นะ ถึงแม้ว่า อสม. แต่ละคนจะมีพื้นฐานการศึกษา ครอบครัวยุค อาชีพที่ไม่เหมือนกัน แต่ในภาพรวมก็ถือว่าเขาสามารถดูแลประชาชนให้เราได้ในระดับหนึ่ง โดย อสม. 80 % ก็ให้ความร่วมมือที่ค่อนข้างละเอียด ส่วนอีก 20 % อาจมีปัญหาบ้าง เช่น งานอาจล่าช้า”

ลักษณะของประชาชนที่เข้ามาเป็น อสม.

การเข้ามาเป็น อสม. ของประชาชนหลายคนพบว่าเข้ามาจากการชักชวนของเพื่อนรวมทั้งบางคนก็รับหน้าที่ต่อจากพ่อแม่ เช่น คุณท่าศาลา ค. ซึ่งเป็น อสม. คนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้เข้ามาเป็น อสม. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 จากการชักชวนของเพื่อนซึ่งมีคุณแม่เป็น อสม. มาก่อน ซึ่งคุณท่าศาลา ค. เห็นว่าตนเองก็ไม่มีภาระงานอะไรหนักหนานอกจากงานบ้านจึงสมัครเป็น อสม. หรือคุณสิงห์บุรี ธ. ซึ่งเป็น อสม. คนหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรี มีคุณแม่เป็น ผดุงครรภ์โบราณมาก่อนและต่อมามีคุณแม่ได้รับคัดเลือกให้เป็น อสม. เพื่อที่จะได้มีใบรับรองงาน ผดุงครรภ์ หลังจากนั้นเมื่อคุณแม่ของคุณสิงห์บุรี ธ. ทำงานไม่ไหวแล้ว คุณสิงห์บุรี ธ. จึงรับหน้าที่ อสม. แทน

ในขณะที่คุณสิงห์บุรี น. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ให้ความเห็นว่า “เมื่อก่อนคนที่มาเป็น อสม. กันนั้นก็เพราะว่ามีบขของท้องถิ่นให้พาไปเที่ยว แล้วยังได้สิทธิคำรักษาพยาบาลด้วย ต่อมาเมื่อมีการให้เงิน อสม. และ

มอบหมายงานให้มากขึ้นก็มี อสม. บางคนทำงานไม่ได้ แต่เราก็เลยตามเลย หาก อสม. คนไหนทำงานไม่ได้หรือไม่ทำเขาก็อาจเอาเงินที่ได้ไปจ้างคนอื่นทำ”

นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนที่เข้ามาเป็น อสม. หลายคนยังคงประกอบอาชีพอยู่แต่จะไม่ใช้ในลักษณะอาชีพประจำที่ไปทำงานตอนเช้าและกลับตอนเย็น เช่น เย็บผ้า ค้าขาย เป็นต้น เนื่องจากเทศบาลไม่ได้ให้ช่วยงานทุกวัน จึงสามารถสละเวลามาช่วยเหลือเทศบาลโดยการเป็น อสม. ได้ ซึ่ง อสม. ในหลายพื้นที่ก็จะใช้วิธีการผลัดกันมาร่วมงาน นอกจากนี้ยังพบว่า อสม. หลายคนมีตำแหน่งอยู่ในคณะกรรมการชุมชนด้วย

การตอบแทนความร่วมมือให้กับ อสม.

ในการทำงานของ อสม. จะได้รับสิทธิในการช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลจากรัฐ รวมทั้งยังได้รับค่าตอบแทนที่เรียกกันว่า “ค่าป่วยการ” จากทางรัฐบาลเดือนละ 600 บาท เริ่มมาตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552 มีผลทำให้การดำเนินงานของ อสม. ต้องมีผลงานออกมาชัดเจนมากขึ้น เพื่อเป็นสิ่งยืนยันการได้รับค่าตอบแทน

สำหรับความคิดเห็นต่อการมีค่าตอบแทนการดำเนินงานของ อสม. นั้น คุณสิงห์บุรี น. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “ก่อนมีค่าตอบแทนกับหลังมีค่าตอบแทนต่างกันคือ เมื่อก่อนไม่มีเงินก็ใช้เขาแต่ผลจะออกมาอย่างไรก็ไม่ค่อยดีเรื่อย แต่ตอนนี้พอมีเงินมาแล้วการทำงานของ อสม. ต้องเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดูแล้วเหมือนข้าราชการเลย เปเปอร์ต้องอย่างนี้ มีแบบฟอร์มให้เขาเก็บข้อมูล แต่ละเดือนต้องเรียกเขามาให้ความรู้เรื่องต่างๆ เพราะพอให้เงินแล้วรัฐบาลก็ต้องการเอกสารไปสนับสนุนการจ่ายเงินตัวนี้เหมือนเราจะรับเงินเดือนก็ต้องมีปริมาณงานไปยืนยันว่าทำอะไรได้บ้าง ต้องมีผลงานโพสต์เข้าเว็บไซต์หมด จึงกลายเป็นภาระของเขามากขึ้น ก็เลยเหมือนงานมันหนักขึ้น แต่จริงๆ มันก็คืองานเดิม”

ในขณะที่คุณท่าศาลา ค. ซึ่งเป็น อสม. คนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้ให้ความเห็นว่า “การได้ค่าป่วยการก็ดี พี่ไม่ได้คิดว่ามากหรือน้อยอะไร เพราะงาน อสม. ที่ทำแม้จะดูว่ามันมีเพิ่มมากขึ้นแต่ก็ไม่หนักมากเพราะไม่เห็นต้องทำทุกวัน ไม่ต้องทำทุกวัน และพี่เป็น อสม. มา 14 ปี ก็ไม่ได้เงินมาอยู่แล้วพี่จึงไม่ได้คิดมากอะไร แต่ในตอนนี้มีคนอยากเป็น อสม. เยอะ ซึ่งพี่คิดว่าการเพิ่มจำนวน อสม. นั้น ถ้าคนที่เข้ามาไม่มีใจรักงานจริง แต่ต้องการแค่เงินเดือนก็ไม่มีประโยชน์อะไร” ส่วนคุณสิงห์บุรี บ. ซึ่งเป็น อสม. คนหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ให้ความ

คิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับค่าตอบแทนว่า “การได้รับเงิน 600 บาท นั้นพี่บอกไม่ถูกเพราะจะว่าดีก็ดี หรือจะว่าไม่ดีก็ไม่ดี อย่างพอมีเงินมันก็ดีคือเราสามารถใช้เป็นค่าน้ำมันรถบ้างจากที่เมื่อก่อนเราต้องควักเงินตัวเองออกตลอด แต่ถ้าไม่มีเงินแล้วงานมันจะไม่หนักอย่างนี้ เมื่อก่อนไปตรวจค้ะไรก็ไป แต่ไม่มีทะเบียนอะไรเก็บไว้ พอมีเงินแล้วงานมันหนักมาก แต่ทุกคนต้องทำทะเบียนของตนเอง ตามที่สาธารณสุขกำหนด ต้องมีเป็นลายลักษณ์อักษรทั้งทะเบียนเด็ก ทะเบียนหญิงตั้งครรภ์ ทะเบียนโรคเรื้อรัง ทะเบียนผู้สูงอายุ แต่ทุกคนก็ต้องมีข้อมูลตรงนี้เก็บไว้ในมือ และก็สำรวจเพิ่มทุกเดือนว่ามีใครย้ายเข้าออกมีใครตาย เด็กในวัยผิชอบตายหรือเปล่า หญิงตั้งท้องคลอดหรือยังหรือว่าท้องเพิ่ม และมีชั่งน้ำหนักเด็กทุก 3 เดือน ตรวจลูกน้ำยุ่งลาย 4 เดือนทำครั้งหนึ่ง งานเริ่มหนักตั้งแต่มีเงินเข้ามา เดือนหนึ่งไม่รู้กี่งาน”

ในส่วนของการตอบแทนการทำงานให้กับ อสม. โดยเทศบาลทั้ง 2 แห่งนั้นจะไม่มีค่าตอบแทนให้ในลักษณะเงินประจำแต่จะมีค่าตอบแทนให้เป็นเพียงบางกิจกรรมเท่านั้น เช่น การเข้าร่วมในโครงการการตั้งจุดบริการประชาชนในช่วงเทศกาลปีใหม่และเทศกาลสงกรานต์ของ อสม. ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาจะได้รับเบี้ยเลี้ยงวันละ 100 บาท พร้อมกับมีอาหารและเครื่องดื่มให้ เป็นต้น สำหรับการตอบแทนอื่นๆ ของเทศบาลที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น การพาไปทัศนศึกษาดูงาน เป็นต้น นอกจากนี้เทศบาลยังได้มีการสนับสนุน อสม. โดยจัดสรรงบประมาณอุดหนุนให้กับกลุ่ม อสม. ผ่านทางหน่วยงานซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดูแล อสม. เพื่อใช้ดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมของ อสม. ในด้านสาธารณสุขและด้านอื่นๆ ที่เหมาะสม

อาสาสมัครสาธารณสุขในโรงเรียน (อสร.) : อสม. ในโรงเรียน

นอกจากนี้ในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรียังมีอาสาสมัครที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) อยู่ในโรงเรียนในสังกัดเทศบาล คือ การเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขในโรงเรียน (อสร.) โดยเทศบาลมีการรับสมัครตัวแทนนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือ จะให้โรงเรียนในสังกัดเทศบาลส่งรายชื่อนักเรียนมาให้กองการศึกษาเพื่อเข้ารับการอบรมเป็นประจำทุกปีๆ ละประมาณ 100 คน ซึ่งกองการศึกษาจะเชิญเจ้าหน้าที่พยาบาลจากกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมมาเป็นผู้ให้การอบรม

จากนั้นเมื่อผ่านการอบรมแล้วนักเรียนจะได้เข็มอาสาสมัครและจะมีหน้าที่ช่วยเหลือครูในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขมูลฐานของโรงเรียนซึ่งมีลักษณะเป็นเหมือนกับ อสม. ในโรงเรียน โดยดูแลเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยเบื้องต้นของนักเรียนในโรงเรียน เช่น การดูแลอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น ตลอดจนการดูแลรักษาความสะอาดในโรงเรียน ซึ่ง

การดำเนินงานของ อสร. จะเป็นในลักษณะของอาสาสมัครที่เข้ามาด้วยความสมัครใจและไม่มีค่าตอบแทนให้ โดยคุณสิงห์บุรี จ. ซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลแห่งหนึ่ง ได้กล่าวว่า “โรงเรียนได้ให้นักเรียนช่วยเหลือในการปฏิบัติงานอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานของโรงเรียน ซึ่งเด็กๆ ก็จะช่วยครู เป็นตัวแทนเหมือนเป็น อสม. ในโรงเรียน เด็กกลุ่มนี้เขาน่ารัก เสียสละเวลาไม่ว่าจะเป็นเช้า กลางวัน เย็น ถ้าเพื่อนๆ น้องๆ ในโรงเรียนมีปัญหาเขาก็มาช่วยเหลือ ถึงแม้ว่าจะไม่มีค่าตอบแทนอะไร”

5.4.2 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนและช่วยเหลือในการดำเนินงานของเทศบาลผ่านทางกรเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

ในการทำงานของ อปพร. จะขึ้นอยู่กับศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาล มีภารกิจหน้าที่ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและการสนับสนุนการดำเนินงานของ อปพร. โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. และมี อปพร. เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ อปพร. โดยเทศบาลมีการเปิดรับสมัคร อปพร. เป็นรุ่นๆ ซึ่งผู้ที่เข้ามาเป็น อปพร. จะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2547 และต้องได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรและระยะเวลาที่กำหนดไว้ในระเบียบดังกล่าวด้วย หลังจากที่ได้รับ การฝึกอบรมในการเข้ามาเป็น อปพร. แล้ว อปพร. จะได้รับการฝึกอบรมทบทวนในปีต่อๆ มาอีกอย่างต่อเนื่อง

เมื่อผ่านการฝึกอบรมในการเข้ามาเป็น อปพร. แล้วเทศบาลจึงได้นำ อปพร. เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนและช่วยเหลือการดำเนินงานในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งการดำเนินงานของ อปพร. นั้นไม่มีอำนาจตามกฎหมายในการดำเนินงานด้วยตนเอง แต่มีบทบาทในการร่วมช่วยเหลือการดำเนินงาน ดังนั้นเวลาจะดำเนินงานเรื่องใดต้องมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลไปร่วมด้วย โดยการร่วมมือของเทศบาลกับ อปพร. ในการดำเนินงานนั้น เทศบาลจะมีการประสานความร่วมมือผ่านทางงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักปลัดเทศบาล ซึ่งการเข้าร่วมของ อปพร. ที่สำคัญมีหลายประการ เช่น

เมื่อเทศบาลมีกิจกรรมต่างๆ อปพร. ของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง จะไปช่วยดูแลการจราจรและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย หรือการช่วยเทศบาลแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำท่วมซึ่งเป็นปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลทั้ง 2 แห่ง โดย อปพร. จะเข้าไปสนับสนุนและช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับ

ผลกระทบ เช่น การไปช่วยขนของย้ายจากที่น้ำท่วมไปยังที่สูงและปลอดภัย หรือการบรรจุกระสอบทรายแล้วนำไปวางเป็นแนวป้องกันน้ำท่วม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการไปช่วยเหลือการจัดงานของประชาชนในพื้นที่ซึ่งมักจะมาขอรับการสนับสนุนกำลัง อปพร. จากเทศบาลไปดูแลการจราจรรวมทั้งดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในงานของตน เช่น งานอุปสมบท งานแต่งงาน เป็นต้น ซึ่งเทศบาลโดยนายกเทศมนตรีในฐานะผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาลก็จะมีคำสั่งแต่งตั้ง อปพร. ไปดำเนินงานในทุกงานที่มาขอรับการสนับสนุน

นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างการช่วยเหลืองานของ อปพร. ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น การเข้าร่วมกับเทศบาลในการรักษาความสงบเรียบร้อยและการบริการในชุมชนภายในเขตเทศบาลตามโครงการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วมการรักษาความสงบเรียบร้อยและการบริการในชุมชน โดยดำเนินงานร่วมกับบุคลากรของเทศบาล เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองคือกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้นำชุมชน ในการจัดชุดสายตรวจออกตรวจและบริการในพื้นที่เทศบาลเป็นประจำทุกคืน ตั้งแต่เวลา 20.00 น. จนถึง 03.00 น. ของวันถัดไป โดยผู้เข้าร่วมจะมีเวรประจำซึ่งจะมีการตกลงสับเปลี่ยนช่วงเวลากัน มีการแบ่งการดำเนินงานเป็นชุดๆ ละประมาณ 6 คน ซึ่งเทศบาลจะให้เป็นคำสั่งให้ในแต่ละวัน โดยพบว่า อปพร. จะไม่ได้มาเข้าร่วมเป็นประจำทั้งหมดเนื่องจากติดภารกิจส่วนตัว แต่จะมีผู้ที่มาปฏิบัติงานจริงๆ ประมาณ 35 คน นอกจากนั้นจะมีอีกส่วนหนึ่งที่มาเข้าร่วม 1 – 2 วันต่อหนึ่งสัปดาห์ และอีกส่วนหนึ่งที่แทบจะไม่ได้มาเข้าร่วมเลย

ในการออกตรวจพื้นที่ที่จะนำรถสายตรวจของเทศบาลตระเวนไปทั้งเขตเทศบาล บางครั้งก็ช่วยเหลืองานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ บางครั้งก็ช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุตามท้องถนนส่งโรงพยาบาล นอกจากนี้ที่ศูนย์ปฏิบัติการร่วมการรักษาความสงบเรียบร้อยและการบริการในชุมชนซึ่งตั้งอยู่ที่สำนักงานเทศบาลจะมีการรับแจ้งเหตุด้วย บางครั้งจะมีประชาชนโทรศัพท์แจ้งมาว่ามีวัยรุ่นทำร้ายร่างกายกันหรือมีการฉกชิงวิ่งราว เป็นต้น ทางศูนย์ปฏิบัติการร่วมฯ ก็จะแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจและไปช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย

นอกจากนั้น อปพร. ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลายังได้เข้าร่วมในโครงการการจัดจุดบริการประชาชนในช่วงเทศกาลปีใหม่และเทศกาลสงกรานต์เพื่อป้องกันและลดอุบัติเหตุในช่วงเทศกาล ร่วมกับเจ้าหน้าที่พยาบาล กำนันผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน เจ้าหน้าที่ตำรวจ และอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อเป็นเวรยามเฝ้าระวังอุบัติเหตุทางถนนตลอดจนให้คำแนะนำเวลาที่มีประชาชนแวะสอบถามเส้นทางที่จุดบริการซึ่งตั้งอยู่ที่หน้าสำนักงานเทศบาล โดยมีการผลัดเปลี่ยนกันมาคนละ 8 ชั่วโมง

ในส่วนของการตอบแทนการทำงานให้กับ อปพร. นั้น เทศบาลทั้ง 2 แห่ง จะมีค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินให้เป็นรายกิจกรรม เช่น ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งมีการเข้าร่วมเป็นสายตรวจในเวลากลางคืนตามโครงการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วมการรักษาความสงบเรียบร้อยและการบริการในชุมชน จะได้รับค่าเบี้ยเลี้ยงเป็นรายวันในวันที่มาเข้าร่วมคนละ 108 บาทต่อวัน พร้อมกับมีอาหารและเครื่องดื่มให้ หรือการเข้าร่วมในโครงการการตั้งจุดบริการประชาชนในช่วงเทศกาลปีใหม่และเทศกาลสงกรานต์จะได้รับเบี้ยเลี้ยงวันละ 100 บาท พร้อมกับมีอาหารและเครื่องดื่มให้เป็นต้น นอกจากนี้ อปพร. ยังจะได้รับเงินช่วยเหลือจากเทศบาลหากเกิดอุบัติเหตุในขณะดำเนินงานจนได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน เป็นต้น นอกจากนี้เทศบาลยังได้มีงบประมาณอุดหนุนให้กับกลุ่ม อปพร. ผ่านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมของ อปพร. รวมทั้งมีการพาไปศึกษาดูงานนอกสถานที่อีกด้วย

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของ อปพร. ในการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลนั้น คุณท่าศาลา น. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “ในเขตพื้นที่ของเราตั้งแต่มี อปพร. เข้ามาก็มีความสงบเรียบร้อยมากขึ้น ประชาชนได้รับความอุ่นใจมากขึ้น โดยได้รับคำชมเชยจากประชาชนว่าดีมีสายตรวจแล้วในพื้นที่จะมีขโมยน้อยหน่อย ปัญหาอาชญากรรมมีน้อยหน่อย เพราะได้มีการเฝ้าระวังของสายตรวจ ส่วนเรื่องสาธารณภัยต่างๆ เมื่อมีการรายงานเหตุสาธารณภัยก็สามารถเรียก อปพร. เข้าสนับสนุนเพื่อระงับเหตุได้ แต่ในการปฏิบัติงานของ อปพร. อาจมีบางคนที่ยังไม่ค่อยมีความกระตือรือร้น แต่ส่วนใหญ่ก็ดีมีความเสียสละ”

ส่วนคุณสิงห์บุรี ป. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในสำนักปลัดเทศบาลซึ่งดูแลงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “คนที่มาเป็น อปพร. คือ ชาวบ้านที่รู้สึกอยากเสียสละให้ส่วนรวม เป็นคนในท้องถิ่น แต่ส่วนใหญ่เขาก็มีงานประจำ ซึ่ง ณ เวลานี้ อปพร. เรายังมีการรวมตัวไม่ค่อยดีเท่าไร แต่ก็มีการรวมเป็นกลุ่มเวลางานศพ งานแต่งงาน หรืองานอื่นๆ ชาวบ้านก็ขอมาที่เทศบาล เทศบาลก็แจ้งประธาน อปพร. ขอกำลังไปช่วยงานนี้ แต่งานที่คิดไว้ในอนาคตคือจะให้เป็นสายตรวจ ปีนี้ (ปีงบประมาณ 2553) คาดว่าจะได้งบประมาณรถสายตรวจรวมทั้งกำลังหางบประมาณที่จะมาเลี้ยงอาหาร เช่น ข้าวต้มตอนกลางคืน แล้วก็จะให้เจ้าหน้าที่ดับเพลิงกับ อปพร. ตรวจตระเวนไปตามชุมชน เป็นการป้องปรามอาชญากรรม”

5.4.3 ชุมชน

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้เข้าร่วมดำเนินงานในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลผ่านทางรูปแบบของชุมชน ซึ่งถือเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญและมีความน่าสนใจมาก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การจัดตั้งชุมชนในเขตเทศบาล

เทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้มีการจัดตั้งชุมชนขึ้นในเขตเทศบาลเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินงานของเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับนวัตกรรมด้านการเมืองและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยของ จรัส สุวรรณมาลา และคณะ (2548: 104-106) โดยนวัตกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะหนึ่ง คือ การสนับสนุนให้องค์กรชุมชน/หน่วยอาสาสมัครชุมชนทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติการ/หน่วยจัดบริการสาธารณะแก่กลุ่มประชากรเป้าหมายแทนที่จะดำเนินการเองแบบครบวงจร สำหรับการจัดตั้งชุมชนขึ้นในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง มีที่มาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1) เทศบาลตำบลท่าศาลา

ชุมชนตามระเบียบเทศบาลตำบลท่าศาลาว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา พ.ศ. 2552 หมายถึง หมู่ชน หรือกลุ่มคน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน อาศัยอยู่ร่วมกัน โดยมีสภาพพื้นที่หรือภูมิศาสตร์ร่วมกัน เช่น ในเขตถนน ตรอก ซอย อาคาร เรือนแถวเดียวกัน หรือมีลักษณะเดียวกัน อาทิเช่น กลุ่มต่างๆ ชุมชนแออัดหรือหมู่บ้านจัดสรร เป็นต้น โดยเทศบาลตำบลท่าศาลาประกอบด้วยชุมชนจำนวน 27 ชุมชน มีการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการหลังจากมีระเบียบเทศบาลตำบลท่าศาลาว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา พ.ศ. 2552 (สามารถดูรายละเอียดของระเบียบนี้ได้ในภาคผนวก ก) ที่ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2552

ในช่วงเวลาก่อนหน้าที่เทศบาลจะมีการจัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการนั้น เทศบาลจะใช้เขตพื้นที่หมู่บ้าน 8 หมู่บ้าน ตามการปกครองท้องที่เป็นการแบ่งเขตพื้นที่ในการติดต่อประสานงานกับประชาชน นอกจากนี้ยังมีการติดต่อประสานงานกับชุมชนที่มีการจัดตั้งกันเองและมีคณะกรรมการชุมชนของตนเองมาก่อนแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหมู่บ้านจัดสรร เช่น ชุมชนศักดิ์ศรีนคร ชุมชนศรีกรีนปาร์ค ชุมชนเทพราชนคร ชุมชนโสภา 2 เป็นต้น แต่รูปแบบการทำงานยังไม่เป็นทางการเท่าที่ควรและมีการดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่เฉพาะหมู่บ้านจัดสรรเท่านั้น ซึ่งการ

จัดตั้งชุมชนกันเองของหมู่บ้านจัดสรรส่วนใหญ่ก็เพื่อติดต่อประสานงานและขอรับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชน โดยสืบเนื่องมาจากเทศบาลซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลในขณะนั้นมีหลักเกณฑ์ว่าการเสนอโครงการมาให้เทศบาลอนุมัติจะต้องเสนอผ่านมาทางคณะกรรมการของชุมชน หากไม่มีคณะกรรมการชุมชนก็จะเสนอโครงการมายังเทศบาลเพื่อของบประมาณดำเนินการไม่ได้ ดังนั้นทางหมู่บ้านจัดสรรหลายแห่งจึงได้จัดประชุมใหญ่ของประชาชนในชุมชนกันเองเพื่อมีมติจัดตั้งชุมชนและตั้งคณะกรรมการชุมชนขึ้นมา

ต่อมาภายหลังจากที่เทศบาลได้มีการยกฐานะมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 แล้ว จึงได้มีการประกาศใช้ระเบียบเทศบาลว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล และมีการจัดตั้งชุมชนรวมทั้งจัดแบ่งเขตพื้นที่ของแต่ละชุมชนตามที่กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือเรื่องการจัดตั้งชุมชนย่อยเพื่อพัฒนาเทศบาลและสุขาภิบาล พ.ศ. 2530 ซึ่งได้กำหนดให้เทศบาลมีการจัดตั้งชุมชนขึ้นมา โดยหลังจากการจัดตั้งชุมชนแล้วทำให้เขตตำบลท่าศาลามีการจัดแบ่งเขตพื้นที่ใน 2 รูปแบบ คือ รูปแบบตามการปกครองท้องถิ่นที่เป็น 8 หมู่บ้าน และรูปแบบชุมชนของเทศบาลเป็น 27 ชุมชน

สำหรับเขตพื้นที่ของชุมชนนั้นดำเนินการจัดแบ่งโดยกองช่างของเทศบาล มีการกำหนดอาณาเขตของแต่ละชุมชนอย่างชัดเจน ซึ่งในการแบ่งพื้นที่ชุมชนไม่ได้มีระเบียบอะไรกำหนดไว้ว่าชุมชนหนึ่งจะต้องมีจำนวนกี่หลังคาเรือน รวมทั้งไม่ได้มีข้อกำหนดว่าจะต้องมีพื้นที่ชุมชนโดยเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นทางกองช่างจึงพิจารณาจัดแบ่งตามความเหมาะสมและส่วนใหญ่จะใช้แนวถนนเป็นแนวเขตแบ่งพื้นที่ชุมชน นอกจากนี้ในการแบ่งพื้นที่ชุมชนยังไม่ได้อิงพื้นที่ของหมู่บ้านตามการปกครองท้องถิ่นในการแบ่ง กล่าวคือชุมชนแห่งหนึ่งไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่อยู่ในหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง เช่น ชุมชนพีพีแลนด์มีพื้นที่ชุมชนอยู่ทั้งในหมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 7 เป็นต้น

ในการแบ่งพื้นที่ที่เทศบาลออกเป็นชุมชนพบว่าชุมชนส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นมาจากการใช้หมู่บ้านจัดสรรต่างๆ เป็นแกนหลักในแต่ละชุมชน ซึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามีหมู่บ้านจัดสรรอยู่ 20 กว่าหมู่บ้าน ในหลายหมู่บ้านก็มีการรวมตัวกันบริหารจัดการหมู่บ้านของตนเองมาก่อนหน้านี้แล้ว เมื่อเทศบาลมาจัดตั้งเป็นชุมชนอย่างเป็นทางการจึงได้ใช้หมู่บ้านจัดสรรที่มีการบริหารจัดการตนเองรวมทั้งมีการติดต่อกับเทศบาลมาก่อนหน้านี้เป็นตัวตั้ง เป็นศูนย์กลางของชุมชน แล้วจึงรวมพื้นที่โดยรอบที่ติดกับหมู่บ้านจัดสรร รวมถึงหมู่บ้านจัดสรรข้างๆ ที่มีขนาดเล็กหรือไม่ได้มีการบริหารงานติดต่อกับเทศบาลมาก่อนเข้ามาเป็นชุมชนเดียวกันด้วย เช่น ชุมชนเทพราชนคร ชุมชนศักดิ์ศรีนคร ชุมชนพีพีแลนด์ ชุมชนพนาสันต์ เป็นต้น

นอกจากนี้จะมีชุมชนอีกส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นมาจากการใช้พื้นที่ใจกลางของหมู่บ้านตามการปกครองท้องที่จัดตั้งเป็นชุมชนขึ้นมา เช่น ชุมชนบ้านท่าศาลาซึ่งตั้งขึ้นมาในพื้นที่ใจกลางหมู่ที่ 5 เป็นต้น ในขณะที่ชุมชนส่วนหนึ่งจะมีการจัดตั้งขึ้นมาโดยการรวมบ้านพักอาศัยที่อยู่ในละแวกใกล้เคียงกันเข้ามาเป็นชุมชนเดียวกัน เช่น ชุมชนบ้านหัวช้าง ชุมชนส่วนเครื่องจักรกล เป็นต้น นอกจากนี้ในบางชุมชนจะจัดตั้งขึ้นมาในพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะในพื้นที่ของตน เช่น ชุมชนทหาร ซึ่งมีพื้นที่ส่วนใหญ่ของชุมชนเป็นพื้นที่ของค่ายทหาร เป็นต้น

การที่เทศบาลได้จัดตั้งชุมชนขึ้นมาอย่างเป็นทางการนั้น คุณท่าศาลา ฎ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในกองสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลท่าศาลามีความเห็นที่เห็นว่า “การจัดตั้งชุมชนขึ้นนับว่าเป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะชุมชนมีความครอบคลุมทั่วพื้นที่ แต่ถ้าเป็นหมู่บ้าน 8 หมู่บ้าน ก็ไม่รู้ว่าตรงไหนใครคุม จะประสานการทำงานกับใคร มองไม่ออก ยิ่งนายกเทศมนตรีมีปัญหากับผู้ใหญ่บ้านบางคน เวลาลงพื้นที่จึงไม่รู้จะไปหาใคร ยิ่งตรงที่เป็นบ้านส่วนตัวซึ่งตั้งอยู่กระจัดกระจายกันยิ่งติดต่อยาก ที่พอได้ก็แค่หมู่บ้านจัดสรรที่จัดเป็นชุมชนเท่านั้น แต่พอมีการแบ่งชุมชนแล้วเวลามีปัญหาอะไรในพื้นที่ เราจะมองภาพออกว่าจะไปคุยกับใคร ไปแก้ไขตรงไหน แจกหนังสือผ่านชุมชนได้ สามารถติดตามงานที่ให้ไปได้” ในขณะที่คุณท่าศาลา ข. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามีความเห็นที่เห็นว่า “การจัดตั้งชุมชนถือว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์มาก ทำให้ลูกได้รู้อะไรของเทศบาลมากกว่าเดิม จากแต่ก่อนที่เทศบาลจะทำอะไรก็จะติดต่อกับผู้แทนของหมู่บ้าน สำหรับลูกอยู่ในหมู่ที่ 2 ซึ่งมีพื้นที่กว้างมาก ทำให้ลูกไม่ค่อยได้รับรู้ข่าวสารอะไรจากเทศบาลเลย แต่เมื่อแบ่งชุมชนแล้วทำให้ลูกได้รับรู้ข่าวสารอะไรจากเทศบาลมากขึ้นจากประธานคณะกรรมการชุมชนที่นำมาเผยแพร่ให้คนในชุมชนได้รู้”

สำหรับสาเหตุที่เทศบาลตำบลท่าศาลามีชุมชนถึง 27 ชุมชนนั้น เนื่องมาจากในหลายชุมชนได้เกิดขึ้นหลังจากที่เทศบาลพยายามจะนำหลายพื้นที่มารวมเป็นชุมชนเดียวกัน แต่มีพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งไม่ยินยอมที่จะรวมกันเพราะแต่ละพื้นที่ก็ต้องการเป็นชุมชน ต้องการเป็นประธานคณะกรรมการชุมชน ต้องการเป็นหลักในการบริหารงานชุมชน ทั้งที่ในบางชุมชนตั้งอยู่บนสองฝั่งของถนนเส้นเดียวกัน มีปัญหาในพื้นที่คล้ายคลึงกันแต่รวมกันไม่ได้ ดังนั้นทางเทศบาลจึงตัดสินใจแบ่งแยกชุมชนเหล่านี้ออกจากกันตามที่ประชาชนต้องการ เช่น ชุมชนรุ่งปิติวิฑูซึ่งต้องการรวมกับชุมชนจอมพล ป. แต่ทางชุมชนจอมพล ป. ไม่ยินยอมรวมด้วย หรือชุมชนเฉลิมพระเกียรติที่ต้องการรวมกับชุมชนศรีกรีนปาร์ค แต่ทางชุมชนศรีกรีนปาร์คไม่ยินยอมรวมด้วย หรือชุมชนศรีไพรทองซึ่งต้องการรวมกับชุมชนทหารแต่ทางชุมชนทหารไม่ยินยอมรวมด้วย เป็นต้น

ในส่วนของคุณคิดเห็นต่อจำนวนของชุมชนในเขตเทศบาลนั้น คุณท่าศาลา ป. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลามีความคิดเห็นว่า “เทศบาลตำบลท่าศาลามีชุมชนทั้งสิ้น 27 ชุมชน ซึ่งจริงๆ ก็อาจจะมองได้ว่ามากไป เนื่องจากหมู่บ้านจัดสรรในพื้นที่เราเยอะพอสมควร เขาก็ต้องการจะอยู่เป็นชุมชนของเขาจึงเกิดชุมชนขึ้นเยอะมาก หลายที่เป็นชุมชนเล็กๆ แต่เทศบาลของเราที่เป็นเมืองถ้าบวกกลับแล้วมี 27 ชุมชน ก็ถือว่าเป็นผลดีเพราะเราก็ดูแลได้ทั่วถึงทุกพื้นที่ไปตามชุมชน หรืออย่างเราต้องการข้อมูลอะไรในพื้นที่ชุมชนเราก็ประสานผู้นำชุมชนให้หาข้อมูล ซึ่งการมีชุมชนมาก ผู้นำชุมชนมีพื้นที่รับผิดชอบดูแลไม่มากก็ทำให้เราได้ข้อมูลกลับมาอย่างรวดเร็ว”

1.2) เทศบาลเมืองสิงห์บุรี

ชุมชนย่อยในเขตเทศบาลตามระเบียบเทศบาลเมืองสิงห์บุรีว่าด้วยคณะกรรมการชุมชน พ.ศ. 2547 หมายถึง ชุมชนในเขตเทศบาลที่ประชาชนอาศัยอยู่ร่วมกันโดยมีสภาพพื้นที่ภูมิศาสตร์ร่วมกัน เช่น ในเขตแนวถนน ตรอก ซอย อาคาร เรือนแถวเดียวกัน หรือมีลักษณะเป็น BLOCK หรือ ZONE เดียวกัน อาทิเช่น ชุมชนแออัด หรือหมู่บ้านจัดสรร เป็นต้น ซึ่งเทศบาลกำหนดและประกาศจัดตั้ง โดยเทศบาลเมืองสิงห์บุรีประกอบด้วยชุมชนจำนวนทั้งสิ้น 13 ชุมชน

สำหรับที่มาของชุมชนในเขตเทศบาลเริ่มมาจากกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือแจ้งให้เทศบาลต่างๆ จัดตั้งชุมชนย่อยขึ้นในเขตเทศบาลเมื่อปี พ.ศ. 2530 ตามแนวทางการจัดตั้งชุมชนย่อยเพื่อการพัฒนาเทศบาลและสุขภาพที่ได้กำหนดขึ้นซึ่งยังคงใช้ยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับชุมชนเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยชุมชนในช่วงเวลานั้นจะอิงอยู่กับการจัดแบ่งพื้นที่ตามโครงการสาธารณสุขมูลฐานในเขตเมืองที่มีอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามการแบ่งพื้นที่ดังกล่าวแบบจะไม่ได้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับชุมชนที่เป็นรูปธรรมเพราะประชาชนส่วนใหญ่จะยึดการรวมตัวกันตามวัดที่มีอยู่ในเขตเทศบาลหรือการรวมตัวกันเป็นกลุ่มบ้านของตนเองในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มากกว่า เช่น วัดสว่างอารมณ์ วัดโพธิ์ข้าวผอก บ้านบางแค เป็นต้น

จนกระทั่งเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2544 เทศบาลจึงได้มีการจัดตั้งชุมชนขึ้นแต่ก็ยังไม่มีความคืบหน้ามากนักเนื่องจากเทศบาลยังไม่ได้มีระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการชุมชนออกมารับการดำเนินงานของชุมชน จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2547 เทศบาลจึงได้ออกระเบียบเทศบาลเมืองสิงห์บุรีว่าด้วยคณะกรรมการชุมชน พ.ศ. 2547 (สามารถดูรายละเอียดของระเบียบนี้ได้ในภาคผนวก ข) ซึ่งได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2547 ชุมชนจึงได้มีการดำเนินงานอย่างเป็นทางการและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

สำหรับการจัดแบ่งเขตพื้นที่ของชุมชนนั้นดำเนินการโดยกองสวัสดิการสังคมร่วมกับกองช่าง ซึ่งในการจัดแบ่งพื้นที่ของชุมชนไม่ได้มีระเบียบกำหนดไว้ว่าชุมชนหนึ่งจะต้องมีจำนวนกี่หลังคาเรือนหรือต้องมีพื้นที่ขนาดเท่าใด ดังนั้นทางกองสวัสดิการสังคมและกองช่างจึงพิจารณากำหนดอาณาเขตของแต่ละชุมชนตามความเหมาะสมโดยเริ่มจากการกำหนดจำนวนชุมชนซึ่งพบว่าชุมชนส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นมาจากการใช้สถานที่สำคัญที่เป็นศูนย์รวมของประชาชน เช่น วัด ตลาด สถานศึกษา เป็นต้น เป็นตัวตั้งหรือเป็นแกนหลักของชุมชน แล้วจึงมีการกำหนดขนาดพื้นที่ของแต่ละชุมชนโดยรักษาการหัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลในขณะนั้นซึ่งมีพื้นฐานทางด้านทะเบียนราษฎรและมีความเชี่ยวชาญด้านการเลือกตั้งได้แนะนำให้ใช้หน่วยเลือกตั้งมาช่วยในการจัดแบ่งพื้นที่และประชาชนให้เข้าไปอยู่ในชุมชนต่างๆ จากนั้นจึงใช้ถนนและแม่น้ำเจ้าพระยาช่วยในการกำหนดแนวเขตพื้นที่ของแต่ละชุมชน โดยชุมชนในช่วงแรกที่เทศบาลจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2544 จะมีจำนวนทั้งสิ้น 12 ชุมชน แต่ต่อมาในภายหลังเทศบาลได้แยกพื้นที่ส่วนหนึ่งของชุมชนบ้านบางแคนออกออกมาตั้งเป็นชุมชนบ้านบางกระบือในปี พ.ศ. 2548 โดยประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวได้ทำบันทึกรายชื่อมาแจ้งเทศบาลเพื่อชี้แจงเหตุผลความจำเป็นในการจัดตั้งชุมชนใหม่ว่าประชากรในชุมชนบ้านบางแคนมีมากเกินไป ทำให้การประสานงานต่างๆ มักจะไปไม่ถึงพื้นที่บ้านบางกระบือ จากนั้นนายกเทศมนตรีได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้งชุมชนบ้านบางกระบือเพิ่มขึ้นและมีการรายงานไปยังกระทรวงมหาดไทยเพื่อรับทราบการจัดตั้งชุมชนเพิ่ม ทำให้เทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีชุมชนเพิ่มขึ้นมาอีกชุมชนหนึ่งเป็น 13 ชุมชนจนถึงปัจจุบัน

เมื่อได้พิจารณาการจัดแบ่งชุมชนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีแล้วจะพบว่าในหลายชุมชนมีความแตกต่างกันในด้านจำนวนประชาชนในชุมชนเป็นอย่างมาก เช่น ชุมชนชาวตลาดสิงห์บุรีมีประชาชนในชุมชนจำนวนถึง 3,625 คน หรือชุมชนวัดสังฆราชาวาสมีประชาชนในชุมชนจำนวน 2,860 คน ในขณะที่ชุมชนวัดหัวว่าวมีประชาชนในชุมชนเพียง 666 คน หรือชุมชนบ้านบางกระบือมีประชาชนในชุมชนจำนวน 697 คน (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552)

สำหรับจำนวนของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีซึ่งในปัจจุบันมีทั้งสิ้น 13 ชุมชนนั้น คุณสิงห์บุรี ข. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในกองสวัสดิการสังคมของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีความคิดเห็นว่า “จำนวนชุมชนที่มีอยู่ 13 ชุมชน พี่คิดว่าน้อยไป คือตอนนั้นที่เราแบ่งมีเรื่องของกองทุนชุมชนเมืองเข้ามาลง เขาก็รีบแบ่ง พอแบ่งไปแล้วเวลาทำงานจะมีจุดบอดตรงที่ว่าบางชุมชนเป็นชุมชนที่ใหญ่มาก การดูแลจะไม่ทั่วถึง เช่น ชุมชนวัดสังฆราชาวาสมีเกือบ 3,000 คน ซึ่งจริงๆ พี่ก็อยากจะแบ่งเพิ่มแต่จะติดขัดหลายๆ อย่าง เช่น แบ่งแล้วเงินกองทุนชุมชนเมืองจะลงมาซ้ำมาก พี่มีแบ่งไปใหม่ 1 ชุมชน เมื่อ 3 – 4 ปีที่แล้ว คือ ชุมชนบ้านบางกระบือ แต่ถึงวันนี้กองทุนฯ ที่ขอไป

ใหม่หลังแบ่งชุมชนยังไม่ได้เลย นี่คือปัญหา เพราะชาวบ้านจะมองว่ากองทุนฯ สามารถช่วยเขาได้ ในเรื่องการประกอบอาชีพหารายได้ มีเงินทุน แต่พอแบ่งไปแล้วกองทุนยังไม่มีพื้นที่ทำให้ชาวบ้าน ไม่อยากแบ่งชุมชนใหม่”

2) คณะกรรมการชุมชน

ในการดำเนินงานของชุมชนจะมีคณะกรรมการชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยมี รายละเอียดของทั้ง 2 กรณีศึกษา ดังนี้

2.1) เทศบาลตำบลท่าศาลา

ตามระเบียบเทศบาลตำบลท่าศาลาว่าด้วยคณะกรรมการชุมชน พ.ศ. 2552 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการชุมชนจำนวนไม่เกิน 15 คน โดยแต่เดิมก่อนที่เทศบาลจะได้จัดตั้งชุมชนขึ้นมาอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2552 เทศบาลจะประสานการทำงานกับประชาชนผ่านตัวแทนของ หมู่บ้านตามการปกครองท้องถิ่น คือ สมาชิกสภาเทศบาลและผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนี้ก็จะมี คณะกรรมการชุมชนที่จัดตั้งขึ้นมาก่อนเองในบางหมู่บ้านจัดสรรและมีการกำหนดระเบียบหรือการ ดำเนินงานของแต่ละชุมชนเองซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน รวมถึงมีการทำงานครอบคลุมเพียงใน ส่วนของหมู่บ้านจัดสรรของตนเองเท่านั้น แต่เมื่อเทศบาลได้มีการออกระเบียบเทศบาลว่าด้วย คณะกรรมการชุมชนเพื่อให้หลักเกณฑ์การดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนต่างๆ เหมือนกัน ทั้งหมด ทางชุมชนที่จัดตั้งขึ้นมาเองก่อนหน้านี้จึงได้รวมคณะกรรมการชุมชนเดิมของตนเองมาเป็น ชุดเดียวกับคณะกรรมการชุมชนตามระเบียบเทศบาลว่าด้วยคณะกรรมการชุมชน

ในการตั้งคณะกรรมการชุมชนจะเริ่มต้นจากการเลือกประธานคณะกรรมการชุมชนก่อน โดยมีการเรียกประชุมประชาชนในชุมชนเพื่อเลือกประธานคณะกรรมการชุมชน ซึ่งเทศบาลจะใช้ โอกาสในการลงพื้นที่ประชาคมชุมชนเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งประธานคณะกรรมการชุมชนไปด้วย สำหรับวิธีการในการเลือกประธานคณะกรรมการชุมชนจะเริ่มจากการให้ประชาชนที่มาเข้าร่วม ประชุมเสนอชื่อผู้สมควรเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนซึ่งเป็นประชาชนที่มีทะเบียนบ้านอยู่ใน เขตชุมชน แล้วจึงให้ประชาชนที่มาเข้าร่วมประชุมยกมือเลือกทีละคน หากผู้ถูกเสนอชื่อคนใดมี ประชาชนยกมือสนับสนุนมากที่สุดก็จะได้รับเลือกเป็นประธานคณะกรรมการชุมชน สำหรับ ประชาชนที่ได้รับเลือกให้เป็นประธานคณะกรรมการชุมชนนั้นส่วนใหญ่พบว่าจะเป็นผู้ที่มีเวลา เช่น ข้าราชการบำนาญหรือประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่กับบ้าน เป็นต้น

เมื่อชุมชนได้ประธานคณะกรรมการชุมชนแล้วเทศบาลจึงให้ประธานคณะกรรมการชุมชนไปจัดตั้งกรรมการชุมชนในฝ่ายต่างๆ โดยเลือกจากประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตชุมชนจำนวนไม่เกิน 14 คน ประกอบด้วยตำแหน่งรองประธานคณะกรรมการชุมชน และกรรมการชุมชนฝ่ายกิจการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมอาชีพ ฝ่ายกิจการปกครอง ฝ่ายกิจการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย ฝ่ายกิจการคลัง ฝ่ายกิจการสาธารณสุข ฝ่ายกิจการศึกษาและวัฒนธรรม ฝ่ายกิจการสวัสดิการและสังคม ฝ่ายกิจการประชาสัมพันธ์ ฝ่ายกิจการเลขานุการ นายทะเบียนชุมชน กรรมการ 2 คน และกรรมการที่ปรึกษา

ในการเลือกประชาชนมาเป็นกรรมการชุมชนฝ่ายต่างๆ นั้นผู้วิจัยพบว่าประธานคณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่มักจะแต่งตั้งกรรมการชุมชนส่วนหนึ่งมาจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถตรงกับฝ่ายงานนั้นๆ เช่น การแต่งตั้งให้ตำรวจจราจรเป็นกรรมการชุมชนฝ่ายกิจการรักษาความสงบเรียบร้อย หรือให้อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) เป็นกรรมการชุมชนฝ่ายสาธารณสุข เป็นต้น รวมทั้งยังพบว่าในหลายชุมชนจะมีกรรมการชุมชนส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่มีเวลาว่าง เช่น กรรมการชุมชนเทศบาลนครจำนวน 14 คน พบว่าเป็นข้าราชการบำนาญจำนวน 5 คน เป็นแม่บ้านจำนวน 8 คน มีกรรมการชุมชนเพียง 1 คนที่ออกไปทำงานนอกบ้าน เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าในส่วนของชุมชนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากชุมชนหมู่บ้านจัดสรรที่มีการจัดตั้งกันมาก่อนแล้วจะมีคณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่มาจากประชาชนในพื้นที่ชุมชนเดิมคือเฉพาะในเขตหมู่บ้านจัดสรร โดยจะมีประชาชนจากนอกเขตหมู่บ้านจัดสรรมาเป็นกรรมการชุมชนด้วยน้อยมาก

สำหรับเรื่องระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการชุมชนนั้น เทศบาลได้กำหนดไว้คราวละ 2 ปี จากนั้นเมื่อครบวาระ 2 ปีแล้ว เทศบาลจะได้จัดให้มีการเลือกตั้งประธานคณะกรรมการชุมชนใหม่ต่อไป โดยเมื่อเทศบาลได้จัดให้มีคณะกรรมการชุมชนขึ้นแล้วทำให้เกิดผู้นำของประชาชนในพื้นที่ 2 คน คือ ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้นำตามการปกครองท้องถิ่นกับประธานคณะกรรมการชุมชนซึ่งเป็นผู้นำชุมชนของเทศบาล ซึ่งพบว่าประชาชนหลายคนจะแยกไม่ออกว่างานใดเป็นของผู้ใหญ่บ้านและงานใดเป็นของคณะกรรมการชุมชน

เมื่อเทศบาลได้มีคณะกรรมการชุมชนในปี พ.ศ. 2552 เรียบร้อยแล้ว ในเวลาต่อมาเทศบาลจึงได้จัดให้มีโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการชุมชนภายใต้การจัดประชุมเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชนและแผนพัฒนาสามปี (ปี 2554 – 2556) เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2553 ที่ห้องประชุมของโรงเรียนวิทยาศาสตร์วิทย์และศิลปะ (MOA) ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลเป็นสถานที่จัดโครงการ ทั้งนี้เพื่อให้คณะกรรมการชุมชนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

แผนชุมชน แผนพัฒนาสามปี และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี รวมทั้งมีการมอบหมายภารกิจให้คณะกรรมการชุมชนดำเนินการจัดทำแผนชุมชนของแต่ละชุมชน

นอกจากนี้เทศบาลยังได้มีการประสานให้คณะกรรมการชุมชนไปปรับการฝึกอบรมจากหน่วยงานภายนอกที่จัดอบรมในเรื่องที่จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานชุมชนเพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการชุมชน เช่น การเชิญให้คณะกรรมการชุมชนส่งตัวแทนไปเข้าร่วมอบรมโครงการร่วมใจไกล่เกลี่ยซึ่งจัดขึ้นโดยศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 เพื่อรับทราบถึงวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเบื้องต้น อันจะเป็นประโยชน์ในการให้คณะกรรมการชุมชนเป็นผู้พิจารณาไกล่เกลี่ยเบื้องต้นเวลาที่คนในชุมชนมีปัญหาเล็กน้อยๆ เป็นต้น

นอกจากนี้แต่ละชุมชนจะมีคณะกรรมการชุมชนแล้วยังมีคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการชุมชนด้วย โดยคณะกรรมการชุมชนจะเสนอชื่อให้ทางเทศบาลแต่งตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่เกิน 5 คน ซึ่งจะต้องเป็นพนักงานเทศบาลหรือสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 1 คน ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นผู้ที่อยู่ในเขตชุมชนนั้นๆ ส่วนที่เหลือคณะกรรมการชุมชนจะคัดเลือกมาจากประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตชุมชน ซึ่งในชุมชนบางแห่งจะเชิญผู้ใหญ่บ้านเข้ามาเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาตรงนี้ด้วย

2.2) เทศบาลเมืองสิงห์บุรี

ตามระเบียบเทศบาลเมืองสิงห์บุรีว่าด้วยคณะกรรมการชุมชน พ.ศ. 2547 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการชุมชนจำนวน 9 - 15 คน มาจากการเลือกตั้ง โดยเทศบาลจะมีการเรียกประชาชนในชุมชนมาประชุมเพื่อเลือกคณะกรรมการชุมชน ในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่ของเทศบาลจะให้ผู้เข้าร่วมประชุมตกลงจำนวนของคณะกรรมการชุมชนกันก่อน ตั้งแต่ 9 คน 11 คน 13 คน หรือ 15 คน เพื่อความสะดวกในการลงมติต่างๆ ของคณะกรรมการชุมชน จากนั้นจึงดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชน สำหรับวิธีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนนั้นขึ้นอยู่กับว่าที่ประชุมของชุมชนนั้นๆ จะตกลงใช้วิธีใด ได้แก่ วิธีเลือกตั้งโดยเปิดเผยกับวิธีเลือกตั้งโดยการลงคะแนนลับ

สำหรับวิธีแรก คือ วิธีเลือกตั้งโดยเปิดเผยจะดำเนินการโดยให้ประชาชนที่เข้าร่วมประชุมเสนอชื่อผู้สมควรเป็นกรรมการชุมชนซึ่งเป็นประชาชนที่อยู่อาศัยหรือมีถิ่นที่อยู่ประจำในเขตชุมชนนั้นๆ มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน ขึ้นมาทีละคน แล้วให้ประชาชนที่เข้าร่วมประชุมยกมือรับรอง หากผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อมีไม่เกินจำนวนของคณะกรรมการชุมชนที่พึงมีของชุมชนแล้วก็ถือว่าผู้ที่

ได้รับการเสนอชื่อทั้งหมดเป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นคณะกรรมการชุมชน แต่ถ้าผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อมีเกินจำนวนของคณะกรรมการชุมชนที่พึงมีของชุมชนก็ให้มีการยกมือสนับสนุน โดยผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุดตามจำนวนคณะกรรมการชุมชนที่พึงมีของชุมชนจะเป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นคณะกรรมการชุมชน จากนั้นจึงให้ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการชุมชนทั้งหมดตกลงเลือกผู้ที่จะดำรงตำแหน่งประธานกรรมการชุมชนและกรรมการชุมชนฝ่ายต่างๆ กันเอง ชุมชนที่ใช้วิธีนี้ เช่น ชุมชนวัดสว่างอารมณ์ ชุมชนวัดพรหมสาคร เป็นต้น

สำหรับวิธีที่สอง คือ วิธีเลือกตั้งโดยการลงคะแนนลับจะดำเนินการโดยให้ประชาชนที่มาเข้าร่วมประชุมเสนอกลุ่มผู้สมัครเป็นคณะกรรมการชุมชนขึ้นมาเป็นชุดและมีการตกลงหมายเลขของกลุ่มผู้สมัครเพื่อให้ประชาชนได้ลงคะแนน แล้วจึงให้ประชาชนลงคะแนนเลือกกลุ่มผู้สมัครเป็นการลับโดยเขียนหมายเลขกลุ่มผู้สมัครที่ต้องการเลือกลงในกระดาษ จากนั้นจึงมีการรวบรวมเพื่อทำการนับคะแนน ซึ่งกลุ่มผู้สมัครที่ได้รับคะแนนสูงสุดจะได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการชุมชน เมื่อได้คณะกรรมการชุมชนแล้วจึงให้คณะกรรมการชุมชนที่ได้รับเลือกไปตกลงการดำรงตำแหน่งฝ่ายต่างๆ ในคณะกรรมการชุมชนกันเอง ชุมชนที่ใช้วิธีนี้ เช่น ชุมชนวัดดีกราชา เป็นต้น

ในการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนของบางชุมชนจะมีการแข่งขันกันสูง มีการหาเสียงเลือกตั้งล่วงหน้า รวมทั้งในวันที่มีการเลือกตั้งพบว่าเจ้าหน้าที่ของเทศบาลซึ่งเป็นผู้ดำเนินการจัดการเลือกตั้งต้องนำเจ้าหน้าที่เทศกิจของเทศบาลลงพื้นที่ไปด้วยในหลายชุมชน เนื่องจากชุมชนเหล่านี้ประชาชนจะมีการแบ่งออกเป็นกลุ่มอยู่ภายในชุมชน ดังนั้นจึงมีความพยายามให้กลุ่มของตนได้เป็นคณะกรรมการชุมชน แต่ในขณะเดียวกันก็มีบางชุมชนที่หาประชาชนในชุมชนเป็นคณะกรรมการชุมชนจนครบจำนวนได้ยาก

คณะกรรมการชุมชนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีประกอบด้วยตำแหน่งประธานกรรมการชุมชน รองประธานกรรมการชุมชน กรรมการฝ่ายปกครอง กรรมการฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย กรรมการฝ่ายการคลัง กรรมการฝ่ายสวัสดิการสังคม กรรมการฝ่ายสาธารณสุข กรรมการฝ่ายการศึกษา กรรมการฝ่ายพัฒนา เลขานุการชุมชน และกรรมการฝ่ายต่างๆ ตามที่คณะกรรมการชุมชนเห็นสมควร โดยเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กำหนดวาระในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการชุมชนไว้ 2 ปี เช่นเดียวกับเทศบาลตำบลท่าศาลา โดยนับวาระตั้งแต่วันที่ได้รับการเลือกตั้ง จากนั้นเมื่อครบวาระ 2 ปีแล้ว เทศบาลจะเข้าไปจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนใหม่

สำหรับการจัดสรรหน้าที่ของกรรมการชุมชนในฝ่ายต่างๆ นั้นพบว่าในหลายฝ่ายมีการดำรงตำแหน่งตรงกับความรู้ความสามารถของกรรมการคนนั้น เช่น การเป็นกรรมการฝ่ายการคลังของประชาชนที่เคยทำงานด้านการเงินมาก่อน เป็นต้น โดยผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการชุมชนส่วนใหญ่ค่อนข้างจะเป็นผู้ที่มีเวลา เช่น ชุมชนวัดพรหมสาครมีคณะกรรมการชุมชน 15 คน พบว่าเป็นข้าราชการบำนาญถึง 9 คน และเป็นแม่บ้าน 1 คน นอกจากนั้นเป็นข้าราชการ 3 คน ลูกจ้างเทศบาล 1 คน และค้าขาย 1 คน เป็นต้น โดยเฉพาะประธานกรรมการชุมชนนั้นส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีเวลา เช่น ข้าราชการบำนาญ ผู้ที่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้าน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่าในหลายชุมชนยังมีประธานกรรมการชุมชนหรือกรรมการชุมชนที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาลด้วย เช่น ชุมชนวัดสังฆราชาวาส ชุมชนวัดดีกราชา ชุมชนวัดสว่างอารมณ์ ชุมชนบ้านบางแคนอก เป็นต้น นอกจากนี้ประชาชนที่มาเป็นกรรมการชุมชนส่วนใหญ่จะมีแนวโน้มอยู่ในฝ่ายของคณะผู้บริหาร เนื่องจากประชาชนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อเลือกคณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่สนับสนุนฝ่ายของคณะผู้บริหารอยู่แล้ว อีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่จะเลือกประชาชนที่สามารถเข้ากับผู้บริหารได้เพราะมองว่าจะสามารถประสานความช่วยเหลือจากเทศบาลมาช่วยชุมชนได้มาก ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะเสนอชื่อหรือเลือกประชาชนที่มีแนวโน้มสนับสนุนฝ่ายของคณะผู้บริหาร

สำหรับการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการชุมชนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้น ในส่วนของการดำเนินการโดยเทศบาลเองพบว่ายังไม่มีอย่างเป็นทางการ ซึ่งจากการสอบถามคุณสิงห์บุรี ต. ซึ่งเป็นประชาชนที่เป็นประธานกรรมการชุมชนแห่งหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “ถ้าอบรมคณะกรรมการชุมชนให้เป็นรูปธรรมจากเทศบาลโดยเรียกคณะกรรมการมาแล้วชี้แจงว่า กองคลังมีหน้าที่อย่างนี้ คุณต้องทำบัญชีอย่างนี้ ฝ่ายปกครองมีหน้าที่อย่างนี้ ยังไม่มีเป็นรูปธรรม จึงควรจะมีและน่าจะต้องมี” แต่อย่างไรก็ตามเทศบาลได้มีการประสานให้คณะกรรมการชุมชนไปรับการฝึกอบรมจากหน่วยงานภายนอกที่จัดอบรมในเรื่องที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานชุมชนอยู่เป็นประจำ เช่น การเชิญให้คณะกรรมการชุมชนส่งตัวแทนไปเข้าร่วมอบรมใกล้เคียงเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นภายในชุมชน ซึ่งจัดขึ้นโดยสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการจังหวัดสิงห์บุรี เพื่อให้รับทราบถึงวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเบื้องต้นที่เกิดขึ้นภายในชุมชนเพื่อป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งบานปลายไปจนถึงกับต้องมีการแจ้งความ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการชุมชน

นอกจากในแต่ละชุมชนจะมีคณะกรรมการชุมชนแล้วยังมีที่ปรึกษาของคณะกรรมการชุมชน โดยคณะกรรมการชุมชนจะเป็นผู้คัดเลือกประชาชนในชุมชนให้มาดำรงตำแหน่งดังกล่าว รวมทั้งในบางชุมชนยังมีผู้ช่วยคณะกรรมการชุมชนฝ่ายต่างๆ จำนวนไม่เกินฝ่ายละ 3 คน อีกด้วย

3) การดำเนินงานของชุมชน

ในการดำเนินงานของชุมชนต่างๆ จะมีผู้รับผิดชอบหลัก คือ คณะกรรมการชุมชน โดยมีรายละเอียดของทั้ง 2 กรณีศึกษาดังต่อไปนี้

3.1) เทศบาลตำบลท่าศาลา

ในการดำเนินงานของชุมชนนั้น แต่เดิมชุมชนที่จัดตั้งขึ้นมาก่อนที่เทศบาลจะมีระเบียบเทศบาลว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2552 มักจะมีการออกระเบียบหรือการดำเนินงานของแต่ละชุมชนเองซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน เช่น ชุมชนเทพราชนคร ชุมชนศักดิ์ศรีนคร เป็นต้น จนกระทั่งเมื่อเทศบาลได้ออกระเบียบเทศบาลว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาล ซึ่งมีทั้งสิ้น 27 ชุมชน ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทำให้ชุมชนที่เคยออกระเบียบของชุมชนใช้เองจึงยกเลิกการใช้ระเบียบเก่าของชุมชนแล้วหันไปใช้ระเบียบเทศบาลว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนที่ออกมาแทน

การประชุมคณะกรรมการชุมชน

ชุมชนต่างๆ จะมีการประชุมคณะกรรมการชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงเย็นหรือในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ เพราะกรรมการชุมชนหลายคนต้องไปทำงานนอกบ้านเวลากลางวันในวันจันทร์ถึงศุกร์ โดยสถานที่ที่ใช้ในการประชุมคณะกรรมการชุมชนจะใช้สำนักงานชุมชนสำหรับชุมชนที่มีสำนักงานชุมชนของตนเอง แต่ถ้าชุมชนใดไม่มีสำนักงานชุมชนของตนเองก็จะใช้สถานที่ภายในชุมชนที่สะดวกในการจัดประชุม เช่น บ้านของประธานคณะกรรมการชุมชน หรือสำนักงานมูลนิธิที่ตั้งอยู่ภายในชุมชน เป็นต้น ตามระเบียบเทศบาลว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนได้กำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการชุมชนขึ้นเดือนละอย่างน้อย 1 ครั้ง ซึ่งในความเป็นจริงพบว่ามีหลายชุมชนที่อาจไม่ได้จัดประชุมเดือนละ 1 ครั้ง แต่อาจเป็น 2 เดือนต่อหนึ่งครั้ง หรือ 3 เดือนต่อหนึ่งครั้ง โดยมีการนัดประชุมด้วยวิธีการต่างๆ แล้วแต่วิธีการของแต่ละชุมชน เช่น การโทรศัพท์นัดประชุม การส่งหนังสือเชิญประชุมพร้อมระเบียบวาระในการประชุม เป็นต้น

สำหรับขั้นตอนในการประชุมคณะกรรมการชุมชนนั้น เมื่อมาประชุมก็จะมีกรลงชื่อผู้ที่มาเข้าประชุมทั้งกรรมการและที่ปรึกษากรรมการ แล้วก็ดูว่ามีผู้มาประชุมครบองค์ประชุมหรือไม่ ถ้าครบก็ดำเนินการประชุมไปตามวาระการประชุมที่เทศบาลได้กำหนดไว้ในระเบียบเทศบาลว่าด้วยคณะกรรมการชุมชน ได้แก่ ประธานกล่าวเปิดการประชุม เรื่องที่ประธานจะแจ้งให้ที่ประชุมทราบ รับรองรายงานการประชุมครั้งที่แล้ว เรื่องที่สืบเนื่อง เรื่องเร่งด่วนที่จำเป็นต้องพิจารณาในครั้งนี้ เรื่องที่ค้างพิจารณา รายงานของกรรมการ เรื่องที่เสนอใหม่ให้ที่ประชุมพิจารณา และเรื่องอื่นๆ (ถ้ามีที่นอกเหนือจากวาระการประชุม) แต่หากในการประชุมไม่มีวาระใดที่ประชุมก็จะข้ามการพิจารณาวาระนั้นไป และหลังจากการประชุมคณะกรรมการชุมชนแล้วตามระเบียบเทศบาลว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนได้กำหนดให้ชุมชนต้องส่งรายงานการประชุมของคณะกรรมการชุมชนให้เทศบาลรับทราบด้วย แต่ในความเป็นจริงทางเทศบาลก็ไม่ได้เคร่งครัดให้ทำตาม ซึ่งก็จะมีบางชุมชนเท่านั้นที่มีการจัดทำรายงานการประชุมและส่งรายงานการประชุมให้เทศบาลรับทราบ เช่น ชุมชนเทพราชนคร เป็นต้น

การประชุมประชาชนในชุมชน

สำหรับการจัดประชุมประชาชนในชุมชนนั้น ในช่วงก่อนที่จะมีการจัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2552 จะมีชุมชนที่ได้จัดตั้งขึ้นมาก่อนหน้านี้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านจัดสรร ดำเนินการจัดประชุมประชาชนในชุมชนของตน รวมทั้งมีการประชุมเพื่อเลือกประธานชุมชนทั้งหมด วาระ เช่น การประชุมใหญ่ประจำปีของประชาชนในชุมชนเทพราชนครซึ่งจัดขึ้นปีละ 1 ครั้ง ประมาณเดือนมีนาคมของทุกๆ ปี เป็นต้น จนเมื่อมีการจัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการและมีเทศบาลมาจัดประชาคมชุมชนทุกปีทำให้ชุมชนส่วนใหญ่มีการประชุมประชาชนในชุมชนรวมไปกับการประชาคมชุมชนของเทศบาล ยกเว้นถ้าหากมีเรื่องเร่งด่วนจำเป็นในชุมชนเกิดขึ้น ประธานคณะกรรมการชุมชนก็อาจมีการเรียกประชุมเป็นกรณีพิเศษได้

การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

ในแต่ละปีชุมชนจะมีกิจกรรมที่ได้ดำเนินการหลายอย่าง ทั้งการจัดเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายภายในชุมชน การจัดงานประเพณีพิธีการต่างๆ ของชุมชน ตลอดจนการพัฒนาพื้นที่ภายในชุมชน โดยหากกิจกรรมใดทางชุมชนต้องการความช่วยเหลือหรือความสนับสนุนจากทางเทศบาลทางคณะกรรมการชุมชนก็จะมีขอความร่วมมือไปยังเทศบาล

สำหรับตัวอย่างของการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนนั้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างชุมชนเทพราชนคร โดยมีรายละเอียดของกิจกรรมภายในชุมชนที่สำคัญ ดังนี้

ในส่วนของงานประเพณีนั้นชุมชนเทพราชนครมีอยู่เป็นประจำ เช่น งานประเพณีสงกรานต์ซึ่งมีการจัดสงน้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ หรืองานส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ซึ่งมีการเชิญชวนชาวบ้านมาร่วมตักบาตรข้าวสารอาหารแห้งบริเวณถนนภายในชุมชน และมีการจัดงานเลี้ยงปีใหม่โดยมีนายกเทศมนตรีร่วมสนับสนุนอาหารมาให้ชุมชนด้วย

สำหรับกิจกรรมด้านกีฬาในชุมชนเทพราชนครมีการเดินแอโรบิกที่บริเวณซอยหน้าบ้านของประธานคณะกรรมการชุมชนซึ่งเป็นซอยตันทุกเย็น และมีการเล่นเปตองของผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ที่สนามเปตองบริเวณสำนักงานชุมชน นอกจากนี้ประธานคณะกรรมการชุมชนกำลังจะดำเนินการตีเส้นคอร์ตเพื่อใช้เล่นแบดมินตันและบาสเก็ตบอลในบริเวณพื้นที่ซอยตันหน้าบ้านของประธานคณะกรรมการชุมชนเพื่อให้ได้กฏ ในชุมชนมีสถานที่ออกกำลังกาย ไม่ต้องไปหาสถานที่เล่นไกลๆ หรือเหงาอยู่ที่บ้าน เนื่องจากในชุมชนไม่มีสนามกีฬา

ในส่วนของกิจกรรมพัฒนาพื้นที่ภายในชุมชนเทพราชนครนั้นมีอยู่หลายกิจกรรม เช่น กิจกรรมการทำแนวป้องกันไฟหมู่บ้านในบริเวณพื้นที่ที่เป็นป่า โดยทางคณะกรรมการชุมชนได้ทำหนังสือประสานขอความร่วมมือจากเทศบาลไป ซึ่งเทศบาลก็ได้ส่งรถไถและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลมาช่วยชุมชนถางป่าเป็นแนวเพื่อป้องกันไฟลามเข้ามาในเขตชุมชน รวมทั้งยังมีกิจกรรมการเปิดทางน้ำไม่ให้น้ำท่วมขังในชุมชน โดยคณะกรรมการชุมชนได้ทำหนังสือขอประสานเทศบาลเพื่อให้ช่วยจัดหารถตัดดินมาขุดเปิดทางน้ำ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการปรับปรุงระบบเสียงตามสายของชุมชน โดยประธานคณะกรรมการชุมชนซึ่งเป็นอดีตข้าราชการทหารได้ขอความร่วมมือลูกน้องเก่าที่รู้จักและได้ประสานประชาชนในชุมชนซึ่งเป็นทหารให้นำลูกน้องมาช่วย โดยถือเป็นการทำงานเพื่อช่วยพัฒนาชุมชนและเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย เพียงแค่เลี้ยงน้ำดื่มและอาหารกลางวัน นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมทำดีถวายแม่เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยกิจกรรมจัดขึ้นในวันที่ 8 และ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2552 ตั้งแต่เวลา 08.00 น. เป็นต้นไป ด้วยการทำความสะอาดถนนหน้าบ้านและตัดแต่งกิ่งไม้ตามในบ้านและนอกบ้านแล้วนำกิ่งไม้มากองไว้นอกบ้าน โดยประธานคณะกรรมการชุมชนได้ประสานทางเทศบาลเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยนำรถมาเก็บกิ่งไม้ให้ด้วย

3.2) เทศบาลเมืองสิงห์บุรี

ในการดำเนินงานของชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาลนั้นได้ยึดระเบียบเทศบาลเมืองสิงห์บุรีว่าด้วยคณะกรรมการชุมชน พ.ศ. 2547 เป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยคณะกรรมการชุมชนจะมีการประชุมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งได้ดำเนินการไปตามวาระการประชุมที่เทศบาลได้

กำหนดไว้ในระเบียบเทศบาลว่าด้วยคณะกรรมการชุมชน ได้แก่ เรื่องที่ประธานจะแจ้งให้ที่ประชุมทราบ ทบทวนมติที่ประชุมและรับรองรายงานการประชุม เรื่องที่เสนอเพื่อพิจารณา และเรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

นอกจากนั้นยังมีการจัดประชุมประชาชนในชุมชนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยในการประชุมประชาชนในชุมชนนั้นนอกจากคณะกรรมการชุมชนจะเชิญชวนประชาชนมาเข้าร่วมประชุมแล้วยังมีการเชิญแกนนำของภาคส่วนต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มอาชีพ คณะกรรมการกองทุนต่างๆ ของชุมชน เป็นต้น ให้มาเข้าร่วมประชุมประชาชนในชุมชนด้วย เพื่อประชาสัมพันธ์ชี้แจงผลการดำเนินงานตลอดจนรับฟังความคิดเห็นในการดำเนินงานของแต่ละภาคส่วน แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือกันระหว่างคณะกรรมการชุมชนกับภาคส่วนต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน โดยคณะกรรมการชุมชนหลายคนก็จะมีตำแหน่งอยู่ในภาคส่วนต่างๆ เหล่านี้ด้วย

ในการประชุมคณะกรรมการชุมชนและประชาชนในชุมชนนั้นพบว่าชุมชนส่วนใหญ่จะใช้เวลาในวันหยุดเสาร์อาทิตย์เพราะคณะกรรมการชุมชนและประชาชนหลายคนต้องไปประกอบอาชีพนอกบ้านในวันจันทร์ถึงศุกร์ อีกทั้งยังพบว่าในหลายชุมชนมีการจัดประชุมประชาชนในชุมชนในวันเดียวกันกับการประชุมคณะกรรมการชุมชน สำหรับสถานที่ที่ใช้ในการประชุมคณะกรรมการชุมชนและประชาชนในชุมชนจะใช้สำนักงานชุมชนสำหรับชุมชนที่มีสำนักงานชุมชนของตนเอง แต่ถ้าชุมชนใดไม่มีสำนักงานชุมชนของตนเองก็จะใช้สถานที่ภายในชุมชนที่สะดวกในการจัดประชุม เช่น วัด เป็นต้น

สำหรับตัวอย่างของการประชุมประชาชนในชุมชนนั้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการประชุมประชาชนในชุมชนวัดสว่างอารมณ์ในวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 มานำเสนอ โดยการประชุมประชาชนของชุมชนวัดสว่างอารมณ์จะจัดขึ้นทุกวันเสาร์แรกของเดือน มีการเชิญประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน เช่น คณะกรรมการชุมชน กลุ่มสตรีพัฒนา โครงการบ้านมั่นคงด้านพลังงาน กองทุนแม่ของแผ่นดิน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ชมรมจักรยาน ชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น มาเข้าร่วมในการประชุม ซึ่งพบว่าผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ

การประชุมได้เริ่มขึ้นตั้งแต่เวลาประมาณ 09.40 น. โดยมีการสวดมนต์ไหว้พระก่อน จากนั้นจึงมีการเปิดประชุมและดำเนินการประชุม ในเบื้องต้นจะเป็นการชี้แจงเรื่องเกี่ยวกับชุมชนในภาพรวมโดยประธานกรรมการชุมชน เช่น การขอบคุณประชาชนที่มาร่วมทอดกฐินวัดสว่างอารมณ์ การขอบคุณประชาชนที่ไปร่วมเปิดงานแข่งเรือยาวและงานประเพณีลอยกระทงของ

เทศบาล การขอความร่วมมือจากประชาชนให้ช่วยสอดส่องดูแลเรื่องยาเสพติด เป็นต้น และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สอบถามเรื่องต่างๆ แต่ก็ไม่มีผู้ใดซักถาม จากนั้นจึงเป็นเรื่องของภาคส่วนต่างๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้แทนภาคส่วนต่างๆ ที่มาเข้าร่วมประชุมได้ชี้แจงเรื่องของตน เช่น การชี้แจงรายรับรายจ่ายของชมรมผู้สูงอายุ กองทุนแม่ของแผ่นดิน กลุ่มสตรีพัฒนา และโครงการบ้านมั่นคงในรอบเดือนที่ผ่านมา การแจ้งข่าวสารด้านสาธารณสุขของผู้แทน อสม. ภายในชุมชน เป็นต้น จากนั้นเมื่อมีการชี้แจงเรื่องต่างๆ เสร็จสิ้นแล้วจึงให้ผู้เข้าร่วมประชุมรับประทานอาหารกลางวันร่วมกันก่อนจะแยกย้ายกันกลับบ้าน

นอกจากการประชุมคณะกรรมการชุมชนและประชาชนในชุมชนแล้วยังพบว่าในหลายชุมชนได้มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในส่วนของชุมชนเองอีกหลายเรื่อง เช่น ชุมชนวัดสว่างอารมณ์ ได้มีการจัดออกกำลังกายด้วยการเดินแอโรบิค การเล่นเปตองและบาสเก็ตบอลภายในชุมชนทุกวัน การจัดงานประเพณีสงกรานต์รดน้ำขอพรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 75 ปีขึ้นไป การทำความสะอาดและปลูกต้นไม้บริเวณหน้าเขื่อนกั้นน้ำที่อยู่ในเขตชุมชน หรือชุมชนวิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี มีการจัดกิจกรรมสวดมนต์ให้ว้พระทุกวันเสาร์ในเวลา 16.00 – 18.00 น. มีการจัดตั้งกองทุนของชุมชนเพื่อให้ประชาชนกู้ยืมเงินไปใช้หนี้เงินกู้ธนาคารแล้วให้ผ่อนส่งเงินคืนเดือนละ 500 บาท และให้ยืมไปใช้ในการจัดงานศพของประชาชนในชุมชนจำนวน 10,000 บาท แล้วจึงค่อยส่งเงินคืนภายหลังงานศพ รวมทั้งยังมีการจัดทำระบบชุมชนเศรษฐกิจโดยมีตู้จำหน่ายหยอดเหรียญและตู้จำหน่ายหยอดเหรียญภายในชุมชน ในส่วนของตู้จำหน่ายหยอดเหรียญจะมีการจัดสรรกำไรร้อยละ 30 เป็นสวัสดิการให้ชุมชน ส่วนอีกร้อยละ 30 เป็นสวัสดิการให้เจ้าหน้าที่ที่มาช่วยดูแล และอีกร้อยละ 40 เป็นทุนสะสมสำหรับซ่อมแซมตู้ เป็นต้น

ในการดำเนินงานของชุมชนนั้นพบว่าชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะมีการดำเนินงานเป็นระบบมากกว่าเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เช่น มีการประชุมคณะกรรมการชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีการประชุมประชาชนในชุมชนเป็นประจำทุกเดือน เป็นต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยมองว่าเนื่องจากเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการจัดตั้งชุมชนและมีการออกระเบียบของเทศบาลเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนมาเป็นระยะเวลายาวนานพอสมควร (ชุมชนจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2544 ส่วนระเบียบการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2547) จึงทำให้คณะกรรมการชุมชนรู้จักและคุ้นเคยกับการทำหน้าที่ของตนเองว่าจะต้องดำเนินการอะไรบ้าง อีกทั้งในเขตเทศบาลไม่มีการดำเนินงานตามการปกครองท้องถิ่น (กำนันผู้ใหญ่บ้าน) จึงทำให้คณะกรรมการชุมชนต้องทำหน้าที่ดูแลพื้นที่แทนกำนันผู้ใหญ่บ้านด้วย ในขณะที่เทศบาลตำบลท่าศาลาเพิ่งจะมีการจัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการและมีการออกระเบียบของเทศบาลเกี่ยวกับการ

ดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนในปี พ.ศ. 2552 ทำให้คณะกรรมการชุมชนยังไม่คุ้นเคยกับบทบาทการเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานของชุมชน อีกทั้งในเขตเทศบาลก็ยังคงมีการดำเนินงานตามการปกครองท้องถิ่นอยู่ (กำนันผู้ใหญ่บ้าน) จึงยังไม่ค่อยมีการดำเนินงานของชุมชนมากนัก

4) การเงินของชุมชน

ในการดำเนินงานของชุมชนต่างๆ มีเงินหรืองบประมาณเป็นกลไกขับเคลื่อนที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยให้งิจกรรมต่างๆ ของชุมชนสามารถดำเนินไปได้ โดยเทศบาลทั้ง 2 แห่งมีการดำเนินการด้านการเงินดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1) เทศบาลตำบลท่าศาลา

ชุมชนต่างๆ ของเทศบาลตำบลท่าศาลาจะได้รับการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนจากเทศบาลเป็นประจำทุกปีๆ ละ 10,000 บาท ต่อหนึ่งชุมชน กล่าวคือเทศบาลจะให้เงินอุดหนุนไปในนามของชุมชนให้แต่ละชุมชนนำไปบริหารจัดการกันเองสำหรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เช่น การจัดประชุมคณะกรรมการชุมชน เป็นต้น โดยเทศบาลจะมีระบบตรวจสอบตามระบบทางราชการ เพราะเงินที่ให้ไปนั้นเป็นการให้ไปตามวัตถุประสงค์ของทางราชการ คือ การให้เงินไปจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน

นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนเงินส่วนตัวของคณะผู้บริหารให้กับชุมชนต่างๆ ในการจัดกิจกรรมของชุมชนอีกด้วย เช่น การจัดงานสงกรานต์ของชุมชน โดยหากชุมชนใดจะมีการจัดทำบุญ คณะของนายกเทศมนตรีจะมีเงินส่วนตัวไปสนับสนุนให้ชุมชนใช้ในการดำเนินกิจกรรมชุมชนละ 5,000 บาท เป็นต้น รวมทั้งเทศบาลหรือคณะผู้บริหารยังมีการสนับสนุนในรูปของสิ่งของต่างๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปของตัวเงินให้กับชุมชนอีกด้วย เช่น การมอบอุปกรณ์กีฬาและเครื่องออกกำลังกายให้ชุมชน หรือการร่วมสนับสนุนอาหารในงานเลี้ยงปีใหม่ของชุมชนโดยใช้เงินส่วนตัวของนายกเทศมนตรี เป็นต้น

นอกเหนือไปจากการได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลแล้วในหลายชุมชนยังมีการดำเนินการจัดหาเงินของตนเองอีกด้วย เช่น การขอบริจาคเงินจากคณะกรรมการชุมชนหรือประชาชนในชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเอง เป็นต้น อีกทั้งยังพบว่าในหลายชุมชนที่ได้มีการจัดตั้งขึ้นมาก่อนที่เทศบาลจะมีการจัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2552 จะมีการดำเนินงานด้านการเงินของตนเอง โดยมีเงินกองทุนของชุมชนรวมทั้งยังมีการ

จัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายในการดำเนินงานของชุมชนมาก่อนแล้วอีกด้วย เช่น ชุมชนเทพราชนคร ซึ่งจะมีบัญชีกองทุนทั้งสิ้น 3 บัญชี ในปัจจุบันจะครอบคลุมเฉพาะในส่วนของหมู่บ้านเทพราชนคร ซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนเดิมก่อนที่จะมีการแบ่งเขตพื้นที่ชุมชนใหม่เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2552 ประกอบด้วย

- บัญชีชุมชนเทพราชนคร เป็นเงินที่ใช้ในการบริหารงานของชุมชน เช่น ค่าใช้จ่ายวันทำบุญสงกรานต์ ค่าใช้จ่ายวันทำบุญขึ้นปีใหม่ ค่าบำรุงทีมผู้เข้าแข่งขันเปิดของชุมชนสัมพันธ์ ค่ากิจกรรมกีฬาเปิดของในชุมชน ค่าไฟชมรมแอโรบิก ค่าหริดประจำสำนักงาน ค่าใช้จ่ายในการประชุมคณะกรรมการ เป็น ซึ่งเงินในบัญชีนี้ได้มาจากหลายทาง เช่น จากเงินร่วมทำบุญวันสงกรานต์ เงินร่วมทำบุญวันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น

- บัญชีสงเคราะห์ชุมชนเทพราชนคร ซึ่งมีระเบียบการดำเนินการของชุมชนเอง ปัจจุบันมีสมาชิก 330 คน โดยจะเก็บเงินจากสมาชิกเข้ากองทุนคนละ 30 บาท ทุกครั้งที่สมาชิกเสียชีวิต เพื่อนำเงินค่าสงเคราะห์ศพสมาชิกไปมอบให้ทายาท นอกจากนี้ยังเป็นค่าหริดเคาศพ และ ค่าใช้จ่ายด้านธุรการอีกด้วย

- บัญชีเวรยามชุมชนเทพราชนคร ซึ่งเริ่มมีการเก็บเงินมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยจะเก็บเงินจากแต่ละบ้านๆ ละ 100 บาทต่อเดือน นำเข้าไว้ในบัญชีเพื่อจ่ายเป็นเงินค่าจ้าง รปภ. เป็นหลัก โดยชุมชนจะมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย (รปภ.) ของชุมชนเฉพาะส่วนของหมู่บ้านเทพราชนคร ซึ่งชุมชนจะจ้าง รปภ. มาจากคนนอกหมู่บ้านแต่ก็อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงที่มีความสะดวกในการเดินทางมาทำงาน สำหรับการจ่ายค่าจ้างจะจ่ายเป็นรายวันๆ ละ 240 บาท นอกจากนี้เงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายเป็นค่าจ้างของ รปภ. จะนำมาใช้จ่ายในการบริหารชุมชนด้วย เช่น ค่าปรับปรุงสำนักงานชุมชน ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ค่าน้ำ ค่าไฟของสำนักงานชุมชน ค่างานพัฒนาชุมชน ค่าวัสดุอุปกรณ์สำนักงานชุมชน ค่ากิจกรรมกีฬาเปิดของ เป็นต้น

4.2) เทศบาลเมืองสิงห์บุรี

ชุมชนต่างๆ ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะมีเงินกองทุนชุมชนโดยมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายการเงินของตนเอง ซึ่งแต่ละชุมชนจะได้รับงบประมาณมาจากหลายวิธีการที่สำคัญ ได้แก่ การได้รับการจัดสรรงบประมาณจากเทศบาลและหน่วยงานอื่นๆ เช่น การได้รับจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมของชุมชนจากเทศบาลปีละ 20,000 บาท ต่อหนึ่งชุมชน และยังมี การสนับสนุนเพิ่มเติมในบางกิจกรรม เป็นต้น รวมทั้งยังมีการติดต่อขอรับบริจาคเงินสนับสนุนจาก

ประชาชน สถานประกอบการ หรือหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมเพื่อระดมเงินในบางชุมชนอีกด้วย

นอกจากนั้นชุมชนต่างๆ ยังมีเงินกองทุนอื่นๆ ซึ่งจัดตั้งขึ้นมาทั้งโดยนโยบายของหน่วยงานภายนอกเทศบาลและโดยชุมชนเอง ที่สำคัญได้แก่

- กองทุนชุมชนเมือง เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนเงินกองทุนจากรัฐบาลประสานผ่านมาทางเทศบาลเพื่อให้แต่ละชุมชนนำมาดำเนินการกันเอง เช่น การจัดสรรเงินกองทุนเป็นเงินกู้ให้กับสมาชิกกองทุน เป็นต้น ในปัจจุบันมีชุมชนที่มีกองทุนชุมชนเมืองจำนวนทั้งสิ้น 12 ชุมชน

- กองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นกองทุนที่เกิดขึ้นมาจากการที่ชุมชนต่างๆ นำเงินจำนวน 8,000 บาท ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้พระราชทานผ่านเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ให้กับชุมชนต่างๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมาจัดตั้งเป็นกองทุน โดยแต่ละชุมชนจะมีการดำเนินงานเพื่อต่อยอดเงินกองทุนให้เพิ่มขึ้น เช่น การจัดทำเลื่อยตรากองทุนแม่ของแผ่นดินจำหน่ายเพื่อนำเงินสบทบเข้ากองทุน เป็นต้น

- กองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งชุมชนต่างๆ ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดสวัสดิการต่างๆ ให้กับสมาชิกของกองทุนตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต โดยมีเงินกองทุนมาจากหลายทาง เช่น การเก็บเงินจากสมาชิกของกองทุน การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกเทศบาล เป็นต้น ในปัจจุบันมีชุมชนที่มีกองทุนสวัสดิการชุมชนจำนวนทั้งสิ้น 10 ชุมชน

นอกจากนี้ชุมชนยังได้รับงบประมาณจากหน่วยงานภายนอกเพื่อดำเนินโครงการเฉพาะเรื่องของชุมชน โดยมีการจัดสรรงบประมาณจากโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (เอสเอ็มแอล) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลประสานผ่านมาทางเทศบาลเพื่อให้ชุมชนใช้ดำเนินโครงการตามที่ประชาชนในชุมชนได้ตกลงกัน

5) การเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลของคณะกรรมการชุมชน

คณะกรรมการชุมชนของชุมชนต่างๆ จะมีบทบาทหลักในฐานะเป็นตัวกลางผู้ประสานการดำเนินงานเชื่อมกันระหว่างเทศบาลกับประชาชนในชุมชนของตน โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาพบว่าในปัจจุบันเทศบาลมีการทำงานร่วมกับชุมชนอยู่ในระดับเริ่มต้นความร่วมมือ

เนื่องจากเทศบาลเพ็ญจะมีการจัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2552 และเพ็ญจะเริ่มมีการสร้างอัตลักษณ์ของแต่ละชุมชน เช่น สีประจำชุมชน คำขวัญประจำชุมชน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามเทศบาลเริ่มมีการกระจายงานมาให้ชุมชนในลักษณะที่เทศบาลเป็นส่วนหลักและคณะกรรมการชุมชนเป็นส่วนสนับสนุนช่วยเหลือเทศบาลในการดำเนินงานต่างๆ กล่าวคือเริ่มมีการสั่งการและประสานงานจากเทศบาลมายังคณะกรรมการชุมชน ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการทำงานร่วมกับชุมชนค่อนข้างมาก เนื่องจากเทศบาลมีการจัดตั้งชุมชนมาเป็นระยะเวลาพอสมควร อีกทั้งในเขตเทศบาลยังไม่มีกำนันผู้ใหญ่บ้านทำให้งานหลายอย่างต้องมาเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน โดยการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนร่วมกับเทศบาลในทั้ง 2 แห่ง มีหลายเรื่องดังต่อไปนี้

5.1) การประสานการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนร่วมกับเทศบาลในการช่วยเหลือเทศบาลดำเนินงานในเรื่องต่างๆ ไป ในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น การมอบหมายให้คณะกรรมการชุมชนช่วยสำรวจร้านอาหารและร้านเสริมสวยในเขตชุมชนเพื่อที่จะได้แจกเครื่องกำจัดแมลงวันให้ การมอบหมายให้คณะกรรมการชุมชนช่วยสำรวจหอพักในเขตชุมชน หรือการให้จัดส่งรายชื่อประชาชนในชุมชนที่จะไปชมการแสดงสยามนิรมิตซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ประสานให้เทศบาลดำเนินการจัดหาประชาชนไปชม เป็นต้น ส่วนในกรณีของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เช่น การสำรวจผู้สูงอายุและผู้พิการในชุมชน การจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นต้น

5.2) การประสานการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนร่วมกับเทศบาลในการมอบหมายให้คณะกรรมการชุมชนช่วยเหลือชุมชนและนำประชาชนในชุมชนมาเข้าร่วมกิจกรรมที่เทศบาลจัดขึ้น ในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น การนำประชาชนในชุมชนเข้าร่วมขบวนแห่เทียนพรรษา การนำประชาชนในชุมชนเข้าร่วมพิธีจุดเทียนชัยถวายพระพรเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา หรือการนำประชาชนในชุมชนเข้าร่วมการออกกำลังกายป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 เป็นต้น ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เช่น การจัดส่งทางเครื่องชุมชนเข้าร่วมแสดงในงานประเพณีแข่งเรือยาวของเทศบาล การจัดส่งผู้สูงอายุเข้าร่วมประกวดนางนพมาศในงานประเพณีลอยกระทงของเทศบาล หรือการนำประชาชนในชุมชนเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาชุมชนสัมพันธ์ เป็นต้น

5.3) การประสานการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนร่วมกับเทศบาลในการรับข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลไปประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบ โดยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้มีการรับข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลไปประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนใน

ชุมชนได้รับทราบ เช่น กำหนดวันเวลาและสถานที่ในการแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กำหนดการจัดกิจกรรมประเพณีต่างๆ ของเทศบาล การประชาสัมพันธ์รณรงค์ป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 เป็นต้น โดยคณะกรรมการชุมชนแต่ละชุมชนจะมีวิธีการในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนในชุมชนของตนได้รับทราบหลายวิธี เช่น

- การประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายของชุมชน โดยในชุมชนต่างๆ ของเทศบาลหลายชุมชนจะมีหอกระจายข่าวของชุมชนเอง ในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น ชุมชนเทพราชนคร ชุมชนพีพีแลนด์ เป็นต้น รวมทั้งยังมีหอกระจายข่าวตามบ้านของกำนันผู้ใหญ่บ้านและที่วัด ส่วนในกรณีของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เช่น ชุมชนวิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี เป็นต้น รวมทั้งหอกระจายข่าวของวัดต่างๆ ด้วย สำหรับการติดตั้งหอกระจายข่าวของชุมชนนั้นมาจากช่องทางต่างๆ เช่น การเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณตามโครงการเอสเอ็มแอลของหมู่บ้านหรือชุมชน เป็นต้น โดยการประชาสัมพันธ์ของชุมชนจะไม่มีกำหนดเวลาแน่นอน แต่โดยปกติส่วนใหญ่จะเป็นช่วงเวลาเย็นเพราะประชาชนกลับบ้านแล้ว ซึ่งการประชาสัมพันธ์ของชุมชนนั้นมีข้อดี คือ สามารถประชาสัมพันธ์ในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ได้ รวมทั้งหากชุมชนมีเรื่องด่วนอะไรก็สามารถประชาสัมพันธ์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง

- การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลผ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์ของชุมชน ซึ่งชุมชนส่วนใหญ่จะมีบอร์ดประชาสัมพันธ์ของชุมชน ในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น ชุมชนศักดิ์ศรีนคร ชุมชนเทพราชนคร เป็นต้น ในกรณีของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เช่น ชุมชนวัดหัวว่าว ชุมชนวัดโพธิ์แก้วนพคุณ เป็นต้น สำหรับการติดตั้งบอร์ดประชาสัมพันธ์ของชุมชนนั้นมาจากช่องทางต่างๆ เช่น การเสนอโครงการจัดทำจากโครงการเอสเอ็มแอล เป็นต้น โดยคณะกรรมการชุมชนจะนำเอกสารที่ได้รับมาจากเทศบาลไปติดไว้ที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ของชุมชน ซึ่งเอกสารดังกล่าวจะเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นจะต้องแจ้งให้ประชาชนทุกบ้านรับทราบ

- การประชาสัมพันธ์โดยการทำเป็นเอกสารแจกตามบ้าน โดยในบางชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาจากเทศบาลให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบโดยการทำเป็นเอกสารแจกตามบ้าน ซึ่งเป็นเรื่องที่ว่าแม้ว่าเทศบาลจะแจกเอกสารมาให้เฉพาะประธานของชุมชนก็ตาม แต่ประธานของชุมชนคิดว่ามีความจำเป็นต้องให้ประชาชนทุกบ้านได้รับทราบ เช่น ชุมชนศักดิ์ศรีนครของเทศบาลตำบลท่าศาลามีการแจกเอกสารเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายการต่อเติมบ้านที่กำหนดว่าหากใครจะต่อเติมบ้านต้องแจ้งให้เทศบาลทราบ โดยประธานคณะกรรมการชุมชนจะถ่ายเอกสารแล้วนำไปแจกให้ตามบ้านในเขตชุมชน เป็นต้น

- การพบปะพูดคุยกับประชาชนในชุมชนโดยตรง โดยคณะกรรมการชุมชนในบางชุมชนได้ใช้วิธีพบปะพูดคุยกับประชาชนในชุมชนโดยตรงนอกเหนือไปจากการประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชนตามบ้านให้มาร่วมประชาคมชุมชนของประธานคณะกรรมการชุมชนเทศบาลนครของเทศบาลตำบลท่าศาลา เป็นต้น

5.4) การประสานการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนร่วมกับเทศบาลในการเป็นผู้นำปัญหาข้อร้องเรียนของชุมชนไปแจ้งให้เทศบาลได้รับทราบเพื่อให้มาช่วยแก้ไขให้กับชุมชน เช่น ปัญหาไฟฟ้าสาธารณะดับ ปัญหาน้ำท่วมขังในชุมชนเมื่อเกิดฝนตกหนัก เป็นต้น โดยปัญหาข้อร้องเรียนของชุมชนที่คณะกรรมการชุมชนนำไปแจ้งต่อเทศบาลนั้นมีทั้งปัญหาข้อร้องเรียนที่คณะกรรมการชุมชนพบเองจากการลงพื้นที่สำรวจชุมชนและปัญหาข้อร้องเรียนที่มีประชาชนในชุมชนแจ้งมายังคณะกรรมการชุมชนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การมาแจ้งกับคณะกรรมการชุมชนด้วยตนเอง การโทรศัพท์มาแจ้ง เป็นต้น จากนั้นเมื่อคณะกรรมการชุมชนได้รับทราบปัญหาข้อร้องเรียนต่างๆ แล้วก็จะทำการรวบรวมเรื่องร้องเรียนต่างๆ ให้ประธานของชุมชนหรือผู้แทนที่เป็นกรรมการชุมชนเป็นตัวแทนไปแจ้งเทศบาลต่อไป ซึ่งในเทศบาลทั้ง 2 แห่ง พบว่าคณะกรรมการชุมชนมีการแจ้งปัญหาข้อร้องเรียนต่อเทศบาลผ่านหลายช่องทาง เช่น การเขียนใบคำร้อง การโทรศัพท์มาที่เทศบาล เป็นต้น

6) ผลการดำเนินงานของชุมชน

สำหรับผลการดำเนินงานของชุมชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่งนั้น เมื่อพิจารณาจากผลการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของประชาชนในชุมชนแล้ว สามารถแบ่งชุมชนได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

ชุมชนกลุ่มที่หนึ่ง เป็นชุมชนที่คณะกรรมการชุมชนมีการดำเนินงานค่อนข้างดี รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนอยู่ในระดับสูง กล่าวคือคณะกรรมการชุมชนมีความเข้มแข็ง มีความเสียสละและมีความใส่ใจกับชุมชน มีระบบการบริหารจัดการชุมชนดี มีการดำเนินงานและมีผลงานออกมาค่อนข้างดีและสม่ำเสมอ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ กับเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ และมีรูปแบบการทำงานที่ค่อนข้างจะเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

นอกจากนั้นคณะกรรมการชุมชนยังมีการทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมในการช่วยดูแลประสานงานการทำงานของเทศบาลกับประชาชนในชุมชนได้ค่อนข้างดี เช่นการมาประชุมกับเทศบาลเป็นประจำเมื่อเทศบาลเชิญมาประชุม หรือเมื่อมีปัญหาภายในชุมชน เช่น ไฟฟ้า

สาธารณะเสีย ฝ่าฝืนระเบียบน้ำชำระ เป็นต้น คณะกรรมการชุมชนโดยประธานของชุมชนก็จะมาแจ้งเทศบาลเพื่อให้ไปดำเนินการแก้ไขปัญหาคงให้ตลอด และเมื่อเทศบาลออกไปติดต่อกับทางชุมชนก็จะได้รับการบริการที่ดีจากคณะกรรมการชุมชน อีกทั้งคณะกรรมการชุมชนหลายแห่งของชุมชนในกลุ่มนี้จะรู้จักเสนอขอรับการสนับสนุนจากเทศบาลในเรื่องที่มีโอกาสจะได้รับการตอบสนองจากเทศบาลสูง เช่น อุปกรณ์กีฬา เป็นต้น นอกเหนือไปจากการเสนอขอสนับสนุนจากเทศบาลในเรื่องที่มีโอกาสจะได้รับการตอบสนองจากเทศบาลยากเท่านั้น เช่น การก่อสร้างถนน เป็นต้น

นอกจากนี้คณะกรรมการชุมชนของชุมชนในกลุ่มนี้จะมีความเคลื่อนไหวในการจัดกิจกรรมภายในชุมชนให้ประชาชนในชุมชนได้มามีส่วนร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น กีฬางานประเพณี เป็นต้น อีกทั้งประชาชนในชุมชนก็มีการรวมตัวกันได้ค่อนข้างดีและให้ความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนมากพอสมควร

โดยชุมชนกลุ่มที่หนึ่งในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาจะมีประมาณครึ่งหนึ่งของชุมชนที่มีอยู่ในเขตเทศบาลซึ่งมีทั้งหมด 27 ชุมชน เช่น ชุมชนเทพราชนคร ชุมชนพีพีแลนด์ ชุมชนบ้านท่าศาลา ชุมชนศักดิ์ศรีนคร ชุมชนศรีโสภณ เป็นต้น ซึ่งชุมชนที่อยู่ในกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งจะเป็นชุมชนที่มาจากหมู่บ้านจัดสรรที่มีการรวมตัวกันบริหารจัดการในส่วนของหมู่บ้านจัดสรรตนเองมานานแล้ว จึงมีความพร้อมในการดำเนินงานร่วมกับเทศบาล เช่น ชุมชนเทพราชนครจะมีสำนักงานชุมชนของตนเอง มีระบบกระจายเสียงตามสายของตนเอง มีกล้องถ่ายวิดีโอใช้ถ่ายกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน มีแฟ้มรับ – ส่งเอกสารของชุมชน มีระบบการส่งหนังสือเวียนให้คณะกรรมการชุมชนได้รับทราบ เป็นต้น ส่วนชุมชนในกลุ่มนี้อีกส่วนหนึ่งจะเป็นชุมชนที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มบ้านมานานแล้ว จึงมีความพร้อมในการดำเนินงานร่วมกับเทศบาลเช่นกัน เช่น ชุมชนบ้านท่าศาลาจะมีวัดท่าศาลาเป็นศูนย์กลาง มีการจัดกิจกรรมประเพณีร่วมกันในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีการดำเนินการประปาหมู่บ้านของตนเอง เป็นต้น

สำหรับชุมชนในกลุ่มที่หนึ่งในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เช่น ชุมชนวัดสว่างอารมณ์ ชุมชนวิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี เป็นต้น โดยผู้วิจัยขอยกตัวอย่างในกรณีของชุมชนวัดสว่างอารมณ์ ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานที่น่าสนใจ เช่น การแบ่งพื้นที่ย่อยภายในเขตชุมชน สืบเนื่องจากพื้นที่ของชุมชนวัดสว่างอารมณ์จะประกอบไปด้วยพื้นที่ส่วนหนึ่งของหมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 ของตำบลต้นโพธิ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ชุมชนจึงได้ใช้เขตพื้นที่หมู่บ้านดังกล่าวมากำหนดเป็นเขตพื้นที่ย่อยเพื่อใช้ในการดำเนินงานของชุมชน และได้กำหนดให้คณะกรรมการชุมชนที่มีจำนวน 15 คน มีสัดส่วนไปตามจำนวนของประชาชนในแต่ละเขตพื้นที่ย่อย โดยมีกรรมการชุมชน

ที่มาจากหมู่ที่ 3 จำนวน 1 คน หมู่ที่ 4 จำนวน 4 คน หมู่ที่ 5 จำนวน 3 คน และหมู่ที่ 6 จำนวน 7 คน ซึ่งกรรมการชุมชนจากแต่ละพื้นที่ย่อยก็จะทำหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบพื้นที่ของตน ทำให้การดูแลประชาชนในเขตชุมชนมีความทั่วถึงและใกล้ชิดประชาชน นอกจากนี้ในการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนจะอาศัยอาสาสมัครที่มีอยู่ในเขตชุมชน คือ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งมีกลุ่มบ้านที่รับผิดชอบของแต่ละคนอยู่ในการช่วยชุมชนแจ้งข่าวสารและเชิญชวนประชาชนในกลุ่มบ้านของตนให้เข้ามาร่วมกิจกรรมกับชุมชนอีกด้วย เป็นต้น

ชุมชนกลุ่มที่สอง เป็นชุมชนที่คณะกรรมการชุมชนมีการดำเนินงานค่อนข้างดี แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนยังมีไม่มากนัก กล่าวคือในการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนมีความเข้มแข็งพอสมควร มีการทำหน้าที่เป็นธุระในการติดต่อประสานกับเทศบาลเพื่อให้มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาด้านพัฒนาชุมชนได้ค่อนข้างดี ทำให้สภาพของชุมชนโดยรวมมีความสงบเรียบร้อย แต่ประชาชนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนยังมีไม่มากนัก

โดยชุมชนในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมีขนาดเล็กรวมทั้งประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ต้องไปทำงานนอกบ้านจึงทำให้ไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรมกับชุมชน ถึงแม้ว่าจะมีคณะกรรมการชุมชนที่เข้มแข็งพอสมควรก็ตาม เช่น ชุมชนแห่งหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งมีคณะกรรมการที่เข้มแข็ง มีตัวแทนติดต่อประสานงานกับเทศบาลโดยตลอด แต่ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ต้องออกไปทำงาน ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีไม่มากนัก หรือชุมชนแห่งหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีซึ่งคณะกรรมการชุมชนโดยเฉพาะประธานกรรมการชุมชนซึ่งเป็นข้าราชการบำนาญมีความเข้มแข็งในการทำงาน แต่ประชาชนในชุมชนกลับยังไม่ค่อยมีความตื่นตัวที่จะมาเข้าร่วมกับชุมชนมากนัก เป็นต้น

ชุมชนกลุ่มที่สาม เป็นชุมชนที่คณะกรรมการชุมชนยังมีการดำเนินงานได้ไม่เต็มที่รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนยังมีไม่มากนัก กล่าวคือการทำงานของคณะกรรมการชุมชนยังไม่ค่อยมีความเป็นรูปธรรม ชุมชนมีความเคลื่อนไหวในการจัดกิจกรรมต่างๆ ค่อนข้างน้อย การดึงประชาชนในชุมชนมาเข้าร่วมกิจกรรมกับเทศบาลยังดำเนินการได้ไม่เต็มที่ การกระจายข้อมูลข่าวสารที่มาจากเทศบาลไปให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบ หรือการรับข้อคิดเห็นหรือข้อร้องเรียนจากประชาชนในชุมชนไปเสนอต่อเทศบาลยังมีไม่มากนักและไม่ครอบคลุมครบถ้วน เทศบาลค่อนข้างจะต้องไปกระตุ้นการทำงานของคณะกรรมการชุมชน นอกจากนี้ประชาชนในชุมชนยังเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนไม่มากนักอีกด้วย

โดยชุมชนในกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งมีพื้นที่ชุมชนกระจัดกระจาย ไม่ได้รวมกันเป็นกลุ่มบ้าน หรือเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจ มีอาคารพาณิชย์ ทำการค้าขาย ทำให้การรวมตัวกันของประชาชนในการทำกิจกรรมต่างๆ เป็นไปได้ยาก เช่น ชุมชนแห่งหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งมีพื้นที่ชุมชนส่วนหนึ่งเป็นอาคารพาณิชย์ติดถนนใหญ่ ส่วนพื้นที่ที่เหลือเป็นบ้านกระจัดกระจายกันไป เป็นต้น

ในขณะที่ชุมชนอีกส่วนหนึ่งในกลุ่มนี้พบว่ามีความยากลำบากไม่เพียงพอในการดำเนินงานของชุมชน โดยประธานของชุมชนและกรรมการชุมชนมีการทำงานน้อย ทำให้ชุมชนมีความเคลื่อนไหวในการทำกิจกรรมต่างๆ น้อยตามไปด้วย เช่น ชุมชนแห่งหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งมีประธานคณะกรรมการชุมชนไปทำงานที่จังหวัดใกล้เคียง อีกทั้งกรรมการชุมชนส่วนใหญ่ก็ออกไปทำงานนอกบ้านและจะกลับมาในเวลาเย็น จึงไม่ค่อยมีเวลาจะทำงานให้กับชุมชน เป็นต้น

นอกจากนี้ชุมชนอีกส่วนหนึ่งในกลุ่มนี้จะมีความขัดแย้งกันของประชาชนในชุมชนทำให้ชุมชนมีการรวมกันในการดำเนินงานน้อย เช่น ชุมชนแห่งหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีซึ่งประชาชนมีความขัดแย้งกันโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ทำให้มีประชาชนมาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับเทศบาลน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกับคณะกรรมการชุมชน เป็นต้น

7) การตอบแทนการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชน

ในการตอบแทนการดำเนินงานให้กับคณะกรรมการชุมชนนั้น เทศบาลทั้ง 2 แห่ง จะไม่มีค่าตอบแทนเป็นตัวเงินให้กับคณะกรรมการชุมชน ซึ่งพบว่าคณะกรรมการชุมชนของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ส่วนหนึ่งมีความเห็นด้วยกับการไม่มีเงินค่าตอบแทน เช่น คุณท่าศาลา ง. ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนหนึ่งในเทศบาลตำบลท่าศาลาได้ให้ความคิดเห็นว่า “โดยส่วนตัวแล้วป่าเห็นด้วยที่ไม่มีค่าตอบแทนเฉพาะตัวให้คณะกรรมการชุมชน เพราะถ้าคณะกรรมการชุมชนทุกคนต้องการเงิน แล้วที่มีตั้ง 27 ชุมชน แต่ละชุมชนมีคณะกรรมการชุมชน 15 คน แล้วเทศบาลจะเอาเงินที่ไหนมาให้ นอกจากนี้การมีเงินค่าตอบแทนให้จะเป็นการผูกมัดตัวเอง ถ้าหากเราไม่ทำงานหรือทำงานได้ไม่เต็มที่ก็จะถูกตำหนิได้เพราะได้เงินจากเทศบาลมาแล้ว” หรือคุณสิงห์บุรี ณ. ซึ่งเป็นประธานกรรมการชุมชนหนึ่งในเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ให้ความเห็นว่า “การที่กรรมการชุมชนไม่มีค่าตอบแทน ผมว่าดีเพราะเราทำงานเพื่อส่วนรวม เสียสละช่วยเหลือ เราไม่หวังผลตอบแทนอะไรส่วนตัว แล้วในการทำงานก็ไม่มีปัญหาเพราะมันไม่มีผลตอบแทนอะไร แต่หากมีค่าตอบแทนจะเกิดการแข่งขันกันเข้ามาเป็นกรรมการชุมชนแน่นอน ลองมีเงินเดือนสัก 5,000 บาทเสียแย้งกันเป็นเลย แล้วพอคนเข้ามาเป็นตรงนี้เพื่อเงินรับรองว่าผลงานจะออกมาไม่ดี”

ในขณะที่เดียวกันจะมีคณะกรรมการชุมชนของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ส่วนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับการไม่มีเงินค่าตอบแทนและเห็นว่าควรมีเงินค่าตอบแทน เช่น คุณท่าศาลา ณ. ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนของชุมชนอีกแห่งหนึ่งในเทศบาลตำบลท่าศาลาได้ให้ความคิดเห็นว่า “ในการทำงานของคณะกรรมการชุมชนนั้นไม่มีค่าตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น ซึ่งลุงไม่เห็นด้วยเพราะการทำงานให้กับเทศบาลหลายอย่างก็ต้องเป็นค่าใช้จ่ายทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นค่าน้ำมันรถที่ใช้ในการเดินทางหรือค่าโทรศัพท์ติดต่อในงานของเทศบาล อย่างเช่นที่ให้ลุงไปสำรวจร้านอาหารและร้านเสริมสวยในชุมชน เพราะฉะนั้นลุงก็รู้สึกอยู่เหมือนกันว่าโดนเทศบาลหลอกใช้ ซึ่งจริงๆ แล้วเทศบาลควรมีค่าตอบแทนที่ให้กรรมการชุมชนบ้าง” หรือคุณสิงห์บุรี ต. ซึ่งเป็นประธานกรรมการชุมชนของชุมชนอีกแห่งหนึ่งในเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ให้ความคิดเห็นว่า “จริงๆ แล้วควรมีค่าตอบแทนให้คณะกรรมการชุมชนโดยเฉพาะประธานกรรมการชุมชนซึ่งต้องทำทุกเรื่องในชุมชนคล้ายๆ กับผู้ใหญ่บ้าน แล้วประธานกรรมการชุมชนก็ไม่ใช้ข้าราชการบำนาญทุกคน ซึ่งพอเขามาทำงานชุมชนตรงนี้แล้วเขาก็ต้องขาดรายได้ในการประกอบอาชีพไป ดังนั้นพอเทศบาลเชิญประชุมวันหนึ่งเขามาประชุมประเดี๋ยวเดียวก็หลบๆ เลี่ยงๆ หนีไปแล้วเพราะเขาจำเป็นต้องไปทำงานของเขา และในการติดต่อกับเทศบาลทุกครั้งก็ต้องเป็นค่าใช้จ่าย ทั้งค่าน้ำมันรถ ค่าโทรศัพท์อีกด้วย”

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการไม่มีเงินค่าตอบแทนให้คณะกรรมการชุมชนของบุคลากรของเทศบาลนั้น ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาจะพบว่าบุคลากรผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หลายคนจะเห็นด้วยกับการไม่มีค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการชุมชนในขณะนี้เนื่องจากมองว่าบทบาทของคณะกรรมการชุมชนยังมีไม่มากนัก เช่น คุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้ให้ความคิดเห็นว่า “ในการทำงานของชุมชนคือการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ให้เขามีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ พอเขาทำแล้วประโยชน์ก็ตกอยู่ที่เขา สิ่งนี้มันคือหัวใจของการทำงานชุมชน แต่เมื่อไหร่ที่เราให้โดยการจ้างหรือให้ค่าตอบแทน คือเห็นความสำคัญของเงินมากเกินไป มันจะลดความรู้สึกว่าอยากเข้ามาด้วยใจ หากไม่มีเงินก็ไม่ทำ แต่อย่างไรก็ตามถึงจุดหนึ่งที่คณะกรรมการชุมชนทำงานใช้ได้และทุ่มเทเวลาให้ชุมชนอย่างเต็มที่แล้วเทศบาลจะให้ค่าตอบแทนก็ได้ เหมือน อสม. ที่ทำงานอาสาสมัครโดยไม่มีเงินมาตลอด แต่ทำงานมาถึงระดับของการเป็นตัวขับเคลื่อนในเรื่องกลไกด้านสุขภาพของชุมชนได้ดี รัฐจึงให้ค่าตอบแทน แต่อยู่ๆ ถ้าคณะกรรมการชุมชนได้รับค่าตอบแทนโดยยังไม่ต้องรู้เลยว่าคุณทำอะไร แสดงว่าคุณไม่ได้มาทำงานด้วยใจมันก็จะมามีปัญหาในวันข้างหน้า”

ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะพบว่าบุคลากรผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะมีทั้งที่เห็นว่าไม่ควรค่าตอบแทนและที่เห็นว่าควรมีค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการชุมชน โดยบุคลากร

ของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีที่เห็นด้วยกับการไม่มีเงินค่าตอบแทน เช่น คุณสิงห์บุรี ข. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ให้ความคิดเห็นที่ “การไม่มีค่าตอบแทนให้คณะกรรมการชุมชนนั้น ถึงตอนนี้ไม่มีก็ไม่มีปัญหาอะไรเท่าไร แต่ก็มีความเหมือนกันว่าน่าจะมีบ้าง ซึ่งถ้ามีก็คิดว่าในอนาคตการแข่งขันกันเข้ามาเป็นคณะกรรมการชุมชนจะสูงขึ้นเพราะว่าคนก็อยากได้ตรงนี้ แล้วถ้ามีเงินให้คณะกรรมการชุมชนแล้วจะให้ทุกคนเลยหรือเปล่า ถ้าเกิดให้เฉพาะประธานกรรมการชุมชนแต่กรรมการชุมชนไม่ได้ ทั้งๆ ที่ประชุมก็ประชุมกันครบองค์ประชุมแล้วมันก็จะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี ดังนั้นการไม่มีค่าตอบแทนก็ดีกว่าดี”

ส่วนบุคลากรของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีที่เห็นว่าควรมีค่าตอบแทน เช่น คุณสิงห์บุรี ผ. ซึ่งเป็นบุคลากรคนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ให้ความคิดเห็นที่ “เรื่องค่าตอบแทนให้คณะกรรมการชุมชนผมคิดว่าน่าจะอนุมัติออกมาให้เหมือนกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน อสม. แล้วเมื่อมีเงินใครก็อยากเข้ามาเป็น ไม่มีใครก็ไม่อยากเข้ามาเป็น ตอนนั้นคนสนใจเข้ามาเป็นยังมีไม่มากนัก ประธานชุมชนมีหลายชุมชนเป็นสมาชิกสภาเทศบาลด้วย แต่ถ้ามีเงินเดือนแล้วสมาชิกสภาเทศบาลก็ไปเป็นประธานชุมชนไม่ได้เพราะถือว่ามีค่าตอบแทน ดังนั้นคนที่มาเป็นก็จะเปิดกว้างออกไปอีก”

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าคณะกรรมการชุมชนจะไม่ได้รับเงินตอบแทนแต่ก็จะได้รับสิทธิประโยชน์อื่นๆ เป็นการตอบแทนความเสียสละที่มาช่วยเหลืองานของเทศบาลแทน ในกรณีของเทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น การที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรีมีโครงการพาประชาชนในจังหวัดลพบุรีไปชมการแสดงสยามนิรมิตโดยให้เทศบาลทำหน้าที่คัดเลือกประชาชนไป ทางเทศบาลก็ได้ให้ชุมชนต่างๆ ส่งตัวแทนไปชุมชนละ 10 คน โดยให้สิทธิคณะกรรมการชุมชนก่อนเป็นต้น และในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เช่น การพาคณะกรรมการชุมชนไปทัศนศึกษาดูงาน การนำสื่อที่ผู้สนับสนุนการจัดงานประเพณีแข่งเรือยาวมอบให้เทศบาลมาแจกให้กับคณะกรรมการชุมชน เป็นต้น

8) ปัญหาในการดำเนินงานของชุมชน

จากการศึกษาถึงการดำเนินงานของชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ทำให้พบว่าปัญหาเกิดขึ้นในการดำเนินงานหลายประการ ดังนี้

8.1) เทศบาลตำบลท่าศาลา

ในการดำเนินงานของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา ซึ่งมีผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบหลัก คือ คณะกรรมการชุมชน มีการดำเนินงานอย่างเป็นทางการมาเป็นระยะเวลาไม่นานมากนัก (เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552) พบว่ามีปัญหาในการดำเนินงานของชุมชน 8 ประการสำคัญ ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาการขาดเครื่องมือที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนที่เพียงพอ เช่น การไม่มีสำนักงานงานชุมชน การขาดอุปกรณ์ในการประชุม คณะกรรมการชุมชน เป็นต้น โดยเฉพาะชุมชนที่จัดตั้งขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2552 โดยไม่เคยมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นชุมชนของตนเองมาก่อน ทำให้คณะกรรมการชุมชนไม่มีความพร้อมในการดำเนินงาน

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาเรื่องคณะกรรมการชุมชนได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการดำเนินงานน้อยในหลายชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการประชุมชุมชนหรือการจัดกิจกรรมหรืองานประเพณีต่างๆ ของชุมชน จะมีประชาชนเพียงกลุ่มหนึ่งเท่านั้นที่มาร่วมเป็นประจำ หรือเวลาคณะกรรมการชุมชนไปติดต่อประสานงานก็ไม่ยอมเปิดประตู

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาความไม่เข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับชุมชน โดยประชาชนหลายคนยังไม่ทราบว่ามีการแบ่งชุมชน ไม่ทราบว่ามีการประชุมชุมชน ไม่รู้จักกรรมการชุมชน และไม่ทราบผลการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชน แต่จะพูดถึงการทำงานของหมู่บ้านตามการปกครองท้องที่หรือการทำงานเฉพาะของหมู่บ้านจัดสรรนั้นๆ

นอกจากนี้ประชาชนหลายคนแม้จะพอทราบว่ามีการประชุมชุมชนในพื้นที่แล้ว แต่ก็ยังไม่เข้าใจถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนว่ามีขอบเขตเพียงใด ทำให้ประชาชนบางคนที่ต้องการอะไรแล้วหากคณะกรรมการชุมชนไม่ดำเนินการให้ตามที่ต้องการเพราะไม่ใช่อำนาจหน้าที่ก็จะแสดงความไม่พอใจ เช่น การทำงานของคณะกรรมการชุมชนแห่งหนึ่งในเทศบาลตำบลท่าศาลาที่มีขโมยขึ้นบ้านในชุมชน เจ้าของบ้านผู้เสียหายจึงมาบอกให้ประธานคณะกรรมการชุมชนไปสืบสวนสอบสวนและตรวจสอบพื้นที่ รวมทั้งให้ประธานคณะกรรมการชุมชนเป็นคนไปแจ้งความ ประธานคณะกรรมการชุมชนก็บอกว่าเจ้าของบ้านผู้เสียหายต้องไปแจ้งความเอง เจ้าของบ้านผู้เสียหายก็โกรธว่าประธานคณะกรรมการชุมชนไม่สนใจ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามพบว่าในบางชุมชนมีความพยายามในการทำความเข้าใจเรื่องชุมชนกับประชาชน เช่น ชุมชนเทพราชนครซึ่งประธานคณะกรรมการชุมชนได้พยายามไปพบปะกับ

ประชาชนในพื้นที่ชุมชนเพื่อแจ้งให้ทราบว่าขณะนี้อยู่ในเขตชุมชนเดียวกัน รวมทั้งได้ขอหมายเลขโทรศัพท์และแจ้งหมายเลขโทรศัพท์ของประธานคณะกรรมการชุมชนเพื่อติดต่อประสานงานกันด้วย อีกทั้งยังได้แจ้งให้ทราบว่าจะมีการประชุมชุมชนทุกปี โดยทางประธานคณะกรรมการชุมชนจะติดต่อมาก็ขอเชิญให้ไปเข้าร่วมประชุมด้วย เป็นต้น

ปัญหาประการที่สี่ คือ ปัญหาความไม่พึงพอใจของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนในบางชุมชน ซึ่งมักจะเป็นในกรณีที่ประชาชนบางคนที่ต้องการอะไรแล้วไม่ได้ตามต้องการเพราะคณะกรรมการชุมชนดำเนินการไปตามหน้าที่ก็จะแสดงความไม่พอใจ เช่น เรื่องการแจกเสื้อเหลืองเฉลิมพระเกียรติที่เทศบาลตำบลท่าศาลาจะแจกให้กับประชาชนในชุมชนที่จะมาร่วมปฏิบัติธรรมที่วัด โดยให้ประธานคณะกรรมการชุมชนไปสำรวจคนในชุมชนที่จะมาร่วมปฏิบัติธรรม และมีกำหนดเวลาให้นำสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนกับสำเนาทะเบียนบ้านมาส่งให้กับประธานคณะกรรมการชุมชนล่วงหน้าก่อนวันงาน แต่พบว่ามีประชาชนบางคนของชุมชนแห่งหนึ่งไม่นำสำเนา มาให้ล่วงหน้าตามกำหนดแต่กลับนำมาเย็นและจะขอรับในวันปฏิบัติธรรมนั้นเลยซึ่งทำไม่ได้ ทำให้ประชาชนกลุ่มนั้นไม่พอใจและกล่าวหาว่าประธานคณะกรรมการชุมชนชอบจัดการ เรื่องมาก เจ้าระเบียบเกินไป เป็นต้น

ปัญหาประการที่ห้า คือ ปัญหาด้านศักยภาพของคณะกรรมการชุมชนในหลายชุมชนที่มีน้อย ทำให้ยังไม่มีความบทบาทในการดำเนินงานด้านชุมชนอย่างเต็มที่มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนเพิ่งได้รับการจัดตั้งอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2552 ทำให้คณะกรรมการชุมชนหลายชุมชนยังมีทักษะในการดำเนินงานไม่มากนัก คณะกรรมการชุมชนรวมทั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการชุมชนหลายชุดยังไม่ทราบว่าตนเองต้องทำอะไร คณะกรรมการชุมชนหลายชุดยังไม่มีการทำงานร่วมกับที่ปรึกษาคณะกรรมการชุมชน หรือคณะกรรมการชุมชนบางชุดมีกรรมการชุมชนบางฝ่ายทำงานที่ไม่ใช่หน้าที่ของฝ่ายตนเอง เช่น กรรมการชุมชนฝ่ายนายทะเบียนชุมชนไปทำหน้าที่จัดบันทึกการประชุมคณะกรรมการชุมชน เป็นต้น ดังนั้นผลการดำเนินงานที่ออกมาของคณะกรรมการชุมชนจึงยังไม่เต็มที่ เช่น การดึงประชาชนในชุมชนมาร่วมกิจกรรมกับเทศบาลยังดำเนินการได้ไม่เต็มที่ การกระจายข้อมูลข่าวสารที่มาจากเทศบาลไปให้ประชาชนได้รับทราบหรือการรับข้อคิดเห็นหรือข้อร้องเรียนจากประชาชนในชุมชนเพื่อเสนอต่อเทศบาลยังไม่ครอบคลุมครบถ้วน เป็นต้น

ปัญหาประการที่หก คือ ปัญหาเรื่องประธานคณะกรรมการชุมชนยังไม่ค่อยได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานจากกรรมการชุมชนมากนัก โดยเฉพาะในหลายชุมชนที่จัดตั้งขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2552 โดยไม่เคยมีการดำเนินงานชุมชนของตนเองมาก่อนเลย จะพบว่ากรรมการชุมชน

จำนวนมากยังไม่เข้าใจและไม่ได้ทำงาน ถึงแม้ว่าจะมีการแต่งตั้งและแบ่งงานเป็นฝ่ายต่างๆ ให้ทำหน้าที่ในเรื่องนั้นๆ ก็ตาม แต่งานของเกือบทุกฝ่ายก็มาอยู่ที่ประธานคณะกรรมการชุมชนเป็นผู้รับหน้าที่ในการดำเนินงานของชุมชนเป็นหลัก เช่น การจัดพิมพ์เอกสารส่งเทศบาล การติดบอร์ดประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานของชุมชน การเตรียมงานประเพณีหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชน เป็นต้น โดยอาจมีกรรมการชุมชนอีก 1 – 2 คนที่คอยช่วยเหลือการทำงานของประธานคณะกรรมการชุมชนบ้างแต่ก็มีไม่มากนัก เช่น กรรมการชุมชนฝ่ายเหรียญกษาปณ์ดูแลเรื่องการเงิน หรือกรรมการชุมชนฝ่ายกิจการเลขานุการ เป็นต้น เนื่องจากกรรมการชุมชนที่เหลือส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการทำงานของตนเองหรือไม่มีเวลาในการมาทำหน้าที่กรรมการชุมชนเนื่องจากยังประกอบอาชีพประจำอยู่

ปัญหาประการที่เจ็ด คือ ปัญหาการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนที่ยังคงให้ความสำคัญกับการทำงานในรูปแบบเดิมก่อนที่จะมีการจัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2552 ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการชุมชนชุมชนที่เปลี่ยนมาจากคณะกรรมการชุมชนเดิมที่ทำงานเฉพาะพื้นที่หมู่บ้านจัดสรรของตนเองที่ยังคงทำงานจำกัดอยู่เพียงเขตหมู่บ้านจัดสรรของตนเองเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากคณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่เป็นประชาชนในหมู่บ้านจัดสรรนั้นๆ รวมทั้งในหลายชุมชนจะมีการบริหารการเงินเฉพาะหมู่บ้านจัดสรรของตนเองและจะมีคณะกรรมการอื่นๆ ที่ตั้งขึ้นเป็นของตนเองเป็นการภายในของหมู่บ้านจัดสรรมาตั้งแต่ก่อนที่เทศบาลจะจัดตั้งชุมชนใหม่อย่างเป็นทางการ โดยดำเนินงานแยกจากการทำงานของชุมชน ไม่ต้องแจ้งหรือรายงานการดำเนินงานไปยังเทศบาล ทำให้คณะกรรมการชุมชนหลายชุมชนจะทำหน้าที่ของตนในฐานะของคณะกรรมการหมู่บ้านจัดสรรเป็นหลัก นอกจากนี้ยังรวมไปถึงคณะกรรมการชุมชนในชุมชนที่เป็นหมู่บ้านตามการปกครองท้องที่อยู่ที่เทศบาลจะจัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการ ซึ่งจะทำให้ความสำคัญกับการทำงานของหมู่บ้านมากกว่า เนื่องจากมีเรื่องที่ต้องดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เช่น กองทุนหมู่บ้าน สัจจะออมทรัพย์ เป็นต้น ตลอดจนคณะกรรมการชุมชนของชุมชนที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ก็จะมีพื้นที่การทำงานส่วนใหญ่อยู่เพียงแค่บริเวณบ้านของคณะกรรมการชุมชนและใกล้เคียงเท่านั้น

ปัญหาประการที่แปด คือ ปัญหาการขาดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาระหว่างชุมชนที่มีสภาพปัญหาคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาบางเรื่องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเหมือนกันในชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงกันและชุมชนไม่มีศักยภาพเพียงพอในการแก้ไขปัญหาได้โดยลำพัง แต่ก็ยังไม่ได้มีการประสานเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาระหว่างชุมชน ทำให้ปัญหามักจะไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเต็มที่ เช่น ชุมชนแห่งหนึ่งที่มีปัญหาการจราจรบริเวณทางเข้าชุมชน ซึ่งเป็นปัญหาที่

เกิดขึ้นเช่นเดียวกับชุมชนที่อยู่ติดกันและใช้เส้นทางเดียวกัน แต่ชุมชนทั้ง 2 แห่ง ไม่ได้มีการประสานความร่วมมือกันในการเสนอแก้ไขปัญหากับเทศบาล เป็นต้น

8.2) เทศบาลเมืองสิงห์บุรี

ในการดำเนินงานของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ซึ่งมีผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบหลัก คือ คณะกรรมการชุมชน พบว่ามีปัญหาในการดำเนินงานของชุมชน 5 ประการสำคัญ ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาความร่วมมือจากประชาชนในการดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมการชุมชนซึ่งได้รับความร่วมมือน้อยในหลายชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการประชุมชุมชน การจัดกิจกรรมของชุมชน ตลอดจนการให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมกับเทศบาล จะมีประชาชนเพียงกลุ่มหนึ่งเท่านั้นที่มาเข้าร่วมเป็นประจำ

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาความไม่พึงพอใจของประชาชนในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนในบางชุมชน ซึ่งมักจะเกิดขึ้นจากการแจกล้างของที่ไม่สามารถแจกให้กับประชาชนได้ทุกครั้งเร็ว เช่น ในกรณีของชุมชนแห่งหนึ่งในเขตเทศบาลซึ่งมักจะมีปัญหาการแจกล้างของที่ได้มาจากเทศบาลและหน่วยงานอื่นๆ โดยถ้าไม่สามารถแจกให้ได้ทั่วถึงทุกบ้าน คณะกรรมการชุมชนก็มักจะถูกต่อว่าในลักษณะของการบ่นหรือนินทา ซึ่งประธานกรรมการชุมชนดังกล่าวได้บอกว่าถึงแม้จะมีเสียงว่าบ้างก็ไม่มีอะไรเพราะทางชุมชนมีหลักเกณฑ์ที่ชี้แจงได้ และถ้าคณะกรรมการชุมชนรับทราบว่ามีใครบ่นมากก็จะชี้แจงเป็นรายๆ ไป เช่นในกรณีของลุงยังชีพซึ่งจะมีหลักเกณฑ์ในการแจกให้โดยจะเลือกผู้สูงอายุมากๆ ก่อนและประชาชนที่ขาดแคลนได้ลงมา เป็นต้น

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาเรื่องประธานกรรมการชุมชนในหลายชุมชนยังไม่ค่อยได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานจากกรรมการชุมชนมากนัก ถึงแม้ว่าจะมีการแต่งตั้งและแบ่งงานเป็นฝ่ายต่างๆ ให้ทำหน้าที่ในเรื่องนั้นๆ ก็ตาม แต่งานส่วนใหญ่จะมาอยู่ที่ประธานกรรมการชุมชนเป็นผู้รับหน้าที่ในการดำเนินงานของชุมชนเป็นหลัก ถึงแม้ว่าอาจจะมีกรรมการชุมชนที่คอยช่วยเหลือการดำเนินงานของประธานกรรมการชุมชนบ้างแต่ก็มีไม่มากนัก เนื่องจากกรรมการชุมชนบางส่วนยังคงประกอบอาชีพประจำอยู่ในขณะที่กรรมการชุมชนบางส่วนถึงแม้ว่าจะไม่ได้ประกอบอาชีพประจำแล้วแต่ก็ยังมีภารกิจส่วนตัวอยู่

ปัญหาประการที่สี่ คือ ปัญหาเรื่องชุมชนบางแห่งมีพื้นที่และจำนวนประชาชนในชุมชนมากเกินไปจนยากแก่การดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนให้ครอบคลุมทั่วถึงพื้นที่ทั้งหมดของ

ชุมชนได้ ไม่ว่าจะเป็นการดูแลปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน การดูแลพัฒนาชุมชน การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนในชุมชนได้รับทราบ ตลอดจนการสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชนในชุมชน

ปัญหาประการที่ห้า คือ ปัญหาสำหรับชุมชนที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาใหม่ในการได้รับ กองทุนชุมชนเมืองเป็นของตนเองตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของรัฐบาลเป็นไป อย่างยากลำบากมาก โดยชุมชนบ้านบางกระบือซึ่งเป็นชุมชนที่จัดตั้งขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2548 จะ ยังไม่มีกองทุนชุมชนเมืองเป็นของตนเองในทันทีแต่ต้องดำเนินการขอเพิ่ม ซึ่งพบว่ากาได้รับ กองทุนชุมชนเมืองเป็นไปอย่างยากลำบากมาก จนถึงปัจจุบันชุมชนก็ยังไม่มียกองทุนชุมชนเมือง จากปัญหาดังกล่าวมีผลทำให้ประชาชนในหลายชุมชนไม่ต้องการจัดตั้งชุมชนใหม่เพราะรู้สึกว่าจะ ทำให้ตนขาดโอกาสในการกู้เงินจากกองทุนชุมชนเมืองไปเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนกว่าชุมชนจะมี กองทุนชุมชนเมืองเป็นของตนเอง

5.4.4 กลุ่มหรือชมรมต่างๆ ในเขตเทศบาล

ประชาชนในกลุ่มหรือชมรมต่างๆ ที่อยู่ในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้เข้ามามีส่วนร่วม ดำเนินงานในการจัดบริการสาธารณะกับเทศบาล ซึ่งการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ ประชาชนที่ได้จัดตั้งเป็นกลุ่มหรือชมรมกับเทศบาลถือเป็นรูปแบบหนึ่งในการมีส่วนร่วมดำเนินงาน กับเทศบาลของประชาชนที่พบเห็นได้ในเทศบาลต่างๆ สำหรับในเทศบาลทั้ง 2 แห่งที่ได้ ทำการศึกษาพบว่ามียกลุ่มหรือชมรมที่สำคัญและน่าสนใจที่ได้มาเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและชมรมกีฬาตำบลท่าศาลาสำหรับเทศบาลตำบลท่าศาลา และกลุ่ม หนึ่งใหญ่วัดสว่างอารมณ์และชมรมผู้สูงอายุสำหรับเทศบาลเมืองสิงห์บุรี โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

เทศบาลตำบลท่าศาลา : กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามีกลุ่มอาชีพที่สำคัญ คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตั้งกลุ่มอยู่ที่ ชุมชนบ้านท่าศาลาโดยมีการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ คือ น้านมข้าวโพด เป็น ผลิตภัณฑ์ 4 ดาวระดับประเทศ ผลิตจากวัตถุดิบคือข้าวโพดซึ่งปลูกมากในพื้นที่ชุมชน มีสมาชิกใน กลุ่ม 34 คน สำหรับความร่วมมือของเทศบาลกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในการดำเนินงานจะมีการ ประสานผ่านทางหลายส่วนงานขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ขอความร่วมมือว่าส่วนงานใดรับผิดชอบ เช่น การประสานความร่วมมือโดยกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรใน การเข้าร่วมและสนับสนุนน้านมข้าวโพดมาแจกเด็กในงานวันเด็กของเทศบาล เป็นต้น

นอกเหนือไปจากการสนับสนุนของสหกรณ์การเกษตร เกษตรอำเภอ และจังหวัด โดยเฉพาะพัฒนาชุมชนซึ่งช่วยสนับสนุนในการช่วยหางานให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไปจำหน่ายผลิตภัณฑ์และช่วยสนับสนุนให้ได้เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แล้ว เทศบาลยังได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโดยการให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไปขายสินค้าทางการเกษตรที่สำนักงานเทศบาลเพื่อเป็นรายได้ของกลุ่มทุกวันพุธในช่วงเช้า แต่ไม่ได้มีงบประมาณสนับสนุนให้

เทศบาลตำบลท่าศาลา : ชมรมกีฬาตำบลท่าศาลา

ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามีชมรมกีฬาที่สำคัญ คือ ชมรมกีฬาตำบลท่าศาลา โดยความร่วมมือของเทศบาลกับชมรมกีฬาตำบลท่าศาลาในการดำเนินงานด้านกีฬาและนันทนาการ จะมีการประสานผ่านทางกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยชมรมกีฬาตำบลท่าศาลาจะช่วยเหลือเทศบาลในการจัดกิจกรรมให้ประชาชนได้ออกกำลังกาย หรือจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อนำรายได้จากการแข่งขันไปช่วยเหลือกิจการสาธารณะประโยชน์ในเขตเทศบาล โดยเทศบาลได้มีงบประมาณอุดหนุนให้ชมรมกีฬาตำบลท่าศาลาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดกิจกรรมแข่งขันกีฬาและการออกกำลังกายด้วย

สำหรับตัวอย่างของความร่วมมือในการดำเนินงานระหว่างเทศบาลกับชมรมกีฬาตำบลท่าศาลา เช่น การจัดการแข่งขันฟุตบอล 7 คน เทศบาลตำบลท่าศาลาคัพครั้งที่ 1 และการจัดการแข่งขันเปตองเชื่อมความสามัคคี เทศบาลตำบลท่าศาลาคัพครั้งที่ 1 ซึ่งด้วยรางวัลพร้อมเงินรางวัลของนายกเทศมนตรีตำบลท่าศาลา โดยการจัดการแข่งขันเป็นความร่วมมือระหว่างชมรมกีฬาตำบลท่าศาลา โรงเรียนพระนารายณ์ซึ่งเป็นโรงเรียนในเขตเทศบาล และเทศบาลตำบลท่าศาลา เพื่อหารายได้ช่วยเหลือค่าอาหารกลางวันโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 1 และโรงเรียนบ้านเขาหนีบ รวมทั้งช่วยเหลือในการก่อสร้างรั้วโรงเรียนพระนารายณ์ ซึ่งทั้งหมดเป็นโรงเรียนในเขตเทศบาล เป็นต้น

เทศบาลเมืองสิงห์บุรี : กลุ่มหนึ่งใหญ่วัดสว่างอารมณ์

ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้เข้าร่วมดำเนินงานในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลผ่านกลุ่มทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งในเขตเทศบาลมีกลุ่มทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ คือ กลุ่มหนึ่งใหญ่วัดสว่างอารมณ์ซึ่งมีพิพิธภัณฑสถานหนึ่งใหญ่วัดสว่างอารมณ์ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล โดยโรงเรียนในสังกัดเทศบาล คือ โรงเรียนอนุบาลเทศบาล 3 (พรหมรวมมิตร) ได้บรรจุหนึ่งใหญ่วัดสว่างอารมณ์ไว้ในหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนและจัดส่งนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 ไปเรียนวิธีการขีดหนึ่งใหญ่และการทำตัวหนึ่งใหญ่กับครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ณ พิพิธภัณฑสถาน

หนังสือวัดสว่างอารมณ์ทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี โดยเทศบาลจะมีการตอบแทนความร่วมมือให้กับกลุ่มหนังสือวัดสว่างอารมณ์ด้วย เช่น มีการอุดหนุนงบประมาณให้สำหรับการจัดงานประเพณีไหว้ครูหนังสือใหญ่ เป็นต้น

เทศบาลเมืองสิงห์บุรี : ชมรมผู้สูงอายุ

ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีหลายคนได้เข้าร่วมดำเนินงานในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลผ่านทางชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งมีอยู่ในชุมชนต่างๆ ของเทศบาลทั้ง 13 ชุมชน โดยความร่วมมือของเทศบาลกับชมรมผู้สูงอายุในการดำเนินงานส่วนใหญ่จะมีการประสานความร่วมมือกับชมรมผู้สูงอายุผ่านทางกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมในเรื่องของการสร้างเสริมสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุในเขตชุมชนของตน ซึ่งเทศบาลได้มีการจัดประชุมคณะทำงานชมรมผู้สูงอายุจำนวน 6 ครั้งต่อปี โดยให้ตัวแทนชมรมผู้สูงอายุของทุกชุมชนจำนวน 13 ชมรมๆ ละ 2 คน รวมทั้งประธานกรรมการชุมชนจาก 13 ชุมชน มาเข้าร่วมประชุมกับเทศบาลเพื่อกำหนดรูปแบบการดำเนินงาน วิเคราะห์ปัญหา และแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ

สำหรับตัวอย่างของความร่วมมือในการดำเนินงานระหว่างเทศบาลกับชมรมผู้สูงอายุ เช่น การประสานขอความร่วมมือให้ชมรมผู้สูงอายุช่วยจัดเตรียมสถานที่และเชิญชวนผู้สูงอายุในชุมชนให้มาร่วมกิจกรรมของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมในการออกหน่วยตรวจคัดกรองสุขภาพรักษาเบื้องต้น และกลุ่มสัมพันธ์ซึ่งได้จัดขึ้นในชุมชนต่างๆ ของเทศบาล เป็นต้น โดยเทศบาลจะมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานให้กับชมรมผู้สูงอายุด้วย

5.4.5 การเข้าร่วมดำเนินงานอื่นๆ ที่น่าสนใจ

นอกจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของประชาชนในกลุ่มหรือชมรมต่างๆ แล้ว ยังพบว่ามีภาคส่วนอื่นๆ ของประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในการจัดบริการสาธารณะกับเทศบาลอีกด้วย โดยภาคส่วนอื่นๆ ที่น่าสนใจที่ได้มาเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล คือ สภาวัฒนธรรมตำบลท่าศาลาสำหรับเทศบาลตำบลท่าศาลา และเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนสำหรับเทศบาลเมืองสิงห์บุรี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เทศบาลตำบลท่าศาลา : สภาวัฒนธรรมตำบลท่าศาลา

ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้มีประชาชนเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลผ่านทางสภาวัฒนธรรมตำบลท่าศาลา โดยสภาวัฒนธรรมตำบลเป็นองค์กรของภาคประชาชนที่มีลักษณะ

คล้ายกับเป็นชมรมหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมตำบลท่าศาลาจะประกอบด้วย ประธานสภาวัฒนธรรมตำบล รองประธานสภาวัฒนธรรมตำบล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการที่ปรึกษา และกรรมการ รวมทั้งสิ้น 13 คน เลือกลงมาจากสมาชิกสภาวัฒนธรรมตำบล มีวาระการดำรงตำแหน่ง 3 ปี ไม่มีเงินเดือนตอบแทน

สำหรับการร่วมมือในการดำเนินงานของเทศบาลกับสภาวัฒนธรรมตำบลท่าศาลานั้น เทศบาลจะมีการประสานความร่วมมือผ่านทางกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการทำหน้าที่อนุรักษ ฟื้นฟู และสืบสานวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นไม่ให้ถูกลบเลือน โดยการร่วมส่งเสริมให้เกิดมีขึ้นและการเข้าไปร่วมในงานประเพณีต่างๆ เช่น งานทำบุญกลางบ้าน งานสืบสานวัฒนธรรมประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น รวมทั้งการทำนุบำรุงศาสนา ตลอดจนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน เช่น การสร้างบ้านและช่วยเหลือผู้สูงอายุคนหนึ่งซึ่งชุมชนบ้านเขาเหน็บซึ่งไม่มีที่อยู่อาศัย เป็นต้น รวมไปถึงการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน เช่น การสนับสนุนการจัดงานวันเด็กของเทศบาล การประกวดคัดลายมือและวาดภาพของนักเรียน เป็นต้น

นอกจากนี้สภาวัฒนธรรมตำบลท่าศาลายังดูแลช่วยเหลือเกี่ยวกับเรื่องงานศพของประชาชนในเขตตำบลท่าศาลา โดยมอบเงินสงเคราะห์ที่กระทรวงการคลังเป็นผู้อุดหนุนให้ผู้เสียชีวิตที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปและมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตตำบลท่าศาลาตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไปศพละ 2,000 บาท สำหรับเทศบาลได้มีงบประมาณอุดหนุนให้สภาวัฒนธรรมตำบลท่าศาลาเพื่อจ่ายเป็นค่าดำเนินการจัดกิจกรรมด้านศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี นอกจากนี้ยังเอื้อเฟื้อสถานที่ของสำนักงานเทศบาลในการจัดประชุมคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมตำบลท่าศาลาอีกด้วย

เทศบาลเมืองสิงห์บุรี : เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน

ในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีประชาชนเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลผ่านทางกรเป็นเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน โดยโรงเรียนในสังกัดเทศบาลจะมีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนผ่านการขอความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียนที่สมัครใจมาเป็นเครือข่ายในแต่ละห้องเรียนโดยไม่มีค่าตอบแทนให้

สำหรับที่มาของการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองนั้น คุณสิงห์บุรี ฉ. ซึ่งเป็นผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีแห่งหนึ่งได้อธิบายว่า “แนวคิดที่มาจากเครือข่ายผู้ปกครองก็เกิดจากการพูดคุยกับเพื่อนผู้บริหารด้วยกันจากหลายๆ โรงเรียน ไม่เฉพาะเขตเทศบาล ก็สอบถาม

ว่าการทำงานในรูปแบบเครือข่ายตรงนี้เป็นอย่างไร เขาก็บอกว่าดี เพราะว่าทำให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมและมีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์ได้ดีกว่าเราไปทำโดยตรง บางครั้งไปพูดตรงที่ประชุมใหญ่ก็ไม่ชัดเจนไม่ทั่วถึง แต่ถ้าทำเป็นเครือข่ายก็ทำให้ชัดเจนขึ้นมาว่าประธานเครือข่ายแต่ละห้องไปบอกเครือข่าย แล้วเครือข่ายก็ไปบอกผู้ปกครองต่ออีกครั้งหนึ่ง มันก็ทำให้การสื่อสารดีกว่า ได้เนื้อหา ได้ข้อความชัดเจนมากขึ้น จึงมีเครือข่ายผู้ปกครองเกิดขึ้นในโรงเรียน”

เครือข่ายผู้ปกครองมีการจัดตั้งโดยการหาผู้ปกครองที่สมัครใจเป็นเครือข่ายผู้ปกครองในแต่ละห้องเรียน เริ่มจากทางโรงเรียนจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองก่อนที่จะสร้างเครือข่ายผู้ปกครองขึ้นมา เมื่อประชุมผู้ปกครองเสร็จแล้วก็เรียนเชิญผู้ปกครองไปห้องเรียนในทุกห้อง โดยแต่ละห้องคุณครูจะดำเนินการหาผู้ปกครองที่มีความเสียสละพอจะช่วยเหลืองานด้านกิจการนักเรียนของโรงเรียนได้เพื่อตั้งเป็นเครือข่ายผู้ปกครอง โดยเชิญชวนผู้ปกครองตามความสมัครใจ ถ้าผู้ปกครองคนใดสมัครใจแล้วคุณครูก็จะขอรายชื่อไว้ ซึ่งเทศบาลก็จะเก็บรายชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของเครือข่ายผู้ปกครองไว้เพื่อใช้ในการติดต่อประสานงาน นอกจากนี้เมื่อได้ผู้ปกครองเป็นเครือข่ายในแต่ละห้องเรียนแล้วก็จะให้เครือข่ายผู้ปกครองในแต่ละห้องเรียนเลือกผู้ทำหน้าที่เป็นประธานเครือข่ายผู้ปกครองในห้องเรียนนั้นๆ

เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนจะมีลักษณะเป็นเหมือนตัวแทนของผู้ปกครองนักเรียนในแต่ละห้องเรียนโดยมีหน้าที่หลายอย่าง เช่น การเป็นผู้แทนของผู้ปกครองในการติดต่อประสานงานกับโรงเรียน หากโรงเรียนต้องการติดต่อแจ้งข่าวสารอะไรที่จำเป็นไปให้ผู้ปกครองได้รับทราบก็จะติดต่อผ่านทางประธานเครือข่ายผู้ปกครองในแต่ละห้องเพื่อให้ช่วยเหลือแจ้งข่าวสารต่อไปยังเครือข่ายผู้ปกครองที่เหลือ และให้เครือข่ายผู้ปกครองที่เหลือช่วยแจ้งข่าวสารไปยังผู้ปกครองที่ไม่ได้เป็นเครือข่ายฯ ได้รับทราบต่อไป รวมถึงการเป็นตัวแทนผู้ปกครองในแต่ละห้องเพื่อเข้าประชุมเครือข่ายผู้ปกครองซึ่งจัดขึ้นนอกเหนือจากการประชุมผู้ปกครอง เพื่อให้เครือข่ายผู้ปกครองได้เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นต้น

ในการทำหน้าที่ของเครือข่ายผู้ปกครองนั้น คุณสิงห์บุรี อ. ซึ่งเป็นผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสิงห์บุรีแห่งหนึ่งได้กล่าวว่า “เครือข่ายผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็ให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะกับเราบ้าง เราก็พยายามจะเอามาประมวลว่าอะไรที่จะเป็นประโยชน์กับโรงเรียนของเราก็นำมาประยุกต์ปรับปรุงการทำงาน และผมมองดูว่าเขาให้ความช่วยเหลือเราทุกอย่าง เพราะเขามีใจอยากช่วย เขามีความเสียสละที่จะดูแลลูกหลาน และอยากจะช่วยพัฒนาโรงเรียนเราให้ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน ซึ่งผลจากการมีกรรมการตรงนี้ทำให้โรงเรียนเราพัฒนาในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะ

เป็นการร่วมกิจกรรมมากขึ้น การให้ความอนุเคราะห์ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินหรือการบริจาคมากขึ้น เช่น เราจัดผ้าป่าการศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนการบริจาคเยอะอยู่”

5.4.6 ภาพรวมในการเข้าร่วมดำเนินงานของประชาชน

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่งได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในรูปแบบต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) และชุมชน ซึ่งสามารถพบได้ในเทศบาลต่างๆ เช่นเดียวกัน สำหรับกลุ่ม ชมรม และภาคส่วนอื่นๆ จะมีการรวมตัวกันของประชาชนในเรื่องต่างๆ แตกต่างกันไปในแต่ละเทศบาล โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลามีการรวมตัวกันของประชาชนที่น่าสนใจ ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ชมรมกีฬาตำบลท่าศาลา และสภာวัฒนธรรมตำบลท่าศาลา ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ได้แก่ กลุ่มหนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ ชมรมผู้สูงอายุ และเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน

สำหรับประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับเทศบาลส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความสะดวกที่จะมาร่วมงานซึ่งหลายครั้งได้จัดขึ้นในวันและเวลาทำการ เช่น ผู้สูงอายุ แม่บ้าน หรือประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้านที่พอจะสละเวลามาได้ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ประชาชนที่มาเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลมักจะเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลด้วย

กล่าวโดยสรุป จากข้อมูลการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับเทศบาลของประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ในรูปแบบต่างๆ ที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือทำหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะต่างๆ ของเทศบาล โดยล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องและเป็นผลประโยชน์กับประชาชนเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผู้วิจัยได้ทบทวนและสรุปไว้เบื้องต้นในบทที่ 2 โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐในลักษณะหนึ่ง คือ การเข้าร่วมจัดกิจกรรม ซึ่งประชาชนได้เข้าไปมีส่วนช่วยในการดำเนินงานเรื่องต่างๆ ของหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐด้วย

5.4.7 ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมดำเนินงานของประชาชน

จากข้อมูลการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลของประชาชนทั้งในส่วน of เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีข้างต้น เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่ามีหลายเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมดำเนินงานของประชาชน ทั้งปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ ทศนคติของประชาชนต่อการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล ทศนคติของประชาชนต่อเทศบาล ความสะดวก

เรื่องเวลาของประชาชน การเป็นคนในพื้นที่เทศบาล และปัจจัยภายนอกของประชาชน ได้แก่ การรวมตัวกันในชุมชน และการมีปัญหาความต้องการในชุมชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ทศนคติของประชาชนต่อการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล

ทัศนคติของประชาชนต่อการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลที่มีแตกต่างกันไปส่งผลทำให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลของประชาชนแต่ละคนมีความแตกต่างกันไปด้วย โดยประชาชนที่มีทัศนคติต่อการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลในแง่บวกหรือแง่ดีก็มีแนวโน้มที่จะสนใจเข้าไปร่วมดำเนินงานกับเทศบาลในเรื่องต่างๆ ประชาชนกลุ่มนี้จะมีความคิดว่าการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลเป็นสิ่งที่ดี ทำให้มีโอกาสได้สัมผัสจัดการดำเนินงานของเทศบาลตลอดจนได้มีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลด้วยกัน ทำให้เกิดความผูกพันกันทั้งระหว่างประชาชนกับเทศบาลและระหว่างประชาชนด้วยกันเอง รวมทั้งเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจและเป็นการสร้างบุญกุศลหากได้มาเสียสละช่วยเหลืองานของเทศบาล เช่น คุณท่าศาลา บ. ซึ่งได้เข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลโดยเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “เราต้องเป็นผู้นำทั้งกาย ใจ เสียสละ และไม่มีผลตอบแทนนั้นเป็นสิ่งที่ภูมิใจ เราเกษียณอายุราชการออกมาแล้วจะเหงา ถ้าเกิดอยู่เฉยๆ จะกลายเป็นโรคซึมเศร้า แต่ถ้าเราไปทำงานเพื่อส่วนรวมกับเทศบาลตรงนี้เราจะได้มีเพื่อน ได้พบปะพูดคุยสังสรรค์บ้าง ได้แต่งตัวบ้าง จึงได้ไปร่วมงานกับเทศบาล เราทำงานเป็นครูจนอายุครบ 60 ปี ทำงานจนวันสุดท้าย เมื่อเกษียณมา 2 ปีแรกไม่ได้ไปไหนเลย อยู่แต่บ้าน เราเอาเงินไปซื้อเพชรพระอุมาอ่านเดือนละ 4 เล่มจนจบครบ 48 เล่ม จนไปเบิกเงินที่ธนาคาร เจ้าหน้าที่บอกว่าลายเซ็นไม่ใช่ลายเซ็นป่าเพราะมือเริ่มแข็ง ลี้นก็เริ่มมีอาการแข็ง ซึ่งการที่เราถือว่าทำงานมาจนอายุ 60 ปีแล้วขอพักผ่อน จะไม่คบกับใคร จะอยู่กับบ้าน ไม่สังสรรค์แล้ว นั่นคือสิ่งที่ทุกคนกำลังคิดผิด คนเกษียณอายุถ้าไม่มีอาชีพสำรองแน่นอน”

นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลมักจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมงานสาธารณะประโยชน์อื่นๆ อยู่ด้วย เช่น คุณท่าศาลา ง. ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนหนึ่งในเทศบาลตำบลท่าศาลา พบว่ามีบทบาทในตำแหน่งอื่นๆ อีกหลายอย่าง เช่น ประธานชมรมรักษาสภาพของโรงพยาบาลลพบุรี นายกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์อำเภอเมืองลพบุรี ประธานชมรมออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอเมืองลพบุรี รองประธานชมรมผู้สูงอายุจังหวัดลพบุรี และเหรียญกษาปณ์แม่บ้านสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี เป็นต้น หรือคุณสิงห์บุรี ผ. ซึ่งเป็นประธานกรรมการชุมชนหนึ่งในเทศบาลเมืองสิงห์บุรี พบว่ามีบทบาทในตำแหน่งอื่นๆ อีกหลายอย่างเช่นเดียวกัน เช่น ประธานกองทุนชุมชนเมือง ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประธานเครือข่ายกองทุนเทศบาล อนุกรรมการเงินกองทุนเทศบาล และประชาสัมพันธ์เงินกองทุนจังหวัด เป็นต้น

ในขณะที่เดียวกันก็มีประชาชนอีกส่วนหนึ่งที่มีทัศนคติต่อการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลในแง่ลบก็มีแนวโน้มที่จะไม่สนใจเข้าไปร่วมดำเนินงานกับเทศบาล โดยประชาชนกลุ่มนี้ จะมีความคิดว่าไม่ใช่ธุระของตนในการไปเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล ภาระหน้าที่การงานของตนเองก็ยุ่งพ้ออยู่แล้ว ในขณะที่ประชาชนบางคนเป็นคนไม่ชอบมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมทั้งประชาชนบางคนมีความกลัวว่าจะมีปัญหาหากไปเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล เช่น การกลัวเพื่อนร่วมงานจะทราบว่ามีคนในครอบครัวติดยาเสพติด เป็นต้น

2) ทัศนคติของประชาชนต่อเทศบาล

ทัศนคติของประชาชนต่อเทศบาลนั้นมีทั้งในแง่บวกและแง่ลบแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ซึ่งทัศนคติที่แตกต่างกันนี้ก็ทำให้การตัดสินใจเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลของประชาชนแต่ละคนแตกต่างกันไปด้วย โดยประชาชนที่มีทัศนคติต่อเทศบาลในแง่บวกหรือแง่ดีจะมีแนวโน้มในการตัดสินใจเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล ประชาชนกลุ่มนี้ซึ่งมีทั้งประชาชนที่มีความชื่นชอบนายกเทศมนตรีเป็นการส่วนตัว หลายคนติดตามให้กำลังใจมาตั้งแต่ช่วงเลือกตั้งนายกเทศมนตรี หรือหลายคนชื่นชอบบุคลิกของนายกเทศมนตรี รวมถึงประชาชนที่มีความพึงพอใจการดำเนินงานของนายกเทศมนตรีและคณะตลอดจนมีความพึงพอใจการดำเนินงานของเทศบาลในภาพรวม ก็ จะให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล

ในส่วนของความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเกี่ยวกับเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อเทศบาลในแง่บวกดังกล่าวนี้ คุณท่าศาลา ป. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้ให้ความคิดเห็นว่า “เหตุผลที่ชาวบ้านมาร่วมงานกับเทศบาล เช่น มาเป็นกรรมการชุมชนนั้นมันอยู่ที่ความผูกพัน เขามีความใกล้ชิดกับเทศบาล เวลาเทศบาลมีกิจกรรมอะไรก็เชิญเขามาร่วม เช่น กิจกรรมบันเทิง มีงานฉลองต่างๆ จึงเกิดความสนิทสนมกันและเขาก็เลยให้ความช่วยเหลืองานเทศบาลดี นอกจากนี้เทศบาลก็จะคอยไปดูและช่วยเหลือชุมชนต่างๆ โดยตลอด เช่น เกิดน้ำท่วมหนักปี 2551 เราก็ช่วยเหลือสูบน้ำ วางแนวกระสอบทราย หรือแจกสิ่งของช่วยเหลือให้ชาวบ้านก็เลยจะยอมรับเราและมาร่วมกับเราดี” ในขณะที่คุณสิงห์บุรี ช. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ให้ความคิดเห็นว่า “สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานต่างๆ ของเทศบาลนั้นถือว่าดีนะ คำว่าชุมชนเข้มแข็งเป็นอะไรที่มาสร้างในสมัยนายกฯ คนนี้มากเลย ความตั้งใจ ความจริงใจของนายกฯ ที่แสดงออกถึงประชาชนจนมีชื่อเสียงบอกต่อๆ กันไป ตรงนี้เป็นสิ่งที่ดึงคนมาได้ ทำให้ประชาชนเริ่มเข้ามามากขึ้นเรื่อยๆ และการที่นายกฯ ไปงานต่างๆ เองก็มีส่วนช่วยดึงคนมามีส่วนร่วมได้เยอะมาก เวลาที่มีโครงการอะไร นายกฯ จะลงมาเล่นกับประชาชน

ล่าสุดมีงาน อสม. นายกฯ ขึ้นไปร้องเพลง เดิน พูดเป็นกันเอง ก็มีเสียงตอบรับมาว่านายกฯ น่ารักนะ อย่างนี้ขอให้ชาวบ้านเขามาช่วยอะไรก็มาทั้งนั้นแหละ”

สำหรับประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีทัศนคติต่อเทศบาลในแง่ลบก็จะมีแนวโน้มในการไม่เข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล ประชาชนในกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งจะเป็นประชาชนที่ชื่นชอบกลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่เป็นคู่แข่งกับกลุ่มของนายกเทศมนตรีซึ่งมีอยู่หลายกลุ่มในพื้นที่ โดยคุณท่าศาลา ป. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้ให้ความคิดเห็นว่า “ความขัดแย้งทางการเมืองมีผลทำให้ฝ่ายตรงข้ามไม่มาร่วมงานกับเทศบาลพอสมควร ซึ่งการเลือกตั้งท้องถิ่นจะมีการแบ่งเป็นหลายกลุ่ม พอเลือกตั้งไปแล้วประชาชนหลายคนเขาก็ยังรักคนของเขาอยู่ แล้วถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ช่วงการเลือกตั้ง แต่กิจกรรมต่างๆ เช่น งานสงกรานต์ งานวันขึ้นปีใหม่ นักการเมืองแต่ละกลุ่มก็จะจัดกิจกรรมของใครของมัน ดังนั้นประชาชนก็จะมีผู้นำของใครของมัน ถ้าไม่ใช่งานของนักการเมืองที่ตนเองสนับสนุนอยู่เขาก็จะไม่ค่อยเข้าไปยุ่ง”

ในขณะที่คุณสิงห์บุรี ผ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ให้ความคิดเห็นว่า “สำหรับประชาชนที่ไม่เข้ามาร่วมงานอะไรกับเทศบาลนั้น นอกจากคนที่เขาต้องทำงานไม่มีเวลา เพราะเรื่องปากท้องเป็นเรื่องสำคัญกว่าแล้ว อีกส่วนหนึ่งก็จะเป็นคนที่มีแนวความคิดที่แตกต่างกันไป คือจะไปอิงทางการเมือง ส่วนใหญ่ไม่ว่าการเมืองที่ไหนก็มีฝ่ายตรงข้ามทั้งนั้น ดังนั้นเรื่องการเมืองก็มีผลให้ฝ่ายตรงข้ามไม่มาร่วม” นอกจากนี้ประชาชนที่ไม่เข้ามาร่วมงานกับเทศบาลยังมีในส่วนของคนที่ไม่พึงพอใจการดำเนินงานของนายกเทศมนตรีและคณะรวมถึงการดำเนินงานของเทศบาลในภาพรวม ซึ่งอาจเป็นผู้ที่ชื่นชอบหรือไม่ชื่นชอบนายกเทศมนตรีเป็นการส่วนตัวก็ได้

3) ความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชน

ความสะดวกเรื่องเวลาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยในการตัดสินใจของประชาชนว่าจะเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลหรือไม่ โดยประชาชนที่พอจะมีเวลาวางมาช่วยเหลืองานของเทศบาลได้ เช่น ผู้สูงอายุที่เป็นข้าราชการบำนาญ แม่บ้าน หรือประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้านของตนเอง เป็นต้น ก็จะมีแนวโน้มในการตัดสินใจเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล เช่น ในกรณีของคณะกรรมการชุมชนโดยเฉพาะผู้ที่ดำรงตำแหน่งเป็นประธานซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีเวลาอยู่กับบ้าน โดยพบว่า มีประธานคณะกรรมการชุมชนในเทศบาลตำบลท่าศาลาหลายชุมชนที่เป็นข้าราชการบำนาญ เช่น ชุมชนศักดิ์ศรีนคร ชุมชนโสภา 1 ชุมชนปรีดาวิลเลจ ชุมชนเทพาชนคร ชุมชนบ้านหัวช้าง ชุมชนศรีโสภา ชุมชนกัลยาณมิตร เป็นต้น เช่นเดียวกับเทศบาลเมืองสิงห์บุรีที่มี

ประธานกรรมการชุมชนหลายชุมชนที่เป็นข้าราชการบำนาญเช่นกัน เช่น ชุมชนวัดหัวว่าว ชุมชนวัดโพธิ์ข้าวผอก ชุมชนวิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี ชุมชนบ้านบางกระบือ เป็นต้น

ในการยอมรับตำแหน่งประธานของชุมชนนั้นพบว่าผู้ที่ได้รับเลือกจากประชาชนให้ดำรงตำแหน่งก็จะพิจารณาประเด็นความสะดวกเรื่องเวลาของตนเองเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งเช่นกัน เช่น คุณท่าศาลา สุ. ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนหนึ่งในเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “สาเหตุที่ลงมาทำงานประธานของชุมชนก็เนื่องจากพุดง่ายๆ ว่าลุงเป็นคนตงงาน ลาออกจากราชการทหารมาก่อนกำหนดจึงมีเวลารว่างเยอะก็อยากให้สมองเคลื่อนไหวบ้าง หลานก็ไม่ต้องเลี้ยงเพราะลูกๆ เขาเลี้ยงเอง เวลากลางวันก็ไปฝากท้องที่บึงซีบ่าง โลดสับบ้าง ตอนเย็นก็ซื้อข้าวถุงเลย ครอบครัวก็สมบูรณ์แล้วในระดับหนึ่ง”

สำหรับประชาชนที่ไม่ค่อยจะมีเวลารว่างเพราะต้องออกไปทำงานนอกบ้านในวันและเวลาทำการก็จะมีแนวโน้มในการไม่สนใจจะเข้าไปร่วมดำเนินงานอะไรกับเทศบาล โดยคุณท่าศาลา ง. ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนหนึ่งในเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานด้านชุมชนว่า “ปัญหาประการหนึ่ง คือ ชุมชนไม่ค่อยได้รับความร่วมมือในการทำงานจากคนในชุมชน หรือแม้แต่บางครั้งคนที่เป็นคนคณะกรรมการชุมชนเองก็ไม่ให้ความร่วมมือ อย่างมาประชุมวันพุธกับเทศบาลก็ป่าเอง บอร์ดประชาสัมพันธ์ก็ไปติดเอง ทำอะไรเอง เพราะหลายคนก็มีภาระของตน อย่างกรรมการชุมชนบางคนก็รับราชการอยู่ มีเลขาฯ ชุมชนที่พอจะเขียนอะไรได้แต่ก็ต้องให้ป่าพิมพ์ จะจัดงานแต่ละครั้งจะมีป่ากับเลขาฯ คอยวิ่ง แม้แต่ยกน้ำลงจากรถ”

4) การเป็นคนในพื้นที่เทศบาล

การเป็นคนในพื้นที่เทศบาลมีผลต่อการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลของประชาชน โดยประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลส่วนใหญ่จะมีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลซึ่งถือเป็น “คนในพื้นที่” ในขณะที่ประชาชนซึ่งไม่ได้มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลหรือที่เรียกว่า “ประชากรแฝง” นั้นแทบจะไม่ได้เข้าไปร่วมดำเนินงานอะไรกับเทศบาล เนื่องจากมองว่าตนเองเป็น “คนนอกพื้นที่” ไม่ได้เป็นคนในพื้นที่อย่างแท้จริง มาอยู่เพียงเช่าพักอาศัยเพื่อทำงานเท่านั้น จึงไม่สนใจที่จะเข้าไปร่วมดำเนินงานอะไรกับเทศบาล อีกทั้งการให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลในบางรูปแบบได้มีระเบียบกำหนดให้ประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลเท่านั้นที่จะเป็นผู้มีสิทธิเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลได้ เช่น ระเบียบเทศบาลตำบลท่าศาลาว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา พ.ศ. 2552 ซึ่งกำหนดให้

ผู้ที่จะเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนและกรรมการชุมชนจะต้องมีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันหรือไม่น้อยกว่า 3 เดือน เป็นต้น จึงทำให้ผู้ที่เข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลผ่านทางคณะกรรมการชุมชนนั้นจำกัดอยู่เฉพาะผู้ที่มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลเท่านั้น เป็นต้น

5) การรวมตัวกันในชุมชน

การรวมตัวกันในชุมชนซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละชุมชนมีผลทำให้การเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลของประชาชนในแต่ละชุมชนแตกต่างกันไปด้วย โดยชุมชนที่มีการรวมตัวกันของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมมวลชนต่างๆ ผ่านทางกลุ่มหรือชมรมในชุมชนอย่างสม่ำเสมออยู่แล้ว เมื่อเทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลซึ่งเป็นงานมวลชนเช่นเดียวกัน ก็จะทำให้ประชาชนในชุมชนเหล่านี้มีความพร้อมและความสนใจที่จะเข้าร่วมงานกับเทศบาลด้วย เช่นในกรณีของชุมชนบ้านท่าศาลาของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งมีการรวมตัวกันในรูปแบบหมู่บ้านตามการปกครองท้องถิ่นมาเป็นเวลานานแล้ว อีกทั้งในชุมชนก็มีการรวมกลุ่มต่างๆ หลายกลุ่มและมีการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น ดังนั้นเมื่อเทศบาลจัดให้มีการเลือกประธานคณะกรรมการชุมชนและการคัดเลือกกรรมการชุมชน ทำให้ประชาชนในชุมชนโดยเฉพาะประชาชนที่มีการทำกิจกรรมอยู่ในกลุ่มต่างๆ เป็นประจำอยู่แล้วสนใจมาเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนและกรรมการชุมชน ซึ่งพบว่าประธานคณะกรรมการชุมชนดำรงตำแหน่งในกลุ่มต่างๆ มากมาย เช่น ประธานกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ กรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เป็นต้น รวมทั้งกรรมการชุมชนหลายคนก็มีตำแหน่งอยู่ในกลุ่มต่างๆ ด้วยเช่นกัน เช่น กรรมการชุมชนฝ่ายสาธารณสุขดำรงตำแหน่งกรรมการหมู่บ้านหมู่ที่ 5 และกรรมการประปาหมู่บ้านหมู่ที่ 5 ด้วย เป็นต้น

ในขณะที่ชุมชนซึ่งมีการรวมตัวกันในชุมชนน้อยจะพบว่าประชาชนในชุมชนมีแนวโน้มที่จะไม่สนใจเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล เช่นในกรณีของชุมชนแห่งหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งเป็นชุมชนที่มีการรวมตัวกันในชุมชนน้อย ในชุมชนมีกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนมาเข้าร่วมน้อย ดังนั้นเมื่อเทศบาลจัดตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการและให้ชุมชนมีการเลือกประธานคณะกรรมการชุมชนและการคัดเลือกกรรมการชุมชน ปรากฏว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเป็นกรรมการชุมชนเพราะไม่เคยร่วมงานมวลชนมาก่อน จึงจะมีการนำชุมชนไปรวมกับชุมชนข้างเคียง แต่ชุมชนข้างเคียงไม่ยินยอมรวมชุมชนด้วย จึงจำเป็นต้องจัดตั้งเป็นชุมชนของตนเองหรือในกรณีของชุมชนแห่งหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีซึ่งมีความขัดแย้งภายในชุมชนอย่างชัดเจน กล่าวคือประชาชนในชุมชนมีการแบ่งออกเป็นกลุ่มต่างๆ อย่างเห็นได้ชัด ประชาชนไม่ค่อย

ได้มีกิจกรรมการรวมตัวกันของประชาชน หรือมีก็เป็นเพียงเฉพาะกลุ่มของตนเอง ดังนั้นเมื่อเทศบาลเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลแล้ว พบว่าประชาชนในชุมชนเหล่านี้จะไม่ค่อยมีความสนใจที่จะเข้าร่วมด้วยมากนัก เพราะขาดความรู้สึกในการเป็นชุมชนร่วมกันและไม่ค่อยได้ร่วมงานชุมชนกันมาก่อน อีกทั้งยังไม่ต้องการร่วมกิจกรรมใดๆ กับประชาชนในกลุ่มที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามกับตน ซึ่งประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลส่วนใหญ่ก็จะเป็นประชาชนที่อยู่กลุ่มเดียวกับคณะกรรมการชุมชนจำนวนหนึ่งเท่านั้น

6) การมีปัญหาคือความต้องการในชุมชน

การมีปัญหาคือความต้องการในชุมชนถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประชาชนในชุมชนนั้นๆ สนใจเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล กล่าวคือชุมชนที่มีปัญหาหรือความต้องการของชุมชนซึ่งเกินศักยภาพที่ชุมชนจะดำเนินการแก้ไขได้ หรือชุมชนที่ยังมีสภาพไม่สมบูรณ์พร้อม ยังมีปัญหาคือความต้องการที่รอคอยการแก้ไขหรือพัฒนาจากเทศบาลอยู่ จะพบว่าประชาชนในชุมชนเหล่านี้มีแนวโน้มสนใจเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล โดยมองว่าการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลจะทำให้ตนสามารถประสานตลอดจนเร่งรัดให้เทศบาลดำเนินโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการให้กับชุมชนของตนเองได้ เช่นในกรณีการเข้าร่วมเป็นกรรมการชุมชนของประชาชนมีสาเหตุหนึ่งที่สำคัญ คือ ต้องการเข้ามาทำหน้าที่ประสานกับเทศบาลให้มาดำเนินโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาชุมชน เช่น คุณท่าศาลา ถ. ซึ่งเป็นกรรมการชุมชนของชุมชนแห่งหนึ่งในเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “เหตุผลในการรับเป็นกรรมการชุมชน พูดตรงๆ ก็คืออยากให้เราชุมชนของเราเจริญ เพราะพื้นที่ชุมชนบางส่วนมีปัญหาเวลาฝนตกหนักน้ำจะท่วม แล้วการแก้ไขมันใหญ่เกินกำลังของชุมชนเรา ก็เป็นหน้าที่คณะกรรมการชุมชนต้องเข้าไปหาและปรึกษาเทศบาล แล้วก็ทำแผนชุมชนเสนอโครงการขึ้นไปเทศบาลเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งหากเราเป็นกรรมการชุมชนเราก็สามารถดำเนินการตรงนี้ได้”

ในขณะเดียวกันชุมชนที่ไม่มีปัญหาคือเดือดร้อนของชุมชนหรือความต้องการอะไรให้กับชุมชนก็จะพบว่าประชาชนในชุมชนมีแนวโน้มไม่สนใจเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล โดยมองว่าสภาพชุมชนของตนก็ค่อนข้างมีความสมบูรณ์พร้อมอยู่แล้ว ไม่มีความจำเป็นจะต้องไปเข้าร่วมดำเนินงานอะไรกับเทศบาลเพราะชุมชนไม่มีปัญหาอะไรจะต้องไปประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาหรือร่วมกับเทศบาล เช่นในกรณีการเข้าร่วมเป็นกรรมการชุมชนของประชาชนในชุมชนรุ่งโรจน์วิทย์ของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งเป็นชุมชนที่ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะดี พื้นที่ในชุมชนไม่มีปัญหาอะไรรุนแรง ประชาชนในชุมชนจึงไม่ค่อยมีความสนใจที่จะเป็นกรรมการชุมชนหรือแม้กระทั่งไม่ต้องการจัดตั้งชุมชนเป็นของตนเองแต่ต้องการนำพื้นที่ชุมชนไปรวมกับชุมชนจอมพล ป. ให้เป็น

ชุมชนเดียวกัน แต่ชุมชนจอมพล ป. ไม่ยินยอมรวมชุมชนด้วย จึงทำให้ชุมชนรุ่งปิติวิวิจําเป็นต้องจัดตั้งเป็นชุมชนของตนเอง เป็นต้น

5.4.8 แนวทางในการส่งเสริมการเข้าร่วมดำเนินงานของประชาชน

จากการประมวลข้อมูลทั้งในส่วนของลักษณะการเข้าร่วมดำเนินงานและปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมดำเนินงาน ตลอดจนข้อคิดเห็นที่เสนอมาจากประชาชนในเขตเทศบาลทั้งเทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ผู้วิจัยจึงขอนําเสนอแนวทางในการส่งเสริมการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลของประชาชนในเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ดังนี้

1) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประสานขอความร่วมมือจากอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการช่วยเหลือการดำเนินงานของเทศบาลนอกเหนือไปจากงานที่อาสาสมัครรับผิดชอบ เพื่อเป็นการช่วยเหลือการดำเนินงานของเทศบาลหรือคณะกรรมการชุมชนที่อาจไม่ทั่วถึง เช่น การประสานขอความร่วมมือในการช่วยเทศบาลประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนในละแวกบ้านของตนเองได้รับทราบในเรื่องต่างๆ ไปเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากข้อมูลข่าวสารในงานที่อาสาสมัครต้องทำหน้าที่อยู่แล้ว หรือการประสานขอความร่วมมือในการนำข้อมูลซึ่งอาจเป็นข้อคิดเห็นหรือข้อร้องเรียนที่ประชาชนในละแวกบ้านของตนได้บอกกล่าวเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการชุมชนหรือเทศบาลให้ได้รับทราบ เป็นต้น

2) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการจัดให้มีอาสาสมัครในด้านอื่นๆ เพิ่มเติมขึ้นเป็นของตนเอง เช่น อาสาสมัครสิ่งแวดล้อม อาสาสมัครเยาวชนเทศบาล เป็นต้น เพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานของเทศบาลในด้านนั้นๆ

3) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประสานขอความร่วมมือจากประชาชนที่เป็นปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในการช่วยเหลือการดำเนินงานของเทศบาลให้มากยิ่งขึ้น เช่น การขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อให้เทศบาลจัดรวบรวมและเผยแพร่ต่อไป เป็นต้น

4) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการเพิ่มบทบาทให้กับประชาชนในการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล โดยควรมีการจัดตั้งเป็นเครือข่ายประชาชนในชุมชนต่างๆ ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนจากแต่ละหลังคาเรือนๆ ละ 1 คน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้แทนของครอบครัวในการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล เช่น การช่วยนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับทราบจากช่องทาง

ประชาสัมพันธ์ต่างๆ ของเทศบาลไปเผยแพร่ให้กับสมาชิกในครอบครัวของตนได้รับทราบ หรือการช่วยผู้นำข้อมูลจากสมาชิกในครอบครัวของตนซึ่งอาจเป็นข้อคิดเห็นหรือข้อร้องเรียนเสนอต่อเทศบาลให้ได้รับทราบผ่านช่องทางต่างๆ ของเทศบาลที่มีอยู่ เป็นต้น

5) เทศบาลตำบลท่าศาลาควรมีการประสานขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องถิ่นซึ่งยังคงมีอยู่ในพื้นที่เทศบาล คือ กำนันและผู้ใหญ่บ้านในการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น จากในปัจจุบันที่การประสานขอความร่วมมือยังไม่มี ความชัดเจนมากนัก เช่น การขอความร่วมมือในการช่วยประชาสัมพันธ์การจัดงานประเพณีผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับทราบอีกทางหนึ่ง เป็นต้น และอาจมีหนังสือขอขอบคุณมอบให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน

6) เทศบาลตำบลท่าศาลาควรส่งเสริมให้กลุ่มหรือชมรมต่างๆ ที่มีอยู่ในแต่ละชุมชนมีการประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการชุมชนของตนในการดำเนินงานต่างๆ เกี่ยวกับชุมชนอย่างเป็นระบบ ซึ่งเทศบาลอาจส่งเสริมให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันในการดำเนินงานของชุมชน หรือการเข้าร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีการดำเนินการส่งเสริมในส่วนนี้ไปพอสมควรแล้ว

7) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประสานขอความร่วมมือจากกลุ่มหรือชมรมต่างๆ ที่มีอยู่ในเขตเทศบาลในการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลอย่างเป็นระบบและมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การส่งเสริมให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรของเทศบาลตำบลท่าศาลาจัดอบรมให้ความรู้เยาวชนในเขตเทศบาลเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม การส่งเสริมให้ชมรมจักรยานของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีพานักท่องเที่ยวที่เข้ามาในเขตเทศบาลไปขี่จักรยานชมวิถีชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาล หรือการขอความร่วมมือให้กลุ่มและชมรมที่มีอยู่ในชุมชนต่างๆ ช่วยในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลให้ประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น โดยเทศบาลควรมีการตอบแทนความร่วมมือให้กับกลุ่มหรือชมรมต่างๆ ในส่วนที่เทศบาลสามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม เช่น การอุดหนุนงบประมาณในการดำเนินงานของกลุ่มหรือชมรมในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับส่วนรวม เป็นต้น

8) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประสานขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการหอพักต่างๆ ในการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล เช่น การขอความร่วมมือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันการถูกลักขโมยรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำตามหอพักต่างๆ ให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหอพักได้รับทราบ หรือการขอความร่วมมือ

ประชาสัมพันธ์หมายเลขโทรศัพท์ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อแจ้งเหตุด่วนเหตุร้ายที่อาจเกิดขึ้นให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหอพักได้รับทราบ เป็นต้น

9) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประสานขอความร่วมมือให้คณะกรรมการชุมชนเชิญชวนประชาชนในชุมชนมาเข้าร่วมกิจกรรมกับเทศบาลให้มากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างเทศบาลกับประชาชนและระหว่างคณะกรรมการชุมชนกับประชาชนในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น โดยอาจมีการมอบรางวัลให้กับชุมชนที่มีประชาชนในชุมชนมาเข้าร่วมกิจกรรมที่สำคัญของเทศบาลจำนวนมากที่สุด

10) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรส่งเสริมให้มีการประสานความร่วมมือกันในการดำเนินงานระหว่างชุมชนที่อยู่ติดต่อกันและมีสภาพพื้นที่หรือปัญหาของชุมชนคล้ายคลึงกัน เช่น การวางแผนชุมชนร่วมกัน การประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการชุมชน การร่วมมือกันเสนอโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีเหมือนกัน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยก่อให้เกิดพลังในการพัฒนาชุมชนมากยิ่งขึ้น

11) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรส่งเสริมให้คณะกรรมการชุมชนมีการแบ่งความรับผิดชอบในมิติของพื้นที่ร่วมไปกับมิติของหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ที่มีอยู่แล้วด้วย กล่าวคือคณะกรรมการชุมชนควรมีการแบ่งพื้นที่ที่ชุมชนเพื่อให้กรรมการชุมชนแต่ละคนรับผิดชอบดูแลพบปะและประสานความร่วมมือต่างๆ กับประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของตน ซึ่งจะช่วยเพิ่มการเข้าถึงประชาชนในชุมชนรวมทั้งจะช่วยก่อให้เกิดการกระจายการดำเนินงานของกรรมการชุมชนแต่ละคนให้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

12) เทศบาลตำบลท่าศาลาควรมีการจัดทำแนวทางการดำเนินงานของชุมชน ซึ่งเป็นการนำระเบียบของเทศบาลว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนมาสรุปเพื่อให้ประชาชนสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น และนำไปใช้เป็นแนวทางในการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีการดำเนินการส่งเสริมในส่วนนี้ไปแล้ว

13) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการกำหนดแนวทางแสดงรายละเอียดวิธีการใช้จ่ายงบประมาณอุดหนุนที่ชุมชนได้รับจากเทศบาล เพื่อให้ชุมชนต่างๆ นำไปใช้เป็นแนวทางในการใช้จ่ายงบประมาณอุดหนุนว่าควรจะนำไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมใดบ้างและควรมีการใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ อย่างไร

14) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประชาสัมพันธ์การเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีประชาชนหลายคนยังไม่ได้รับทราบช่องทางการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล นอกจากนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์สร้างความชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ที่มาเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบเพื่อให้มีความเข้าใจและให้ความร่วมมือกับผู้ที่มาเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้น

15) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการชุมชนอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปี โดยมีการจัดหัวข้อในการอบรมในเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน เช่น การจัดทำแผนชุมชน การจัดทำบัญชีการเงินของชุมชน เป็นต้น ส่วนเทศบาลตำบลท่าศาลาได้เริ่มมีการดำเนินการส่งเสริมในส่วนนี้ไปแล้ว

16) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประเมินผลการดำเนินงานของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ในเขตเทศบาลที่ได้เข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงจุดเด่นจุดด้อยและนำมาเป็นข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมและพัฒนาการดำเนินงานของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ เหล่านี้ต่อไป

17) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีสั่งตอบแทนในรูปแบบที่ไม่ใช่ตัวเงินให้กับผู้เข้าร่วมดำเนินงานต่างๆ กับเทศบาล เช่น อสม. คณะกรรมการชุมชน เป็นต้น อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ เช่น การมีสิ่งของที่ระลึกมอบให้ในโอกาสสำคัญต่างๆ การมอบเกียรติบัตรให้กับคณะกรรมการชุมชนเพื่อเป็นการขอบคุณและยกย่องที่ได้ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ การประกาศขอบคุณผ่านทางระบบกระจายเสียงของเทศบาล เป็นต้น

18) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการตอบแทนชุมชนและคณะกรรมการชุมชน ดังต่อไปนี้

เทศบาลไม่ควรมีค่าตอบแทนเป็นรายบุคคลให้กับคณะกรรมการชุมชน เนื่องจากจะทำให้เกิดการแข่งขันกันเข้ามาเป็นคณะกรรมการชุมชนเพื่อต้องการค่าตอบแทน รวมทั้งยังเป็นการรักษาหลักการสำคัญของคณะกรรมการชุมชน คือ การเป็นผู้ที่มีความเสียสละเข้ามาทำงานเพื่อชุมชน แต่อย่างไรก็ตามเทศบาลอาจมีเบี้ยเลี้ยงมอบให้เป็นรายกรณีไปเมื่อเทศบาลได้ประสานขอความร่วมมือจากคณะกรรมการชุมชนต่างๆ ให้มาช่วยเหลือการดำเนินงานของเทศบาล เช่น การช่วยเหลือแจกหนังสือเชิญประชาคมชุมชน หรือการสำรวจหอพักในพื้นที่ เป็นต้น โดยจ่ายให้

เฉพาะกรรมการชุมชนที่มาช่วยเหลือการดำเนินงานจริงและจ่ายให้อย่างเท่าเทียมกันทั้งจำนวน เบี้ยเลี้ยงและจำนวนผู้ที่ได้รับเบี้ยเลี้ยงของแต่ละชุมชน สำหรับสิ่งของที่เทศบาลมอบให้ชุมชนเพื่อนำไปแจกให้กับประชาชนในชุมชนนั้น เทศบาลควรแจกให้ตามสัดส่วนของประชาชนในแต่ละชุมชน

นอกจากนี้เทศบาลควรมีสิ่งของตอบแทนให้ชุมชนประจำปี โดยหากชุมชนใดที่มีความเคลื่อนไหวในการดำเนินงานร่วมกับเทศบาลอย่างสม่ำเสมอหรือมีกิจกรรมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง อาจมีรางวัลเป็นสิ่งของที่สามารุใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาชุมชนโดยส่วนรวมได้ เช่น ตู้เก็บเอกสารของชุมชน เป็นต้น

19) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรพัฒนาความร่วมมือในการดำเนินงานกับคณะกรรมการชุมชนให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เช่น การพัฒนาความร่วมมือกับคณะกรรมการชุมชนในการนำข้อมูลที่ได้รับจากประชาชนมาเสนอต่อเทศบาลอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยเทศบาลอาจมีการจัดทำเป็นแบบฟอร์มรับเรื่องร้องเรียนในเบื้องต้นจากประชาชนมอบให้กับคณะกรรมการชุมชนเพื่อใช้รับเรื่องที่เสนอมาจากประชาชนและนำมาเสนอต่อเทศบาลได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน หรือการส่งเสริมให้คณะกรรมการชุมชนต่างๆ มีการสำรวจความคิดเห็นประชาชนในชุมชนของตนเองเพื่อนำมาสรุปและเสนอต่อเทศบาลในกรณีของความต้องการที่เทศบาลสามารถมาดำเนินการให้ชุมชนได้ทันที หรือกำหนดเป็นโครงการลงในแผนชุมชนเพื่อเสนอต่อเทศบาลให้บรรจุลงในแผนพัฒนาสามปีในกรณีของความต้อการที่ต้องดำเนินการในรูปของโครงการ โดยควรดำเนินการสอบถามความคิดเห็นประชาชนในช่วงเวลาก่อนการจัดทำแผนชุมชนในแต่ละปี ซึ่งเทศบาลอาจมีตัวอย่างแบบสอบถามสำหรับให้ชุมชนต่างๆ นำไปประยุกต์ใช้ในการสำรวจความคิดเห็นประชาชนในชุมชน เป็นต้น

20) เทศบาลตำบลท่าศาลาควรส่งเสริมให้คณะกรรมการชุมชนมีการดำเนินการที่จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นในชุมชน เช่น การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นในชุมชนต่างๆ เป็นต้น รวมถึงควรมีการส่งเสริมให้คณะกรรมการชุมชนมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนของตนเองมากยิ่งขึ้น โดยเทศบาลอาจจัดทำแนวทางการจัดกิจกรรมของชุมชนซึ่งมีตัวอย่างกิจกรรมที่ควรจัดขึ้นในรอบปีของชุมชน ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีการดำเนินการส่งเสริมในส่วนนี้ไปพอสมควรแล้ว

21) เทศบาลตำบลท่าศาลาควรมีการประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อช่วยในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลมากยิ่งขึ้น เช่น การประสานขอ

ความร่วมมือจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนให้มีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลในเขตเทศบาล ซึ่งจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลของประชาชน โดยทางสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนจะมีเงินอุดหนุนและช่วยเหลือชุมชน รวมทั้งช่วยต่อยอดงบประมาณของเทศบาลในการดำเนินโครงการต่างๆ ให้กับชุมชนได้ ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีการดำเนินการส่งเสริมในส่วนนี้ไปพอสมควรแล้ว

22) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงเป็นเครือข่ายส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และวิธีการในการส่งเสริมการเข้าร่วมดำเนินงานของประชาชน แล้วจึงนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาการเข้าร่วมดำเนินงานของประชาชนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

23) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประชาชนในเทศบาลกับประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง ซึ่งได้มีการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลในรูปแบบเดียวกันมากยิ่งขึ้น เช่น คณะกรรมการชุมชน โดยเทศบาลควรส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายคณะกรรมการชุมชนระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการชุมชนของเทศบาลกับคณะกรรมการชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง โดยให้มีการจัดประชุมหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ตลอดจนให้มีการติดต่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การดำเนินงานระหว่างกันเพื่อนำมาใช้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมและพัฒนาการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชน เป็นต้น

24) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรพยายามประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ภายนอกพื้นที่เทศบาลที่มีการจัดอบรมให้ความรู้กับประชาชน เช่น มหาวิทยาลัยในจังหวัด เป็นต้น เพื่อขอให้ประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลได้ไปเข้าร่วมรับการอบรมให้ความรู้ในเรื่องที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้วยอย่างสม่ำเสมอ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.5 การเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน : บทบาทขั้นสูงของประชาชน

การเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ถือเป็นบทบาทขั้นสูงของประชาชน เพราะเป็นการทำหน้าที่ในการตรวจสอบว่าเทศบาลมีการดำเนินงานเป็นอย่างไร มีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ โดยประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลผ่านทางกรรมาธิการในคณะกรรมการต่างๆ ของเทศบาลที่สำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาล คณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือการจ้างของเทศบาล และ คณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเทศบาล โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.5.1 คณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาล

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง มีการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลผ่านทางกรรมาธิการในคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาล ประกอบด้วยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะยาว แผนพัฒนาสามปี และแผนการดำเนินงาน เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะยาวเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเทศบาลที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของเทศบาลที่แสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต รวมทั้งมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

สำหรับแผนพัฒนาสามปีเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเทศบาลที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะยาว มีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี มีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลา 3 ปี โดยจัดตามลำดับความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนตามปี ซึ่งโครงการที่มีความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนจะดำเนินการในปีแรก ส่วนโครงการที่มีความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนรองลงมาจะเป็นโครงการในปีถัดไป และจะมีการทบทวนแผนพัฒนาสามปีเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี ส่วนแผนการดำเนินงานเป็นแผนของเทศบาลที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนา และกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ของเทศบาลประจำปีงบประมาณนั้น

คณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาลซึ่งมีประชาชนมาเข้าร่วมเป็นกรรมาธิการด้วยนั้น ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำ

แผนพัฒนาเทศบาล และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาล โดยเทศบาล ตำบลท่าศาลามีกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลรวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน ในคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลรวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน และในคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลรวมทั้งสิ้นจำนวน 11 คน ส่วนเทศบาล เมืองสิงห์บุรีมีกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลรวมทั้งสิ้นจำนวน 19 คน ในคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลรวมทั้งสิ้นจำนวน 13 คน และในคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลรวมทั้งสิ้นจำนวน 11 คน

สำหรับกรรมการที่มาจากประชาชนในคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาล ได้แก่ กรรมการในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการในส่วนของผู้แทนประชาคมท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาล

ตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น กรรมการในส่วนที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิจะมีอยู่ในคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลจำนวน 3 คน และในคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลจำนวน 2 คน สำหรับกรรมการในส่วนของผู้แทนประชาคมท้องถิ่นนั้นจะมีอยู่ในคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลจำนวน 6 คน ในคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลจำนวน 3 คน และในคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลจำนวน 2 คน โดยกรรมการที่มาจากประชาชนทั้งในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนประชาคมท้องถิ่นจะมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกก็ได้

การคัดเลือกบุคคลมาเป็นกรรมการในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิ

การคัดเลือกประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒินั้น สำหรับเทศบาล ตำบลท่าศาลาจะมีสำนักปลัดเทศบาลเป็นผู้รับผิดชอบจัดหาบุคคลมาเป็นกรรมการ ส่วนเทศบาล เมืองสิงห์บุรีจะมีกองวิชาการและแผนงานเป็นผู้รับผิดชอบจัดหาบุคคลมาเป็นกรรมการเพื่อเสนอให้นายกเทศมนตรีแต่งตั้ง

ในการคัดเลือกประชาชนในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาเป็นกรรมการในแต่ละคณะผู้รับผิดชอบจะพิจารณาคัดเลือกจากผู้ที่เห็นว่ามีศักยภาพเพียงพอที่จะเข้ามาเป็นกรรมการในเรื่องนั้นๆ มีความรู้ความสามารถเป็นที่น่าเชื่อถือในการทำหน้าที่ มีเวลาให้ในการทำหน้าที่ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาล และมีการร่วมงานกับเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของเทศบาล

ตำบลท่าศาลาจะพบว่ามีการมีส่วนร่วมในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิหลายคนที่เป็นข้าราชการบำนาญและมีตำแหน่งอยู่ในคณะกรรมการชุมชนด้วย เช่น กรรมการในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลประกอบด้วยข้าราชการบำนาญครุจำนวน 1 คน และข้าราชการบำนาญทหารจำนวน 2 คน โดยทั้ง 3 คน ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการชุมชนด้วย สำหรับในกรณีของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะพบว่ามีการมีส่วนร่วมในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิหลายคนที่เป็นข้าราชการบำนาญ เช่นเดียวกับเทศบาลตำบลท่าศาลาแต่ส่วนใหญ่จะไม่ได้มีตำแหน่งอยู่ในคณะกรรมการชุมชนเนื่องจากกรรมการชุมชนส่วนใหญ่จะเข้าไปเป็นกรรมการในส่วนของผู้แทนประชาคมเมืองแล้ว เช่น กรรมการในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลประกอบด้วยข้าราชการบำนาญจำนวน 2 คน โดยทั้ง 2 คน ไม่ได้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการชุมชน เป็นต้น

การคัดเลือกบุคคลมาเป็นกรรมการในส่วนของผู้แทนประชาคมท้องถิ่น

การคัดเลือกประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการในส่วนของผู้แทนประชาคมท้องถิ่น ซึ่งก็คือผู้แทนประชาคมตำบลสำหรับเทศบาลตำบลท่าศาลาและผู้แทนประชาคมเมืองสำหรับเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดไว้ว่าเป็นผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือก แต่ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาจะพบว่ามีการปลัดเทศบาลเป็นผู้รับผิดชอบจัดหาบุคคลมาเป็นกรรมการในส่วนของผู้แทนประชาคมตำบล โดยใช้วิธีการพิจารณาคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีเวลาให้ในการทำงาน มีความสัมพันธ์อันดีกับเทศบาล และมีการร่วมงานกับเทศบาลมาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่คล้ายคลึงกับกรรมการในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิ

สำหรับวิธีการพิจารณาคัดเลือกผู้แทนประชาคมตำบลเพื่อเข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาลตำบลท่าศาลาดังกล่าวนั้น คุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในสำนักงานปลัดเทศบาลที่ทำหน้าที่ในการคัดเลือกคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวกับแผนของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้ชี้แจงว่า “คณะกรรมการที่รับผิดชอบในแผนจะมีภาคประชาชนมาร่วมเป็นกรรมการ โดยผู้แทนประชาคมตำบลนั้นการมาเป็นจริงๆ แล้วโดยขั้นตอนคือตัวแทนจากประชาคม ซึ่งเขาอาจเสนอมา แต่ตอนนี้เราก็คงจะดึงออกมาว่าใครจะมีศักยภาพในการที่จะมาช่วยงานของเรา ใครมีศักยภาพในการมาเป็นที่ปรึกษาในเรื่องนั้นๆ ให้กับเรามากกว่า แล้วก็เสนอแต่งตั้งและแจ้งเขา เพราะมองว่าถ้าเกิดเขาเสนอมาเราอาจไม่ได้ตรงกับสิ่งที่เราจะทำ แต่จริงๆ หลักการมันควรจะเสนอจากตรงนั้น”

ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะมีการคัดเลือกประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการใน ส่วนของผู้แทนประชาคมเมืองในแต่ละคณะ โดยชุมชนในเขตเทศบาลทั้ง 13 ชุมชนจะส่งตัวแทนมาเข้า ร่วมประชาคมเมืองเพื่อทำการคัดเลือกผู้ที่จะดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการใน ส่วนของผู้แทน ประชาคมเมืองในคณะกรรมการทั้ง 3 คณะ ซึ่งมีวิธีการในการดำเนินการคัดเลือกผู้แทนประชาคม เมืองเป็นกรรมการดังต่อไปนี้

1) เจ้าหน้าที่ของเทศบาลดำเนินการให้ผู้เข้าร่วมประชุมทั้ง 13 ชุมชน คัดเลือกผู้แทนของ แต่ละชุมชนในเบื้องต้นมาชุมชนละ 2 คน รวมเป็น 26 คน ให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อให้ดำรง ตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาล

2) เจ้าหน้าที่ของเทศบาลเปิดให้ผู้แทนชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกในเบื้องต้นได้ตกลงเสนอ ชื่อตนเองให้เป็นผู้สมควรดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของ เทศบาลตามจำนวนที่กำหนด จากนั้นจึงให้ที่ประชุมประชาคมเมืองมีมติเห็นชอบผู้ได้รับการเสนอ ชื่อดังกล่าว โดยมีการดำเนินการเช่นเดียวกันในคณะกรรมการทั้ง 3 คณะ

เมื่อพิจารณาถึงประชาชนที่เข้ามาเป็นกรรมการใน ส่วนของผู้แทนประชาคมท้องถิ่นพบว่า มีหลายคนที่ เป็นข้าราชการบำนาญและมีตำแหน่งอยู่ในคณะกรรมการชุมชนด้วย ในส่วนของ เทศบาลตำบลท่าศาลา เช่น กรรมการใน ส่วนของผู้แทนประชาคมตำบลในคณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลประกอบด้วยประธานคณะกรรมการชุมชนที่เป็น ข้าราชการบำนาญทหารจำนวน 1 คน ประธานคณะกรรมการชุมชนที่เป็นข้าราชการบำนาญ ตำรวจจำนวน 1 คน และกรรมการชุมชนที่เป็นข้าราชการบำนาญครูจำนวน 1 คน เป็นต้น และใน ส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เช่น กรรมการใน ส่วนของผู้แทนประชาคมเมืองในคณะกรรมการ ติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลพบว่าเป็นกรรมการชุมชนและเป็นข้าราชการบำนาญ ทั้ง 2 คน เป็นต้น

การทำหน้าที่ของคณะกรรมการ

ในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาลนั้นจะมีความ เกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันในแต่ละเรื่อง เช่นในกรณีของการจัดทำและทบทวนแผนพัฒนาสามปีซึ่งมี การดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น มีขั้นตอนเริ่มจากคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลจัดประชาคมท้องถิ่นเพื่อแจ้งแนว ทิศทางการพัฒนาเทศบาลและรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชน จากนั้นจึงเป็นหน้าที่ของ

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลในการดำเนินการรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนาและปัญหาความต้องการต่างๆ นำมาจัดทำเป็นร่างแผนพัฒนาสามปี จากนั้นจึงเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลเพื่อพิจารณาเห็นชอบ แล้วจึงเสนอต่อนายกเทศมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้เป็นแผนพัฒนาสามปีต่อไป

สำหรับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนานั้นจะมีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลเป็นผู้ทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาในลักษณะที่ว่าเทศบาลมีการนำโครงการที่มีอยู่ในแผนพัฒนาซึ่งได้แก่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปีมาบรรจุลงในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีมากน้อยเพียงใด และเทศบาลมีการใช้งบประมาณตามแผนพัฒนามากน้อยเพียงใด กล่าวคือเทศบาลมีการดำเนินโครงการเป็นรูปธรรมจริงตามโครงการที่มีอยู่ในแผนพัฒนามากน้อยเพียงใด เป็นเหมือนการตรวจสอบว่ามีการดำเนินงานของเทศบาลตรงตามแผนพัฒนาหรือไม่

ในการประชุมคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลจะดำเนินการในช่วงหลังจากเริ่มปีงบประมาณใหม่ไปแล้ว ซึ่งในการประชุมจะมีหัวหน้าส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลเข้าไปร่วมประชุมเพื่อชี้แจงและตอบข้อซักถามของคณะกรรมการด้วย ซึ่งในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนานั้นนอกจากกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลจะประชุมเพื่อพิจารณาข้อมูลจากเอกสารหลักฐานต่างๆ แล้ว ในบางครั้งเทศบาลยังมีการพาลงพื้นที่ไปสัมผัสดูโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาแล้วได้รับการดำเนินการ ทั้งโครงการที่เป็นงานโครงสร้างพื้นฐานตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ประมาณ 5 - 6 โครงการ เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีเทศบาลมีการดำเนินงานตามแผนพัฒนา

ในการทำหน้าที่ของประชาชนที่เข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาลนั้นจะมีการเลี้ยงอาหารว่างและเครื่องดื่มในการประชุมคณะกรรมการแต่ละครั้งสำหรับค่าตอบแทนในการทำหน้าที่กรรมการนั้น ในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลาจะไม่มีเบี้ยประชุมเป็นค่าตอบแทนให้ แต่ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะมีค่าตอบแทนเป็นเบี้ยประชุมให้

สำหรับการทำหน้าที่ของคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาลนั้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการทำหน้าที่ของคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาลตำบลท่าศาลาในการจัดทำและทบทวนแผนพัฒนาสามปี (ปี 2553 - 2555) ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการเริ่มจาก

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลดำเนินการรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนา และปัญหาความต้องการต่างๆ นำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี โดยนำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ และข้อมูลที่ได้มาจากแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปีด้วย ซึ่งการดำเนินการจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีโดยคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนั้น ในความเป็นจริงแล้วการดำเนินงานส่วนใหญ่จะอยู่ที่ผู้อำนวยการกองต่างๆ ของเทศบาลซึ่งจะมีการประชุมกันเฉพาะหัวหน้าส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลเพื่อรวบรวมข้อมูลโครงการต่างๆ เข้าสู่แผนพัฒนาสามปีอยู่บ่อยครั้งในช่วงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

ในส่วน of ข้อมูลโครงการที่บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาสามปีนั้นพบว่าส่วนหนึ่งจะเป็นโครงการที่เสนอมาจากแต่ละส่วนงานของเทศบาลเพื่อการพัฒนาองค์กร และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นโครงการที่เสนอมาจากชุมชนในแผนชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและตอบสนองความต้องการให้กับชุมชน โดยหัวหน้าส่วนงานต่างๆ ของเทศบาลจะนำโครงการต่างๆ ที่มีการเสนอมาทั้งหมดมาแยกตามงาน เช่น งานด้านการก่อสร้าง งานด้านสุขภาพ เป็นต้น เพื่อไปสำรวจและประมาณการ งบประมาณเป็นราคากลางออกมาแต่ละโครงการ เช่น การก่อสร้างถนน กองช่างจะต้องไปดูสถานที่เพื่อวัดขนาดถนนและคำนวณงบประมาณที่จะใช้ออกมา เป็นต้น จากนั้นจึงมีการประชุมเพื่อนำโครงการต่างๆ บรรจุไว้ตามยุทธศาสตร์และแนวทางซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมทั้งมีการจัดโครงการเข้าไว้ในแต่ละปีในระยะเวลา 3 ปี โดยจะมีรายละเอียดของแต่ละโครงการประกอบด้วยชื่อโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ เป้าหมายของโครงการ งบประมาณที่ใช้และปีที่ดำเนินการโครงการ ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ออกมาเป็นร่างแผนพัฒนาสามปี แล้วจึงเสนอต่อที่ประชุมประชาคมตำบลเพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปี เมื่อผ่านการพิจารณาจากประชาคมตำบลแล้วจึงเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลเพื่อพิจารณาต่อไป

ต่อจากนั้นคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลจะพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปี โดยจัดการประชุมขึ้นที่ห้องประชุมสภาเทศบาลในวันทำการช่วงเวลาบ่ายหลังจากการพิจารณาของที่ประชุมประชาคมตำบลในช่วงเช้าของวันเดียวกัน ซึ่งในประเด็นเกี่ยวกับวันและเวลาในการจัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลนั้น คุณท่าศาลาฯ ซึ่งเป็นประชาชนที่ได้เข้าไปเป็นกรรมการพัฒนาเทศบาลในส่วนของผู้แทนประชาคมตำบลคนหนึ่งมีความเห็นว่า “ป้าว่าการจัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลมีขึ้นเร็วเกินไป เพราะเพิ่งจะได้รับร่างแผนพัฒนาสามปีในช่วงเช้าที่มีการประชุมประชาคมตำบลเองซึ่งป้าก็เข้าร่วมด้วย จากนั้นตอนบ่ายก็นำร่างแผนพัฒนาตำบลสามปีเข้า

ที่ประชุมคณะกรรมการแผนพัฒนาตำบลสามปีเพื่อให้พิจารณาอนุมัติ ซึ่งบ้ำว่าต้องไม่ใช่วันนั้นที่ตัดสินใจอนุมัติร่างแผนฯ เลย แต่ควรจะต้องมีการประชุมสัก 2 - 3 ครั้ง ถึงจะสรุปได้”

ในการประชุมคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลจะดูรายละเอียดตั้งแต่การพิจารณาภาษาด้อยค่าที่ใช้ การพิจารณาความถูกต้องของโครงการ การพิจารณาความเหมาะสมของโครงการที่เสนอ รวมทั้งการพิจารณายอดเงินในโครงการต่างๆ โดยกรรมการพัฒนาเทศบาลในส่วนที่ไม่ใช่บุคลากรของเทศบาลจะมีการสอบถามกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาที่เทศบาลจัดให้มาร่วมประชุมพร้อมกันด้วยในประเด็นที่มีข้อสงสัยเพื่อให้มีการชี้แจง เช่น การสอบถามถึงบางโครงการที่คิดว่าใช้งบประมาณสูง หรือบางโครงการที่คิดว่ามีความซ้ำซ้อน เป็นต้น

ในการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลนั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงร่างแผนพัฒนาสามปีได้เลย โดยทางเทศบาลอ้างเหตุผลว่าเนื่องจากร่างแผนพัฒนาสามปีมีการสรุปงบประมาณรวมไปเรียบร้อยแล้ว การแก้ไขจะทำให้กระทบต่อยอดรวมของงบประมาณที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง โดยคุณท่าศาลาฯ ซึ่งเป็นประชาชนที่ได้เข้าไปเป็นกรรมการพัฒนาเทศบาลในส่วนของผู้แทนประชาคมตำบลคนหนึ่งมีความเห็นว่า “ในการประชุมคณะกรรมการแผนพัฒนาสามปีนั้นแก้ไขอะไรในร่างแผนฯ ไม่ได้เลย ซึ่งจริงๆ แล้วคำว่า “ร่าง” ควรต้องสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ แต่ทางเทศบาลอ้างว่าเนื่องจากร่างดังกล่าวมีการสรุปงบประมาณรวมไปเรียบร้อยแล้ว การแก้ไขจะทำให้กระทบต่อยอดรวมของงบประมาณที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง บ้ำเลยสงสัยว่าถ้าแก้ไขอะไรไม่ได้แล้วเช่นนั้นจะให้มาประชุมกันทำไม จะให้มาเพียงเพื่อแค่ให้ครบองค์ประชุมอย่างนั้นหรือ”

เมื่อที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลมีการแสดงความคิดเห็นกันเรียบร้อยแล้ว จึงมีการขอมติจากที่ประชุมให้ผ่านร่างแผนพัฒนาสามปีโดยการยกมือ ในที่สุดที่ประชุมได้ผ่านร่างแผนพัฒนาสามปีตามที่มีการเสนอมา โดยเมื่อคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลพิจารณาเสร็จแล้วจึงได้เสนอต่อนายกเทศมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี หลังจากนั้นจึงเสนอต่อสภาเทศบาล อำเภอ และจังหวัดเพื่อรับทราบการประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป โดยกระบวนการในการจัดทำและทบทวนแผนพัฒนาสามปีจะมีการดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายนของทุกปี

บทบาทของประชาชนที่เข้ามาเป็นกรรมการ

สำหรับผลการทำหน้าที่ของกรรมการในส่วนที่มาจากประชาชนทั้งกรรมการในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการในส่วนของผู้แทนประชาคมท้องถิ่นของเทศบาลทั้ง 2 แห่งนั้น มีหลายคนที่มียุทธศาสตร์ในการทำหน้าที่เป็นกรรมการได้ดี โดยมีการพิจารณาแผนอย่างละเอียด มีการแสดงความคิดเห็นตลอดจนการเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของคณะกรรมการที่ตนเป็นกรรมการอยู่ให้ดียิ่งขึ้น เช่น ในการประชุมคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้มีการพิจารณาในส่วนของผู้แทนประชาคมตำบลที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาตรวจร่างแผนพัฒนาสามปีทั้งตัวอักษรและเนื้อหาโครงการต่างๆ อย่างละเอียด รวมทั้งแสดงความคิดเห็นและมีข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมว่าการดำเนินการจัดทำแผนมีความเร่งด่วนเกินไป เป็นต้น ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีนั้น คุณสิงห์บุรี ก. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในกองวิชาการและแผนงานได้กล่าวถึงประชาชนที่เข้ามาเป็นกรรมการเกี่ยวกับแผนของเทศบาลว่า “บทบาทของประชาชนที่เข้ามาเป็นกรรมการพื้ก็เห็นว่าเขาก็สามารถที่จะเสนอความต้องการของประชาชนที่เขาอยู่ในพื้นที่แล้วก็นำมาเสนอในคณะกรรมการแต่ละชุดที่เขาเข้ามา เขาก็จะรู้ว่าเขาเป็นคณะกรรมการชุดไหน และเขาจะต้องทำหน้าที่อะไร เขาก็มีบทบาทคือเขาได้แสดงความคิดเห็นในการประชุมว่าเห็นด้วยอะไร ไม่เห็นด้วยอะไร”

อย่างไรก็ตามในขณะเดียวกันก็จะมีกรรมการบางคนที่มีปัญหาบ้าง เช่น ในการประชุมคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลของเทศบาลตำบลท่าศาลาจะมีการพิจารณาในส่วนของผู้แทนประชาคมตำบลบางคนมุ่งที่จะหยิบยกโครงการในส่วนของชุมชนตนเองมาให้ที่ประชุมได้พิจารณาก่อน โดยไม่สนใจที่จะพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีตั้งแต่เนื้อหาเริ่มต้น รวมทั้งมีการร้องขอให้ที่ประชุมบรรจุโครงการของตนเองเพิ่มลงไปนร่างแผนพัฒนาสามปี ซึ่งไม่สามารถทำได้เนื่องจากเทศบาลแจ้งว่าได้คิดคำนวณงบประมาณในร่างแผนพัฒนาสามปีมาหมดแล้ว เพราะฉะนั้นถ้ามาเพิ่มเติมจะทำให้ทุกอย่างก็ต้องเปลี่ยนแปลง ต้องมาพิจารณาแผนใหม่ และเทศบาลยังชี้แจงว่าได้ใช้เวลาชุมชนในการส่งโครงการก่อนหน้านี้แล้ว ในการประชุมของคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลไม่ใช่ช่วงเวลาที่จะมาเสนอโครงการเพิ่มเติมเพียงแต่จะมาพิจารณาว่าร่างแผนที่เสนอมานั้นถูกต้องหรือไม่ แต่ผู้แทนประชาคมตำบลดังกล่าวก็อธิบายว่าตนเสนอโครงการส่งไม่ทัน ซึ่งในที่สุดแล้วก็ไม่สามารถเพิ่มเติมโครงการลงไปนร่างแผนพัฒนาสามปีได้

5.5.2 คณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือการจ้างของเทศบาล

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง มีการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลผ่านทางกรเข้าเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือการจ้างของเทศบาลโดยวิธีสอบราคา วิธีประกวดราคา และวิธีพิเศษ ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ คณะกรรมการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และคณะกรรมการตรวจการจ้าง

คณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือการจ้างแต่ละคณะดังกล่าวประกอบด้วยกรรมการจำนวน 5 คน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเมื่อมีการซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา วิธีประกวดราคา หรือวิธีพิเศษในแต่ละครั้ง ซึ่งในการซื้อหรือจ้างครั้งเดียวกันจะห้ามแต่งตั้งผู้ที่เป็นกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาเป็นกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา หรือแต่งตั้งผู้ที่เป็นกรรมการเปิดซองสอบราคาหรือกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุหรือกรรมการตรวจการจ้าง โดยเมื่อเทศบาลของทั้ง 2 แห่ง มีการดำเนินการซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา วิธีประกวดราคา หรือวิธีพิเศษในแต่ละครั้งกองคลังจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดหาบุคคลมาเป็นกรรมการเพื่อเสนอให้นายกเทศมนตรีแต่งตั้ง

องค์ประกอบของคณะกรรมการ

ตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 8 พ.ศ. 2547) คณะกรรมการเกี่ยวกับการซื้อหรือการจ้างแต่ละคณะจะประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอย่างน้อย 2 คนซึ่งนายกเทศมนตรีแต่งตั้งจากข้าราชการส่วนท้องถิ่นหรือข้าราชการอื่นตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป รวมทั้งยังมีกรรมการในสวนที่มาจากประชาชน คือ กรรมการในสวนของผู้แทนชุมชนหรือประชาคมที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลตามข้อเสนอของชุมชนหรือประชาคมในเขตพื้นที่ดำเนินการจำนวนคณะละ 2 คน

การดำเนินการคัดเลือกกรรมการในสวนที่มาจากประชาชนเริ่มจากเทศบาลจะทำหนังสือประสานแจ้งไปยังชุมชนต่างๆ เพื่อให้คณะกรรมการชุมชนส่งรายชื่อของประชาชนในชุมชนมาเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือการจ้างของเทศบาล จากนั้นแต่ละชุมชนก็จะมีการคัดเลือกกันเองว่าจะส่งใครมาเป็นกรรมการแล้วจึงส่งบันทึกรายชื่อของประชาชนมาให้เทศบาล จากนั้นเมื่อมีการซื้อหรือการจ้างครั้งใดทางเทศบาลโดยกองคลังจะเลือก

รายชื่อของประชาชนที่ได้ส่งมาจากชุมชนต่างๆ โดยหากมีการซื้อหรือการจ้างในพื้นที่ชุมชนใดก็จะเลือกรายชื่อของประชาชนจากชุมชนนั้นเข้ามาเป็นกรรมการ ซึ่งประชาชนที่เข้ามาเป็นกรรมการส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลเพราะคณะกรรมการชุมชนที่ทำหน้าที่ส่งรายชื่อประชาชนในชุมชนมาเป็นกรรมการนั้นมักจะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลอยู่แล้ว นอกจากนี้ประชาชนที่เข้ามาทำหน้าที่เป็นกรรมการหลายคนจะเคยมาร่วมงานกับเทศบาลในเรื่องต่างๆ เป็นประจำอยู่แล้ว

สำหรับตัวอย่างของบุคคลที่มาเป็นกรรมการเกี่ยวกับการซื้อหรือการจ้าง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดจ้างโดยวิธีสอบราคาซึ่งเป็นการจ้างเหมาโครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) แห่งหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลา โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาประกอบด้วยรองปลัดเทศบาลเป็นประธานกรรมการ เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ 4 และเจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 4 เป็นกรรมการในส่วนของเทศบาล และมีผู้แทนชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดำเนินโครงการจำนวน 2 คน เป็นกรรมการในส่วนของผู้แทนชุมชนหรือประชาคม ส่วนคณะกรรมการตรวจการจ้างประกอบด้วยผู้อำนวยการกองช่างเป็นประธานกรรมการ นักสังคมสงเคราะห์ 5 และนายช่างผังเมือง 3 เป็นกรรมการในส่วนของเทศบาล และมีผู้แทนชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดำเนินโครงการจำนวน 2 คนเป็นกรรมการในส่วนของผู้แทนชุมชนหรือประชาคม

การทำหน้าที่ของคณะกรรมการ

ในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา วิธีประกวดราคา หรือวิธีพิเศษ จะดำเนินงานเป็นขั้นตอนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคาซึ่งเป็นการจ้างเหมาโครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) แห่งหนึ่งของเทศบาลตำบลท่าศาลา ซึ่งเมื่อเทศบาลมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาและคณะกรรมการตรวจการจ้างแล้ว จึงมีการส่งประกาศเผยแพร่การสอบราคาและเอกสารสอบราคาไปยังผู้มีอาชีพขายหรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรงหรือทางไปรษณีย์ลงทะเบียน และมีการปิดประกาศเผยแพร่การสอบราคาไว้โดยเปิดเผยที่สำนักงานเทศบาลและหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ เช่น อำเภอ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ที่สนใจยื่นซองสอบราคามายังเทศบาล

เมื่อถึงวันสอบราคา คณะกรรมการเปิดซองสอบราคาจะเปิดซองใบเสนอราคาและตรวจสอบคัดเลือกผู้เสนอราคาที่มีความถูกต้องตามเงื่อนไขในเอกสารสอบราคาที่กำหนดไว้

ตลอดจนพิจารณาคัดเลือกพัสดุหรืองานจ้างของผู้เสนอราคาที่ต้องตามเงื่อนไขที่มีคุณภาพและมีคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อเทศบาลรวมทั้งเสนอราคาต่ำสุด แล้วจึงเสนอให้ผู้บริหารซื้อพัสดุหรือจ้างงานของผู้เสนอราคารายดังกล่าวต่อไป

เมื่อผู้รับจ้างที่ได้รับคัดเลือกเริ่มดำเนินโครงการก่อสร้างแล้ว จะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจการจ้างในการตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง เมื่อผู้รับจ้างส่งมอบงานแล้วคณะกรรมการตรวจการจ้างจึงดำเนินการตรวจผลงาน เมื่อตรวจเห็นว่าเป็นการดำเนินการที่ต้องครบถ้วนเป็นไปตามรูปแบบ รายละเอียด และข้อกำหนดในสัญญาจึงทำใบรับรองผลการปฏิบัติงานและลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน แล้วจึงเสนอความเห็นต่อผู้บริหารให้เบิกจ่ายงบประมาณให้กับผู้รับจ้างต่อไป

ในการทำหน้าที่ของประชาชนที่เข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การซื้อหรือการจ้างในแต่ละครั้ง เช่น การประชุมคณะกรรมการ เป็นต้น เทศบาลจะมีค่าตอบแทนให้ รวมทั้งจะมีการเลี้ยงอาหารว่างและเครื่องดื่มในการประชุมคณะกรรมการแต่ละครั้งด้วย

บทบาทของกรรมการในส่วนที่มาจากประชาชน

สำหรับบทบาทของกรรมการในส่วนที่มาจากประชาชนจะพบว่า มีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลที่เป็นกรรมการอยู่ด้วยช่วยชี้แจงหรืออธิบายการทำหน้าที่ให้ ซึ่งประชาชนที่เข้ามาเป็นกรรมการหลายคนจะใช้ความเห็นของเจ้าหน้าที่ของเทศบาลมาประกอบการพิจารณาของตน หากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตัดสินใจอย่างไรก็จะตัดสินใจไปตามนั้นด้วย แต่ในขณะเดียวกันก็มีกรรมการในส่วนที่มาจากประชาชนหลายคนมีความสนใจพิจารณารายละเอียดของโครงการ มีความสนใจในตรวจสอบการดำเนินงานของผู้รับจ้าง และมีการซักถามเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมื่อตนเองมีข้อสงสัยก่อนที่จะตัดสินใจด้วย

สำหรับความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของกรรมการซื้อหรือจ้างในส่วน of ประชาชนนั้น คุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในกองช่างของเทศบาลตำบลท่าศาลาได้กล่าวว่า “สำหรับชาวบ้านที่มาเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง อย่างการตรวจรับงานในบางชุมชนเขาก็ไปร่วมตรวจกับเจ้าหน้าที่เรา คือประชาชนเขาก็จะไปรับรู้ข้อมูลว่าเทศบาลได้มีการดำเนินการก่อสร้างโครงการนี้แล้วได้ผลออกมาเป็นอย่างไร เขาก็จะสนใจดู จะพาคนในชุมชนมาดู มีปัญหาข้อสงสัยอะไรก็จะโทรมาหาเรา เขาใส่ใจ ซึ่งเขาก็ไม่ได้มีความรู้ด้านนี้พิเศษหรอก แต่เขาก็จะถามเราว่าขั้นตอนเป็นอย่างไร แล้วเขาก็จะพิจารณาตามที่เรายก” ส่วนคุณสิงห์บุรี ช. ซึ่ง

เป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในกองคลังของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้กล่าวว่า “บทบาทของประชาชนที่ไปร่วมเป็นกรรมการโดยทั่วๆ ไปก็ไม่ค่อยมีบทบาทอะไรเท่าไร ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ก็จะเออออตามกรรมการที่เป็นส่วนราชการมากกว่า เพราะถือว่ามีความรู้ทางด้านนี้อยู่แล้ว ถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้เหมาะสมกับงานนั้นอยู่แล้ว แต่ถ้าเขาไม่เข้าใจเขาก็จะถาม อย่างเปิดซองซองงานหนึ่ง เขาก็จะถามขึ้นมาว่ายื่นราคามาอย่างไร คนที่จะได้หรือไม่ได้ต่างกันอย่างไร”

ในขณะที่คุณท่าศาลา บ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาที่เคยเป็นกรรมการตรวจการจ้างได้กล่าวว่า “ครูได้ไปเป็นกรรมการตรวจรับงานที่มาทำในชุมชน ซึ่งการตรวจเราจะต้องดูจริงๆ เช่น การสร้างถนน ก่อนจะตรวจรับเราต้องไปแอบวัดไว้ก่อนว่าหน้าจริงไหม กว้างยาวจริงไหม ซึ่งเราก็ถามจากผู้รับเหมาแล้วก็ไปวัดดู ไม่เช่นนั้นเดี๋ยวเขาอาจเอาเปรียบเราได้ แต่เราไม่สามารถทราบถึงขั้นว่าเขาผสมหิน ปูนมาถูกไหมหรือกนะ แล้ววันมาตรวจรับเราก็เดินดูและคุยกับเจ้าหน้าที่ไปตามถนน ซึ่งเจ้าหน้าที่กองช่างยังบอกว่าอาจารย์ดูละเอียดอย่างนี้ผมก็ไม่รู้จะทำอะไรอีก”

5.5.3 คณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเทศบาล

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลผ่านทาง การเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเทศบาล โดยในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลามีเพียงคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากเทศบาลตำบลท่าศาลายังไม่มีโรงเรียนในสังกัด ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีทั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ทั้งเทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานด้านการศึกษาของเทศบาลผ่านทาง การเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลท่าศาลา ดังนี้

เทศบาลตำบลท่าศาลามีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเป็นสถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 2 ปี 6 เดือน - 5 ปี จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าศาลา สาขาบ้านหัวช้าง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าศาลา สาขาบ้านเขาหนีบ โดยมี

คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วยกรรมการจำนวน 16 คน ซึ่งกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดหานักอาสาสมัครมาเป็นกรรมการเพื่อเสนอให้นายกเทศมนตรีแต่งตั้ง โดยอาศัยองค์ประกอบที่มีอยู่แล้วตามระเบียบเทศบาลตำบลท่าศาลา ว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พ.ศ. 2552

สำหรับกรรมการที่มาจากภาคประชาชนในคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ได้แก่ กรรมการในส่วนของผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคมจำนวน 2 คน และในส่วนของผู้แทนผู้ประกอบการจำนวน 3 คน โดยกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจะพิจารณาเลือกจากผู้ที่เห็นว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะมาเป็นคณะกรรมการ ซึ่งมักจะเป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยกับเทศบาลและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลด้วย โดยกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจะคัดเลือกรายชื่อประชาชนที่ต้องการให้มาเป็นกรรมการขึ้นมาก่อนในเบื้องต้น จากนั้นจึงส่งหนังสือไปถึงประชาชนคนนั้นๆ เพื่อขอเชิญให้มาเป็นกรรมการและสอบถามว่าบุคคลนั้นเต็มใจที่จะเข้ามาเป็นกรรมการหรือไม่ ถ้าประชาชนคนนั้นตอบรับมาแล้วทางกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมก็จะส่งใบสมัครไปให้กรอกแล้วส่งกลับมาเพื่อให้เทศบาลมีการประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการต่อไป โดยประชาชนที่มาเป็นกรรมการในส่วนของผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคมพบว่าเป็นประธานคณะกรรมการชุมชนทั้ง 2 คน โดยคนหนึ่งเป็นข้าราชการบำนาญ ส่วนอีกคนหนึ่งเป็นเกษตรกร สำหรับกรรมการในส่วนของผู้แทนผู้ประกอบการพบว่าประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวจำนวน 2 คน และรับจ้างจำนวน 1 คน

คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหน้าที่สำคัญ คือ การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กเล็กทุกคนได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน การส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชน การเสนอแนะแนวทางตลอดจนการมีส่วนร่วมดูแลการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ และการบริหารทั่วไปของศูนย์ เช่น การจัดการเรียนการสอนของครู การทำอาหารของแม่บ้าน เป็นต้น รวมทั้งยังทำหน้าที่ในการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอีกด้วย

คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีการประชุมกัน โดยผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการจัดประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2552 มีการจัดประชุมขึ้นในช่วงเวลาเช้าที่ห้องประชุมโรตารีซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณสำนักงานเทศบาล โดยมีผู้เข้าร่วม

ในการประชุมครั้งนี้ คือ กรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มีประกาศแต่งตั้งจากเทศบาล รวมทั้งยังมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลซึ่งทำหน้าที่แจกเอกสาร ให้ผู้เข้าร่วมประชุมลงชื่อ และแจกของว่าง

สำหรับรายละเอียดของการจัดประชุมนั้น เริ่มตั้งเวลาประมาณ 08.30 น. ได้มีการเตรียมของว่างเป็นขนมปัง กาแฟ และน้ำเปล่าเพื่อแจกให้ผู้เข้าร่วมประชุม จากนั้นเวลาประมาณ 09.00 น. กรรมการที่เข้าร่วมประชุมได้เริ่มทยอยมาถึงเทศบาลและเข้าไปในห้องประชุมโรตารีที่ใช้ในการประชุม เจ้าหน้าที่ของเทศบาลจึงมีการแจกอาหารว่างที่ได้เตรียมไว้ พร้อมกันนั้นเจ้าหน้าที่ของเทศบาลได้มีการเดินไปให้กรรมการที่มาได้ลงชื่อเข้าร่วมประชุม และมีการแจกเอกสารระเบียบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาล รวมถึงเอกสารประกาศรายชื่อคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็ก และรายการสิ่งของเด็กเล็กที่ต้องมีการซื้อ ต่อมาเวลาประมาณ 09.10 น. นายกเทศมนตรีในตำแหน่งประธานคณะกรรมการ รวมถึงรองนายกเทศมนตรีในตำแหน่งรองประธานกรรมการได้เดินทางมาถึงและได้เดินสวัสดิ์ผู้เข้าร่วมประชุม จากนั้นเวลาประมาณ 09.20 น. จึงได้เริ่มการประชุม

ในการประชุมเริ่มจากการชี้แจงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้คณะกรรมการได้รับทราบโดยผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมซึ่งเป็นกรรมการในคณะกรรมการนี้ด้วย เช่น การรายงานจำนวนเด็กเล็ก การรายงานบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การชี้แจงระเบียบการแต่งกายของเด็กเล็ก การชี้แจงการประกอบอาหารกลางวันให้กับเด็กเล็ก การรายงานผลจากการไปศึกษาดูงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่ได้รับรางวัลในการดูแลเด็กเล็ก เป็นต้น

จากนั้นจึงได้มีการเสนอให้ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างระเบียบเทศบาลตำบลท่าศาลาว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พ.ศ. 2552 ซึ่งทางกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้จัดทำร่างระเบียบในเบื้องต้นมาเสนอในที่ประชุม โดยที่ประชุมได้พิจารณาปรับปรุงร่างระเบียบในประเด็นต่างๆ เช่น เปลี่ยนแปลงอายุของเด็กเล็กที่รับดูแลจาก 3 – 5 ปี เป็น 2 ปี 6 เดือน – 5 ปี เป็นต้น แล้วจึงให้ความเห็นชอบร่างระเบียบดังกล่าว

ในช่วงต่อมาจึงมีการขอปรึกษาที่ประชุมคณะกรรมการในประเด็นสำคัญ เป็นการรับฟังความคิดเห็นจากกรรมการ คือ การขอปรึกษาเรื่องการเก็บเงินผู้ปกครองเด็กเล็กเข้ากองทุนชมรมผู้ปกครองเด็กเล็ก โดยที่ประชุมคณะกรรมการได้ตกลงแนวทางให้นำเรื่องการเก็บเงินไปเสนอและขอมติเห็นชอบจากผู้ปกครองในการประชุมผู้ปกครอง แล้วให้นำมติของผู้ปกครองดังกล่าวมารายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการต่อไป

หลังจากนั้นนายกเทศมนตรีซึ่งเป็นประธานในที่ประชุมได้กล่าวขอบคุณกรรมการที่มาเข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุมในเวลา 11.30 น.

ในการทำหน้าที่ของประชาชนที่เข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นเทศบาลจะไม่มีค่าตอบแทนให้ แต่จะมีการเลี้ยงอาหารว่างและเครื่องดื่มเมื่อมีการประชุมคณะกรรมการแต่ละครั้ง

เมื่อพิจารณาถึงผลการทำหน้าที่ของกรรมการที่มาจากประชาชนแล้ว พบว่าทางเทศบาลจะได้รับความร่วมมือที่ดีจากกรรมการในการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการ โดยในการประชุมคณะกรรมการนั้น กรรมการในส่วนที่เป็นผู้แทนผู้ปกครองจะมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นมากกว่ากรรมการในส่วนที่เป็นผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคม ทั้งนี้เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความใกล้ชิดตัว โดยเกี่ยวข้องกับบุตรหลานของตนเองโดยตรง แต่เป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะไกลตัวกรรมการในส่วนที่เป็นผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคมซึ่งเป็นผู้สูงอายุแล้วทั้ง 2 คน สำหรับกรรมการในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษานั้นจะแสดงความคิดเห็นอยู่บ่อยครั้งเนื่องจากเป็นเรื่องที่ตนในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษามีความรู้ความเชี่ยวชาญอยู่แล้ว

ในส่วนของบทบาทอื่นๆ ของกรรมการที่มาจากประชาชนนอกเหนือจากการเข้าร่วมประชุมนั้นจะมีน้อย ทั้งนี้เนื่องจากกรรมการแต่ละคนจะมีภาระหน้าที่ของตนเอง โดยหากองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจะนัดให้มาประชุมคณะกรรมการส่วนใหญ่จะสามารถมาเข้าร่วมประชุมได้ แต่ถ้าเป็นกรณีให้มาที่สำนักงานเทศบาลเพื่อตรวจดูการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น ขอให้มาดูอาหารกลางวันให้เด็กเล็กรับประทาน เป็นต้น จะมีกรรมการบางคนที่มาได้บ้างแต่ไม่มากนัก อย่างไรก็ตามหากกรรมการคนใดที่มาไม่ได้ทางกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมก็จะใช้วิธีการโทรศัพท์ไปสอบถามความคิดเห็นว่ามีความคิดเห็นอย่างไร

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีโรงเรียนในสังกัดเทศบาลจำนวน 4 แห่ง โดยประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลผ่านทาง การเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยขอยกตัวอย่างนำเสนอการเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนอนุบาลเทศบาล 3 (พรหมรวมมิตร) ดังนี้

โรงเรียนอนุบาลเทศบาล 3 (พรหมรวมมิตร) มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยกรรมการจำนวน 15 คน ซึ่งโรงเรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดหาบุคคลมาเป็น

กรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วส่งรายชื่อไปยังกองการศึกษาเพื่อเสนอให้นายกเทศมนตรีแต่งตั้ง โดยอาศัยองค์ประกอบที่มีอยู่แล้วตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการกำหนด จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546

สำหรับกรรมการในส่วนที่มาจากประชาชนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ได้แก่ กรรมการในส่วนของผู้แทนผู้ปกครองจำนวน 1 คน ในส่วนของผู้แทนองค์กรชุมชนจำนวน 1 คน ในส่วนของผู้แทนศิษย์เก่าจำนวน 1 คน ในส่วนของผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ในพื้นที่จำนวน 2 รูป และในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน โดยในการคัดเลือกกรรมการที่มาจากประชาชนในส่วนต่างๆ นั้น กรรมการในส่วนของผู้แทนผู้ปกครองและผู้แทนศิษย์เก่าจะมีการประชาสัมพันธ์รับสมัครตามช่องทางต่างๆ เช่น การติดป้ายประชาสัมพันธ์ที่โรงเรียน เป็นต้น เพื่อให้ผู้ที่สนใจจะเป็นกรรมการสมัครหรือเสนอชื่อเข้ารับการคัดเลือกเป็นกรรมการ หากมีผู้สมัครหรือได้รับการเสนอชื่อเกินจำนวนที่กำหนดไว้ก็จะให้ผู้สมัครหรือผู้ได้รับการเสนอชื่อเลือกกันเองให้เหลือตามจำนวนที่กำหนด ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่จะมีผู้สมัครใกล้เคียงกับจำนวนที่โรงเรียนต้องการ เช่น การรับสมัครกรรมการในส่วนของผู้แทนผู้ปกครองที่มีได้ 1 คน เมื่อพ้นกำหนดประกาศรับสมัครก็พบว่าไม่มีสมัคร 1 คน เป็นต้น

สำหรับกรรมการในส่วนของผู้แทนองค์กรชุมชนจะมีการประสานกับคณะกรรมการชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ให้คัดเลือกกันเองเพื่อมาทำหน้าที่เป็นกรรมการตามจำนวนที่กำหนด ส่วนกรรมการในส่วนของผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ในพื้นที่นั้นทางโรงเรียนจะมีการพิจารณาคัดเลือกพระภิกษุสงฆ์จากวัดในพื้นที่เพื่อมาร่วมเป็นกรรมการ และกรรมการในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิจะให้กรรมการในส่วนต่างๆ ร่วมกันเสนอชื่อและคัดเลือกขึ้นมาตามจำนวนที่กำหนด โดยกรรมการที่มาจากภาคประชาชนจะมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี และอาจได้รับการคัดเลือกอีกก็ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้

ประชาชนที่มาเป็นกรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนอนุบาลเทศบาล 3 (พรหมรวมมิตร) พบว่ากรรมการในส่วนของผู้แทนผู้ปกครองประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว กรรมการในส่วนของผู้แทนองค์กรชุมชนเป็นข้าราชการบำนาญ กรรมการในส่วนของผู้แทนศิษย์เก่ายังเป็นนักศึกษาอยู่ กรรมการในส่วนของผู้แทนพระภิกษุสงฆ์มาจากวัดพรหมสาคร

ซึ่งเป็นวันที่อยู่ติดกับโรงเรียนทั้ง 2 รูป และกรรมการในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นข้าราชการ บำนาญจำนวน 3 คน และประกอบธุรกิจส่วนตัวซึ่งส่วนใหญ่ก็คือค้าขายจำนวน 4 คน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่สำคัญ คือ การรับทราบแนวทางและผลการดำเนินงานในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ตลอดจนให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเพื่อปรึกษาหารือและพิจารณาเห็นชอบการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น หนังสือวัดสว่างอารมณ์ เป็นต้น โดยการทำหน้าที่ของประชาชนที่เข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นจะไม่มีค่าตอบแทนให้ แต่จะมีการเลี้ยงอาหารว่างและเครื่องดื่มในการประชุมคณะกรรมการแต่ละครั้ง

เมื่อพิจารณาถึงผลการดำเนินงานของกรรมการในคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเทศบาลในส่วนที่มาจากประชาชนนั้น คุณสิงห์บุรี ฉ. ซึ่งเป็นบุคลากรคนหนึ่งของโรงเรียนอนุบาลเทศบาล 3 (พรหมรวมมิตร) ได้ให้ความคิดเห็นว่า “จริงๆ แล้วบทบาทของประชาชนที่มาเป็นกรรมการก็มีส่วนร่วมเยอะโดยเฉพาะจะช่วยเสนอแนะการบริหารงานของโรงเรียน ซึ่งเราก็สอบถามเขาอยู่ตลอดเวลา เช่น เขาอยากกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นอย่างนี้ท่านเห็นเป็นอย่างไรซึ่งเขาก็เห็นชอบ หรือเราจะจัดกิจกรรมอย่างนี้ท่านเห็นเป็นอย่างไร เราจะมีโครงการพัฒนาอบรมอะไรเขาก็จะเสนอแนะให้คำปรึกษาเราตลอด เราขอความอนุเคราะห์เขาให้ช่วยเป็นกรรมการโดยเราก็จะให้เกียรติยกย่องและก็พยายามขอบคุณเขา แต่ที่ไม่มีค่าตอบแทนอะไร ซึ่งเขาก็เข้าใจและยินดีช่วยเรานะ อย่างตอนโรงเรียนจัดทอดผ้าป่าเขาก็บอกว่าเอาซองผ้าป่ามาเดี๋ยวไปช่วยแจกให้”

5.5.4 ภาพรวมในการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชน

ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลผ่านทาง การเข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ของเทศบาลที่สำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาล คณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือการจ้างของเทศบาล และคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเทศบาล โดยเข้ามาเป็นกรรมการทั้งในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น หรือผู้แทนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับเรื่องนั้นๆ เช่น ผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น

สำหรับจำนวนของประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ นั้นมีจำนวนไม่มาก ทั้งนี้เนื่องจากตามระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการนั้นๆ ได้กำหนด

องค์ประกอบของกรรมการที่มาจากส่วนต่างๆ ไว้แล้ว ซึ่งก็พบว่ามีจำนวนของกรรมการไม่มากนัก เช่น คณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การซื้อหรือการจ้างของเทศบาล ได้มีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 8 พ.ศ. 2547) กำหนดไว้ว่าให้มีประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอย่างน้อย 2 คน ซึ่งเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นหรือข้าราชการอื่นตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป และให้มีกรรมการใน ส่วนของผู้แทนชุมชนหรือประชาคมเพียงคนละ 2 คน เป็นต้น โดยประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความสะดวกที่จะมาทำหน้าที่เป็น กรรมการ รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เช่น ข้าราชการบำนาญ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกลุ่มนี้มักจะเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลด้วย

กล่าวโดยสรุป จากข้อมูลการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชนใน เขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง โดยการเข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ ว่าเทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำหน้าที่ในการ จัดบริการสาธารณะต่างๆ ของเทศบาล ซึ่งมีความสอดคล้องกับลักษณะการมีส่วนร่วมของ ประชาชนที่ผู้วิจัยได้ทบทวนและสรุปไว้เบื้องต้นในบทที่ 2 โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับ หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐในลักษณะหนึ่ง คือ การเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน ซึ่งใน หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐได้มีตัวแทนของประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ตรวจสอบ ดำเนินงานเรื่องต่างๆ ของหน่วยงานหรือองค์กรด้วย

5.5.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชน

จากข้อมูลการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชนทั้งในส่วน of เทศบาล ตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีข้างต้น เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่ามียุทธปัจจัยส่วน บุคคลที่มีผลต่อการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชน ได้แก่ ทศนคติของประชาชน ต่อการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน ทศนคติของประชาชนต่อเทศบาล ความสะดวกเรื่องเวลา ของประชาชน และศักยภาพของประชาชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ทศนคติของประชาชนต่อการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน

ทศนคติของประชาชนต่อการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลที่แตกต่างกันมี ผลทำให้ความสนใจในการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชนแตกต่างกันไปด้วย โดย ประชาชนที่มีทศนคติต่อการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลในแง่บวกหรือแง่ดีจะมี แนวโน้มสนใจในการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ประชาชนกลุ่มนี้จะมีความคิด

ว่าการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลเป็นสิ่งที่ได้มาเสียสละช่วยเหลืองานของเทศบาล อีกทั้งยังเป็นโอกาสที่จะได้ตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลว่ามีการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ เป็นอย่างไร เช่น คุณท่าศาลา สุ. ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งได้มาเป็นกรรมการในคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลได้กล่าวว่า “ลูกไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล โดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาลจากกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้มาขอให้ลูกช่วยไปเป็นกรรมการหน่อย ลูกก็เห็นว่าเป็นเรื่องดีเพราะได้ทำงานเพื่อลูกหลานของเราในเทศบาล จึงได้ตอบรับไปร่วมเป็นกรรมการ” ในขณะที่เดียวกันประชาชนที่มีทัศนคติต่อการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลในแง่ลบก็จะมีแนวโน้มไม่สนใจเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ประชาชนกลุ่มนี้จะมีความคิดว่าไม่ใช่ธุระของตนในการไปเข้าร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ในขณะที่ประชาชนบางคนก็เป็นคนไม่ชอบพบปะกับผู้อื่น

2) ทัศนคติของประชาชนต่อเทศบาล

ทัศนคติของประชาชนต่อเทศบาลที่มีความหลากหลายได้ส่งผลต่อการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชนด้วย โดยประชาชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลนั้นมักจะเป็นผู้ที่มีทัศนคติต่อเทศบาลในแง่บวกหรือแง่ดี ประชาชนในกลุ่มนี้จะมีทั้งประชาชนที่มีความชื่นชอบนายกเทศมนตรีเป็นการส่วนตัว และประชาชนที่มีความพึงพอใจการดำเนินงานของนายกเทศมนตรีและคณะรวมถึงการดำเนินงานของเทศบาลในภาพรวม เช่นในกรณีของคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งมีกรรมการในส่วนของผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคมจำนวน 2 คน พบว่าเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลทั้ง 2 คน เป็นต้น

ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการในการคัดเลือกกรรมการในส่วนของประชาชนเข้ามาอยู่ในคณะกรรมการต่างๆ นั้น จะดำเนินการโดยส่วนงานของเทศบาล ดังนั้นการคัดเลือกส่วนใหญ่จึงเป็นการคัดเลือกผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลรวมทั้งกับผู้บริหารด้วย หรือแม้แต่กรรมการในส่วนของประชาชนที่ได้มาจากการคัดเลือกโดยประชาชนด้วยตนเอง เช่นในกรณีการคัดเลือกผู้แทนประชาคมเมืองเข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี จะพบว่าผู้แทนประชาคมเมืองหลายคนที่มาทำหน้าที่คัดเลือกกันเองเพื่อไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการดังกล่าวก็คือกรรมการชุมชนซึ่งส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลนั่นเอง นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนที่มีทัศนคติต่อเทศบาลในแง่ลบ โดยเฉพาะประชาชนที่ชื่นชอบกลุ่ม

การเมืองท้องถิ่นที่เป็นคู่แข่งกับกลุ่มของนายกเทศมนตรีนั้นแทบจะไม่ได้มาเข้าร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลเลย

3) ความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชน

ความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชน โดยประชาชนที่เข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลผ่านทางกรรมาธิการในคณะกรรมการต่างๆ มักจะเป็นผู้ที่มีความสะดวกเรื่องเวลาโดยเฉพาะในวันและเวลาทำการ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุที่อยู่กับบ้านโดยเฉพาะข้าราชการบำนาญหรือผู้ที่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้านของตนเอง เช่น คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีซึ่งมีกรรมการในส่วนของผู้แทนประชาคมเมืองจำนวน 2 คน พบว่ากรรมการทั้ง 2 คนเป็นข้าราชการบำนาญ เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากวันและเวลาในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการส่วนใหญ่จะอยู่ในวันและเวลาทำการ เช่น การประชุมคณะกรรมการ เป็นต้น

สำหรับกรรมการในส่วนของประชาชนที่มาจากการคัดเลือกของเทศบาลนั้น เจ้าหน้าที่ของเทศบาลก็จะพิจารณาคัดเลือกโดยคำนึงถึงประเด็นความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชนที่จะมาเป็นกรรมการด้วย ในขณะที่ประชาชนซึ่งมาเป็นกรรมการจากการคัดเลือกของประชาชนด้วยกันเองก็จะคำนึงถึงความสะดวกเรื่องเวลาของตนเองในการจะรับตำแหน่งเป็นกรรมการด้วยเช่นกัน จากความจำเป็นเกี่ยวกับความสะดวกเรื่องเวลาดังกล่าวทำให้กรรมการในคณะกรรมการต่างๆ แทบจะไม่มีประชาชนที่ไม่สะดวกเรื่องเวลา คือ เป็นประชาชนที่ต้องไปประกอบอาชีพหรือมีภาระงานของตนมาเข้าร่วมเป็นกรรมการเพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลเลย

4) ศักยภาพของประชาชน

ศักยภาพของประชาชนเป็นอีกประเด็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชน โดยกรรมการในส่วนของประชาชนในคณะกรรมการต่างๆ มักจะเป็นผู้ที่ถูกมองว่ามีศักยภาพในการทำหน้าที่ กล่าวคือเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความน่าเชื่อถือจนเป็นที่ยอมรับของประชาชนหรือเทศบาล ส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการบำนาญหรือประชาชนซึ่งเป็นที่เคารพนับถือในชุมชน ส่วนประชาชนที่ไม่มีศักยภาพเป็นที่ยอมรับของประชาชนหรือเทศบาลนั้นแทบจะไม่ได้เข้ามาร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ เลย

ในการคัดเลือกประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาลตำบลท่าศาลานั้น คุณท่าศาลา ท. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในสำนักปลัดเทศบาลซึ่งมี

หน้าที่ได้กล่าวว่า “กรรมการแผนฯ ส่วนใหญ่ก็เป็นโดยตำแหน่ง แต่สำหรับในส่วนของประชาชนก็จะมี เช่น ในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิ เราก็คัดเลือกดู ก็ดึงผู้พันคนหนึ่งที่เขาก็เป็นข้าราชการเกษียณแล้วก็เป็นที่ประธานคณะกรรมการชุมชนด้วย เขามีเวลาให้ในการทำงาน และก็เสนอแนวคิดที่ดี เราก็เลยดึงเขามาเป็นกรรมการ” หรือคุณท่าศาลา ซึ่งก็เป็นประชาชนคนหนึ่งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาที่ได้เข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลได้กล่าวว่า “คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลและคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนั้น ได้มีผู้แทนจากชุมชนเข้าไปร่วมด้วยแต่ไม่ใช่จากทุกชุมชน จะเป็นเพียงบางคน โดยทางเทศบาลเป็นผู้เลือกเอง ซึ่งจะดูจากกิจกรรมการปฏิบัติของเราว่าเรามีความสามารถแค่ไหน อย่างไรก็ตาม พอที่จะไปวินิจฉัยอะไรในแผนพัฒนาสามปีได้ไหม”

สำหรับตัวอย่างในการคัดเลือกกรรมการในส่วนของประชาชนที่มีศักยภาพเข้ามาทำหน้าที่ในคณะกรรมการต่างๆ ของเทศบาลก็เช่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งมีกรรมการในส่วนของผู้แทนประชาคมตำบลจำนวน 3 คน พบว่ากรรมการทั้ง 3 คนเป็นข้าราชการบำนาญ หรือคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีซึ่งมีกรรมการในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 คน พบว่ากรรมการทั้ง 2 คนเป็นข้าราชการบำนาญ เป็นต้น

5.5.6 แนวทางการส่งเสริมการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชน

จากการประมวลข้อมูลทั้งในส่วนของลักษณะการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานและปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน ตลอดจนข้อคิดเห็นที่เสนอมาจากประชาชนทั้งในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางการส่งเสริมการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชนในเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ดังนี้

1) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรเพิ่มจำนวนครั้งในการจัดประชุมคณะกรรมการต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น กล่าวคือในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการในแต่ละเรื่องอย่างน้อยควรมีการประชุมกำหนดแนวทางการทำหน้าที่ การประชุมรายงานความคืบหน้าการทำหน้าที่ และการประชุมสรุปผลการทำหน้าที่ที่เสร็จสิ้นแล้ว

2) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการจัดทำเอกสารชี้แจงการทำหน้าที่ของคณะกรรมการชุดต่างๆ แจกให้ประชาชนที่จะมาเป็นกรรมการได้รับทราบว่าเป็นบทบาท

หน้าที่ของตนเองมีอะไรบ้าง รวมทั้งควรมีการจัดทำแนวทางในการประชุมคณะกรรมการ เช่น การเสนอความคิดเห็น การลงมติ เป็นต้น เพื่อดูแลการประชุมให้เป็นไปตามระเบียบวาระที่กำหนดไว้

3) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีเบี้ยเลี้ยงตอบแทนการมาเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลมอบให้กรรมการในส่วนของประชาชนให้ครบถ้วนทุกคณะกรรมการทั้งหมดที่มี เนื่องจากในปัจจุบันมีเพียงบางคณะกรรมการเท่านั้นที่มีการมอบเบี้ยเลี้ยงให้กรรมการในส่วนของประชาชน เช่น คณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือการจ้างของเทศบาล เป็นต้น

4) เทศบาลตำบลท่าศาลาควรส่งเสริมให้เกิดระบบการคัดเลือกกรรมการในส่วนของประชาชนคัดเลือกกันเองให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง โดยควรมีการกำหนดเป็นแนวทางในการคัดเลือกผู้แทนประชาชนมาเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ของเทศบาลให้มีความชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้เทศบาลได้กรรมการที่มีความเหมาะสมในการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ส่วนเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้มีการดำเนินการส่งเสริมในส่วนนี้ไปแล้ว

5) เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงเป็นเครือข่ายส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และวิธีการในการส่งเสริมการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชนผ่านทางารเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ของเทศบาล ทั้งเรื่องการคัดเลือกประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการและการทำหน้าที่ของคณะกรรมการต่างๆ แล้วจึงนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาการเข้าร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.6 สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลทั้ง 2 แห่ง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลทั้ง 2 แห่งที่เป็นกรณีศึกษา ได้แก่ เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ทำให้สามารถสรุปถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลทั้ง 2 แห่งได้ดังตาราง

ตารางที่ 5.4 แสดงบทสรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลทั้ง 2 แห่ง

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน	คุณสมบัติของการมีส่วนร่วม	ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วม	ช่องทางหรือรูปแบบที่น่าสนใจ
1. การรับทราบข้อมูลข่าวสาร	การมีส่วนร่วมรับรู้	ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล	- ระบบกระจายเสียงของเทศบาล
2. การเสนอข้อมูล	การมีส่วนร่วมให้ข้อมูล	ประชาชนที่มีปัญหาหรือความต้องการให้เทศบาลดำเนินการให้	- การเขียนใบคำร้องที่สำนักงานเทศบาล
3. การเข้าร่วมการประชุม	การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจ	ประชาชนที่มีความสะดวกและมีความสนใจเข้าร่วมประชุม เช่น ผู้สูงอายุ แม่บ้าน เป็นต้น	- การประชาคมชุมชน - การประชุมเทศบาลพบประชาชน (ท่าศาลา) - การประชาคมการดำเนินโครงการสำคัญ (สิงห์บุรี)
4. การเข้าร่วมดำเนินงาน	การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานจริง	ประชาชนที่มีความสะดวกและมีความสนใจเข้าร่วมดำเนินงาน เช่น ข้าราชการ บำนาญ แม่บ้าน เป็นต้น รวมทั้งมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาล	- อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) - ชุมชน

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน	คุณสมบัติของการมีส่วนร่วม	ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วม	ช่องทางหรือรูปแบบที่น่าสนใจ
5. การเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน	การมีส่วนร่วม ดูแลตรวจสอบ การทำหน้าที่	ประชาชนที่มีความสะดวก มีความสนใจเข้าร่วม ตรวจสอบการดำเนินงาน และมีความรู้ความสามารถ เช่น ข้าราชการบำนาญ เป็นต้น รวมทั้งมีความ สัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาล	- คณะกรรมการเกี่ยวกับ แผน

จากตารางจะพบว่าคุณสมบัติของการมีส่วนร่วม ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วม และช่องทางหรือรูปแบบในแต่ละลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีความแตกต่างกันไป โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะแรก คือ การรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล ถือเป็น การมีส่วนร่วมที่ประชาชนมีบทบาทในระดับพื้นฐานที่สุด มีคุณสมบัติของการมีส่วนร่วม คือ เป็นการที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับรู้ในการดำเนินงานของเทศบาล ซึ่งประชาชนที่มีส่วนร่วมในลักษณะนี้ ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล เนื่องจากการมีส่วนร่วมในลักษณะที่ประชาชนเป็นผู้รับข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลเท่านั้น สำหรับช่องทางในการรับทราบข้อมูลข่าวสารที่น่าสนใจ เช่น การรับทราบข้อมูลข่าวสารผ่านทางระบบกระจายเสียงของเทศบาลซึ่งมีเครื่องรับสัญญาณเสียงหรือลำโพงติดตั้งอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ ในเขตเทศบาล เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในลักษณะที่สอง คือ การเสนอข้อมูลต่อเทศบาล มีคุณสมบัติของการมีส่วนร่วม คือ เป็นการที่ประชาชนมีส่วนร่วมให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นข้อเท็จจริง ข้อร้องเรียน หรือความคิดเห็นต่อเทศบาลเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมหรือพัฒนาการดำเนินงานของเทศบาลต่อไป โดยประชาชนที่มีส่วนร่วมในลักษณะนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีปัญหาหรือความต้องการที่จะให้เทศบาลไปดำเนินการให้ตามที่ตนเองต้องการ สำหรับช่องทางในการเสนอข้อมูลที่น่าสนใจ ได้แก่ การเสนอข้อมูลผ่านการเขียนใบคำร้องที่สำนักงานเทศบาลซึ่งเป็นการเสนอข้อมูลที่มีหลักฐานรองรับอย่างชัดเจน เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในลักษณะที่สาม คือ การเข้าร่วมการประชุม มีคุณสมบัติของการมีส่วนร่วม คือ เป็นการที่ประชาชนมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการ

ดำเนินงานของเทศบาล โดยประชาชนที่มีส่วนร่วมในลักษณะนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีความสะดวก ทั้งในเรื่องเวลาและการเดินทางมาเข้าร่วมประชุม รวมทั้งมีความสนใจในการมาเข้าร่วมการประชุมซึ่งพบว่ามีอยู่หลายกลุ่ม เช่น ผู้สูงอายุ แม่บ้าน เป็นต้น สำหรับรูปแบบในการเข้าร่วมการประชุมที่น่าสนใจ ได้แก่ การเข้าร่วมการประชุมชุมชนเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดทำแผนชุมชน การเข้าร่วมการประชุมเทศบาลพบประชาชนของเทศบาลตำบลท่าศาลาซึ่งจัดขึ้นทุกสัปดาห์ และการเข้าร่วมการประชุมการดำเนินโครงการสำคัญของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในลักษณะที่สี่ คือ การเข้าร่วมดำเนินงาน มีคุณสมบัติของการมีส่วนร่วม คือ เป็นการที่ประชาชนมีส่วนร่วมปฏิบัติงานจริงในเรื่องต่างๆ ของเทศบาล โดยประชาชนที่มีส่วนร่วมในลักษณะนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีความสะดวกและมีความสนใจเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล เช่น ข้าราชการบำนาญ แม่บ้าน ประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้าน เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ประชาชนที่มาเข้าร่วมกลุ่มนี้มักจะเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลด้วย สำหรับรูปแบบในการเข้าร่วมดำเนินงานที่น่าสนใจ ได้แก่ การเข้าร่วมดำเนินงานผ่านทางความเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งร่วมดำเนินงานกับเทศบาลในทางด้านสาธารณสุข และการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลในรูปแบบของชุมชนซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมสำคัญระหว่างเทศบาลกับประชาชน เป็นต้น

การมีส่วนร่วมลักษณะที่ห้า คือ การเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน มีคุณสมบัติของการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมดูแลตรวจสอบการทำหน้าที่ของเทศบาลในเรื่องต่างๆ โดยประชาชนที่มีส่วนร่วมในลักษณะนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีความสะดวกและมีความสนใจเข้าร่วมตรวจสอบ รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เช่น ข้าราชการบำนาญ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ประชาชนที่มาเข้าร่วมกลุ่มนี้มักจะเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลด้วย สำหรับการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานที่น่าสนใจ ได้แก่ การเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาล ซึ่งมีบทบาทในการพิจารณาตรวจสอบการจัดทำแผนต่างๆ ของเทศบาล เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป จากข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ในลักษณะต่างๆ ที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะกับเทศบาลทั้งในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร การเสนอข้อมูล การเข้าร่วมการประชุม การเข้าร่วมดำเนินงาน และการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผู้วิจัยได้ทบทวนและสรุปไว้เบื้องต้นในบทที่ 2 โดยลักษณะการ

มีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐที่สำคัญแบ่งได้เป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเสนอความคิดเห็น การเข้าร่วมในเวทีประชุมปรึกษาหารือ การเข้าร่วมจัดกิจกรรม และการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลที่ได้จากการทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 2 โดยเฉพาะกรอบแนวคิดในการวิจัยซึ่งเป็นฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล และข้อมูลที่ได้จากเก็บรวบรวมโดยวิธีต่างๆ ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 ออกมาเป็นข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษาดังที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 4 และผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 5 แล้วนั้น ในส่วนของบทที่ 6 นี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอประเด็นสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยใช้กรณีศึกษา คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลท่าศาลา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี และเทศบาลเมืองสิงห์บุรี อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ การสำรวจพื้นที่ การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้สามารถได้ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อ สรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลทั้ง 2 แห่งที่เป็นกรณีศึกษามี 5 ลักษณะ ได้แก่

6.1.1 การรับทราบข้อมูลข่าวสาร โดยประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้มีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลผ่านหลายช่องทางที่สำคัญ ได้แก่ ระบบกระจายเสียงของเทศบาล การได้รับเอกสารต่างๆ จากเทศบาล บอร์ดและป้ายประชาสัมพันธ์ของเทศบาล

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและระดับประเทศ สถานีโทรทัศน์เคเบิลท้องถิ่นและระดับประเทศ สถานีวิทยุในพื้นที่ วิทยุกระจายเสียงของเทศบาลและรับจ้างจากเทศบาล การพบปะกับบุคลากรของเทศบาล การอบรมให้ความรู้จากเทศบาล การสังเกตการณ์การดำเนินงานของเทศบาล และเว็บไซต์ของเทศบาลและที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล ซึ่งประชาชนมีการรับทราบข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆ เหล่านี้ในจำนวนที่แตกต่างกัน โดยระบบกระจายเสียงของเทศบาลถือเป็นช่องทางที่ประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่งจำนวนมากใช้ในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากเป็นช่องทางที่มีความกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่และมีการประชาสัมพันธ์จากเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ ส่วนช่องทางอื่นๆ ที่เหลือจะเป็นช่องทางที่ประชาชนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มจะใช้ในการรับทราบข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันไป เช่น การพบปะกับบุคลากรของเทศบาลและการอบรมให้ความรู้จากเทศบาลจะเป็นช่องทางที่กลุ่มต่างๆ ที่มีการติดต่อกับเทศบาลอย่างสม่ำเสมอไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ใช้ในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล หรือเว็บไซต์จะเป็นช่องทางที่ประชาชนซึ่งมีอุปกรณ์และความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์พอสมควรใช้ในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล เป็นต้น

สำหรับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชนมีหลายประการ ได้แก่ 1) ทักษะคิดของประชาชนที่มีต่อการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล โดยประชาชนที่มีทัศนคติในแง่บวกจะมีแนวโน้มสนใจรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล 2) ความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชน โดยประชาชนที่พอจะมีเวลาดำเนินงานโดยเฉพาะในวันและเวลาทำการ เช่น ผู้สูงอายุที่อยู่กับบ้าน แม่บ้าน เป็นต้น จะมีแนวโน้มในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล 3) การเป็นคนในพื้นที่เทศบาล โดยประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลซึ่งมีลักษณะของการเป็นคนในพื้นที่ซึ่งจะมีแนวโน้มสนใจรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล 4) บริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชน โดยข้อมูลข่าวสารในบริการสาธารณะที่มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างใกล้ชิดหรือมีผลต่อประชาชนโดยตรง เช่น งานสวัสดิการสังคม เป็นต้น มีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจจากประชาชนในการรับทราบเป็นอย่างมาก 5) ลักษณะของสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ โดยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลผ่านสื่อที่มีลักษณะกระจายเข้าถึงประชาชนโดยตรงและอยู่ในวงกว้าง เช่น ระบบกระจายเสียงของเทศบาล เป็นต้น จะช่วยทำให้ประชาชนมีแนวโน้มในการได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเป็นอย่างมาก และ 6) การมีปัญหาคือความต้องการในชุมชน โดยชุมชนที่มีปัญหาตลอดจนความต้องการของชุมชนที่จะให้เทศบาลดำเนินการให้ เช่น มีความต้องการถนนคอนกรีตภายในชุมชน เป็นต้น จะทำให้ประชาชนในชุมชนมีแนวโน้มสนใจรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล

ส่วนแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชนให้มากยิ่งขึ้นนั้นมีหลายแนวทาง ทั้งแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่เทศบาล เช่น การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาช่องทางในการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นต้น และแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเทศบาล เช่น การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงเป็นเครือข่ายข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

6.1.2 การเสนอข้อมูล โดยประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อเทศบาลผ่านหลายช่องทางที่สำคัญ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของเทศบาล การเขียนใบคำร้องที่สำนักงานเทศบาล ผู้รับความคิดเห็นจากประชาชนของเทศบาล การส่งจดหมายถึงเทศบาล การโทรศัพท์ถึงเทศบาลและบุคลากรของเทศบาล การพบปะกับบุคลากรของเทศบาล และการเสนอแผนชุมชนต่อเทศบาล ส่วนการเสนอข้อมูลผ่านทางกระดานข่าวแสดงความคิดเห็นในเว็บไซต์ของเทศบาลนั้นจะมีเฉพาะในเทศบาลเมืองสิงห์บุรีซึ่งมีเว็บไซต์เป็นของตนเอง ซึ่งประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ส่วนใหญ่มักจะใช้ช่องทางการเสนอข้อมูลที่คล้ายคลึงกัน คือ ช่องทางการเขียนใบคำร้องที่สำนักงานเทศบาลและการพบปะกับบุคลากรของเทศบาลในโอกาสต่างๆ โดยการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นการเสนอข้อร้องเรียนปัญหาให้เทศบาลได้รับทราบเพื่อขอให้เทศบาลดำเนินการแก้ไขให้เสียมากกว่า ซึ่งหากเป็นปัญหาความเดือดร้อนที่เกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง ประชาชนก็จะร้องเรียนต่อเทศบาลเพื่อขอความช่วยเหลือด้วยตนเอง แต่หากเป็นปัญหาซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง ประชาชนมักจะแจ้งเรื่องผ่านทางคณะกรรมการชุมชนเพื่อให้ประธานของชุมชนทำหน้าที่รวบรวมข้อร้องเรียนเพื่อแจ้งให้เทศบาลได้รับทราบต่อไป

สำหรับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชนมีหลายประการ ได้แก่ 1) ทักษะคติของประชาชนในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาล โดยประชาชนที่มีทัศนคติในแง่บวกจะมีแนวโน้มในการเป็นผู้ทำหน้าที่เสนอข้อมูลต่อเทศบาล 2) ความจำเป็นในการพึ่งพาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน โดยประชาชนที่มีความจำเป็นในเรื่องต่างๆ ที่ต้องการพึ่งพาเทศบาลให้มาช่วยเหลือก็จะมีแนวโน้มในการเสนอข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อคิดเห็นหรือข้อร้องเรียนตลอดจนการร้องขอความช่วยเหลือต่อเทศบาล 3) บริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชน โดยบริการสาธารณะที่มีผลต่อประชาชนโดยตรง มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อเข้าไปถึงประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น งานสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเรื่องการจัดการขยะ เป็นต้น จะทำให้ประชาชนมีแนวโน้มในการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบริการสาธารณะดังกล่าว และ 4) การมี

ปัญหาความต้องการในชุมชน โดยชุมชนที่มีปัญหาตลอดจนความต้องการซึ่งเกินศักยภาพของชุมชนในการดำเนินการแก้ไขได้ กล่าวคือสภาพชุมชนยังไม่มีคุณสมบัติพร้อม ยังคงต้องการรับการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาชุมชนจากเทศบาล จะพบว่าประชาชนในชุมชนมีแนวโน้มที่จะเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาหรือความต้องการต่อเทศบาล

ส่วนแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลของประชาชนให้มากยิ่งขึ้นนั้นมีหลายแนวทาง ทั้งแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่เทศบาล เช่น การจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นประชาชนในเขตเทศบาลเป็นการทั่วไปเกี่ยวกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมทั้งแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานในภาพรวมของเทศบาล เป็นต้น และแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเทศบาล เช่น การประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงเป็นเครือข่ายส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และวิธีการในการส่งเสริมการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชน เป็นต้น

6.1.3 การเข้าร่วมการประชุม โดยประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้มีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลในหลายรูปแบบ สำหรับรูปแบบการประชุมที่จัดให้มีขึ้นเหมือนกันในเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้แก่ การประชาคมชุมชน การประชาคมท้องถิ่นซึ่งในเทศบาลตำบลท่าศาลาเรียกว่า การประชาคมตำบล ส่วนในเทศบาลเมืองสิงห์บุรีเรียกว่าการประชุมประชาคมเมือง การประชุมผู้ปกครองในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล และการพบปะให้บริการประชาชนในโอกาสต่างๆ เช่น การจัดเทศบาลเคลื่อนที่พบประชาชน การลงพื้นที่แจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น นอกจากนี้เทศบาลทั้ง 2 แห่ง ยังมีรูปแบบการประชุมที่จัดขึ้นเฉพาะของตนเองอีกด้วย ที่สำคัญคือ การประชุมเทศบาลพบประชาชนในเทศบาลตำบลท่าศาลา และการประชาคมการดำเนินโครงการสำคัญของเทศบาลในเทศบาลเมืองสิงห์บุรี สำหรับประชาชนที่มักจะเข้าร่วมในการประชุมต่างๆ กับเทศบาลพบว่ามีความคล้ายคลึงกันในเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้แก่ ประชาชนที่มีความสะดวกในเรื่องเวลาและเป็นผู้ที่มีความสนใจเข้าร่วมการประชุม ซึ่งพบว่ามีอยู่หลายกลุ่ม เช่น ผู้สูงอายุที่เกษียณอายุราชการ แม่บ้าน เป็นต้น

สำหรับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลของประชาชนมีหลายประการ ได้แก่ 1) ทักษะคติของประชาชนต่อการเข้าร่วมในการประชุมกับเทศบาล โดยประชาชนที่มีทัศนคติในแง่บวกจะมีแนวโน้มสนใจเข้าร่วมประชุมกับเทศบาลในโอกาสต่างๆ 2) ทักษะคติของประชาชนต่อเทศบาล โดยประชาชนที่มีทัศนคติต่อเทศบาลในแง่บวกซึ่งมีทั้งผู้ที่ชื่นชอบนายกเทศมนตรีเป็นการส่วนตัว มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของนายกเทศมนตรี

และคณะ รวมถึงมีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของเทศบาลในภาพรวมจะมีแนวโน้มในการให้ความร่วมมือเข้าร่วมประชุมกับเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ 3) ความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชน โดยประชาชนที่พอจะมีเวลาว่างซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีเวลาอยู่กับบ้าน แม่บ้าน หรือประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้านของตนเองซึ่งพอจะสละเวลาได้ จะเข้าร่วมประชุมกับเทศบาล 4) การเป็นคนในพื้นที่เทศบาล โดยประชาชนที่มักจะเข้าร่วมประชุมกับเทศบาลในโอกาสต่างๆ ส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลหรือที่เรียกว่าคนในพื้นที่ 5) บริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชน โดยการจัดประชุมของเทศบาลในบริการสาธารณะที่มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง เช่น งานด้านการศึกษาในเรื่องของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล เป็นต้น มีแนวโน้มที่ประชาชนจะให้ความสนใจเข้าร่วมในการประชุมเป็นจำนวนมาก 6) การมีสิ่งตอบแทนที่เป็นรูปธรรมจากเทศบาล โดยการที่เทศบาลมีสิ่งตอบแทนให้ประชาชนที่มาเข้าร่วมประชุมโดยเฉพาะสิ่งตอบแทนที่เป็นรูปธรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งของแจก ไปจนถึงการได้รับงบประมาณมาดำเนินงานต่างๆ ของชุมชนจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยดึงดูดใจให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมกับเทศบาล 7) การรวมตัวกันในชุมชน โดยชุมชนที่มีการรวมตัวกันของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอจะมีประชาชนเข้าร่วมประชุมกับเทศบาลเป็นจำนวนมาก 8) การมีปัญหาความต้องการในชุมชน โดยชุมชนที่มีปัญหาตลอดจนความต้องการซึ่งเกินศักยภาพของชุมชนในการดำเนินการแก้ไขได้ จะส่งผลให้ประชาชนในชุมชนดังกล่าวมีแนวโน้มในการเข้าร่วมประชุมกับเทศบาลเป็นจำนวนมาก และ 9) สภาพดินฟ้าอากาศ โดยการจัดประชุมของเทศบาลในครั้งใดที่มีสภาพอากาศดีในช่วงเวลาก่อนที่จะเริ่มการประชุมหรือในขณะที่มีการประชุมจะช่วยเอื้อให้ประชาชนเข้าร่วมในการประชุมกับเทศบาลได้โดยสะดวก

ส่วนแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประชุมของประชาชนให้มีมากยิ่งขึ้นนั้นมีหลายแนวทาง ทั้งแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่ประชาชน เช่น การสนับสนุนให้มีผู้แทนของประชาชนจากกลุ่มหรือชมรมต่างๆ ได้เข้าร่วมในการประชุมกับเทศบาลมากยิ่งขึ้น เป็นต้น แนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่เทศบาล เช่น การพัฒนารูปแบบการประชุมต่างๆ ของเทศบาลที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นต้น และแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเทศบาล เช่น การประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงเป็นเครือข่ายส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และวิธีการในการส่งเสริมการเข้าร่วมในการประชุมของประชาชน เป็นต้น

6.1.4 การเข้าร่วมดำเนินงาน โดยประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้มีส่วนร่วมดำเนินงานกับเทศบาลในหลายรูปแบบ สำหรับรูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานที่มีเหมือนกันในเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) และชุมชน โดยการทำหน้าที่ของชุมชนในเทศบาลเมืองสิงห์บุรีจะมีภาระหน้าที่มากกว่าในเทศบาลตำบลท่าศาลา ทั้งนี้เนื่องจากในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีไม่มีรูปแบบการปกครองท้องถิ่น (กำนันผู้ใหญ่บ้าน) เหมือนกับในเทศบาลตำบลท่าศาลา ดังนั้นภาระหน้าที่หลายอย่างที่เป็นของกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงมาอยู่ที่คณะกรรมการชุมชน เช่น การดำเนินโครงการกองทุนชุมชนเมือง เป็นต้น

สำหรับกลุ่ม ชมรม และภาคส่วนต่างๆ ในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานกับเทศบาลที่น่าสนใจในส่วนของเทศบาลตำบลท่าศาลา ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรชมรมกีฬาตำบลท่าศาลา และสภาวัดนันทธรรมตำบลท่าศาลา ในส่วนของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ได้แก่ กลุ่มหนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ ชมรมผู้สูงอายุ และเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล โดยประชาชนที่มีส่วนร่วมดำเนินงานกับเทศบาลทั้ง 2 แห่งส่วนใหญ่ ได้แก่ ประชาชนที่มีความสะดวกเรื่องเวลาและมีความสนใจเข้าร่วมดำเนินงาน เช่น ข้าราชการบำนาญ แม่บ้าน หรือประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้าน เป็นต้น ซึ่งประชาชนที่มาเข้าร่วมกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลด้วย

สำหรับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมดำเนินงานกับเทศบาลของประชาชนมีหลายประการ ได้แก่ 1) ทักษะคติของประชาชนต่อการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล โดยประชาชนที่มีทัศนคติในแง่บวกจะมีแนวโน้มสนใจเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลในเรื่องต่างๆ 2) ทักษะคติของประชาชนต่อเทศบาล โดยประชาชนที่มีทัศนคติต่อเทศบาลในแง่บวกจะมีแนวโน้มในการตัดสินใจเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล 3) ความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชน โดยประชาชนที่พอจะมีเวลาว่างมาช่วยเหลืองานของเทศบาลได้ เช่น ผู้สูงอายุที่เป็นข้าราชการบำนาญ แม่บ้าน เป็นต้น ก็จะมีแนวโน้มในการตัดสินใจเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล 4) การเป็นคนในพื้นที่เทศบาล โดยประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลส่วนใหญ่จะมีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลซึ่งถือเป็นคนในพื้นที่ 5) การรวมตัวกันในชุมชน โดยชุมชนที่มีการรวมตัวกันของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมมวลชนต่างๆ ผ่านทางกลุ่มหรือชมรมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอแล้ว เมื่อเทศบาลเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลซึ่งเป็นงานมวลชนเช่นเดียวกัน ก็จะทำให้ประชาชนในชุมชนเหล่านี้มีความพร้อมและความสนใจที่จะเข้าร่วมงานด้วย และ 6) การมีปัญหาความต้องการในชุมชน โดยชุมชนที่ยังมีสภาพไม่สมบูรณ์พร้อม ยังมีปัญหาความต้องการที่รอคอยการ

แก้ไขหรือพัฒนาจากเทศบาลอยู่ จะพบว่าประชาชนในชุมชนเหล่านี้มีแนวโน้มสนใจเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล

ส่วนแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมดำเนินงานของประชาชนให้มีมากยิ่งขึ้นนั้นมีหลายแนวทาง ทั้งแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่ประชาชน เช่น การจัดตั้งเป็นเครือข่ายประชาชนในชุมชนต่างๆ เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้แทนของครอบครัวในการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล เป็นต้น แนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่เทศบาล เช่น การประเมินผลการดำเนินงานของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ในเขตเทศบาลที่ได้เข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาล เป็นต้น และแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเทศบาล เช่น การประสานกับหน่วยงานอื่นๆ ภายนอกพื้นที่เทศบาลที่มีการจัดอบรมให้ความรู้ เพื่อขอให้ประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลได้ไปเข้าร่วมรับการอบรมในเรื่องที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน เป็นต้น

6.1.5 การเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน โดยประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้มีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลผ่านการเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ของเทศบาลหลายคณะที่สำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนของเทศบาล คณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือการจ้างของเทศบาล และคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเทศบาล โดยประชาชนที่มีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลทั้ง 2 แห่งส่วนใหญ่ ได้แก่ ประชาชนที่มีความสะดวกและมีความสนใจเข้าร่วมตรวจสอบรวมทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เช่น ข้าราชการบำนาญ เป็นต้น ซึ่งประชาชนที่มาเข้าร่วมกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลด้วย

สำหรับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลมีหลายประการ ได้แก่ 1) ทักษะคติของประชาชนต่อการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล โดยประชาชนที่มีทัศนคติในแง่บวกจะมีแนวโน้มสนใจเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล 2) ทักษะคติของประชาชนต่อเทศบาล โดยประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลมักจะเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลในแง่บวก 3) ความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชน โดยประชาชนที่เข้ามาร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลผ่านทางกรรมาธิการในคณะกรรมการต่างๆ จะเป็นผู้ที่มีความสะดวกเรื่องเวลาโดยเฉพาะในวันและเวลาทำการ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุที่อยู่กับบ้านโดยเฉพาะข้าราชการบำนาญหรือผู้ที่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้านของตนเอง และ 4) ศักยภาพของประชาชน โดยกรรมการที่มาจากประชาชนใน

คณะกรรมการต่างๆ มักจะเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการทำหน้าที่ กล่าวคือเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความน่าเชื่อถือจนเป็นที่ยอมรับของประชาชนหรือเทศบาล ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการบำนาญหรือประชาชนซึ่งเป็นที่เคารพนับถือในชุมชน

ส่วนแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชนให้มีมากยิ่งขึ้นนั้นมีหลายแนวทาง ทั้งแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่เทศบาล เช่น การจัดทำเอกสารชี้แจงการทำหน้าที่ของคณะกรรมการชุดต่างๆ แจกให้ประชาชนที่จะมาเป็นกรรมการได้รับทราบ ว่าบทบาทหน้าที่ของตนเองมีอะไรบ้าง เป็นต้น และแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเทศบาล เช่น การประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงเป็นเครือข่ายส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และวิธีการในการส่งเสริมการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชน เป็นต้น

6.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ค้นพบเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีมากยิ่งขึ้น ซึ่งได้ทำการศึกษาในเทศบาล 2 แห่ง คือ เทศบาลตำบลท่าศาลาและเทศบาลเมืองสิงห์บุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

6.2.1 ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับเทศบาลใน 5 ลักษณะ ได้แก่ การรับทราบข้อมูลข่าวสาร การเสนอข้อมูล การเข้าร่วมการประชุม การเข้าร่วมดำเนินงาน และการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผู้วิจัยได้ทบทวนและสรุปไว้เบื้องต้นในบทที่ 2 โดยได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐเป็น 5 ลักษณะสำคัญ ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเสนอความคิดเห็น การเข้าร่วมในเวทีประชุมปรึกษาหารือ การเข้าร่วมจัดกิจกรรม และการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน

การมีส่วนร่วมในลักษณะที่หนึ่ง คือ การรับทราบข้อมูลข่าวสาร ซึ่งถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับพื้นฐาน เป็นการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลตลอดจนความเคลื่อนไหวต่างๆ

เกี่ยวกับเทศบาลที่ตนได้อาศัยอยู่ โดยองค์กรที่เรียกตนเองว่า International Association for Public Participation (IAP2) ซึ่งเป็นสถาบันนานาชาติที่ได้ศึกษาและกำหนดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนได้กล่าวว่าเป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนน้อยที่สุด ซึ่งถือเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ทันสมัย และประชาชนสามารถเข้าถึงได้¹ ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ประชาชนได้มีความผูกพันและคุ้นเคยกับเทศบาล อันจะทำให้เกิดความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลในลักษณะอื่นๆ เพิ่มมากขึ้นต่อไป

การมีส่วนร่วมในลักษณะที่สอง คือ การเสนอข้อมูล เป็นการเสนอความคิดเห็นตลอดจนข้อร้องเรียนต่อเทศบาลเพื่อให้นำไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมหรือพัฒนาการดำเนินงานของเทศบาลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยองค์กร IAP2 ได้กล่าวว่าเป็นการที่ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ/การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐอย่างอิสระและเป็นระบบ โดยหน่วยงานภาครัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ แล้วจึงนำข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น และประเด็นที่ประชาชนเป็นห่วงไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย การตัดสินใจ และการพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงาน

การมีส่วนร่วมในลักษณะที่สาม คือ การเข้าร่วมการประชุม เป็นการพบปะกันระหว่างประชาชนกับเทศบาลเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตลอดจนปรึกษาหารือกันในการดำเนินการจัดบริการสาธารณะเรื่องต่างๆ ของเทศบาล โดยถวิลวดี บุรีกุล (2552: 22) ได้กล่าวว่าการปรึกษาหารือเป็นการเจรจาอย่างเป็นทางการระหว่างผู้กำหนดนโยบาย ผู้วางแผนโครงการ และประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากบริการสาธารณะต่างๆ ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อประชาชนไม่มากก็น้อย โดยเฉพาะบริการสาธารณะบางเรื่องที่ไม่ดำเนินการแล้วอาจมีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง ดังนั้นการประชุมปรึกษาหารือกันจะเป็นการสื่อสารร่วมกันระหว่างประชาชนกับเทศบาล ทั้งการแสดงความคิดเห็นและซักถามจากประชาชน การชี้แจงและตอบข้อซักถามจากเทศบาล หรือไปจนถึงการตัดสินใจร่วมกันในเรื่องต่างๆ ซึ่งการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันจะช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจและการยอมรับของประชาชนมากที่สุดได้

¹ สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมดังกล่าวได้จากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

การมีส่วนร่วมในลักษณะที่สี่ คือ การเข้าร่วมดำเนินงาน เป็นการที่ประชาชนได้เข้าร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องต่างๆ ของเทศบาลตามที่ได้มีการประสานความร่วมมือกัน โดยเทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในการจัดบริการสาธารณะ ซึ่งจรัส สุวรรณมาลา และคณะ (2548: 104-106) ได้กล่าวว่าเป็นการสนับสนุนให้องค์กรชุมชน/หน่วยอาสาสมัครชุมชนทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติการ/หน่วยจัดบริการสาธารณะแก่กลุ่มประชากรเป้าหมายแทนที่จะดำเนินการเองแบบครบวงจร ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในฐานะเจ้าของพื้นที่ที่มีความเข้าใจสภาพพื้นที่ของตนเป็นอย่างดี ในขณะที่เทศบาลเองก็มีเทคนิควิทยาการและงบประมาณในการดำเนินงาน ดังนั้นเมื่อทั้งประชาชนและเทศบาลได้ร่วมมือกันในการดำเนินงานแล้วจะช่วยให้ผลที่ออกมาเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนได้

การมีส่วนร่วมในลักษณะที่ห้า คือ การเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน เป็นการที่ประชาชนได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในคณะกรรมการต่างๆ ของเทศบาลเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลในการจัดบริการสาธารณะเรื่องต่างๆ โดยถวิลวดี บุรีกุล (2552: 23) ได้กล่าวว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่มีผู้เข้าร่วมน้อย แต่มีประโยชน์ที่ผู้เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบสามารถมาคอยติดตามการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ได้ ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานของเทศบาลนั้นล้นแล้วแต่มาจากประชาชนไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม โดยได้มอบให้เทศบาลเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชน ดังนั้นจึงเป็นสิทธิอันชอบธรรมที่ประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของเทศบาลอย่างแท้จริงจะเข้ามาดูแลตรวจสอบเทศบาลให้มีการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวม

เมื่อพิจารณาในแง่ของจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ในลักษณะต่างๆ พบว่ามีจำนวนผู้เข้าร่วมที่แตกต่างกันไปในแต่ละลักษณะ โดยสามารถเรียงลำดับจากลักษณะการมีส่วนร่วมที่มีผู้เข้าร่วมมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้ดังนี้

ประชาชนที่มีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลผ่านการประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการต่างๆ จะมีจำนวนมากกว่าประชาชนที่มีส่วนร่วมกับเทศบาลในลักษณะอื่นๆ กล่าวคือ ประชาชนทั่วไปในเขตเทศบาลทุกเพศทุกวัยไม่ว่าจะเป็นใครก็สามารถรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลได้ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นหน้าที่ของเทศบาลในการนำข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไปเผยแพร่ให้กับประชาชนได้รับทราบ ส่วนประชาชนมีบทบาทเป็นเพียงผู้รับข้อมูลข่าวสารเท่านั้น โดยประชาชนสามารถที่จะรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลได้ถึงแม้ว่าจะอยู่ที่บ้าน เช่น การรับฟังระบบกระจายเสียงจากเทศบาลที่มีอย่างสม่ำเสมอ หรือการได้รับเอกสารต่างๆ จากเทศบาลที่แจกให้

ตามบ้าน เป็นต้น จากเหตุผลที่กล่าวมาจึงทำให้ประชาชนที่มีส่วนร่วมกับเทศบาลในการรับทราบข้อมูลข่าวสารมีจำนวนมากกว่าประชาชนที่มีส่วนร่วมกับเทศบาลในลักษณะอื่นๆ

ประชาชนที่มีส่วนร่วมเสนอข้อมูลต่อเทศบาลจะมีจำนวนรองลงมาจากประชาชนที่มีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่เสนอข้อมูลต่อเทศบาลส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีปัญหาหรือความต้องการที่จะเสนอต่อเทศบาลเพื่อให้มาแก้ไขปัญหาหรือดำเนินการตามความต้องการของตนเอง โดยในเทศบาลทั้ง 2 แห่งที่เป็นกรณีศึกษาพบว่าปัญหาที่ประชาชนมาเสนอข้อมูลต่อเทศบาลส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นชุมชนเมือง เช่น ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านสาธารณูปโภคต่างๆ เป็นต้น รวมไปถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตามฤดูกาล เช่น ปัญหาน้ำท่วมและวัชพืชขึ้นรกในช่วงฤดูฝน เป็นต้น ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีข้อเสนอเกี่ยวกับปัญหาหรือความต้องการจากประชาชนเข้ามายังเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ แต่โดยปกติแล้วประชาชนแต่ละคนหรือแต่ละครอบครัวจะไม่ได้มีปัญหาหรือความต้องการพร้อมกันทุกคนหรือทุกครอบครัวในคราวเดียวกัน ในขณะที่ประชาชนบางคนหรือบางครอบครัวก็ไม่ได้มีปัญหาความต้องการอะไรที่จะมาเสนอต่อเทศบาล เช่น ครอบครัวของผู้ที่มีฐานะดี เป็นต้น รวมทั้งในการเสนอข้อมูลหลายครั้งก็จะกระทำผ่านตัวแทนของชุมชน โดยเฉพาะหากเป็นปัญหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง เช่น เรื่องไฟฟ้าสาธารณะดับ เป็นต้น ประชาชนมักจะแจ้งเรื่องผ่านทางคณะกรรมการชุมชนเพื่อให้ทำหน้าที่รวบรวมเรื่องร้องเรียนไปแจ้งให้เทศบาลได้รับทราบต่อไป จากเหตุผลที่กล่าวมาทำให้ประชาชนที่มีส่วนร่วมกับเทศบาลในการเสนอข้อมูลมีจำนวนน้อยกว่าประชาชนที่มีส่วนร่วมกับเทศบาลในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร

ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลในโอกาสต่างๆ จะมีจำนวนรองลงมาจากประชาชนที่มีส่วนร่วมเสนอข้อมูลต่อเทศบาล ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่เข้ามาร่วมประชุมกับเทศบาลส่วนใหญ่จะต้องมีเหตุผลหรือความจำเป็นที่จะต้องมาร่วมประชุม โดยประชาชนหลายคนมีความสนใจส่วนตัวที่จะเข้ามาร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเทศบาล ในขณะที่ประชาชนอีกหลายคนจะเข้ามาร่วมประชุมเพราะเป็นหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชนในชุมชนหรือในกลุ่มของตน เช่น คณะกรรมการชุมชนที่เข้ามาร่วมประชุมในฐานะผู้แทนของชุมชน ซึ่งจะเป็นประชาชนกลุ่มหลักที่เข้าร่วมประชุมกับเทศบาลในโอกาสต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ประชาชนที่มีเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวยังจะต้องมีความสะดวกเรื่องเวลาด้วยจึงจะสามารถมาเข้าร่วมในการประชุมได้ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมประชุมกับเทศบาลในโอกาสต่างๆ ก็คือ ผู้สูงอายุหรือแม่บ้านที่อยู่กับบ้านเป็นประจำ โดยเฉพาะผู้สูงอายุซึ่งส่วนใหญ่จะมีปฏิสัมพันธ์กับเทศบาลอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่มีการลงพบปะเพื่อแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นประจำทุกเดือน ทำให้

ผู้สูงอายุเหล่านี้มีความคุ้นเคยกับเทศบาลเป็นอย่างดี และเป็นประชาชนกลุ่มสำคัญที่เข้าร่วมในการประชุมต่างๆ กับเทศบาล แต่อย่างไรก็ตามพบว่าการจัดประชุมของเทศบาลจะมีขึ้นไม่มากนักในแต่ละปี ทำให้จำนวนของประชาชนที่มีส่วนร่วมกับเทศบาลในการประชุมมีจำนวนน้อยกว่าประชาชนที่มีส่วนร่วมกับเทศบาลในการเสนอข้อมูลที่มีอยู่อย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี

ประชาชนที่มีส่วนร่วมดำเนินงานกับเทศบาลจะมีจำนวนรองลงมาจากประชาชนที่มีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาล ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่เข้ามาร่วมดำเนินงานกับเทศบาลส่วนใหญ่ นอกจากจะเป็นผู้ที่มีความสนใจที่จะเข้ามาร่วมดำเนินงานกับเทศบาลแล้ว ยังจะต้องเป็นผู้ที่เสียสละทั้งเวลา แรงกาย หรืออาจรวมไปถึงทรัพย์สินในบางครั้งด้วย กล่าวคือประชาชนที่จะมาเข้าร่วมดำเนินงานจะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะเสียสละเวลาส่วนตัวมาเข้าร่วมงานซึ่งหลายครั้งจัดขึ้นในวันและเวลาทำการ รวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะนี้จะต้องมีการลงมือปฏิบัติจริง ไม่ใช่เป็นเพียงการมานั่งประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในระยะเวลาดังเท่านั้น และในหลายครั้งอาจต้องเสียสละทรัพย์สินส่วนตัวเพื่อช่วยในการทำหน้าที่ตรงนี้ด้วย เช่น ผู้ที่มาเข้าร่วมในงานชุมชนโดยเป็นคณะกรรมการชุมชนหลายคนต้องเสียค่าน้ำมันรถส่วนตัวเพื่อออกสำรวจข้อมูลในชุมชนตามที่เทศบาลประสานงานมา เป็นต้น ซึ่งพบว่าประชาชนที่มีความพร้อมที่จะเสียสละมาเข้าร่วมดำเนินงานส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการบำนาญ แม่บ้าน และประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้านที่พอจะมีเวลาเข้ามาเข้าร่วมดำเนินงานได้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินงานมักจะเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการเข้าร่วมดำเนินงานของประชาชนกับเทศบาลมีความจำเป็นจะต้องพบปะพูดคุยกันและต้องทำงานร่วมกัน ดังนั้นประชาชนที่มาร่วมจึงต้องเป็นผู้ที่สามารถเข้ากับเทศบาลได้ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลที่กล่าวมาทำให้จำนวนของประชาชนที่มีส่วนร่วมกับเทศบาลในการดำเนินงานจะมีจำนวนน้อยกว่าประชาชนที่มีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาล

ประชาชนที่มีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลจะมีจำนวนน้อยกว่าประชาชนที่มีส่วนร่วมกับเทศบาลในลักษณะอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลนั้นจะมีไม่มากนัก รวมทั้งกรรมการที่มาจากประชาชนในคณะกรรมการแต่ละชุดก็จะมีจำนวนไม่มากนักตามที่กฎหมายหรือระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้ เช่น คณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือการจ้างจะมีประชาชนเข้าไปเป็นกรรมการคณะละ 2 คน หรือคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลมีประชาชนเข้าไปเป็นกรรมการจำนวน 3 คน เป็นต้น นอกจากนี้ในส่วนของประชาชนที่เข้ามาร่วมตรวจสอบการดำเนินงานเองก็จะต้องเป็นผู้ที่มีความสนใจและเต็มใจที่จะเข้ามาร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน

รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความสะดวกในเรื่องเวลาเพียงพอที่จะมาทำหน้าที่ซึ่งมักจะเป็นในวันและเวลาทำการ ตลอดจนมักจะเป็นผู้ที่มีศักยภาพเพียงพอในการทำหน้าที่เป็นกรรมการ ซึ่งพบว่าประชาชนที่เข้ามาเป็นกรรมการมักจะเป็นข้าราชการบำนาญ หรืออาจจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนและมีเวลาพอที่จะมาทำหน้าที่เป็นกรรมการได้ เช่น ผู้ประกอบการค้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนที่เข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานมักจะเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการทำหน้าที่ตรงนี้เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ดังนั้นเทศบาลคงไม่ต้องการให้ประชาชนที่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับตนเข้ามาตรวจสอบการดำเนินงานของตน จากเหตุผลที่กล่าวมาทำให้จำนวนของประชาชนที่มีส่วนร่วมกับเทศบาลในการตรวจสอบการดำเนินงานจะมีจำนวนน้อยกว่าประชาชนที่มีส่วนร่วมกับเทศบาลในลักษณะอื่นๆ

จากการอธิบายเกี่ยวกับจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลในลักษณะต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมานั้น สามารถนำเสนอเป็นแผนภาพเรียงตามลำดับจำนวนประชาชนที่มีส่วนร่วมได้ ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 6.1 แสดงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนกับเทศบาลเรียงลำดับตามจำนวนประชาชนที่มีส่วนร่วม

6.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่ามีปัจจัยต่างๆ มากมายทั้งปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนและปัจจัยภายนอกของประชาชนไม่ว่าจะเป็นเทศบาล ชุมชน หรือสภาพแวดล้อมที่ได้ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ ของประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวนและสรุปไว้เบื้องต้นในบทที่ 2 โดยแบ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนซึ่งเป็นปัจจัยที่จะขึ้นอยู่กับประชาชนแต่ละคน และปัจจัยภายนอกของประชาชนซึ่งเป็นปัจจัยที่แวดล้อมอยู่โดยรอบตัวของประชาชน

ทั้งนี้การที่มีปัจจัยต่างๆ หลายประการที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะต่างๆ นั้น เนื่องมาจากการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งโดยเฉพาะ แต่จะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยประกอบกันซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละลักษณะการมีส่วนร่วม โดยปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะต่างๆ มีดังต่อไปนี้

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนประการหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร การเสนอข้อมูล การเข้าร่วมการประชุม การเข้าร่วมดำเนินงาน และการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน โดยประชาชนที่มีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมกับเทศบาลในลักษณะต่างๆ ดังกล่าวในแง่บวก กล่าวคือมองว่าการมีส่วนร่วมในลักษณะนั้นๆ เป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ก็จะมีแนวโน้มสนใจเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปรัชญา เวสารัชช์ (2528: 170) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยซึ่งผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีปัจจัยประเภทหนึ่ง คือ ปัจจัยภายในตัวบุคคล เช่น ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนรวม ความรู้สึกเกรงใจ ไม่กล้าปฏิเสธ เมื่อถูกชักชวน หรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วม ความปรารถนาให้เกิดความสามัคคี เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากทัศนคติเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดการตัดสินใจของประชาชนว่าจะทำอะไรอย่างไร ดังนั้นประชาชนที่มีทัศนคติในแง่ดีต่อการมีส่วนร่วมกับเทศบาลก็จะมีแนวโน้มตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาล แต่หากประชาชนคนใดที่มีทัศนคติไม่ดีต่อการมีส่วนร่วมกับเทศบาลก็จะมีแนวโน้มตัดสินใจไม่เข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาล จึงเห็นได้ว่าทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมกับเทศบาลมีผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

ทัศนคติของประชาชนต่อเทศบาล เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนประการหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในการเข้าร่วมการประชุม การเข้าร่วมดำเนินงาน และการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน โดยประชาชนที่มีทัศนคติต่อเทศบาลในแง่บวกไม่ว่าจะเป็นต่อ

คณะผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ของเทศบาล หรือการดำเนินงานของเทศบาลในภาพรวม จะมีแนวโน้มสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ ดังกล่าวกับเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธวัช เบญจาทิกุล (2529: 25-26) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา โดยมีปัจจัยประเภทหนึ่ง คือ ปัจจัยด้านการเมือง ในการมีความเชื่อถือ ความศรัทธา หรือใกล้ชิดเจ้าหน้าที่ราชการ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ ดังกล่าวกับเทศบาลจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรของเทศบาลไม่มากนักน้อย ดังนั้นประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลจึงต้องเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีและเข้ากันได้กับเทศบาลด้วย แต่หากประชาชนคนใดมีทัศนคติที่ไม่ดีกับเทศบาลก็จะมีแนวโน้มไม่เข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาล จึงเห็นได้ว่าทัศนคติของประชาชนต่อเทศบาลมีผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

ความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชน เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนประการหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร การเข้าร่วมการประชุม การเข้าร่วมดำเนินงาน และการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน โดยประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ ดังกล่าวกับเทศบาลมักจะเป็นผู้ที่มีความสะดวกเรื่องเวลา กล่าวคือมีเวลาว่างเพียงพอที่จะมีส่วนร่วมกับเทศบาลได้ ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ กับเทศบาลแล้วก็จะต้องเสียเวลาของตนเอง ดังนั้นหากประชาชนคนใดไม่สามารถเสียสละเวลาได้ ก็จะไม่เข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาล จึงเห็นได้ว่าความสะดวกเรื่องเวลาของประชาชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

การเป็นคนในพื้นที่เทศบาล เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนประการหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร การเข้าร่วมการประชุม และการเข้าร่วมดำเนินงาน โดยประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลซึ่งมีฐานะเป็นคนในพื้นที่อย่างแท้จริงจะมีแนวโน้มสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ ดังกล่าวกับเทศบาลมากกว่าประชาชนที่ไม่ได้มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาล ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลจะได้รับบริการสาธารณะจากเทศบาลในทุกเรื่องตามสิทธิที่ตนเองมีในฐานะคนในพื้นที่ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมกับเทศบาลเพื่อติดตามประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับจากเทศบาลในการจัดบริการสาธารณะต่างๆ ซึ่งจะแตกต่างกับประชาชนที่ไม่ได้มีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลที่ได้รับสิทธิประโยชน์ส่วนใหญ่ตามที่อยู่ในทะเบียนบ้านของตน จึงเห็นได้ว่าการเป็นคนในพื้นที่เทศบาลมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

ความจำเป็นในการพึ่งพาเทศบาลของประชาชน เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ประการหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอข้อมูล โดยประชาชนที่มีความจำเป็นจะต้องพึ่งพาขอความช่วยเหลือจากเทศบาลก็จะเสนอข้อเรียกร้องความต้องการมายังเทศบาล แต่หากประชาชนคนใดที่สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่มีความจำเป็นจะต้องมาขอความช่วยเหลืออะไรจากเทศบาลก็มีแนวโน้มที่จะไม่เสนอข้อเรียกร้องอะไรมายังเทศบาล ทั้งนี้เนื่องจากหลายเรื่องที่กำลังพึ่งพาประชาชนเองไม่สามารถดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหาได้ จึงจำเป็นจะต้องพึ่งพาขอความช่วยเหลือจากผู้ที่มีศักยภาพในการดำเนินการได้ โดยในที่นี้ก็คือเทศบาลซึ่งเป็นหน่วยงานที่ความพร้อมและอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนนั่นเอง จึงเห็นได้ว่าความจำเป็นในการพึ่งพาเทศบาลของประชาชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลของประชาชนด้วย

ศักยภาพของประชาชน เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนประการหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน โดยประชาชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานมักจะเป็นผู้ที่มีศักยภาพ กล่าวคือเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สิริพัฒน์ ลากิจิตร (2550) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ประชาชนตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วม โดยมีปัจจัยประเภทหนึ่ง คือ ปัจจัยด้านบุคคล ในส่วนของการมีความรู้ความสามารถ กล่าวพูดกล้าแสดงความคิดเห็น เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน และมีทักษะและประสบการณ์ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่จะเข้ามาทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลผ่านการเป็นกรรมการนั้นมีไม่มากนักตามจำนวนที่กำหนดไว้ในกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ประชาชนที่จะได้รับการคัดเลือกเข้ามาจะต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชนคนอื่นๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมครั้งนี้ด้วย อีกทั้งในการทำหน้าที่ตรวจสอบจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถพอสมควร ทำให้ประชาชนที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาจะต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการทำหน้าที่ด้วย จึงเห็นได้ว่าศักยภาพของประชาชนมีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชนด้วย

บริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชน เป็นปัจจัยภายนอกของประชาชน ประการหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร การเสนอข้อมูล และการเข้าร่วมการประชุม โดยบริการสาธารณะที่มีผลต่อประชาชนโดยตรงและเห็นได้ชัด จะได้รับความสนใจจากประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าบริการสาธารณะที่มีผลประโยชน์ต่อประชาชนไม่ชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากการตัดสินใจจะทำอะไรก็ตามประชาชนก็ต้องการพิจารณาเลือกสิ่งที่จะเป็นประโยชน์กับตนเองมากที่สุด ดังนั้นหากการจัดการมีส่วนร่วมในบริการสาธารณะเรื่องใดที่เป็นเรื่องซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรงหรืออย่างเห็นได้ชัดแล้ว

ประชาชนก็มีแนวโน้มที่จะสนใจมีส่วนร่วม จึงเห็นได้ว่าบริการสาธารณะที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

ลักษณะของสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ เป็นปัจจัยภายนอกของประชาชนประการหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร โดยสื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ในวงกว้างจะได้รับความสนใจจากประชาชนในการรับทราบมากกว่า สื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงประชาชนได้ในวงแคบ ทั้งนี้เนื่องจากสื่อประชาสัมพันธ์ในวงกว้างจะเข้าไปถึงประชาชนส่วนใหญ่ได้อย่างทั่วถึง ในขณะที่สื่อประชาสัมพันธ์ในวงแคบจะเข้าไปถึงประชาชนได้เพียงบางส่วนเท่านั้น และในบางครั้งประชาชนจะต้องเป็นผู้ไปค้นหาสื่อประชาสัมพันธ์ในวงแคบนี้ด้วยตนเอง เช่น การไปหาซื้อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเอง เป็นต้น ซึ่งก็พบว่าประชาชนไม่ค่อยจะสนใจไปค้นหามากนัก แต่จะอาศัยเพียงช่องทางของสื่อประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง จึงเห็นได้ว่าลักษณะของสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชนด้วย

การมีสิ่งตอบแทนที่เป็นรูปธรรมจากเทศบาล เป็นปัจจัยภายนอกของประชาชนประการหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมการประชุม โดยการที่เทศบาลมีสิ่งตอบแทนให้เมื่อมาเข้าร่วมการประชุม โดยเฉพาะสิ่งตอบแทนที่เป็นรูปธรรมจะช่วยดึงดูดใจให้ประชาชนเข้ามาร่วมประชุมกับเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จอห์น เอ็ม. โคเฮน และ นอร์แมน ที. อัพฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1977: 17-21) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยซึ่งมีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีปัจจัยประเภทหนึ่ง คือ ลักษณะของประโยชน์ที่ได้รับ ได้แก่ ความเป็นรูปธรรมของผลประโยชน์ ความเป็นไปได้ของผลประโยชน์ ความเร็วช้าของผลประโยชน์ที่ได้รับ และการกระจายของผลประโยชน์ ทั้งนี้เนื่องจากการที่ประชาชนเสียสละเวลาเข้ามาเข้าร่วมประชุมกับเทศบาลทำให้ประชาชนเสียโอกาสที่จะไปดำเนินการเรื่องอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์กับตนเองไม่มากนักน้อย ดังนั้นประชาชนหลายคนจึงมองว่าหากเทศบาลมีสิ่งตอบแทนที่เป็นรูปธรรมให้กับตนเองเมื่อมาเข้าร่วมประชุมก็พอจะเป็นการชดเชยการเสียโอกาสดังกล่าวไปได้ จึงตัดสินใจเข้ามาร่วมการประชุมกับเทศบาล แต่หากการเข้าร่วมประชุมครั้งใดไม่มีสิ่งตอบแทนที่เป็นรูปธรรมให้ก็จะไม่สนใจเข้าร่วมการประชุม จึงเห็นได้ว่าการมีสิ่งตอบแทนที่เป็นรูปธรรมจากเทศบาลมีผลต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมของประชาชนด้วย

การมีปัญหาคือความต้องการในชุมชน เป็นปัจจัยภายนอกของประชาชนประการหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร การเสนอข้อมูล การเข้าร่วมการ

ประชุม และการเข้าร่วมดำเนินงาน โดยชุมชนที่มีปัญหาความต้องการให้เทศบาลมาดำเนินการแก้ไขหรือพัฒนาให้จะพบว่าประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมร่วมกับเทศบาลมากกว่าชุมชนที่ไม่ค่อยมีปัญหาความต้องการอะไร ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อนุภาพ ภิระลาภ (2528: 25-26) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยซึ่งมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีปัจจัยหนึ่ง คือ ความไม่พอใจต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งหากประชาชนได้รับความเดือดร้อนหรือไม่พอใจต่อสภาพแวดล้อมก็就会有ความต้องการเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในชุมชนที่มีปัญหาความต้องการจะสนใจมีส่วนร่วมร่วมกับเทศบาลเพื่อร้องขอความช่วยเหลือ หรือติดตามความคืบหน้า หรือกระตุ้นเทศบาลให้มาดำเนินการแก้ไขหรือพัฒนาให้กับชุมชน และมองว่าหากประชาชนในชุมชนเป็นจำนวนมากได้มีส่วนร่วมร่วมกับเทศบาลจะยิ่งเป็นแรงผลักดันให้เทศบาลพิจารณาดำเนินการแก้ไขหรือพัฒนาให้กับชุมชนโดยเร็ว ส่วนชุมชนใดที่ไม่มีปัญหาความต้องการอะไรก็พบว่าประชาชนในชุมชนจะไม่ค่อยสนใจหรือยุ่งเกี่ยวกับเทศบาล จึงเห็นได้ว่าการมีปัญหาความต้องการในชุมชนมีผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

การรวมตัวกันในชุมชน เป็นปัจจัยภายนอกของประชาชนประการหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในการเข้าร่วมการประชุมและการเข้าร่วมดำเนินงาน โดยชุมชนที่มีการรวมตัวกันในชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอจะพบว่าประชาชนในชุมชนมีแนวโน้มเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ ดังกล่าวกับเทศบาลเป็นจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จรัส สุวรรณมาลา (2004: 21-22) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีปัจจัยหนึ่ง คือ ปัจจัยการเมืองท้องถิ่นและวัฒนธรรมในชุมชนว่าลักษณะชุมชนที่เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วม ได้แก่ ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง มีความผูกพันกันเป็นชุมชนเดียวกัน สูง ปราศจากการแบ่งแยกในชุมชน มีวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับสูงและต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนที่มีกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่องก็จะพบว่าประชาชนในชุมชนมีความคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ชุมชนมีระบบการดำเนินงานร่วมกัน ดังนั้นเมื่อต้องมีการร่วมมือกับเทศบาลเกิดขึ้น ประชาชนในชุมชนเหล่านี้ก็就会有ความพร้อมที่จะเข้าร่วมด้วย แต่หากชุมชนใดขาดการรวมตัวกันอย่างสม่ำเสมอก็จะพบว่าประชาชนในชุมชนไม่มีความคุ้นเคยกันและไม่มีความพร้อมที่จะมาเข้าร่วมมากนัก จึงเห็นได้ว่าการรวมตัวกันในชุมชนมีผลต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

สภาพดินฟ้าอากาศ เป็นปัจจัยภายนอกของประชาชนประการหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมการประชุม โดยการประชุมใดของเทศบาลที่จัดขึ้นในช่วงเวลาที่มีสภาพอากาศดี จะช่วยเอื้อให้ประชาชนมาเข้าร่วมในการประชุม แต่หากการประชุมใด

ที่จัดขึ้นในช่วงที่มีสภาพอากาศไม่ปกติโดยเฉพาะการเกิดฝนตก จะทำให้ประชาชนมีแนวโน้มตัดสินใจไม่เข้าร่วมในการประชุม ทั้งนี้เนื่องจากสภาพอากาศที่ไม่ดีจะทำให้เกิดความยากลำบากในการมาเข้าร่วมประชุม รวมทั้งยังสร้างความกังวลใจให้กับประชาชนหากมาเข้าร่วมประชุมว่าจะมีปัญหาเกิดขึ้นที่บ้านอันเนื่องมาจากสภาพอากาศที่ไม่ปกติหรือไม่อีกด้วย จึงเห็นได้ว่าสภาพดินฟ้าอากาศมีผลต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมของประชาชนด้วย

6.2.3 แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีมากยิ่งขึ้น พบว่ามีแนวทางต่างๆ มากมายให้เทศบาลทั้ง 2 แห่งนำไปดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะต่างๆ โดยสามารถแบ่งได้เป็นหลายประเภท ทั้งแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่ประชาชน แนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่เทศบาล และแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเทศบาล ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผู้วิจัยได้ทบทวนและสรุปไว้ในบทที่ 2 โดยได้แบ่งเป็นแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่ประชาชน แนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กร และแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอก

ในส่วนของแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่ประชาชนเป็นแนวทางที่เน้นว่าประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลเพิ่มมากขึ้นได้อย่างไร สำหรับแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่เทศบาลเป็นแนวทางที่เน้นว่าตัวเทศบาลเองจะปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการมีส่วนร่วมของเทศบาลให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นได้อย่างไร ส่วนแนวทางในการส่งเสริมที่เน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเทศบาลเป็นแนวทางที่เน้นว่าหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเทศบาลจะเข้าร่วมมือกับเทศบาลในการจัดการมีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้นได้อย่างไร ทั้งนี้เทศบาลต้องมีหน้าที่เป็นเจ้าภาพในการดำเนินการตามแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเนื่องจากมีศักยภาพและมีความสามารถในการทำหน้าที่เชื่อมโยงประสานกับส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนได้

การที่มีแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่หลายประเภทนั้น เนื่องจากการจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลมากยิ่งขึ้น จำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายส่วนซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละลักษณะการมีส่วนร่วมดังต่อไปนี้

ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชนให้มากยิ่งขึ้นนั้น ได้มีการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมโดยพิจารณาจากข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน

เขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ซึ่งพบว่าประชาชนมีช่องทางในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลอยู่หลายช่องทาง โดยถือเป็นหน้าที่ของเทศบาลในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ สำหรับประชาชนที่รับทราบข้อมูลข่าวสารจากเทศบาล คือ ประชาชนทั่วไปในเขตเทศบาล โดยแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชนนั้น ได้เน้นไปที่เทศบาลให้เสริมสร้างการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับทราบข้อมูลข่าวสารให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และเน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเทศบาลเพื่อสร้างความร่วมมือกันในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับทราบข้อมูลข่าวสารให้มากยิ่งขึ้น

ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลของประชาชนให้มากยิ่งขึ้นนั้น ได้มีการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมโดยพิจารณาจากข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ซึ่งพบว่าประชาชนมีช่องทางในการเสนอข้อมูลต่อเทศบาลอยู่หลายช่องทาง โดยประชาชนที่มีปัญหาหรือความต้องการก็จะเสนอข้อมูลต่อเทศบาลเพื่อให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือดำเนินการตามความต้องการของตนเอง ซึ่งในการเสนอข้อมูลหลายครั้งประชาชนจะกระทำผ่านตัวแทนของชุมชน โดยแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลของประชาชนนั้นได้เน้นไปที่เทศบาลให้เสริมสร้างการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอข้อมูลให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาช่องทางการรับข้อมูลจากประชาชนให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และการประชาสัมพันธ์ช่องทางต่างๆ ในการรับข้อมูลเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งเน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเทศบาลเพื่อสร้างความร่วมมือกันในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอข้อมูลให้มากยิ่งขึ้น

ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประชุมของประชาชนให้มากยิ่งขึ้นนั้น ได้มีการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมโดยพิจารณาจากข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ซึ่งพบว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลอยู่หลายรูปแบบ โดยประชาชนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมประชุมกับเทศบาลก็คือ ผู้สูงอายุหรือแม่บ้านที่อยู่กับบ้านเป็นประจำ ซึ่งมีหลายคนที่มีตำแหน่งอยู่ในคณะกรรมการชุมชนด้วย โดยแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประชุมของประชาชนนั้นได้เน้นไปที่ประชาชนโดยเพิ่มประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่ค่อยได้มาประชุมกับเทศบาลให้มาเข้าร่วมมากขึ้น รวมทั้งเน้นไปที่เทศบาลให้เสริมสร้างการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมการประชุมให้ดียิ่งขึ้น โดยปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการประชุมในรูปแบบต่างๆ ของเทศบาลที่มีอยู่ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนเน้นไปที่

หน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเทศบาลเพื่อสร้างความร่วมมือกันในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมให้มีมากยิ่งขึ้น

ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมดำเนินงานของประชาชนให้มากยิ่งขึ้นนั้น ได้มีการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมโดยพิจารณาจากข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ซึ่งพบว่าประชาชนได้มีการเข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลอยู่หลายรูปแบบ โดยประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินงานกับเทศบาลก็คือ ผู้ที่มีความพร้อมที่จะเสียสละมาเข้าร่วม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการบำนาญ แม่บ้าน และประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้านที่พอจะมีเวลาเข้ามาเข้าร่วมตรงนี้ได้ โดยแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมดำเนินงานของประชาชนนั้นได้เน้นไปที่ประชาชนโดยเพิ่มประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่ค่อยได้เข้ามาดำเนินงานกับเทศบาลให้มาเข้าร่วมมากขึ้น รวมทั้งเน้นไปที่เทศบาลให้เสริมสร้างการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น โดยปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาพัฒนารูปแบบในการร่วมดำเนินงานที่มีอยู่ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนเน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเทศบาลเพื่อสร้างความร่วมมือกันในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมดำเนินงานให้มากยิ่งขึ้น

ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชนให้มากยิ่งขึ้นนั้น ได้มีการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมโดยพิจารณาจากข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 แห่ง ซึ่งพบว่าประชาชนได้มีการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลผ่านทาง การเข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ อยู่หลายคณะ แต่จะมีประชาชนมาเข้าร่วมเป็นกรรมการไม่มากนักเนื่องจากข้อกำหนดด้านจำนวนกรรมการตามกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง สำหรับประชาชนที่เข้ามาเป็นกรรมการมักจะเป็นข้าราชการบำนาญ หรืออาจจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนหรือเทศบาล และมีเวลาพอที่จะมาทำหน้าที่เป็นกรรมการได้ เช่น ผู้ประกอบการค้า เป็นต้น โดยแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของประชาชนนั้นได้เน้นไปที่เทศบาลให้เสริมสร้างการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการทำหน้าที่ของคณะกรรมการต่างๆ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งเน้นไปที่หน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเทศบาลเพื่อสร้างความร่วมมือกันในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานให้ดีขึ้น

6.3 ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในทางนโยบาย ในทางปฏิบัติ และในทางวิชาการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.3.1 ข้อเสนอแนะในทางนโยบาย

6.3.1.1 กระทรวงต่างๆ ควรมีการกำหนดกฎระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับช่องทางหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทรวงของตนเองออกมาให้มากขึ้นจากในปัจจุบันที่มีอยู่ไม่มากนัก เช่น กระทรวงมหาดไทยได้มีการออกระเบียบว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของ อปพร. รวมทั้งได้มีการกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรม อปพร. ตลอดจนรายละเอียดของเครื่องหมายและเครื่องแต่งกายของ อปพร. ด้วย เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อช่วยเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะช่วยทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอต่อไป

6.3.1.2 กระทรวงต่างๆ ควรมีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทรวงของตนเองให้มากยิ่งขึ้น จากในปัจจุบันที่การสนับสนุนส่วนใหญ่จะเป็นในรูปของงบประมาณ โดยควรมีการสนับสนุนในรูปแบบอื่นๆ ที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น การสนับสนุนวิทยากรจากกระทรวงมาให้ความรู้กับประชาชนที่ได้เข้ามาร่วมดำเนินงานในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทรวงของตน เพื่อเพิ่มศักยภาพของประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น เป็นต้น

6.3.2 ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

6.3.2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการกำหนดช่องทางหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะต่างๆ ออกมาเป็นระเบียบให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนอันจะช่วยทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอต่อไป นอกเหนือจากในปัจจุบันที่มีระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรองรับการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่มากนัก เช่น ระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนซึ่งรองรับการเข้าร่วมดำเนินงานของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นในรูปแบบของชุมชน ซึ่งพบว่าหลังจากมีระเบียบดังกล่าวแล้วทำให้มีประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นผ่านทางชุมชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมระหว่าง ประชาชนในชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีความเป็นระบบและเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ มากยิ่งขึ้นด้วย เป็นต้น

6.3.2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาช่องทางหรือ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะต่างๆ ที่มีอยู่แล้วแต่ยังไม่สมบูรณ์ให้มีความ สมบูรณ์ เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมีมากยิ่งขึ้น เช่น การปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านทางเอกสารต่างๆ ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่ทั่วถึงให้มีความทั่วถึงมากยิ่งขึ้น หรือการปรับปรุงการประชุม ต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีสิ่งดึงดูดใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เป็นต้น

6.3.2.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการเพิ่มเติมช่องทางหรือรูปแบบการมีส่วนร่วม ของประชาชนในลักษณะต่างๆ ที่ยังไม่ได้มีการดำเนินการให้เกิดขึ้นอย่างครบถ้วน เช่น การ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านทางเว็บไซต์หรือวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ หรือการเข้าร่วมดำเนินงาน ของกลุ่มหรือชมรมต่างๆ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังมีไม่ครบถ้วน เป็นต้น เพื่อเป็นการ เพิ่มเติมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ มีมากยิ่งขึ้น

6.3.3 ข้อเสนอแนะในทางวิชาการ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ช่วยยืนยันองค์ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงาน ภาครัฐ ในประเด็นลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชน และแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษา หน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่น คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลจำนวน 2 แห่ง ซึ่งจากการวิจัยผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะในทางวิชาการดังนี้

6.3.3.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะเช่นเดียวกับงานวิจัยชิ้นนี้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบอื่นๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือเทศบาลนคร เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการ ขยายองค์ความรู้ต่อจากงานวิจัยชิ้นนี้ที่ทำการวิจัยกับเทศบาลตำบลและเทศบาลเมือง

6.3.3.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะเช่นเดียวกับงานวิจัยชิ้นนี้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งจะมีสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปรียบเทียบกับองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้ที่ทำการวิจัยในพื้นที่ภาคกลางว่ามีความเหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

6.3.3.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะที่เป็นการเจาะลึกบริการสาธารณะแต่ละด้าน โดยขยายรายละเอียดจากงานวิจัยชิ้นนี้ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวม ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมีความละเอียดลึกซึ้งในประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับบริการสาธารณะที่ทำการวิจัย ซึ่งพบว่ามีการจัดบริการสาธารณะหลายด้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันที่มีความน่าสนใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น ในด้านสวัสดิการสังคมเกี่ยวกับการเข้าร่วมดำเนินงานของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของชุมชนซึ่งในบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะพบว่าชุมชนมีบทบาทอย่างสูงเนื่องจากไม่มีกำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ในพื้นที่ ในขณะที่บางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงมีกำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ในพื้นที่ หรือในด้านสาธารณสุขเกี่ยวกับการเข้าร่วมดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีความเป็นระบบมากขึ้นหลังจากที่รัฐบาลได้มีค่าตอบแทนเป็นรายเดือนให้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรรถนิกา ชมดี. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.
- โกวิท พวงงาม. มิติใหม่การปกครองท้องถิ่น วิสัยทัศน์กระจายอำนาจและการบริหารงานท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม, 2549.
- คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540: ปัญหา อุปสรรค และทางออก. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, 2545.
- เครตัน, เจมส์ แอล. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. แปลโดย ศ.นพ. วันชัย วัฒนศัพท์. กรุงเทพฯ: ศูนย์สันติวิธีเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย, 2543.
- งามพิศ สัตย์สงวน. การวิจัยทางมานุษยวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- จรัส สุวรรณมาลา และคณะ. โครงการวิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- ชาย โปธิสิตา. ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2550.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. คำอธิบายกฎหมายปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พิษณุโลกพริ้นติ้งเซ็นเตอร์, 2539.
- ถวิลวดี บุรีกุล. พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน: จากอดีต จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ: เอ.พี.กราฟิกดีไซน์และการพิมพ์, 2552.
- ธวัช เบญจาทิกุล. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชาวนาในการพัฒนา: หมู่บ้านชาวเขาชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี พ.ศ. 2527. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2544.

- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. การปกครองเมืองพัทยา. กรุงเทพฯ: สหายบล็อกและการพิมพ์, 2524.
- ประยูร กาญจนดุล. คำบรรยายกฎหมายปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ปรัชญา เวสารัชช. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบัน. ใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (บรรณาธิการ), การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, หน้า 6-21. กรุงเทพฯ: ไสภากรพิมพ์, 2527.
- มนตรี กรรพุมมาลย์. การพัฒนาชุมชน: แนวคิดและการปฏิบัติ. เอกสารประกอบการสอนวิชา ความรู้เบื้องต้นการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 3. เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สาขาวิชาวิทยาการจัดการ. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารท้องถิ่น หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2549.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์. เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาชนบท หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2526.
- วันเพ็ญ ทรัพย์ส่งเสริม. การจัดระบบองค์การมหาชนอิสระในกระบวนการจัดทำบริการสาธารณะในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- วาริณีน วังชัย. ระดับและปัจจัยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.
- สนิท ชาวสอาด. ปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น: ศึกษากรณีโครงการประปาหมู่บ้านอำเภอเมืองนครพนมและอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

สมคิด เพชรประเสริฐ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนและจัดทำงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

สมคิด เลิศไพฑูรย์. สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย หมวดโครงสร้างภายนอก: รัฐธรรมนูญกับการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส, 2547.

สิริพัฒน์ ลาภจิตร. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

สุจินต์ ดาววีระกุล. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

สุภางค์ จันทวานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

อนุภาพ ธีรลาม. การวิเคราะห์เชิงสมมติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.

อรทัย ก๊กผล. Best practices ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คลังวิชา, 2546.

อัศวพันธ์ พูลศิริ. วัฒนธรรมทางการเมืองกับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเปรียบเทียบ อบต. บ้านมะเกลือ อำเภอเมือง และ อบต. หนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

อุทัย หิรัญโต. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสโตร, 2523.

ภาษาอังกฤษ

Cary, Lee J. Community development as a process. Columbia: University of Missouri Press, 1970.

- Clark, John J. Outline of local government of the United Kingdom. London: Sir Issac Pitman and Son, 1957.
- Cohen, John M. and Uphoff, Norman T. Rural development participation: Concepts and measures for project design, implementation and evaluation. New York: Cornell University, 1977.
- Erwin, William. Participation management: concept, theory and implementation. Atlanta: Ga. Georgia State University, 1976.
- Holloway, William V. State and local government in the United States. New York: McGraw Hill, 1951.
- Montagu, Harris G. Comparative local government. Great Britain: William Brendon and Son, 1984.
- Robson, William A. "Local government" in encyclopedia of social science. vol. x. New York: The Macmillan, 1953.
- Suwanmala, Charas. Civic Participation in Sub-National Governments in Thailand. (n.p.): 2004.
- Wit, Daniel. A comparative survey of local govt. and administration. Bangkok: Kurusapha Press, 1967.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ระเบียบเทศบาลตำบลท่าศาลาว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนในเขต เทศบาลตำบลท่าศาลา พ.ศ. 2552

เพื่อให้การพัฒนาชุมชนย่อยเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทยด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ประกอบกับหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0413/ว. 1553 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2530 เทศบาลตำบลท่าศาลาจึงวางระเบียบคณะกรรมการชุมชนไว้ ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบเทศบาลตำบลท่าศาลาว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา พ.ศ. 2552”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันประกาศโดยเปิดเผยเป็นต้นไป

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

หมวดที่ 1

ข้อความทั่วไป

ข้อ 3 ในระเบียบนี้

“ชุมชน” หมายถึง หมู่ชน หรือกลุ่มคน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน อาศัยอยู่ร่วมกัน โดยมีสภาพพื้นที่หรือภูมิศาสตร์ร่วมกัน เช่น ในเขตถนน ตรอก ซอย อาคาร เรือนแถวเดียวกัน หรือมีลักษณะเดียวกัน อาทิเช่น กลุ่มต่างๆ ชุมชนแออัดหรือหมู่บ้านจัดสรร เป็นต้น

“สมาชิกชุมชน” หมายถึง ผู้อยู่อาศัยในชุมชน ซึ่งเทศบาลได้จัดตั้งขึ้นเป็นชุมชนเพื่อที่จะเข้าไปดำเนินการพัฒนา

“คณะกรรมการชุมชน” หมายถึง คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนของแต่ละชุมชน

“ประธานคณะอำนวยการพัฒนาชุมชน” หมายถึง นายกเทศมนตรีตำบลท่าศาลา

“ผู้อำนวยการเลือกตั้ง” หมายถึง ปลัดเทศบาลตำบลท่าศาลาหรือรองปลัดเทศบาลตำบลท่าศาลา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประธานคณะกรรมการพัฒนาชุมชน

“ประธานคณะกรรมการปฏิบัติงานชุมชน” หมายถึง รองปลัดเทศบาลตำบลท่าศาลาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ 4 การเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ดังนี้

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ร่วมแก้ไขปัญหาภายในชุมชน และรับผิดชอบดูแลชุมชนของตน

(2) ส่งเสริมสมาชิกชุมชนได้มีโอกาสใช้ความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหาและเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาชุมชน

(3) เป็นผู้ประสานความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกชุมชนด้วยกันเอง และกับผู้ปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลท่าศาลา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(4) ส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนรู้จักปกครองตนเองขึ้นพื้นฐานตามแนวทางการคิดในระบบอบประชาธิปไตย

(5) ส่งเสริมให้เข้าใจความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) การพัฒนาคุณภาพชีวิตและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเอง

(6) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจในทางการเมือง

(7) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชน ตลอดจนเป็นการประสานความร่วมมือของประชาชนในชุมชนกับเทศบาลด้วย

หมวดที่ 2

หน้าที่และความรับผิดชอบในการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล

ข้อ 5 การดำเนินการเลือกตั้งกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล ให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการเลือกตั้งในการเตรียมการด้านอัตรากำลัง งบประมาณ สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์อื่นที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินการเลือกตั้งกรรมการชุมชน ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเรียบร้อย

ข้อ 6 ผู้อำนวยการเลือกตั้งทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและผู้ติดต่อประสานงาน รวมทั้งรับผิดชอบ ควบคุม ดูแล ให้การดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเป็นไปตามวัตถุประสงค์

ข้อ 7 เมื่อการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลแล้วเสร็จลง ให้ผู้อำนวยการเลือกตั้งสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในด้านต่างๆ ดังนี้

- (1) ดำเนินการเพื่อให้มีบัตรประจำตัวกรรมการชุมชนต่างๆ
- (2) ให้การส่งเสริมทักษะคณะกรรมการชุมชนตามความเหมาะสม
- (3) จัดหาปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกเทศบาลตำบลท่าศาลา
- (4) ติดตามประเมินผลและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนอย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ 3

สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกชุมชน

ข้อ 8 สมาชิกชุมชนมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนตามระเบียบนี้ในหมวดที่ 4

ข้อ 9 สมาชิกชุมชนมีสิทธิที่จะได้รับการบริการในกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องเท่าเทียมกัน โดยผ่านคณะกรรมการชุมชน

ข้อ 10 สมาชิกชุมชนมีหน้าที่ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามระเบียบเทศบาลตำบลท่าศาลาว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา พ.ศ. 2552 ตามวิถีทางในระบอบประชาธิปไตย

หมวดที่ 4

การเลือกตั้งกรรมการชุมชน

ข้อ 11 ให้มีคณะกรรมการชุมชนทำหน้าที่บริหารชุมชนประกอบด้วยตัวแทน ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกชุมชน โดยมีจำนวนเท่าใดให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้ผู้อำนวยการเลือกตั้ง แต่ต้องไม่เกินกว่า 15 คน (ตำแหน่งตามข้อ 19)

ข้อ 12 วิธีการเลือกตั้ง “คณะกรรมการชุมชน” สามารถดำเนินการได้ 2 รูปแบบ

- (1) การเลือกตั้งแบบรวมเขตเลือกตั้ง

(2) การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

แต่ละชุมชนสามารถเลือกดำเนินการแบบใดแบบหนึ่งก็ได้ แล้วแต่ความต้องการของประชาชนในชุมชน และสภาพความเหมาะสมของแต่ละชุมชน

ข้อ 13 การสมัครรับเลือกตั้ง ผู้สมัครจะสมัครเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ในกรณีที่มีผู้สมัครเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียว ให้ถือว่าผู้สมัครนั้นๆ ได้รับเลือกตั้งโดยไม่มี การออกเสียงเลือกตั้ง แต่ถ้าหากมีผู้สมัครมากกว่า 1 คน หรือ 1 กลุ่ม จะต้องทำการออกเสียงเลือกตั้งเพื่อสรรหาประธานคณะกรรมการชุมชน ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจะคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนและแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนทั้ง 14 คน ตามความเหมาะสม

ข้อ 14 ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีผู้ใดหรือกลุ่มใดลงสมัครรับเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีเสนอชื่อโดยสมาชิกในชุมชนเป็นผู้เสนอและเป็นผู้ออกเสียง เพื่อคัดเลือกประธานคณะกรรมการชุมชน และให้มีการลงมติรับรองโดยต้องมีผู้รับรองอย่างน้อย 5 คน

ข้อ 15 การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ให้สมาชิกชุมชนที่มีคุณสมบัติตามข้อ 24 เป็นผู้มสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ให้ใช้สิทธิ 1 คน ต่อ 1 เสียง

ข้อ 16 การออกเสียงเลือกตั้งจะออกเสียงโดยวิธีลับหรือเปิดเผยก็ได้ ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้อำนวยการเลือกตั้งโดยถือเสียงข้างมากของสมาชิกชุมชน

ข้อ 17 ให้ผู้อำนวยการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่รับสมัครเลือกตั้งที่เลือกตั้ง และดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเสร็จสิ้นตามวัน เวลาที่กำหนดไว้

ข้อ 18 ให้ผู้อำนวยการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนดรูปแบบบัตรเลือกตั้ง

ข้อ 19 คณะกรรมการชุมชน ประกอบด้วยตำแหน่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (1) ประธานคณะกรรมการชุมชน
- (2) รองประธานคณะกรรมการชุมชน
- (3) ฝ่ายกิจการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมอาชีพ
- (4) ฝ่ายกิจการปกครอง
- (5) ฝ่ายกิจการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย
- (6) ฝ่ายกิจการคลัง

- (7) ฝ่ายกิจการศึกษาและวัฒนธรรม
- (8) ฝ่ายกิจการสวัสดิการและสังคม
- (9) ฝ่ายกิจการประชาสัมพันธ์
- (10) ฝ่ายกิจการเลขานุการ
- (11) นายทะเบียนชุมชน
- (12) ฝ่ายสาธารณสุข
- (13) กรรมการ
- (14) กรรมการ
- (15) กรรมการที่ปรึกษา

ข้อ 20 ให้ประธานคณะกรรมการชุมชนประชุมพิจารณาตำแหน่งต่างๆ นับแต่วันที่ได้รับการเลือกตั้ง รายงานส่งเทศบาลภายใน 30 วัน

ข้อ 21 ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับเลือกตั้งจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (1) เป็นสมาชิกชุมชนนั้นจริงและมีชื่อแจ้งอยู่ในสำเนาทะเบียนบ้านว่าอยู่ในชุมชนนั้นไม่น้อยกว่า 90 วันหรือไม่น้อยกว่า 3 เดือน (ตำแหน่งประธานและคณะกรรมการชุมชน รวม 15 คน)
- (2) อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ นับถึงวันเลือกตั้ง
- (3) มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- (4) เป็นผู้ที่ไม่ประกอบอาชีพสุจริต ไม่ประพฤติตนเป็นภัยต่อสังคม
- (5) เป็นผู้เสียสละ ตั้งใจจริง มีความรับผิดชอบ ไม่หวังหรือแสวงหาผลประโยชน์สิ่งตอบแทนใดๆ เพื่อตนเองและหมู่คณะโดยมิชอบ

ข้อ 22 ผู้มีลักษณะต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่มีสิทธิเสนอชื่อรับเลือกตั้ง

- (1) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (2) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย

ข้อ 23 คณะกรรมการชุมชนมีวาระคราวละ 2 ปี นับแต่วันที่ให้มีประกาศแต่งตั้ง

ข้อ 24 ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (1) อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์
- (2) เป็นผู้อยู่อาศัยในชุมชนไม่น้อยกว่า 90 วัน รวมถึงผู้เข้าไปเช่าอยู่อาศัยในชุมชนด้วย (ไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านแต่เช่าบ้านอยู่ภายในชุมชนนั้นๆ รวม 3 เดือน) โดยได้รับการรับรองจาก นายทะเบียนชุมชน
- (3) เป็นบุคคลที่ประกอบอาชีพสุจริต ไม่ประพฤติตนเป็นภัยต่อสังคม
- (4) มีสัญชาติไทย
- (5) ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ
- (6) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (7) ไม่เป็นผู้ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล หรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้อ 25 การเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนชุดใหม่แทนชุดเดิม ให้ผู้อำนวยการเลือกตั้ง ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 30 วัน นับแต่วันหมดวาระกรรมการชุดเดิม หากมีเหตุสุดวิสัยไม่สามารถดำเนินการได้ ให้คณะกรรมการชุดเดิมรักษาการไปก่อนจนกว่าการเลือกตั้งคณะกรรมการชุดใหม่จะแล้วเสร็จ แต่ทั้งนี้ระยะเวลาต้องไม่เกิน 1 ปี

ข้อ 26 การประกาศรายชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง ให้ผู้อำนวยการเลือกตั้งประกาศเป็นทางการให้ทราบโดยทั่วกัน และให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น

ข้อ 27 กรรมการชุมชนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ครบกำหนดตามวาระ
- (2) ตาย
- (3) ลาออก
- (4) พบว่าเป็นผู้ค้ายาเสพติดหรือติดยาเสพติดให้โทษ
- (5) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (6) ขาดการประชุมติดต่อกันเกิน 3 ครั้ง โดยไม่แจ้งให้ทราบ และไม่ได้ส่งตัวแทนเข้าประชุม
- (7) สมาชิกชุมชนไม่น้อยกว่า 100 คน เสนอชื่อต่อประธานคณะกรรมการชุมชน และคณะกรรมการชุมชนมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (8) กรรมการชุมชนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่มีมติให้คณะกรรมการคนใดคนหนึ่งพ้นจากตำแหน่ง
- (9) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก

ข้อ 28 การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการชุมชนโดยการลาออกนั้น

(1) คณะกรรมการชุมชนคนใดคนหนึ่งลาออก ให้ยื่นใบลาออกต่อประธานคณะกรรมการชุมชนเพื่อเสนอต่อประธานคณะอำนาจการพัฒนาชุมชนพิจารณาอนุมัติ

(2) ประธานคณะกรรมการชุมชน ให้ยื่นใบลาออกต่อประธานคณะอำนาจการพัฒนาชุมชนเพื่อพิจารณาอนุมัติ

การลาออกตามข้อ (1) และข้อ (2) จะมีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากประธานคณะอำนาจการพัฒนาชุมชนแล้วเท่านั้น

ข้อ 29 ให้ประธานคณะอำนาจการพัฒนาชุมชนมีอำนาจประกาศให้คณะกรรมการชุมชนที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบเทศบาลตำบลท่าศาลาว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา พ.ศ. 2552 อย่างเด่นชัด พ้นจากตำแหน่งเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะได้

ข้อ 30 เมื่อตำแหน่งคณะกรรมการชุมชนว่างลงตามข้อ 28 ข้อ 29 ให้มีการเรียกประชุมคณะกรรมการชุมชนทั้งหมดเพื่อพิจารณาเลือกบุคคลตามข้อ 21 แทนภายใน 30 วัน และมีสิทธิอยู่ในตำแหน่งเท่ากับระยะเวลาที่คณะกรรมการเดิมมีสิทธิจะอยู่ในตำแหน่ง

ข้อ 31 เมื่อสิ้นสุดการเป็นคณะกรรมการชุมชนด้วยกรณีใดก็ตาม คณะกรรมการชุมชนชุดเดิมจะต้องส่งมอบงานและทรัพย์สินของชุมชนให้คณะกรรมการชุดใหม่ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งจากเทศบาล

หมวดที่ 5

การดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชน

ข้อ 32 หน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน

(1) อำนวยความสะดวก ความสะดวก ความสะดวก

(2) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละและตั้งใจจริง

(3) เป็นตัวแทนในการประสานงานกับหน่วยงานราชการ องค์กร และหน่วยงานเอกชนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในอันที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกชุมชนนั้น

(4) สรรวจข้อมูลชุมชนนั้น รวมทั้งปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะของสมาชิกในชุมชน และพิจารณาดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

(5) กำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานให้เป็นไปตามกระบวนการพัฒนาชุมชนตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน

(6) ดำเนินการพัฒนาชุมชนทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยระดมการมีส่วนร่วมและทรัพยากรในชุมชนใช้ให้เป็นประโยชน์

(7) สร้างเสริมความสามัคคีภายในกลุ่มสมาชิกในชุมชนนั้น

(8) ส่งเสริมวัฒนธรรม ศิลธรรม และประเพณีอันดีงามของไทย

(9) ดูแลรักษาทรัพย์สินของชุมชนและสาธารณสมบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพัฒนาชุมชน และถ้าชุมชนใดได้รับเงินกองทุนพัฒนาชุมชนหรือเงินอุดหนุนใดๆ ของเทศบาล จะต้องรับผิดชอบการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามเงื่อนไขของเทศบาลตำบลท่าศาลา

(10) รวบรวมรายงานผลการปฏิบัติงาน เผยแพร่ผลงานของชุมชน

(11) หาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชนโดยวิธีทางประชาธิปไตย

(12) คณะกรรมการชุมชนต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา พ.ศ. 2552

ข้อ 33 การประชุมคณะกรรมการชุมชนครั้งแรก จะเป็นการประชุมเพื่อเลือกตำแหน่งประธานคณะกรรมการชุมชน ส่วนตำแหน่งต่างๆ ให้ประธานคณะกรรมการชุมชนดำเนินการแต่งตั้ง ทั้งนี้โดยให้ประธานคณะกรรมการปฏิบัติงานชุมชน (รองปลัดเทศบาลตำบลท่าศาลา) หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานในที่ประชุม เมื่อเลือกตั้งและแต่งตั้งตำแหน่งต่างๆ แล้วเสร็จ ให้ประธานคณะกรรมการชุมชนแจ้งผลเป็นทางการต่อประธานคณะกรรมการปฏิบัติงานชุมชน เพื่อดำเนินการให้มีบัตรประจำตัวกรรมการชุมชนนั้นต่อไป

ข้อ 34 ให้ประธานคณะกรรมการชุมชนมีอำนาจหน้าที่แต่งตั้งผู้ร่วมงานฝ่ายต่างๆ ได้ตามความเหมาะสม และอาจแต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมเป็นที่ปรึกษากรรมการชุมชนก็ได้

ข้อ 35 ให้กรรมการแต่ละตำแหน่งมีอำนาจแต่งตั้งหรือไม่แต่งตั้งคณะทำงานสายงานนั้นได้ แต่ไม่เกิน 5 คน โดยเสนอชื่อผู้ร่วมคณะทำงานต่อประธานคณะกรรมการชุมชน (ไม่ต้องเสนอชื่อต่อเทศบาล)

ข้อ 36 คณะทำงานพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) คณะกรรมการชุมชนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 มีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่ง

(4) เสร็จสิ้นภารกิจตามหน้าที่

(5) กรรมการเสนอชื่อคณะทำงานฟื้นฟูสภาพจากการเป็นกรรมการ

ข้อ 37 คณะกรรมการชุมชนมีอำนาจเสนอชื่อบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมต่อที่ประชุมคณะกรรมการชุมชน ให้เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการชุมชนไม่เกินกว่า 5 คน เพื่อดำเนินการแต่งตั้งโดยประธานคณะอำนวยการพัฒนาชุมชน

หมวดที่ 6

หน้าที่ความรับผิดชอบของกรรมการชุมชนตำแหน่งต่างๆ

ข้อ 38 ประธานคณะกรรมการชุมชน มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- (1) เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการชุมชน
- (2) ควบคุม ดูแล ติดตามผลการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ
- (3) เรียกประชุมคณะกรรมการชุมชน
- (4) เป็นผู้ชี้ขาดในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากัน
- (5) เป็นผู้แทนของชุมชนนั้นๆ ในการดำเนินการ หรือประสานงานในการดำเนินการต่างๆ

เกี่ยวกับชุมชนกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน

ข้อ 39 รองประธานคณะกรรมการชุมชน มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- (1) ทำหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการชุมชนในกรณีที่ประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้
- (2) ช่วยเหลือประธานคณะกรรมการชุมชนในกิจการทั่วไปตามที่ประธานมอบหมาย

ข้อ 40 ฝ่ายกิจการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมอาชีพ มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- (1) วางโครงการและแผนดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งงานพัฒนาที่ดินตามความต้องการของประชาชนในชุมชนนั้นๆ เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนนั้นๆ
- (2) การขอความร่วมมือจากหน่วยราชการ องค์กร หรือภาคเอกชน ตามความเหมาะสมตามที่เห็นสมควร เพื่อปฏิบัติงานตามโครงการของชุมชนนั้นๆ
- (3) การแก้ไขปัญหาขัดข้องและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
- (4) งานอื่นๆ ที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย

ข้อ 41 ฝ่ายกิจการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

- (1) การจัดตั้งหน่วยคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน

- (2) การจัดทำสิ่งป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชน
- (3) เรื่องอื่นๆ ที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย

ข้อ 42 ฝ่ายกิจการปกครอง มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- (1) บำบัดทุกข์ บำรุงสุขประชาชน
- (2) การดูแลชุมชนให้เป็นไปตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี และนโยบายส่วนรวมของชาติ
- (3) การส่งเสริมให้ประชาชนสนใจในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- (4) การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น
- (5) การส่งเสริมความสามัคคีของส่วนรวม
- (6) ดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันในเขตชุมชน เช่น ที่ชายตลิ่ง ทางบก ทางน้ำ สวนสาธารณะ
- (7) เรื่องอื่นๆ ที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย

ข้อ 43 ฝ่ายกิจการคลัง มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- (1) รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับรายรับ – รายจ่ายเงินของชุมชน
- (2) รับผิดชอบเก็บรักษาเงินสดไม่เกิน 1,000 บาท หากเกินจะต้องนำไปฝากธนาคารในนามของชุมชน
- (3) การฝากและถอนเงิน ให้ฝ่ายคลังและผู้ที่ได้รับมอบหมายจากกรรมการ 2 คน ลงนามร่วมกัน (หรือตามข้อตกลงของคณะกรรมการชุมชน)
- (4) จัดทำทะเบียนทรัพย์สินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชน โดยมีฝ่ายคลังและผู้ที่ได้รับมอบหมายจากกรรมการอีก 2 คน เป็นผู้ตรวจสอบบัญชี
- (5) แลกเปลี่ยนรายรับ – รายจ่ายต่อที่ประชุมคณะกรรมการชุมชนตามที่กำหนดร่วมกัน หรืออย่างน้อยเดือนละครั้ง
- (6) การอนุมัติเบิกจ่ายเงินแต่ละครั้ง ต้องได้รับความเห็นชอบจากมติของคณะกรรมการชุมชนทุกครั้งไป
- (7) ประธานคณะกรรมการชุมชนหรือผู้ทำหน้าที่แทนและเหรัญญิก มีอำนาจสั่งจ่ายเงินกรณีฉุกเฉินได้ครั้งละไม่เกิน 500 บาท โดยไม่ต้องมีมติเห็นชอบของคณะกรรมการ แต่จะต้องรายงานต่อที่ประชุมในครั้งต่อไป
- (8) หน้าที่อื่นๆ ตามที่กรรมการมอบหมาย

ข้อ 44 ฝ่ายกิจการสาธารณสุข มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- (1) การรักษาพยาบาลของประชาชนในชุมชน
- (2) การส่งเสริมสุขภาพอนามัย
- (3) การป้องกันโรค
- (4) การวางแผนครอบครัว
- (5) การสุขาภิบาล
- (6) การรักษาภาวะแวดล้อมของชุมชนและป้องกันอันตรายที่เกิดจากภาวะแวดล้อมใน

ชุมชนนั้น

- (7) เรื่องอื่นๆ ที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย

ข้อ 45 ฝ่ายกิจการศึกษาและวัฒนธรรม มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- (1) การศึกษา
- (2) การลูกเสือ
- (3) กิจกรรมเด็กและเยาวชน

ข้อ 46 ฝ่ายกิจการสวัสดิการและสังคม มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- (1) ดูแลสวัสดิการของประชาชน
- (2) การสงเคราะห์ผู้ยากจนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้
- (3) การสงเคราะห์ผู้ประสพภัยต่างๆ ตามความจำเป็น
- (4) เรื่องอื่นๆ ที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย

ข้อ 47 ฝ่ายกิจการประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

(1) รับผิดชอบในการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และแสดงโครงสร้างของชุมชนนั้น ให้สมาชิกได้ทราบเรื่องต่างๆ และกิจกรรมต่างๆ ทุกเรื่อง

- (2) การถ่ายภาพกิจกรรมต่างๆ การให้ข่าวการส่งข่าวของชุมชนนั้นในงานที่เกี่ยวข้อง
- (3) ประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ของชุมชนอื่นๆ เพื่อเก็บกิจกรรมและข้อมูลเพื่อแจ้งให้

สมาชิกทราบทุกครั้ง

- (4) หน้าที่ความรับผิดชอบอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย

ข้อ 48 ฝ่ายกิจการเลขานุการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- (1) นัดประชุมคณะกรรมการชุมชน
- (2) ทำรายงานการประชุมแจ้งไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง

- (3) ยืนยันมติของที่ประชุมแจ้งไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (4) ควบคุมการนับคะแนนเสียงในที่ประชุม
- (5) รับผิดชอบงานสารบรรณของคณะกรรมการชุมชน
- (6) ดูแล รักษาเอกสารของคณะกรรมการชุมชน

ข้อ 49 นายทะเบียน มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- (1) จัดทำบัญชีผู้อยู่อาศัยและสมาชิกในครอบครัวแต่ละครอบครัวในชุมชน
- (2) บัญชีผู้อยู่อาศัย นายทะเบียนจะต้องตรวจสอบให้เป็นปัจจุบันเสมอ
- (3) ควบคุมดูแลการย้ายเข้า – ออกของผู้อยู่อาศัยในชุมชนอย่างใกล้ชิด ดำเนินการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ภายในชุมชนนั้นๆ

ข้อ 50 หัวหน้าฝ่ายต่างๆ มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- (1) เป็นประธานในที่ประชุมฝ่าย
- (2) จัดทำโครงการและดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับนโยบาย
- (3) มีหน้าที่รับผิดชอบตามที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย

หมวดที่ 7

คณะกรรมการที่ปรึกษาชุมชนและที่ปรึกษากรรมการชุมชน

ข้อ 51 ให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะหนึ่งในแต่ละชุมชน

ข้อ 52 คณะกรรมการที่ปรึกษาชุมชนหนึ่ง ให้มีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่เกิน 5 คน ซึ่งคณะกรรมการชุมชนเสนอชื่อจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการชุมชน

ข้อ 53 คณะกรรมการที่ปรึกษาชุมชน มีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำให้การสนับสนุนการดำเนินงานแก่ชุมชน

ข้อ 54 ให้ประธานคณะกรรมการชุมชนแต่งตั้งที่ปรึกษาชุมชนจากพนักงานเทศบาลหรือสมาชิกสภาเทศบาล (สท.) จำนวน 1 คน เพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของชุมชน

ข้อ 55 ที่ปรึกษาชุมชนมีหน้าที่ดังนี้

- (1) ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่คณะกรรมการชุมชน

- (2) เป็นผู้ประสานงานระหว่างคณะกรรมการชุมชนกับเทศบาลและชุมชนอื่นๆ
- (3) เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลทุกครั้ง
- (4) ดำเนินการให้มีการประชุมคณะกรรมการชุมชนทุกเดือน

หมวดที่ 8

การประชุม การอภิปราย และการลงมติ

ข้อ 56 ให้คณะกรรมการชุมชนประชุมอย่างน้อยเดือนละครั้ง ในกรณีที่คณะกรรมการชุมชนมีไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง สามารถที่จะทำการเปิดประชุมได้

ข้อ 57 การประชุมของฝ่ายต่างๆ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยที่แต่ละฝ่ายเป็นผู้พิจารณาเองตามความเหมาะสม

ข้อ 58 การนัดประชุมต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วัน พร้อมทั้งวาระการประชุม

ข้อ 59 การจัดระเบียบวาระการประชุม ให้จัดลำดับต่อไปนี้

- (1) ประธานกล่าวเปิดการประชุม
- (2) เรื่องที่ประธานจะแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
- (3) รับรองรายงานการประชุมครั้งที่แล้ว
- (4) เรื่องที่สืบเนื่อง
- (5) เรื่องเร่งด่วนที่จำเป็นต้องพิจารณาในครั้งนี้
- (6) เรื่องที่ค้างพิจารณา
- (7) รายงานของกรรมการ
- (8) เรื่องที่เสนอใหม่ให้ที่ประชุมพิจารณา
- (9) เรื่องอื่นๆ (ถ้ามีที่นอกเหนือจากวาระการประชุม)

ในกรณีที่ประธานคณะกรรมการชุมชนเห็นว่าเรื่องที่ไม่จำเป็นสำหรับการประชุมครั้งนี้ไม่ต้องจัดไว้ในระเบียบวาระการประชุม

ข้อ 60 ในการประชุมให้ที่ประชุมดำเนินการไปตามระเบียบวาระการประชุม เว้นแต่ที่ประชุมจะมีมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ 61 การประชุมคณะกรรมการชุมชนหรือการประชุมของแต่ละฝ่ายต้องมีคณะกรรมการหรือผู้ร่วมงานแล้วแต่กรณีมาประชุมไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด จึงถือว่าครบองค์ประชุม

ข้อ 62 เมื่อพ้นกำหนดเวลาการประชุมไปแล้วครึ่งชั่วโมง คณะกรรมการยังไม่ครบองค์ประชุม ให้ประธานคณะกรรมการมีอำนาจขยายเวลาต่อไปหรือจะปิดการประชุมก็ได้ตามสมควร

ข้อ 63 หากผู้ใดต้องการที่จะกล่าวชี้แจงต่อที่ประชุม ให้ยกมือก่อน รอประธานอนุญาตแล้วจึงกล่าวได้ และในการกล่าวจะต้องอยู่ในประเด็นที่กำลังพิจารณาและต้องไม่แสดงกิริยาหรือคำพูดที่ไม่สุภาพต่อผู้อื่น ทั้งต้องปฏิบัติตามคำสั่งของประธานที่ประชุมโดยเคร่งครัด

ข้อ 64 เมื่อประธานในที่ประชุมเห็นว่าผู้ใดพูดมาพอสมควร หรือพูดนอกประเด็น หรือแสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสม สามารถที่จะขอให้ระงับการพูดได้

ข้อ 65 มติที่ประชุมถือคะแนนเสียงข้างมาก หากคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ 66 ที่ปรึกษาผู้ร่วมประชุมฝ่ายและตัวแทนมีสิทธิเข้าร่วมประชุมและอภิปรายแสดงข้อคิดเห็นใดๆ ได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงมติ

ข้อ 67 ผลการประชุมแต่ละครั้งให้รายงานต่อประธานคณะกรรมการปฏิบัติงานชุมชน เพื่อเสนอตามสายบังคับบัญชาตามลำดับ

บทเฉพาะกาล

ข้อ 68 พนักงานเทศบาลหรือสมาชิกสภาเทศบาลตำบลท่าศาลา (สท.) ในเขตนั้นๆ จำนวน 1 คน ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการชุมชนโดยตำแหน่ง

ข้อ 69 กรณีปัญหาในการปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดอุปสรรคล่าช้าไม่ทันเหตุการณ์ หรือเกิดผลเสียต่อชุมชนในเขตเทศบาล ให้ประธานคณะกรรมการชุมชนนั้นๆ เป็นผู้พิจารณาและหาแนวทางแก้ไขได้ตามความเหมาะสม

ข้อ 70 คณะกรรมการชุมชนที่มีอยู่ก่อนระเบียบเทศบาลตำบลท่าศาลาฉบับนี้ใช้บังคับ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้น

ข้อ 71 ผู้อำนวยการเลือกตั้งจะออกระเบียบการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนโดยเฉพาะแต่ละชุมชนซึ่งไม่ขัดแย้งกับระเบียบนี้ด้วยก็ได้

ข้อ 72 ให้ประธานคณะกรรมการชุมชน ประธานคณะกรรมการปฏิบัติงานชุมชน ควบคุมดูแลการดำเนินงานของชุมชนให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 2 เดือน เมษายน พ.ศ. 2552

นางนิตยา เขียววรรณ

นายกเทศมนตรีตำบลท่าศาลา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ระเบียบเทศบาลเมืองสิงห์บุรีว่าด้วยคณะกรรมการชุมชน พ.ศ. 2547

เพื่อให้การดำเนินงานของชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามนโยบายของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) และตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0413/ว.1553 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2530 เรื่องการจัดตั้งชุมชนย่อยเพื่อพัฒนาเทศบาลและสุขาภิบาล รวมทั้งการวางระเบียบเพื่อให้พนักงานเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อาศัยอำนาจของนายกเทศมนตรีตามความมาตรา 48 เตรส (4) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 เทศบาลเมืองสิงห์บุรีจึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบเทศบาลเมืองสิงห์บุรีว่าด้วยคณะกรรมการชุมชน พ.ศ. 2547”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ประกาศใช้เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้นายกเทศมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ในกรณีเหตุจำเป็น นายกเทศมนตรีอาจยกเว้นการปฏิบัติตามความในระเบียบนี้เป็นกรณีได้

หมวด 1

ข้อความทั่วไป

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“ชุมชนย่อยในเขตเทศบาล” หมายถึง ชุมชนในเขตเทศบาลที่ประชาชนอาศัยอยู่ร่วมกัน โดยมีสภาพพื้นที่ภูมิศาสตร์ร่วมกัน เช่น ในเขตแนวถนน ตรอก ซอย อาคาร เรือนแถวเดียวกัน หรือมีลักษณะเป็น BLOCK หรือ ZONE เดียวกัน อาทิเช่น ชุมชนแออัด หรือหมู่บ้านจัดสรร เป็นต้น ซึ่งเทศบาลกำหนดและประกาศจัดตั้ง

“คณะกรรมการชุมชน” หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนและได้รับการแต่งตั้งจากนายกเทศมนตรี เพื่อบริหารงานชุมชนย่อยในเขตเทศบาล

“กรรมการชุมชน” หมายความว่าถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในคณะกรรมการชุมชนและรับผิดชอบงานฝ่ายต่างๆ ประจำชุมชน

“ผู้ช่วยคณะกรรมการชุมชน” หมายความว่าถึง บุคคลที่คณะกรรมการชุมชนพิจารณาคัดเลือกโดยได้รับการแต่งตั้งจากประธานกรรมการชุมชน ตามมติของคณะกรรมการชุมชน

“กรรมการที่ปรึกษาชุมชน” หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นผู้ให้คำปรึกษา และแนะนำคณะกรรมการชุมชน โดยคณะกรรมการชุมชนเป็นผู้เสนอให้นายกเทศมนตรีแต่งตั้ง

“สมาชิกเทศบาลที่ปรึกษาชุมชน” หมายความว่าถึง สมาชิกสภาเทศบาลซึ่งได้รับการแต่งตั้งมอบหมายจากนายกเทศมนตรีเป็นผู้ให้คำปรึกษา และแนะนำประจำแต่ละชุมชน

“เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำชุมชน” หมายความว่าถึง พนักงานเทศบาลซึ่งได้รับการแต่งตั้งมอบหมายจากนายกเทศมนตรีให้ปฏิบัติงานประจำชุมชนแต่ละชุมชน

หมวด 2

คณะกรรมการชุมชน

ข้อ 5 ในชุมชนหนึ่งมีคณะกรรมการชุมชนคณะหนึ่งมาจากการเลือกตั้ง โดยประมาณ 9 – 15 คน โดยนายกเทศมนตรีแต่งตั้งให้ทำหน้าที่บริหารงานชุมชน กรณีมีคณะกรรมการเกินจำนวนดังกล่าวขอให้อยู่ในดุลยพินิจของนายกเทศมนตรี

ให้คณะกรรมการชุมชนประชุมเลือกประธานกรรมการชุมชนหนึ่งคน รองประธานกรรมการชุมชนหนึ่งหรือสองคนและกรรมการฝ่ายต่างๆ จำนวน 7 ฝ่าย กรรมการคนหนึ่งอาจทำหน้าที่หลายฝ่ายได้ การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่คณะกรรมการชุมชนมีมติให้ใช้วิธีลับ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ใช้วิธีจับสลากภายใน 15 วัน นับจากวันเลือกตั้ง

ข้อ 6 คณะกรรมการชุมชน ประกอบด้วยตำแหน่งดังต่อไปนี้

- (1) ประธานกรรมการชุมชน
- (2) รองประธานกรรมการชุมชน
- (3) กรรมการฝ่ายปกครอง
- (4) กรรมการฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย
- (5) กรรมการฝ่ายการคลัง
- (6) กรรมการฝ่ายสวัสดิการสังคม
- (7) กรรมการฝ่ายสาธารณสุข
- (8) กรรมการฝ่ายการศึกษา

- (9) กรรมการฝ่ายพัฒนา
- (10) เลขานุการชุมชน
- (11) กรรมการฝ่ายต่างๆ ตามที่คณะกรรมการชุมชนเห็นสมควรแต่งตั้ง

ข้อ 7 ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการชุมชน ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์
- (3) อยู่อาศัยหรือมีถิ่นที่อยู่ประจำชุมชนนั้นแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน
- (4) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ
- (5) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (6) ไม่เป็นผู้ที่มีร่างกายทุพพลภาพ หรือวิกลจริต หรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (7) ไม่ติดยาเสพติดให้โทษ
- (8) เป็นผู้มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบ ไม่หวังหรือแสวงหาผลประโยชน์ตอบแทนใดๆ เพื่อตนเองหรือหมู่คณะโดยมิชอบ และเต็มใจอุทิศตนโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนใดๆ

ข้อ 8 คณะกรรมการชุมชนมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี นับแต่วันที่ได้รับการเลือกตั้ง

ข้อ 9 กรรมการชุมชนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ถึงคราวออกตามวาระ
- (2) ตาย
- (3) ขาดคุณสมบัติตามข้อ 7
- (4) ลาออกโดยยื่นใบลาออกต่อนายกเทศมนตรี
- (5) ต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้ต้องโทษจำคุก
- (6) คณะกรรมการชุมชนมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง โดยเห็นว่ามี ความบกพร่องในหน้าที่หรือมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ชุมชน ต้องมีคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการชุมชนที่อยู่ในตำแหน่ง ทั้งนี้ให้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการชุมชนลงมติ
- (7) ขาดการประชุมติดต่อกันเกิน 3 ครั้ง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและที่ประชุมคณะกรรมการชุมชนประชุมวินิจฉัยแล้วมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

กรณีกรรมการชุมชนพ้นจากตำแหน่ง ยกเว้นข้อ 9 (1) (2) ให้กรรมการชุมชนผู้นั้นส่งมอบงานให้ประธานกรรมการชุมชน หรือให้ประธานกรรมการชุมชนรับผิดชอบงานนั้น ในกรณีที่ไม่สามารถติดต่อกับกรรมการชุมชนผู้นั้นได้

ข้อ 10 เมื่อตำแหน่งกรรมการชุมชนว่างลงก่อนครบวาระ ให้มีการเลือกตั้งกรรมการชุมชนแทนตำแหน่งที่ว่างภายใน 30 วัน โดยให้กรรมการชุมชนที่เข้ามาแทนนั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่คณะกรรมการชุมชนจะเห็นว่ากรณีที่ตำแหน่งว่างลงนั้นไม่กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนนั้น จะไม่มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้

ข้อ 11 กรณีคณะกรรมการชุมชนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้เทศบาลจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนชุดใหม่ให้แล้วเสร็จหลังจากที่คณะกรรมการชุมชนชุดเดิมพ้นจากตำแหน่งไม่เกิน 60 วัน และให้คณะกรรมการชุมชนชุดเดิมรักษาการในตำแหน่งต่อไป จนกว่าการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนชุดใหม่แล้วเสร็จ

ข้อ 12 เมื่อสิ้นสุดการเป็นกรรมการชุมชนตามวาระ คณะกรรมการชุมชนจะต้องส่งมอบงานและทรัพย์สินของชุมชนให้แก่คณะกรรมการชุมชนใหม่ภายใน 30 วัน นับแต่คณะกรรมการชุดเดิมหมดวาระ

หมวด 3

บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน

ข้อ 13 คณะกรรมการชุมชนมีบทบาทและหน้าที่โดยทั่วไป ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้นำและแกนกลาง ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาของประชาชนในชุมชนในการพัฒนาชุมชน
- (2) สำรวจค้นหาปัญหาในชุมชน วิเคราะห์ วางแผน และดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น
- (3) เสนอแผนงานโครงการหรือความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนต่อเทศบาล
- (4) เสนอการขอรับความช่วยเหลือจากเทศบาลหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (5) ประสานงานระหว่างชุมชน และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (6) ร่วมมือกับประชาชนหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชนโดยวิธีการประชาธิปไตย
- (7) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีจิตสำนึกและร่วมใจกันพัฒนา
- (8) ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม และสร้างความสามัคคีในชุมชน

- (9) คัดเลือกผู้ช่วยคณะกรรมการชุมชนฝ่ายต่างๆ ได้ฝ่ายละไม่เกิน 3 คน
- (10) ออกระเบียบชุมชนของตนเอง โดยไม่ขัดต่อระเบียบนี้และกฎหมายใดๆ
- (11) เผยแพร่ผลงาน ติดตามและรายงานการปฏิบัติงานของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เข้าไปปฏิบัติงานในชุมชนต่อเทศบาล
- (12) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่เห็นสมควร และตามที่เทศบาลมอบหมาย

ข้อ 14 ให้มีกรรมการชุมชนฝ่ายต่างๆ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ประธานกรรมการชุมชน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นประธานในการประชุม ดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามวาระ ควบคุมการนับคะแนนและชี้ขาดในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากัน ควบคุมดูแลติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนฝ่ายต่างๆ เป็นตัวแทนของกรรมการชุมชนในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการ องค์กร และหน่วยงานเอกชนต่างๆ
- (2) รองประธานกรรมการชุมชน มีหน้าที่ความรับผิดชอบแทนประธานกรรมการชุมชนในกรณีที่ประธานกรรมการชุมชนไม่อยู่หรือไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ประธานกรรมการชุมชนมอบหมาย
- (3) เลขานุการชุมชน มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการนัดประชุม และจัดระเบียบวาระการประชุมกรรมการชุมชน จัดบันทึกรายงานการประชุมเสนอต่อที่ประชุมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่ความรับผิดชอบอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย
- (4) ฝ่ายปกครอง มีหน้าที่ความรับผิดชอบบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ดูแลกิจการของชุมชนให้เป็นที่เรียบร้อย เป็นไปตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี และนโยบายส่วนรวมของชาติ แนะนำและส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีความสนใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและการปกครองท้องถิ่น
- (5) ฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน ช่วยเหลือดูแลและมัดระวังการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภายในชุมชน เรื่องอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย
- (6) ฝ่ายการคลัง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเงินของชุมชน และทรัพย์สินของชุมชน เรื่องอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย
- (7) ฝ่ายสวัสดิการสังคม มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับสวัสดิการของประชาชนในชุมชน เรื่องอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย
- (8) ฝ่ายสาธารณสุข มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพและอนามัย การป้องกันโรค การวางแผนครอบครัว การรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน

การสุขภาพ การประชาสัมพันธ์ชักชวนให้ประชาชนวางแผนครอบครัว เรื่องอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย

(9) ฝ่ายการศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษา การลูกเสือ กิจกรรมเยาวชน การศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ เรื่องอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย

(10) ฝ่ายพัฒนา มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการวางโครงการและแผนดำเนินงานพัฒนา และส่งเสริมอาชีพของประชาชนในชุมชน แก้ไขปัญหาและอุปสรรค ข้อขัดข้องที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ขอความช่วยเหลือจากหน่วยราชการ องค์กรหรือเอกชนตามที่เห็นสมควรเพื่อปฏิบัติงานตามโครงการ เรื่องอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมาย

ในการดำเนินงานของกรรมการชุมชนแต่ละฝ่าย อาจจัดตั้งกลุ่มเยาวชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ฯลฯ เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชนได้ตามที่เห็นสมควร

หมวด 4

ผู้ช่วยคณะกรรมการชุมชน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชุมชนและกรรมการที่ปรึกษาชุมชน

ข้อ 15 คณะกรรมการชุมชนอาจจะคัดเลือกผู้ช่วยคณะกรรมการชุมชนได้ไม่เกินฝ่ายละ 3 คน มีหน้าที่ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของชุมชนฝ่ายต่างๆ

ผู้ช่วยคณะกรรมการชุมชนต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 7 มีวาระอยู่ในตำแหน่งตามข้อ 8 และพ้นจากตำแหน่งตามมติของคณะกรรมการชุมชน

ข้อ 16 ให้เทศบาลแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เทศบาลจากหน่วยงานต่างๆ จำนวนไม่เกิน 5 คนต่อหนึ่งชุมชน เพื่อให้คำปรึกษาการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชน โดยเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการชุมชนและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่คณะกรรมการจัดขึ้นและรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรให้ปลัดเทศบาล เพื่อรายงานต่อนายกเทศมนตรีทราบโดยด่วน

ข้อ 17 ให้คณะกรรมการชุมชนคัดเลือกบุคคลในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถหรือเป็นบุคคลที่เคารพนับถือของประชาชนในชุมชนเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการชุมชน โดยคณะกรรมการชุมชนนำเสนอนายกเทศมนตรีแต่งตั้งจำนวนตามที่คณะกรรมการชุมชนเห็นสมควร

หมวด 5 การประชุม

ข้อ 18 ให้คณะกรรมการชุมชนประชุมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง การกำหนดวันประชุม ให้ประธานกรรมการชุมชนเป็นผู้กำหนดโดยให้เลขาธิการชุมชนเป็นผู้ออกหนังสือเชิญประชุม ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความสะดวกและการประกอบอาชีพของคณะกรรมการชุมชนเป็นหลัก

ข้อ 19 การนัดประชุมต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วัน พร้อมทั้งระเบียบวาระการประชุม เว้นแต่มีการนัดในที่ประชุมแล้วหรือมีกรณีจำเป็นเร่งด่วน

ข้อ 20 การจัดระเบียบวาระการประชุมให้จัดลำดับดังต่อไปนี้

- (1) เรื่องที่ประธานจะแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
- (2) ทบทวนมติที่ประชุม และรับรองรายงานการประชุม
- (3) เรื่องที่เสนอเพื่อพิจารณา
- (4) เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

ข้อ 21 การประชุมคณะกรรมการชุมชนต้องมีกรรมการชุมชนมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการชุมชนทั้งหมดจึงถือว่าครบองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการชุมชนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการชุมชนเป็นประธานที่ประชุม

ในกรณีที่ประธานกรรมการชุมชนหรือรองประธานกรรมการชุมชนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการชุมชนที่มาประชุมเลือกกรรมการชุมชนคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการในที่ประชุมครั้งนั้น

ข้อ 22 การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการชุมชนคนหนึ่งมีสิทธิออกเสียงหนึ่งเสียงในการลงคะแนน และในกรณีที่มิได้มีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานกรรมการชุมชนออกเสียงชี้ขาดอีกหนึ่งเสียง และให้มตินั้นเป็นที่สิ้นสุด

ข้อ 23 รายงานการประชุมแต่ละครั้งให้แจ้งนายกเทศมนตรีทราบ

หมวด 6

เงินกองทุนชุมชน

ข้อ 24 ในแต่ละชุมชนมีเงินกองทุนชุมชน สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในกิจการที่ทำนุบำรุงชุมชน ได้ตามความจำเป็น โดยเงินกองทุนชุมชนอาจได้มาจาก

- (1) เงินเรียกเก็บค่าบริการ
- (2) เงินอุทิศ
- (3) เงินอุดหนุน
- (4) ดอกเบี้ยธนาคาร
- (5) รายได้อื่นๆ

ข้อ 25 เงินกองทุนชุมชนให้ฝากธนาคารในนามชุมชน และให้กรรมการฝ่ายการคลังเป็นผู้ทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายเงินกองทุนชุมชน ทั้งนี้รวมทั้งทรัพย์สินของชุมชนด้วย

ข้อ 26 การใช้จ่ายเงินกองทุนชุมชน ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการชุมชน และคณะกรรมการชุมชนมีมติให้ใช้จ่ายเงินกองทุนชุมชนได้ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการชุมชนที่เข้าร่วมประชุม เว้นแต่กรณีฉุกเฉินให้ประธานกรรมการชุมชนมีอำนาจสั่งจ่ายได้ตามความเหมาะสม หรือตามที่คณะกรรมการชุมชนอนุมัติ และให้รายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการชุมชนครั้งต่อไป

ข้อ 27 การรับ - จ่ายเงินกองทุนชุมชน ต้องจัดให้มีบัญชีและหลักฐานเอกสารเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบของทางราชการ และให้นายกเทศมนตรีจัดให้มีการตรวจสอบการเงิน และบัญชีไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

ข้อ 28 การจ่ายเงินกองทุนให้จ่ายได้ในกรณีต่อไปนี้

- (1) เพื่อสาธารณประโยชน์
- (2) เพื่อกิจการของชุมชน
- (3) เพื่อการบริหารงานของชุมชน
- (4) รายจ่ายอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการชุมชนเห็นสมควร

หมวด 7**การควบคุม**

ข้อ 29 ให้นายกเทศมนตรีมอบหมายให้ปลัดเทศบาลหรือรองปลัดเทศบาลดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำชุมชนเสนอแนะแนวทางและวิธีดำเนินงานในการพัฒนาชุมชน และเสนอระเบียบการดำเนินการใดๆ ซึ่งเห็นว่าเป็นผลเสียหายแก่ชุมชนหรือราชการ

ข้อ 30 ให้คณะกรรมการชุมชนสรุปผลงาน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานต่อคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาชุมชนย่อยเป็นประจำทุกสามเดือน

บทเฉพาะกาล

ข้อ 31 เมื่อระเบียบนี้ประกาศใช้แล้ว ให้คณะกรรมการชุมชนที่ได้รับเลือกตั้งจากเทศบาลก่อนใช้ระเบียบนี้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะครบวาระดำรงตำแหน่งสองปีนับตั้งแต่เลือกตั้ง และให้ถือว่าไม่ได้แย้งกับระเบียบนี้

ข้อ 32 การแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกระเบียบเทศบาลเมืองสิงห์บุรีว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนฉบับนี้ จะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากนายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรี

ประกาศ ณ วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2547

นายไสวรินทร์ ศรีธานี

นายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรี

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างการสังเกตการณ์การจัดประชาคมชุมชนของเทศบาลตำบลท่าศาลา

ตัวอย่างการสังเกตการณ์การจัดประชาคมชุมชนของเทศบาลตำบลท่าศาลาชุมชนที่ 1

ชุมชนที่จัดประชาคม : ชุมชนจินดารัตน์

วันเดือนปีที่จัดประชาคม : วันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2552

เวลาที่จัดประชาคม : 17.45 น. – 19.00 น.

สถานที่จัดประชาคม : ลานกว้างหน้าโรงเรียนจินดารัตน์ ในซอยจินดารัตน์

สภาพโดยทั่วไปของชุมชนที่จัดประชาคม

ชุมชนจินดารัตน์ตั้งอยู่ติดกับถนนพหลโยธิน สภาพของชุมชนนี้ส่วนใหญ่เป็นบ้านส่วนตัว ซึ่งตั้งอยู่กระจัดกระจายกันตามแนวถนนและในซอยต่างๆ ของชุมชน มีสถานที่สำคัญในเขตชุมชน คือ โรงเรียนจินดารัตน์ซึ่งเป็นสถานศึกษาเอกชน รวมทั้งกำลังมีการก่อสร้างห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์ ในเขตชุมชน โดยชุมชนตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกของเขตเทศบาลซึ่งเป็นพื้นที่ราบต่ำ มีสภาพพื้นที่ของชุมชนส่วนใหญ่ต่ำกว่าระดับพื้นถนนพหลโยธิน ทำให้มีปัญหาน้ำท่วมเกิดขึ้นเป็นประจำ

ผู้เข้าร่วมในการประชาคม

ผู้เข้าร่วมในการประชาคมชุมชนครั้งนี้ประกอบไปด้วย

- บุคลากรของเทศบาล ได้แก่ คณะผู้บริหารซึ่งมีทั้งนายกเทศมนตรีและรองนายกเทศมนตรีคนหนึ่ง ส่วนรองนายกเทศมนตรีอีกคนหนึ่งเดินทางไปอบรมหลักสูตรรองนายกเทศมนตรี นอกจากนี้ยังมีสมาชิกสภาเทศบาลในเขตพื้นที่ที่ชุมชนนั้นๆ ตั้งอยู่และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลในส่วนงานต่างๆ

- ประชาชนในชุมชนจินดารัตน์จำนวนประมาณ 15 คน โดยประชาชนที่มาร่วมทำการประชาคมส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและวัยกลางคน

รายละเอียดในการประชุม

ช่วงเวลาก่อนเริ่มการประชุมชุมชนอย่างเป็นทางการ

เวลาประมาณ 17.00 น. พื้นที่ในการจัดประชุม คือ บริเวณลานกว้างกลางชุมชนได้รับการจัดเตรียมโดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเรียบร้อย ประกอบด้วยกระดานที่ติดแผนที่เทศบาลและการแบ่งพื้นที่ชุมชน มีเก้าอี้ ไฟสปอตไลท์ ไมโครโฟน เครื่องขยายเสียง รถดับเพลิงของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และมีการจัดทำอาหารรวมทั้งมีน้ำดื่มให้กับเจ้าหน้าที่และประชาชนที่มาเข้าร่วมประชุม

ในส่วนของชาวบ้านนั้นได้ทยอยกันมาร่วมประชุมเรื่อยๆ ตั้งแต่เมื่อเทศบาลเริ่มจัดเตรียมสถานที่ โดยได้มีชาวบ้านประมาณ 5 คน มานั่งบริเวณที่จัดประชุมตั้งแต่ก่อนเริ่มประชุมเพื่อเตรียมตัวที่จะมาเรียกร้องการแก้ไขปัญหาจากเทศบาลโดยเฉพาะปัญหาเรื่องน้ำท่วมชุมชน โดยมีผู้ชาย 2 คน และผู้หญิง 1 คนเป็นแกนนำหลัก

ในช่วงเวลาก่อนทำการประชุมได้มีการจัดทำอาหาร (หอยทอด) และมีน้ำดื่มเพื่อเลี้ยงประชาชนที่มานั่งรอ และมีการเชิญชวนให้ประชาชนไปรับประทานอาหารรับประทาน แต่ประชาชนไม่ค่อยจะเดินไปรับประทานอาหาร ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องนำอาหารมาให้ ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่มักจะมาในช่วงที่เริ่มทำการประชุม จึงทำให้ไม่ค่อยได้ไปรับประทานอาหารที่เทศบาลจัดไว้ให้มากนัก

นอกจากนี้นับตั้งแต่ที่ประชาชนเริ่มทยอยมา ทางเจ้าหน้าที่ของเทศบาลได้เดินนำกระดานลงชื่อไปให้ประชาชนลงชื่อเข้าร่วมการประชุม และมีการแจกเอกสารระเบียบของเทศบาลเรื่องการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนและแผนที่ชุมชนให้กับประชาชนที่มาเข้าร่วมประชุมด้วย ขณะเดียวกันนายกเทศมนตรีซึ่งเดินทางมาก่อนเริ่มประชุมได้เข้ามาทักทายชาวบ้านที่ทยอยมา และมีการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการก่อน โดยชาวบ้านได้เริ่มร้องเรียนปัญหาของชุมชนโดยเฉพาะเรื่องน้ำท่วมทันที

ช่วงเวลาที่มีการประชุมชุมชนอย่างเป็นทางการ

การประชุมชุมชนได้เริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการในเวลาประมาณ 17.45 น. โดยนายกเทศมนตรีได้กล่าวเบื้องต้นในภาพรวม เริ่มจากการอธิบายถึงการจัดตั้งชุมชนว่าแต่เดิมที่ยังมีสถานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) นั้น มีการแบ่งพื้นที่การบริหารตามการปกครองท้องถิ่นเดิม คือ เป็นหมู่บ้านจำนวน 8 หมู่บ้าน แต่เมื่อได้ยกฐานะมาเป็นเทศบาลแล้ว ตามระเบียบ

ของกระทรวงมหาดไทยจำเป็นต้องมีชุมชน โดยเทศบาลได้มีการแบ่งพื้นที่ในเขตเทศบาลออกเป็น 27 ชุมชน ซึ่งเป็นคนละส่วนกับหมู่บ้านที่มีกำนันและผู้ใหญ่บ้านทำงานประสานกับอำเภอ

จากนั้นนายกเทศมนตรีได้ชี้แจงถึงปัญหาด้านงบประมาณรายรับของเทศบาล ว่าแต่เดิमतอนที่ยังมีสถานะเป็น อบต. นั้น มีรายรับทั้งจากการจัดเก็บภาษีและรายรับอื่นๆ ประมาณ 36 ล้านบาท เมื่อนำไปใช้ในรายจ่ายประจำ เช่น เงินเดือน เป็นต้น แล้วเหลืองบประมาณในการพัฒนาไม่มากนัก พอได้ยกฐานะมาเป็นเทศบาลเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 (ช่วงปลายปีงบประมาณ 2550 ขึ้นปีงบประมาณ 2551) เป็นช่วงรอยต่อจึงทำให้ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐในรูปแบบ อบต. อยู่

ในปีงบประมาณ 2552 เทศบาลได้ประมาณการรายรับในเทศบัญญัติอยู่ที่ประมาณ 52 ล้านบาท แต่จากปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั่วโลกและปัญหาความไม่ต่อเนื่องในการบริหารงานภาครัฐจากความไม่มั่นคงทางการเมืองของรัฐบาล ได้กระทบต่อเงินอุดหนุนที่เทศบาลได้รับ โดยงบประมาณรายรับทั้งหมดของเทศบาลในปีงบประมาณดังกล่าวได้รับประมาณ 39 ล้านบาท จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินการอะไรได้มาก การดำเนินงานพัฒนาเทศบาลจะดูในภาพรวมของทั้งเทศบาล โดยทำการเรียงลำดับความเดือดร้อนจากมากไปน้อย ในพื้นที่ใดที่มีความเดือดร้อนมาก เช่น มีปัญหาน้ำท่วมขังเข้าไปในบ้านทุกครั้งที่ฝนตกหนัก เทศบาลก็จะไปดูแลแก้ไขก่อน แล้วจึงทยอยดำเนินการแก้ไขพัฒนาพื้นที่อื่นๆ ไป ในส่วนของชุมชนนี้เบื้องต้นก็จะดำเนินการลอกท่อให้ก่อน (เป็นงานประจำพื้นฐาน)

แต่ชาวบ้านที่มาประชาคมได้พูดขอให้เทศบาลดำเนินการขยายท่อ โดยพูดในเชิงไม่พอใจว่าเทศบาลไม่มาดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ชุมชนต่างๆ ที่มีงบประมาณจากการจัดเก็บภาษีเป็นจำนวนมาก

นายกเทศมนตรีจึงได้ชี้แจงว่าเทศบาลมีพื้นที่ประมาณ 5.1 ตารางกิโลเมตร มีสภาพกึ่งเมืองกึ่งชนบท พื้นที่เขตเศรษฐกิจมีขนาดเล็ก จำกัดอยู่ตามแนวของถนนพหลโยธินซึ่งตัดผ่านกลางพื้นที่เทศบาล ส่วนรอบนอกยังคงเป็นพื้นที่ชนบท มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยู่ ประชากรมีประมาณ 12,324 คน ซึ่งถือว่าไม่มาก ทำให้ได้รับเงินอุดหนุนที่จ่ายรายหัวน้อย ในขณะที่เดียวกันยังมีประชากรแฝงในพื้นที่เทศบาลเยอะ เช่น มาเช่าบ้านอยู่ เป็นต้น ทำให้ดูเหมือนว่าเทศบาลมีประชากรเยอะ แต่จริงๆ แล้วตามทะเบียนบ้านมีไม่มาก งบประมาณรายรับของเทศบาลจึงไม่ได้มีมากอย่างที่ประชาชนเข้าใจกัน

นายกเทศมนตรีได้ชี้แจงต่อไปว่าในส่วนของการรายได้ที่เป็นภาษีซึ่งจ่ายเป็นรายปีจากห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ (ในเขตเทศบาลมีห้างบิ๊กซี โลตัส และกำลังมีการก่อสร้างห้างคาร์ฟูร์อยู่) ในปีงบประมาณที่ผ่านมา (ปี 2551) เทศบาลได้รับจากห้างบิ๊กซีเพียงห้างเดียว ส่วนห้างโลตัสนั้น ในปีงบประมาณ 2551 ห้างยังเปิดไม่ถึง 1 ปี ซึ่งต้องรอให้ครบ 1 ปีก่อน จึงจะสามารถนำมาประเมินแล้วทำการจัดเก็บภาษีได้ โดยทางเทศบาลจะได้รับภาษีจากห้างโลตัสในปีงบประมาณ 2552 นี้ แต่ขณะนี้ยังไม่ได้รับ

สำหรับรายจ่ายของเทศบาลนั้น มีการใช้จ่าย 2 ส่วนหลัก คือ

- ส่วนงานรายจ่ายประจำที่ต้องจ่ายของเทศบาล เช่น เงินเดือนพนักงาน ค่าน้ำมันรถ ค่าไฟฟ้าสาธารณะ เป็นต้น

- ส่วนของงานรายจ่ายเพื่อการลงทุนพัฒนาซึ่งมีเหลือไม่มาก การดำเนินการจึงต้องดูภาพรวมทั้งตำบล แต่ก็ดำเนินการแก้ปัญหาให้ชุมชนในเบื้องต้นไปก่อน พอถึงงบประมาณก็จะทยอยดำเนินการ โดยขอให้ชุมชนทำแผนชุมชนไว้ว่าต้องการให้มีการดำเนินการอะไรในชุมชน เพื่อจะได้มีการดำเนินการต่อไป ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการให้ได้

นอกจากนี้นายกเทศมนตรียังได้มีการชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยอธิบายว่าส่วนหนึ่งของงบประมาณรายจ่ายที่ใช้ไปนั้นคือเป็นเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งต้องทำความเข้าใจก่อนว่าเงินผู้สูงอายุนั้นมี 2 ส่วน คือ

- ส่วนแรกเป็นผู้สูงอายุคนเก่า เป็นรุ่นก่อนที่จะมีนโยบายแจกเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุทุกคน โดยจ่ายให้คนละ 500 บาท รวมไปถึงผู้พิการ คนละ 1,000 บาท ซึ่งจ่ายให้ทุกๆ เดือน

- ส่วนที่สองเป็นผู้สูงอายุที่ได้มาลงทะเบียนรับเบี้ยยังชีพใหม่ตามนโยบายของรัฐบาล นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ ซึ่งมีผู้สูงอายุมาลงทะเบียน 424 คน ได้รับเดือนละ 500 บาท เป็นเวลา 6 เดือน ในเบื้องต้น

สำหรับเงินในส่วนแรกซึ่งจ่ายให้กับผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพเป็นประจำนั้น เป็นเงินที่นำมาจากเงินอุดหนุน จึงทำให้การจ่ายเงินให้กับผู้สูงอายุต้องรองบประมาณที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาลก่อน ซึ่งโดยปกติแล้วเงินอุดหนุนจะมาประมาณปลายเดือนพฤศจิกายน แต่ในปีงบประมาณนี้ (ปี 2552) มีหนังสือแจ้งการจ่ายงบเงินอุดหนุนมาปลายเดือนมกราคม พ.ศ. 2552

ทำให้เกิดการร้องเรียนของชาวบ้านว่ายังไม่ได้รับเงิน (ได้รับครั้งล่าสุดคือเดือนกันยายน พ.ศ. 2551) จึงต้องขอชี้แจงทำความเข้าใจ

จากนั้นผู้อำนวยการกองช่างได้ชี้แจงเรื่องเขตพื้นที่ของเทศบาล ที่ยึดตามแผนที่ท้ายประกาศการจัดตั้งเทศบาลตำบลท่าศาลาของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งจะมีบางบ้านที่มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้านอยู่ในตำบลข้างเคียงแต่ถือว่าอยู่ในเขตเทศบาลตามแผนที่ท้ายประกาศดังกล่าว โดยเทศบาลได้มีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นชุมชน ซึ่งเป็นคนละส่วนกับหมู่บ้าน โดยในหนึ่งหมู่บ้านอาจมีหลายชุมชน เช่นในกรณีของพื้นที่บริเวณนี้ที่อยู่ในเขตหมู่ 2 มีชุมชนอยู่ประมาณ 6 ชุมชน เป็นต้น

สำหรับความจำเป็นในการจัดแบ่งชุมชนนั้น เนื่องจากแต่เดิมในช่วงที่มีสถานะเป็นอบต. ได้มีการแบ่งพื้นที่ออกตามการปกครองท้องถิ่น คือ หมู่บ้าน 8 หมู่บ้าน ซึ่งถ้าหากเป็นเทศบาลแล้วยังคงยึดตามเขตหมู่บ้านจะไม่เป็นการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง เช่น การลงคะแนนเรื่องต่างๆ ตามเขตหมู่บ้านจะทำให้ผลคะแนนเป็นไปตามเสียงของพื้นที่ที่มีครัวเรือนเยอะ ดังนั้นจึงต้องมีการแบ่งเป็นชุมชนเพื่อจะทำให้การพัฒนาเป็นไปได้ง่ายและทั่วถึง ซึ่งชุมชนจินดารัตน์นี้มีประมาณ 100 กว่าหลังคาเรือน โดยแต่ละชุมชนจะมีคณะกรรมการชุมชนที่ประกอบไปด้วยประธานคณะกรรมการชุมชนและกรรมการชุมชนอีก 14 คน เพื่อทำหน้าที่ประสานงานกับเทศบาลและจัดทำแผนชุมชน โดยคณะกรรมการชุมชนจะต้องจำแนกเขตของตนให้ได้และต้องดำเนินการพัฒนาอยู่ในแนวเขตชุมชนของตน

จากนั้นได้มีคำถามจากประชาชนว่าถ้าเป็นเช่นนั้น การพัฒนาจะต้องเรียงลำดับตามชุมชนที่มีครัวเรือนมากกว่าชุมชนที่มีครัวเรือนน้อยหรือไม่ ผู้อำนวยการกองช่างได้ตอบว่าไม่ใช่ แต่การพัฒนาจะขึ้นอยู่กับสภาพภูมิศาสตร์และความจำเป็นของพื้นที่นั้น เช่นบางพื้นที่จะมีปัญหาน้ำท่วมทุกครั้งที่ฝนตกหนักก็จำเป็นต้องได้รับการดำเนินการพัฒนาก่อนชุมชนที่ไม่มีปัญหาอะไร

ผู้อำนวยการกองช่างได้ชี้แจงต่อไปว่าในการพัฒนานั้นจะต้องจัดทำแผนพัฒนาสามปีว่าในแต่ละปีชุมชนต้องการอะไร ซึ่งการทำแผนชุมชนนั้นมีข้อเสนอในการเสนอโครงการใส่ในแผนชุมชนว่าควรเสนอปีละไม่เกิน 2 โครงการ ยิ่ง 1 โครงการได้จะยิ่งดี โอกาสที่จะได้รับการดำเนินการยิ่งมีมาก หากเสนอมากไปกว่านั้นจะเป็นไปได้ยาก อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ จากข้อเท็จจริงที่ว่าเทศบาลมีชุมชนทั้งสิ้น 27 ชุมชน ในปีงบประมาณ 2552 นี้เทศบาลได้ตั้งงบประมาณรายรับไว้ที่ประมาณ 52 ล้านบาท แต่มีรายรับจริงประมาณ 39 ล้านบาท เมื่อหักภาระรายจ่ายประจำของเทศบาลแล้วจะเหลืองบประมาณอยู่ประมาณ 6 ล้านบาท ต้องใช้ดูแล 27 ชุมชน ถัวเฉลี่ยอย่างง่ายแล้วคือชุมชนละประมาณ 2 แสนกว่าบาท

ดังนั้นถ้าหากชุมชนนี้ต้องการทำถนนและวางท่อ ซึ่งทางฝ่ายช่างได้มาสำรวจแล้ว การวางท่อเป็นระยะทางประมาณ 300 เมตร ใช้ท่อ 60 เซนติเมตร คิดค่าดำเนินการเฉลี่ยรวมบ่อพักแล้ว เมตรละประมาณ 2,000 บาท ต้องใช้เงินรวมประมาณ 6 แสนบาท ในส่วนของการทำถนนซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 1,500 ตารางเมตร ค่าดำเนินการตารางเมตรละประมาณ 600 บาท ต้องใช้เงินประมาณ 9 แสนบาท รวมแล้วค่าทำถนนพร้อมวางท่อใช้งบประมาณประมาณ 1 ล้าน 5 แสนบาท แต่เทศบาลมีงบประมาณอยู่ประมาณ 6 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2552 นี้ ดังนั้นการดำเนินการตามที่เสนอจึงเป็นไปได้ยาก แต่ในส่วนของงานประจำ เช่น การลอกท่อ ซ่อมไฟฟ้านั้น คืองานที่เทศบาลดูแลเป็นปกติเหมือนกันทุกชุมชนอยู่แล้ว

ในส่วนของปีงบประมาณใหม่ (ปี 2553) ที่จะถึงนี้ เทศบาลคาดว่าจะมีงบประมาณประมาณ 10 ล้านบาท ซึ่งถ้าเฉลี่ยอย่างง่ายแล้วจะได้ชุมชนละประมาณเกือบ 4 แสนบาท ดังนั้นการคิดโครงการของชุมชนลงในแผนพัฒนาจะต้องคิดแบบตามความเป็นไปได้ แต่อย่างไรก็ตามมีความจำเป็นจะต้องทำแผนไว้ เนื่องจากแผนเป็นเครื่องมือในการใช้เงิน หากไม่มีแผนก็นำเงินมาใช้ดำเนินการไม่ได้ รวมถึงหากชุมชนเกิดปัญหาที่เป็นเรื่องเร่งด่วนขึ้นมาจริง เช่น น้ำท่วมหนัก จำเป็นต้องมีการวางท่อ เทศบาลก็ต้องนำงบประมาณมาดำเนินการให้ เป็นต้น

สำหรับกรณีของชุมชนจินดารัตน์นี้ต้องมีปัญหาเรื่องน้ำท่วม โดยเฉพาะเมื่อห้างคาร์ฟูร์ที่อยู่หน้าชุมชนสร้างเสร็จ จะทำให้น้ำไม่มีทางระบาย ซึ่งชุมชนต้องคิดแก้ปัญหาและวางแผนโครงการลงในแผนชุมชน

ในระหว่างการประชาคมนั้น นอกจากบุคลากรของเทศบาลจะได้ออกไปพูดคุยชี้แจงอย่างเป็นทางการแล้ว ยังมีการเข้าไปพูดคุยกับชาวบ้านอย่างไม่เป็นทางการไปพร้อมกันด้วย

จากนั้นเทศบาลได้เปิดโอกาสให้มีการแจ้งปัญหาของชุมชนและทำการชี้แจงแนวทางการแก้ไขให้ชุมชนทราบ ซึ่งมีการดำเนินการพูดคุยโดยผู้อำนวยการกองช่าง ดังนี้

- ปัญหา น้ำท่วมชุมชน (งานของกองช่าง) เมื่อมีฝนตกหนัก จากการที่ท่อระบายน้ำอุดตัน การมีพื้นที่ชุมชนลาดต่ำน้ำระบายไม่ได้ โดยชาวบ้านได้ขอให้มีการลอกท่อระบายน้ำ ตลอดจนมีการวางท่อและลงหินลูกรัง ซึ่งทางเทศบาลในส่วนของกองช่างได้รับเรื่องและได้ดำเนินการประสานกับบริษัทที่ทำการก่อสร้างอยู่ในบริเวณชุมชนให้ช่วยวางท่อผันน้ำจากหนองที่มีน้ำขังออกไปในทุ่งให้ เป็นระยะทางประมาณ 25 เมตร

นอกจากนั้นเทศบาลจะได้ดำเนินการตัดเหล็กเพื่อขยายท่อให้ใหญ่ขึ้นและดำเนินการลอกท่อระบายน้ำ ซึ่งเมื่อฝ่ายช่างได้มีการชี้แจงสรุปแนวทางแก้ไขปัญหให้กับชุมชนแล้ว ทำให้ชาวบ้านเริ่มใจเย็นลง โดยเฉพาะเมื่อมีการรับปากว่าจะดำเนินการแก้ไขปัญหให้ ทำให้ชาวบ้านถึงกับบอกว่าถ้าทำได้อย่างที่บอกก็ขอปรบมือให้เลยพร้อมกับมีการปรบมือกันจริงๆ ซึ่งในส่วนของ การลอกท่อนั้น คาดว่าอีกประมาณ 2 สัปดาห์ จะสามารถมาดำเนินการได้ โดยการจ้างเอกชนมา ลอกและจะใช้น้ำจากเทศบาลช่วยฉีดดันท่อให้ ซึ่งชาวบ้านได้แสดงความเป็นห่วงการทำงานของ ท่อของบริษัทเอกชนที่มักจะทำไม่ค่อยเรียบร้อย เทศบาลจึงชี้แจงว่าในการดำเนินการลอกท่อจะมี เจ้าหน้าที่ของเทศบาลมาดูแล พร้อมกับทำให้ชาวบ้านได้เห็นไปด้วย

- ปัญหาดินที่ไม่สามารถดำเนินการซ่อมบำรุงได้ เทศบาลได้ชี้แจงว่าเนื่องจากเป็นพื้นที่ ของเอกชน หากเทศบาลไปดำเนินการทำอะไรจะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับเอกชน ชาวบ้านจึงได้ ขอให้เทศบาลประสานกับเจ้าของที่ดินให้ยกพื้นที่ถนนให้เป็นที่สาธารณะ ซึ่งทางเทศบาลได้รับ เรื่องและจะไปดำเนินการให้

- ปัญหาหลอดไฟฟ้าส่องสว่างถนนเสีย (งานกองช่าง) ชาวบ้านได้ขอให้เทศบาลมาซ่อม ซึ่งทางเทศบาลฝ่ายช่างได้รับเรื่องและจะมาดำเนินการให้

สำหรับปัญหาของส่วนงานอื่น เมื่อมีการเสนอปัญหาแล้วเจ้าหน้าที่แต่ละส่วนได้ไปคุยนอกรอบกับชาวบ้าน ดังนี้

- ปัญหาจากป่าต้นธูป (งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) โดยชาวบ้านต้องการให้มีการกำจัดต้นธูป ซึ่งทางเทศบาลฝ่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้คุยนอกรอบกับ ชาวบ้านโดยขอลงพื้นที่สำรวจก่อน เพื่อหาแนวทางในการกำจัดป่าต้นธูป

- ปัญหาขยะ (งานกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม) ชาวบ้านได้ขอถึงขยะ ซึ่งทางเทศบาล ฝ่ายกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมได้คุยนอกรอบกับชาวบ้านโดยได้รับเรื่องและจะไปดำเนินการ จัดมาให้

- ปัญหาถุงขยะ (งานกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม) ชาวบ้านได้ขอให้มีการมาจัดถุง ตามต้นไม้หน้าบ้าน ซึ่งทางเทศบาลฝ่ายกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมได้คุยนอกรอบกับ ชาวบ้านโดยได้รับเรื่องและจะมาดำเนินการให้

จากนั้นผู้อำนวยการกองช่างได้ไปคุยนอกรอบกับชาวบ้านต่อ โดยการชี้แจงต่อมาเป็นของ ปลัดเทศบาลซึ่งได้ชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานของชุมชน โดยกล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการ ชุมชน การแบ่งชุมชน การมีคณะกรรมการชุมชนซึ่งมีวาระ 2 ปี โดยมีประธานคณะกรรมการชุมชน และกรรมการชุมชนอีก 14 คน ทำหน้าที่ดูแลการพัฒนาในชุมชน และเทศบาลจะประสานงานกับ ชุมชนผ่านมาทางประธานคณะกรรมการชุมชน

จากนั้นหัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล ได้ชี้แจงเรื่องการเลือกคณะกรรมการชุมชน และการ จัดทำแผนชุมชน โดยในเบื้องต้นหัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลได้ขอให้มีการเลือกประธาน คณะกรรมการชุมชนกันก่อน จากนั้นจึงให้ชุมชนโดยการนำของประธานคณะกรรมการชุมชนไป ดำเนินการเลือกกรรมการตำแหน่งต่างๆ ของชุมชนเอง โดยในส่วนของประธานคณะกรรมการ ชุมชนนั้น ประชาชนได้เสนอชื่อ 2 คน คนแรกเป็นสาววัดกำนัน ส่วนคนที่สองเป็นชาวบ้านที่เป็น แกนนำในการเรียกร้องการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน ซึ่งผู้ได้รับการเสนอชื่อคนที่สองได้ขอปฏิเสธ เนื่องจากอ้างว่าอายุมากแล้ว สุขภาพไม่ดี แต่ชาวบ้านได้ให้การสนับสนุนเนื่องจากเห็นว่ามีความดี จากนั้นจึงได้ให้ชาวบ้านที่มาประชาคมยกมือเลือก ซึ่งเสียงส่วนใหญ่ได้เลือกผู้ได้รับการเสนอชื่อ คนที่สองเป็นประธานคณะกรรมการชุมชน

จากนั้นหัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลได้ขอให้ชุมชนนำเสนอแผนชุมชน ซึ่งพบว่าชาวบ้าน หลายคนยังไม่ค่อยเข้าใจระหว่างงานประจำที่เทศบาลต้องดำเนินการให้อยู่แล้วกับงานโครงสร้าง จนเกิดความสับสนและกลัวว่าหากงานใดไม่ได้เขียนไปในแผนฯ แล้วจะไม่ได้รับการดำเนินการ ซึ่ง หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลได้ชี้แจงว่าในส่วนของงานประจำที่เทศบาลทำเป็นปกติ เช่น การดูแล หลอดไฟส่องสว่างถนน การลอกท่อ การเก็บขยะ การปรับปรุงภูมิทัศน์ เป็นต้น สามารถแจ้งไปที่ เทศบาลได้เลย ไม่ต้องใส่ลงไปในแผนฯ ส่วนงานโครงสร้างนั้นเป็นงานที่ต้องมีการเสนอเป็น โครงการและมีการอนุมัติ เช่น การทำถนน การวางท่อ เป็นต้น ต้องกำหนดให้ชัดเจนลงไปแผนฯ ในจำนวนโครงการที่พอเหมาะ หากเสนอไปมากก็จะไม่สามารถดำเนินการให้ได้อันเนื่องมาจาก ข้อจำกัดในด้านงบประมาณและจำนวนชุมชนที่มีถึง 27 ชุมชน ซึ่งหากเรื่องใดเป็นเรื่องเร่งด่วนก็ ขอให้เขียนใส่ไว้ในลำดับต้นๆ โดยหัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลได้ขอให้ชุมชนส่งแผนชุมชนพร้อมกับ รายชื่อคณะกรรมการชุมชนให้กับเทศบาลอย่างช้าในวันจันทร์ที่ 8 มิถุนายนนี้ เพื่อให้ทางฝ่ายที่ เกี่ยวข้องกับโครงการได้นำไปคำนวณค่าใช้จ่าย

นอกจากนี้หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลยังได้เชิญชวนให้ประชาชนในชุมชนไปร่วมประชุม ประชาคมเทศบาลพบประชาชนในทุกวันพุธตอนเช้าอีกด้วย

การประชุมเชิงปฏิบัติการในเวลาประมาณ 19.00 น. โดยชาวบ้านได้มีการพูดคุยกันเรื่องการจัดตั้ง
กรรมการชุมชนว่าจะให้คนที่เชี่ยวชาญในแต่ละเรื่องเป็นกรรมการในเรื่องนั้นๆ

หลังจากการประชุมเสร็จแล้วฝ่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลได้มีการ
ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอัคคีภัยที่เกิดจากแก๊สหุงต้มรั่ว โดยมีเจ้าพนักงานป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้ดำเนินการให้ความรู้ มีการแนะนำข้อปฏิบัติหากเกิดเปลวไฟจากแก๊สรั่ว
และสาธิตวิธีการปฏิบัติตนจริงในการจัดการปิดวาล์วแก๊สและการดับไฟที่เกิดจากการตั้งภาชนะหุง
ต้มที่ทิ้งไว้แล้วลืมปิดจนเกิดไฟลุกไหม้

การให้ความรู้ดังกล่าวเสร็จสิ้นในเวลาประมาณ 19.15 น. โดยนายกเทศมนตรีและ
เจ้าหน้าที่ของเทศบาลได้เดินไหว้ขอบคุณชาวบ้านที่มาเข้าร่วมประชุม และเจ้าหน้าที่ของ
เทศบาลได้ดำเนินการเก็บอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดประชุม

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างการสังเกตการณ์การจัดประชาคมชุมชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาชุมชนที่ 2

ชุมชนที่จัดประชาคม : ชุมชนศักดิ์ศรีนคร

วันเดือนปีที่จัดประชาคม : วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2552

เวลาที่จัดประชาคม : 17.45 น. – 19.00 น.

สถานที่จัดประชาคม : กลางซอย 2 ของหมู่บ้านศักดิ์ศรีนคร

สภาพโดยทั่วไปของชุมชนที่จัดประชาคม

ชุมชนศักดิ์ศรีนครได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนเฉพาะในส่วนหมู่บ้านศักดิ์ศรีนครมาก่อนที่เทศบาลจะจัดตั้งชุมชนต่างๆ อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2552 แล้ว โดยชุมชนตั้งอยู่ติดกับถนนพหลโยธินซึ่งเป็นถนนสายหลักในด้านใต้และติดกับถนนเฉลิมพระเกียรติซึ่งเป็นถนนสายรองในด้านตะวันออก พื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน คือ หมู่บ้านศักดิ์ศรีนครซึ่งเป็นหมู่บ้านจัดสรร นอกจากนี้ยังมีบ้านเรือนประชาชนกระจายอยู่ในพื้นที่เขตชุมชน โดยสภาพพื้นที่ของชุมชนส่วนใหญ่ต่ำกว่าระดับพื้นถนน และโดยสภาพพื้นที่ที่ต้องรับน้ำจากพื้นที่ชุมชนอื่นๆ เข้ามาในเขตชุมชนเนื่องจากเป็นพื้นที่ต่ำ ทำให้มีปัญหาน้ำท่วมเกิดขึ้นในชุมชน

ผู้เข้าร่วมในการประชาคม

ผู้เข้าร่วมในการประชาคมชุมชนครั้งนี้ประกอบไปด้วย

- บุคลากรของเทศบาล ได้แก่ คณะผู้บริหารซึ่งมีทั้งนายกเทศมนตรีและรองนายกเทศมนตรีคนที่หนึ่งและสอง รวมไปถึงสมาชิกสภาเทศบาลและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลในส่วนงานต่างๆ

- ประชาชนในชุมชนศักดิ์ศรีนครจำนวนประมาณ 18 คน โดยประชาชนที่มาร่วมทำการประชาคมส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุทั้งชายและหญิง และจะพาหลานตัวเล็กๆ มาด้วย

รายละเอียดในการประชาคม

ช่วงเวลาก่อนเริ่มการประชาคมชุมชนอย่างเป็นทางการ

เวลาประมาณ 17.00 น. พื้นที่ในการจัดประชาคมชุมชนซึ่งใช้พื้นที่ของซอยศักดิ์ศรีนครซอย 2 ได้รับการจัดเตรียมโดยเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเรียบร้อย ประกอบด้วยกระดานที่ติดแผนที่เทศบาลและการแบ่งพื้นที่ชุมชน มีเก้าอี้ ไฟสปอตไลท์ ไมโครโฟน เครื่องขยายเสียง รถดับเพลิง

ของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และมีการจัดทำอาหารรวมทั้งมีน้ำดื่มให้กับเจ้าหน้าที่และประชาชนที่มาเข้าร่วมประชาคม

ในช่วงเวลาก่อนทำการประชาคมได้มีการจัดทำอาหาร (ก๋วยเตี๋ยว) และมีน้ำดื่มเพื่อเลี้ยงผู้มาเข้าร่วมประชาคม นอกจากนี้นับตั้งแต่ที่ประชาชนเริ่มทยอยมา ทางเจ้าหน้าที่ของเทศบาลได้เดินนำกระดาษลงชื่อไปให้ประชาชนเซ็นชื่อเข้าร่วมประชาคม และมีการแจกเอกสารระเบียบเทศบาลเรื่องการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนและแผนที่ชุมชนให้กับประชาชนที่มาเข้าร่วมประชาคมด้วย

ช่วงเวลาที่มีการประชาคมชุมชนอย่างเป็นทางการ

การประชาคมชุมชนได้เริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการในเวลาประมาณ 17.45 น. โดยพิธีกรได้กล่าวแนะนำบุคลากรของเทศบาลให้ประชาชนได้ทราบ จากนั้นนายกเทศมนตรีได้กล่าวชี้แจงในเบื้องต้น โดยกล่าวถึงการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มาเป็นเทศบาลว่าบางระเบียบของ อบต. ใช้กับเทศบาลไม่ได้

นอกจากนี้นายกเทศมนตรีได้ชี้แจงว่าในวันนี้จะขอประชาคมในเรื่องการจัดตั้งชุมชนและการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งในปีนี้จัดทำของปี 2553 - 2555 ในปีหน้าก็จัดทำของปี 2554 - 2556 เป็นเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย โดยให้มีการทบทวนแผนฯ ทุกปี ซึ่งทางเทศบาลจะมาพบกับชุมชนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง สำหรับเทศบาลตำบลท่าศาลานี้มี 27 ชุมชน ชุมชนศักดิ์ศรีนครนี้เป็นชุมชนที่ทำประชาคมทำายๆ ซึ่งหลังจากนี้สภาเทศบาลจะทำการประชุมพิจารณาแผนพัฒนาสามปีในช่วงปลายเดือนมิถุนายน และพิจารณาเทศบัญญัติงบประมาณในช่วงเดือนสิงหาคมต่อไป

จากนั้นรองนายกเทศมนตรีคนที่สองได้กล่าวถึงเรื่องการประชาคมว่า ในปีหนึ่งเทศบาลจะมาประชาคมกับชุมชนครั้งหนึ่ง เพื่อมารับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา และติดตามผลงาน ปัจจุบันนี้ท่านต้องตัดสินใจเองว่าจะทำอะไร รวมทั้งยังได้อธิบายถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตนซึ่งรับผิดชอบ 3 กอง ได้แก่ กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมรับผิดชอบการเรียนการสอนและงานประเพณีต่างๆ กองสวัสดิการสังคมรับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพ และกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบเรื่องขยะ ความสะอาด หากประชาชนมีอะไรก็สามารถมาปรึกษาได้ และสามารถเสนอความต้องการของชุมชนได้โดยเขียนโครงการเข้ามา

ต่อจากนั้นผู้อำนวยการกองช่างได้ชี้แจงเรื่องการแบ่งชุมชนว่าแต่เดิมสมัยยังเป็น อบต. มีการแบ่งพื้นที่ตามหมู่บ้าน ทำให้ตอนนี้บางคนจึงยังคิดว่าชุมชนเป็นหมู่บ้าน สำหรับชุมชนนี้มีถนนค่อนข้างดี มีสาธารณูปโภคสาธารณูปการค่อนข้างครบครัน มีปัญหาสำคัญอย่างเดียวกับแค่เรื่องน้ำท่วมซึ่งเราต้องช่วยกันแก้ปัญหา

เมื่อชาวบ้านได้สอบถามแนวทางในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมว่าควรทำอย่างไร ผู้อำนวยการกองช่างได้ตอบว่าทราบได้ที่ดินนพหลโยธินที่ผ่านหน้าชุมชนยังใช้ท่อระบายน้ำขนาด 1 เมตร ถึง 1 เมตรครึ่งอยู่ ก็จะแก้ปัญหาไม่ได้ ดังนั้นหากถามว่าน้ำจะท่วมต่อไปหรือไม่ จึงต้องตอบตามตรงว่าท่วม เนื่องจากพื้นที่ถนนพหลโยธินบริเวณแยกนิคม (ด้านตะวันออกของเทศบาล) สูงกว่าพื้นที่บริเวณวงเวียนพระนารายณ์ (ด้านตะวันตกของเทศบาล) ประมาณ 3 เมตร และพื้นที่บริเวณศูนย์โตโยต้า (ตรงกลางของเทศบาล) สูงกว่าพื้นที่บริเวณวงเวียนพระนารายณ์ 2 เมตร ตามระดับน้ำทะเลปานกลาง ดังนั้นน้ำจึงไหลจากด้านตะวันออกของเทศบาลมาทางด้านตะวันตกของเทศบาลผ่านหน้าชุมชนซึ่งอยู่ตรงกลางเทศบาล

สำหรับน้ำที่ท่วมเทศบาลนั้นมาจากตำบลและอำเภอข้างเคียงที่อยู่ทางด้านเหนือของเทศบาล ซึ่งมีแหล่งกักเก็บน้ำอยู่หลายแห่ง เช่น ห้วยศรีชัย ห้วยขมิ้น ห้วยซับเหล็ก ในปีที่แล้ว (พ.ศ. 2551) มีน้ำอยู่ท้ายแหล่งกักเก็บน้ำถึง 9 ล้านลูกบาศก์เมตร ดังนั้นน้ำจึงวิ่งลงคลองมาที่เทศบาล อีกทั้งคลองก็ไม่ได้มีการขุดลอกทั้งหมดเนื่องจากไม่มีงบประมาณ จึงทำให้น้ำท่วมเทศบาล ซึ่งทางแก้ไขนั้น ในปีนี้ (พ.ศ. 2552) ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรีได้ให้กรมทางหลวงวางท่อขนาด 1.50 เมตร จำนวน 3 แถว ให้นำไปออกทางตำบลป่าตาลและกกโก (ด้านตะวันออกและด้านใต้ของเทศบาล) ไม่ให้น้ำเข้ามาในเขตเทศบาลซึ่งเป็นพื้นที่ต้นทางที่จะเข้าไปในตัวเมืองลพบุรี ใช้งบประมาณ 18 ล้านบาทบาท ขณะนี้ได้ผู้รับจ้างแล้ว และกำลังอยู่ระหว่างการเซ็นสัญญาและเรียกผู้รับจ้าง ดังนั้นหลังจากก่อสร้างตามโครงการนี้แล้วจะทำให้น้ำส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70 ถูกแบ่งออกไปนอกเขตเทศบาล เหลือเพียงส่วนหนึ่งประมาณร้อยละ 30 ที่จะผ่านมายังเขตเทศบาลเข้าไปในตัวเมืองลพบุรี จึงน่าจะช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมได้ ดังนั้นขอชี้แจงให้ทราบว่าทางเทศบาลได้ติดตามปัญหาตลอด ไม่ได้นิ่งนอนใจ โดยทางเทศบาลทราบว่าชุมชนนี้เป็นพื้นที่รับน้ำจากชุมชนอื่นที่ต้องไหลผ่านมา แต่การแก้ปัญหาต้องแก้ปัญหาแบบค่อยเป็นค่อยไป ในปีนี้ก็ลองดูก่อนว่าโครงการของผู้ว่าราชการจังหวัดที่ดำเนินการจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ ซึ่งหากพิจารณาดูแล้วก็ไม่น่าจะท่วม โดยน้ำอาจจะเต็มท่อระบายน้ำสักพักหนึ่งแต่ไม่นานก็จะไหลระบายได้

ผู้อำนวยการกองช่างได้ชี้แจงต่อไปว่าสำหรับในเรื่องของการเสนอโครงการของชุมชนเพื่อไปบรรจุลงในแผนพัฒนาสามปี (ปี 2553 - 2555) นั้น เทศบาลมีชุมชนทั้งสิ้น 27 ชุมชน ถ้าโครงการของแต่ละชุมชนใช้งบประมาณชุมชนละ 1 ล้านบาท ก็จะต้องใช้เงินถึง 27 ล้านบาท ซึ่งเป็นไปไม่ได้ เนื่องจากเทศบาลมีงบประมาณในการพัฒนาจำกัด เช่นในปีงบประมาณ 2552 นี้ มีประมาณ 6 ล้านบาท หากเฉลี่ยทุกชุมชนเท่าๆ กันก็ประมาณชุมชนละ 2 แสนกว่าบาท แต่ก็ไม่ใช่ว่าเทศบาลจะไม่ทำอะไรให้

ในการเสนอโครงการลงในแผนชุมชนนั้นให้เสนอโครงการก่อสร้างใหม่ สำหรับในกรณีของชุมชนนี้รู้สึกว่าจะเสนอโครงการทำถนนกับท่อระบายน้ำที่ซอยท่าศาลา 13 ประมาณ 200 กว่าเมตรเส้นเดียว คาดว่าจะใช้เงินประมาณ 1 ล้านบาทกว่าบาท จึงอยากให้ชุมชนทำแผนชุมชนโดยเสนอโครงการมาปีละ 1 โครงการ ซึ่งไม่ใช่ว่าทางเทศบาลจะจำกัดสิทธิเสรีภาพ แต่ในความเป็นจริงเทศบาลมี 27 ชุมชน ในปีที่แล้วเสนอโครงการรวมกว่า 400 โครงการ ใช้เงินประมาณ 400 ล้านบาท แต่เทศบาลมีงบประมาณในการพัฒนาประมาณ 6 ล้านบาท จึงไม่สามารถดำเนินการตามโครงการที่เสนอมาได้ทั้งหมด แต่ในส่วนของงานประจำนั้น เทศบาลดำเนินการให้อยู่แล้ว เช่น ไฟฟ้าสาธารณะดับ ซ่อมฝาท่อ เป็นต้น ซึ่งชุมชนศักดิ์ศรีนครนี้ดีที่ว่าถนนซอยต่างๆ ได้ยกให้เป็นทางสาธารณะหมดแล้ว ในขณะที่บางชุมชนมีถนนบางเส้นยังไม่ยกให้เป็นทางสาธารณะ ทำให้การไปดำเนินการบางอย่างให้ก็ทำไม่ได้ เช่น ซ่อมถนน เป็นต้น แต่จะทำให้เท่าที่ทำได้ เช่น ซ่อมไฟสาธารณะ เป็นต้น

ในเรื่องของแผนชุมชนนั้นเกิดจากความคิดของชุมชน การดำเนินการแต่เดิมชุมชนจะไม่ทราบ แต่ในปัจจุบันนี้ไม่ได้แล้ว ชุมชนต้องบอกว่าจะทำอะไร ส่วนจะสามารถดำเนินการให้ได้หรือไม่ก็ได้ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ต้องทำแผนฯ ไว้ เพราะในความเป็นจริงแล้วการพัฒนานั้นมีงบประมาณมาสนับสนุนจากหลายส่วน เช่น จาก ส.ส. เป็นต้น ดังนั้นหากชุมชนมีความเข้มแข็ง มีคณะกรรมการชุมชนเก่ง ก็สามารถจะไปดึงงบประมาณจากส่วนอื่นมาพัฒนาชุมชนในโครงการตามแผนฯ ได้ ชุมชนก็จะเจริญ ซึ่งในอนาคตเทศบาลอาจมีการจัดประกวดชุมชนต่อไป

สำหรับชุมชนนั้นท่านต้องรู้แนวเขตของท่านแล้วพัฒนาในแนวเขตของท่าน ในการแบ่งเขตชุมชนนั้น ส่วนใหญ่จะใช้แนวเขตถนนเป็นหลักเพราะเป็นสิ่งที่มีความมั่นคงแน่นอน ทำให้หลายพื้นที่บ้านเรือนที่อยู่ฝั่งตรงข้ามถนนกันจึงอยู่คนละชุมชน ซึ่งหากให้พื้นที่หน้าถนน 2 ฝั่งอยู่ชุมชนเดียวกันจะเป็นการแบ่งความเจริญให้เฉพาะกับชุมชนที่มีหน้าถนนอยู่ โดยหากชุมชนที่มีพื้นที่ติดกันมีปัญหาล้ำๆ กัน เช่น ปัญหาหน้าถนน ทางเท้า ก็จับมือคุยกันร่วมกับเทศบาล ในการแบ่ง

ชุมชนนั้นเทศบาลทำเพื่อการปกครอง แต่ความใกล้ชิดกันของผู้คนยังมีอยู่ ไม่ใช่แบ่งเพื่อให้เกิดความห่าง

สำหรับชุมชนนี้ ต่อไปไม่ได้มีพื้นที่เพียงแค่หมู่บ้านศักดิ์ศรีนครเท่านั้น แต่ยังมีพื้นที่ตามแนวถนนรอบๆ ด้วย ขอฝากให้ประธานและกรรมการชุมชนทำให้ประชาชนในพื้นที่รอบๆ เข้ามาร่วมงานด้วย ให้พื้นที่รอบๆ รู้ด้วยว่าเขาอยู่ชุมชนเดียวกับเรา

ในระหว่างการทำกรประชุมพบปะว่าชาวบ้านชุมชนนี้ตั้งใจฟังการอธิบายของเจ้าหน้าที่เป็นอย่างดี

ต่อจากนั้นนักพัฒนาชุมชนของเทศบาลได้มาดำเนินการเรื่องการเลือกประธานคณะกรรมการชุมชน โดยชุมชนศักดิ์ศรีนครนี้มีประธานและกรรมการชุมชนอยู่เองก่อนแล้ว นักพัฒนาชุมชนจึงได้ขอให้ผู้เข้าร่วมประชาคมลงมติว่าจะให้ประธานคณะกรรมการชุมชนคนไหนทำหน้าที่ต่อไปอีกหรือไม่ ผลปรากฏว่ามีผู้ยกมือสนับสนุนให้ทำหน้าที่ต่อไปอีกเป็นจำนวนมาก

จากนั้นรองนายกเทศมนตรีคนที่หนึ่งได้กล่าวถึงเรื่องปัญหาป่าต้นธูปในพื้นที่ของชุมชนซึ่งเทศบาลจะมาดำเนินการให้ โดยขอให้ชุมชนประสานกับเจ้าของที่ดินในการกำจัดต้นธูปด้วย

จากนั้นหัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลได้ขอให้ชุมชนเสนอปัญหาของชุมชนที่ต้องการแก้ไข ในช่วงนี้ นอกเหนือไปจากปัญหาที่ได้เสนอโครงการแก้ไขลงไปแผนชุมชนแล้ว ซึ่งชาวบ้านได้ร้องเรียนปัญหาแมวในชุมชนที่มีเยอะ และได้คลอดลูกออกมา 3 – 4 รุ่นแล้ว

จากนั้นประธานคณะกรรมการชุมชนได้ลุกขึ้นมาขอชี้แจงโครงการที่เสนอไปในแผนชุมชนให้ชาวชุมชนได้รับทราบ ได้แก่ การเสนอปรับปรุงเส้นทาง 3 ซอยของหมู่บ้านศักดิ์ศรีนคร โดยเปลี่ยนท่อระบายน้ำให้ใหญ่ขึ้นกว่าเดิม และโครงการก่อสร้างถนนหนึ่งเส้น นอกจากนั้นยังได้ขออุปกรณรับสัญญาณเสียงไร้สายเพิ่มเติม เนื่องจากขณะนี้ทางชุมชนสามารถได้ยินเสียงเพียงบริเวณซอย 1 และซอย 2 ส่วนซอย 3 จะไม่ได้ยินเสียง ส่วนเรื่องการปรับปรุงภูมิทัศน์นั้นทางเทศบาลได้มาดำเนินการให้เป็นเรื่องปกติอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังประชาสัมพันธ์ถึงเรื่องการจัดตั้งชมรมรักษาสภาพผู้สูงอายุว่าถ้าหากมีจะสามารถไปของบประมาณจากหน่วยงานอื่นๆ มาช่วยในการดำเนินการได้

จากนั้นชาวบ้านในชุมชนได้แจ้งปัญหาต่อเทศบาล คือ เรื่องไฟฟ้าสาธารณะซึ่งใช้ระบบเปิดปิดไฟอัตโนมัติไม่ดับตลอดทั้งวัน อันเนื่องมาจากมีอากาศที่มีดครึ้ม

นอกจากนี้ได้มีชาวบ้านขอหมอกควันมาพ่นไล่ยุงในหมู่บ้าน ซึ่งประธานคณะกรรมการชุมชนได้ชี้แจงว่าการดำเนินการดังกล่าวจะใช้งบประมาณสูง และมีฤทธิ์อยู่ได้ไม่นานหลังจากพ่นไปแล้ว แต่ทางแก้ที่ดีที่สุดคือการป้องกันการเกิดยุง ซึ่งทางอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ได้มีการแจกทรายอะเบทให้อยู่แล้ว

จากนั้นนายกเทศมนตรีได้ขออธิบายเพิ่มเติมเรื่องเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุว่าในส่วนในเดือน พฤษภาคมจะแจกในวันที่ 11 และ 12 พฤษภาคมนี้ ในสถานที่ที่กำหนด คือ ที่วัดหัวช้าง วัดท่าศาลา และวัดเขาหนีบ หากผู้ใดไม่มารับตามวันเวลาและสถานที่ที่กำหนดก็ให้มารับได้ที่เทศบาล โดยเบี้ยยังชีพนั้นมี 2 ส่วน ประกอบด้วยเบี้ยยังชีพเดิมที่แจกให้กับผู้สูงอายุบางคนและผู้พิการ อีกส่วนหนึ่งเป็นเบี้ยยังชีพของรัฐบาลนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ที่แจกให้กับผู้สูงอายุทุกคน โดยเทศบาลจะดำเนินการจ่ายในทั้ง 2 ส่วนพร้อมกัน

สำหรับการจ่ายเบี้ยยังชีพในเดือนกันยายนจะเป็นการจ่ายเดือนสุดท้ายของปีงบประมาณ จากนั้นจะต้องรอนงบประมาณจากเงินอุดหนุนในปีงบประมาณใหม่ ซึ่งปกติจะมาในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน แต่ในปีงบประมาณ 2552 งบประมาณมาในปลายเดือนมกราคม พ.ศ. 2552 ซึ่งทางเทศบาลก็ได้ประชาสัมพันธ์เรื่องดังกล่าวไว้ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2551 แล้วว่างบประมาณจะมาช้าหน่อย แต่ชาวบ้านเห็นว่าเป็นเวลาหลายเดือนแล้วนับตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2551 ก็เกิดความสงสัยว่านายกเทศมนตรีนำเงินไปไหนหมด จนเกิดการร้องเรียน จึงต้องขอชี้แจงให้ทราบ

จากนั้นหัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลได้ชี้แจงเรื่องการทำแผนชุมชนว่าจะได้นำโครงการที่ชุมชนเสนอลงในแผนดังกล่าวไปรวบรวมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปี (ปี 2553 – 2555) ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดแนวทางการจัดทำงบประมาณประจำปี และการขอประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น อำเภอ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นต้น นั่นคือการจะดำเนินการโครงการอะไรต้องมีการเสนอเป็นแผน

สุดท้ายหัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลได้ขอเชิญชุมชนเข้าร่วมประชุมเทศบาลพบประชาชน (Morning Brief) ทุกวันพุธที่เทศบาล

การประชุมได้เสร็จสิ้นในเวลาประมาณ 19.00 น. หลังจากนั้นงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลได้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอัคคีภัยที่เกิดจากแก๊สหุงต้มรั่ว โดยมีเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้ดำเนินการให้ความรู้

การให้ความรู้ดังกล่าวเสร็จสิ้นในเวลาประมาณ 19.15 น. โดยนายกเทศมนตรีและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลได้เดินไหว้ขอบคุณชาวบ้านที่มาเข้าร่วมประชาคม และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลได้ดำเนินการเก็บอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดประชาคม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างการสังเกตการณ์การจัดประชุมเทศบาลพบประชาชนของ เทศบาลตำบลท่าศาลา

วันเดือนปีที่ประชุม : วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2552

เวลาที่ประชุม : 09.00 – 11.20 น.

สถานที่จัดประชุม : ห้องประชุมโรตารีภายในสำนักงานเทศบาลตำบลท่าศาลา

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมการประชุมครั้งนี้ประกอบไปด้วย

- คณะผู้บริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรีคนหนึ่งและสอง
- ฝ่ายสภาเทศบาล ได้แก่ ประธานสภาเทศบาล รองประธานสภาเทศบาล และสมาชิก

สภาเทศบาลจำนวน 1 คน

- เจ้าหน้าที่ของเทศบาลในส่วนงานต่างๆ จำนวน 9 คน
- ผู้แทนจากสถานศึกษาของรัฐในเขตเทศบาลจำนวน 1 คน
- ประชาชนซึ่งมาจากชุมชนและภาคส่วนต่างๆ ในเขตเทศบาลจำนวน 25 คน
- นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ขอเข้ามานำเสนอสินค้าประหยัดพลังงาน

จำนวน 2 คน

รวมผู้เข้าร่วมการประชุมทั้งสิ้นจำนวน 43 คน

รายละเอียดในการประชุม

ช่วงเวลาก่อนเริ่มการประชุมอย่างเป็นทางการ

เวลาประมาณ 08.30 น. ผู้เข้าร่วมการประชุมเริ่มทยอยมาและเข้าไปในห้องประชุมโรตารี

เวลาประมาณ 08.30 น. เจ้าหน้าที่ได้แจกอาหารเข้าให้กับผู้เข้าร่วมประชุม เป็นข้าวต้มหมูรวมถึงกาแฟ ปาท่องโก๋ และน้ำเปล่า พร้อมกันนั้นเจ้าหน้าที่ได้เดินนำสมุดลงชื่อเข้าร่วมประชุมไปให้ผู้มาร่วมประชุมลงชื่อและมีการแจกเอกสารรายงานการประชุมครั้งที่แล้ว

เวลาประมาณ 09.00 น. นายกเทศมนตรีมาถึงห้องประชุมและได้เดินสวัสดีผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน

ช่วงเวลาที่มีการประชุมอย่างเป็นทางการ

การประชุมเทศบาลพบประชาชนได้เริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการโดยมีเจ้าหน้าที่นักวิชาการประชาสัมพันธ์ทำหน้าที่เป็นพิธีกรแนะนำผู้ที่มาเข้าร่วมการประชุมทั้งบุคลากรของเทศบาลและชาวบ้านจากชุมชนต่างๆ

จากนั้นนายกเทศมนตรีได้เป็นผู้เริ่มกล่าวโดยได้กล่าวสวัสดีและได้กล่าวถึงเรื่องไฟฟ้าว่าอยากให้แต่ละชุมชนไปทำการบ้านเรื่องไฟฟ้ามาว่าตลอดสัปดาห์ที่ผ่านมาชุมชนของตนมีไฟฟ้าเสียบตรงไหน ต้องการให้ทางเทศบาลตำบลท่าศาลาไปซ่อมไฟตรงไหนบ้าง แล้วจุดใส่กระดาษเพื่อนำมาแจ้งในที่ประชุมทุกวันพุธ เพื่อให้ทางเจ้าหน้าที่ได้รับเรื่องแล้วไปดำเนินการแก้ไขให้

นอกจากนี้ได้กล่าวให้ที่ประชุมฟังว่าเมื่อเข้าคณะผู้บริหารได้ไปร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนสงครามพิเศษมา จึงขอแจ้งให้ทราบว่าหากชุมชนไหนมีกิจกรรมแล้วอยากให้ทางเทศบาลไปร่วมกิจกรรมก็สามารถบอกได้ ทางเทศบาลยินดีจะไปร่วมด้วย

จากนั้นรองนายกเทศมนตรีคนที่หนึ่งได้กล่าวถึงศูนย์แพทย์ชุมชนท่าศาลาว่า ตอนนี้กำลังพัฒนาเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างโรงพยาบาลลพบุรีกับศูนย์แพทย์ฯ ให้ข้อมูลเชื่อมต่อกัน โดยหากใครมารับการรักษาที่ศูนย์แพทย์ฯ เป็นครั้งแรก ทางศูนย์แพทย์ฯ ก็จะเชื่อมต่อข้อมูลกับทางโรงพยาบาลลพบุรีว่าผู้ป่วยมีประวัติการเจ็บป่วยเป็นอย่างไร เคยใช้ยารักษาตัวใดมาก่อน แล้วจึงทำการรักษาต่อจากข้อมูลประวัติเก่า ซึ่งหากเป็นก่อนหน้าถ้าผู้ป่วยมารับการรักษาที่ศูนย์แพทย์ฯ เป็นครั้งแรกจะต้องเริ่มทำประวัติใหม่ ถึงแม้ว่าจะเคยมีประวัติการรักษาจากทางโรงพยาบาลลพบุรีมาก่อนแล้วก็ตาม จึงถือว่าเป็นข่าวดีของชาวตำบลท่าศาลา

สำหรับเรื่องถนนที่ชำรุดนั้นตอนนี้ทางเทศบาลได้ไปดำเนินการขุดไว้แล้ว แต่มีปัญหาตรงที่โรงงานผลิตอุปกรณ์ที่จะใช้ในการปรับปรุงถนนยังปิดอยู่ ทำให้ยังไม่สามารถที่จะดำเนินการต่อได้ จึงขอแจ้งให้ผู้นำชุมชนเข้าใจ

จากนั้นรองนายกเทศมนตรีคนที่สองได้กล่าวว่าเมื่อวานนี้ทางเทศบาลตำบลท่าศาลาได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปดำเนินการล้างถนนเฉลิมพระเกียรติ เนื่องจากมีฝนตกลงมาทำให้ถนนเลอะจากดินโคลนที่ติดมากับล้อรถยนต์ ซึ่งได้ทำการเก็บขยะก่อนแล้วจึงค่อยทำการล้างโดยได้ประสาน

รถดับเพลิงในเรื่องน้ำล้างถนน สำหรับถนนในที่อื่นๆ ทางเทศบาลจะดูตามความเหมาะสมแล้วจะ
ไปดำเนินการล้างถนนให้

สำหรับเรื่องการตัดหญ้านั้น ทางเทศบาลได้รับพนักงานเพิ่มอีก 1 คน และจัดซื้อเครื่องตัด
หญ้าเพิ่มอีก 2 เครื่อง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ชุมชนต่างๆ ซึ่งในขณะนี้ทางเทศบาลได้ทำ
ตารางการตัดหญ้าในชุมชนต่างๆว่าจะไปตัดหญ้าให้ชุมชนใดในวันใดบ้าง ซึ่งสามารถขอดูตาราง
ได้ที่กองสาธารณสุขของเทศบาล หากชุมชนใดยังไม่ถึงกำหนดตัดหญ้าแต่มีกรณีเร่งด่วน ทาง
เทศบาลอาจจัดการตัดหญ้าให้ก่อนเป็นกรณีพิเศษได้

ส่วนเรื่องเสียงไร้สายบางจุดที่มีปัญหาไม่ดั่งนั้น เนื่องมาจากการไฟฟ้าได้ทำการตัดสาย
เพื่อดำเนินการต่อมิเตอร์ ซึ่งในบางจุดยังดำเนินการไม่เสร็จ จึงขอชี้แจงให้ทราบ

จากนั้นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้นำเสนอสินค้าลดความร้อน โดย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้จัดทำโครงการผลิตคิดค้นสินค้าลดโลกร้อน เป็นเครื่องตัดหญ้าไฟฟ้า
โดยไม่ต้องใช้น้ำมัน และสินค้าอีกตัวหนึ่งเป็นจักรยานประหยัดพลังงาน ถ้าใครสนใจก็ขอเชิญชม
สินค้าได้ภายนอกห้องประชุมหลังจากเลิกประชุมได้

จากนั้นประชาชนซึ่งเป็นผู้แทนชุมชนและภาคส่วนต่างๆ ในเขตเทศบาลได้มีการกล่าวใน
ประเด็นต่างๆ ดังนี้

ผู้แทนจากชุมชนศักดิ์ศรีนครได้กล่าวขอบคุณที่เทศบาลไปดำเนินการตัดหญ้าให้ชุมชน
รวมทั้งยังได้แจ้งเรื่องท่อตันที่ถนนเฉลิมพระเกียรติ และเรื่องที่ตลาดนัดชอปปิงบริเวณทางเข้า
ด้านหลังเป็นหลุมเป็นบ่อขนาดใหญ่ประมาณ 2 เมตร และมีน้ำขังอยู่ จึงอยากให้ทางเทศบาลช่วย
ไปดำเนินการแก้ไขให้ด้วย

นอกจากนี้ยังอยากขอรายชื่อคณะกรรมการในชุมชนต่างๆ และอยากให้คณะกรรมการที่
ถูกแต่งตั้งจากชุมชนต่างๆ มาแนะนำตัวในที่ประชุมเพื่อที่จะได้ทราบว่าใครเป็นคณะกรรมการกัน
บ้าง สุดท้ายได้ขอประชาสัมพันธ์เรื่องโรงพยาบาลลพบุรีจะขยายการรักษามาที่หลังที่ว่าการ
อำเภอเมืองลพบุรีให้ชาวท่าศาลาได้ทราบด้วย

ผู้แทนจากชุมชนศรีไทรทองได้กล่าวขอบคุณเทศบาลที่ได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปแก้ไขไฟทางส่อง
สว่างให้ที่หมู่บ้านศรีไทรทองจำนวน 2 ดวง นอกจากนั้นยังได้แจ้งเรื่องไฟทางที่ถนนเฉลิมพระ
เกียรติซัดซ่อง 2 ดวง จากหมู่บ้านพีพีแลนด์ถึงหมู่บ้านศรีไทรทอง โดยนับจากหมู่บ้านพีพีแลนด์ที่

เสาไฟต้นที่ 9 มีลมพัดทำให้ไฟเอียงออกไปนอกถนน และเสาไฟต้นที่ 11 มีหลอดไฟแตกใช้การไม่ได้ จึงฝากให้ทางเทศบาลช่วยไปดำเนินการแก้ไขให้ด้วย

นอกจากนี้ยังขอฝากทางเทศบาลช่วยติดตามเรื่องโครงการติดตั้งสัญญาณไฟจราจรบริเวณสามแยกทางเข้าโรงเรียนพระนารายณ์จากทางจังหวัดลพบุรีด้วย สุดท้ายมีการขอขอบคุณทางเทศบาลที่ได้ไปดำเนินการทำความสะอาดถนนและตัดหญ้าข้างทางที่ถนนเฉลิมพระเกียรติ

ผู้ที่อยู่อาศัยในซอยท่าศาลา 22 ได้กล่าวถึงเรื่องปัญหาการจราจรในซอยท่าศาลา 22 ที่มีการจัดตลาดนัดคลองถมที่ห้างสรรพสินค้าโลตัสในทุกวันอังคารและวันศุกร์ ดังนั้นในช่วงเย็นถึงค่ำจะมีปัญหาการจราจรติดขัดมาก เนื่องจากมีรถยนต์จอดทั้ง 2 ฝั่งถนน จากทางเข้าห้างสรรพสินค้าโลตัส และในซอยท่าศาลา 22 ซึ่งเป็นทางเข้าบ้าน ไปจนถึงสถานีวิทยุชุมชน ทำให้การเดินทางมีปัญหา เพราะมีช่องทางเดินรถเพียงช่องทางเดียว จึงอยากให้ทางเทศบาลช่วยจัดระเบียบการจราจรด้วย

ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลท่าศาลาได้ชี้แจงเรื่องเงินสงเคราะห์ศพว่าจะได้กี่ต่อเมื่อมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเขตท่าศาลาเป็นเวลาอย่างน้อย 6 เดือน หากมีผู้เสียชีวิตให้ญาตินำไปคำร้องมาแจ้งก่อนวันฌาปนกิจ โดยมาเขียนใบคำร้องได้ที่ศูนย์การเรียนรู้ของเทศบาล พร้อมกับนำสำเนาทะเบียนบ้านของผู้เสียชีวิต สำเนาใบมรณบัตรของผู้เสียชีวิต และสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้เสียชีวิตและของผู้แจ้งมาด้วย

ผู้แทนจากชุมชนปริดาวิลเลจอยากให้ทางเทศบาลช่วยแจกระเบียบของสภาวัฒนธรรมให้กับทางชุมชนต่างๆ เพื่อที่จะได้นำไปติดไว้ที่ชุมชน และให้คนในชุมชนได้อ่านเป็นความรู้และเป็นประโยชน์

ผู้แทนจากชุมชนกัลยาณมิตรได้กล่าวขอขอบคุณเทศบาลที่ไปดำเนินการซ่อมไฟให้ 4 จุด ที่ชุมชน

ผู้แทนจากชุมชนพีพีแลนด์ได้ขอให้เทศบาลเพิ่มไฟส่องสว่างสาธารณะให้ 3 จุด บริเวณซอยวรชัย ทางเข้าหมู่บ้านพีพีแลนด์ด้านซ้ายมือ เนื่องจากถนนเส้นนั้นมีมืดมาก นอกจากนี้ได้ขอขอบคุณเทศบาลที่ไปซ่อมไฟฟ้าให้ที่หมู่บ้านพีพีแลนด์

ผู้แทนจากชุมชนวิเศษสุขได้กล่าวขอขอบคุณเทศบาลที่นำตะแกรงวางครกบดที่ระบายน้ำให้ที่ซอยเบญจวรรณ

ผู้แทนจากชุมชนปรีดาวิลเลจได้สอบถามเรื่องการเดินทางไปอบรมผู้นำชุมชนที่จัดโดยจังหวัดลพบุรีว่ากำหนดเดิมคือวันพຸ່ງนี้ (18 มิถุนายน) แต่ตอนนี้ยังไม่ทราบรายละเอียดอะไรเลย ไม่ทราบว่าทางจังหวัดมีการเลื่อนหรือไม่ จึงขอให้เทศบาลประสานกับจังหวัดเพื่อสอบถามด้วย

นอกจากนี้ได้กล่าวว่าหลังจากที่ได้คุยกับผู้อำนวยความสะดวกข้างทำให้ทราบว่าโครงการต่างๆ ของชุมชนที่ส่งมา บางโครงการไม่สามารถดำเนินการให้ได้ จึงอยากให้ทางเทศบาลบอกกับชุมชนนั้นไปเลยว่าโครงการใดไม่สามารถดำเนินการให้ได้ สุดท้ายได้กล่าวว่าอยากขอทุนจากเทศบาลเพื่อทำกิจกรรมของชุมชน เช่น การประชุมคณะกรรมการชุมชน จะให้เป็นปีก็ได้ โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน จากนั้นพอถึงสิ้นปีก็ให้ชุมชนมารายงานการใช้จ่ายเงินให้เทศบาลทราบ

จากนั้นหัวหน้าสำนักงานปลัดเทศบาลได้แจ้งให้ทราบว่าทางจังหวัดได้เลื่อนวันเวลาและเปลี่ยนแปลงสถานที่ในการอบรมผู้นำชุมชน ซึ่งหากทราบวันเวลาและสถานที่ในการอบรมที่แน่ชัดแล้วจะแจ้งให้ผู้นำชุมชนทราบอีกครั้ง

ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลท่าศาลาได้ขอประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมว่าทางโรงเรียนพระนารายณ์ได้จัดให้มีการเดินแอโรบิคที่บริเวณหน้าเสาธงในเวลา 17.30 น. จึงอยากเชิญชวนผู้นำชุมชนทุกท่านที่สนใจร่วมเดินแอโรบิคด้วยกัน เพื่อเป็นการออกกำลังกายให้แข็งแรง

จากนั้นรองนายกเทศมนตรีคนที่หนึ่งได้ขอชี้แจงเรื่องรายชื่อของคณะกรรมการชุมชนต่างๆ ว่าตอนนี้ทางเทศบาลกำลังดำเนินการรวบรวมอยู่ ถ้าเสร็จเรียบร้อยแล้วจะแจ้งให้ผู้นำชุมชนทุกคนได้ทราบ

ผู้แทนจากชุมชนไทยรัฐรวมใจได้กล่าวขอขอบคุณเทศบาลที่ดำเนินการเรื่องตะแกรงเหล็กครอบฝาท่อระบายน้ำและเรื่องไฟฟ้าให้ตรงช่วงกำลัง นอกจากนี้ยังอยากให้เทศบาลไปดำเนินการตัดหญ้าตามปากซอยในเขตพื้นที่ชุมชนให้ด้วย เนื่องจากตอนนี้หญ้าขึ้นรกมาก สุดท้ายได้แจ้งว่าที่ซอยนิลพานิชมีแอ่งน้ำอยู่ เมื่อห่างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์สร้างเสร็จแล้วก็เกรงว่าจะเกิดปัญหาน้ำท่วม จึงอยากให้ทางเทศบาลช่วยเตรียมการแก้ไขเรื่องน้ำท่วมด้วย

เจ้าหน้าที่สายตรวจตำบลท่าศาลา (ตรงโรงเรียนพระนารายณ์) และเป็นกรรมการชุมชนโสภะ 2 ได้กล่าวเรื่องปัญหาบ้านเช่า หอพัก ว่าอาจจะทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมได้ จึงอยากขอระเบียบหอพักในเขตท่าศาลา เนื่องจากขณะนี้ในเขตพื้นที่เทศบาลมีประชากรแฝงอยู่ค่อนข้าง

เยอะ หากเกิดเหตุร้ายเราจะได้ตรวจสอบได้ โดยเมื่อเร็วๆ นี้ตำรวจเพิ่งจับผู้กระทำความผิดซึ่งอาศัยอยู่ที่หอพักซึ่งพบว่ามียาเสพติดอยู่ด้วย

นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะว่าเวลาที่ชุมชนต่างๆ ประชุมคณะกรรมการชุมชน อยากให้เชิญชวนคนข้างบ้านหรือคนในชุมชนมาร่วมประชุมเพื่อรับฟังปัญหาด้วย

สุดท้ายได้ขอให้ทุกคนช่วยระมัดระวังเรื่องรถจักรยานยนต์หาย เนื่องจากสาเหตุที่รถจักรยานยนต์หายส่วนใหญ่มาจากการลี้ภัยจากแก๊งค์ไว้ที่รถ ไม่ใช่การถูกขโมย โดยเฉพาะที่ตลาดนัดคลองถมของห้างสรรพสินค้าโลตัสนั้นจะหายบ่อย ซึ่งหากใครมีปัญหาสามารถแจ้งเรื่องที่สายตรวจได้ที่ 086-2718880 หรือ 080-6656644, ที่ป้อมสายตรวจ 036-615122 หรือที่ศูนย์วิทยุ 036-421189 หรือ 191

ผู้แทนจากชุมชนกัลยาณมิตรได้เสนอว่าอยากให้ช่วยกดดันอย่างจริงจังกับพวกที่ซักรถย้อนศร เพราะเกรงว่าจะเกิดอันตรายได้ อีกทั้งยังผิดกฎหมายด้วย

ผู้แทนจากชุมชนศรีไพรทองได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องประชากรแฝงในเขตตำบลท่าศาลาว่าอยากให้ทางชุมชนทุกชุมชนไปสำรวจดู เพราะคณะกรรมการชุมชนมีอำนาจหน้าที่จากการแต่งตั้งแล้ว จึงอยากให้แต่ละชุมชนให้ความร่วมมือกัน

จากนั้นนายกเทศมนตรีได้ชี้แจงเรื่องที่จอดรถที่ตลาดนัดคลองถมของห้างสรรพสินค้าโลตัสในวันอังคารและวันศุกร์ว่าทางเทศบาลจะประสานกับทางห้างสรรพสินค้าโลตัสว่าจะให้จอดรถในถนนได้เลนเดียว

ต่อจากนั้นปลัดเทศบาลได้มีการชี้แจงดังนี้

- เรื่องนโยบายเรียนฟรี 15 ปี นโยบายเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ และงานในส่วนของ สปสช. นั้นมีข่าวว่าในปีหน้าทางรัฐบาลจะส่งเรื่องให้ทางท้องถิ่นรับมาดำเนินการต่อ ซึ่งทางสันนิบาตเทศบาลกำลังต่อสู้ให้กลับไปดำเนินการโดยใช้งบประมาณของรัฐบาล

- ขอฝาก อสม. วางงบประมาณที่ทางเทศบาลให้ไป อยากให้ไปใช้ในการทำเรื่องโครงการมากกว่าการจัดอบรม

- ขอแจ้งให้ทราบว่าทางเทศบาลจะดำเนินการวางท่อระบายน้ำที่หมู่บ้านโสภะ 2 และหมู่บ้านแจแอนด์เอส ทั้งหมู่บ้าน ดังนั้นหากเกิดความไม่สะดวกในการใช้ถนน ทางเทศบาลต้องขอ

อภัยด้วย ในส่วนของการวางท่อและทำถนนที่หมู่บ้านศักดิ์ศรีนครและหมู่บ้านศรีกรีนปาร์คนั้น ทางเทศบาลจะประกาศสอบราคาและดำเนินการทำถนนให้

- ขอประชาสัมพันธ์ว่าทางเทศบาลจะดำเนินการจัดสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล ตำบลท่าศาลา สาขาบ้านหัวช้างใหม่

- ในเรื่องของตลาดนัดชอชยูนันขอแจ้งให้ทราบว่าทางเทศบาลจะให้มีการปรับปรุงตลาดนัดและจัดระบบการจราจรใหม่ โดยทางเทศบาลได้เจรจากับเจ้าของตลาดนัดแล้ว ซึ่งพื้นที่ของตลาดนัดทางเจ้าของจะปรับให้ใหม่ทั้งหมดรวมถึงปรับพื้นถนนด้วย ส่วนเรื่องการจอดรถนั้นทางเทศบาลจะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมกับ อปพร. ของเทศบาลในการดูแลและให้ไปจอดรถในพื้นที่ของตลาดนัด ซึ่งทางเทศบาลจะประชาสัมพันธ์ให้ผู้ขับรถทราบสักระยะหนึ่งก่อนแล้วจึงจะดำเนินการจัดการกับผู้ฝ่าฝืน ส่วนเรื่องค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งหมดนั้นทางเจ้าของตลาดนัดจะเป็นผู้รับผิดชอบ จึงฝากผู้นำชุมชนทุกท่านช่วยกันประชาสัมพันธ์ด้วยว่าหากพบการกระทำผิดกฎจราจรก็จะถูกดำเนินคดี

- ขอแจ้งให้ทราบว่าขณะนี้ได้ทำการประชาคมชุมชนเสร็จสิ้นแล้ว และทางเทศบาลกำลังจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี (2553 – 2555) รวบรวมทำเป็นรูปเล่มให้แล้วเสร็จภายในสัปดาห์นี้ และในสัปดาห์หน้าจะทำการประชาคมตำบล ซึ่งทางเทศบาลจะได้ทำหนังสือเชิญประชุม เมื่อร่างแผนพัฒนาฯ ผ่านประชาคมตำบลแล้วก็จะได้เสนอต่อสภาเทศบาลพิจารณารับรอง จากนั้นจะได้มีการจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณปี 2553 ต่อไป

- เรื่องเครื่องเสียงในที่ประชุมนั้น ทางเทศบาลจะได้ดำเนินการจัดหามาเพิ่มขึ้น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ใช้โดยสะดวกมากขึ้น เนื่องจากอุปกรณ์ที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อผู้เข้าร่วมประชุมที่มีมากขึ้นหลังจากการจัดตั้งชุมชน

- เรื่องการตรวจสอบการทำงานของเทศบาลนั้น ปกติมีคณะกรรมการตรวจรับ รวมถึงทางอำเภอ จังหวัด และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินคอยตรวจสอบการทำงานอยู่แล้ว

- เรื่องทะเบียนชุมชนนั้น ขณะนี้ทางเทศบาลได้จัดตั้งชุมชนเสร็จแล้ว และจะได้ให้ฝ่ายทะเบียนและบัตรของเทศบาล ดำเนินการรวบรวมและจัดทำข้อมูลรายชื่อคณะกรรมการชุมชน รวมถึงที่อยู่ตามเขตเทศบาลต่อไป

- ขอชี้แจงเรื่องที่ชอบนิลพานิชกุลนำท่อมว่า ทางเทศบาลจะดำเนินการแก้ปัญหาให้ เนื่องจากพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นแอ่งกระทะ ซึ่งทางเทศบาลจะทำท่อระบายน้ำเชื่อมต่อพื้นที่ให้
- เรื่องปัญหาหอพักและบ้านเช่าที่อาจเป็นแหล่งมั่วสุมนั้น ทางเทศบาลจะจัดระเบียบโดยติดต่อกับทางเจ้าของหอพักให้มาเจรจาพูดคุยเพื่อไม่ให้มีแหล่งมั่วสุมขึ้นในหอพัก
- เรื่องการจราจรติดขัดที่ตลาดนัดคลองถมของห้างสรรพสินค้าโลตัสในวันอังคารและวันศุกร์นั้น ทางเทศบาลไม่ได้นิ่งนอนใจ โดยกำลังดำเนินการประสานให้อยู่
- ขอชี้แจงเรื่องที่จะขยายเขตไฟฟ้าไปตรงจุดที่ยังไม่มีไฟฟ้านั้นจะต้องใช้งบประมาณสูง ซึ่งไม่คุ้มค่ากับการที่เทศบาลจะไปดำเนินการติดตั้งเพียง 1 – 2 จุด โดยทางเทศบาลจะนำงบประมาณไปแก้ไขปัญหาดตรงพื้นที่ที่ได้รับความเดือดร้อนมากก่อน เช่น ปัญหาน้ำท่วม จึงอยากให้นำชุมชนทุกท่านเข้าใจ
- สุดท้ายขอฝากประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุที่กำลังจะอายุครบ 60 ปี โดยขอฝากให้ผู้นำชุมชนทุกท่านช่วยกันประชาสัมพันธ์ให้เตรียมเอกสารไว้ล่วงหน้าเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการรับแจกเบี้ยยังชีพในอนาคต

การประชุมได้เสร็จสิ้นในเวลาประมาณ 11.20 น.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายเอกลักษณ์ อุปริรัตน์ เกิดวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2527 ที่จังหวัดลพบุรี สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีรัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) สาขาวิชาสังคมวิทยาและ มานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2548

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย